ՀԱՐԱՉ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15 - 70
Chèque Postal Paris 1678 - 63
(ՕՐԹՈՒՆԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ՏԱՐԵԿԱՆ ՎՃԱՐԱՄՍԵԱՑ ԵՒ ԱՄՍԵԱՑ
ՎԱՃԱՌԱՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ՝,—

Ֆրանսա եւ Գաղութներ	150 փրանք	75 փրանք	40 փր.
Անգլիա եւ Իտալիա ....,..	265 »	140 փրանք	
Ուրիշ երկիրներ ....«	215 »	110 փրանք	

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ
2
ՆՈՅԵՄԲԵՐ
MARDI
2 NOVEMBRE
1937

ԺԳ ՏԱՐԻ — 13e Année No. 3566

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԲԱՐԻ ՁԱՆԱՊԱՐՀ...

Այսօր, 2 Նոյեմբեր, տեղ - տեղ ալ վաղը, դէպի զօրանոց ճամբայ կ'ելլեն զինուորագրուները:

Անոնք պատրաստուած էին մեկնելու հոկտեմբեր 19 – 20ին, բայց վերջին պահուն հաղորդուեցաւ թէ տասը օր յետաձգուած է մեկնումը: Այս տնօրինութիւնը եղաւ թէ Փարիզի եւ թէ գաւառի մէջ: Այնպէս որ, այսօր եւ վաղը, մեկնումը տեղի կ'ունենայ ամէն կողմ, բացի այն վայրերէն ուր գործողութիւններ կատարուած կամ լրացած չեն:

Մեկնողները ջախջախիչ մեծամասնութեամբ բուն զինուոր – ներ են, 20 - 22 տարեկան: Կան մինչեւ 23 - 33 տարեկաններ ալ, որոնք նախապէս յանձնառութիւն տուորագրած, եւ կամ ինք - նաբերաբար կամաւոր արձանագրուած էին: Անոնց մեկնումէն եւ զօրակոչին փակումէն վերջն է որ պիտի պարզուի ամբողջ կա - ցութիւնը:

Ուրեմն, բարի ճանապարհ բոլորին ալ:

Անշուշտ, բոլորովին «բարի» չէ ճամբան: Վարդերուն հետ, փուշեր ալ ցանուած են այդ ճամբուն վրայ:

Բայց, մեր ո՞ր ճամբան հարթ է եւ բարի, մանաւանդ այս օ – տարուութեան մէջ: Եւ, այն որ կամքն է որ պիտի կրնար մեր ուղած ճամբուն վրայ դնել մեզ, այս օրերուն...

Անակնկալ մըն ալ՝ տարագիր երիտասարդութեան զինուո - րագրութիւնը, որուն սակայն սիրով պատրաստեցին մեր զին - ուորագրուները: Եւ ահաւասիկ անոնք արիաբար կ'երթան դէպի զօ - րանոց, ինչպէս տարիներով գացին արհեստանոց եւ գործարան, իրենց ճակատի քրտինքով ապրելու համար:

Տարիներ ու տարիներ, անոնք իրենց քրտինքը խառնեցին վիթխարի հաստատութեանց մուրին ու ծուխին, ահագնադղորդ մեքենաներու դժոխային ժխորին: Հիմա կ'երթան սուր եւ հրացան գործածելու, թնդանօթ եւ գնդացիր վարելու, ձի կամ օդանաւ նստելու, հրասայլ քշելու կամ խրամ փորելու: Մէկ խօսքով՝ դա - նալու զինարուեստի վարպետներ, ինչպէս դարձեր էին բանուոր – ներ ու արհեստագէտներ:

Շա՞տ են առաւելութիւնները՝ այս նոր ասպարէզին:

Իրականին մէջ, բոլորովին նոր չէ ասպարէզը:

Դարերու դերութիւնը թմրութեան դատապարտած էր մեզ: Հայկական բազուկը վարժուած էր աւելի շատ արտ վարելու եւ սերմ ցանելու, բայց Կովկասէն: Եկան ուրիշ օրեր, Թուրքիոյ մէջ ալ: Սահմանադրութի՜ւն, եւ անոր հետ ալ՝ զինուորութեան կար - ծատեւ շրջան մը, որ խեղդուեցաւ արեան գետերու մէջ: Ցետոյ ե - կան բախտորոշ օրեր, — կամաւորական շրջան, հանրապետու - թիւն, եւ նորէն արտագաղթ:

Հայաստանի մէջ, կարգուսարքը փոխուեցաւ, բայց զինուո - րութիւնը մնաց: Եւ այսօր, 15 տարի վերջը, այնտեղ ունինք զո - րանոցէ անցած սերունդ մը, որ թանկագին զրամագլուխ մը կը կազմէ, եթէ ձգուի բուն իսկ երկրի սահմաններուն մէջ:

Ուրեմն, պարագան իրեւ նորութիւն կը ներկայանայ արտա - սահմանի մէջ: Այն ալ սերունդի մը համար որ դեռ մանուկ էր իր երկրին մէջ, հայրենի երդիքէն անապատ, եւ յետոյ աշխարհի պո – ղոտաներուն վրայ նետուած:

Նախ Ցունաստանն էր որ զինուորութեան հրաւիրեց տարագիր երիտասարդները, սահմանափակ աստիճանի մը վրայ: Ցետոյ դարաւոր Իրանը հաստատեց նոյն պարտաւորութիւնը, վերջ տա - լով հին դրութեան: Եւ ահա վերջինը, Ֆրանսա, համաձայն 1928- ին տրուած որոշման մը:

Որ եւ է երկրի մէջ, օտարն ալ զինուոր է, եթէ դարձեր է հր - պատակ: Բայց միջազգային օրէնքով չէ նախատեսուած ոչ - հպա – տակներու զինուորագրութիւնը, ինչպէս չէր նախատեսուած ժո - ղովուրդներու փոխանակութիւնը կամ զանգուածային գաղթը եր - կրէ երկիր:

Այդ է որ տեղի կ'ունենայ այսօր, Ֆրանսայի մէջ, պետական նկատումներով: Մեզմէ կը պահանջեն տեսակ մը բնակութեան գին, քանի որ այլեւս երթալիք տեղ չունինք: Եւ, իրրեւ փոխարէ - նութիւն, յանձն կ'առնեն դիւրացնել է՛ւ աշխատանքի արտօնու - թիւնը է՛ւ հպատակութեան ստացումը:

Երբ կ'ըսենք բարի ճանապարհ՝ գացողներուն, մէկէ աւելի մտածումներ կը սեղմեն մեր սիրտը:

Նախ որ, մեր հայրենիքը ինք ուղղակի չի կրնար օգտուիլ մեր բազուկէն, ինչպէս մեր աշխատանքէն:

Եւ երկրորդ, հազիւ կազմուած բոյներ, գործ թէ ընտանիք, ինքնին կը կազմալուծուին: Թէեւ պետութիւնը յանձն առած է ըն - ծայել կարելի աջակցութիւնը, ինչպէս բուն երկրի զաւակներուն եւ անոնց ընտանիքներուն համար:

Բայց եւ այնպէս, անպատուարեր պիտի ըլլար որ եւ է նկուն տրամադրութիւն: Տարիներու ընթացքին, դիմագրաւեցինք եւ յաղթահարեցինք բազմաթիւ դժուարութիւններ: Մնանք արի եւ տոկուն՝ նաեւ ա՛յս ճակատին վրայ, որուն դառնութիւններն ու ա - ռաւելութիւնները կը հաւասարակշռեն իրար:

Անվիճելի է որ զօրանոցը,— այն ալ եւրոպական զօրանոցը— մեր երիտասարդները պիտի օժտէ, պիտի թրծէ նոր արժանիքնե - րով: Պիտի զօրացնէ անոնց չարքաշութիւնն ու կամքը, եւ մանա - ւանդ կարգապահութեան ոգին: Ի բնէ ուշիմ եւ աչխոյժ, մեր զին - ուորագնները չուտով պիտի իւրացնեն արդի զինարուեստին ամէ – նէն բարդ դիտելիքները, եւ մենք պիտի ունենանք սերունդ մը առ - նական ու քաջալարժ, աւելի հպարտ իր դժբախտութեան մէջ եւ իսկ: Ինչպէս եւ աւելի դիտակից՝ իր կոչումին:

Բարի ճանապարհ, արի երիտասարդներ: Եւ բարի վերա - դարձ, աւելի լուսաւոր ճամբաներու վրայ:

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԹՈՒՐՔԻԱ ԲԱՑԱՌԻԿ ՄԻՋՈՑՆԵՐ ՁԵՌՔ Կ'ԱՌՆԷ ՍՈՒՋԱՆԱՒԵՐՈՒ ՑԱՐՁԱԿՄԱՆ ԴԷՄ

Թրքական կառավարութիւնը հրամանագիր մը հրատարակեց հոկտեմբեր 31ին, ի գործադրութիւն Նիոնի համաձայնութեան: Հրամանագիրը խոսիւ կը յանձնարարէ առանց այլեւայլի ընկզմել բոլոր կասկածելի օտար սուզանաւերը որ կրնան երեւալ Թրքական ջուրերուն մէջ: Եգէականի, Մարմարայի եւ Սեւ Ծովու Թրքական մարտանաւերը կը դրուին մէկ հրամանատարութեան տակ, հետապնդելու համար ասպատակութիւնները: Քանի չարժանաւեր եւ ուրիշ թեթեւ սրընթաց նաւեր զինգագիրներով եւ ռումբերով զինուած օդանաւերու եւ մարտանաւերու հետ պիտի հսկեն գիշեր ցերեկ, առեւտրական ճամբանե - րուն վրայ:

Մուսաբէգով ալ դատապարտուեցաւ 13 րիգեներով...

Բագուէն կը հեռագրեն հոկտեմբեր 31 թուականով՝—

Երէկ Շամախիի մէջ սկսաւ դատավարութիւնը 14 ամբաստանեալներու, որոնց մէջ կը գտնուին Ադրբէյճանի հանրապետութեան ականաւոր դէմքերը եւ մանաւանդ Մուսաբէգով, նախագահը կեդր. Գործադիր Կոմիտէին (Խորհրդարան): Կալանաւորները ամբաստանուած են «քաղքենի ազգայնականու - թեամբ»: Ամբաստանագիրը կ'ըսէ թէ անոնք դաւադրութիւն մը սարքած էին, տապալելու համար Ադրբէյճանի խորհրդային իշխանութիւնը, անոր տեղ հաս - տատելով դրամատիրական կառավարութիւն մը: Բոլորն ալ խոստովանեցան իրենց վերագրուած յանցանքները եւ ապացոյցին թէ լրտեսութիւն կը կատա - րէին ի հաշիւ Ա. Միութեան թշնամի պետութեան մը, թէ կ'աշխատէին խոր - տակել հողագործութիւնը, եւ թէ նոյնիսկ փորձած էին սպաննել խորհրդային կառավարութեան ներկայացուցիչները:

ՄՄԲ.— Մուսաբէգով այն գործիչն է որ Թիֆլիսէն երեւան տարաւ Ա. Ծանչեանի դիակը, եւ որ տիրական դեր կը կատարէր Կովկասի մէջ, իբրեւ նախագահը դաշնակցային կառավարութեան, իր վրացի պաշտօնակիցին հետ:

ԱՐՄԱՏԱԿԱՆՆԵՐԸ ՀԱԻԱՏԱՐԻՄ ԿԸ ԱՆԱՆ ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ՁԱԿԱՏԻՆ

Բանաձեւ մը օտարականներու մասին

Կիրակի օր վերջացաւ արմատական կուսակցութեան համագումարը, Լիլի մէջ: Հակառակ առաջին օրուան փոթորիկներուն, կարելի եղաւ միաձայնու - թեամբ քուէարկել ընդհ. քաղաքականութեան բանաձեւը: Այս առթիւ վեր - ընտրուեցաւ կուսակցութեան նախագահը, Պ. Տալատիէ (նախարար ազգ. պաշտպանութեան): Ժողովէն վերջը տեղի ունեցաւ աւանդական հացկերոյթը, մասնակցութեամբ 2000 պատգամաւորներու:

Ընդհանուր քաղաքականութեան բանաձեւը չեչտելով կուսակցութեան հաւատարմութիւնը՝ ժողովրդական ճակատին, կ'ըսէ թէ ինչպէս երէկ, այսօր ալ երբեք միթքէ չանցնիր զինակից աջակողմեաններու հետ որոնք նախապէս անկարգութեանց դիմեցին եւ ապա չարունակեցին «նախատինքներու եւ ըրբ - պարտութեանց գարշելի պայքար մը մղել իր ամէնէն յարգուած վարիչներուն դէմ»: Ներքին քաղաքականութեան առթիւ, բանաձեւը կ'ըսէ թէ կուսակցու - թիւնը պիտի չարունակէ մնալ հաւատարակչռութեան տարբ մը: «Կուսակցու - թիւնը չվարանեցաւ որ եւ է բարենորոգման առջեւ զոր անհրաժեշտ կը դատէր երկրի կեանքին համար: Այն դիտէ թէ կարելի չէ որ եւ է գործ կատարել ան - կարգութեան մէջ: Ուստի, իրկատարելելոստահութիւնը կը յայտնէ Ճօթանի կառավարութեան, թէ կատարուած բարենորոգումները ապահովելու եւ թէ ազգային կեանքը հաւատարակչռելու համար՝ բարեկարգութեամբ եւ խոզա - գութեամբ»:

Արտաքին քաղաքականութեան մէջ, կուսակցութիւնը պիտի ընդդիմանայ գաղթային հոգատարութեանց վերաբաշխումին, բայց համաձայն է խորհրդակ - ցելու նախանիւթերու արդար բաշխման մասին:

Ինչպէս ժողովին մէջ, հացկերոյթի պահուն ալ Պ. Տալատիէ չեչտեց թէ անհրաժեշտ է զարկ տալ արտադրութեան: Այս ճառը եւս ուրիշ արտայայտու - թիւններ կը հաստատեն թէ կուսակցութիւնը պիտի չարունակէ «դադար»ի քաղաքականութիւնը Ֆրանսայի ներքին գործերուն մէջ:

**** «Իմանիթէ» մասնաւորապէս կը ծափահարէ ներքին քաղաքականու - թեան բանաձեւին հետեւեալ յօդուածը՝—*

«Հողածու՝ ազգ. պաշտպանութեան եւ Ֆրանսայի բարի համբաւին, հա - մագումարը իր հաւանութիւնը կը յայտնէ կառավարութեան ծրագրած անօրի - նութեանց՝ Ֆրանսայէն դուրս քշելու համար այն անբաղձալի օտարականները որ կը յաւակնին մեզ իրենց օրէնքներուն ենթարկել մեր հողին վրայ»:

Համաձայնաբար օրհանը առիթէն կ'օգտուի, անգամ մը եւս եւ աւելի ուժ - գնօրէն պահանջելու համար Սպիտակ Ռուսերու եւ Թրոցքիականներու արտաք - սումը:

**** Ակոզոմեան Թերթերը դիտել կուտան թէ՝ հիմնական բանաձեւերը միաձայնութեամբ քուէարկած ըլլալով հանդերձ, համագումարը չկրցաւ պէտք եղածին պէս պարզել կացութիւնը, ինչպէս եւ հաչտեցնել կուսակցութեան ալ եւ ձախ թեւերը:*

**** Այս չաբթու տեղի կ'ունենայ ուրիշ հոսանքի մը՝ Ռամկավար/Դաշ - նակցութեան համագումարը, իսկ չաբաթ օր կը գումարուի ընկերվարական կուսակցութեան ազգ. խորհուրդը: Այս երկու ժողովներն ալ մեծ փոփոխու - թիւն մը չեն կրնար բերել եւ բուն կացութիւնը պիտի պարզուի խորհրդարանին վերաբացումէն վերջը:*

ՓԱՐԻԶԻ ԻՏԱԼԱԿԱՆ ԴԵՍՊԱՆԸ արձակուրդ ստացաւ անորոշ ժամանա - կով: Գործերը պիտի վարէ դեսպանատան գործակատարը: Այս տնօրինութիւնը եղած է անոր համար որ, Ֆրանսա մէկ տարիէ ի վեր դեսպան մը նշանակած է, բայց չի ղրկեր, սպասելով եթովպիոյ հարցին կարգադրութեան:

ՄԱՐՈՒԲԸ խաղազեցնելու համար բացառիկ միջոցներ ձեռք առնուած են: Հարիւր ֆրանք տուգանքի պիտի դատապարտուին անոնք որ կը փակեն իրենց խանութները: Զերբակալութիւնները կը չարունակուին: Բանտարկութեան դատապարտուեցան 60է աւելի երեւելիներ, իսկ 350 հոգի պիտի աքսորուին:

ՊԱՆԴՈՆԵՐՈՒ ՊԱՇՏՕՆԵԱՆԵՐԸ, որոնք առժամեայ իրաւախոհութեան մը յանգած էին յուլիս 3ին, կը պահանջեն 40 ժամուան օրէնքին դործադրու - թիւնը, պայմանագրութիւնը լրացած ըլլալով:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԿԱՐՄԻՐ ՎԵՂԱՐԱՒՈՐՆԵՐԸ

«*Իմանիթէ*»ի Զորեքշաբթի օր - ուան թիւին մէջ կարդացի յօդուածի մը սա մեծատառ խորագիրը.— «Կո - մունիստ կուսակցութիւնը եւ կաթո - լիկները»: Լայն բացի աչքերս եւ կար - դացի ամբողջ յօդուածը: Մեր Թուրքզն է որ Բրտնաչան նաւով մը աշխատեր է հաստատել կոմունիստներուն եւ կա - թոլիկներուն գաղափարական խնա - մութիւնը: Ֆրանսացիները այսպիսի ճառի մը կ'ըսեն· «Իւղ կը հոտի»: Ար - դարեւ, այնճան դժուար է հաստատել այդ խնամութիւնը, համոզել գիս կամ քեզ, որ ինչ մը իւղ պէտք է եսել խօս - քին մեքենային՝ դարձնելու համար ա - նիւը, լեզուն:

Ի վաղուց անտի, մենք գիտէինք որ կրօնքը ափիոն է աշխատաւորութեան համար: Բայց փրանսական կոմու - նիստ կուսակցութեան ընդհ. քար - տուղարը հաշտ է կրօնքին հետ, նոյն - իսկ ձեռ կ'երկարէ տէրտէրներուն, ներմկուկ մայրապետներուն եւ «հա - ւատացեալ հասարակութեան»: Մենք, կոմունիստներս, կը հետեւինք փիլի - սոփայական նիւթապաշտութեան, Մենք աշխարհական սկզբունքներ ու - նինք, բայց եւ այնպէս եղբայրական ձեռ կ'երկարենք կաթոլիկներուն,— կ'աղաղակէ եղբայր Թորէզ: Ու մէջ - բերումներ կը կատարէ մարքսեան գը - քակաւնութենէն, հաշտեցնելու համար կոմունիզմը կրօնքին հետ:

Լէնին կը գրէ *կրօնքի մասին* իր գր - քոյկին մէջ թէ «պէտք է զգուշանալ վիրաւորելէ աշխատաւորներու կրօնա - կան ըմբռնումները»: Իսկ Էնկէլս, 1874ին, յօդուածով մը կը բնութագրէ անոնք որ կ'աշխատէին պարտադրել անաստուածութիւնը:

Դեռ աւելին, Լէնին իր ծանօթ գր - քին մէջ կ'ընդունի որ «կարելի է կո - մունիստ կուսակցութեան մէջ ընդու - նիլ նաեւ այն բոլոր աշխատաւորները, որոնք կը հաւատան Աստուծոյ», նոյն - իսկ հահանաները, պայմանաւ որ «հահանան լծուի բաղաքական հասա - րակաց պայքարին»:

Թորէզ չի մոռնար որ Ռուպէի ըն - կերվարական բաղաքապետը, 1892ին, դպրոցական խոհանոցներուն հրա - հանգ տուաւ պահքի կերակուր պատ - րաստել ուրբաթ օրերը, որպէսզի չխրտչին կաթոլիկ աշխատաւոր ծը - նողքները:

Ու, դարձեալ, Թորէզ, փառաբանե - լով հանդերձ փիլիսոփայական նիւ - թապաշտութիւնը, ու ճշդելէ վերջ որ իրարու գլխովին հակառակ են կոմու - նիստ ու բրիստոնէական վարդապե - տութիւնները, կը դիմէ էնկէլսի մէկ գրքին (*Նպաստ մը քրիստոնէութեան պատմութեան*, տպուած՝ 1895ին), յայտարարելու համար թէ սկզբնական բրիստոնէութեան պատմութիւնը հանգիստութեան բազմաթիւ եզրեր կը ներկայացնէ բանուորական շարժման պատմութեան հետ, որովհետեւ բրիս - տոնէութիւնն ալ, սկիզբները, հարս - տահարեալներու շարժում մըն էր, իր - րեւ կրօնք գերիներու եւ ընչազրկնե - րու, գրկուած՝ ամէն իրաւունքէ,— բրիստոնէութիւնը ինչպէս ընկերվա - րութիւնը կը բարոզեն մարդկութեան ազատագրութիւնը թշուառութենէն եւ գերութենէն: Մինչ բրիստոնէութիւնը երկինքի մէջ կը տեսնէ այդ ազատա - գրութիւնը, ընկերվարութիւնը գայն կը տեսնէ իրական աշխարհի մէջ: Ընկերվարականները ու բրիստոնիաները կը հալածուէին, մարդկութեան թշ - նամի կը համարուէին ... :

Բայց մեր Թորէզը կը մոռնայ, որ ուրիշ շատ հալածուած, հարստահար - ուած բազմութիւններ կան,— Հայեր, Քիւրտերը: Ի՞նչ կը մտածէ անոնց մասին:

Թորէզ շարունակելով բրիստոնէա - կան մարքսիզմի փառաբանութիւնը, կը յիշատակէ նաեւ Լեւոն ԺԳ. պապը, որ, 1891ին, կը դատապարտէր բանի մը հարուստներու կատարած տնտե - սական հարստահարումը ընչազուրկ - ներու բազմութեան վրայ: Սակայն մի կարծէք որ կոմունիստները Լէոն Պապէն սորվեցան այդ ճշմարտութիւ - ը. Մարքս եւ Էնկէլս կէս դար առաջ ըսած էին նոյն բանը: Միայն թէ մեր բրիստոնեայ Թորէզը հարկ կը տեսնէ աւելցնել որ կոմունիզմի հանգանակ - ներէն մին դարեր առաջ բանաձեւած էր Պօղոս առաքեալը.— «Երբ մէկը չուզեր աշխատիլ, պէտք է զրկուի հա - ցէ» (Բ. Թուղթ առ Թեսաղոնիկե - ցիս): Արդարեւ, Ստալինն ալ կ'ըսէր վերջերս.— «Ով կ'աշխատի, Ըա կ'ու - տէ»:

Այս ամէն փաստերէն հասկցուեցաւ որ բրիստոնէութիւնն ու կոմունիզմի անհաշտ չեն իրարու հետ: Կոմունիզ - մըն ալ տեսակ մը բրիստոնէութիւն է, բայց կարմիր բրիստոնէութիւն: (Ա - սանկ բաները հասկնալու համար՝ պէտք է ըլլալ կոմունիստ մտաւորա - կան): Լա՛ւ, ընտրենք ուրեմն կարմիր պապը.— Ստալին: Կարմիր վեղարա - տորներուն ու տիրացուներուն ընտրո - ղին ալ թողուիմ ընթերցողին:

ԱՐԱՋ

ԲԱՖՖԻՒ ՀԱՐԻՒՐԱՄԵԱԿԸ ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

Առաւարզ քազմութիւն եւ խանդավառութիւն

Կիրակի օր Մ. Միութիւնի ընդարձակ սրահը եւ վերնատունը կը յորդէին հոծ բազմութեամբ, աւելի քան 2000 հոգի, Բաֆֆիի ծննդեան հարիւրամեա - կին առթիւ: Տօնակատարութիւնը սարքուած էր նախաձեռնութեամբ «Համագ - գային»ի կեդր. վարչութեան եւ մասնակցութեամբ 40է աւելի միութեանց եւ փարիզահայ մամուլին:

Հանդէսը տեւեց չորս ժամ, գնահատելի բարեկարգութեամբ եւ մեծ խան - դավառութեամբ: Ներկաներուն մէջ կը նշմարուէին նաեւ ականաւոր Ֆրան - սացիներ: Կը նախագահէր Պ. Ա. Զօպանեան, որուն բացման խօսքին վերջը (հայերէն եւ Ֆրանսերէն) դրաւոր ճառ մը կարդաց ակադեմական Պ. Ֆիրմէն Ռօշ: Իրենց կարգին խօսեցան, նաեւ, Պ. Արամ Ձիմպիւշեան եւ ընկեր Ս. Վրացեան: Ձոխ էր եւ փայլուն՝ դեղարուեստական բաժինն ալ, խմբական եր - գերով ու պարերով, մեներգներով, դաշնակով եւ ջութակով:

Այս առթիւ կարդացուեցան չորք մը ուղերձներ՝ դանազան միութիւններէ: Կազմակերպիչ յանձնաժողովին հրատարակած հատորը՝ «Բաֆֆի», ծախ - ուեցաւ մօտ 400 օրինակ:

Մանրամասնութիւնները յաջորդով:

ՊԵԼՃԻՈՑ ՆՈՐ ԴԱՀԼԻՃԻՆ կազմութիւնը դժուարութեանց հանդիպած ըլ - լալով, ընկերվարական Պ. տը Ման հրաժարեցաւ: Թագաւորը կաթոլիկ ծերա - կուտական Պ. Փէյրլոյի յանձնեց գահլիճին կազմութիւնը:

ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՑ ԹԱԳԱՒՈՐԸ Փարիզէն անցնելով Լոնտոն գնաց, մասնաւոր տեսակցութեանց համար: Վերադարձին Փարիզ ալ պիտի մնայ:

ՀՐԴԵՀԻ ՍԿԶԲՆԱԿՈՐՈՒԹԻՒՆ ՄԸ տեղի ունեցաւ Պանթէոնին մէջ, կի - րակի գիշեր ժամը 10.30ին: Հրչէկները անմիջապէս օգնութեան հասնելով մա - րեցին:

ՁԱՓՈՆՑԻՆԵՐԸ կը չարունակեն յառաջ խաղալ հիւսիսային Չինաստանի մէջ: Գլխաւոր բանակը անցաւ Սուչէու գետը եւ անխնայ կը ռմբակոծէ չին - ական դիրքերը:

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ԽՈՄՅԱԿՈՎՈՒԹՅԱՆ

»»» ◦ «««

Մեզ մոտ հիմա էլ կան մարդիկ, որոնք իրենց ոչ մի գործունեությունը չեն կապում կոմկուսակազմակերպության հետ։ Նրանք ապրում են իրենց համար, իրենց մասնավոր շահերով։ Նրանք չեն մասնակցում կոմկուսակազմակերպության աշխատանքներին, չեն ենթարկվում նրա որոշումներին, չեն կատարում նրա հանձնարարությունները։ Նրանք ոչ միայն չեն ենթարկվում կոմկուսակազմակերպության որոշումներին, այլև ամեն կերպ խոչընդոտում են նրանց կատարմանը։

Ահա մի քանի օրինակներ։

Ֆիզկուլտուրայի ուսուցիչ Ա. Ղազարյանը, որ կոմկուսակազմակերպության անդամ է, ոչ միայն չի մասնակցում կոմկուսակազմակերպության աշխատանքներին, այլև ամեն կերպ խոչընդոտում է նրանց կատարմանը։ Ղազարյանը ֆիզկուլտուրայի ուսուցիչ է, և նրա գործունեությունը ֆիզկուլտուրայի ասպարեզում ոչ միայն չի համապատասխանում կոմկուսակազմակերպության որոշումներին, այլև հակասում է նրանց։ Ղազարյանը ֆիզկուլտուրայի ասպարեզում ոչ միայն չի ենթարկվում կոմկուսակազմակերպության որոշումներին, այլև ամեն կերպ խոչընդոտում է նրանց կատարմանը։

ՀՈՒՇԱՏԵՏՐ

(Գեղարվեստական պատմվածք)

»»» • «««

Ամառվան մի տաք կեսօրին, երբ ամբողջ գյուղը քնած էր, Ալեքսանդր Ղազարյանը ոտքի թռավ անկողնուց, հագավ իր հին, ճերմակած զինվորական համազգեստը, ուսերին գցեց ռազմական պայուսակը, ոտքերին հագավ ռազմական կոշիկները, գլխարկը դրեց գլխին, ատրճանակը կապեց գոտուն, ձեռքը վերցրեց ռազմական գավազանը և դուրս եկավ տնից։

Ալեքսանդրը ծնվել էր գյուղի ամենաաղքատ ընտանիքներից մեկում։ Նրա հայրը մահացել էր, երբ նա դեռ երեխա էր։ Մայրը՝ Մարիամը, մեծ դժվարությամբ էր պահում իր որդուն։ Ալեքսանդրը մանկուց սովոր էր աշխատանքի։ Նա ամռանը արածեցնում էր հարևանների անասունները, ձմռանը՝ փայտ էր կրում անտառից։ Ուսումը նա ստացել էր միայն գյուղի եկեղեցական դպրոցում։ Ընդամենը երեք տարի։ Ավելի հնարավորություն չկար։

Ալեքսանդրը մեծացել էր ազատ, անկաշկանդ մի միջավայրում։ Նա սիրում էր ձիավարությունը, սիրում էր ձիերը, սիրում էր ազատ քամին, որ փչում էր դաշտերից։ Նա երազում էր մի օր դառնալ հեծելազորային սպա։ Այդ երազանքը նրան տվել էր մայրը։ Մարիամը պատմել էր որդուն իր հոր՝ Ալեքսանդրի մասին, որը ծառայել էր ցարական բանակում հեծելազորում և ստացել էր սերժանտի կոչում։ Մարիամը պատմել էր, որ հայրը շատ լավ էր հեծնում ձին, գեղեցիկ էր կրում համազգեստը, և գյուղի աղջիկները նրան նայում էին հիացմունքով։

Ալեքսանդրը ուզում էր նման լինել հորը։ Նա ուզում էր ձի ունենալ, համազգեստ հագնել, սուր կրել կողքին։ Բայց ինչպե՞ս կարող էր աղքատ գյուղացի տղան ձի ունենալ։ Ձին թանկ կենդանի էր, և միայն հարուստները կարող էին պահել։

Ալեքսանդրը գնում էր գյուղի ծայրով, անցնում էր ցանքերի միջով, հասնում էր գետակին, որտեղ ջուր էին խմեցնում անասունները։ Այնտեղ նա տեսավ մի ձի, որը կանգնած էր ափին և ջուր էր խմում։ Ձին սև էր, գեղեցիկ, ուժեղ։ Նրա կողքին կանգնած էր մի ծեր գյուղացի, որը ձիուն պահում էր սանձից։

Ալեքսանդրը մոտեցավ ծերին և հարցրեց.

— Ո՞ւմ ձին է, պապի։

Ծերը նայեց նրան և պատասխանեց.

— Տանուտեր Հակոբի ձին է, որդի։ Նրա որդին՝ Վահանը, ուզում է ձին ջրել տալ։

Ալեքսանդրը գլխով արեց և շարունակեց նայել ձիուն։ Ձին իսկապես գեղեցիկ էր։ Նրա մորթին փայլում էր արևի տակ, կռնակը լայն էր, ոտքերը՝ ամուր։ Ալեքսանդրը մտածեց, որ եթե ինքը ձի ունենար, ապա կարող էր մասնակցել ձիարշավների, որոնք ամեն տարի կազմակերպվում էին գյուղի մոտ գտնվող դաշտում։ Եվ եթե հաղթեր, ապա կարող էր մրցանակ ստանալ։ Մրցանակը մեծ էր՝ հիսուն ռուբլի։ Հիսուն ռուբլին մեծ գումար էր գյուղացու համար։ Դրանով կարելի էր մի կով գնել կամ տունը նորոգել։

Ալեքսանդրը մոտեցավ ձիուն և սկսեց շոյել նրա կռնակը։ Ձին դադարեց խմել և նայեց նրան մեծ, խելացի աչքերով։ Ալեքսանդրը ժպտաց և ասաց.

— Լավ ձի է, շատ լավ ձի է։

Ծերը գլխով արեց և պատասխանեց.

— Լավ ձի է, որդի։ Տանուտերը շատ է սիրում այդ ձին։ Ասում են, որ Վահանը ուզում է նրանով մասնակցել ձիարշավներին։

Ալեքսանդրը լռեց։ Նա հասկացավ, որ իր երազանքը երբեք չի իրականանա։ Ինչպե՞ս կարող էր աղքատ գյուղացու տղան ձի ունենալ։ Դա անհնար էր։

Նա հրաժեշտ տվեց ծերին և շարունակեց իր ճանապարհը։ Նա գնում էր դեպի անտառ, որտեղ պետք էր հավաքել չոր փայտեր։ Բայց նրա մտքերը զբաղված էին ձիով։ Նա պատկերացնում էր, թե ինքը ձիու վրա է նստած, թե ինչպես է սլանում դաշտով, թե ինչպես է հաղթում մրցավազքում։

Երբ նա վերադարձավ անտառից, արդեն երեկո էր։ Նա կապեց փայտերը, դրեց ուսին և սկսեց իջնել գյուղ։ Ճանապարհին նա կրկին հանդիպեց Վահանին։ Վահանը նստած էր ձիու վրա և սանձից քաշում էր նրան։ Ձին ոտքերը բարձր էր դնում, պարծենում էր իր գեղեցկությամբ։

Վահանը նկատեց Ալեքսանդրին և կանգնեցրեց ձին։ Նա նայեց նրան արհամարհանքով և հարցրեց.

— Դու ո՞վ ես։

Ալեքսանդրը պատասխանեց.

— Ես Ալեքսանդրն եմ, Մարիամի որդին։

Վահանը ծիծաղեց և ասաց.

— Ա՜, դու այն աղքատ կնոջ տղան ես, որ ամբողջ օրը անտառում է աշխատում։ Լավ, գնա քո ճանապարհով։

Ալեքսանդրը լռեց։ Նա ուզում էր պատասխանել, բայց չգիտեր, թե ինչ ասի։ Վահանը շարունակեց.

— Իմացա, որ դու ձիարշավներին մասնակցել ես ուզում։ Ինչպե՞ս կարող ես, որ ձի չունես։ Ձիարշավներին միայն հարուստներն են մասնակցում, որոնք ունեն լավ ձիեր։ Իսկ դու՝ աղքատ տղա, ինչպե՞ս կարող ես մասնակցել։

Ալեքսանդրը լռեց։ Նա գիտեր, որ Վահանը ճիշտ է ասում։ Նա իսկապես աղքատ էր, և նրա համար անհնար էր ձի ունենալ։ Բայց նա չէր ուզում, որ Վահանը տեսնի, թե ինչպես է նա տխրում։

Վահանը շարունակեց.

— Գիտեմ, որ ուզում ես ձի ունենալ։ Բայց դա անհնար է։ Ձին թանկ է, և միայն հարուստները կարող են ձի պահել։ Դու պետք է հասկանաս, որ քո տեղը դաշտում է, ոչ թե ձիարշավներին։

Ալեքսանդրը զայրացավ։ Նա ուզում էր պատասխանել, բայց չգիտեր, թե ինչ ասի։ Վահանը ծիծաղեց և սանձից քաշեց ձին։ Ձին ոտքերը բարձր դրեց և սլացավ առաջ։

Ալեքսանդրը մնաց կանգնած ճանապարհի վրա։ Նա նայում էր Վահանին, որը հեռանում էր ձիու վրա, և նրա սիրտը լցվում էր դառնությամբ։ Նա ատում էր Վահանին, ատում էր նրա ձին, ատում էր նրա հարստությունը։ Նա ատում էր այն ամենը, ինչ թույլ չէր տալիս իրեն ձի ունենալ։

Ալեքսանդրը վերադարձավ տուն։ Նա մտավ խրճիթ, որտեղ նստած էր մայրը՝ Մարիամը, և լաց եղավ։ Մարիամը զարմացավ և հարցրեց.

— Ինչի՞ համար ես լաց լինում, որդի։

Ալեքսանդրը պատմեց մորը ամեն ինչ։ Մարիամը լսեց նրան և ասաց.

— Որդի՛ս, ես գիտեմ, որ դու ձի ես ուզում։ Բայց մենք աղքատ ենք, և մենք չենք կարող ձի ունենալ։ Դու պետք է հասկանաս դա։

Ալեքսանդրը գլխով արեց և շարունակեց լաց լինել։ Նա գիտեր, որ մայրը ճիշտ է ասում, բայց դա նրան չէր մխիթարում։ Նա ուզում էր ձի ունենալ, և ոչ ոք չէր կարող նրան դա արգելել։

Հաջորդ օրը Ալեքսանդրը վեր կացավ շատ վաղ։ Նա որոշել էր գնալ անտառ և ավելի շատ փայտեր հավաքել, որպեսզի մայրը կարողանա դրանք վաճառել և գումար ստանալ։ Նա ուզում էր մայրը ուրախացնել, որպեսզի նա մոռանա նրա ձիու մասին։

Ալեքսանդրը գնաց անտառ և սկսեց հավաքել չոր ճյուղեր։ Նա աշխատում էր ամբողջ օրը, և երբ երեկոյան վերադարձավ տուն, ուներ մեծ կապոց փայտ։ Նա հուսով էր, որ դրանք կվաճառվեն լավ գնով։

Մարիամը ուրախացավ, երբ տեսավ որդու բերած փայտերը։ Նա ասաց.

— Շնորհակալ եմ, որդի՛ս, որ այդքան շատ փայտ ես հավաքել։ Դրանք կվաճառվեն լավ գնով, և մենք կունենանք փող, որպեսզի կարողանանք ապրել։

Ալեքսանդրը ժպտաց և գրկեց մորը։ Նա ուրախ էր, որ կարողացել է օգնել մորը։ Նա գիտեր, որ մայրը շատ է տառապում աղքատության պատճառով, և ուզում էր նրան ամեն կերպ օգնել։

Հաջորդ օրերին Ալեքսանդրը շարունակեց աշխատել անտառում։ Նա հավաքում էր փայտեր, կապոցներ էր անում և տանում էր տուն։ Մարիամը վաճառում էր փայտերը, և նրանք կարողանում էին գոյատևել։ Բայց Ալեքսանդրը չէր մոռանում ձիու մասին։ Նա դեռ երազում էր ձիարշավների մասին, երազում էր հաղթելու մասին։

Մի օր, երբ Ալեքսանդրը վերադառնում էր անտառից, նա կրկին հանդիպեց Վահանին։ Վահանը նստած էր ձիու վրա և սանձից քաշում էր նրան։ Ձին ոտքերը բարձր էր դնում, պարծենում էր իր գեղեցկությամբ։

Վահանը նկատեց Ալեքսանդրին և կանգնեցրեց ձին։ Նա նայեց նրան արհամարհանքով և հարցրեց.

— Դու դեռ այստե՞ղ ես։ Կարծում էի, որ արդեն գնացել ես։

Ալեքսանդրը պատասխանեց.

— Ես ապրում եմ այստեղ, Վահան։ Ես չեմ կարող գնալ։

Վահանը ծիծաղեց և ասաց.

— Իմացա, որ դու ձիարշավներին մասնակցել ես ուզում։ Ինչպե՞ս կարող ես, որ ձի չունես։ Ձիարշավներին միայն հարուստներն են մասնակցում։ Դու պետք է հասկանաս, որ քո տեղը դաշտում է, ոչ թե ձիարշավներին։

Ալեքսանդրը զայրացավ։ Նա ուզում էր պատասխանել, բայց չգիտեր, թե ինչ ասի։ Վահանը շարունակեց.

— Գիտեմ, որ ուզում ես ձի ունենալ։ Բայց դա անհնար է։ Ձին թանկ է, և միայն հարուստները կարող են ձի պահել։ Իսկ դու՝ աղքատ տղա, ինչպե՞ս կարող ես մասնակցել։

Ալեքսանդրը լռեց։ Նա գիտեր, որ Վահանը ճիշտ է ասում։ Նա իսկապես աղքատ էր, և նրա համար անհնար էր ձի ունենալ։ Բայց նա չէր ուզում, որ Վահանը տեսնի, թե ինչպես է նա տխրում։

Վահանը շարունակեց.

— Ես ունեմ ձի, որը շատ լավ է։ Նրա անունը Ծիրան է։ Ես նրանով մասնակցելու եմ ձիարշավներին։ Ես գիտեմ, որ կհաղթեմ, որովհետև ես հարուստ եմ, և ինձ համար հեշտ է ձի պահել։ Իսկ դու՝ աղքատ տղա, ինչպե՞ս կարող ես հաղթել։ Դու չես կարող հաղթել, որովհետև չունես ձի

ՎԱՍՊՈՒՐԱԿԱՆԻ ՀԱՅՐԵՆԱԿՑԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ

ՑԵՐԵԿՈՅԹ – ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ

ՋԻՆԱԴԱԴԱՐԻ ՕՐԸ, 11 ՆՈՅ. ԺԱՄԸ 3ԷՆ ԿԷՍ ԳԻՇԵՐ

Salle Poissonnièreի ՇՔԵՂ ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ 7 Rue Fb. Poissonnière, Metro Bonne Nouvelle

Գեղարուեստական ճոխ բաժին, մասնակցութեամբ յայտնի արուեստագէտներու: Հանդիսի ամբակնկալներ—ճոպ Արժանիքին, մասչելի պիւճէ: Մուտք 10 ֆր.

ԱՀՌԵԼԻ ԱՂԷՏ ՄԸ ՍՈՒՐԻՈՅ ՄԷՋ

Ահի խան 1000 հոգի խնդրուած
10,000 հոգի անպատասխան,
50,000 հոգի թշուառութեան մատնուած

Շաբաթ օր, Թերթին տպագրութենէն վերջը, հեռագիրները կը հաղորդէին ահռելի աղէտ մը՝ Սուրիոյ մէջ, իբրեւ հետեւանք տեղատարափ անձրեւներու եւ յորդումներու: Վեց գիւղեր մեծ մասով, երեք գիւղեր ալ ամբողջովին ոչնչացած են Դամասկոսի շրջանին մէջ: Աւերուած է ամբողջ շրջանը, 50 քիլոմեթրի վրայ, դէպի Հալէպ, Պալմիր եւ Պաղտատ: Հալէպի ճամբուն վրայ մէկ հատիկ տուն չէ մնացած Տէյր Ալմէմէ գիւղին մէջ, ուր զոհերու թիւը կը հաշուէն 500: Կարեւոր գիւղ մը, Նէպէկ, որ շրջանին կեդրոնն է, մեծապէս վնասուած է: Հարիւր տուներ քանդուած են եւ առաջին առթիւ փլատակներուն մէջ գտնուեցան 70 դիակներ: Երկու երրորդով քշուած է Քուեյֆիֆ գիւղը, իսկ երեք քիլոմեթր անդին, Մուտամիյէ գիւղը ամբողջովին ոչնչացած է: Զոհերու թիւն է 200: Ուրիշ գիւղերու մէջ ալ բազմաթիւ դիակներ գտնուած են: Բեռնատար ինքնաշարժ մը, որ քսան հոգի կը փոխադրէր, քշուեցաւ ջուրերէն: Ահռելի մանրամասնութիւններ կը հասնին ամէն կողմէ: Ֆրանսական զօրքին օգնութեան չնորհիւ, կարելի եղաւ սահմանափակել զոհերու թիւը:

Նիւթական կորուստը կը հաշուէն տասը միլիոն ֆրանք, մարդկային զոհերը՝ հազար: Տասը հազար հոգի անպատսպար կը մնան, իսկ 50.000 հոգի թշուառութեան մատնուած են:

*** Նոր հեռագիրներու համաձայն, աղէտը աննկարագրելի համեմատութիւններ ստացած է: Սուրիոյ մարզպանը աղէտին վայրը գնաց: Հոկտեմբեր 31ի առտուն 279 տղամարդիկ դիակներ հանուեցան Քալամուն գիւղին մէջ: Միջոցներ ձեռք առնուեցան պարենաւորումը ապահովելու համար: Առողջապահական վարչութիւնը լարած է իր բոլոր ուժերը: Բարերախտաբար օդը բացուիլ սկսած է եւ ջուրերը կը քաշուին: Վերահաստատուած է երթեւեկը՝ Պաղտատի ճամբուն վրայ:

Տասը հազար քառակուսի քիլոմեթր տարածութեան վրայ, չկայ գիւղ մը որ անվնաս մնացած ըլլայ: Հեղեղին ուժգնութիւնը այնքան անդիմադրելի էր որ քսան խորանարդ մեթր թանձրութեամբ քարեր եւ չաղախներ քշուելով քանի մը հարիւր մեթր անդին նետուեցան: Նոյնիսկ ձեւափոխուեցան տեղագրական պայմանները՝ քանի մը քիլոմեթր տարածութեամբ, Դամասկոս - Հալէպ ճամբուն վրայ: Ազէտին ահաւորութեան պատճառներէն մէկը այն է որ Բաղմամունի լեռնաշղթան ժեռուտ է եւ զառիթմար, զուրկ՝ բուսականութենէ: Ջուրերը սրընթաց խուժելով եւ որ եւ է արգելքի չհանդիպելով, թոնոններով խիճ, աւազ եւ ցեխ կը քշէին իրենց ճամբուն վրայ եւ կ'աւերէին ամէն բան: Մանաւանդ Մուտամիյէ գիւղը ողղուեցաւ երեք անկման հոսանքներով, որոնք պաշարեցին տուները եւ կտրեցին քնակիչներու փախուստի ճամբաները: Գիւղացիները վտանգը չհասկնալով, իրենց տուներուն մէջ փակուած եւ դուռներն ալ ամրապէս փակած էին: Երեւելիներու պատուիրակութիւն մը, որ Դամասկոս գացած էր բողոքելու համար տուրքերուն դէմ, այսպէս ազատեցաւ աղէտէն:

Հեղեղը քշած է նաեւ գիւղացիներու ամբողջ տարուան ուտելիքը, անասունները եւ ցանքերը:

Սուրիական կառավարութիւնը մէկ միլիոն ֆրանքի վարկ մը բացաւ, աղէտեալներուն օգնութեան հասնելու համար:

Ալբաբիոյ Թագաւորին դիւանապետը, չէյխ Եուսուֆ Եասիլ, որ աղէտի ճամբուն վրայ կը գտնուէր, հազիւ կրցաւ ազատիլ եւ իր ճամբան շարունակել դէպի Պաղտատ:

Աղէտեալ շրջանը ահռելի տեսարան մը կը ներկայացնէ: Ագատուածները բացարձակապէս չէմորուն վիճակ մը ստացած են եւ որ եւ է յուզում չեն զգար նոյնիսկ իրենց ազգականներու դիակներուն առջեւ: Բազմաթիւ մեռելներ խրած են տիղմին մէջ եւ մարդ չի համարձակիր քաշել հանել, վախնալով որ վիրուսումներ կը պատահին: Տեղ տեղ ճամբան անմատչելի է, այնպէս որ կարելի չէ ուտելիք եւ ջուր հասցնել:

ԲԱՑՈՒԱԾ Է ԱՐԴԻԱԿԱՆ ԿԱՀԱԻՈՐՈՒԹԵԱՄԲ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ՃԱՇԱՐԱՆԸ

Բ Ա Ֆ Ֆ Ի

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ Մ. Գ. ՄԻՐԻՃԱՆԵԱՆ

8 Rue Maubeuge, Paris (9)

Արեւելեան եւ եւրոպական համեղ կերակուրներ՝ պատրաստուած մանաւանդ խնամքով: Ճաշախորդները կրնան մտնել խոհանոց՝ տեսնելու համար տիրող մաքրութիւնը:

Պալսական ոճի՝ տաք աղանդերներով: Հայկական նուագ. ամէն երեկոյ ժամը 8էն կէս գիշեր: Տրամադրելի սրահ հաւաքոյթի, նշանտուքի, հարսնիքի եւ այլնի համար շատ նպաստաւոր գիներով:

"Սթափիմ Տէր եւ պաշտպան հայրենեաց"

«Մաթէն» դարձեալ կը զբէ թէ Սթալին չուտով ինքզինքը հռչակել պիտի տայ «Պոսադնիկ» այսինքն նախագահ, աւելի ճիշդ «Տէր եւ պաշտպան», յետպոլշեւիկեան քառամեակին առթիւ: Ձմրան հարթելու համար, «հանճարեալ Առաջնորդը» նոր մաքրագործումներ կը պատրաստէ: Կոմինտէրնի մէջ տակաւին կան տարրեր որոնք հակառակ են այս յաւակնութեան: Ընտրութիւններէն վերջը, Գերագոյն խորհուրդին անդամները, որոնք անչուչա բացարձակ հաւատարիմներ պիտի ըլլան, պիտի առաջարկեն Սթալինը հռչակել Գերագոյն պետ, ի վարձատրութիւն իր ծառայութեանց: Այս առթիւ պիտի յիշուին պատմական նախընթացներ, ինչպէս Բորիս Կոդունովի ընտրութիւնը եւ Նովկորոտի «Պոսադնիկ»ները:

*** Սթալին ճաշ մը խօսելով Քրեմլինի մէջ, յայտարարեց.

— «Պետերը կուգան ու կ'երթան, միայն ժողովուրդն է անմահ: Ուրիշ ամէն բան անցողական է»:

Մարգարէութի՞ւն մը, արդեօք ...

ՋԱՆԱՁԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՀԱԿԱԲՈԼՇԵՒԻԿ ՊԱՑԿԱՐԸ յառաջ տանելու համար, դաշնագիր մը կընքուած էր Գերմանիոյ եւ Ճափոնի միջեւ: Թոքիոյի Թերթերը կը գրեն թէ պաշտօնապէս հաստատուած է որ Իտալիան ալ միացած է այդ ուխտին: Հոմի մէջ լուրթիւն կը պահեն:

ՍՊԱՆԻՈՅ հանրապետական կառավարութիւնը Պարսելոնա փոխադրուեցաւ: Ազգայնական նաւատորմը կը պատրաստուի պաշարել ծովեզերքը, հրամանատարութեամբ Ծովակալ Ֆէրնանդէզի: Կռիւները վերսկսած են Մատրիտի ճակատին վրայ:

Հ. Յ. Դ.

Գրասէր

ՓԱՐԻԶԷՆԻ ՇՈՒՐ. կոմիտէն ստիպողաբար ժողովի կը հրաւիրէ «Ռոստոմ» ենթակոմիտէի «Քհիստափոր», «Իշխան» եւ «Վահագն» խումբերու բոլոր ընկերները 4 Նոյ. Հինգշաբթի երեկոյ ժամը 8ին, «Շահիրիկեան» սրահին մէջ, ներկայ պիտի ըլլայ Կ. Կ.ի ներկայացուցիչը, անյետաձգելի օրակարգ:

Ընտանեկան հիւրանոց

փայլակ սանասար նիս, իր տան մէջ կ'ընդունի փափկակազմ, օդափոխութեան պէտք ունեցող մանչ տղաներ մինչեւ *14* տարեկան: Քաղաքէ դուրս բացօդեայ միջավայր, արեւ, ընտանեկան խնամք, ի պահանջել հարկին Ֆրանսերէն, հայագրէն ուսուցում: Դիւրամատչելի պայմաններ:

Գրել՝ Sanassar. Villa Marie-Vahak. Vallon Obseur. Nice

Le Gérant : H. STEPHAN
17, Rue Damesme. PARIS (13e) Imprimerie A. DER (AGOPIAN)

ՀԱՅԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՑՐԸ

Ճաշարան **Ֆ Լ Օ Ր Ի Ա**

61, Rue Monsieur le Prince, Paris (6)

Մէթրօ՝ Օտէօն եւ Սէն Միշէլ Հեռաձայն Danton ; 52 – 78

Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ :

ԵՂԻՇԷ ԱՐԶՈՒՄԱՆԵԱՆ

ՀԱՄԲՈՐԴՈՒԹԵԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ

AMERICAIN LLOYD — **48 rue de la République**
ORIENT LLOYD — **7 rue Auber, Paris**

Մարսէյլ, Tél. C.47-22 եւ C.74-51 Tél. Opéra 67-77 67-78

Նաւային բոլոր ընկերութիւններու ներկայացուցիչ:

Ֆոմսակներ՝ ամէն տեսի համար, Հայ ճամբորդներու հասար ժամանաւոր գին: Ընթնք Եղիակիցներ աշխարհի ամէն կողմը

ՎԱՍԱՀԵԼԻ ՏՕՒՆ

ԾԱԽԱԼԻ Է Երիքոյի մեքենայ մը «ժօրժ 10» մէկ վէթը լայնութեամբ գուլեպերիական ֆիւսելեյէ վաճառանիշով: Դիտել՝ 9. ճուկոր տէր Թումայեանի 71 Avenue des Bas Meudon: Issy-les-Moulineaux, հեռաձայն Michelet 20—60:

ՏԻՐՈՒՀԻ ԶԱՌԱՓԵԱՆ

Դաշնակի եւ Մարթ-ըսիօյի պիէսների դասեր :

6, Villa des Sablons (81 Avenue du Roule վրայ) **Neuilly s/Seine, METRO SABLONS:** Ժամադրութեան համար դիմել գրատուն :

Կ'ՈՒԶՈՒԻ

Կ'ՈՒԶՈՒԻ ճարպիկ պատանի մը ածկակերտելու համար կապարագործութեան մէջ:

Դիմել՝ Ա. ԹԱԹՈՒԼԵԱՆԻ (Maison Daron) խանութը, 4, Rue de Liban Փարիզ (20):

ԳԱՑԵՔ ՏԵՍԵՔ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Cinéma REXY

Rue Cours Lafayette, angle Garibaldi

Ֆ. Կ. ՀԱՋԻ Փարիզի Մատենադարանի վարչութեան մօտ, իր վերջին տարեկան վիճակախաղէն չի պահանջուած կը մնան տակաւին — 157, 54, 29, 51, 333, 640, 227, 337, 714, 396, 126, 35, 249 թիւերուն չհած իրերը: Կը խնդրուի չհողներէն ներկայանալ Տիկին Գազանճեանի, 63 Fb. Poissonnière, մինչեւ Նոյ. 5, այս թուականէն յետոյ իրերը կը դառնան վարչութեան սեփականութիւն:

ՅԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

ՄԱՐՍԻԼԻԱԼԻ ԲԱՐՁՐ ՀԱՅՔԻ Հայրենակական Միութեան Վարչութիւնը իր խորին ցաւակցութիւնները կը յայտնէ Հայրենակից Մկրտիչ Գինոեանի դառնադէտ մահուան առթիւ իր ընտանեկան պարագաներուն:

«ՅԱՌԱՋ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (51)

ԽԻՆԹԸ

ԱՐԿԱԾՆԵՐ ՎԵՐՋԻՆ ՌՈՒՍ-ԹՈՒՐՔԱԿԱՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄԻՑ ՀԱՅԱՍՏԱՆՈՒՄ

»»»» • ««««

Վարդան եւ Պ. Դուդուկչեան խոկոյն նկատեցին, որ երկու եղբայրներն այդ անագան պահուն իրանց մօտ դալը առանց նպատակի չէր լինելու, եւ սպասում էին, մինչեւ նրանք կը յայտնէին իրանց խորհուրդը:

— Մենք մեր հօր եւ միւս եղբայրների մօտ ոչինչ խօսել չէր կարողացանք, ասաց Հայրապետը լուրջ կերպով,— եւ այս պատճառով չսպասելինք ձեզ յայտնել, որ մենք բոլորովին համակրում ենք ձեր մտքերին եւ ամէն կերպով պատրաստ ենք ծառայել ձեր նպատակներին, ինչ գործում որ յարմար կը համարէք:

Պ. Դուդուկչեանի սառն դէմքի վրայ փայլեց մի ուրախութեան պայծառ մի նշոյլ. դա միխօնարի ուրախութիւն էր, երբ երկու հաւատացեալ է ձեռք բերում եւ մտածում է, թէ իր հօտը արդէն կազմուած է, թէ այդ երկուսը սկիզբը կը դնեն հազարների:

— Բոլորովին սխալ է մտածել, խօսեց Հայրապետը,— թէ այսօրեղի Հայերը հոգուով, սրտով եւ ամէն բարձր ձգտումներով մեռած են: Բայց մի բան կայ որ Հայերի ընդհանուր թերութիւնն է: Ամէն մի Հայ, առանձին վէր առած, զգուշ է, մտածող է, անվստահ է եւ սեփական կամք չունի:

Նա միշտ սպասում է օրինակի, որ ուրիշը սկսէ, իսկ ինքն նրան հետեւի: Օրինակը մանաւանդ յաջողուած գործի օրինակը, նրա վրայ մեծ ազդեցութիւն է գործում: Այս դէպքում Հայը մի քանի պայմաններ միշտ աչքի առջեւ ունի: Նա ընաւ չէ հետաքրքրւում, թէ ինչպէս են ապրում, ինչ եղանակով են գործում օտար երկիրներում: Ուզում եմ ասել, որ Հայը օտարներից օրինակ չէ վեր առնում, այլ սնպատում է, որ օրինակը տար նրան իր նման մի Հայ: — Ուրեմն մենք առաջին օրինակը կը տանք, եւ ես հաւատացած եմ, որ մեզ կը հետեւեն չատերը: Ես լաւ եմ ճանաչում մեր ժողովուրդը. Նա այնքան չատ տանջուել է, որ հէնց այս րոպէիս պատրաստ է Թուրքի ,Քրդի միսը ուտել եւ արիւնը խմել, եթէ մի հնար կը գտնէ: Նա սրտում սաստիկ ատելութիւն ունի, միայն այդ ատելութիւնը թաղնուած է:

Վարդանը եւ Պ. Դուդուկչեանը ուրախութեամբ լսում էին Հայրապետի տածողները: Նրա մէջ խօսում էր ժողովրդի ձայնը:

— Երջանիկ է այն ժողովուրդը, որ ատել գիտէ, բացականչեց Պոլսեցի եպիսկոպոսը մի առանձին ոգեւորութեամբ: — Նա, որ ատել չը գիտէ, զուրկ է մնում եւ սիրոյ զգացմունքից ...

— Իմ հայրը ասում էր, թէ հողը պատրաստ չէ, խօսեց Հայրապետը: — Նա խնպէս խելացի մարդ է, նրա սրտում կան չատ ծածկուած բարի խորհուրդներ: Բայց նրա խելացի խրթնութիւնները, նրա զգուշաւորութիւնը հանում է մինչեւ յանդգնութեան: Նա իր համբերութեամբ թմրեցնել է մեզ եւ պահել է քարացած անչարժութեան մէջ: Մեր գրութեան մէջ, իմ կարծիքով, համարձակութիւնը, անձնասպառնութիւնը եւ մինչեւ խենթութեան հասած յանդգնութիւնը աւելի գործ է կատարում, քան թէ իմաստունների լուրջ եւ խոհեմ մտածութիւնները:

— Այո, « մինչեւ խելացին կը մտածէ, խենթը գետից անց կը կենայ »... պատասխանեց Վարդանը ծիծաղելով:

— Այդ չատ ճիշդ է, նկատեց Պ. Դուդուկչեանը:

— Խելացիների խելքը չատ անգամ խարում է իրանց եւ խաբուածները այն ժամանակ միայն հասկանում են՝ թէ յիմարուել են, երբ գժերը իրանց գործը արդէն աւարտած են լինում... Մի ժամանակ Կ. Պոլսի մեր խելացիները մտածում էին, թէ Հայերի համար աւելի նպատաւոր է Թուրքաց անկիրթ եւ անկարող կառավարութիւնը, քան թէ մի բարեկարգ եւ քաղաքակրթուած կառավարութիւն: Մտածում էին, թէ մի քաղաքակրթուած կառավարութիւն իր կուլտուրական բարձր զգացումով կարող էր կլանել եւ աչնչացնել Հայերին.— մինչդեռ խելացի Հայերը, օգուտ քաղելով Թուրքի յիմարութիւններից, գոյութեան կռուի մէջ կարող էին մրցել նրա հետ, կարող էին յաղթող հանդիսանալ: Այդ ենթադրութիւնը թէօրիայի կէտից ուղիղ է: Բայց ամենաճիշդ փիլիսոփայական թէօրիան երբեմն կեանքի փորձի մէջ յայտնւում է սխալ: Պատմութիւնը իր առանձին պատուդութիւններն ունի: Եթէ մի քաղաքակրթուած ազգութիւն կարող է կլանել փոքր ազգութիւնները, նոյնը կարող է կատարել եւ մի անքաղաքակրթ մեծ ազգութիւն իր մանր հպատակ ազգութիւնների վերաբերութեամբ: Տարբերութիւնը միայն դործ դրած միջոցների եւ հնարների մէջն է.— մէկը սպանում է բարբարոսական միջոցներով, միւսը՝ — կուլտուրայի միջոցներով:

— Ես աւելի պարզ կը խօսեմ, չարունակեց Պ. Դուդուկչեանը :— Մեզանից ոչ ոք մինչեւ այսօր չէր հասկացել Թուրք կառավարութեան գաղտնի քաղաքականութիւնը Հայերի վերաբերութեամբ: Մեզանից ամէն մէկը երեխայական կարճատեսութեամբ կրկնում էր, թէ « մեր տպատան Թուրքիայում է»:

Մենք նայում էինք կատարուող գեղծումների, անկարգութիւնների եւ բարբարոսութիւնների արտաքին մասերի վրայ, բայց թէ ո՞րպիսի գժոխային մեքենայութիւն էր թագնուած նրանց տակին, — այդ մենք չէինք տեսնում: Մենք միայն տեսնում էինք հարստահարութիւններ, սպանութիւններ, բռնի կրօնափոխութիւններ եւ զանազան տեսակ չարագործութիւններ, որ կատարում էին մեր հարեւան բարբարոս ցեղերը: — Այդ բոլորը մենք առօրեայ եւ պատահական էինք համարում, եւ չը գիտէինք, որ դաղտնի քաջալերող կայ, չը գիտէինք, որ այդ բոլորը կատարւում էին թամբ: Մենք մեղադրում էինք կառավարութեան մասին, որ ոստիկանութիւնը այն մաքով միայն, որ նա թոյլ է, որ նա անհոգ է, որ նա իր անզգամ հպատակները զսպել չը գիտէ:

ՐԱՖՖԻ

(Շար.)

ժամագոյցի եւ գեհարեղիցաց վաճառատուն
ՀՐԱՉ ՍԱՐԳԻՍԵԱՆ
261, Rue du Fbg. St. Martin
Métro: Louis Blanc et Jaurès

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN — 17, Rue Damesme, PARIS (13e)

Rédaction et Administration — Téléphone : Glacière 15 - 70

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ — Chèque Postal Paris 1678 - 63

(ՕՐԹՈՒՆԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ՀԱԺԱՆԱՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՑՄԱՆՆԵՐ,— ՏԱՐԵԿԱՆ ՎԵՑԱՄՍԵԱՑ ԵՒԱՄՍԵԱՑ

Ֆրանսա եւ Գաղութներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40 ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	265 »	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	215 »	110 ֆրանք	

ՉՈՐԵՔՇԱԹԻ 3 ՆՈՅԵՄԲԵՐ MERCREDI 3 NOVEMBRE 1937

ԺԳ ՏԱՐԻ — 13e Année No. 3567 — Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՄԱԽԵԱՆ — ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿԱՒ ԽՕՍՔ

ԲԱՆԱՎԷՃԻ ՄԸ ՆԵՐՔԻՆ ԾԱԼՔԵՐԸ

Այս մէջօրին իսկապէս թրքավարի բանավէճ մը կը մղուի Պոլսոյ երկու գլխաւոր թերթերուն, « ձիւմհուրիյէթ »ի եւ «Թան»ի (Միլլիյէթ) միջեւ :

Պայքարը արդէն վերածուած է հասարակ ցեխարձակումներու : Մանաւանդ «ձիւմհուրիյէթ»ը կոտրեց մրցանիշը, թրքական բոլոր պատկերազարդ բառերը չարելով ճերմակ թուղթի վրայ :

Հակառակորդը, Ահմէտ Էմին Եալման, «ֆէրկէպչի» կոչած էր «ձիւմհուրիյէթ»ի խմբագրապետը, Ենոսւս Նաամին : Այս վերջինը կրնա՞ր կէս ճամբան մնալ : Եւ ահա բառեր ու բառեր, — « Տէօնմէ», անկախութեան դատարանէն դատապարտուած դատաճան, « Հէ՛յ ութանմազ արլանմազ ալչաք հէրիֆ»...

« Թան »ի խմբագրապետը, Ահմէտ Էմին, աւելի կրթուած — համալսարանական — ըլլալով, ատիճան մը կը պահէ իր պատասխանը : Սակայն նոյնքան ուժգին է իր յանձակողականը, մանաւանդ երբ կը ներկայացնէ Ենոսւս Նաամիի բուն զիմագիծը, երկար տարիներ պաշտօնակից եղած ըլլալով անոր հետ :

Որքան ալ անձնական հանգամանք ունենայ, այս կրթուտ բանավէճը մեզ կը հետաքրքրէ երկու տեսակէտներով :

Առաջին՝ պայքարին չարժառիթը բոլորովին անձնական չէ : Անոր տակ թաղուած են չատ մը գաղտնիքներ, որոնց մասին որոշ գաղափար կուտան մինչեւ հիմա եղած հրատարակութիւնները :

Պայքարը պայթեցաւ եւ լրջճուեցաւ, երբ մէկը միւսը մեղադրեց իբրեւ քոզարկեալ Ֆաշական կամ համակիր : Ֆաշականը « ձիւմհուրիյէթ»ը կը համարուի, իսկ բոլշեւիկը՝ «Թան»ը, որուն աշխատակիցներէն տիկին մը, Պայան Սապիհա, համակրավարական դիրքեր թարգմանած է :

Վիճաբանութեանց ընթացքին, երկու հրապարակագիրներն ալ չեն մոռնար դարպասել Աթաթիւրքին, իբրեւ հաւատարմութեան ցոյց, որպէսզի կարենան ազատօրէն զրի առնել իրենց ըսելիքը : Եւ, փոխադարձաբար կ'ըսեն բաներ՝ որոնք մութ պատկեր մը կը պարզեն՝ Թուրքիոյ ներքին կացութեան տեսակէտով : Ամէն պարագայի մէջ, երեւան կուգայ որ ապարդիւն չեն անցած Ե՛ւ Ֆաշական - հիթլէրական Ե՛ւ բոլշեւիկեան քարոզութիւնները :

Այս առթիւ, « Թան» իր հակառակորդին դէմ վկայութեան կը կանչէ Գերմանիոյ քարոզութեանց նախարարը, Տոքթ. Կէօպէլս, որ Նիւրէմպէրկի ճառին մէջ ուրախութեամբ աւետած էր թէ իրենց չարժումը յաջողութիւն գտած է նաեւ Թուրքիոյ մէջ :

Արդարեւ, տասնէ մը ի վեր Թուրք Թերթերուն մէջ կ'երեւան գրութիւններ, որոնք ուշագրաւ խմորումներ կը մատնեն :

Կը թուի թէ հիթլէրական գործակալները յաջողած են ազդել Թուրքիոյ հանրային կարծիքին վրայ, զանազան հրատարակութիւններով եւ չարժանկարներով : Մարզական մամուլին մէջ եղած ակնարկներն ալ կը հաստատեն այս պարագան : Դեռ վերջերս « ձիւմհուրիյէթ» բուռն պատասխան մը հրատարակեց, երբ Մոսկուայի Թերթերը կը քննադատէին Թուրքիոյ երկդիմի ընթացքը :

Մէկ կողմէ, իրողութիւն է որ Թուրքեւխորհրդային զինակցութիւնը եւ բոլշեւիկեան քարոզութիւնները խոր հետքեր ձգած են Թուրքիոյ մէջ, վերջին քանի տարիներու ընթացքին, եւ պարբերաբար նոր դաւեր կը բացուին, ոչ միայն Պոլսոյ, այլեւ Անատոլուի գլխաւոր քաղաքներուն մէջ : Բազմաթիւ Թուրք բոլշեւիկներ բանտարկուած են արդէն եւ ուրիշներ ալ կը հետապնդուին անխնայ :

Եթէ աքլորամարտը նոյն ուժգնութեամբ չարունակուէր, անշուշտ երկու կողմի Թերթերը աւելի չռնդալից յայտնութիւններ պիտի ընէին. բայց վերջին պահուն մէջտեղ Մամուլի Միութեան կարգապահական մարմինը, եւ բանավէճը ընդհատուած է առ այժմ, « նոր դահլիճին կազմութեան եւ հանրապետութեան տարեդարձին առթիւ »:

Մեզ հետաքրքրող երկրորդ պարագան այն է որ, այս բանավէճէն առթիւ ալ, երկու կողմերը քաջքշեցին Հայերու անունը, իբրեւ մահացու հարուած...

« Թան » դրեց Ենոսւս Նաամիի համար.— « Պէտք է հաշիւ պահանջել այս միակ փորձանաքար (պէլալը) մարդէն, որուն համար կ'ըսուի Թէ իր քաղաքական ազդեցութիւնը օգտագործելով, փըլլագին առած է կասկածելի գործերէ » : Եւ իրրեւ փաստ յիշեց ա – նոր միջամտութիւնը փախստական հայ հարուստի մը վերադարձին համար : Դիմացինը, կատղած, հետեւեալ մանուածապատ խօսքերը ասհեցուց .

— « Հարազատ թուրք խօսիէն ճիշդ չէ որ ազգուին ոչ – հարազատ Թուրքերը : Արդէն հայ, յոյն եւ հրեայ ժայրեցնակից մը չի յաւակնիր Թուրքիոյ մէջ Թուրքերուն հանրային կարծիքին թարգմանը ըլլալ եւ գլուխ հանել թուրք լրագրութեան պէս խիստ փափուկ գործ մը » :

Եւ անմիջապէս եզրակացուց,— իր հակառակորդը ոչ իսկ Թուրք է, ժամանակին խմբագրած ըլլալով «Մայսերցի Միհրանի «Մասիսի»ն :

Ինչպէս կը տեսնէք, երկու կողմերուն համար ալ նոյն տաելին կը մնայ Հայը, իր « խաչախ»ներով : Երկու կողմն ալ իրենց ապտակ գործերը պաշտպանելու համար, կը դիմեն խուժանավարութեան ամէնէն ազդու միջոցին, — Հայերու հետ գործ ունեցած է, զգուշացէ՛ք : Եթէ ձեռքէն գայ, պատ մը ջուրի մէջ պիտի խեղդէ մեզ :

Ամբողջ բանավէճին մէջ, փակագիծ մը կը կազմէ այս պարագան : Բայց, ո՛րքան խօսուն է, ապացուցանելու համար Թուրք մտաւորականութեան հոգեբանութիւնը, համալսարանականէն մինչեւ հասարակ խուժանավարը :

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ ՆՈՐԷՆ ԿԸ ԲԱՐԴԱՆԱՑ

Իտալիա իրաւունք ունի՞ր գաղթավայր պահանջելու Գերմանիոյ համար

Անգլիոյ երեսփ. ժողովին երկուշաբթի օրուան նիստին մէջ, արտաքին նախարար Պ. Իտըն երկար ճառ մը խօսելով, դիտել տուաւ թէ Մուսոլինի իրաւունք չունէր գաղթավայր պահանջելու Գերմանիոյ համար : Անշուշտ իր լեզուն դիւանագիտական էր, բայց եւ այնպէս ճիշդ հասցէին ուղղուած : Ահա իր խօսքերը.

— « Գիտենք թէ երկիր մը, որ ինքն ալ մեծ պատերազմէն վերջը հողային կարեւոր զիջումներ ստացաւ Եւրոպայի մէջ եւ ուրիշներ ալ՝ Ափրիկէի մէջ, իր իսկ դիմակիցներէն, այժմ ախոյեան կը հանդիսանայ Գերմանիոյ գաղթային պահանջներուն... Պէտք է բացորոշապէս ըսեմ թէ մենք որ եւ է կառավարութեան իրաւունք չենք տար զիջում պահանջելու մեզմէ երբ չկայ որ եւ է նշան որ ապացուցանէ թէ այդ կառավարութիւնը ինք արդարացի է նուազագոյն զիջումը կատարելու » :

Պ. Իտըն նոյնքան ուշադրաւ յայտարարութիւններ ըրաւ Սպանիոյ մասին, հակադնելով թէ Ձօր. Ֆրանքոյի յաղթութիւնը կրնայ օգտակար ըլլալ բրիտանական շահերուն : « Նոյնիսկ Ազգաժողովին մէջ բազմաթիւ պատուիրակներ կան որոնք Ձօր. Ֆրանքոյի յաղթանակը կ'ուզեն : Կան ազգեր որոնք համոզուած են թէ համայնավարական քարոզութիւնը ուրիշ ամէն բանէ աւելի ուղղակի պատասխանատու է Սպանիոյ ներկայ վիճակին » :

Այս առթիւ կարդաց կարգ մը վիճակագրութիւններ, որոնց համաձայն Սպանիա այժմ երրորդ յաճախորդն է Ս. Միութեան, կարեւորութեան կարգով : 1937 յունուարէն սեպտեմբեր, Ս. Միութիւնը ծովու ճամբով Սպանիա ղրկած է տասն անգամ աւելի մեծ քանակութեամբ ուտեստ եւ ուրիշ նիւթեր, քան անցեալ տարուան նոյն ժամանակաշրջանին : Մորվրդային հրատարակութիւն մը կը մատնանշէ Վալենսիայի զինուորական օդապնացութեան չափազանց գերազանցութիւնը : « Կարելի չէ ըսել թէ այս ամառուան ընթացքին աւելի մեծ քանակութեամբ ապրանք ղրկուած է Սպանիոյ ազգայնական ուժերուն քան կառավարութեան : Ընդհակառակն, պատերազմիկի հանգամանքին ճանաչումը առաւելութիւն մը պիտի կազմէր այն կողմին համար որ ամէնէն հզօրն է ծովու վրայ, այսինքն Ֆրանքոյի կուսակիցներուն : Ներկայ պայմաններուն մէջ, ազգայնականները ծովու վրայ չատ սուղ կը դնեն այն օգնութիւնը զոր կրնան ստանալ ցամաքի վրայ՝ օտար հպատակներէ : Շատեր կը կարծեն որ եթէ ազգայնականները յաղթեն, Սպանիա զօրծօն մասնակցութիւն պիտի ունենայ Անգլիոյ դէմ ուղղուած արտաքին քաղաքականութեան մը մէջ : Ես այդ կարծիքէն չեմ : Մենք կը մնանք Եւրոպայի ամէնէն հզօր ծովային պետութիւնը : Ամէն մարդ գիտէ որ Անգլիա դիտումներ չունի Սպանիոյ հողային ամբողջութեան եւ անկախութեան մասին : Սպանիացիները պիտեն որ իրենց հայրենակիցները չափազանցեցան բրիտանական ոգեմտիւթեամբ : Ես չեմ ընդունիր այն կարծիքը թէ Ձօր. Ֆրանքոյի յաղթանակը անպատճառ Սպանիոյ մէջ պիտի հաստատէ Անգլիոյ թշնամի կառավարութիւն մը » :

Նախարարը ապա խօսեցաւ Ազգաժողովի եւ չինեւափոնական պատերազմի մասին : Այս առթիւ յայտնեց թէ պատրաստ է մինչեւ Ուոչինկթըն երթալու եւ Մ. Նահանգներուն գործակցութիւնը ապահովելու՝ Ծայր. Արեւելքի գործերու մասին : Եւ պարզելով Մեծն Բրիտանիոյ արտաքին քաղաքականութեան գլխաւոր դիծերը, եզրակացուց .

— « Մենք պիտի չմասնակցինք որ եւ է հակաբոլշեւիկ խմբակցութեան . պիտի չմասնակցինք որ եւ է հակաֆաշական խմբակցութեան : Մեզ կը հետաքրքրէ երկրի մը արտաքին եւ ոչ թէ ներքին քաղաքականութիւնը : Մենք բոլորին կ'առաջարկենք մեր գործակցութիւնը, բայց պիտի չհանդուրժենք որ ոեւէ մէկը տուն տայ մեզի՝ մեր բոնելիք դիրքի մասին» :

Ծանր ցպատուրիւն Իտալիոյ վրայ

Աւելորդ է ըսել թէ այս ճառը ծանր ապատուրիւն գործեց Իտալիոյ, ինչպէս եւ Գերմանիոյ մէջ : Կառավարական շրջանակները լուռիւն կը պահեն, բայց մամուլը բուռն դժգոհութիւն կը յայտնէ, քննադատելով թէ Անգլիան եւ թէ Ֆրանսան : Այս առթիւ ցաւ կը յայտնեն որ Ֆրանսայի մէջ անգամ չեն հաւատար այն հաւաստիքներուն թէ Սպանիոյ իտալացի կամաւորներուն թիւը 40.000էն աւելի չէ : Իսկ բոլորը միաբերան կ'ընդդիմանան այն տեսակէտին թէ Մուսոլինի բարոյական եւ քաղաքական իրաւունք չունի թեր կանգնելու Գերմանիոյ գաղթային պահանջներուն :

Այս առթիւ, իտալական Թերթերը կը քննադատեն նաեւ արմատականներու համագումարին մէջ արտասանուած խօսքերը : Կարեւոր Թերթ մը դիտել կուտայ.— « Ֆրանսացի այն կուսակցութիւններն ու Թերթերը որ կը մատնակցին ժողովրդական ճակատի կառավարութեան պատասխանատուութեանց, կը անանձին սուր սուտերով որոնք բնականաբար ուղղուած են Իտալիոյ եւ Գերմանիոյ դէմ : »

ՈՉ - ՄԻՋԱՄՏՈՒԹԵԱՆ յանձնաժողովը կը գումարուի այսօր, չորեքշաբթի, վերջնական որոշում տալու համար Սպանիոյ օտար կամաւորներու յետս կոչման մասին : Շատեր յոռետես են, դատելով Ս. Միութեան եւ Իտալիոյ բռնած դիրքէն :

ՊԱՂԵՍՏԻՆԻ ԲԱՆՏԵՐԸ խճողուած ըլլալով, որոշուեցաւ կեդրոնացման անջատ կայաններ հաստատել, Հրեաներուն եւ Արաբներուն համար : Ամենամեծ կայանը կը չինուի Սարաֆանտի մօտ, ուր հարիւրաւոր Արաբներ արդէն ապաստանած էին անցեալ տարուան խռովութեանց առեն : Ոստիկանութիւնը եւ բանտերու վերատեսչութիւնը նոր վարկեր պահանջեցին, այս գործը դլուխ հանելու համար : Միւս կողմէ, արաբական կազմակերպութիւնները հանդանակութեան ձեռնարկած են, դրամ հաւաքելու եւ ազգայնական չարժումը զօրացնելու համար : Խռովութիւնները կը չարունակուին :

ԱՆԴԻՑՈՐԴԱՆԱՆի մէջ ալ խռովութիւններ պատահեցան երկուշաբթի օր : Հրացան արձակուեցաւ պալատին վրայ :

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԵՐԲ ԿԻՆԸ Կ'ՈՒԶԷ...

Չեմ գիտեր ո՛ր իմաստուն ըսեր է թէ երբ կինը կ'ուզէ, Աստուած ալ կ'ուզէ :

Անշուշտ այս համոզումն ունի նաեւ Տիկին կամ Օր. Աննա Ազարիկեան, աշխատակից «Բանուոր»ի եւ գինուորեալ Ֆոյր Կոմինտէրնի :

Անոնա Ազարիկեան վերջերս կը մասնակցի բոլշեւիկեան միջազգային խորհրդակցական ժողովի մը, ուր հաւաքուած էին 250 պատուիրակներ, 15,000 տոլար ճարելու համար ի նպաստ ամերիկացի բոլշեւիկներու օրկանիներուն, « Տէյլի եւ Սընտէյ Ուրբըն»ներու :

Անոնա Ազարիկեան կը լսէ օրուան բանախօսները, ու կը պատմէ, բերնին ջուրերը վազցնելով .

— « Բայց եթէ ձեզմէ ո եւ է մէկը ներկայ ըլլար այդ ժողովին, պիտի տեսնէր, թէ ինչպիսի կապեր կային Հայերու եւ արտայայտուած մաքերու եւ եղած առաջարկներու միջեւ :

Իմ կարծիքով, պէտք է ամերիկահայ աշխատաւոր կինը իմանայ ամերիկացի կանանց, ինչպէս նաեւ մերիններն նման փոքր ազգերու պատկանող կանանց գործունէութեան մասին : Ես հոն որպէս կոմունիստ հայ կին մը ամօթ կը զգայի, որ ուրիշներու կարպին ի վիճակի չէի ամերիկահայ կանանց առաձին գործունէութեան մասին խօսելու » :

Բացատրութեան կը կարօտի ասվերջին խօսքը :

Անոնա Ազարիկեան «որպէս կոմունիստ հայ կին մը», ի՞նչպէս կ'անցնկի եւ խօսք չառներ, «գեկուցելու» համար այն հոյակա՞պ գործունէութիւնը զոր ցոյց տուին իր գաղափարակիցները եւ ուղեկիցները, Բանի մը տարի առաջ, դատավարութեան մը առթիւ, խմբովին փողոց իջնելով եւ դիրք բռնելով :

Անշուշտ յիշողութեամբ վրիպում է եղածը : Անցնինք բուն հարցին .

— « Ժողովէն հեռանալէ յետոյ երկար առեն խորհեցայ այն մասին, թէ մենք եւս կիներ եւ մայրեր ենք անոնց նման, բայց ի՞նչ է պատճառը, որ մեզմէ չատերը տակաւին հին լաչակը նետել երբեք ալ մտածած չեն :

Ես համոզուած եմ, որ եթէ մենք չարունակենք այսպէս տուներու մէջ մնալ, ոչ մէկ առեն պիտի կարողանանք մեր իրական ազատութիւնը ձեռք ձգել : Նոյն իսկ մեր կրաւորական ուժեամբ վնաս պիտի հասցնենք ազատական կանանց չարժումին :

Այս նամակով դիմում կ'ընեմ ձեզի, որպէս ազատասէնչ ազգի մը զաւակները, միանալ Կոմունիստ կուսակցութեան , պաշտպանելով աշխատաւոր մարդկութեան դատը, պաշտպանել մեր չահերը եւ մեր սրբազան հայրենիքը՝ Հայկական Սոցիալիստական Սորվրդային Հանրապետութիւնը » :

Ինչպէս կը տեսնէք, ես ալ համաձայն եմ Անոնա Ազարիկեանի կոչին : Այլապէս , ինչո՞ւ պիտի արտատպէի իր կոչը :

Ուրեմն, դէպի գործ, Տիկնայք փափկասուն Հայոց աշխարհի : Փութացէք խումբ խումբ միանալ Կոմինտէրնի, բանի որ կին մըն է կանչողը :

ՎԱՀԷ

ՀԱՅ ԱՐՓԻԱՐԵԱՆ ԿԱԹՈՂ. ՊԱՏՐԻԱՐՔԻ

Պէյրութէն կը հաղորդեն մահը Հայ հոմոէականներու կաթող. պատրիարք Աւետիս արք. Արփիարեանի : Հանգուցեալը իր առաջնորդական ամէնէն կարեւոր պաշտօնը վարած է Մարբերդի մէջ : Ճեռոյ Պոլիս անցնելով, ետքը է պատրիարքական փոխանորդ եւ տեղապահ : Կաթողիկոս - պատրիարք ընտրուեցաւ 1931 հոկտեմբեր 17ին : Ծնած էր 1865ին, Ակն : Համբեան չրջանին աքսորուած է Լիբանան (1905 — 1908) : Կրած է նաեւ տաբագրութեան չրջանի տառապանքները :

ՀԱՑ ԶԻՆՈՒՈՐՑՈՒՆԵՐՈՒ ՄԵԿՆՈՒՄԸ

Երէկ խումբ խումբ իրենց զօրահոցները մեկնեցան այն հայ զինուորցուները որոնք հրաւէր ստացած էին մեկնելու նոյեմբեր 2ին : Ինչպէս գրած ենք, ասոնք մեծ մասով 20 — 22 տարեկաններն են, բաժնուած Ֆրանսայի զօրանոցներուն մէջ :

**** Երկուշաբթի գիշեր, Հ. Ը. Դ. Անկէտ Պուա Քոլոմպի «Արամ» ենթակոմիտէն ալ խնջոյք մը սարքած էր ի պատիւ զինուորցուներու, ընկերվարականներու սրահին մէջ, որ լեցուած էր խուռն բազմութեամբ : Խնջոյքը տեւեց ժամը 3 — 8, խանդավառ երգերով եւ բաժակաճառերով : Ներկայ էին նաեւ զինուորցուներու ընտանեկան պարագաները :*

Իտալիոյ եւ Գերմանիոյ գործակցութեան հիմերը

Լոնտոնի Թերթերը կը գրեն թէ Գերմանիա եւ Իտալիա թէեւ պաշտօնապէս դաշնագիր կնքած չեն, բայց համաձայնած են հետեւեալ բանաձեւին վրայ.— Երկու կառավարութիւնները փոխադարձաբար յանձն կ'առնեն օգնութեան հասնիլ, եթէ մէկն ու մէկը պատերազմի մղուի մեծ պետութեան մը հետ : Այս գործակցութեան երկու գլխաւոր ձեւերը պիտի ըլլան .—

1.— Դիւանագիտական համախորհուրդ գործունէութիւն, ինչպէս հաստատուեցաւ Սպանիոյ գործերուն եւ Գերմանիոյ գաղթային պահանջներուն առթիւ :

2.— Զինուորական գործակցութիւն, կարգ մը պարագաներու մէջ :

Գերմանիա նոր անգկնակի՞ մը կը պատրաստէ գաղթային պահանջներու մասին

Պերլինէն կը հետազրեն թէ Տոքթ. Կէօպէլս, քարոզութեանց նախարարը, կարեւոր ճառ մը պիտի խօսի ուրբաթ օր, Գերմանիոյ արտաքին եւ ներքին քաղաքականութեան մասին : Իրազեկներու կարծիքով, Նախարարը վճռական յայտարարութիւններ պիտի ընէ Գերմանիոյ անտեսական քաղաքականութեան եւ մանաւանդ գաղթային հարցին մասին : Իր ճառը նախաբանը պիտի կազմէ նոյնինքն Հիթլէրի ճառին, որ պիտի խօսուի Միւնիխի մէջ, 1923ի արշաւին ձախողման տարեդարձին առթիւ :

Եթէ հաւատանք չրջան զրոյցներուն, նոյնիսկ հաւանական է որ Գերմանիոյ խորհրդարանը նիստի հրաւիրուի յառաջիկայ չաբաթներու ընթացքին, հանդիսաւորապէս վաւերացնելու համար արուած որոշումները : Նոյն աղբիւրներուն համաձայն, Հիթլէր իր ճառին մէջ բացէ ի բաց պիտի յայտարարէ թէ այլեւս չի ճանչնար Ազգաժողովին իրաւասութիւնը՝ իբրեւ խնամակալ Գերմանիոյ նախկին գաղթավայրերուն, ինչպէս եւ զանոնք ուրիշ պետութեանց արուած հոգատարութիւններով կառավարելու իրաւունքը : Անշուշտ այս յայ-

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ԿՈՄՍՆՅՎՈՂԻ ՂՎՈՍՆԵՐԸ

»»» ◦ «««

Ճիտոյ, նայելով նրա մեծ ուրախությանը, մոռացավ ամեն ինչ և ուրախությունից ինքնամոռացության մեջ ընկավ։ Ամեն ինչ մոռացավ, բացի «Ամեն ոտքի վրա» կոչից։ Նա ոտքի թռավ և ամբողջ ուժով գոռաց.

— «Ամեն ոտքի վրա...»

Ջուլիան ձեռքով նշան արեց, որ լռի։ Ճիտոն հասկացավ, որ ինքնամոռացության մեջ է ընկել։ Նա ամաչեց և լռեց։

Ջուլիան ասաց.

— Ես ուրախ եմ, որ դուք ինձ հետ եք։ Ես ձեզ հավատում եմ։ Ես գիտեմ, որ դուք ինձ չեք դավաճանի։ Ես գիտեմ, որ դուք ինձ չեք մատնի։ Ես գիտեմ, որ դուք ինձ չեք ծախի։ Ես գիտեմ, որ դուք ինձ չեք վաճառի։ Ես գիտեմ, որ դուք ինձ չեք ուրանա։ Ես գիտեմ, որ դուք ինձ չեք դավադրի։ Ես գիտեմ, որ դուք ինձ չեք խաբի։ Ես գիտեմ, որ դուք ինձ չեք կեղեքի։ Ես գիտեմ, որ դուք ինձ չեք ստի։ Ես գիտեմ, որ դուք ինձ չեք հափշտակի։ Ես գիտեմ, որ դուք ինձ չեք կողոպտի։ Ես գիտեմ, որ դուք ինձ չեք թալանի։ Ես գիտեմ, որ դուք ինձ չեք կեղտոտի։ Ես գիտեմ, որ դուք ինձ չեք ամոթահարի։ Ես գիտեմ, որ դուք ինձ չեք նախատի։ Ես գիտեմ, որ դուք ինձ չեք անարգի։ Ես գիտեմ, որ դուք ինձ չեք ամոթի մատնի։ Ես գիտեմ, որ դուք ինձ չեք նսեմացնի։ Ես գիտեմ, որ դուք ինձ չեք նվաստացնի։ Ես գիտեմ, որ դուք ինձ չեք ստորաց

ՀՈՒՅՍԻՍԱՅԻՆ ԳԱՐՆԱՆԸ

(ՎԵՊ ԱՆԴԱՄԱՆԻՑ ԽՆԴԻՐ)

— Մրսեմ ասելիք չունեմ,— պատասխանեց նա ու ուրախացավ հնարավորության համար խոսելու ինչ-որ մեկի հետ: Թաղումը տևեց մի քանի ժամ, և այդ ամբողջ ընթացքում նա ոչ մի խոսք չասաց: Միայն երբ դագաղը սկսեցին դնել գերեզմանի մեջ, նա հարցրեց.

— Ո՞ւր է գնում նոր հարսը:

Ոչ ոք չպատասխանեց նրան: Միայն երբ ամեն ինչ վերջացավ, մեկը ասաց.

— Ինչպես տեսնում եք, նա գնում է այնտեղ, ուր գնացել են նրա ամուսինն ու աներոջ ընտանիքը:

Հարցրողը գլխով արեց ու ոչինչ չասաց: Նա ոտքի էր կանգնել ամենից առաջ և հեռացել գերեզմանատնից: Ոչ ոք չգիտեր, թե ինչ է մտածում նա այդ պահին: Ոչ ոք չգիտեր, որ նա ուզում է գնալ այնտեղ, ուր գնում է նորահարսը, որ նա ուզում է տեսնել նրան: Ոչ ոք չգիտեր, որ նա ուզում է ամեն գնով ազատել նրան:

Նա ձգտում էր գնալ նրա հետևից, բայց չգիտեր, թե ինչպես անի դա: Նա ուզում էր նրան ասել, որ ինքը ոչ մի մեղք չունի, որ ինքն էլ նրա նման զոհ է: Նա ուզում էր նրան ասել, որ ինքն էլ ատում է Ալի Ռզային, որ ինքն էլ ատում է Ռզայի ամուսնին, որ ինքն էլ ատում է Ռզայի ամուսնու հորը, որ ինքն էլ ատում է Ռզայի ամուսնու հորեղբորը, որ ինքն էլ ատում է Ռզայի ամուսնու հորեղբոր որդուն, որ ինքն էլ ատում է Ռզայի ամուսնու հորեղբոր որդու կնոջը, որ ինքն էլ ատում է Ռզայի ամուսնու հորեղբոր որդու կնոջ հորը, որ ինքն էլ ատում է Ռզայի ամուսնու հորեղբոր որդու կնոջ հորեղբորը, որ ինքն էլ ատում է Ռզայի ամուսնու հորեղբոր որդու կնոջ հորեղբոր որդուն, որ ինքն էլ ատում է Ռզայի ամուսնու հորեղբոր որդու կնոջ հորեղբոր որդու կնոջը, որ ինքն էլ ատում է Ռզայի ամուսնու հորեղբոր որդու կնոջ հորեղբոր որդու կնոջ հորը, որ ինքն էլ ատում է Ռզայի ամուսնու հորեղբոր որդու կնոջ հորեղբոր որդու կնոջ հորեղբորը, որ ինքն էլ ատում է Ռզայի ամուսնու հորեղբոր որդու կնոջ հորեղբոր որդու կնոջ հորեղբոր որդուն, որ ինքն էլ ատում է Ռզայի ամուսնու հորեղբոր որդու կնոջ հորեղբոր որդու կնոջ հորեղբոր որդու կնոջը, որ ինքն էլ ատում է Ռզայի ամուսնու հորեղբոր որդու կնոջ հորեղբոր որդու կնոջ հորեղբոր որդու կնոջ հորը, որ ինքն էլ ատում է Ռզայի ամուսնու հորեղբոր որդու կնոջ հորեղբոր որդու կնոջ հորեղբոր որդու կնոջ հորեղբորը, որ ինքն էլ ատում է Ռզայի ամուսնու հորեղբոր որդու կնոջ հորեղբոր որդու կնոջ հորեղբոր որդու կնոջ հորեղբոր որդուն, որ ինքն էլ ատում է Ռզայի ամուսնու հորեղբոր որդու կնոջ հորեղբոր որդու կնոջ հորեղբոր որդու կնոջ հորեղբոր որդու կնոջը, որ ինքն էլ ատում է Ռզայի ամուսնու հորեղբոր որդու կնոջ հորեղբոր որդու կնոջ հորեղբոր որդու կնոջ հորեղբոր որդու կնոջ հորը, որ ինքն էլ ատում է Ռզայի ամուսնու հորեղբոր որդու կնոջ հորեղբոր որդու կնոջ հորեղբոր որդու կնոջ հորեղբոր որդու կնոջ հորեղբորը, որ ինքն էլ ատում է Ռզայի ամուսնու հորեղբոր որդու կնոջ հորեղբոր որդու կնոջ հորեղբոր որդու կնոջ հորեղբոր որդու կնոջ հորեղբոր որդուն, որ ինքն էլ ատում է Ռզայի ամուսնու հորեղբոր որդու կնոջ հորեղբոր որդու կնոջ հորեղբոր որդու կնոջ հորեղբոր որդու կնոջ հորեղբոր որդու կնոջը, որ ինքն էլ ատում է Ռզայի ամուսնու հորեղբոր որդու կնոջ հորեղբոր որդու կնոջ հորեղբոր որդու կնոջ հորեղբոր որդու կնոջ հորեղբոր որդու կնոջ հորը, որ ինքն էլ ատում է Ռզայի ամուսնու հորեղբոր որդու կնոջ հորեղբոր որդու կնոջ հորեղբոր որդու կնոջ հորեղբոր որդու կնոջ հորեղբոր որդու կնոջ հորեղբորը, որ ինքն էլ ատում է Ռզայի ամուսնու հորեղբոր որդու կնոջ հորեղբոր որդու կնոջ հորեղբոր որդու կնոջ հորեղբոր որդու կնոջ հորեղբոր որդու կնոջ հորեղբոր որդուն, որ ինքն էլ ատում է Ռզայի ամուսնու հորեղբոր որդու կնոջ հորեղբոր որդու կնոջ հորեղբոր որդու կնոջ հորեղբոր որդու կնոջ հորեղբոր որդու կնոջ հորեղբոր որդու կնոջը, որ ինքն էլ ատում է Ռզայի ամուսնու հորեղբոր որդու կնոջ հորեղբոր որդու կնոջ հորեղբոր որդու կնոջ հորեղբոր որդու կնոջ հորեղբոր որդու կնոջ հորեղբոր որդու կնոջ հորը, որ ինքն էլ ատում է Ռզայի ամուսնու հորեղբոր որդու կնոջ հորեղբոր որդու կնոջ հորեղբոր որդու կնոջ հորեղբոր որդու կնոջ հորեղբոր որդու կնոջ հորեղբոր որդու կնոջ հորեղբորը, որ ինքն էլ ատում է Ռզայի ամուսնու հորեղբոր որդու կնոջ հորեղբոր որդու կնոջ հորեղբոր որդու կնոջ հորեղբոր որդու կնոջ հորեղբոր որդու կնոջ հորեղբոր որդու կնոջ հորեղբոր որդուն, որ ինքն էլ ատում է Ռզայի ամուսնու հորեղբոր որդու կնոջ հորեղբոր որդու կնոջ հորեղբոր որդու կնոջ հորեղբոր որդու կնոջ հորեղբոր որդու կնոջ հորեղբոր որդու կնոջը, որ ինքն էլ ատում է Ռզայի ամուսնու հորեղբոր որդու կնոջ հորեղբոր որդու կնոջ հորեղբոր որդու կնոջ հորեղբոր որդու կնոջ հորեղբոր որդու կնոջ հորեղբոր որդու կնոջ հորը, որ ինքն էլ ատում է Ռզայի ամուսնու հորեղբոր որդու կնոջ հորեղբոր որդու կնոջ հորեղբոր որդու կնոջ հորեղբոր որդու կնոջ հորեղբոր որդու կնոջ հորեղբոր որդու կնոջ հորեղբորը, որ ինքն էլ ատում է Ռզայի ամուսնու

տարարութիւնը պղտառնական հանգամանք պիտի ունենայ ներկայ պարագաներուն մէջ. բայց Հիթլէր մեծ կարեւորութիւն կուտայ անոր, մանաւանդ որ Մուսոլինին ալ պիտի ձայնակցի իրեն։ Հիթլէրի կարծիքով, որքան շատ խօսուի Գերմանիոյ զազմային իրաւունքներուն վրայ, այնքան աւելով հանրային կարծիքը՝ Գերմանիոյ հանդէպ գործուած անարդարութեան մասին, այնքան չուտ Անգլիա եւ Գերմանիա քայլ մը պիտի առնեն հարցը լուծելու համար։

ՋԱՆԱՑԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՓԱՆԻ ՄԸ ՏԱՂԱՊ

ԻՆՔՆՈՒԹԵԱՆ ԹՈՒՂԹԵՐՈՒ նոր սակերուն գործադրութիւնը սկսաւ Նոյեմբեր 1ին։ Ինչպէս գրած ենք ժամանակին, նոր գինն է 200 ֆրանք, իսկ տեւողութիւնը՝ երեք տարի։ Այն օտարականները որ ֆրանսացի գաւակներ ունին, ինչպէս եւ վարձու աշխատաւորները, ուսանողները, գրադէտները եւ գիտնականները պիտի վճարեն 50 ֆրանք։ Այս տուրքէն ազատ են այն օտարականները որ պատերազմի ժամանակ ծառայած են ֆրանսական բանակին մէջ, ինչպէս եւ օտար լեգէոնի կամաւորները, եւ անոնք որ զինուորութեան կանչուած են համաձայն 1928 մարտ 31ի օրէնքին։

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆի ԹԱԳԱՒՈՐԸ Հռոմ երթալով, տեսակցութիւն մը ունեցաւ Մուսոլինիի հետ։

ՊՐԻՍԼ - ՔԱԼԷ ՃԵՊԸՆԹԱՑԻՆ վայրաշարժը եւ առաջին վակոնը գիծէն դուրս ելան երկուշաբթի օր։ Մեքենավարը եւ հնոցպանը ածխացան։ Ուղեւորներէն կորուստ չկայ։

ԿԱՏԱՂԻ ԿՈՒԻՆԵՐ կը մղուին Շանկայի չուրջը։ Վճռական ճակատամարտի մը բռնուած են երկու կողմերը։ Կ'ըսուի թէ Գերմանիա պիտի բաբեխօսէ, պատերազմը վերջացնելու համար։

ՄԱՐՈՒՔի դէպքերուն առթիւ, Ֆրանսայի ներկայացուցիչը՝ Զօր. Նոկէս յայտարարութիւն մը ուղղելով ժողովուրդին, ազդարարեց.— «Անողոք պիտի ըլլամ բոլոր խռովարարներուն հանդէպ։ Ես կը վայելեմ միաձայն աջակցութիւնը Ֆրանսայի բոլոր կուսակցութեանց որոնք ըմբռնած են վտանգը»։

ՈՒՍԱՆՈՂԱԿԱՆ ԱԼՐՈՒՄՆԵՐԸ կը չարունակուին Եգիպտոսի մէջ։ Իրաւագիտական համալսարանի ուսանողները խուժելով գրականութեան համալսարանը, ջարդուփշուր ըրին կարասիները։ Ճեառ մտան կոյր վերատեսուչին՝ թափա պէյ Հիւսէյինի գրասենեակը եւ ազաղակեցին.— Թափա Հիւսէյինի գլուխը կը պահանջենք»։ Կառավարութիւնը որոշեց խիստ միջոցներ ձեռք առնել։

ԵՐՈՒՍԱղԷՄԷն կը հեռագրեն թէ Պաղեստինի մէջ ծանր ոդոդումներ պատահեցան, իբրեւ հետեւանք տեղատարափ անձրեւներու։ Գիւղ մը քշուեցաւ հեղեղէն եւ եօթը հոգիներ խեղդուեցան։ Ճիսուն բնակիչներ անպատսպար կը մնան։

ԲԱՑՕՒԱԾ Է ԱՐԴԻԱԿԱՆ ԿԱՀԱԻՈՐՈՒԹԵԱՄԲ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ՃԱՇԱՐԱՆԸ

ԲԱՖՖԻ

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ Մ. Գ. ՄԻՐԻՄԱՆԵԱՆ

8 Rue Maubeuge, Paris (9)

Արեւելեան եւ եւրոպական համեղ կերակուրներ՝ պատրաստուած մանուկ խնամքով։ Ճաշախորդները կրնան մտնել խոհանոց՝ տեսնելու համար տիրող մաքրութիւնը։

Գոլսական ձգի՝ տաք ազանդերներով։ Հայկական նուագ. ամէն երեկոյ ժամը 8էն կէս գիշեր։ Տրամադրելի սրահ հաւաքոյթի, նշանտուքի, հարսնիքի եւայլնի համար քաւ Համեստ գիներով։

Հ. Յ. Դ.

Փաւիզ

ՓԱՐԻԶԻ «եգիպտացի» կոմիտէն ընկերական ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր շրջանի բոլոր ընկերները 5 Նոյ. ուրբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին, 6 Աւենիւ տ'Իթալի սրճարանին վերնայարկը։

Կը խօսի Ընկեր ՎՐԱԾԵԱՆ։

Գաւառ

ՄԱՐՍԷՅԻ Շրջ. կոմիտէն ստիպողաբար ժողովի կը հրաւիրէ «Ռոստով»ն ենթակոմիտէի «Քրիստափոր», «Իշխան» եւ «վաճագն» խումբերու բոլոր ընկերները 4 Նոյ. Հինգշաբթի երեկոյ ժամը 8ին, «Շահիրիկեան» սրահին մէջ, Ներկայ պիտի ըլլայ կ. կ.ի ներկայացուցիչը, Անյետաձգելի օրակարգ։

ԴՊՐՈՑԱԿԱՆ ՑԵՐԵԿՈՑԹ

ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՐԱՒԱՅԻՆ ՇՐՋԱՆԻ «ՅԱՌԱՋԴԻՄԱՍԻՐԱՑ» ՄԻՈՒԹԵԱՆ

ի նպաստ իր վարժարանին

150 Route d'Orleansի սրահին մէջ, (Պանեէօ)

7 Նոյեմբեր, կէսօրէ վերջ ժամը 3ին

Նախագահութեամբ Հայր ՍԱՒԱԿ ՏԷՐ ՄՈՎՍԷՍԵԱՆի

Աշակերտութեան կողմէ պիտի ներկայացուի

Պ. ՆՇԱՆ ՊԷՇԻԿԹԱՇԼԵԱՆի «ՊՈԼԻՍ ԵԻ ՓԱՐԻԶ»ը

(կատակերգութիւն 2 արար)

Կը նուագէ Թատրոն Գարեզին։ Երգ եւ արտասանութիւն։

Մուտք՝ 3 ֆրանք

Հ. ՋԱՐԴԱՐԵԱՆ

ՎԻՐԱԲՈՑԱԾ - ԱՏԱՄՆԱԲՈՑԱԾ

44 Rue Dunkerque (ՄԷՏՐՕ ԿԱՌ ՏԻՒ ՆՈՒ)

Tél. Trudaine 42—69

Կ'ընդունի ամէն օր ժամը 14—20։

Հաւատներ ժամագրութեամբ։

ՀԱՅԵՐՒԻ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՃԱՌԸ

Ճաշարան **ՖԼՕՐԻԱ**

61, Rue Monsieur le Prince, Paris (6)

Մէթրօ՝ Օտէօն եւ Սէն Միշէլ — Հեռաձայն **Danton ; 52 - 78**

Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ :

ԱՊԵՍՏԵԿ-ՃՃԱՌ K. Kestekian

Պատիւ ունի ծանուցանելու իր յարգելի բոլոր յաճախորդներուն, որ ըստ առաջնոյն կը վաճառէ մեծաքանակ ԱՊՈՒՒՏ եւ ԵՐՇԻԿ, իր արդիական գործարանին մէջ։

Դիմել գործարանի հասցէով՝ 5, **Traverse de la Plâtriere, St. Julien, Marseille:**

ԾԱԽՈՒ Է

Թրիքոյի մեքենայ մը «Ժօրժ 10» մէկ մէթր լայնութեամբ, գուլիցերիական ֆիւլէյեէ վաճառանիշով։ Դիմել՝ Գ. Յակոբ տէր Թումայեանի 71 Avenue des Bas Meudon: Issy-les Moulineaux, հեռաձայն Michelet 20—60:

Օգտակար առիթ

Մեկնումի պատճառով ծախու է գերձակի խանութ մը իսկ ըլ Մուլհնոյի մէջ։ Կը գործէ վեց տարիէ ի վեր։ Ունի լաւ յաճախորդներ։ Կարելի է գնել ապրանքով կամ առանց ապրանքի, շատ յարմար գինով։ Դիմել՝ Tailleur Keusseian, 33 Ave. de Verdun, Issy les Moulineaux (Seine)

Tailleur de ST. BERNARD

H. GULBOLIAN

64 rue Affre կամ 8 rue Cavé, Paris (18e)

Մասնաճիւղ՝ 2 rue de la Charbonnière

Մէթրօ *La Chapelle* եւ *Barbès Rochechouard*

Թելեֆոն Montmartre 69—70

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ.— Մասնաճիւղիս բացման առթիւ կարեւոր նուէրներ իւրաքանչիւր հագուստի համար։

ՍՏԱՑԱԾ ԵՆՔ ՓՐԱՆՍԱԿԱՆ ԵԻ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ՁՄԵՌՆՈՑԻՆ ԿԵՐՊԱՄՆԵՐ։

ՄԵՐ ԳԻՆԵՐԸ.— Հագուստներ (2 փորձով) սկսեալ 280—400 ֆր. Նուէր կը տրուի մէկ ֆրանկեղէն տաբատ մը եւ կամ ամառուան յատ կ'ընդգրկ մուշտակ մը։ 400 ֆր.է վեր հագուստներու (3 փորձ) համար կարելի է նուէր ստանալ մուշտակագործ միկ. Հայկունի կիւլպօլեանի արհեստանոցին մէջ պատրաստուած 200 ֆր. արժողութեամբ 2 imitation martre, պայմանաւ որ գնորդը վճարամնայ բաժանորդագրուելի ցառաջին օր տուելու համար վերոյիշեալ պայմաններէն ներկայացնել ցառաջի կտրօնը։ Rue la Charbonnière մեր մասնաճիւղին մէջ կը տառնենք գիւրամատչելի գիներով à façon, նորոգութիւն, ձեւափոխութիւն եւ բզթուռնաժ։

Բաց է կիրակի մինչ ե նէսօր։

ՀԱԳՈՒՍՏԵՂԷՆ ԵՒ ՈՒՏԵՍՏԵՂԷՆ

ՌՈՒՍԱՍՏԱՆ ՂՐԿԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

Յունուար 1էն սկսեալ կը դործադրենք մեր նոր արժեցուցակը անգլիական, ֆրանսական եւ չեխօսլովակ բրդեղէններու, կօշիկներու, ճերմակեղէններու, Քրիքօթաժի, գուլպաներու եւն. համար։

Ամենալաւ ապրանքներ բացառաբար գեղչուած գիներով։

Կը յանձնարարենք Թուասստան ղրկել Underwood եւ Royal *գիւրափոխադրելի զրամեքենաներ, որոնց առաքումը կ'ընենք ուղղակի Ամերիկայէն։*

փափաքողներու կը ղրկենք կերպասներու նմոյշները եւ գիները։

Դիմել՝ **American Lloyd, Paris (9). 7 rue Auber**

Tél. Opéra 67-77, 67-78

Եւրոպայի Հայկական մեծագոյն գրատունը

ՀՐԱՏ - ՍԱՄՈՒԷԼ

Հայերէն, ֆրանսերէն, անգլիերէն եւայլն ամէն տեսակ գրքեր։

Արդիական կազմատուն։ Տպագրական գործեր։

Աշխարհի բոլոր կողմերէն հասած ապսպրանքները կը կատարուին արագ եւ խղճամիտ կերպով։

51 Rue Mr. le Prince, Paris (6), հեque postal Paris 1278-35, Tél. Danton: 88-65։

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Տօրումեան ընտանիքը եւ ազգականները իրենց խորին շնորհակալութիւնը կը յայտնեն ամէն անոնց որոնք անձամբ, նամակով եւ հեռագրով՝ ցաւակցութիւն յայտնեցին իրենց ամուսնոյն, հօր, եղբօր, հօրեղբօր եւ ազգականին՝

ՍԱՀԱԿ ՏՕՐՈՒՄԵԱՆի

(ՔԷՕԹԱՀԵԱՑԻ)

մահուան առթիւ, որ տեղի ունեցաւ 28 Հոկտեմբեր 1937, իր բնակարանին մէջ, 2, Rue Philippe de Girard: Մարսէյլ: 79 տարեկան հասակին։

ՇԱՐԺԱՆԿԱՐԻ ՆԵՐԿԱՑՈՒՑՈՒՄ

կազմակերպուած Հ. Յ. Դ. Ալֆորվիլի Ս. Մինասեան ընթակոմիտէին կողմէ, այսօր, ՁՈՐԵՔՇԱԲԹԻ, երեկոյեան ժամը 8.30ին Սիհնէմա Վիքթոր Հիւկոյի մէջ, Ալֆորվիլ։

ՍԻՆԷ ՍԷԹՕ պիտի ներկայացնէ հայերէն տառերով ՄԻՇԷԼ ՍՏՐՕԿՕՖ, ՍՈՒԼԹԱՆ ՀԱՄԻՏ եւ ՀԱՄԱՇԽԱՐՀԱՅԻՆ ՃԱՄԲԱՐԸ ԵՒ ՀԱՑ ԱՐԻՆԵՐԸ։ Մուտք 3 ֆրանք

Ծանօթ.— Պ. Ֆագ Տէրտէրեան որ Մարսէյլէն եկած է փարվ. սիկլոյն վրայ պիտի ծախէ հայերէն եւ արեւելեան տիպեր։

Ընտանեկան հիւրանոց

փայլակ Սանասար Նիս, իր տան մէջ կ'ընդունի փափկակազմ. օդափոխութեան պէտք ունեցող մանչ տղաներ մինչեւ 14 տարեկան։ քաղաքէ դուրս բացօդեայ միջավայր, արեւ, ընտանեկան խնամք, ի պահանջել հարկին Ֆրանսերէնի, յայգրէն ուսուցում։ Դիւրամատչելի պայմաններ։

Գրել՝ Sanassar. Villa Marie-Vahak. Vallon Obseur. Nice

ՏԻՐՈՒՀԻ ԶԱՌԱՓԵԱՆ

Դաշնակի եւ Մարքըճոյի պիհմերի դասեր :

6, Villa des Sablons (81 Avenue du Roule վրայ) **Neuilly s/Seine, MÉTRO SABLONS:** ժամադրութեան համար դիմել գրաւոր :

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Իմ, աներձագիս եւ մեր ընտանիքներու բոլոր անդամներու կողմէ մեր սրտագին շնորհակալութիւնները եւ երախտագիտական զգացումները կը յայտնենք բոլոր այն կազմակերպութեանց եւ անհատներու որոնք իրենց եղբայրական աջակցութիւնը ընծայեցին մեզ, մեր տան եւ արհեստանոցին հրկիզման առթիւ, փրկելով մեզ յուսահատ կացութենէ, որուն ենթարկուած էինք,

Կղեմէս Բարսեղեան

ՑԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Ֆ. Կ. ՄԱՋի փարիզի Մասնաճիւղի Վարչութեան մօտ, իր վերջին տարեկան վիճակախաղէն չի պահանջուած կը մնան տակաւին — 157, 54, 29, 51, 333, 640, 227, 337, 714, 396, 126, 35, 249 թիւերուն չհատ իրերը։ կը խնդրուի չհողներէն ներկայանալ Տիկին Գազանճեանի, 63 Fb. Poissonnière, մինչեւ Նոյ. 5, այս թուական - նէն յետոյ իրերը կը դառնան վարչութեան սեփականութիւն։

ՃԱԻԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

ԼԻՈՆ.— Հայրենակից մկրտիչ Գինոսեանի դառնակսկիծ մահուան առթիւ, իմ խորին վշտակցութիւնները կը յայտնեմ իր այրի տիկնոջ Ովսաննայ Գինոսեանի, իր վշտակիր ծնողքին եւ բոլոր մօտաւոր թէ հեռաւոր ազգականներուն եւ պարագաններուն։

Գալուստ Արթսակեսեան

Ֆ. Կ. ՄԱՋի փարիզի Մասնաճիւղի Վարչութեան մօտ, իր վերջին տարեկան վիճակախաղէն չի պահանջուած կը մնան տակաւին — 157, 54, 29, 51, 333, 640, 227, 337, 714, 396, 126, 35, 249 թիւերուն չհատ իրերը։ կը խնդրուի չհողներէն ներկայանալ Տիկին Գազանճեանի, 63 Fb. Poissonnière, մինչեւ Նոյ. 5, այս թուական - նէն յետոյ իրերը կը դառնան վարչութեան սեփականութիւն։

Le Gérant : H. STEPHAN
Imprimerie A. DER (AGOPIAN)
17, Rue Damesme — PARIS (13)

ԳԱՑԷՔ ՏԵՍԷՔ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ
Cinéma REXY
Rue Cours Lafayette, angle Garibaldi

ԽԵՆԹԻԼ

ԱՐԿԱԾՆԵՐ ՎԵՐՋԻՆ ՌՈՒՍ-ԹՈՒՐՔԱԿԱՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄԻՑ ՀԱՅԱՍՏԱՆՈՒՄ

»»»» • ««««

Բայց չէինք հասկնար, որ կառավարութեան պաշտօնեաները իրանք այդ բարբարոսներին գրգռում էին Հայերի դէմ, քրիստոնեայ տարրը ոչնչացնելու համար։ Ինչո՞ւ, կը հարցնէք ինձ։

— Թուրքիան շատ լաւ է հասկացել, եթէ նա մի օր կը դրկուի իր եւրոպական եւ ասիական նահանգներից, — այդ կրօտի պատճառը լինելու են տեղային քրիստոնեայ ազգաբնակութիւնները։ Նա հասկացել է, որ քրիստոնեայ հպատակների զոյութիւնը իր պետութեան մէջ ամէն անգամ պէտք է առիթ տայ քրիստոնեայ թագաւորներին միջամտելու թիւրքիայի գործերի մէջ եւ բարձրացնել մի նոր արեւելեան հարց։ Իր նահանգները չը կորցնելու համար, քրիստոնեայ թագաւորների միջամտութիւնից ազատելու համար, Թուրքը սոխպուած է ոչնչացնել քրիստոնեաներին։ — Քրիստոնեաների պատճառով նա իր եւրոպական նահանգներից չատերը կորցրեց եւ մնացածը կորցնելու վրայ է։ Իսկ ասիական երկիրներից իր ամբողջութիւնը պահպանել է միայն Փոքր Ասիան։ Այս տեղ գլխաւոր քրիստոնեայ ազգութիւնը, որ սպառնում է պետութեան այդ մասնի անջատմանը — են Հայերը։ Ուրեմն եւրոպական տէրութիւնների ձայնը կտրելու համար, պէտք է ցոյց տալ նրանց, որ Հայաստանում Հայ չը կայ։ Այդ սպանութեան գործի մէջ Թուրքիան ընտրել է ամենայարմար պահինները՝ Քրտերին եւ Չէրքէզներին։

— Եթէ հետաքրքիր լինենք վերջին 20 — 30 — 50 տարիներու ընթացքում կատարուած փաստերը, կը համոզուենք, որ այդ բոլորը ճշմարիտ է։ Կը համոզուենք որ Հայերի վերաբերու - թեամբ գործուած հարստահարութիւնները, մի խօսքով բոլոր բարբարոսութիւնները պատահական երեւոյթներ չեն։ — Կը համոզուենք, որ այդ բոլորի մէջ թաղնուած է մի նախապէս մտածուած, կարդադրուած հիմք եւ նպատակ, որ ծառայում են Հայկական տարրը հետզհետէ տկարացնելու, սպառելու եւ վերջապէս ոչընչացնելու համար։ Ես կը յիշեմ մի քանի փաստեր միայն։ Հայերին անձնապաշտպանութեան բոլոր հնարներից զրկելու համար, խլեցին նրանց ձեռքից զէնքը, կապեցին, կաշկանդեցին նրանց ձեռքերը, իսկ Հայերի թշնամիների ձեռքում զէնք տուեցին։ Ճեառ տեսան, որ այդ բաւական չէ Հայերին տկարացնելու համար, տեսան, որ այդ տարրը, որպէս մի աշխատասէր եւ անհեսապէտ ժողովուրդ, կարողանում է մրցել իր հակառակորդների հետ, կարողանում է իր գոյութիւնը պահպանել իր նիւթական զօրութիւնով՝ — իր հարստութիւնով։ Ուրեմն պէտք է ամէն հնարք գործ դնել, որ նա աղքատանայ, ուրեմն պէտք է անհետապէտ մահացնել նրան։ Հարկերը ծանրցրին, չրջաբերութեան մէջ եղած արժեթղթերը ոչնչացրին (առանց նախապէս յայտարարելու ժողովրդին), մի խօսքով, զանազան տեսակ ֆինանսական խարդախութիւններ գործ դրեցին, որպէս զի ժողովրդի ձեռքում գտնուած դրամը իր արժէքը կորցնի եւ հարկերը վճարելու անկարող լինի, — որպէսզի առիթ ունենան նրա անհետութեան ամենաանհրաժեշտ պարագայքը հարկերի փոխարէն վճարել տալու, նրան երկրագործութեան աշխատութիւններից զրկելու համար։ Այդ միջոցները դարձեալ չը կարողացան լրացնել Թուրքիայի նպատակը։ Ժողովուրդը տոկունացաւ. եթէ իր հայրենի երկրում վատակ չէր գտնում, պանդխտանում էր զէպի օտար աշխարհ, այնտեղ փող էր վաստակում, եւ բերում լցնում էր գանձարանը։ Ուրեմն ի՞նչ պէտք էր անել։ Թուրքիան մտածեց միանգամից ցամաքացնել հայ ժողովրդի ապրուստի աղբիւրները։ Նա հնարեց իր կալուածական ամենախորամանկ օրէնքները, եւ Հայերը զրկուեցան կալուածատիրութեան իրաւունքից։ Հայերի ձեռքում գտնուած հողերը անցան Քիւրտ դէրեբէյների, Չէրքէզների, Մուհաճիների, զաղիների եւ զանազան վայրենի էշիրաթների ձեռքը։ — Դրանք նախապէս յայտարարելու ժողովրդին), մի խօսքով, զանազան տեսակ ֆինանսական խարդախութիւններ գործ դրեցին, որպէս զի ժողովրդի ձեռքում գտնուած դրամը իր արժէքը կորցնի եւ հարկերը վճարելու անկարող լինի, — որպէսզի առիթ ունենան նրա անհետութեան ամենաանհրաժեշտ պարագայքը հարկերի փոխարէն վճարել տալու, նրան երկրագործութեան աշխատութիւններից զրկելու համար։ Այդ միջոցները դարձեալ չը կարողացան լրացնել Թուրքիայի նպատակը։ Ժողովուրդը տոկունացաւ. եթէ իր հայրենի երկրում վատակ չէր գտնում, պանդխտանում էր զէպի օտար աշխարհ, այնտեղ փող էր վաստակում, եւ բերում լցնում էր գանձարանը։ Ուրեմն ի՞նչ պէտք էր անել։ Թուրքիան մտածեց միանգամից ցամաքացնել հայ ժողովրդի ապրուստի աղբիւրները։ Նա հնարեց իր կալուածական ամենախորամանկ օրէնքները, եւ Հայերը զրկուեցան կալուածատիրութեան իրաւունքից։ Հայերի ձեռքում գտնուած հողերը անցան Քիւրտ դէրեբէյների, Չէրքէզների, Մուհաճիների, զաղիների եւ զանազան վայրենի էշիրաթների ձեռքը։ — Դրանք

աէր դարձան, իսկ Հայը, աշխատասէր եւ արդիւնաբերող Հայը, դարձաւ այդ բարբարոսների հողերը մշակող սարուկը եւ ճորտը։ Հայաստանում Հայերի եւ մահմէտականների մէջ եղած այժմեան անթիւ եւ անհամար կալուածական վէճերը ու դատերը կամ մնում են կառավարութեան կողմից առանց ուշադրութեան, կամ եթէ վճռում են, վճիռը կայանում է անպատճառ յօդուտ մահմէտականին։ Հաղարաւոր օրինակներ կան այդ մասին։ Եւ այդ վճիռների մէկի քննութիւնը բաւական է ապացուցանելու համար, թէ կառավարութիւնը չէ ցանկանում է որ նա զրկուի իր պապերի ժառանգութիւնից, որպէսզի դրանով կարողանայ աւելի սաստկացնել Հայերի զաղթականութիւնը, եւ Հայաստանը դատարկելով Հայերից, նրանց տեղը լցնեն Քրտերով եւ Չէրքէզներով։

— Այժմ տեսնո՞ւմ էք, չարունակեց Գ. Դուզուկեանը,— որ այդ բոլոր չարագործութիւնների մէջ մի ներքին կապ կայ, մի զաղտնի եւ դժոխային նպատակ կայ։ Ես աւելորդ եմ համարում խօսել մանաւանդ երեւոյթների վրայ, եւ ցոյց տալ, որ տեղական իշխանութեան պաշտօնեաները չատ անգամ աշխատել են արհեստական կերպով սով պատճառել Հայրենիք պատուհաններում, որպէսզի Քրտերի եւ Չէրքէզների սրից ազատ մնացած Հայքէղների սրից ազատ մնացած Հայրին կոտորեն քաղցածութիւնով։ Դրան հրէշաւոր մի սպանութիւն է, որին ընդունակ է անգութ, անողորմ թուրքը միայն։ Մաշել ժողովուրդը աղքատութեամբ, անհետապէտ անանկացնել տութիւնով, անհետապէտ անանկացնել տութիւնով, անհետապէտ անանկացնել նրան, զրկել ապրուստի բոլոր միջոցներից, — ահա զլխաւոր զէնքերը, որոնցմով թուրքը աշխատում է ոչնչացնել Հայ տարրը։ Նա զիտէ, որ ուրիշ զէնքով դժուար է մահացնել մի ժողովուրդ, որի զօրութիւնը կայանում է իր աշխատասիրութեան եւ նիւթական կարողութեան մէջ։

ՐԱՖՖԻ

(Շար.)

Ժամագոյցի եւ գոհարեղիցաց վաճառատուն
ՀՐԱՉ ՍԱՐԳԻՍԵԱՆ
261, Rue du Fbg. St. Martin
Métro: Louis Blanc et Jaurès

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN — 17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Rédaction et Administration — Téléphone : Gobelins 15 - 70
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ, ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ — Chèque Postal Paris 1678 - 63
(ՕՐԹՈՓԻՍԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ՀԱՇԱՆԱՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԳԱՑՄԱՆՆԵՐ,— ՏԱՐԵԿԱՆ ՎՃՑԱՐՄՏԱՑ ԵՌԱՄՍԵԱՑ

Ֆրանսա եւ Գաղութներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40 ֆր.
Անգլիա եւ Իռլանտա	265 »	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	215 »	110 ֆրանք	

ՉԻՆԳՇԱԲԹԻ 4 ՆՈՅԵՄԲԵՐ JEUDI 4 NOVEMBRE 1937

ԺԳ ՏԱՐԻ — 13e Année No. 3568 — ԽՄԲԱԳՐԵՐ՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՒՍԱԿԵԱՆ — ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՆՈՐ ՁԱԿԱՏՆԵՐ ԿԸ ՅԱՐԴԱՐՈՒԻՆ

Քանի կ'ածին միջազգային ժողովներն ու հանդիպումները, դիւանագիտական տեսակցութիւնները ու զրոյցները, այնքան կը մթագնի քաղաքական հորիզոնը :

Ամպերու կոյտ մըն ալ կը դիզեն ճառերը, պաշտօնական բե - մերէն մինչեւ ժողովրդային ամպիոնները :

Թերեւս երբեք այսքան ճառ խօսուած չէր ոչ պատերազմէն ա - ռաջ, ոչ ալ զինադադարի ընթացքին : Եւ այսօրուան վարիչները աւելի բաց կը խօսին, քան երբեմն, երբ ընդհանրապէս թագաւորներ եւ կայսրեր էին որ առն կուտային օրուան քաղաքականութեան , չքեղաշուք պատյաններով :

Ժողովներուն եւ ճառերուն հետ զուգընթաց, չատ աւելի սրընթաց, չատաչ կը տարուի զինաբշաւը, բոլոր ճակատներուն վրայ : Ամէնէն անճար պետութիւնն ալ կը ջանայ «ինքնիրեն բաւել» : Կարելի եղածին չափ քիչ բան գնել դուրսէն, կարօտ չմնալ օտարին, իր իսկ երկրին մէջ արտադրելով ինչ որ անհրաժեշտ է սպառազի - նութեան եւ պատերազմի համար :

Այս ճակատին վրայ մասնաւորապէս կը փայլին Ֆաչական Ի - տալիան եւ նացի Գերմանիան : Անոնք զօրաշարժի ենթարկած են արդի գիտութիւնը, որպէսզի անկարելին կարելի դարձնեն, տեղին վրայ արտադրելու համար ամէնէն մահացու զէնքը, ինչպէս եւ ու - տելիքը, կերպասը, մետաղը կամ վառելանիւթը :

Միեւնոյն ատեն, անոնք թանկագին պատեհութիւն մը կը վա - յելեն,— իրենց հին ու նոր զէնքերը կը փորձեն սպանիական կամ չինական ռազմադաշտին վրայ, արձանագրելով առաւելութիւն - ներն ու թերութիւնները, եւ միշտ նորութիւններ յղանալով :

Երբեք այսքան «հարուածային» թափ ստացած չէր գինար - ուեստը, թէեւ տակաւին բաց կը մնան Մեծ պատերազմին վէրքերն ու աւերները, եւ անհաշուելի բանակ մը կը կազմեն հաշմանդամ - ները, բոլոր երկիրներուն մէջ :

Այս բոլոր պատրաստութիւնները ձեւ եւ դոյն կը ստանան ճա - կատներու յարդարումով : Ճակատներ՝ որ երեւութապէս կը կազ - մուին խաղաղութիւնը պաշտպանելու համար, բայց աւելի չատ պիտի ծառայեն ընդհարումը փութացնելու :

Վերջին տարիներու ընթացքին, իրարու եռեւ քանդուեցան նախկին ճակատները : Մեռեալ տառ մնացին Լոքառնօներն ու Ռհան - Քէլլօկ դաշինքը : Անդամալոյծ ակադեմիա մը դարձաւ Ազգաժողովը : Բուն Եւրոպայի մէջ, տեւական կը մնայ միայն անգլեֆրանսական ճակատը, որ ինքնին անբաւական է, անզօր է կասեցնելու վտանգը :

Միւս կողմէ, հետզհետէ աւելի ամրացաւ նորագոյն ճակատը, Հոմ – Պերլին, որ չուառով պիտի դառնայ Հոմ - Պերլին - Թո - քիօ : Միեւնոյն ատեն, երկու պետութիւնները, Գերմանիա եւ Ի - տալիա կը ջանան իրենց առանցքին չուրջը համախմբել կեդրոնա - կան եւ արեւելեան Եւրոպայի պետութիւնները, անելի մատնելով Փոքր Համաձայնութիւնը, որ թանկագին երաշխիք մը կը համար - ուէր հաւաքական ապահովութեան համար :

Այդ պարագային, Պալքանեան Համաձայնութիւնն ալ ծանր հարուած մը ստացած պիտի ըլլայ, քանի որ Հոմ արդէն յաջո - ղած է իր կողմը քաշել Եուկոսլաւիան, իսկ Պերլին լուրջ աչխա - տանքներ կը թափէ Յունաստանի եւ Ռումանիոյ մէջ : Աւելորդ է խօսիլ Պուլկարիոյ մասին, որ ըլլալով պարտուած, հետեւաբար եւ զգոյն պետութիւն, միշտ պատրաստ է հակելու նոր ուժերու կողմը :

Քաղաքական չրջանակները սկիզբէն ի վեր լարուած ուչադրու - թեամբ կը հետեւին Պերլին - Հոմ առանցքին : Իսկ այժմ ուչադրու - թեան յաչորդած է մտահոգութիւնը, որ կը չեչտուի հետզհետէ :

Դիտեցէք պատկերը,— ամէն անգամ որ նոր տադնապ մը կամ հարց մը կը ծագի, Պերլին եւ Հոմ անակնկալի մը առջեւ կը գտնեն աչխարհը : Կա՛մ չեն մասնակցիր սարքուած ժողովին, կամ կը մերժեն ընդհանուր հաւանութեան արժանացած բանաձեւ մը, եւ կամ իրենք մէկով - երկուքով կը տապնձնեն նախաձեռնութիւնը : Ամէն պարագայի մէջ, միշտ կը յիչեցնեն թէ փոխուած է աչխար - հը, թէ իրենք ունին առանձին տեսակէտներ եւ մասնաւոր մեթոտ - ներ, պաչտպանելու համար իրենց չահերը :

Այս պարագան մասնաւորապէս չեչտուեցաւ սպանիական հար - ցին մէջ, եւ անգամ մը եւս կը հաստատուի Մայր. Արեւելքի պա - տերազմին առթիւ :

Գերմանիա եւ Իտալիա արդար կը գտնեն ճափոնական արչա - ւանքը, ինչպէս արդար համարած էին Սպանիոյ ապստամբներուն դառը, գործնապէս ալակցելով անոր յաղթանակին համար :

Եւ ահաւասիկ նոր անակնկալ մը եւս : Ճիշդ այն պահուն որ Ցրանսայի պետական կուսակցութիւնը, արմատական Հոսանքը իր տարեկան համագումարին մէջ հանդիսաւորապէս կը յայտարարէ թէ պիտի չընդունի որ եւ է փոփոխում, «վերաթաչխում» գաղ - թական հոգատարութեանց մէջ, Մուսոլինի հրապարակաւ թեր կը կանգնի Գերմանիոյ, որպէսզի վերադարձնեն անոր ժառանգու - թիւնը «Ափրիկէի արեւուն տակ» : Դիտնալով հանդերձ որ, Մեծն Բրիտանիան ալ նոյնքան ուժգնութեամբ կ'ընդդիմանայ այդ վե - րադարձին :

Կացութեան ուրիչ մէկ վրդովիչ պատկերը կը կազմէ Հոմ - Պերլին առանցքին վարդապետական մասը : Ուրիչ խօսքով՝ հակա - բոլչեւիկ խաչակրութիւնը, որուն մաս կը կազմէ նաեւ Ճափոնը : Երկի Մոսկուայէն հեռագիր մը կը հաղորդէր թէ մարաչխա - վարժելով, պատերազմական գործաւարը, Մայր. Արեւելք պիտի երթայ մօտաւոր, առուարաթիւ ապայակոյտ մը հետ, աչքէ ան - ցընելու համար զօրքն ու ռազմական դիրքերը, այն ենթադրու - թեամբ թէ հակաբոլչեւիկ ուժերը ա՛յդ կողմէն պիտի տան վճռա - կան հարուածը ...

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԹՈՒՐՔԻԱ ՍՈՒՉԱՆԱՀ ԿԸ ԹԻՆԵ ԻՐ ՍԵՓԱԿԱՆ ՄԻՋՈՑՆԵՐՈՎ

Էնկիւրիէն կը հեռագրեն երկուշաբթի օրուան թուականով .—

Աթաթիւրք այսօր բանալով խորհրդարանին նոր նստաչրջանը, հաստատեց թէ Թուրքիա սկած է սուզանաւեր չունենալ իր սեփական միջոցներով : Նախա - գահը յատկապէս չեչտեց թէ անհրաժեչտ է որ Թուրքիա կարենայ իր ձեռքով չինել իր սպառազինութիւնները : Այս առթիւ ըսաւ թէ մօտաւոր ապագայի մը մէջ Թուրքիա պիտի կրնայ չինել իր սեփական օդանաւերը :

**** Թրքական հանրապետութեան տարեդարձին առթիւ, չքեղ պարահան - դէս մը սարքուած էր Էնկիւրիի մէջ : Հալք կուսակցութիւնը 2200 հրաւիրա - դիրներ ղրկած էր, եւ պարող զոյգերու թիւը կը հասնէր 4500ի : Ասկէ պատ, Աթաթիւրք պարահանդէսին հրաւիրած էր 500 սաւառնորդ սպաներ, որոնք մասնակցած էին զօրահանդէսին : Զինուորական թափորի ընթացքին ցու - ցադրուեցաւ հրասայլ մը (թանք) որ չինուած է Թրքական գործարաններու մէջ :*

**** Թրքական կառավարութիւնը որոչեց աւելցնել ոսոխականներու թիւը , մասնաւորապէս Պոլսոյ մէջ, կազմելով մեքենաչարժ խումբեր :*

**** Պոլսական թերթերը կը գրեն թէ Հայերն ալ մեծ ոգեւորութեամբ մասնակցեցան Հանրապետութեան տարեդարձի տօնակատարութեանց : Այս առթիւ ազօթքներ եղան եւ Թուրքերէն ճառեր խօսուեցան :*

Համառօտ լուրեր գոյացած Լոնտոնի մէջ

Լոնտոնի ոչ - միջամտութեան յանձնախումբը նիստ գումարելով երեք - չաբթի օր, յաջողեցաւ միաձայնութեամբ քուէարկել բանաձեւ մը, որուն հա - մաձայն կվեուր յանձնաժողովին քննութեան պիտի ենթարկուի բրիտանա - կան ծրագիրը՝ օտար կամաւորներու յետս կոչման մասին : Յանձնաժողովը պիտի գումարուի այսօր, հինգչաբթի մասնակցութեամբ 27 պետութեանց ներ - կայացուցիչներուն : Կը յուսացուի թէ յանձնաժողովը պիտի արտօնէ որ Մեծն Բրիտանիա բանակի Սպանիոյ երկու հակառներուն հետ, անոնց ընդունիլ տալու համար անդլիական ծրագիրը : Ինչպէս յայտնի է, այս ծրագրին համա - ձայն միջազգային յանձնախումբը պիտի ղրկուին Սպանիա, օտար կամաւոր - ներուն թիւը սուզելու համար :

Մինչ այս մինչ այն, հակասական լուրեր կը չրջին իտալական օդեւութեան մասին : Զրոյցի մը համաձայն, բազմաթիւ սպառազէն Իտալացիներ հասած են Մալակա, սպանիական նաւերով որոնց կ'ուղեկցէին իտալական մարտանաւեր : Միւս կողմէ, կ'ըսուի թէ Իտալացի վեթերան զինուորներ վերջերս քաչուած են Սպանիային, կամ իրրեւ ուղղամտութիւն ցոյց եւ կամ աւելի երիտասարդ զինուորներ ղրկելու համար :

Ուրիշ ժողով մըն ալ Մայր. Արեւելքի համար

ՆՈՐ ՁԱԿԱՏ ՄԸ — ԳԵՐՄԱՆԻԱ, ԻՏԱԼԻԱ, ՃԱՓՈՆ

Երէկ, չորեքչաբթի, բացուեցաւ ինը պետութեանց խորհրդաժողովը, Պրիւսէլի մէջ, լուծելու համար Մայր. Արեւելքի տադնապը : Ժողովին հրա - ւիրուած էր նաեւ Ճափոն, բայց մերժեց մասնակցիլ : Չի մասնակցիր նաեւ Գերմանիա : Ժողովէն առաջ կարեւոր խորհրդակցութիւններ կատարուեցան , համբան հարթելու համար : Անգլիոյ վարչապետը ճաչի հրաւիրեց Լոնտոնի իտալական դեսպանը, խորհրդակցելու համար թէ այս հարցին եւ թէ սպա - նիական գործերու եւ Գերմանիոյ գաղթային պահանջներու մասին : Անգլիոյ եւ Մ. Նահանգներու ներկայացուցիչները ամէն միջոց կը փորձեն, որպէսզի խորհրդաժողովը յաջող ելքի մը յանգի : Իտալիա երկդիմի դիրք մը բռնած է, չխանգարելու համար Հոմ - Պերլին գործակցութիւնը, քանի որ այդ առանցքը այժմ Թոքիոյէն կ'անցնի : Կը թուի թէ Գերմանիա պիտի չանայ Իտալիան ալ կապել պերմանեճափոնական հակաբոլչեւիկ ճակատին, որպէսզի ժողովը չկարենայ կաչկանդել ճափոնը : Այս առաջադրութեամբ, Հոմ պիտի երթայ Լոնտոնի գերմանական դեսպանը, Ցոն Ռիպպէնթրոփ : Ճափոնի արքունի խոր - հուրդը մասնաւոր ժողով մը գումարեց երէկ, վաւերացնելու համար երբեակ համաձայնութիւնը :

Իրագեկներ կը հաւատան թէ առնէ մը ի վեր Գերմանիա ճնչում կը բա - նեցնէ Իտալիոյ վրայ, որպէսզի միանայ գերմանեճափոնական հակաբոլչե - ւիկ ճակատին : Այդ հարցին հետ կապ ունէր Լոնտոնի գերմանական դեսպա - նին վերջին տեսակցութիւնը Մուսոլինիի հետ : Չիմա որ դեսպանը նորէն Հոմ կ'երթայ, անդամ մը եւս կը հաստատուի թէ ճամբան հարթուած է եւ թէ Պրիւսէլի ժողովին մէջ Իտալիա թէ Գերմանիոյ եւ թէ Ճափոնի թարգմանը պիտի հանդիսանայ :

Իտալեճափոնական մերձեցումը քաղաքականէն զատ, առեւտրական ար - ժէք ալ ունի : Ճափոն առնէնչ մը ի վեր կը ջանայ վերստանալ իր չահաստանը Եթովպիոյ մէջ, որ փակուած է իտալական զրաւումէն ի վեր : Կրսուի թէ Իտա - լիա արդէն պիտի է Ճափոնի առջեւ բանալու այդ չուկան, փոխարէն առանալով նախանիւթեր :

Իտալիոյ գայրոյթը Անգլիոյ դէմ

Իտալական մամուլը կրակ կը տեղայ Անգլիոյ արտաքին նախարարին՝ Իդընի դէմ, որ դիտել տուած էր թէ Մուսոլինի իրաւունք չունէր խառնուելու Գերմանիոյ գաղթային պահանջներուն : Արտաքին նախարարութեան օրհանը եւ ուրիչ թերթեր այս առթիւ կը յիչեն թէ նոյնիսկ Ազգաժողովի ուխտին 19րդ յօդուածով, պետութիւն մը կրնայ ուչադրութիւն հրաւիրել միջազգային վը - տանգաւոր կացութեան մը վրայ : Իսկ ըսած էր թէ Իտալիան ալ բաժին ստա - ցաւ մեծ պատերազմէն : Ահա թէ ինչ կը գրեն Հոմի թերթերը, այս ակնարկին առթիւ .

— « Անգլիոյ նախարարին կարծիքով, Իտալիա երկրորդ մեղաւոր է, քանի որ կողք կողքի կռուեցաւ դաչնակիցներուն հետ՝ մեծ պատերազմին առեն, գլուխ հանել հաւաքական յաղթանակը, իրականացուցի իր ազգային միութիւնը, իր

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՊԻՍ !

Կիրակի գր, Բաֆֆիի հարիւրամեակին առթիւ, «պիս»երը իրար կը հրա - մըշտկէին : Ոչ միայն բերնով, այլեւ ոտով :

Տասնամեայ Բաֆֆիկն է, հազիւ ա - թոռէն ելած, դժուարին եղանակի մը նուագումէն վերջը,— *պի՛ս ...*

Ահա երգչուհին կամ երգիչը,— *պի՛ս ...*

Ջութակահարը,— *պի՛ս ...*

Երգչախումբը ,— *պի՛ս ...*

Թառն ու պարը,— *պի՛ս ...*

Շատեր երգերուն ալ ձայն կուտա - յին, չշնչելով կամ ձեռ ու ոտ շար - ժելով :

Կարելի չէր սանձել խանդավառու - թիւնը՝ այդ եան բազմութեան մէջ :

Մարդիկ ծարաւ ունին հայրենի շունչի, երգի եւ խաղի, նուագի եւ պարի, ինչպէս տաք, հարազատ խօս - քերու :

Եւ տարին անգամ մը չի պատահիր որ այսպէս բանի մը հազարով համա - խմբուին ընդարձակ սրահի մը մէջ , իրենց ազգային արժէքները պանծա - ցնելու, միեւնոյն տեղ հոգեպէս կազդուրուելու համար :

Շատ բնական են այս բոլորը : Եւ պիտի չզարմանանք, եթէ օր մը փոր - ձեն իրենց սրտին խօսող նառերն ալ *պիս* ընել, կրկնել տալ, ինչպէս ու - րիշներ սուլել կուտան :

— Եւ սակայն, դիտել կուտայ չար սատանայ մը :

— Ի՞նչ կը հրթռնչես նորէն :

— Եւ սակայն ...

— Զրսե՞ս մէկ անգամէն, ի՞նչ կը ծամծմես ռամկավարի պէս :

— Բայց եւ այնպէս, հակառակ այս խանդավառութեան, երբ առիթը ներ - կայանայ, այն ատեն, պիտի համոզ - ուիս որ ... այս բոլորը կ'արժէն այն - ման որքան ...

— Հասկցայ, հասկցայ, կարեւ կա - պէ :

Ըսե՞լ կ'ուզէր չար սատանան .

— Շատ մի խանդավառուիր այս ծափերով եւ «պիս»երով : Ինչպէս ձրմ - բան օրերը, այս տաք ժամերն ալ կու - գա՛ն ու կ'անցնին, ափ մը մոխիր ձգե - լով իրենց ետեւէն վրայ : Դուն այս երկու հազարէն **100 — 200** հոգի երա - գով անգամ չես կրնար գտնել, երբ երգիչը կամ երգչուհին երգահանդէս մը սարքեն, ջութակահարը կամ դաշ - նակահարը՝ նուագահանդէս, նկարի - չը՝ նկարահանդէս : Ինչ մը աւելի բախտաւոր կ'ըլլան երգչախումբե - րը : Բայց նորէն պէտք է աչ ձախ իյ - նաս, *ռէքլամ*ներ ընես , տոմսակներ տեղաւորես, մասնաւոր նամակներ գր - րես հին եւ նոր երեւելիներու, պատե - րազմի կամ խաղաղութեան հարուստ - ներու, երբեմն ալ ֆծնիս — ինչ որ մասնաւոր յատկութիւն մը կը կազմէ : Ուրիշներ, օրինակ՝ տարագիր Ռուսե - րը շաբաթներ առաչ իրար կ'անցնին - տոմսակ ճարելու համար, երբ իմա - նան որ իրենց այսինչ արուեստագէտը գեղարուեստական երեկոյթ մը կամ գերեկոյթ մը սարքած է : Իսկ մեր մէջ եպածն է որ կը մաչի ինքն իր մէջ, հառաչելով, էրթմնչելով, երբեմն ալ կէս ճամբէն նահանչելով : Երբ այս է պատկերը Փարիզի, Մարսէյլի կամ Լիոնի մէջ, կրնաք երեւակայել մնաց - եալը :

Այո, *պի՛ս*, բայց ոչ միայն հանդի - սաւոր կիրակիներուն, այլեւ լուր օ - րերուն :

Պիս՝ գիտակցօրէն, տեւականօրէն շունչ տալու համար հայկական ար - ուեստին եւ անոր մշակներուն :

ՎԱՀԷ

Լիբանանի երեսփ. ընտրութիւններ

Պէյրութի թերթերէն կ'իմանանք թէ Լիբանանի նորընտիր երեսփ. ժողովը կը բաղկանայ 63 անդամներէ , որոնց 42ը ընտրովի, 21ը նչանակովի : Հայերը ունին երկու երեսփոխան, բնակիչ Խոսրով Թիւթիւնճեան եւ Պ. Վահրամ Լէյ - լէկեան (առաջինը ընտրութեամբ, արձանագրուած ըլլալով կառավարական ցանկին վրայ) : Յոյն օրթոտոքսները ունին 7 երեսփոխան, իսկ կաթոլիկ Հոյ - ները՝ 4:

Ինչպէս գրած ենք ժամանակին, ընդդիմադիրները վերջին պահուն եռ - ան իրենց թեկնածուները, առարկելով թէ պաշտօնապէս ճնչում կը գոր - ծադրուի ընտրողներուն վրայ :

ԱԼԷՔՍԱՆԴՐԷԹԻ ՍԱՆՃԱԳԻՆ ԱՊԱԳԱՆ

Սուրիական թերթերը կը գրեն .—

Սուրիական խորհրդարանը, անցեալ տարուան նստաչրջանին մէջ Սանճա - կի խնդիրը քննութեան ենթարկելով, բանաձեւ մը քուէարկեց, որ կը մերժէր Ալէքսանդրէթի նոր կանոնագրութիւնը : Դամասկոսէն ստացուած լուրերու համաձայն, մարզպանը պահանջած է չեղեալ յայտարարել այդ ժխտական բանաձեւը :

Մարզպանը, նոյնիսկ ազդարարած է սուրիական կառավարութեան թէ Ֆրանքեւսուրիական դաչնագրին քննութիւնը, Ֆրանսական խորհրդարանին կողմէ, չի կրնար սկսիլ, մինչեւ որ Սուրիա պաշտօնապէս չճանչնայ Ալէք - սանտրէթի խնդիրը կարգադրող Ժընեւեան Համաձայնագիրը :

Կը հաւատան թէ այս դժուարութիւնը հարթելու համար, հետեւեալ մի - ջոցը պիտի գործադրուի.— Սուրիական դահլիճը իր կառավարական յայտա - րարութեան մէջ պիտի ընդունի կատարուած իրողութիւնը, իսկ երեսփ. ժողո - վը, կառավարական յայտարարութեան չուրջ վիճաբանելէ վերջ վաւերացնելու բանաձեւ մը պիտի քուէարկէ :

Այսպէսով, Ժընեւեան համաձայնագիրը ճանչցուած պիտի ըլլայ :

**** Թուրքիոյ Տնտեսութեան նախարարութենէն երեք բարձրաստիճան պաշտօնատարներ Ալէքսանդրէթ հասած են : Անոնք թրքական կառավարու - թեան կողմէ Սանճագ ղրկուած են մասնաւոր առաքելութեամբ, այն է ուսում - նասիրել Ալէքսանդրէթի նաւահանգիստը օգտագործելու միջոցները :*

Պետական պաշտօնեաներու այսօրուան ցոյցը

Պետական պաշտօնեաներու բողոքի ցոյցը տեղի պիտի ունենայ այսօր, հինգչաբթի, կէս օրուան տեւողութեամբ : Պետական - վարչական բոլոր ճիւ - ղերէն մասնաւոր պատուիրակութիւններ պիտի ներկայանան իրենց պետերուն, ներկայացնելով իրենց պահանջները՝ թոշակներու չատկման, հանգստեան թոշակի եւն. մասին : Բողոքը միայն ցոյցի հանգամանք ունենալով, աչխա - տանքի դադարը կարճ պիտի տեւէ քաղաքապետութեանց մէջ : Պիտի բանին պահովութեան, առաղչապահական, հրչէջ կազմակերպութիւնները : Բոլոր պաշտօնեաները աչխատանքը պիտի վերսկսին կէս օրէն վերջը, որոչուած ժա - մուն :

ԿՈՄՍՈՄՈԼԻ ՂԵԿԱՎԱՐԻ ՀԱՐՑԵՐԸ

«««« ո »»»

Մի քանի խոսք ընկերոջ մասին...

Մեր ընկերներից շատերը, որոնք ծանոթ էին Ալեքսանդր Ալեքսանդրովիչ Ֆոմինին, գիտեն, որ նա ծնվել է 1904 թվականին Ռուսաստանի Կոստրոմայի նահանգի Գալիչ քաղաքում, աշխատավոր ընտանիքում։ Նրա հայրը եղել է երկաթուղային գործավար։ Ալեքսանդրը սովորել է Գալիչի 7-ամյա դպրոցում։ Ավարտելուց հետո նա մեկնել է Կոստրոմա, որտեղ ընդունվել է ֆաբրիկատորական ուսումնարան։ Ուսումնարանն ավարտելուց հետո նա աշխատել է Կոստրոմայի մի քանի ֆաբրիկաներում։ Ֆոմինը ակտիվ մասնակցություն է ունեցել 1917 թվականի Հոկտեմբերյան սոցիալիստական հեղափոխության նախապատրաստական աշխատանքներին։ Նա եղել է Կոստրոմայի բանվորական ջոկատի անդամ։ Ջոկատի կազմում նա մասնակցել է Կոլչակի դեմ մղված կռիվներին։ Ֆոմինը ռազմաճակատում ստացել է ծանր վերք։ Նա վերադարձել է Կոստրոմա և աշխատանքի անցել ֆաբրիկայում։ Ֆոմինը ակտիվ մասնակցություն է ունեցել նաև Կոստրոմայի կոմերիտական կազմակերպության կազմակերպման գործում։ Նա եղել է կոմերիտական առաջին ժողովի նախագահը։ Ֆոմինը կոմերիտական շարքերում աշխատել է մինչև 1928 թվականը։ Այդ տարի նա տեղափոխվել է Մոսկվա։ Մոսկվայում Ֆոմինը աշխատել է Կոմերիտական կենտրոնական կոմիտեում, ապա՝ Կոմերիտական Կենտրոնական Կոմիտեի կից գործող Կոմունիստական համալսարանում։ Համալսարանն ավարտելուց հետո Ֆոմինը աշխատել է Կոմերիտական Կենտրոնական Կոմիտեի տպագրական բաժնում։ Ֆոմինը մեծ ջանքեր է գործադրել կոմերիտական մամուլի զարգացման համար։ Նա եղել է «Կոմերիտական ճշմարտություն» թերթի խմբագրության անդամ։ Ֆոմինը մեծ աշխատանք է կատարել նաև «Կոմերիտական ճշմարտություն» թերթի ընթերցողների հետ աշխատելու գործում։ Նա եղել է թերթի ընթերցողների ժողովների ակտիվ մասնակից։ Ֆոմինը ակտիվ մասնակցություն է ունեցել նաև «Կոմերիտական ճշմարտություն» թերթի ընթերցողների կոնֆերանսների կազմակերպման գործում

ՀՈՒՇԱՏԵՏՐԱԿ

(ԱՀԱՎ ՕՐԱՎԱՅԻՆ ՊԱՏՄՎԱԾՔՆԵՐ)

»»» • «««

Հանգստյան տարի էր։ Հայկը վերջին օրերն էր անցկացնում հայրենի գյուղում։ Ամեն ինչ պատրաստ էր նրա մեկնելու համար։ Ուղեբեռը հավաքված էր, ճամպրուկները՝ դրված սայլի մեջ, ձիերը՝ լծված։ Հայկը ներս մտավ տուն, որ հրաժեշտ տա ծնողներին։ Մայրը, որ նրա ճամփորդության մասին լսելուն պես սկսել էր լաց լինել, հազիվ կարողացավ խոսել։ Հայրը, որ ինքն էլ հուզված էր, ձգտում էր չերևալ դա։ Նա ուզում էր, որ տղան ուրախ գնա։

— Ուրախ եղիր, որդի, որ գնում ես հայրենի գյուղդ տեսնելու։ Ուրախ եղիր, որ ծնողներդ ողջ են, առողջ են, ապրում են ու սպասում են քեզ։ Ուրախ եղիր, որ ունես հայրենի գյուղ, ունես ծնողներ, որ սպասում են քեզ։ Ուրախ եղիր, որ ունես հայրենիք, որ ունես ժողովուրդ, որ ունես ազգ

սեփական միջոցներով եւ իր խղճ արիւնով կայսրութիւն մը նուաճեց Ափրիկէի մէջ, եւ վերջապէս արդարութեան խօսք մը արտասանեց գերման ժողովուրդին համար: Ափրիկէի մէջ, ինչ որ ստացաւ Իտալիա, երբ Անգլիա եւ Ֆրանսա կը բաժնէին Գերմանիոյ գաղթային կայսրութիւնը, Տիծաղելի վարձատրութիւն մըն էր: Անգլիացին ստացանք 91.000 քառ. քիլոմէթր հող՝ անստոյգ արժէքով մը, Ճուպալի մէջ: Ֆրանսայէն՝ 114.000 ք. քիլոմէթր աւազ, որուն փոխարէն վրայ տուինք իտալական իրաւունքները՝ Թունուզի մէջ: Եւ վերջապէս ունեցանք Եթովպիան, բայց մեր արիւնով, հակառակ բոլորին եւ մանաւանդ այդ երեսմին դաշնակիցներու կամքին: Պ. Խրլնի առարկութիւնները անարժէք են: Իտալիա կրնայ ազատօրէն յայտնել անչահախնդիր վճիռ մը Գերմանիոյ գաղթային արդար իրաւունքներու մասին, մանաւանդ անոր համար որ ինք բան մը ստացած չէ Գերմանիայէն »:

Ճաշական կուսակցութեան պաշտօնաթերթը դիտել կուտայ թէ պ. Խրլնի՝ «ինչպէս կ'անդիմանայ պատերազմի վտանգը, զոր կը մատնանշէ ամիսներէ ի վեր: « Իտալիա Վերսայլի դաշնագրին անիրաւութիւնները դարմանեց իր ձեռքով, զրաւելով Եթովպիան, բայց այդ պարագան արգելք մը չէ որ արդարութիւն պահանջէ Գերմանիոյ համար: Խրլնի խօսքերը կը հաստատեն թէ Անգլիա չմտրներ դէպքերու ընթացքը եւ յետպատերազմեան քաղաքականութիւնը: Այդ խօսքերը լիովին կ'ապացուցանեն բրիտանական քաղաքականութեան տեւական անհանգստութիւնը»:Միւս թերթերն ալ կը չեշտեն թէ«եւրոպական պարտականութիւն» մըն է ուժ տալ Գերմանիոյ գաղթային պահանջներուն :

*** Գերմանական թերթերն ալ նոյն ուժգնութեամբ կը քննադատեն Իտալիոյ ճառը :

ՉԱՆԱՉԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏԱՂԱՎ

Պլեճրոնի Ամերիկեան Հիւպատոսին սպանութեան քննութիւնը վերջացած ըլլալով, Ընդհ. դատախազ Պ. Ալֆրէտ Թապէթ ամբաստանագրին բռնադատութիւնը հաղորդեց Գարաեանի, որ պաղարիւնութեամբ լսած է: Դատաւարութիւնը պիտի սկսի նոյեմբեր 5ին, դատական գերագոյնատեանին առջեւ: Պիտի լսուին տասը վկաներ :

Մկրտիչ Գարաեան մերժած է նշանակել պաշտպան փաստաբան, յայտնելով թէ պէտք չունի պաշտպանութեան, քանի որ խոստովանած է ամէն բան : Ոճրագործը աւելցուցած է նաեւ թէ ինք որոշ կը տեսնէ իրեն սպասող ճակատագիրը: Բայց եւ այնպէս, դատարանը Պ. Միշէլ Շիւքրալլան նշանակած է իրեւ պաշտպան, յարգած ըլլալու համար օրէնքի տրամադրութիւնը :

Մոսկոնիացին կը հետապրէն թէ նոյեմբեր 2ին 16 հոգի գնդակահարուեցան արտաքին Մոնկոլիոյ մէջ, իբրեւ ահաբեկիչներ: Պէլա Քուն, Հունգարիոյ երբեմնի կարմիր դիկտատորը, պիտի դատուի մօտերս, Մոսկուայի մէջ: Գլխաւոր ամբաստանութիւններէն մէկը այն է թէ Պէլա Քուն մտերիմ բարեկամն էր Զեկայի նախորդ ամենազօր պետին՝ Եակոտայի: Կ'ըսուի թէ Պէլա Քուն բանտէն ապերասպիր մը գրելով Սթալինի, խնդրած է ամէնէն վտանգաւոր գործը յանձնել իրեն, ապացուցանելու համար իր հաւատարմութիւնը :

Ամսթէրտամի մէջ Ջերբակալուիցայի պէյ սեղանաւոր Պատմա, որ պատճառ եղած էր դահլիճին անկման: Ամբաստանագիրը կ'ըսէ թէ փախստականն սեղանաւորը բազմաթիւ գողնութիւններ եւ խարդախութիւններ գործած, եւ իւրացուցած էր ընկերութեան մը 100.000 մարքը (1.200.000 ֆրանք) :

Բանջմաթիի արտոցներ ցուցահանդէսի լոյսերէն չմորիլով, պատին զարնուեցան էյֆէլի երեկարական թելերուն եւ վար թափեցան ածխացած : Առնէկ մը ի վեր անհամար թռչուններ կը կոտորուին այս ճամբով :

Կովկասցի թուրք մը, Մուհամմէտ Խասա պէյ, որ, ինչպէս կը յիշեն ընթերցողները, կարեւոր դերեր գրած է Կովկասեան դէպքերու, քարիւղի եւն. մասին, Պերլինի մէջ սիրահարելով կնութեան առած էր իր քարտուղարուհին, էրիքա Լովէնշթայն: Էրիքա հրէուհի ըլլալով, երբ Հիթլէր իշխանութեան գլուխ անցաւ, Տէր եւ Տիկին Խասա Վիէննա ապաստանեցան: Հոն Խասա պէյ ծանօթացաւ պաշտօնակցի մը՝ գրագէտ Ֆիլօփ Միլլէրի հետ, բայց չատ չանցած կռահեց որ բարեկամը ոչ թէ գինքը կը սիրէր, այլ իր գեղանի կինը : Եւ առաւ մը ճամբեց բարեկամը, բայց քանի մը ժամ վերջը դիտեց որ կինն ալ միասին չուած էր դէպի Քալիֆորնիա: Այժմ դատ բացած է: Կինը կը պնդատի թէ Խասա պէյ զինքը կը փակէր դաշոյններով, դանակներով եւ խարազաններով զարդարուած սենեակի մը մէջ, եւ սարսափելի, անլուր բաներ կը պատմէր, ահաւոր մատնելով զինքը: Եւ միեւնոյն ատեն, զիրք մը կը գրէր Մուսոլինիի մասին...

Ցոինսատանի ապահովութեան տեսչութիւնը պարգեւ հաստատած է երեք համայնավար երեսփոխաններու ձերբակալման համար: 75.000 տրամի խոստացած է իւրաքանչիւր երեսփոխանի համար, եւ 50.000 տրամի՝ ձերբակալուած իւրաքանչիւր համայնավարի համար, ինչպէս եւ 35.000 տրամի՝ աքսորավայրէն փախած երեսփոխանի մը համար :

Դերձակ Վիշէն Իսքէնտէրեան, որ 1936 օգոստոս 15ին սպանած էր իր ամուսնալոյծ կինը, Աննա Մէհէրեանը, զաւակը ետ առնելու համար, երէկ սկսաւ դատուիլ եղեռնագործ տեսանին առջեւ: Ամբաստանեալին փաստաբանն է Պ. Թորէս: Տեղական թերթերը «Թուրք» կը գրեն ամբաստանեալին համար, անշուշտ հպատակութիւնը չփոթելով ազգութեան հետ :

ԲԱՑՕՒԱԾ Է ԱՐԴԻԱԿԱՆ ԿԱՇԱԽՕՐՈՒԹԵԱՄԲ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՒՋՆԱԿԱՐԳ ՁԱՇԱՐԱՆ Ը

Ր Ա Ֆ Ֆ Ի

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ Մ. Գ. ՄԻՐԻՃԱՆԵԱՆ

8 Rue Maubeuge, Paris (9)

Ագեւելեան եւ եւրոպական համեղ կերակուրներ՝ պատրաստուած մանաւանդ խնամքով: Ճաշախորդները կրնան մտնել խոհանոց՝ տեսնելու համար տիրող մաքրութիւնը:

Գալատան գէշ՝ տաք ազանդերներով: Հայկական նուագ ամէն երեկոյ ժամը 8էն կէս գիշեր: Տրամադրելի սրահ հաւաքոյթի, ճշտուքի, հարսնիքի եւ այլնի համար քառ համեստ գիներով:

Հ. Յ. Գ.

Փարիզ

ՓԱՐԻԶԻ «Եգիպտացի» կոմիտէն ընկերական ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր շրջանի բոլոր ընկերները ճ նոյ. ուրբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին, 6 Ռ. վընիւ տ'Իթալիի սրճարանին վերնայարկը:

Կը խօսի Ընկեր Վրացեան:

ԱՒՆՕՒԻՎԻԼԻ «Վարդան» ճեմարակոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր ընկերները այս շաբաթ երեկոյ ժամը 9ին ընկ. Սուրէն Գառաւեանի բնակարանը: Գարտաւորիչ ներկայութիւն:

Գահլէան

ՄԱՐՍԷՅԻ Երջ. կոմիտեն ստիպողաբար ժողովի կը հրաւիրէ «Ռոստով» ճեմարակոմիտէի «Քրիստափսր», «Իշխան» եւ «Վահագն» խումբերու բոլոր ընկերները 4 նոյ. Հինգշաբթի երեկոյ ժամը 8ին, «Շահրիկեան» սրահին մէջ՝ ներկայ պիտի ըլլայ կ. կ.ի ներկայացուցիչը, անյետաձգելի օրակարգ:

ՊԱՐԱՆՑԻԿ ՅԵՐԵԿՈՑԹ

Ֆ. Կ. ԽԱՉԻ ՓԱՐԻԶԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ

14 Նոյեմբեր կիրակի ժամը 16էն մինչեւ կէս գիշեր

VICTOR HUGOի շքեղ սրահներուն մէջ

46 ter, Rue Saint Didier, *մէթրօ* Victor Hugo *կամ* Trocadero

Գեղարուեստական բաժինին կը մասնակցի յայտնի երգչ Պ. ՂՈՒԿԱՍԵԱՆ Կ'երգէ «Ալմաստ» օփէրայէն եւ ուրիշ գեղեցիկ կտորներ:

Ընտիր ժազ թաո եւ հաճելի մթնոլորտ: Ճոխ պիւֆէ դիւամտաղելի գիներով: ՄՈՒՏՔ 10 ՖՐ.

Ֆ. Կ. Խաչի տաւանդական *ՊՏՈՒՂԻ ՕՐը* 26 դեկտեմբեր կիրակի օր Բարեգործականի ցած մէջ:

ԴՊՐՈՑԱԿԱՆ ՅԵՐԵԿՈՑԹ

ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՐԱՒԱՅԻՆ ՇՐՋԱՆԻ «ՅԱՌԱՋԴԻՄԱՍԻՐԱՑ» ՄԻՈՒԹԵԱՆ

ի նպաստ իր վարժարանին

150 Route d'Orleansի *սրահին մէջ, (Պանեէօ)*

7 Նոյեմբեր, կէսօրէ վերջ ժամը 3ին

Նախագահութեամբ Հայր ՍԱՒԱԿ ՏԷՐ ՄՈՎՍԷՍԵԱՆի

Աշակերտութեան կողմէ պիտի ներկայացուի

Պ. ՆՇԱՆ ՊԷՇԻԿԹԱՇԼԵԱՆի «ՊՈԼԻՍ ԵՒ ՓԱՐԻԶ»ը

(Դատակերգութիւն 2 արար)

Կը նուագէ Թաքսիմ Գարեղին: Երգ. եւ արտասանութիւն:

Մուտք՝ 3 ֆրանք

ԴՊՐՈՑԱԿԱՆ ՀԱՆԴԷՍ

ՊՈՐՏՈՑԻ «Աթաթատ» միութեան դպրոցի հանդէսը 7 Նոյ. կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, Չ. Ց. Դ. «Բարսեղ Շահպազ» Ակումբին մէջ, Օքսոն: Յեղի կ'ունենան արտասանութիւններ, մեներգներ, Ւսանձին պիտի նուագեն դպրոցի երաժշտութեան բաժնի աշակերտները:

Կը ներկայացուի՝ Ց. Թումանեանի «ԿԿՈՒ» երգախաղը: Իսկ առաջին անգամ ըլլալով պիտի երգուի Ց. Թումանեանի «Դաղիկներու երգը» Թատերախաղը (երաժշտ. Ա. Դ. Մեսուժնցի):

ՄՈՒՏՔ 3 ՖՐ.

ՇԱՐԺԱՆԿԱՐԻ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ

Այս կիրակի երեկոյ ժամը 8.30ին Պ. Յովհաննէսեանի սրճարանը՝ 13, Rue Pierre Curie, Kremlin-Bicetre, *մէթրօ* Porte d'Italie

Սինէ Սէթօ պիտի ներկայացնէ Նայերէն տառերով ՄԻՆԵԼ ՍՏՐՕԿՕՖ. ՍՈՒԼԹԱՆ ՀԱՄԻՏ եւ ՀԱՄԱՇԽԱՐՀԱՅԻՆ ՃԱՄԲԱՐԸ ԵՒ ՀԱՑ ԱՐԻՆԵՐԸ

Մուտք 3 ֆրանք

Ծանօթ. — Պ. ժագ Տէրտէրեան որ Մարսէյլէն եկած է փարիզ, տեղւոյն վրայ պիտի ծախէ հայերէն եւ արեւելեան տիպեր:

Նոյնը ՊԱՆԵԷՕ-ՔԱՇԱՆի մէջ 8 Նոյ. երկուշաբթի երեկոյ ժամը 8.30ին 150 Route d'Orléans (Aristide Briand):

ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Փարիզի Հայ Տիկնանց Միութեան Անկիէն-Լէ-Պլէնի Մանանճիւղին տարեկան պարահանդէսը տեղի կ'ունենայ Ւս Դեկտեմբեր 1937ին, *կիրակի օր, ժամը 15էն մինչեւ կէս գիշեր:*

Կը խնդրուի նկատի ունենալ սոյն թուականը եւ չփոյանձեւել:

Տոքթ. Ս. Մելիքի

ԹԻԻԺԱՐԱՆԸ **87 Rue Ernest Renan, Issy-les-Moulinaux**

Մէթրօ **Mairie d'Issy**ի հիւղ *ճամբը:*

Մանուածէտ քթի, ականջի, կոկորդի, գլուխի եւ վիրի հիւանդութեանց: Կը դարմանէ նաեւ ներքին հիւանդութիւններ:

Կ'ընդունի երեքշաբթի, հինգշաբթի եւ շաբաթ օրերը ժամը 5—7,

ՓԱՐԻԶի ԷՋ, կ'ընդունի 49 rue de Maubeuge, երկուշաբթի, քառեքշաբթի եւ ուրբաթ օրերը *ժամը 2—4,* հեռաձայն Trud. 21 03

ՀԱՍՑԷԻ ՓՈՓՈԽՈՒԹԻԻՆ

Տ Ո Ք Թ. Լ. Գ Ր Իգ Ո Ր Ե Ա Ն

ՓՈԽԱԴՐՈՒԱԾ Է

146 Rue Lafayette (Gare du Nord)

Թելէֆոն **Nord 84-04** (*անփոփոխ*)

Կ'ընդունի ամէն օր ժամը 2—7, կիրակի եւ տօն օրեր ժամադրութեամբ

ՀԱՅԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՑՐԸ

Ճաշարան **Ֆ Լ Օ Ր Ի Ա**

61, Rue Monsieur le Prince, Paris (6)

Մէթրօ՝ Օտէօն եւ Սէն Միշէլ — Հեռաձայն **Danton ; 52 — 78**

Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ :

Օգուտներէ առիթէն

Մեկնումի պատճառով ծախու է դերձակի խանութ մը իսի լէ Մուլինոյի մէջ: Կը գործէ վէց տարիէ ի վեր: Ունի լաւ յաճախորդներ: կարելի է գնել ապրանքով կամ առանց ապրանքի, շատ յարմար գինով: Դիմել՝ Tailleur Keusseian 33 Ave. de Verdun, Issy les Moulineaux (Seine)

"ՇԻՐԱԿ" Աբեւելքի միակ իսկական օգին է ազգուգական: Անմրցելի: Անխարդախ ,, Առաջնակարգ զօրացուցիչ ախորժարեր պատրաստուած գուտ չամիչի գինեվով՝ Հայ աւանդական սեղանին զարդ:

Բացուած է

ձեւ ու կարի դասընթացքը, առաւօտեան մինչեւ կէսօր: Պիտի սորվին ամենավերջին մեթոտով, տեսական եւ գործնական: Մանրամասնութեանց համար դիմել ՏԻԿԻՆ ՎԱՐԴՈՒՀԱՆԵԱՆ

12 Rue Saint Sulpice Paris (6me,). Métro Odeon.

FOURURES DE ST. BERNARD

ՀԱՑԿՈՒՀԻ ԿԻԻԼՊՕԼԵԱՆ

24, Rue Affre կամ 8, Rue Cavé — PARIS - 18e

Մառնաճիւղ՝ 2, Rue de la Charbonnière —

Մէթրօ՝ La Chapelle — Barbès Roch. Tél. Montmartre 69-70

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ.— Այս ձմեռ մի ժամադրութիւք մուշտակ: բու սղութեան համար: Վստահութեամբ դիմեցէք մեր վաճառատունը, ուր պիտի գտնէք գանազան մուշտակներ, գոբեր, ապուշներ, օձիքներ եւ փոքրիկ կենդանիներ: Մեր արհեստանոցներուն մէջ՝ չափի վրայ կը շինենք մանթօներ եւ գոբեր, անմրցելի գիներով: կը ստանձնենք մուշտակներու նորոգութիւնը, ձեւափոխութիւնը, ներկելը եւ թանաթը: Մուշտակները կը մաքրենք ձրի:

Բաց է կիրակի օրեր մինչեւ կէսօր:

ԾԱԽՈՒ Է Թրիքոյի մեքենայ մը «Թօրժ 10» մէկ մէթր լայնութեամբ, գուլիերեական ֆիւլէյնէ վաճառանիշով: Դիմել՝ Գ. ՃՈՐ կամ տէր Թումայեանի 71 Avenue des Bas Meudon: Issy-les-Moulineaux, հեռաձայն Michelet 20—60:

ԵՂԻՇԷ ԱՐԶՈՒՄԱՆԵԱՆ

ՀԱՄԲՈՐԴՈՒԹԵԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ

AMERICAIN LLOYD
48 rue de la République
Մարսէյլ, Tél. C.47-22 եւ C.74-51

ORIENT LLOYD
7 rue Auber, Paris
Tél. Opéra 67-77 67-78

Նաւային բոլոր ընկերութիւններու ներկայացուիչ:

Ցոմսակներ՝ ամէն տեղի համար: Հայ ճամբորդներու համար ժամնաւոր գին: Ընծինք Թրթակիցներ աշխարհի ամէն կողմը

ՎԱՍԱՀԵԼԻ ՏԱՒՆ

ԳԱՑԷՔ ՏԵՍԷՔ ԼԻՈՆ ՄԷՋ

Cinéma REXY

Rue Cours Lafayette, angle Garibaldi

Le Gérant : H. STEPHAN

Imprimerie A. DER (AGOPIAN)

17, Rue Damesme — PARIS (13)

Թամագոյցի եւ գոհարեղինաց վաճառատուն

ՀՐԱԶ ՍԱՐԳԻՍԵԱՆ

261, Rue du Fbg. St. Martin

Métro: Louis Blanc et Jaurès

«ՅԱՌԱՋԻ ԹՂԹԱԿՑԸ» (53)

Խ Ե Ն Թ Ը

ԱՐԿԱԾՆԵՐ ՎԵՐՋԻՆ ՌՈՒՍ-ԹՈՒՐՔԱԿԱՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄԻՑ ՀԱՑԱՍՏԱՆՈՒՄ

Զէյթունի Հայերը վարուցանքի տեղ չունէին. նրանց ապրուստի եւ արդիւնաբերութեան գլխաւոր աղբիւրներն են երկաթի հանքերը, որ բովագործում են նրանք, պատրաստում են պանդան տեսակ գործիքներ, կամ այնպէս անպատրաստ տանում են մերձաւոր գաւառները, եւ վաճառելով, փոխարէնը գնում են ինչ որ իրանց պէտք է: Թուրքիան մի քանի անգամ փորձ փորձեց խլել Զէյթունցիների ձեռքից այդ հանքերը, միայն քաջ լեռնականների սաստիկ ընդդիմութիւնը կարողացաւ փրկել իրանց ապրուստի գլխաւոր հարստութիւնը:Վանայ հրվնէը այդ տեսակ մեքենայութիւնների մի ճշգրիտ օրինակ կարող է համարուել:

Հայերը այս քաղաքում բաւական հարստացած էին. մի դիչերուայ մէջ նրանց բոլոր խանութները կրակի մատնեցին: Զը նայելով Հայերի անդադար բողոքներին, տեղական իշխանութիւնը մինչեւ անգամ քննութիւն սկսել չը կամեցաւ, որ յայտնուեն չարագործները: Որովհետեւ ինքն իր վրայ քննութիւն սկսել չէր ցանկանում ...

— Մեզ մինչեւ այսօր գարմացնում էր այն միտքը, թէ ինչո՞ւ Թուրքիան այնքան չողոքորթում է Քրտերի եւ Չէրքէզների ցեղապետներին, չողոքորթում է նրանց հոգեւոր գլուխներին կամ չէլխերին, որոնք իրանց անկարգութիւններով ոչ սակաւ հոգսեր են պատճառում կառավարութեանը : Դրանք չատ անգամ հարկեր չեն վճարում, չատ անգամ ահագին խումբերով ապստամբում են այս եւ այն գաւառները:

Մինչ՞, մտածում էինք մենք, եթէ իշխանութիւնը ցանկանայ, չէ կարող դադրել այդ աւազակներին: Հիմայ հասկանում ենք, որ Թուրքիային պէտք էր իր ձեռքում ունենալ այսպիսի գործիքներ: Նպատակը՝ — բացայայտ է ...

Պ. Դուդուկչեանը կարծես աչխատում էր այս դիչեր դուրս թափել բոլոր դառնութիւնները, որ ծանրացած էին նրա սրտի վրայ: Տառապեալ ժողովրդի ցաւը, նրա անբախտ վիճակը, նրա ախուր ապագան, որ նկարւում էր նրա աչքի առջեւ իր սեւ գոյներով, այդ բոլորը լցրել էին նրա հոգին մի արդար վրդովմունքով :

— Հանգամանքները, կեանքի պայմանները, ասաց նա, ստիպում են մարդուն իր նմանների հետ վարուել այնպէս, որպէս վարւում են օտարները իր հետ — չարին չարով պատասխանել: Ուրիչ հնար չը կայ: Բոլոր արարածների մէջ մարդը միայն է, որ գազաններից աւելի անգութ եւ աւելի անիրաւ կերպով է վարւում իր նմանների հետ: Գազանը գոնէ միանգամից մահացնում է եւ հանգստացնում է իր զոհին: Բայց մարդը յաջորդաբար է վարւում: Նա ծանչում է, ճնշում է, բարոյապէս եւ մատերիալապէս մաշում է, եւ իր զոհի կենսական բոլոր ուժերը սակաւ առ սակաւ սպառելով, այնպէս է սպանում: Դա մի սարսափելի սպանութիւն է: Այսպիսի սպանութիւն գործերու ընդունակ է մարդը միայն: Այսպիսի սպանութիւններ կատարւում են ոչ միայն մատնաւոր անհատների վերաբերութեամբ, այլ ամբողջ ազգերի վերաբերութեամբ եւս : Մի այսպիսի սպանութիւն սպառնում է մեզ: Մի՞թէ այս նպատակով չեն վարւում մեզ հետ Թուրքերը, Քրտերը, եւ Չէրքէզները: Մի՞թէ սոյն պատճառներից չէ, որ այսօր Հայաստանը մեծ մասամբ դատարկուել է Հայերից :

Պ. Դուդուկչեանի երկար բացատրութիւնների միջոցին Վարդանը լռում էր խորին համակրութեամբ: Նա մի դառն հեգնական ժպիտով պատասխանեց :

ՐԱՖՖԻ

(Շար.)

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

1E PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԱՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15 - 70
Chèque Postal Paris 1678 - 63
(ՄԵՏՐՈ ԻՒԼԻՍԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ՕՐԱԹԵՐԹԻ ՊԱՇՄԱՆՆԵՐ,— ՏԱՐԵԿԱՆ ՎՃԱՐԱՄՍԵԱՑ ԵՒ ԹՈՒԱՄՍԵԱՑ

Ֆրանսա եւ Գաղութներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40 ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	265 »	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	215 »	110 ֆրանք	

ՈՒՐԲԱԹ
5
ՆՈՅԵՄԲԵՐ
VENDREDI
5 NOVEMBRE
1937

ԺԳ ՏԱՐԻ — 13e Année No. 3569

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՄԱԽԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԱՅՕ՛, ՉԲԱՂԻԼ, ԲԱՅՑ ԵՐԲ...

Հայաստանի գլխուն պայթած փոթորիկը վերջնապէս քակեց ամիսվարներու լեզուին կապանքները :

Անոնց թերթերը այլեւս ազատօրէն կը խօսին «ճգնաժամ»ի, վերահաս վտանգի եւ «հակամարզկային տեսարաններու» մասին : Եւ անձկութեան ճիչը կ'արձակեն :

Այս առթիւ, մանաւորապէս Ամերիկայի « Պայքար »ը ուժգնօրէն կը ձագկէ հայ կարմրուկներու, Նիւ Եորքի «Բանուոր»ին եւ միւսներու «նախնական մարդու գազանային բնազդը», «անասնամանկի եւ անորակելի բարբարոսութիւնը», որ ըզքսել կուտայ նոր գոհերը, այսպէս կոչուած «ժողովուրդի թշնամիները»:

— « Անոնք պատրաստ են ըզգետնելու նոր «որս»երն ալ, առանց խղճմտանքի ամենափոքր նշոյլն ունենալու թէ ի՛նչ կ'ըսէին երէկ, եւ առանց ազատ մտքի ու խղճի կայծն ունենալու որ մղէր զիրենք փոքր ջննութեան մը, փոքր ընդվզումի մը, իրենց դատապարտութիւնն արտասանելէ առաջ»: (16 հոկտ.) :

Ուրիշ ոամկավար թերթ մը, որ դեռ նոր սկսաւ հրատարակել Պէյրութի մէջ, աւելի զգոյշ լեզու մը գործածելով, հետեւեալ խորհրդածութիւնները կ'ընէ նոր տագնապին առթիւ .

— « Կը զարմանանք որ այդ րէժիմին դուրսի ջերմեռանդ հաւատացեալները՝ միշտ առանց վարանելու կ'ընդունին ներսէն եկած վերջին լուրին, դատումին նշդութիւնը: Երէկ՝ Ամատունին, առջի օր՝ խանչեանը, աւելի առաջ՝ Տէր Գաբրիէլեանն էին այդ լուրերուն եւ դատումներուն հեղինակները: Որո՞նք են այսօր : Ի՞նչ ապահովութիւն՝ որ այսօրուան դատողները վաղն իսկ, իրենց կարգին, պիտի չդատուին ուրիշներէ: Եւ պէտք չէ՞ որ երէկը ինչ մը վերապահութիւն եւ համեստութիւն ներշնչէ այսօրուան մասին՝ ան՛ոնց որ անկեղծ են ու հրաժարած չեն իրենց սեփական մտքովը խորհիլէ :

Դատում ըսինք եւ ո՛չ դատաստան: Որովհետեւ ո եւ է դատաստան տեղի չունենար՝ արդարացնելու համար ըսուածները : Պէտք է միշտ կուրօրէն ընդունիլ թէ դաւաճաններ էին Ալազանն ու Շահվէրտեանը, Թոթովենցն ու խանչեանը, Բակունցը եւ Ա. մատունին... եւ այսպէս շատեր: Բայց ինչո՞ւ: Ի՞նչպէս է որ մեր փոքրիկ Հայաստանը, առանձինն, այսքան շատ դաւաճան կ'արտադրէ այսքան բիչ ժամանակի մէջ: Համիտեան րէժիմին ամբողջ շրջանին այնքան հայ դաւաճան ելած չէր՝ որքան մէկ տարուան մէջ Խ. Հայաստանէն,— եթէ հաւատանք ըսուածին :

Բայց մենք չենք հաւատար ատոր՝ որովհետեւ կը հաւատանք հայ ժողովուրդին խելքին ու բարոյականին: Իրականութեան մէջ՝ ոչ մէկ բացատրութիւն կրնայ տրուիլ «հայ ժողովուրդին թշնամի», «խորհրդային րէժիմին թշնամի» հայ վարիչներու եւ մտաւորականներու գոյութեան :

Հայ ժողովուրդին ճակատագիրը կը ատիպէ մեզ ամէնքս որ զբաղինք այս մեծ, շա՛տ մեծ ցաւով » : (Զարթօնք, 14 հոկտ.) :

Մենք ատիթ ունեցանք արտասպումներ կատարելու նաեւ Փարիզի ոամկավար չարաթաթերթին, որ իսկապէս ահազանգ մը հնչեցնելով, կը չեշտէր հոկտեմբեր 16ի խմբագրականով.

— « Հայուն պարտքը եւ իրաւունքն է, ամէն անգամ որ կրնայ, պաղատակել իր անձկութիւնը, երբ սպառնալից ամպեր կը մթագնեն իր այսօրուան միակ յոյսը » :

Ձենք ուզեր խմդրել նեւթը, ուրիշ վկայութիւններ ալ յիշելով: Ահներեւ են է՛ւ յուսախաբութիւնը է՛ւ մատնոդութիւնը: Լեզուները կը տարբերին թերթէ թերթ, խմբագիրէ խմբագիր, բայց ո եւ է մէկը այլեւս չի համարձակիր պարտկել ահաւոր իրականութիւնը: Շատ շատ կը փորձուին քարեր նետել Դաշնակցութեան , իբրեւ էրած սրտի մխիթարանք, եւ կամ «խրախճանք» տեսնել Դաշնակցական մամուլին մէջ, երբ դիտել կը տրուի թէ չատ ուշ են մնացեր ...

Անցնելով բուն հարցին, ի վերջոյ ո՞ւր պիտի յանդին այս լրագրական ողբասացութիւններն ու փոխատացութիւնները:

Արձանագրել անկութիւնը՝ չի նշանակեր պարտականութիւն մը կատարել: Ամէն պարագայի մէջ, պարտականութեան մը տարբական մասն է այդ: Ամէնէն դիւրինը, որ կրնայ գոհացնել բարեպաշտները, բայց ոչ քաղաքական հոսանք մը :

Իսկ եթէ կ'ընդունինք թէ կացութիւնը երթալով կը ծանրանայ, թէ իրական «ճգնաժամ»ի մը առջեւ կը գտնուինք, այն ատեն յանգանք է աւելի երկար չսմենալ եւ դաս տալու ձեւեր առնել :

Աւելի բաց խօսելով, ժամանակն է խօսքէն գործի անցնելու , հաւաչանքները լուրջ, սրտցաւ դիրքի մը վերածելու :

Որ եւ է թիւրիմացութիւն կանխելու համար, ըսենք անմիջապէս, որ մենք միամտութիւններ չունինք դուրսէն հրաշքներ գործելու: Ձենք ունեցած այս նոր եւ անագորոյն տագնապէն առաջ ալ: Գիտենք որ Հայկական Արտասահմանը ոչ իսկ հարիւրին տասը համեմատութեամբ կրնայ ազդել , Երեւանի վրայ, որ ինքն ալ երբեք տէրը եղած չէ իր ճակատագրին :

Միւս կողմէ, մենք պարզապէս կ'արգահատինք այն խառնիճաղանճին վրայ, որ կը կարծէ թէ որ եւ է մարդավարի դիրք՝ արտասահմանի մէջ՝ թշնամութիւն է Խ. Միութեան կամ Հայաստանի Հանրապետ :

Այս ճշդումներէն վերջը, այլեւս ի՞նչ բան պիտի արգիլէր մեզ, գլուխ գլխի տալու եւ ելքեր փնտռելու: Գոնէ ազգային միացեալ ճակատ մը կազմելու, իբրեւ ապագայ համաստաւած անձկութեան, եւ ի նախատեսութիւն աւելի վրդովիչ անակնկալներու :

Ի՞նչ արժէք ունին ցաւումդ եւ մտահոգութիւնդ, երբ տարբական ճիգ մը չես փորձեր տրամաբանական ելքին յանգելու, դիրք ճշդելու, ձեռնարկ մը կատարելու, համաձայն կացութեան պահանջներուն :

Մնաւանդ որ, ճակատը մէկ չէ, այլ երկու, — Հայաստան եւ Արտասահման :

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՊԱՇՏՕՆԵԱՆԵՐՈՒ ՑՈՑՔԸ ՏԵՂԻ ՉՈՒՆԵՑԱՒ

Ուրիշ խրոտւմներ եւ ձեռնաւորներ

Ներքին նախարար Պ. Տուրմուս վերջին պահուն միջամտած ըլլալով, հինգշաբթի օր տեղի չունեցաւ պետական պաշտօնեաներու բողոքի ցոյցը :

Ինչպէս գրած էինք, պաշտօնեաները մինչեւ կէս օր պիտի դադրեցնէին ամէն աշխատանք, առանց խանգարելու քաղաքին առօրեայ կեանքը : Նոյնիսկ ծրագրուած էր չարժումը տարածել ամբողջ երկրին մէջ : Ներքին նախարարը իր մօտ հրաւիրելով Աշխատանքի Դաշնակցութեան պատուիրակութիւնը, յայտնեց թէ կառավարութիւնը դարձեալ նկատի պիտի առնէ պաշտօնեաներու կարգ մը պահանջները՝ թոշակի յաւելման մասին :

Ցոյցը ազգարարութեան մը հանդամանքը պիտի ունենար, մասնաւորապէս ազդելով կազի, էլեկտրականութեան, ջուրի, փողոցներու մաքրութեան եւն. սպասարկութեանց վրայ :

Այս ծրագիրը եւ ուրիշ պարագաներ լրջօրէն կը զրաղեցնեն կառավարութիւնը, որ ամէն բանէ առաջ կը ձգտի անխափան պահել բարեկարգութիւնը : Պետական պաշտօնեաներու գործադուլին հետ, տագնապ մըն ալ ծագած էր ածուխի հրապարակին վրայ, բայց կարելի եղաւ լուծել : Գոհացում կը պահանջեն նաեւ պանդոկներու պաշտօնեաները, որոնք առժամանակս համակերպեր էին միջին կարգադրութեան մը, 40 ժամուան օրէնքի գործադրութեան առթիւ : Բանակցութիւնները կը չարունակուին : Գալով չինութեանց բանուորներուն, վաւերացուեցաւ իրաւարարական վճիռը : Բանուորները 6 առ հարիւր յաւելում պիտի առնան :

Երէկուան նախարարական զեկուցումը տնտեսական կացութեան մասին

»»»» • ««««

Երէկուան նախարար Պ. Ժոռժ Պոնէ մանրամասն զեկուցում մը տուաւ երեսփ. ժողովի երէկուան յանձնաժողովին առջեւ : Նախարարը լաւատես է երկրին երէկուան եւ անտեսական կացութեան մասին : Ըր յայտարարութեան համաձայն, մինչեւ յունիս գոյացած եկամուտը լիովին կը համապատասխանէ նախահաշիւին : Ատոր չնորհիւ կարելի եղած է վճարել սովորական երէկուցոյցին ծախքերը : Մինչ յունիսին կը կարծուէր թէ դանձը համադումար 15 միլիառ ֆրանքի վճարում պիտի ունենայ եւ ատոր համար կանխամեաար ստացած էր Պանք ար Ֆրանսէն, հոկտեմբերին հաղիւ 3.000.000.000 ֆրանք տնտել պիտի եղաւ :

Խօսելով 1938ի երէկուցոյցին վրայ, նախարարը բացատրեց թէ անցեալ սեպտեմբերէն ի վեր, երբ կը հաշուէր ծախքը, 52.159.000.000 ֆրանք, նախանիւթերու համաչխարհային գիները իջած են, իսկ փոքրաքանակի գիներուն բարձրացումը մեծագնահին հետ նոյն համեմատութեամբ չէ բարձրացած : Հետեւաբար, նախատեսուած ծախքը իրականէն վեր է : Այս բաւուքման չնորհիւ, կարելի եղած է չօշափելի յաւելումներ կատարել բնակերային ծախքերու մէջ (գործադրութեան նպաստ եւն.) : Նախարարը կը կարծէ թէ յատկիկային կարելի պիտի ըլլայ նոր բարելաւումներ կատարել պետական պաշտօնեաներու կացութեան մէջ :

Զեկուցումէն վերջը, յանձնաժողովին համաչնաւոր եւ բնակերպարական անդամները կարդ մը դիտողութիւններ եւ հարցումներ ուղղեցին, որոնց պատասխանեց Պ. Պոնէ :

ԵՐԿՈՒ ՍԱՀՄԱՓՈՐՁ ՍԹԱԼԻՆԻ ԴԷՄ

403 զինադադարութիւն հինգ շարաթուան մէջ

Համաձայն Խ. Միութեան զաւառական թերթերու հրատարակութեանց , Սեպտեմբեր 5էն Հոկտեմբեր 10 զինադադարուած են 403 ամբաստանեալներ, իբրեւ ժողովուրդի թշնամիներ : Այս մահապարտներէն 182ը հրացանի բռնուած են Ծայր. Արեւելքի մէջ, իբրեւ խորտակիչ երկաթուղիներու, 34 հոգի՝ իբրեւ ճարտարապետական եւ 112 հոգի իբրեւ հողագործական «մնասարար»ներ», որոնց 17ը անասնաբոյժ, մանրէբան եւ ուրիշ պաշտօնեաներ եւն. :

Ուրիշ հաշիւներու համաձայն, զինադադարեալներուն թիւը հազարը անցած է, միայն հոկտեմբերի ընթացքին :

Մոսկուայէն կը հեռագրեն նոյեմբեր 3 թուականով :—

Այսօր գերագոյն տաեանին առջեւ հանուեցան Աբխազիոյ նախկին կառավարութեան անդամներէն 13 հոգի, իբրեւ հակայեղափոխականներ : Ընդհ. դատախազը գերագոյն պատիժը պահանջելով ամբաստանեալներու համար, չեշտեց թէ 1933էն ի վեր երկու մահափորձեր կատարուած են Սթալինի դէմ : Իր յայտարարութեան համաձայն, ամբաստանեալներէն ոմանք խոստովանած են թէ նախ 1933ին եւ երկրորդ անգամ 1935ին փորձած են սպաննել Սթալինը, առաջնորդութեամբ ծանր ճարտարարուեստի փոխ - գործավարին, Փիաթակովի, որ գնդակահարուեցաւ տարուան սկիզբը :

**** Գերմանական թերթերը կը գրեն թէ Խ. Միութեան մէջ բանտարկուած Գերմանացիները 400 հոգի են, Աւստրիացիները՝ 100, Չեխերը՝ մօտ 70, Հունգարները՝ 60, Լեհերը՝ 12, Ցոյները՝ մօտ 60 հատյլն : Այս առթիւ կ'ըսեն թէ օտարատեաց չարժում մը ծայր առած է, եւ աստիճանաբար կը հեռացուին Իրանցիները, Ձինացիներ եւն. : Միայն հազար Ճափոնցիներ մնացած են Ծայր. Արեւելքի մէջ, ուր քանի անգամ աւելի շատ էին պատերազմէն առաջ : Այս հասարակ երեք ամիսէն աւելի բնակութեան իրաւունք չեն տար, որով օտարականը հարկադրուած է կամ հեռանալ եւ կամ խորհրդային հպատակ արձանագրուիլ : Սեւ ծովու յունական գաղութը, որ յեղափոխութենէն առաջ քանի մը հարիւր հազարի կը հասնէր, այժմ իջած է 20.000ի : Մնացեալը հեռացած կամ հպատակ արձանագրուած է : Իտալական գաղութները գրեթէ անհետացած են : Բազմաթիւ հրատարակութիւններու մէջ օտարականները կ'ամբաստանուին իբրեւ լրտեսներ :*

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՀԱՍՏ ՈՒ ԲԱՐԱԿ ՄԷԿ ԳԻՆ Է

Ասոնք որ կը բարեհաճի՞ն հետեւիլ հայկական կեանքին, գիտեն թէ Հայր. Միութիւնները երկուքի բաժնուեցան շնորհիւ բոլշեւիկեան սողոսկումներու : Առաջնորդութեամբ Հօ - կին :

Եւ ունեցանք գոյնզգոյն « վերաշինաց»ներ, որոնք Հայաստանի սէրը աճուրդի հանած էին եւրոպական եւ ամերիկեան հրապարակներու վրայ :

Իրականին մէջ, նոյն խեղկատակութեան տարբեր մէկ երեսն էր այս ալ :

Մարդիկ պարզապէս խաղափակուիլ կը խաղային, ճար եւ խարդախ «թապէլա» մը ցուցադրելով, — վերաշինութի՞ւն :

Ինչպէս ուրիշ դիմակներ, այս ալ երկար չդիմացաւ, եւ ինչպէս միւս պարագաներուն մէջ, այս անգամ ալ կնճռահայերը իրենք են որ կը պատռեն դիմակը :

Լսեցէք վերջին ճղռոցիւնը :

Հօկի ամերիկեան շրջանը պատգամ. ժողով կը գումարէ անցեալ սեպտեմբերին, Պոսթոնի մէջ: Ժողովին կը մասնակցին, մասնաւոր պատգամատուրութիւններով, Արաբկիրի, Կարնոյ, Կեսարիոյ, Կիւրինի, Զմշկածակի, Տիգրանակերտի, Հաճընի, Համաերգկացիական, Համախարբերդցիական, Համաճերաստացիական, Համաֆրեցիական Միութիւնները :

Փակագիծ մը,— ո՞վ թխեց այս անոնի «համս»ները, որոնք դդումի համ կուտան: Զի՞ բաւեր նահանգին կամ շրջանին անունը,— խարբերդ, Սեբաստիա, Քղի եւայլն:

Ժողովի ընթացքին, հեռագիր մը կ'ուղղուի Մ. Նահանգներու նախագահին, հատ մըն ալ՝ Երեւան :

Առաջինի մասին խօսած եմ ժամանակին: Երկրորդը աւելի պատկերագրդ է եւ նոյնութեամբ կ'արտատպեմ Ամերիկայի ռամկավարներու պաշտօնաթերթէն .

— « Մենք, որ միշտ քաջալերած եւ գնահատած ենք Հայաստանի մէջ հայրենակցական միութեանց կատարած չինարարական զոհողութիւններն ու աշխատանքները, ապշանքով եւ տրխտութեամբ դիտեցինք թէ՝ Ամերիկայի Հօկի համագումարին մասնակցող հայրենակցականներու պատգամատուրներէն մէկ հատն իսկ բողոքի ձայն մը բարձրացուցած չէ՝ երզնկեանները, Եսայեաններն ու Շահվերտեանները «հայրենիքի գաւաճան» հռչակող Ա. մերհօկի հեռագրին դէմ :

Թող ուրեմն պատասխանեն հայրենակցականները, թէ իրենք համաձա՞յն եւ համամի՞տ են այս դատապարտութեան, Ամերիկայի Հօկիսա եւ «Բանուոր»ական բոլշեւիկներու այս հակահայրենասիրական ընթացքին՝ զոր ամբողջ ազգանուէր հայութիւնը կը դատապարտէ :

Եթէ՝ Ամերհօկի համագումարին մասնակցող հայրենակցականներուն մէջ տակաւին կը տիրէր այն պատրանքը՝ թէ Հօկը բոլշեւիկեան փրփախտի կազմակերպութիւն մը դարձած չէ,— եթէ անոնք ցարդ աչք զոցած էին սա յայտնի իրողութեան վրայ՝ թէ Հօկը իր փրոփականին համար կը գործածէ Հայաստանի օգնութեան եւ ներգաղթի համար հաւաքած գումարներուն մեծագոյն մասը, — ինչպէս ցոյց կուտայ այն բողոքը՝ զոր Ս. Դ. Հնչակեան թերթը կ'ընէ ներգաղթի համար հաւաքուած 1600 տոլարի մասին,— եթէ՝ հայրենակցականները անտեսած էին այն միւս իրողութիւնը, թէ Հօկը, վերաշինութեանու հայրենասիրութիւնը չհագցնելով մէկուեղ՝ անոնց մէջ բոլշեւիկեան ազդեցութիւնը տիրական դարձուցած է,— գոնէ Համագումարին զուտ քաղաքական եւ բոլշեւիկեան բնոյթ կրող այս հեռագիրներուն առջեւ՝ հայրենակցականներու պատգամաւորներն իրենց աչքերուն վրայ կազմուած թիւրը պէտք էր թափէին եւ տեսնէին թէ համագումարին մէջ, բոլշեւիկ տարրը, Հայաստանի մէջ հալածուածները դաւաճան հռչակելով, քանդիչ հարուած մը կուտար հայրենասիրութեան եւ անոր մեծ ծառաներն հանդիսացող Հայաստանի Ե. բեկուան վարիչներուն» : (Պայքար, 17 հոկտեմբեր) :

Խե՛ղճ «Պայքար» : Ուրեմն չի՞ գիտեր որ հաստ ու բարակ մէկ գիւղ է խորհրդային իշխանութեան, մանաւանդ աճող հայ «զօլամ»ներուն համար : Երէկ հրեշտակ, այսօր հրէշ : Երէկ անգերազանցելի հայրենասէր , այսօր «դաւաճան, սրիկայ, կատղած շուն» :

Եւ բանի որ «վերաշինաց»ներն ալ իրենց խելքը վարձու տուած են Հօկին ու կոմկուսին, ա՛լ ի՞նչ երեսով պատասխանեն ...

Վ.Ա.Է.

Մեծագոյն ճակատներու կը բաժնուին

Զորեքշաբթի օր բացուեցաւ Պրիւսէլի խորհրդաժողովը, որ պիտի զբաղի Ծայր. Արեւելքի գործերով : Կը մասնակցին 14 պետութիւններ , որոնք դարձեալ ճակատներու բաժնուեցան : Առաջին ճակատը կը կազմեն ժողովրդավար պետութիւնները, Անգլիա, Ֆրանսա եւ Մ. Նահանգները, որոնց տեսակէտն է միջամտել եւ հաշտութիւն գոյացնել Ձինաստանի եւ Ճափոնի միջեւ : Երկրորդ ճակատը կը կազմեն Խ. Միութիւնը եւ Ձինաստան, որոնք հաշտութիւնը անկարելի կը պնդեն, ցորչափ Ճափոն կը չարունակէ արշաւանքը : Հետեւաբար կը պահանջեն որ խաղաղասէր պետութիւնները գործնական միջոցներ ձեռք առնեն նախայարձակ պետութեան դէմ : Իսկ երրորդ ճակատը կը կազմէ Իտալիա , որ միեւնոյն ատեն թարգմանն է երկու բռնակալներուն՝ Գերմանիոյ եւ Ճափոնի : Այս ճակատը կը պահանջէ նկատի առնել իրական կացութիւնը եւ յանձնարարել Ձինաստանի որ զոհացում տայ Ճափոնի :

Ժողովին կը նախագահէր Պելժիոյ արտաքին նախարարը, Պ. Սփաք : Ճառերը առ հասարակ չափաւոր էին : Մ. Նահանգներու ներկայացուցիչը բացատրեց թէ « մենք հոս հրաշքներ գործելու եկած չենք, այլ կոչ կ'ընենք բանականութեան, արդար լուծում մը գտնելու համար : Անհրաժեշտ է որ ուրիշ ազգեր ալ մեզի պէս համոզեն Ձինաստանը եւ Ճափոնը՝ խաղաղութեամբ լուծել իրենց վէճը» : Անկլիոյ արտաքին նախարարը չեշտեց թէ ժողովին մասնակցող պետութիւնները պարզ հանդիսատեսներ չեն, այլ պարտաւորութիւններ ունին, միջազգային գաղափարներ ստորագրած ըլլալով : Ֆրանսայի արտաքին նախարարն ալ նոյն տեսակէտը յայտնեց : Իտալիոյ ներկայացուցիչը պարզելով բոլշեւիկեան խլրտումներու աւերը Ձինաստանի մէջ, չեշտեց .

— « Տեւական խաղաղութիւնը կրնայ հաստատուիլ միայն այն ատեն երբ հազարամեայ Ձինաստանը գտնէ իր ընկերային հաւասարակշռութիւնը, որ ծանրապէս վտանգուած է , դուրսէն ներածուած կարգ մը խռովարարական եւ կազմալուծիչ արարքներով » :

ԻՏԱԼԻՈՑ ԱՐՏԱՔԻՆ ՆԱԽԱՐԱՐԸ ԹՈՒՐՔԻԱ պիտի երթայ նոյեմբերի երկրորդ շաբթուն : Իրազեկներ կ'ըսեն թէ այցելութիւնը ուշացաւ անոր համար որպատրաստութիւններ կը տեսնուին ընդունելութեան թագաւորը : Այս առթիւ ուշադրաւ կը համարուի որ Պուկարիոյ թագաւորը Հռոմ այցելեց Ցունաստանի թագաւորէն առաջ :

ԿՈՄՍՈՄՈԼԸ ԼԵՆԻՆԱԿԱՆ

»»» ◦ «««

ՄՄՖ — Երկի Էջնյու շինարարական պատճառով ցերեկային շարքի սահմանափակված ռեժիմ :

Ե

Տիկին Մատուսեվիչը, իր ամուսնու մահից հետո... վերադարձավ Լենինգրադ, որտեղ ապրում էր իր մայրը : Նա-ստանձնեց իր նախկին աշխատանքը : Երբեմն նա ուղևորվում էր Մոսկվա, որտեղ ապրում էին նրա ընկերները : Նրանք հրավիրում էին նրան իրենց մոտ, բայց նա չէր ուզում ոչ մեկին ձանձրացնել : Նա գիտեր, որ ամեն մարդ ունի իր գործերը, իր հոգսերը, և ոչ ոք չի ցանկանում, որ իր ուրախությունների մեջ խանգարեն : Նա գիտեր նաև, որ ինքը ծեր է, և որ ամեն մարդ ձգտում է ապրել երիտասարդների հետ : Նա ուզում էր, որ իրեն մոռանան, որպեսզի ազատ լինի : Նա ինքն էլ ազատ էր իրեն զգում : Նա ոչ ոքի կարիքը չուներ : Նա ոչ ոքի չէր սիրում, և ոչ ոք չէր սիրում նրան : Նա ոչ ոքի չէր ատում, և ոչ ոք չէր ատում նրան : Նա ոչ ոքի չէր նախանձում, և ոչ ոք չէր նախանձ

ԼՈՒՍԱՆԿԱՐ

(ՎԵՊ ԱՇԽԱՏԱՆՔԻՑ ԿՈՂՈՍՏԻ)

»»» • ««««

Վերջում ես լուռ մնացի, որովհետև ոչինչ չունեի ասելու։ Ես ոչ մի կերպ չէի կարող հասկանալ, թե ինչպես կարելի է ամուսնանալ առանց սիր

Կամաց կամաց կը ճանչնան Տրաֆօն

Անգլիական կառավարութիւնը որոշեց առեւտրական գործակալներ ղրկել Զօր. Ֆրանքոյի մօտ, բանակցութիւններ վարելու համար։ Գերմանական թերթերը հեգնութեամբ դիտել կուտան թէ Մեծն Բրիտանիա չատ ուշ մնացած է եւ թէ այս ձեռնարկը առաջին քայլն է ճանչնալու Սպանիոյ ազգային կառավարութիւնը։ «Ինչպէս միշտ, Անգլիա սպասեց մինչեւ վերջին վայրկեանը, լսելու համար բանականութեան ձայնը։ Բայց Զօր. Ֆրանքօ պիտի մոռնա՞յ անցեալը եւ պիտի ուզէ՞ ձեռք երկարել պետութեան մը որ մինչեւ հիմա ուրիշ բան չըրաւ եթէ ոչ խանգարել իր ազգայինազատագրութեանպայքարը եւ պաշտօնապէս ա-ջակցիլ բոլշեւիկեան նախայարձակին »։

Թերթերը այս առթիւ դիտել կուտան թէ Անգլիոյ այս ձեռնարկը խոր դրժ-գոհութիւն պատճառած է Ֆրանսայի մէջ ։

**** Իտալիոյ մէջ հետզհետէ կը զօրանայ այն հոսանքը որ չորս մեծ պե-տութեանց գործակցութեան մէջ կը գտնէ միջազգային վէճերու կարգադրու-թեան միջոցը։ Մամուլը բացէ ի բաց կը խօսի այս ելքի մասին, քննադատելով Անգլիոյ երկդիմի ընթացքը ։*

ՋԱՆԱՁԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՊԱՂԵՍՏԻՆԻ ԱԶԱՏԱԳՐՈՒԹԵԱՆ, ուրիչ խօսքով՝ Պալֆըրի յայտարա-րութեան 20րդ տարեդարձը տօնուեցաւ Հրեաներուն կողմէ։ Շատ մը առեւ-տրականներ սեւ դրօշ պարզած էին, իբրեւ բողոքի ցոյց։ Իսկ Արաբները հան-դիսաւոր աղօթքներ կատարեցին մզկիթներու մէջ, իրենց դատին յաջողու-թեան համար։ Խռովութիւնները կը չարունակուին Պաղեստինի զանազան մա-սերուն մէջ ։

ԴԵՐՁԱԿ ՎԻՉԷՆ ԻՍՓԻՆՏԵՐԵԱՆ , որուն դատավարութիւնը հաղորդած էինք երէկ, եւս առաւ կարգ մը խոստովանութիւններ, բայց պնդեց թէ «իրա-ւունք ունէր ամէն բանի մէջ»։ Ինչպէս յայտնի է, Վիչէն անհատատարմութիւն վերագրելով իր կնոջ, Աննա Մէհէպէրեանի, բաժնուած էր եւ զաւակը իր քով կը մնար (9 տարեկան աղջիկ մը)։ 1936 օգոստոս 15ին խեղճ կինը գացած էր զաւակը տեսնելու։ Դերձակը աղջկան թեւէն բռնելով մօրը դիմացը հանեց եւ հարցուց.— « կը ճանչնա՞ս այս կինը»։ Պզտիկը «ոչ» պատասխանեց, եւ երբ մայրը կը հեռանար խորտակուած, Վիչէն երեք - չորս հարուած պարպելով անկենդան գետին փռեց զայն։ Տեղական թերթերը այս առթիւ կը նկարագրեն ոճիրը, որուն մանրամասնութիւնները հաղորդած ենք.ժամանակին ։

80 ՕՏԱՐ ԳՈՐՇԱԿԱՒՆԵՐ արտաքսման հրամանագիր ստացան, իբրեւ վր-տանգաւոր՝ Ֆրանսայի ապահովութեան համար։ Մեծ մասով Սպանիացիներ, Իտալացիներ եւ Գերմանացիներ են, եւ կը գործէին հարաւային արեւմտեան չրջանին մէջ ։

ՋՕՐ. ՄԻԼԼԷՐԻ անհատացման առթիւ, կրկին հարցաքննութեան ենթար-կուեցաւ Տիկին Սկոպլին։ Ոստիկանութեան ձեռքը անցած են երկու նամակ-ներ, որոնց ստորագրութիւնը չի կարդացուիր, ինչպէս եւ Զօր. Սկոպլինի մէկ նամակին սեւագրութիւնը։ Այս նամակները գրուած են անցեալ գարնան եւ կը պարունակէն ծանակագրութիւններ, բայց թարգմանիչները չյաջողած են խմաս-տը հասկնալ։ Նամակները կը խօսին Ա. Միութեան մէջ կատարուելիք պտոյտի մը մասին, որուն համար ամսական 3000 ֆրանք ծախք կը նախատեսուէր։ Տի-կինը խուսափողական պատասխաններ տուաւ, յայտնելով թէ առաջին անգամ է որ կը տեսնէ այս նամակները ։

ՌՈՒՄԱՆԻՈՑ թագաւորը Զեխոսլովաքիա գնաց, դահաժառանգ իշխան Մի-հալի հետ։ Թերթերը կը գրեն թէ թագաւորը ոչ միայն քաղաքական խորհր-դակցութիւններ պիտի կատարէ, այլեւ արդիական զէնքեր պիտի ապսպրէ ռու-մանական բանակին համար ։

ՆԻՒ ԵՈՐՔԻ ՔԱՂԱՔԱՊԵՏԸ, Լա Կարտիա, որ ամիսներ առաջ բուռն ճառ մը խօսած էր Հիթլէրի դէմ, վերջնորոշեցաւ 453.425 ձայներու առաւելու-թեամբ ։

Պ. Յակոբ Ռուբէննեան եւ զաւակունք, Այրի Տիկին Անիցա Սեթեան, Տէր եւ Տիկին Մինաս Ասէֆեան (Փարիզ), Այրի Տիկին Մարգարիտ Ռուբէննեան (Պուլկարիա), Տէր եւ Տիկին Յակոբ Հալաճեան (Ռումանիա), Տէր եւ Տիկին Պօղոսիկ Ֆիլզաթեան (Պուլկարիա), Տէր եւ Տիկին Եղիա Ղազարոսեան (Ռու-մանիա), Պ. Ռուբէն Ֆիլզաթեան, Տէր եւ Տիկին Յովնան Մոսկոֆեան (Պուլ-կարիա), Տէր եւ Տիկին Լիւոն Ռուբէննեան (Պուլկարիա), Տէր եւ Տիկին Մի-հրան Տիգրանեան (Փարիզ), Տէր եւ Տիկին Կարապետ Ասէֆեան (Փարիզ), Տէր եւ Տիկին Գրիգոր Մէրճանեան, Տէր եւ Տիկին Մկրտիչ Ղազարեան, Տէր եւ Տիկին Սերոբէ Թանաճեան, Տէր եւ Տիկին Պօղոս Յովսէփեան (Փարիզ), Տէր եւ Տիկին Կարապետ Չէրչեան (Հայաստան), Այրի Տիկին Մարի Մանկի-եան (Հնդկաստան), Տէր եւ Տիկին Տ. Չէքեան (Ամերիկա), Այրի Տիկին Փիրուզար Յովսէփեան (Պոլիս), սրտի դառն կսկիծով կը յանուագանեն իրենց սիրելի, մօր, աղջկան, քրոջ, քրոջաղջկան, քեռիին եւ պակասին՝

ՏԻԿԻՆ ՄԱԹԻԼՏ ՌՈՒԲԷՆԵԱՆԻ

դառնադէպ մահը, որ տեղի ունեցաւ 29 հոկտեմբեր, հինգշաբթի առաւօտ, ժամը 11ին Խուռւար Էրիս հիւանդանոցը, 29 տարեկան հասակին։

Յուղարկաւորութիւնը տեղի ունեցաւ 2 նոյեմբեր երեքշաբթի առաւօտ ժա-մը 9ին Է. Էրիս հիւանդանոցը , ուրկէ հանդուցեալին մարմինը փոխադրուեցաւ կիլօթիէրի դերեզմանատունը։

Հ. Յ. Դ.

Փարիզ

ՓԱՐԻԶԻ «Եգիպտացի» կոմիտէն ընկերական ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր շրջանի բոլոր ընկերները 5 նոյ. ուրբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին, 6 Ա-վընիւ տ'Իթալի սրճարանին վերնայարկը։

ՊԱՆԵԼՕ-ՔԱՇԱՆԻ «Արծիւ» ենթակոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները 6 նոյ. շաբաթ երեկոյ ժամը 9ին իր ակումբին մէջ։

Կը խօսի Ընկեր ՎՐԱՑԵԱՆ։

ԱՒՆՈՒՎԻԼԻ «Վարդան» ենթակոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր ընկերները այս շաբաթ երեկոյ ժամը 9ին ընկ. Սուրէն Պառաւեանի քնակարանը։ Պարտաւորիչ ներկայութիւն։

Գաւառ

ՊՕՄՈՆԻ (Մարսէյլ) «Զաւարեան» ենթակոմիտէի ընդհ. ժողովը այսօր, ուրբաթ, երեկոյեան ժամը 8ին սովորական ճաւաքատեղին։

“ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐ„Ը ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ

ՏԷՍԻՆԻ ՄԷՋ

6 Նոյ. Շաբաթ իրիկուն Հ. Ց. Դ. Տան մէջ
ԿԸ ԽՕՍԻ ԸՆԿ. Ա. ՋԱՄԱԼԵԱՆ
Գեղարուեստական բաժին։

ԿՐԸՆՈՊԼԻ ՄԷՋ

7 Նոյ. կիրակի օր, ծանօթ վայրը։
Մանրամասնութիւնները տեղւոյն վրայ։

ՊԱՐԱՆՑԻԿ ՅԵՐԵԿՈՑԹ

Ֆ. Կ. ԽԱՉԻ ՓԱՐԻԶԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ

14 Նոյեմբեր կիրակի ժամը 16էն մինչեւ կէս գիշեր
VICTOR HUGOի շքեղ սրահներուն մէջ
46 ter, Rue Saint Didier, *մէթրօ* Victor Hugo կամ Trocadero
Գեղարուեստական բաժինին կը մասնակցի յայտնի երգիչ Պ. ՂՈՒԿԱՍԵԱՆ
կ'երգէ «Ալմաստ» օփէրայէն եւ ուրիշ գեղեցիկ կտորներ։
Ընտիր ժաղ. Քաո եւ հաճելի անակնկալներ։ Ճոխ պիւֆէ դիւա-մատչելի գիներով։ ՄՈՒՏՔ 10 ՖՐ.
Աղեղամուներու կողմէ պատրաստուած ճոխ պիւֆէ դիւրա-մատչելի գիներով։

Ֆ. Կ. Խաչի աւանդական *ՊՏՈՒՂԻ ՕՐը* 26 դեկտեմբեր կիրակի օր բարեգործականի ֆոյ. մէջ։

ԴՊՐՈՑԱԿԱՆ ՅԵՐԵԿՈՑԹ

ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՐԱՒԱՅԻՆ ՇՐՋԱՆԻ «ՅԱՌԱՋԴԻՄԱՍԻՐԱՑ» ՄԻՈՒԹԵԱՆ

ի նպաստ իր վարժարանին
150 Route d'Orleansի սրահին մէջ, (Պանեէօ)
7 Նոյեմբեր, կէսօրէ վերջ ժամը 3ին
Նախագահութեամբ Հայր ՄԱՒԱԿ ՏԷՐ ՄՈՎՍԷՍԵԱՆի
Աշակերտութեան կողմէ պիտի ներկայացուի
Պ. ՆՇԱՆ ՊԷՇԻԿԹԱՇԼԵԱՆԻ «ՊՈԼԻՍ ԵՒ ՓԱՐԻԶ»ը
(կատակերգութիւն 2 արար)
կը նուագէ թափիստ Գարեղին։ Երգ. եւ արտասանութիւն։
Մուտք՝ 3 ֆրանք

ԴՊՐՈՑԱԿԱՆ ՀԱՆԴԷՍ

ՊՈՐՏՈՅԻ «Ալթարատ» միութեան դպրոցի հանդէսը 7 նոյ. կիրակի կէսօր-էն վերջ ժամը 3ին Շ. ց. Ս. «Բարսեղ Շահպազ» Ակումբին մէջ, Սընօն։

Ցեղի կ'ունենան արտասանութիւններ, մեներգներ, Առանձին պիտի նուագեն դպրոցի երաժշտութեան բաժնի աշակերտները։

Կը ներկայացուի՝ Ց. Թումանեանի «ԿԿՈՒ» երգախաղը։ Իսկ առաջին անգամ ըլլալով պիտի երգուի Ց. Թումանեանի «Դպիրկներու երգը» թատե-րախաղը (երաժշտ. Ա. Դ. Մեսուժինցի)։

ՄՈՒՏՔ 3 ՖՐ.

ՇԱՐԺԱՆԿԱՐԻ ՆԵՐԿԱՑՈՒՑՈՒՄ

Այս կիրակի երեկոյ ժամը 8.30ին Պ. Յովհաննէսեանի սրճարա-նը՝ 13, Rue Pierre Curie, Kremlin-Bicetre, մէթրօ Porte d'Italie
ՍԻՆԷ ՄԷԹՕ պիտի ներկայացնէ Նայիրէն տառերով ՄԻՇԷԼ ՍՏՐՕԿՕՖ. ՍՈՒԼԹԱՆ ՀԱՄԻՏ եւ ՀԱՄԱՇԽԱՐՀԱՅԻՆ ՃԱՄԲԱՐԸ ԵՒ ՀԱՑ ԱՐԻՆԵՐԸ։ Մուտք 3 ֆրանք

Յանձն.— Պ. Քագ Յէրտէրեան որ Մարսէյլէն եկած է Փարիզ, տեղւոյն վրայ պիտի ծախէ հայերէն եւ արեւելեան տիպեր։

Նոյնը ՊԱՆԵԷՕ-ՔԱՇԱՆԻ մէջ 8 Նոյ, երկուշաբթի երեկոյ ժամը 8.30ին 150 Route d'Orléans (Aristide Briand)։ Մուտք 3ֆր.

ՆՈՒԱԳԱՀԱՆԴԷՍ ԱՐԱՑ ՊԱՐԹԵՒԵԱՆԻ

5 Դեկտեմբեր, կիրակի կէսօրէ վերջ Salle Erardի մէջ, մասնակ-ցութեամբ նուագախումբի եւ ծանօթ արուեստագէտներու։
Մանրամասնութիւնները յայտնի կը լինին։

Հ. Մ. Ը. Մ. ակումբական կեանք

Հ. Մ. Ը. Մ.ի Փարիզի ենթաշրջանի սկաուտները ծնողական տարեկան թէյասեղանը տեգի կ'ունենայ կիրակի, 7 Նոյ. կէսօրէ վերջ ժամը 3ին Բարեգործականի Տան մէջ, 8 Rue Bossuet, Paris։ Տեղի կ'ու-նենան մարզանքներ, սկաուտական կատակերգութիւններ, արտասանու-թիւն, երգ, դաշնակ եւայլն։

ՍԻՓԱՆ - ԿՈՄԻՏԱՍ երգչախումբի ընկերական երեկոյթը այսօր, Ուրբաթ երեկոյեան ժամը 9ին 8 Rue Bossuet։ Պար եւ անակնկալներ, գեղարուեստական բաժին։ Մուտք, 2 ֆրանք։

Հ. ՋԱՐԴԱՐԵԱՆ

ՎԻՐԱԲՈՑԱԺ - ԱՏԱՄՆԱԲՈՑԱԺ

44 Rue Dunkerque (ՄԷԹՐՕ ԿԱՌ ՏԻՒ ՆՈՌ)

Tél. Trudaine 42—69

Կ'ընդունի ամէն օր ժամը 14—20։
Ընտանիները ժամադրութեամբ։

ՀԱԳՈՒՍՏԵՂԷՆ ԵՒ ՈՒՏԵՍՏԵՂԷՆ

ՌՈՒՍԱՍՏԱՆ ՂՐԿԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

Յանուար 1էն սկսեալ կը զործածուինք մեր նոր արժեցուցակը անգլիական, ֆրանսական եւ չեխոսլավաք բրդեղէններու, կօշիկ-ներու, ձերմակեղէններու, թրիքօթաժի, գուլպաներու եւլն.ի համար։

Ամենալաւ ապրանքներ բացառապէս գեղչուած գիներով։

Կը յանձնարարենք Ռուսաստան ղրկել Underwood *եւ* Royal *դիւրափոխադրելի գրամեքենաներ, որոնց առաքումը կ'ընենք ուղղակի Ամերիկայէն։*

փափաքողներու կը ղրկենք կերպասներու նմոյշները եւ գիները։

Դիմել՝ **American Lloyd, Paris (9). 7 rue Auber**
Tél. Opéra 67-77, 67-78

ՀԱՑԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՃԸ

Ճաշարան **Ֆ Լ Օ Ր Ի Ա**
61, Rue Monsieur le Prince, Paris (6)
Մէթրօ՝ Օտէօն եւ Սէն Միշէլ Հեռաձայն **Danton ; 52 - 78**
Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ ։

Etude de Me BERNARD WAHÉ
(17e ANNÉE)
Licencié en Droit de la Faculté de Paris
Ancien élève de l'École des Hautes Études Sociales
JURISCONSULTE
de
Droit Français et International Privé
Mandataire en Justice
159 rue Lafayette, Paris (Gare du Nord) Tél. NORD 68—02
ԿՐ ՍՏԱՆՁՆԷ ամէն տեսակ գաւառ, Փարիզի, գաւառի, գաղութներու եւ արտասահմանի մէջ։ Խորհրդակցութիւն իրաւագէտ. ամէն տեսակ խնդիրներու։ Արկածի գաւառ, ամէն լեզուէ թարգմանութիւններ։ Նաթիւրալիզասիոնի օրէնական ձեւակերպութիւններ եւ անուններու փոփոխութիւն, ընկերու-թիւններու կազմութիւն եւ լուծում։ Ամէն տեսակ գործերու խմբագրութիւն։ Իրաւագիտական քննութեանց եւ մրցումներու պատրաստութիւն։ Ճառերու եւ գասախօսութիւններու խմբագրութիւն։ Փողոցային արկածներու ենթարկուած չքաւորներուն կու տայ կանխավճար առանց տոկոսի եւ մէջնորդէքի։ Կ'ընդունի ամէն օր ժամը 9—10 եւ 5—7։
կ'ընդունի նաեւ ժամադրութեամբ։

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԻՐՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՏԵՂԵԿԱՏՈՒԹԵԱՆ կեդրոնի ընդհ. ժողո-վի շարունակութիւնը տեղի կ'ունե-նայ 7 Նոյ. կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին գաֆէ Մէֆիսթօի մէջ, 146 Bld. St. Germain, Օրակարգ՝ 1) ընտրութիւններ, 2) ապագայ դոր-ծունէութեան խնդիր։

ԳԱՑԷՔ ՏԵՍԷՔ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ
Cinéma REXY
Rue Cours Lafayette, angle Garibaldi

Le Gérant : H. STEPHAN
Imprimerie A. DER (AGOPIAN)
17, Rue Damesme — PARIS (13)

ԽԵՆԹԸ

ԱՐԿԱԾՆԵՐ ՎԵՐՋԻՆ ՌՈՒՍ-ԹՈՒՐՔԱԿԱՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄԻՑ ՀԱՅԱՍՏԱՆՈՒՄ

»»»» • ««««

— Հայոց ժողովուրդը մի զարմա-նալի ժողովուրդ է։ Նրան սպանելը, եթէ չասեմ անհնարին, կարող եմ ա-սել, որ շատ դժուարին է։ Նա այն բազմադիմեան առասպելական վիչա-պէն է, որ կոչուում է Հիդրա , որի իւրաքանչիւր կտիկ-տուկ պիտի ապսպրէ մուրի, Զինդիխանի, Հուլաւունի եւ դրանց նման մարդկային հրէշների ա-բիւնարբու հրոսակները։ Նրանք ան-ցան հեղեղների եւ փոթորիկների նը-ման, ջարդեցին, ջարդուեցան, եւ վերջապէս անհետացան, բայց Հայը դարձեալ մնաց։ Այժմեան մօնղօլա-կան Թուրքիան, աշխատելով սպանել արդիւնարերող եւ ակրութեան դան-ձարանը լցնող Հայերին, անդիտակ-ցարար սպանում է ինքն իրան։ Նրա այժմեան ֆինանսական անանկութիւ-նը այդ սպանութեան հետեւանքն է։ Վաղեմի Թուրքիան աւելի լաւ էր հաս-կացել հայ տարրի օգտակարութիւնը իր պետութեան հաստատութեան հա-մար։ Նա ոչ միայն առանձին հոգ էր տանում աշխատասէր հայ դիւզացու հանգստութեան համար, այլ պետու-թեան դանձային ամբողջ կառավա-րութիւնը յանձնել էր հայ դրամատէր-ներուն։ Ամենալաւ օրինակը Պալըքէսիրի Զարուհի Խանումն է, որ ամբողջ նահանգ մը կառավարում էր։ Ամենամեծ հարստութիւնները հայերի ձեռքն էին։ Ամենամեծ առեւտուրը հայերի ձեռքն էր։ Ամենամեծ արհեստները հայերի ձեռքն էին։ Ամենամեծ արդիւնաբերութիւնները հայերի ձեռքն էին։ Ամենամեծ հարկերը հայերն էին վճարում։ Ամենամեծ ազգային պարտքերը հայերն էին տալիս։ Ամենամեծ ազգային ապահովագրութիւնը հայերն էին կազմում։ Ամենամեծ ազգային ապագան հայերի ձեռքն էր։ Ամենամեծ ազգային ներդրումները հայերի ձեռքն էին

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Gobelins 15 - 70
Chèque Postal Paris 1678 - 63
(ՕՐԹՕՒԻՉԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ՏԱՐԵԿԱՆ ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,— ՏԱՐԵԿԱՆ ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ ԵՒ ԱՄՍՈՒՆ

Ֆրանսա եւ Գաղութներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40 ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	265 »	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	215 »	110 ֆրանք	

ՇԱԲԱԹ 6 ՆՈՅԵՄԲԵՐ SAMEDI 6 NOVEMBRE 1937

ԺԳ ՏԱՐԻ — 13e Année No. 3570

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿԱՒ ԽՕՍՔ

ԿՈՉ ԱՐԹՆՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ

Քանի որ բոլորս ալ կ'ընդունինք թէ մոռյլ է կացութիւնը, հայկական հորիզոնին վրայ, արտասահմանէն մինչեւ Երեւան, կը մնայ մոռծել ելքի մասին: Երկու ճակատներու վրայ, Հայաստան եւ Արտասահման:

Նոր ըսելիքներ չունինք, երկուքին համար ալ: Պատկերը այնքան խօսուն է, որ ոչ մեկնութեան կը կարօտի, ոչ ալ բիւզանդանութենէ:

Փնացողները, երազողները անգամ արթնցած են, եւ իրենց աչքերով կը տեսնեն ինչ որ տեղի կ'ունենայ մեր հայրենիքին մէջ: Իսկ Հայկական Արտասահմանի կացութիւնը առաջին անգամ չէ որ մտահոգութիւն կը պատճառէ:

Արդ, ի՞նչպէս ձեւակերպել խորհրդակցութիւնն ու աշխատանքը, որպէսզի կարելի ըլլայ կանխել նոր չարիքներ, կամ տհամանափակել եղածները:

Դաշնակցութիւնը կ'ըսէ ցիրուցան բազմութեանց,— Արթնացէք տեղ: Տարիներէ ի վեր, բայց մանաւանդ այս անգամ: Ապացոյց՝ Արեւմտեան Եւրոպայի 15րդ Շրջ. Ժողովին կոչը, որ միաձայնութեամբ հաստատուեցաւ նաեւ միւս շրջաններու մէջ, իրրեւ անյետաձգելի պահանջ: Դաշնակցութեան Օրն ալ ատիթ մը եղաւ կենդանի խօսքով բացատրելու, չեչտելու այդ անհրաժեշտութիւնը:

Դաշնակցութիւնը կ'ըսէ ցիրուցան բազմութեանց,— Արթնցէ՛ք: Ջանացէք համախմբուիլ եւ կազմակերպուիլ, բազմապատկել ձեր ուժերը, բոլորուելով միացեալ ճակատի մը շուրջը, որ պէտք կարենանք դիմանալ եւ յաղթել:

Անշուշտ հրապարակաւ չէ որ պիտի լուսաբանուին այդպիսի ճակատի մը մանրամասնութիւնները: Բայց միշտ օգտակար է հրապարակաւ արծարծել անոր հիմնական կէտերը, սկզբունքի խնդիրները: Կացութեան լրջութիւնն իսկ այդ կը պահանջէ:

Մեր համոզումով, որ եւ է քաղաքական հոսանք չի կրնար անտարբեր մնալ այս կացութեան հանդէպ: Եթէ մնայ, կը նշանակէ թէ կա՛մ չզմրռներ կացութեան պահանջները, եւ կամ ի վիճակի չէ որ եւ է պարտականութիւն եւ պատասխանատուութիւն ստանձնելու:

Ձենք ուզեր զրպարտել երկդիմի դիրքերով, որոնք թեւեւս օգտակար են ճարտասանական կամ ամբոխավարական մարզանքներու համար, բայց միշտ վնասակար՝ ազգային չահերու տեսակէտէն:

Արթնութիւն եւ աշխատանք, պիտանի ուժերու համախմբում եւ կազմակերպում կը պահանջէ ե՛ւ հայրենիքին ե՛ւ գաղութներու կացութիւնը: Ուրեմն, ինքնաբերաբար պէտք է տարածէ նեռուին այն բոլոր հոսանքները որ կանգնած են ազգային գետնի վրայ: Մնացեալը մանրամասնութիւն է, եւ կրնայ քննուիլ պաշտօնական սեղանի մը առջեւ:

Երբ կը խօսինք հայրենիքի մասին, պէտք չէ մոռնանք թէ ոչ միայն ամբողջ դեկավարութեան մը գլխաւորումն է որ կը կատարուի այնտեղ, ահռելի ծանրութիւնի տակ պահելով «մնացուկները», այլեւ հեռագրեակ կը վերթին կապերը՝ Հայաստանի եւ Արտասահմանի միջեւ:

Անցեալ օր, Եգիպտոսի ռամկավար պաշտօնաթերթը խօսելով հայ գաղթականներու տեղաւորման մասին, ելքեր կը տեսնէր մաս մը տարագիրներ տեղաւորելու Կիպրոսի կամ Լիբանանի մէջ:

Այս կարգի խնդիրներ ինքնին կը ծնին եւ թերեւս ալ կը լուծուին, երբ գրուին տեղանի վրայ: Երբ ունենանք ազգային միասնական ճակատ մը, ընդունակ եւ իրաւասու, խորապէս գիտակից կացութեան պահանջներուն:

Աւելի եւս յամենալ այս ճամբուն վրայ, կը նշանակէ գիտակցօրէն վտանգել կենսական չահեր:

Միշտ իրաւեւս, առանց տարուելու զանազան ցնորքներէ եւ հրապոյրներէ, թօթափելով կանխակալ կարծիքներն ու «անդրանկութեան» իրաւունքները, կը կարծենք թէ ժամանակը չատոնց հասունցած է, ձեռնարկելու համար նախնական աշխատանքներու:

Եւ թող այս առթիւ ասպարէզ իջնեն այն տարրերը որ կը յատկանին նորութիւն եւ թարմութիւն բերել:

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԻՐԱ՞Ւ ՊԻՏԻ ՍՊԱՆՆԷԻՆ ՍԹԱԼԻՆԸ

Երկու անգամ կրակի քունած են իր մակոյկը...

Թիֆլիսի «Զարիա Վոստոկա» պաշտօնաթերթը հոկտեմբեր 29ի թիւին մէջ կը հաստատէ այն լուրը թէ Սուխումի մէջ զատի քաշուած են 13 նախկին պաշտօնատարներ Աբխազիոյ հանրապետութեան: Ամբաստանագրերին համաձայն, անոնք մահափորձեր սարքած են Սթալինի դէմ, դիւնեալ ապստամբութիւն մը պատրաստած՝ պատերազմի պարագային ռազի ելլելու եւ Աբխազիան Ա. Միութենէն բաժնելու համար, ինչպէս եւ լրտեսութիւն կատարած առաջնորդութեամբ Նեստոր Լակոբայի, նախկին նախագահ Աբխազիոյ Կեդր. Գործադիրի Կոմիտէի: Այս վերջինը պաշտօնանկ եղաւ տարուան սկիզբը եւ անհետացաւ գնդակահարուած է: Ամբաստանեալ մը, Միխայիլ Լակոբա խոստովանած էր թէ 1937 մարտին օտար լրտեսական կազմակերպութեան մը գործակալը, որուն հետ կ'աշխատէր իր ազգական Նեստորը, իրեն ըսած էր թէ մօտիկ պատերազմ պիտի ծագի Գերմանիոյ հետ եւ այն ատեն պատեհութիւն պիտի ներկայանայ վրէժ լուծելու, սպաննելով կրնսակցութեան կամ կառավարութեան մէկ անդամը: Միեւնոյն ատեն խոստացած էր օտար անցագիր մը ճարել, արտասահման փախչելու համար:

Գլխաւոր ամբաստանեալներն են հողագործական նախկին գործավարը՝ Զալմայ, ծխախոտի վարչութեան նախկին անօքսնը՝ Միխայիլ Լակոբա, Բազուի քարիւղի (Ազնեւտ) մասնաճիւղին նախկին նախագահը՝ Վասիլ Լակոբա, Կակրիի ջերմուկներու վարչութեան նախկին անօքսնը՝ Իկալ Իպա, Աբխազիոյ Կեդր. Կոմիտէին նախկին քարտուղարը՝ Լատարիա, Կակրիի ջրջանին գործադիր կոմիտէի նախագահը՝ Ճէրկինեա, Ցոյն մը՝ Անկելով, նախկին ներկայացուցիչ Աբխազիոյ տնտեսական կազմակերպութեանց՝ Թիֆլիսի մէջ:

Ամբաստանագիրը կ'ըսէ թէ 1933ին, Պիցունդայի մօտ, տարճանակի հարուածներ պատրաստեցան միակամ նաւու մը վրայ ուր նստած էր Սթալին, երբ Վրաստան կը գտնուէր հանգստանալու համար: Միխայիլ Լակոբա պատմած է թէ մահափորձը կազմակերպուած էր Նեստոր Լակոբայի կողմէ, մեղսակցութեամբ Աբխազիոյ ոստիկանութեան նախկին տեսուչին՝ Պիլիայի, Զեկայի Ա. եւ Բ. պատուիրակներուն՝ Միքէլացկի եւ Ամպարի: Միքէլացի սահմանապահ մը վարձեց, որպէսզի զի կրակ ընէ Սթալինը Կակրիէն Մուսէրի փոխադրող նաւուն վրայ, բայց սահմանապահը կրակ բացաւ ժամանակէն առաջ եւ չատ հեռուէն: Մահափորձը ձախողեցաւ եւ Պիլիա ձերբակալուեցաւ:

1934ին եւ 1935ին, Նեստոր Լակոբա երկու մահափորձեր սարքեց Սթալինի եւ Բերիայի դէմ, (վերջինը քարտուղար՝ Վրաստանի Կեդր. Կոմիտէին): Այս վերջին փորձին առեն, ինք անձամբ հրացաններ եւ իր անձնական տարճանակը յանձնեց դաւադիրներուն՝ Իկալի, Իպայի, Վասիլի Լակոբայի եւ Պելիայի, որոնք դարանի կեցան Սթալինը սպաննելու համար, բայց չատ ուշ մնացին:

Եօթը ամբաստանեալներէ վեցը մերժեցին պաշտպան փաստաբան ունենալ:

Ամբաստանագիրը կ'ըսէ թէ նախագահ Լակոբա օտար լրտեսական կազմակերպութեան մը գործակալն էր 1919էն ի վեր, իր կառավարութեան անդամներուն մեծ մասին հետ: Ամբաստանագիրը դայն մեղսակից կը համարի նաեւ Վրաստանի նախկին նախագահին՝ կոմբնէվելիի, ինչպէս եւ Սեբերբիկովի, Պիտաղովի եւ Մոսկուայի միւս մահապարտներուն, որոնք գնդակահարուեցան ամիսներ առաջ:

Ամբաստանեալները մինչեւ անգամ կը մեղադրուին թէ յարաբերութիւններ ունէին Թրոցքիի հետ, 1927ին: Այս դատավարութիւնը չատ կը նմանի վերջերս հարեւան Աճարիոյ մէջ երեւան հանուած դաւադրութեան, որուն հեղինակները, ութ հոգի, գնդակահարուեցան անցեալ ամսուան վերջը:

Հակաբոլշեւիկ դաշինք եւ Գերմանիոյ գաղթային պահանջներ

Գերմանական թերթերը կը գրեն թէ այսօր, չաբաթ, Հռոմի մէջ, Լոնտոնի գերմանական դեսպանը՝ Ֆօն Ռիպպենթրոփ պիտի ստորագրէ իտալեւճափոնական հակաբոլշեւիկ նոր դաշնագիրը, որ լրացուցիչ մասը պիտի կազմէ 1936 նոյեմբեր 25ի գերմանեւճափոնական դաշինքին: Պերլինի ճափոնական դեսպանն ալ Հռոմ գացած է, այս առթիւ: Գերմանական դեսպանը միեւնոյն ատեն պիտի խորհրդակցի Մուսոլինիի հետ, Գերմանիոյ գաղթային պահանջներու մասին: Բոլոր մանրամասնութիւնները ճշդուելէ վերջ, կը կարծուի թէ Գերմանիա պաշտօնապէս չհակիրճ պետութեանց պիտի ներկայացնէ իր գաղթային պահանջները:

Երկխօսութեան մասին ճաւ մը պիտի խօսէր Գերմանիոյ քարոզութեանց նախարարը, Տոքթ. Կէօպէլս, իրրեւ նախարան Հիթլէրի ճառին: Գաղթավայրերու վերստացման պայքարը կը սաստկանայ օրէ օր: Այս առթիւ պատասխանելով Ֆրանսական թերթի մը որ յիշեցուցած էր Վերսայլի դաշնագիրը, գերմանական մամուլը դիտել կուտայ թէ այդ դաշնագիրը «ամէնէն սուր «չանթաժ»ը կը կազմէ աշխարհի պատմութեան մէջ: Ի՞նչ սարսռութիւն է իրրեւ անյայտ աշխարհակալ ամբաստանել Գերմանիան, որ ուրիշ բան չընէր եթէ ոչ իր օրինաւոր իրաւունքը պահանջել: Այլեւս 1919ի մէջ չենք ապրիր: Կացութիւնը մեծապէս փոխուած է 1919էն ի վեր: Մեր գաղթավայրերը յափշտակուեցան բռնութեամբ մը որուն ենթակայ չէ այսօրուան Գերմանիան: Մենք վճռապէս կը պահանջենք վերադարձնել այդ գաղթավայրերը, որովհետեւ անոնք անհրաժեշտ են Գերմանիոյ համար»:

**** Իրագեկները կը հաւատան թէ հակաբոլշեւիկ դաշինքին բնագիրը պիտի հրատարակուի ստորագրութենէն անմիջապէս վերջը: Դաշինքը ստորագրողները հաստատելով թէ Կոմինտէրնին նպատակն է ոչնչացնել ներկայ պետական կարգուսարքը, յանձն կ'առնեն գործակցիլ, փոխադարձաբար տեղեկութիւններ հաղորդել անոր գործունէութեան մասին, ուրիշ պետութիւններ ալ հրաւիրել եւայլն: Դաշնագրին տեւողութիւնն է հինգ տարի:*

ԿԱՑԻՆՈՎ ԳՆԴԱԿԱՀԱՐՈՒԵՑԱՆ, Պերլինի մէջ, երեք ամբաստանեալներ որոնք մահուան դատապարտուած էին իրրեւ դաւաճաններ:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԹԵՀԼԻՐԵԱՆ, ԹԱԼԷԱԹ ԵՒ «ՀԱՅՊԷՐ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ

— Իրա՞ւ են Թալէաթի մասին գրուածները, կը հարցնեն բարեմիտ մարդիկ,

«Ցառաջ» ազդարարեց առաջին օրէն թէ կէս առ կէս մասալ են, բայց կը հրապարակէ իրրեւ «նիւթեր պատմութեան համար», ինչպէս ուրիշ բազմաթիւ թրքական յուշեր:

Ոչինչ, թող գրեն իրենց ուզածին պէս, եւ կրակ տան իրենց երեւակայութեան, լուծելու համար Պերլինի մահափորձին գաղտնիքները:

Թող զրպարտեն եւ զրպարեցնեն իրենց ընթերցողները, որոնք որքան ալ հակահայ տրամադրութիւններով թունաւորուած ըլլան, բդռդովին ապուշ չեն, սուտն ու իրաւը զանազանելու համար. մանաւանդ երբ կը խօսուի հայաջինջ սարսափներու մասին:

Ինչպէս հաղորդած էինք առաջին օրէն, «Հայպէր» իր ծանուցման մէջ կ'ըսէր թէ «մօտ ատենէն վէպ մը պիտի հրատարակէ, ուր ուղղակի Սողոմոն Թէհլիրեանի բերնէն պիտի խմանաք մօտիկ անցեալի այս արիւնոտ էջը»: Որովհետեւ երբեք առիթ պիտի չունենանք «Հայպէր»ի կամ նման թերթերու նիւթ մատակարարելու:

Բոլոր այս հիմքերով կանխատես կը յայտնեմ, որ յիշեալ «Հայպէր» թերթի «մօտ ատենէն» հրատարակելիք «վէպ»ը, Թալէաթի սպանութեան մասին, կեղծիք ու դեղծարարութիւն է եւ որ եւ է կապ չունի ինծի հետ:

Ի գո՛ւր իրար անցած է սիրելի Սողոմոնը: Խարդախութենէն եւ սուտերու ամէնէն ջախջախիչ հերքումը նոյն ինքն հարատարակուած վէպն է, — աւելի բան հէքեաթ:

Ո՞ղջ են մահափորձին կազմակերպիչներն ու վկաները եւ «Հայպէր»ներու շղոքթապատումը չէ որ պիտի ևսեմացնէ անոր արժէքը:

Թող իրար մխիթարեն թուրք «պատմագիրները», անգամ մը եւս ծիծաղելի դառնալով բուն պատմութեան առջեւ, որուն վճիռը նոյնիսկ անողոք է որքան ահաբեկիչին գնդակը:

Թալէաթի «զօլամ»ներէն մէկն է, անշուշտ, յուշագիրը, եւ գրիչը ձեռք առեր է, իր տիրոջը արիւնոտ դունչը լուալու համար:

Նոյն ձեւով կրնան պատմել նաեւ Պէհա Շաֆիրի եւ ձէմալ Ազմիի ահաբեկումը, խորհրդաւոր ժողովներ սարքելով ժըռնեւ, ապահովագրական ընկերութեան մը գրասենեակին մէջ...

Վ.Ա.Հէ

ՄԵՍՐՈՎԲ Յ. ՍԷՓԷԱՆՑ

Քանի մը օր առաջ, Հնդկաստանէն ստացանք անդլերէն գրքոյկ մը, «Մատրաը Ծննդավայր հայ լրագրութեան»: (Ազդարար): Հեղինակը՝ հին վաստակաւոր մը, Մեսրովբ Յ. Սէթեանց: Եւ ահա կ'իմանանք իր մահը, հոկտեմբեր 21 թուակիր նամակէ մը:

Մահը տեղի ունեցած է հոկտեմբեր 17ին, Կալկաթայի մէջ, Թաղուած՝ յաջորդ օրը: Հանգուցեալը 66 տարեկան էր եւ կը թողու տարեց քոյր մը:

Մեսրովբ Սէթեան կը գրէր գրաբար, եւ իր վերջին հրատարակութիւնը եղաւ նամակ մը՝ Բաֆֆիի հրաբուրտեակին առթիւ հրատարակուած դիրքին մէջ: Այս առթիւ մէկ անգլ. ոսկի ալ նուէր գրկած էր Փարիզի կեդր. յանձնաժողովին:

2) Ամէն մի հրատարակութիւն իմ անունով, այդ նիւթին վերաբերեալ, պիտի նկատեմ իբրեւ զեղծարարութիւն եւ դատական պատասխանատուութեան պիտի հրաւիրեմ զեղծարարը:

3) Բացարձակապէս կը հերքեմ «Հայպէր» թերթի այն անպատասխանատու հաւատիացումը, թէ «ուզդակի սճրագործ Սողոմոն Թէհլիրեանի բերնէն պիտի իմանաք մօտիկ անցեալի այս արիւնոտ էջը»: Որովհետեւ երբեք առիթ պիտի չունենամ «Հայպէր»ի կամ նման թերթերու նիւթ մատակարարելու:

4) Բոլոր այս հիմքերով կանխատես կը յայտնեմ, որ յիշեալ «Հայպէր» թերթի «մօտ ատենէն» հրատարակելիք «վէպ»ը, Թալէաթի սպանութեան մասին, կեղծիք ու զեղծարարութիւն է եւ որ եւ է կապ չունի ինծի հետ:

Ի գո՛ւր իրար անցած է սիրելի Սողոմոնը: Խարդախութենէն եւ սուտերու ամէնէն ջախջախիչ հերքումը նոյն ինքն հարատարակուած վէպն է, — աւելի բան հէքեաթ:

Ո՞ղջ են մահափորձին կազմակերպիչներն ու վկաները եւ «Հայպէր»ներու շղոքթապատումը չէ որ պիտի ևսեմացնէ անոր արժէքը:

Թող իրար մխիթարեն թուրք «պատմագիրները», անգամ մը եւս ծիծաղելի դառնալով բուն պատմութեան առջեւ, որուն վճիռը նոյնիսկ անողոք է որքան ահաբեկիչին գնդակը:

Թալէաթի «զօլամ»ներէն մէկն է, անշուշտ, յուշագիրը, եւ գրիչը ձեռք առեր է, իր տիրոջը արիւնոտ դունչը լուալու համար:

Նոյն ձեւով կրնան պատմել նաեւ Պէհա Շաֆիրի եւ ձէմալ Ազմիի ահաբեկումը, խորհրդաւոր ժողովներ սարքելով ժըռնեւ, ապահովագրական ընկերութեան մը գրասենեակին մէջ...

Վ.Ա.Հէ

Իր գրական գործունէութեան փառքը կը կազմէ իր վերջին մեծահատոր աշխատութիւնը Հնդկահայոց մասին, զոր ի լոյս ընծայեց քանի մը ամիս առաջ (անգլերէն): Հեղինակած է բազմաթիւ ուրիշ գործեր եւս, նուիրուած հայութեան անցեալին եւ անոր մեծ դէմքերուն: Անխոնջ հանրային գործիչ մըն էր, նուիրեալ հայրենասէր մը եւ խուզարկու պատմագէտ-բանասէր մը:

Հակառակ իր տկարութեան, որ վերջին ամիսները առանձնապէս կը նեղէր զինք, Մեսրովբ Սէթ Նոյն յաժառութեամբ եւ նուիրումով կը շարունակէր իր գրական գործը: Հանգուցեալին ամենավերջին աշխատութիւնը՝ «Մատրասը՝ հայ լրագրութեան ծննդավայր» լոյս տեսաւ քանի մը օր առաջ --- եւ հեղինակը յանկարծամահ եղաւ իր գրասեղանին առջեւ, գրիչը ձեռքը, սրտի կաթուածէ:

ՀԱՄԱՁԱՅՆՈՒԹԻՒՆ ԳՈՅԱՑԱԾ ԼՈՆՏՈՆԻ ՄԷՋ

ԱՆԳԼԻԱ ՊԻՏԻ ԲԱՆԱԿՑԻ ՍՊԱՆԻՈՑ ՀԵՏ ՑԱՆՈՒՆ 26 ՊԵՏՈՒԹԵԱՆՑ — Ա. ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ ՉԵՒՆԳԱՀ ԿՐ ՄՆԱՑ — ՋՕР. ՖՐԱՆՔՈՅԻ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԻՉՆԵՐԸ ՊԻՏԻ ԸՆԴՈՒՆՈՒՒԻ ԼՈՆՏՈՆԻ ՄԷՋ — ՊԱՏԵՐԱԶՄԱԿԱՆ ԻՐԱՒՈՒՆՔՆԵՐՈՒ ՁԱՆԱԶՈՒՄԸ:

Հինգշաբթի օր համաձայնութիւն գոյացաւ Լոնտոնի ոչ-միջամտութեան դիւանագիտական ժողովին մէջ, որուն կը մասնակցին 27 պետութիւններ: Ձեռնպահ մնաց Ա. Միութիւնը:

Տրուած որոշման համաձայն, երկու միջազգային յանձնախումբեր պիտի ղրկուին Սպանիա, ստուգելու համար օտար կամաւորներու թիւը, իրարհաչիւր ճակատի վրայ: Այս կամաւորները աստիճանաբար եւս պիտի կանչուին, համեմատական թիւերով: Երկու կողմերուն պատերազմիկի հանդամանքը պիտի ճանչցուի երբ եւս քաշուած ըլլան բաւական թիւով օտար կամաւորներ: Միեւնոյն ատեն պիտի չարունակուի ցամաքային եւ ծովային հսկողութիւնը Սպանիոյ վրայ, որպէսզի օտար կամաւորներ եւ ռազմանիւթ չղրկուի:

Այժմ Սպանիոյ հանրապետական եւ ազգայնական կառավարութենց կը մնայ ընդունիլ կամ մերժել այս ծրագիրը, որ անդործադրելի պիտի մնայ, առանց ամբողջ Սպանիոյ հաւանութեան: Լոնտոնի մէջ կը կարծեն թէ Ջոր. Ֆրանքօ պիտի հաւանի, իսկ հանրապետական կառավարութիւնը պիտի ընդունի որոշ վերապահումներով: Ա. Միութիւնը ձեռնպահ մնաց, մասնաւորապէս մերժելով ճանչնալ Ջոր. Ֆրանքոյի պատերազմիկի հանդամանքը: Ցանձնաժողովին նախագահը ցաւ յայտնեց այս ձեռնպահութեան համար: Իտալիոյ ներկայացուցիչը դիտել տուաւ թէ իր կառավարութիւնը պարտաւոր պիտի չըլլայ կամաւորները եւ կանչելու, եթէ միւս կառավարութիւնները մի-

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՀՈՄՈՍՅԱՆԻ ՂՎՈՆՑՎՈՍԿ

»»» ο ««««

Հայց ատե՛ն մը ուրիշ մը, մանր մունր իրողութեանց համար, որոնց մեջ ես ալ ունէի իմ մասս մը, ինծի ներկայացուցին Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսին առջեւ, որ ատեանի նախագահն էր։ Ես ալ ներկայացայ։ Ատեանը բաղկացած էր հոգեւորականներէ

ԼՈՒՍԱՎՈՐՎՈՂ ՂՎԱՐՃԵՑ

(ԱՂՑ ԴԱԼՈՒԿԱՑԻ ՊԱՏՄՎԱԾՔԻՑ)

»»» • ‹‹‹

Մ ԵՎ ՀԱՅՐԸ ՄԵՐ ՄԱՀՆ Է ՄՈՒՏՔ ԳՈՐԾԵԼ ՀԱՅՐԱՍՊԱՆՈՒԹՅԱՆ ՀԱՄԱՐ, ՈՐ ՄԵՐ ՀԱՅՐԵՆԻՔԸ ՉԻ ԿՈՐՉՐԻ ՄԵՐ ՀՈԳՈՒ ՄԵՋ ՊԱՀԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ ՄԵՐ ՄԱՐՄՆԻ ՄԵՋ ՀՈԳԻ

ձայնութեամբ չճանչնան պատերազմիկի հանգամանքը: Աւելի չհշտելով իր դիտողութիւնը, իտալական դեսպանը ազդարարեց Թէ բրիտանական ծրագիրը ջուրը պիտի իյնայ, եթէ Ֆ. Մուսոլինին իր ընթացքը չփոխէ եւ չընդունի ամբողջ ծրագիրը: Հակառակ պարագայինպատուիրանները պարտաւոր են ձեռք բոլոր ծրագիրը: Հակառակ պարագային պետութիւնները պարտաւոր են ձեռք յանձնախումբը երեք ամիս ժամավաճառ եղաւ, ի վերջոյ յուլիս 30ի իտալական ծրագրին յանգելու համար: Մոսկուայի ներկայացուցիչը պատասխանեց Թէ պատերազմիկի հանգամանքին ճանաչումը կապ չունի ոչ միջամտութեան հետ, բայց հաւաստեց Թէ իր կառավարութիւնը կրնայ նորէն քննել խընդիրը, երբ օտար կամաւորներուն մեծ մասը ետ քաշուած ըլլայ եւ «կարգ մը կառավարութիւններ անկեղծ տրամադրութիւն ցուցնեն դադրեցնելու իրենց միջամտութիւնը սպանիական գործերուն մէջ»:

Ֆրանսական ներկայացուցիչը առաջարկեց բանաւոր պայմանաժամ սահմանել, կամաւորները ետ կանչելու համար:

*** Անգլիոյ երեսփ. ժողովին հինգշաբթի օրուան նիստին մէջ, վարչապետը պատասխանելով կարգ մը հարցումներու, խոստովանեցաւ Թէ կառավարութիւնը բանակցութիւններ կը կատարէ Զոր. Ֆրանքոյի հետ, գործակալներ նշանակելու համար փոխադարձաբար: Այսպէս վարուելով, Մեծն Բրիտանիա նկատի ունեցած է միայն իր չահերուն պաշտպանութիւնը, եւ անհրաժեշտ չէ գտներ խորհուրդ հարցնել ուրիշ ազգերու, բայց տեղեկութիւններ հաղորդած է Ֆրանսայի:

ՋԱՆԱՁԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԾԱՆՐ ԽՌՈՎՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ծագած են Անգլոյորդանանի մէջ, կ'ըսեն իտալական թերթերը, հակառակ հրատարակուած հերքումներուն: Իբրեւ Թէ դաւադրութիւն մը երեւան հանուած է, որուն նպատակն էր սպաննել Էմիր Աբդուլլահը: Միւս կողմէ կ'ըսուի Թէ համաթարական կոմիտէն երեք անդամներ դրկած է, արաբական պետութենց դաշնակցութեան մը խնդիրը ուսումնասիրելու համար:

ԵՐՈՒսԱղԷՄԷն կը հեռագրեն Թէ օգնական զօրք դրկուած է Պաղեստինի հիւսիսային կողմը, ուր գինեալ Արաբներ հարիւր գնդակ արձակած են պահականոցի մը վրայ: Ընդհարումները կը չարունակուին ամէն կողմ եւ արաբական նոր հրոսախումբեր կազմուած են:

ԿԻՆ ՔԱՀԱՆԱՅ մը հոգեւոր հովիւ նշանակուեցաւ Զեխոսլովաքիոյ մէկ գիւղին մէջ: Իր առաջին գործը եղաւ պսակ մը կատարել: Երիտասարդ աղջիկ մըն է երիցուհին եւ միակը՝ ամբողջ երկրին մէջ:

ԴԵՐԶԱԿ ՎԻԶԷՆ ԻՍՐԷՆՏԷՐԵԱՆ դատապարտուեցաւ տասը տարի թիապարտութեան: Դատավարութիւնը տեւած էր մինչեւ առտու:

ՊՐԻՒՍԵԼի ՀՈՐՀՐԴԱԺՈՂՈՎԸ, որ կը գրպդի Ծայր. Արեւելքի գործերով, որոշեց գործակցութեան հրաւիրել Ճափոնը, դադրեցնելու համար Չինաստանի հետ ծագած պատերազմը: Երբեք յոյս չկայ որ Ճափոն ընդունի այս հրաւէրը:

ՔՍԱՆ ՕՐ ՄՆԱՑԱԾ է ցուցահանդէսին այցելութեան համար: Հանրակառքերու սովորական երթեւեկը կը վերահաստատուի առտիճանաբար:

ԵՐԿՈՒ ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ՆԱՒԵՐ յարձակում կրեցին սպանիական ջուրերուն մէջ, օգնաւերու եւ սուզանաւերու կողմէ:

ՆՈՅ. 14ԻՆ 21 ՄԵԾ ՄԻԹԻՆԿՆԵՐ պիտի զումարուին ամբողջ Ֆրանսայի մէջ, նախաձեռնութեամբ արհեստակցական միութենց: Այս առթիւ ճառեր պիտի խօսուին ապրուստի ագուեցան դէմ, թոշակներու յաւելման եւ հանրօգուտ շինութենց, բանուորներու արձանագրութեան եւ արձակման կանոնադրի, արհեստակցական ազատութեան եւն. մասին:

ԸՆԿԵՐՎԱՐԱԿԱՆ ԿՈՒՄԱԿՑՈՒԹԻՒՆ ազգային խորհուրդը ժողովի հրաւիրուած է, քննելու համար օրուան խնդիրները: Կուսակցութեան ձախ թեւը կը պահանջէ Շօթեմի դահլիճէն քաշել ընկերվարական նախարարները, ինչ որ անչուշտ պիտի մերժուի:

ՊԵԼՃԻՈՑ ԴԱՀԼԻՃԸ չէ կազմուած տակաւին: Կաթոլիկ ծերակուտականն ալ յուսահատած լլալով, դահլիճը կազմելու պաշտօնը յանձնուեցաւ հրաժարած դահլիճին արտաքին նախարար Պ. Սփաքի:

ՍՈՒՐԻՈՑ մարզպանը Դամասկոս դնաց, վերակենալու համար իր խորհրդակցութիւնները սուրիական կառավարութեան հետ:

Մարզպանը եւ Սուրիոյ վարչապետը պիտի չանան կարգադրել հոգատար իշխանութեան եւ Սուրիոյ միջեւ տակաւ մնացած բոլոր խնդիրները: Պիտի քննուին մասնաւորապէս հետեւեալ խնդիրները.— Սուրիական դրամատան մենաշնորհի նորոգում, նաեւ մենաշնորհ, Սուրիա - Լիբանանեան հասարակաց չահերու եւ Ալէքսանդրէթի խնդիրներուն վերջնական կարգադրութիւնը:

Հ. Մ. Ը. Մ. ակադեմական կեանք

Հ. Մ. Ը. Մ.ի Փարիզի ենթաշրջանի սկաուտներու ծնողական տարեկան թէյասեղանը տեղի կ'ունենայ կիրակի, 7 Նոյ. կէսօրէ վերջ ժամը 3ին Բարեգործականի Տան մէջ, 8 Rue Bossuet, Paris: Տեղի կ'ունենան մարզանքներ, սկաուտական կատակերգութիւններ, արտասանութիւն, երգ, դաշնակ եւայլն:

"ՇԻՐԱԿ" Արեւելքի միակ իսկական օրին է Անզուգական: Անմրցելի: Ախարդախ պատրաստուած գուտ չափիլ ինքնով: Հայ աւանդական սեղանին զարդ:

Հ. Յ. Դ.

Փարիզ

ՊԱՆԵԼՕ-ՔԱՇԱՆԻ «Արծիւ» ենթակոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները 6 Նոյ. շաբաթ երեկոյ ժամը 9ին իր ակումբին մէջ:

ԱՒՆԱՒԻՎԻԼԻ «Վարդան» ենթակոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր ընկերները այսօր շաբաթ երեկոյ ժամը 9ին ընկ. Սուրէնն Պառաւեանի բնակարանը: Պարտաւորիչ ներկայութիւն:

"ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐ"Ը ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ

ՏԷՍԻՆԻ ՄԷՋ

6 Նոյ. Շաբաթ իրիկուն Հ. Ց. Դ. Տան մէջ

ԿԸ ԽՕՍԻ ԸՆԿ. Ա. ՋԱՄԱԼԵԱՆ

Գեղարուեստական բաժին:

ԿՐԸՆԱՊԻԼԻ ՄԷՋ

7 Նոյ. կիրակի օր. ծանօթ վայրը:

Մանրամասնութիւնները տեղւոյն վրայ:

ԴՊՐՈՑԱԿԱՆ ՅԵՐԵԿՈՑԹ

ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՐԱՒԱՑԻՆ ՇՐՋԱՆԻ «ՅԱՌԱՋԴԻՄԱՍԻՐԱՑ» ՄԻՈՒԹԵԱՆ

Ի նպաստ իր վարժարանին

150 Route d'Orleansի սրահին մէջ, (Պանեէօ)

7 Նոյեմբեր, կէսօրէ վերջ ժամը 3ին

Նախագահութեամբ Հայր ՍԱՒԱԿ ՏԷՐ ՄՈՎՍԷՍԵԱՆի

Աշակերտութեան կողմէ պիտի ներկայացուի

Պ. ՆՇԱՆ ՊԷՇԻԿԹԱՇԼԵԱՆի «ՊՈԼԻՍ ԵՒ ՓԱՐԻԶ»ը

(կատակերգութիւն 2 արար)

կը նուագէ Թառիստ Գարեղին: Երգ եւ արտասանութիւն:

Մուտք՝ 3 ֆրանք

ՇԱՐԺԱՆԿԱՐԻ ՆԵՐԿԱՑՈՒՑՈՒՄ

Այս կիրակի երեկոյ ժամը 8.30ին Պ. Յովհաննէսեանի սրճարանը՝ 13, Rue Pierre Curie, Kremlin-Bicetre, *մէթրօ* Porte d'Italie

ՍԻՆԷ ՍՒԹՕ պիտի ներկայացնէ Նայերէն տառերով ՄԻՇԷԼ ՍՏՐՕԿՕՖ. ՍՈՒԼԹԱՆ ՀԱՄԻՏ եւ ՀԱՄԱՇԽԱՐՀԱՅԻՆ ՃԱՄԲԱՐԸ ԵՒ ՀԱՅ ԱՐԻՆԵՐԸ: Մուտք 3 ֆրանք

Ծանօթ.— Պ. ժապ ՏԷրտէրեան որ Մարսէյլէն եկած է փարիզ, ուղեւոյն վրայ պիտի ծախէ հայերէն եւ արեւելեան տիպեր:

Նոյնը ՊԱՆԵԷՕ-ՔԱՇԱՆի մէջ 8 Նոյ. երկուշաբթի երեկոյ ժամը 8.30ին 150 Route d'Orléans (Aristide Briand): *Մուտք 3ֆր.*

ԿԻՐԱԿԻ 28 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 1937, ԺԱՄԸ 16,45ԻՆ

ՍԱԼ ԲՐԱԹԻ ՄԷՋ, ՄԱՐՍԷՅԼ

ԱԼԵՄԾԱՀ

Պիտի տայ հայ եւ արեւելեան երաժշտութեան նուիրուած

ՍԷՆՖՕՆԻՔ ՆՈՒԱԳԱՀԱՆԴԷՍ ՄԸ

Նուագահանդէսը եւ երգչախումբը 80 հոգի

Մարսիլիայի կազմակերպութիւններու ուշադրութեան

ՀԱՅ ԵՐԱԺՇՏԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ տարեկան ժողովը տեղի պիտի ունենայ 13 փետր. 1938 կիրակի կէսօրէ վերջ, ժամը 1ին, ՍԱԼ ԲՐԱԹԻ ՄԷՋ, դեկավարութեամբ Պ. ԱՐԱՅ ՊԱՐԹԵՒԵԱՆի, կը խնդրուի նկատի ունենալ այդ թուականը:

ՄԾՆՈՂՔՆԵՐՈՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

Ֆ. կ. Խալջի փարիզի Մասնաճիւղի հայերէնի եւ Հայոց պատմութեան դասընթացքները կը վերաբացուին 11 Նոյեմբեր Շինգշաբթի առաւօտ: ՄՆողքներէն կը խնդրուի դուտով արձանագրել իրենց գաւակները, դիմելով տեղւոյն վրայ, Շինգշաբթի օրերը առաւօտէն մինչեւ կէսօր,
20 Avenue Porte des Lilas:

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԻՐՈՒԹԵԱՆ եւ ՏԵՂԵԿԱՏՈՒԹԵԱՆ կեդրոնի ընդհ. ժողովի շարունակութիւնը տեղի կ'ունենայ 7 Նոյ. կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին ֆաֆէ Մէֆիսթօի մէջ, 146 Bld. St. Germain, Օրակարգ՝ 1) Ընտրութիւններ, (2 ապագայ գործունէութեան խնդիր:

Le Gérant : H. STEPHAN

Imprimerie A. DER (AGOPIAN)

17. Rue Damesme — PARIS (13)

ԳԱՑԷՔ ՏԵՍԷՔ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Cinéma REXY

Rue Cours Lafayette, angle Garibaldi

ԵԴՈՒԱՐԴ ԳԱԼՓԱՔՃԵԱՆ

ԴՐԱՄԱՏՈՒՆ, **48 rue de la République, Marseille**

Tél. Colbert 74—51, 47—22

Ծառայութիւնս փոփոխութիւն, ցէքեր կը տրուին ամէն երկրի համար: կը գնենք եւ կը ծախենք ոսկի դրամներ:

ՀԱՒ ԳԱՅՄԱՆՆԵՐ:

ԵՂԻՇԷ ԱՐԶՈՒՄԱՆԵԱՆ

ՁԱՄԲՈՐԴՈՒԹԵԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ

AMERICAIN LLOYD — **48 rue de la République**

ORIENT LLOYD — **7 rue Auber, Paris**

Մարսէյլ, Tél. C. 47-22 եւ C. 74-51 — Tél. Opéra 67-77 67-78

Նաւային բոլոր ընկերութիւններու ներկայացուիչ:

Ցոմսակներ՝ ամէն տեղի համար: Հայ ճամբորդներու համար յատնաւոր գին: Ընտիր ռեսթորաններ աշխարհի ամէն կողմը

ՎՍՏԱՀԵԼԻ ՏՈՒՆ

Օպտուհցէ՛ սուրբեւ

Մեկնումի պատճառով ծախու է դերձակի խանութ մը իսկ ի Մուլինոյի մէջ: Կը գործէ վեց տարիէ ի վեր: Ունի լաւ յաճախորդներ: կարելի է գնել ապրանքով կամ առանց ապրանքի, շատ յարմար գինով: Դիմել՝ Tailleur Keusseian 33 Ave. de Verdun, Issy les Moulineaux (Seine)

ՀԱՅԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՃԸՐԸ

Ճարտարի **ՅԼՕՐԻ**

61, Rue Monsieur le Prince, Paris (6)

Մէթրօ՝ Օտէօն եւ Սէն Միշէլ — Հեռաձայն **Danton ; 52 – 78**

Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ:

ԲԱՑՈՒԱԾ Է ԱՐԴԻԱԿԱՆ ԿԱՇԱԽՈՐՈՒԹԵԱՄԲ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ՃԱՇԱՐԱՆԸ

Բ Ա Ֆ Ֆ Ի

ՏԷՐ ԵՒ Տ'ՕՐԻՆ Ա. Գ. ՄԻՐԻՃԱՆԵՑԻՆ

8 Rue Maubeuge, Paris (9)

Արեւելեան եւ եւրոպական համեղ կերակուրներ՝ պատրաստուած մանուկ խնամքով: Ճաշախորդները կրնան մտնել խոհանոց՝ տեսնելու համար տիրող մաքրութիւնը:

Պոլսական օղի՝ տաք աղանդերներով: Տրամադրելի սրահ հաւաքոյթի, նշանտուքի, հարսնիքի եւայլնի համար շատ նպատեստ գիներով:

Tailleur de ST. BERNARD
Pour hommes et Dammes
H. GULBOLIAN

64 rue Affre կամ 8 rue Cavé, Paris (18e)
Մասնաճիւղ՝ 2 rue de la Charbonnière
Մէթրօ *La Chapelle* եւ *Barbès Rochechouard*
Թելեֆոն Montmartre 69—70

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ.— Նոր տարուան բացման առթիւ կարեւոր նուէրներ իւրաքանչիւր հագուստի եւ վերարկուի համար մինչեւ Ծնունդ:

ՍՏԱՑԱԾ ԵՆ ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԵՒ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ՁՄԵՌՆԱՅԻՆ ԿԵՐՊԱՄՈՒՆԵՐ:

ՄԵՐ ԳԻՆԵՐԸ.— Վերարկու եւ հագուստ (երկու փորձով) սկսեալ 280—400 ֆր.: Նուէր կը տրուի մուշտակէ սէկ վասթ տը գիւթ օձիք, ձմեռուան համար, պատրաստուած Հայկական պոլհանի արհեստանոցներուն մէջ, 400 ֆրանքի վրայ ապսպրանքներու համար, 3 փորձ, նուէր կը տրուի մէկ ֆանթէզիի տափատ կամ կօլֆ: Օգտուելու համար վերոյիշեալ պայմաններէն նախապէս ծանուցանել ձեր ազգանունը: Rue la Charbonnière մեր մասնաճիւղին մէջ կը տանանձնենք գիւրամատչելի գիներով à façon, նորոգութիւն, ձեւափոխութիւն եւ բրթեղուճած փարթամ 110 ֆր. բանքէն սկսեալ Մուշտակեան պարագաներու, 3 օրէն կը յանձնենք ապսպրանքները՝ խնամուած աշխատանքով:

Բաց է կիրակի մինչեւ կէսօր:

ԽԵՆԹ Ը

ԱՐԿԱԾՆԵՐ ՎԵՐՋԻՆ ՌՈՒՍ-ՃՈՒՐՔԱԿԱՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄԻՑ ՀԱՅԱՍՏԱՆՈՒՄ

»»»» • ««««

Ամէն տեղից երբ անց էր կենում հալի Մխաքի քարվանը, միշտ ընդհանուր ուրախութիւն էր պատճառում: Ո՞վ ասես, նրանից մի բան չէր սպասում առանալ. վաճառականը ապրանք էր սպասում, կինը իր պանդուխտ ամուսնից նամակ էր սպասում, ճանապարհների վրայ գտնուող մանր եւ խոշոր առտիճանաւորները կամ պաշտօնատրները այս եւ այն իրեղէններն էին սպասում ուտելու, խմելու եւ հաղնելու համար: Շատ անգամ պանդուխտ, հիւանդ, ճանապարհների վրայ նուազած ու ինած հայ գաղթականը սպասում էր, որ հալի Մխաքի քարվանը կ'անցնի, եւ իրան մարդասիրաբար վեր առնելով, կը տանի եւ ցանկացած տեղը կը հասցնի: Հալի Մխաքի համախառատութիւնը եւ նրա պատրաստակամութիւնը ամէն մարդու օգնելու մէջ, նրան սիրելի էին անում իր բոլոր ծանօթներին: — «Հալի Մխաք, վերադարձին ինձ համար մի հօխայ թամբաքու բեր», «Հալի Մխաք, այս գէթուն իւղը հասցրու մեր տունը»,— այսպիսի պատուէրներ նա կատարում էր առանց մի փարայ ընդունելու եւ մինչեւ անգամ իր գրպանից ծախսելով: Այս պատճառով ճանապարհների վարչութիւնները շատ խիստ չէին վարւում հալի Մխաքի հետ. մաքսատներից նրա քարվանը անցնում էր ամենայն ազատութեամբ եւ առտիճանաւորները չէին նեղացնում նրան:

Բնականաբար, եւ մանաւանդ ճանաչուած բեռնակիրը, մեծ հաւատարմութիւն ունի արեւելքում: Նրան յանձնում են ամենաթանդագին ապրանքների հակիր, նրան յանձնում են ոսկեհանքերով լի ոսկի եւ արծաթ, առանց որ եւ իցէ թղթերի կամ պաշտօնական դրադրութիւնների, եւ նա իր ուսացած աւանդները տանում է եւ անկորուստ հասցնում է պատկանած տեղը:

Ամէն քաղաքում դիտէին, Թէ երբ կը յայտնուի հալի Մխաքը: Նրա քարվանի ընթացքը այնքան կանոնաւոր էր, որ եթէ մի արտաքոյ կարգի դէպք պատահելու չը լինէր, նա մի ժամ եւս յետ չէր ընկնի սովորական օրից: Բայց այս անգամ հալի Մխաքի քարվանը բաւական դանդաղ էր ընթանում: Ջը նայելով նրա վեր առած հակերի փոքրիկ ծաւալին, նրանք բաւական ծանր էին երեւում: Հակերի մեծ մասը քաւանիին, երկայնաձեւ արկղիկներ էին երկաթէ կապանքներով ամրացրած, եւ որոնց վրայ անգլիական տառերով դրոշմուած էին «Պերսիա» եւ «Թեհրան» բառերը: Քարվանը ըստ մեծի մասին ուղեւորւում էր դիւերով: Հալի Մխաքը առաջ էր, որ նա չէ ցանկանում ցերեկուայ տօթերի ժամանակ իր ջորիները յոգնեցնել:

Քարվանի մէջ կար մի երկրորդ անձնաւորութիւն եւս, որ իրան կոչում էր Մելիք-Մանսուր, դա վաճառական էր, եւ իր ասելով պարսկատանցի Հայ:

Վերջին 20 — 30 տարիների ընթացքում, Պարսից կառավարութիւնը, բաւական մեծ վերանորոգութիւններ անելով ղէնքերի փոփոխութեան մէջ, եւ նրանց եւրոպական ձեւի վերածելով, Հայերի առջեւ բացուեցաւ վաճառականութեան մի նոր ասպարէզ, որոնք սկսեցին հայթայթել կառավարութեանը պահանջուած ղէնքերը: Մելիք Մանսուրը այս տեսակ վաճառականներից էր եւ ջորիների կրած ծանր արկղները նրան էին պատկանում: Մաքսատներում առանձին ուշադրութիւն չէին դարձնում այդ արկղների վրայ, որովհետեւ իբրեւ որ բանդիա ապրանք, պէտք է անցկենային Պարսկաստան: Այս տեսակ ապրանքների փոխադրութիւնը Տրապիզոնի, Արզրումի եւ Բայազէտի ճանապարհով դէպի Պարսկաստան մի նոր բան չէր:

Մելիք-Մանսուրը կը լինէր 36 տարեկան, նա բաւական համակրական դէմք ունէր, նրա միչտ ուրախ, միչտ ծիծաղկոտ բնաւորութիւնը եւ փոքր ինչ չաղակրատ լեզուն մի առանձին կեանք էին տալիս այդ մարդու անվերջ խօսակցութիւններին հալի Մխաքի հետ, մանաւանդ երբ նա սկսում էր պատմել իր կեանքի հետաքրքիր արկածները, որ կատարուել էին հեռուստ աշխարհներում: Քարվանի ճանապարհորդութեան միակերպ ճանճրոյքը վտարելու համար այս տեսակ խօսակցութիւնները անհրաժեշտ են լինում: Աւելի հետաքրքիր էր այն, Հայոց «Թափառական Հրեայի» ձայն ձեռքի երեք մատների կարուելու պատմութիւնը, որ պատահել էր Հնդկաստանում մի կուռւի մէջ, որ նա ունեցել էր վայրենիների հետ:

Մելիք-Մանսուրը խօսում էր շատ արեւելեան եւ արեւմտեան լեզուներով, եւ իր ամբողջ կեանքում մարդիկէր, Թէ ինչպէս պէտք է վարուել դիկների հետ զարկուելով, դիտէր նրանց բոլոր խորամանկութիւնները, մարդու հետ: Եւ այս պատճառով, նա ներսից այն չէր, ինչ որ երեւում էր դրսից: Այստեղ Հալի Մխաքը մի առանձին յարգանքով էր վերաբերում դէպի այդ խորհրդաւոր անձնաւորութիւնը, ոչ այն պատճառով միայն, որ ինքը իբրեւ բեռնատար պարտաւոր էր պատուել իր վերատած բեռների տիրոջը, բայց գանում էր նրա մէջ մի ուրիշ բան, որ խակ-պէս յարգելի էր:

Ամէն մի խան (քարվանսարայ) իջեւանելիս պանդոկապետները խիստ զոհ էին մնում Մելիք-Մանսուրից. նա բաւական առատաձեռն էր եւ ոսկին չալ էր տալիս աջուձախ:

— Դուք դրանց փչացնում էք, նկատում էր Հալի Մխաքը.— միւս անգամ մեզ անհնար կը լինի այդ աստղակներից մի բաժակ ջուր խնդրել:

— Վնաս չունի, պատասխանում էր նա ծիծաղելով.— ոսկու փայլը կուրացնում է մարդկանց աչքերը...

Քարվանը անվտանգ անցաւ Արզրումից եւ մի շաբթից յետոյ մտաւ Բայազէտի գաւառը: Այստեղ Մելիք-Մանսուրի բեռները սկսեցին հետզհետէ փոխուել: Արկղները գիշերով հետանում էին եւ նրանց փոխարէն տացուում էին ուրիշ հակեր, բոլորովին այլ տեսակ մթերքներով:

ԲՈԼՈՅԱՆ

(Շար.)

Ծամագոյցի եւ գոհարեղէնաց վաճառատուն
ՀՐԱՉ ՍԱՐԳԻՍԵԱՆ
261, Rue du Fbg. St. Martin
Métro: Louis Blanc et Jaurès

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

ՀԱՅՐԱՆԱՑ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN — 17, Rue Damrémont, PARIS (18e)
Rédaction et Administration — Téléphone : Glacière 15 - 70
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ — Chèque Postal Paris 1678 - 63
(ԵՐԹԹԻԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԳԱՑՄԱՆՆԵՐ,— ՏԱՐԵԿԱՆ ՎԵՑԱՄՍԵԱՑ ԵՒ ԱՐԱՄՍԵԱՑ

Ֆրանսա եւ Գաղութներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40 ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	265 »	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	215 »	110 ֆրանք	

ԿԻՐԱԿԻ 7 ՆՈՅԵՄԲԵՐ DIMANCHE 7 NOVEMBRE 1937

ԺԳ ՏԱՐԻ — 13e Année No. 3571 — ՇԱԲԱԹԱԿԱՆ ՄԻՍԱԴՐՈՒԹԻՒՆ — ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՀԱՐԿ Է ԴԻՐՔ ԲԱՑՆԵԼ

Զայն մը ամէն կողմէ,— քիչ մը նորութիւն եւ թարմութիւն մեր հանրային կեանքին մէջ :

Նոր չէ կանչը, բայց կը չեշտուի օրէ օր : Մանաւանդ օրուան այս ժամուն, երբ այնքան մռայլ հեռանկար մը սիրտ կը սեղմէ, Արտասահմանէն մինչեւ Հայաստան :

Կը բաւէ միայն « Մ. Հայաստան » կամ ուրիշ որ եւ է խորհրդային թերթ կարդալ, ըմբռնելու համար բոլշեւիկեան արքայութեան կացութիւնը : Իսկ արտասահմանեան անցուդարձը գաղտնիք չէ ամէնէն անտարբերներուն համար ալ :

Ի՞նչ ընել, ի՞նչպէս գործել, ի՞նչ ուժերով ...

Անհրաժեշտ է կենալ իրական գետնի վրայ, գտնելու համար այս հրատապ հարցումներուն պատասխանը :

Մոռացանինք թէ չափազանց սահմանափակ են մեր հնարաւորութիւնները, իսկ ճամբան խճողուած՝ քարերով եւ փուշերով : Կան այնպիսի պարագաներ երբ գլուխդ քարին կը զարնես եւ չես կրնար ելք մը գտնել : Կան պարագաներ ալ ուր գլխաւոր դժուարութիւնները ներքին անհասկացողութիւններէ, կիրքերէ կամ անհոգութենէ կը ծնին :

Կացութեան ծանրութիւնը կը պահանջէ նախ հարթել այս վերջին դժուարութիւնները : Կատարել՝ ինչ որ կախում ունի մեր կամքէն :

Անշուշտ, այս առթիւ ալ պիտի ծագին «հին» ու «նոր»ի խընդիրներ : Ուրիշ խօսքով, սերունդի կամ վերապահասման հարցեր,— ի՞նչպէս ընել որ նորոգութին լծակները, եւ եթէ ոչ նոր, գոնէ թարմ չունչ մը մտնէ մեր հանրային գործունէութեան մէջ :

Պատասխանը ամէնէն առաջ պիտի տան իրենք՝ «նորերը» կամ նորութեան, թարմութեան ախոյեանները : Եւ, աւելի քան երբեք ժամանակն է որ տան, այսինքն իրենն ասպարէզ, արժեցնելու համար իրենց յատկանութիւնները :

Այս թերթը առաջին անգամ չէ որ կը բացատրէ, կը յիշեցընէ, կ'ազդարարէ թէ արագօրէն ծերացաւ, ծիւրեցաւ մեր հանրային կեանքը :

Մեռած, մաշած, կամ ինքնաբերաբար քշուած են շատեր : Ուրիշներ ալ որ կան ու կը մնան, չեն կրնար երկար դիմանալ : Դեռ ուրիշներ աւելի շատ համբաւ հանած են իրենց բացասական յատկութիւններով :

Արդ, ո՞ւր են միւսները : Կո՞ն թէ չկա՞ն : Եւ ինչո՞ւ չեն կրնար համախմբուիլ հիմնական ծրագրի մը շուրջը : Ծրագիր մը որ ուղղակի եւ անմիջական կապ ունենայ այս ժողովուրդին իրական կացութեան, անոր բազմանքներուն եւ տառապանքներուն հետ : Ծրագիր մը որ բխած ըլլայ օրուան պահանջներէն, եւ կազմակերպութեան, գործի, յարատեւ եւ արդիւնաւոր աշխատանքի մղէ անոր կուսակիցները :

Լման տասնըհինգ տարի անցաւ բոլոր բանգիտութեանց եւ մարզանքներուն վրայ : Ձախութեան հիներն ալ, նորերն ալ : Ձկան ծածուկ մնացած գաղտնիքներ՝ ոչ այս կամ այն հոսանքի հակումներուն եւ գործունէութեան, ոչ ալ տրամադրելի ուժերու մասին : Իւրաքանչիւրը հանրութեան ծանօթ է իր ամբողջ կերպարանքով, հասակէն մինչեւ գլուխն ու թեւերը :

Ծանօթ են իւրաքանչիւրին չուրջն եղած բազմութիւններն ալ, համակիր, ուղեկից կամ «բոլորաթեքան» :

Ինչ կը վերաբերի գործունէութեան ասպարէզին, ճիւղերուն եւ միջավայրին, այդ մասին ալ բաւական փորձառութիւն ստացանք, տարագրութեան վերիվայրումներուն մէջ, եւ անհրաժեշտ չէ ջրհեղեղէն սկսիլ :

Տարէց թէ երիտասարդ, հասուն թէ նորահաս,— թող ոչ ոք յատկնի իր անձը կամ արժանիքը աւելի վեր դասել քան այս ժողովուրդն ու իր ապրած միջավայրը : Աչխարհի մեծագոյն իմաստունն իսկ ըլլայ, ան պարզապէս մէկ մասնիկն է ամբողջութեան, եւ չի կրնար հրաշագործ մը դառնալ, պատուհանին առջեւ նստելով եւ ուրիշներուն անցուդարձը դիտելով :

Հարկ է քալել, թեւերը չարժել եւ միտքը բանեցնել ու քալել, ի խնդիր ցերուցան բազմութեանց փրկութեան : Ծանուն հայրենիքի պաշտպանութեան եւ զօրացման :

Որ եւ է խելք ու չարժուձեւ կրնայ արժէք ունենալ, երբ կը հոսի հանրային աւազանին մէջ, հաւատքով, յարատեւութեամբ եւ խանդավառութեամբ :

Մնացեալը « պարապ վախտի խաղալիք » է, որով կրնան ոգեւորուիլ միայն «տիլէթանթ»ներն ու ծոյլերը, փառասէրներն ու ամուլ հոգիները : «Ծուռը մնացածներըն» :

Հարկ է ապացուցանել թէ ինչ ունինք իրրեւ նորութիւն : Իրրեւ գործօն կամ պահեստի ուժ, միշտ պատրաստ՝ իր բաժինը տրամադրելու հանրային բարօրութեան եւ բազմապիսի տագնապներու լուծման, որոնք ձեռք, միտք եւ չարժում կը պահանջեն :

Մտէք դրօշի մը տակ, նախընտրեցէք լաւագոյն ճամբան,— կը բաւէ որ ճակատն ըլլայ ապագային, այս բառին ամէնէն առողջ իմաստով :

Ապագային՝ անոր համար որ միամտութիւն է բարիք սպասել, երբ ներշնչումը եւ հրահանգը դուրսէն կուգան, երբ զսպանակը օտար է, իսկ դուն պարզ կամակատար մը, աւելի անարժէք եւ անճար քան յետին սարուկը :

Ցեսէք, ամբողջ հայրենիք մը կը գլխատուի եղած չեղած դեկավարներով, քաղաքական - կուսակցական-վարչական ասպարէզն մինչեւ գեղարուեստականը,— եւ մարդիկ ծափ կը զարնեն ազա՛տ երկնքի տակ ...

Դէպի ճակատ,— ներսը, դուրսը թէ չուրջը, բայց միշտ դիրքի մը վրայ :

Շ.

Ի՞ՆՉ Կ'ԱՆՑՆԻ ԿԸ ԴԱՌՆԱՑ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ

Սանձարձակ ալյտուֆ քոլոր ճակատներուն վրայ

« Մ. Հայաստան »ի վերջին թիւերէն կը քաղենք հետեւեալ տեղեկութիւնները (գլխաւորները) .—

Վտարուած եւ բանտարկուած է նկարիչ Ե. Քոչար, որ փարիզէն Հայաստան գնաց վերջին կարաւանով : Այս առթիւ « Մ. Հայաստան » կը գրէ (2 Հոկտեմբեր) .

— « ժողովրդի մերկացուած թշնամիներ՝ Դ. Շահվերդեանի եւ ճարտարապետ Մ. Մազմանեանի գծանդակութեամբ 1936 թուին փարիզից երեւան է գալիս այսպէս կոչուած ֆանդակագործ Երուանդ Քոչարը : երեւան գալու հէնց առաջին իսկ օրից այդ խարդախն սկսում է իր պրովոկացիոն աշխատանքը» :

Թերթը կ'աւելցնէ թէ « այդ սրիկան այս ու այն կողմ մի քանի անգամ լկտի հակայեղափոխական, բան էութեան ֆաշիզմը գովերգող յայտարարութիւններ է արել » :

Սեւ ցանկը անցած են նաեւ, նկարչական ճակատէն վրայ, «Նացիոնալիստ հակայեղափոխական Սո. Ակոպովի հաւատարիմը»՝ Ստեփան Թարեանը, « Դաշնակցական բանակի գնդացիրային ջոկատի հրամանատար» սպարապետ Նժդեհի հաւատարիմ զինակից, Տաթեւի ճորտում կոմունիստների գնդակահարման ակտիւ մասնակցող «նկարիչ» Հատիկ Գրիգորեանը, նկարիչ Տ. Խաչվանքեանը :

Այս մարդիկ ազատ կը գործեն եղեր անոր համար որ, «կերպարուեստա-գէտների գլուխն էր կանգնած մի կասկածելի անձնաւորութիւն, Մանչեանի արբանեակը, Արխեանի մանկլաւիկը, Դաշնակցական հովերով տարուած պոզխալիմ Արա Սարգսեանը» (Ծանօթ արձանագործը, Պոլսեցի, որ վիճննայէն երեւան գնաց 1921ին) :

Սեւ ցանկն անցած է, նմանապէս, երիտասարդ ճարտարապետ Գ. Քոչար, երեւանի ճարտարապետներու Միութեան նախագահը, որ անցեալ տարի փարիզ եկած էր միւս «մերկացուած» ճարտարապետին, Մազմանեանի հետ : « Մ. Հայաստան »ի մէջ երկու ճարտարապետներ ճիշդ երկու սիւնակ ամբաստանագիր թխած են այս ճարտարապետին դէմ, պահանջելով դատի քաշել : Այս առթիւ դիտել կուտան թէ ան « ոչ մի կոնկրէտ բան չասաց նացիոնալիստ պատահանի՝ ժողովրդի թշնամի Խանչեանի կողմից իրեն տրուած պատուէրների մասին » :

**** Պետական համալսարանէն վտարուած է հռոմէական իրաւաբանութեան պատմութեան դասախօսը, Պ. Սոտնիկեանն որ « անցեալին եղել է յայտնի Դաշնակցական եւ Դաշնակցութեան կառավարութեան լուսաւորութեան մինիստրի (կրթական նախարար) օգնական : Նա միաժամանակ աշխատել է որպէս իրաւաբան եւ տասնեակ բոլշեւիկներ է մահուան դատապարտել » (29 սեպտեմբեր) :*

Թատերական ճակատին վրայ, իրրեւ հակայեղափոխական սրիկաներ վտարուած են Մկրտիչ Զաւեան, Երուանդ Թոպալեան (Կավոշ) եւ ուրիշներ :

**** Բասարգէչարի մէջ կուսակցութենէն վտարուած է նախկին գաւառապետ Վանիկ Հացագործեանը, որ « եղել է ամենավարկաբեկ կուսակցութեան անդամ եւ այդ փաստը խնամքով թաղցրել է կուսակցութիւնից » :*

Նոյն չրջանին մէջ վտարուած է նաեւ կուսակցութեան նախկին քարտուղար « Դաշնակցական - նացիոնալիստական » Գ. Գոդրուճին : (2 Հոկտ.) :

Վտարուած է գատապաշտպան (գատախազ) Կարօ Գոյծուճեանը, ինչպէս եւ Լեւոն Կանտր : Այս վերջինի մասին « Մ. Հայաստան» կը գրէ (29 սեպտ.) .

— « Լեւոն Կանտր, որ 1910 թուից մինչեւ 1922 թիւն արտասահմանում եղել է հնչակեան կուսակցութեան լիդերներից (վարիչ) մէկը, 1922 թուին Հայաստան գալով աշխատանքի է անցնում արդարադատութեան օրգաններում : Կանտր, այդ բուրժուական նացիոնալիստը արտասահմանից Հայաստան գալով, իր վնասարար հակայեղափոխական աշխատանքն է տարել Գալիկեանի եւայլոց հետ միասին, իսկ կաշառակերութիւնը նրա « փեչակ»ն է եղել » :

— « Մերկացուած» եւ վտարուած են նոյնպէս, Հրանտ Գալիկեան, « Դաշնակցութեան լիդեր նախկին պոլիցայի աշխատակից» Հայկ Զաւդարեանը, եւ Արշաւիր Սոլաճեանը :

**** Մօսկուայ Քանաքեռի էլեկտրական կայանի չինութեան մասին, « Մ. Հայաստան» կը գրէ թէ « խոշոր վնասարարութիւն » կատարած են « երկար տարիներ այդ չինարարութեան գլուխն անցած մի խումբ սրիկաներ, ինժեներ (ճարտարապետ) Տէր Ասատուրեանը, նրա օգնականներ լրտես Մէյէրը, ցարական բանակի նախկին սպայ Սախարնիկովը եւ ուրիշներ » : (2 Հոկտ.) :*

Ամբաստանութեան տակ առնուած են նաեւ Երեւանի լենինմէտալուրգիական տեխնիկումի (լենինմէտալագործական արհեստագիտական վարժարանի) տնօրէնը՝ Ա. Մազլամեան, մանկավարժական Ինստիտուտի կուսակցական կոմիտէի քարտուղար Վ. Ալաջատրեան, « Դաշնակցական սրիկայ» Ա. Մարտրոսեան, Ս. Սողոմոնեան եւայլն :

Աւելորդ է ըսել թէ այս վտարումներէն շատերը կը նշանակեն բանտարկութիւն :

**** Հայաստանի Կեդր. Կոմիտէն իր վերջին լիագումար նիստին մէջ քաղաքական բիւրոյի թեկնածու անդամ ընտրած է համամիութենական Կեդր. Կոմիտէի քարտուղար Եէժովը (Զեկային արիւնկզակ վարիչը) :*

Երեք պետութեանց հակաքաղաքական դաշինքը

Լոնտոնի գերմանական դեսպանը՝ Ֆօն Ռիպպենթրոփ, Հոմ հասաւ ուրբաթ առտու, առորագրելու համար հակաբոլշեւիկ համաձայնութիւնը, որ գոյացած է Գերմանիոյ, Իտալիոյ եւ Ճափոնի միջեւ : Առորագրութեան արարողութիւնը տեղի ունեցաւ երէկ առտու, եւ յետոյ սեղան մը սարքուեցաւ :

Իտալական մամուլը վերապահութիւն կը ցուցնէ, սակայն իրազեկներ կը հաւատան թէ դաշնագիրը չատ աւելի մեծ արժէք ունի քան կ'ենթադրուի : Ա-նոնց տեղեկութեանց համաձայն, համաձայնութիւնը իրապէս քաղաքական դաշնագիր մըն է, չատ աւելի լայն տարողութեամբ : Անոր տրամադրութեամբ, երեք պետութիւնները ոչ միայն փոխադարձաբար իրար պիտի պաշտպանեն համաձայնավարական վտանգին դէմ, այլեւ իրարու պիտի օգնեն, արտաքին յարձակման առեն : Կ'ըսուի թէ դաշնագիրը բաց պիտի մնայ ուրիշ պետութեանց համար ալ, եթէ կ'ընդունին անոր սկզբունքները :

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՄԵՐԿԱՑԱՒ, ՄԵՐԿԱՑԻՐ, ՄԵՐԿԱՑՈՒՐ

Նարդունիի Նոյ. 1էճ ի վեր օգտափոխութեաց գացած ըլլալով դէպի ... Ալժերիա, երեւանի թերթերուն թարգմանութիւնն ալ իմ գլխուս փաթթուեցաւ :

(Տասն անգամ աւելի դիւրին է անգլերէնը փրանսերէնի կամ հայերէնի թարգմանել, քան Խ. Հայաստանի հայերէնը՝ հայերէնի) :

Ուրեմն, սպասելով երեւանի նոր թղթաբերին, « քաժա» լուրեր քաղելու համար, երէկ պատահաբար ձեռս առի **5 — 6** հատ «Խորհրդային Հայաստան» եւ սկսայ պրպտել : Թուականներն ալ շատ հին չեն, սեպտեմբեր-հոկտեմբեր :

Եթէ ըսեմ որ ամէնէն առաջ մխիթարական լուրեր փնտռեցի, պիտի չըհաւատաք :

Բայց ահա փաստերով կը խօսիմ : Քանաքեռցի «չփլախ» խերան Աւագեան, կարդալ-գրել սորված ըլլալով, յօդուած մը հրատարակեր է, որուն մէջ կ'աղաղակէ բարձրածայն, — « Մեզ հարկաւոր է գիտութիւն, կուլտուրա » :

« Չփլախ »ին երազն է « մի էկս-կուրսիա» (պտոյտ) կատարել « դէպի մեր հանճարեղ առաջնորդ, մեր աբեւ, մեր սիրտն ու հոգին հանդիսացող՝ ընկեր Ստալինի ծննդավայրը : Գնալ տեսնել այն տունը, որտեղ ծնել է մեր հանճարեղ, մեր իմաստուն հայրը՝ ընկեր Ստալինը» : (Անունը միշտ շեղագիր) :

« Չփլախ »ը իր հեղինակաւոր կարծիքը յայտնելէ վերջ գիւղական բնակարաններու շինութեան եւ շարժուն-կարի մասին, կը մոնչէ, իբրեւ վերջաբան :

— « Ես մեծ գարշանքով լսեցի հայ ժողովրդի թշնամիներ՝ Ամատունու, Գուլոյեանի, Ակոպովի եւ Մուղդուսու հակայեղափոխական նացիոնալիստական գործունէութեան մասին, որոնք տարիներ շարունակ ծծել են հայ աշխատաւոր ժողովրդի արիւնը, վնասել են մեր գործարաններին եւ սոցիալիստական գիւղատնտեսութեան» : (29 Սեպտ.) :

Աւելի «զգայացունց» լուր մը,— Այս տարի Ապարանի շրջանին մէջ պիտի կատարուի **10.000** ոչխարներու արհեստական բեղմնաւորումը՝ նրբամազ խոյերով : (**24** Սեպտ.) :

Մեղքը իմս չէ, եթէ չար լուրերը կը հեծնեն բարի լուրերուն վրայ, համատարած «մերկացումներ»ու ժխորին մէջ : Աւնոնք են որ կը տիրապետեն էթերուն վրայ, իրենց շռնդալից խոբագիրներով, եւ տպարաններն ամէնէն խոշոր գլխագիրներով .—

— « ԲՆԱՋԻՆՋ ԱՆԵԼ ՀԱՑ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԻ ԹՇՆԱՄԻՆԵՐԻՆ » : (29 Սեպտեմբեր) :

— « Դուրս շպրտել ժողովրդի թշնամիներին կերպարուեստի ֆրոնտից» (ենգատ) :— (**2** հոկտ.) :

— « Մերկացնել պատմութեան ենգիոնալիստական փպտիֆիֆացիան », (խորդախութիւն, կեղծիք) : (29 սեպտեմբեր) :

— « Պատմագիտութեան ֆրոնտից լիկվիտացիայի ենթարկել վնասարարութեան հետեքերը» : (**2** հոկտ.) :

— « Չախջախել թշնամու վնասարար գործունէութիւնը» :

— « Մաբրել փինժողկոմատի (եկոնոմական գործավարութիւն) կուսկազմակերպութիւնը ժողովրդի թշնամիներից» : (**27** սեպտ.) :

— « Կոտորումի ենգիոնալիստական - դաշնակցական տարրերն ազատ գործում են » :

— « Խիստ պատասխանատուութեան կանչել խորհրդային առեւտուր ձախողողներին» : (**4** հոկտ.) :

— « Սրիկաների ստուերի տակ ուրցրած հեղինակութիւնը» : (**28** սեպտ.) :

— « Մերկացնել մանկական երկաթգծի շինարարութեան վնասարարների դէմքը» : (**4** հոկտ.) :

— « Միեղչել վերջը ոչնչացնել թունաւոր իժերին» : (**2** հոկտ.) :

— « Ժողովրդի թշնամիները Քանաքեռցում » : (**2** հոկտ.) :

Անշուշտ կը սպասէք որ իւրաքանչիւրին բովանդակութիւնն ալ ներկայացնեմ :

Խնդրեմ, ծանօթացէք մէկ մասին, կարդալով ինչ անդին թարգմանուած լուրերը :

Վ.Ա.Էի

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՄԱՀՈՒԱՆ ԴԱՏԱՊԱՐՏՈՒԹԵԱՒ ՄԿՐՏԻՉ ԳԱՐԱՅԵԱՆ ՔՐ ՍՊԱՆՆԱԾ ԷՐ ՊԷՅՐՈՒԹԻ ԱՄԵՐԻԿ. ՀԻՒՊԱՏՈՍԸ

Պէյրութէն կը հեռագրեն նոյեմբեր 5 թուականով .—

Մկրտիչ Գարայեան, որ հոկտեմբեր 12ին սպանուած էր Պէյրութի ամերիկեան հիւպատոսը, Թէոտոր Մէրընը, մահուան դատապարտուեցաւ եղեռնագործ ատեանին կողմէ, այսօր, արտակարգ նիստի մը մէջ : Գարայեան վճիռը լսեց հանդարտօրէն եւ որ եւ է խօսք չարտասանեց ինքնապաշտպանութեան համար : Թէ վկայութիւնները եւ թէ ամբաստանելային կողմէ տրուած պատասխանները կը հաստատեն թէ Գարայեան օրերով մտածած էր իր արարքի մասին : Վկաները յայտնեցին թէ ան սպանութենէն օրեր առաջ կ'ուսումնասիրէր հիւպատոսին չարժումները եւ ճշդած էր անոր մեկնումի սովորական ժամերը :

Բժշկական քննութիւնը կը հաստատէր թէ Գարայեան կատարեալ պատասխանատու էր ոճիրը գործած ատեն : Ուրիշ վկաներ հաստատեցին թէ խեղաթիւրութեան կարգ մը դէպքեր պատահած էին Գարայեան ընտանիքին մէջ եւ թէ ինքն ալ անհաւասարակշիռ կ'երեւար : Դատարանին բժշկական մասնագէտը, սակայն, յայտարարեց թէ Գարայեան կատարեալ պէս առողջ է մտքով եւ թէ իր յիշողութիւնը բացառապէս պայծառ է :

Ոճիրէն վերջը, պատասխանելով ոստիկանութեան հարցումներուն, Գարայեան յայտարարած էր թէ հիւպատոսը սպանեց, որովհետեւ մերթերը էին ամերիկեան անցագիր մը տալ, թէեւ ստացած էր հայատակութեան թուղթերը :

Ինչպէս գրած ենք ժամանակին, Գարայեան սպանութիւնը կատարեց երբ հիւպատոսը կը պատրաստուէր կատքին դուրս ելլել եւ հիւպատոսարան մտնել : Վեց գնդակ արձակեց չէշտակի, վայրկեանապէս սպաննելով զոհը : Եւ ձերբակալուեցաւ, հիւպատոսին չարժարարին կողմէ, երբ կը փորձէր փախչիլ : Բազմութիւնը կ'ուզէր բրիկ բրիկ ընել զինքը, բայց ոստիկանութիւնը փրկեց :

Խաղաղասէր Ամերիկան զէնիթ կը ծախէ Թուրքիոյ, Խ. Միութեան եւ ուրիշներու

Պաշտօնական տեղեկագրի մը համաձայն, Թուրքիա, Խ. Միութիւնը, Չինաստան եւ Արժանթին ամէնէն աւելի օգտուած են Մ. Նահանգներու զինամատակարարութենէն, հոկտեմբերի ընթացքին : Արժանթին գնած է 527.000 տոլարի զինուորական օգնանաւ, Մէքսիկա՝ 406.000 տոլարի, Թուրքիա՝ 2.670.000 տոլարի, Խ. Միութիւնը՝ 859.000 տոլարի ռազմական իրեր : Չինաստան գնած է

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ԿՈՄՍՈՄՈԼԻ ԿՅԱՆՔԻՑ

»»» • «««

Ա.

« Հայերի՛ պրպտեցեք, իմ պիտի՛ւն աշխատի
Ճոգտուր իմ ուշ եղեռնալի անգնելու... »

Մ. Պատկանյան

Մի Պատկանյան ուրիշ ոչինչ, ամենօրյա հացի կռիվներ, տանջալի ապրուստ, ամեն օր նոր հոգսեր, նոր տանջանքներ, ու ոչ մի ժամանակ հանգիստ, ոչ մի ժամանակ ազատ մտքեր, ոչ մի ժամանակ ազատ զգացմունքներ։ Ամեն ինչ ստրկացած, ամեն ինչ ճնշված, ամեն ինչ ոտնատակ արված։ Ամեն ինչ ստրկության, ճնշման, ոտնատակ անելու նշան։ Ամեն ինչ ստրկության, ճնշման, ոտնատակ անելու ենթարկված։ Ամեն ինչ ստրկության, ճնշման, ոտնատակ անելու ենթարկելու ձգտող։

Ամեն ինչ ստրկության, ճնշման, ոտնատակ անելու ենթարկելու ձգտող։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՅԵԼԻՔՆԵՐ...

Ղարաբաղի ժողովրդական հեքիաթներ

Ղարաբաղի ժողովրդական հեքիաթները հրատարակվել են 1937 թ. Ազգագրական այս հարուստ նյութը հավաքել և գրի է առել Ա. Ալիշանը։ Հեքիաթները ներկայացնում են ղարաբաղցի գյուղացիների կյանքը, նրանց աշխատանքը, հոգեբանությունը, ինչպես նաև նրանց ստեղծագործական ընդունակությունները։

Հեքիաթների մեծ մասը կենդանական հեքիաթներ են։ Կենդանիները խոսում են, մտածում, ապրում են մարդկանց պես։ Հեքիաթներում կենդանիները ներկայացված են իրենց բնորոշ հատկանիշներով։ Աղվեսը խորամանկ է, գայլը՝ ագահ, արջը՝ միամիտ, իսկ նապաստակը՝ ճարպիկ։

Հեքիաթներում կենդանիները խոսում են մարդկանց լեզվով, ունեն մարդկային հատկանիշներ

ՎԱՍՊՈՒՐԱԿԱՆԻ ՀԱՅՐԵՆԱԿՑԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ

ՑԵՐԵԿՈՅԹ-ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ

ՋԻՆԱԴԱՐԻ ՕՐԸ, 11 ՆՈՅ. ԺԱՄԸ 3ԷՆ ԿԷՍ ԳԻՇԵՐ

Salle Poissonnière-ի ՇՔԵՂ ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ 7 Rue Fb. Poissonnière, Metro Bonne Nouvelle

Գեղարուեստական ճոխ բաժին, մասնակցութեամբ յայտնի արուեստագէտներու: Հաճելի անակնկալներ—ճաշ Արժանթինի, մասչելի պիւֆէ: Մուտ 10 ֆր.

690.000 *տոլարի պայթուցիկներ եւ օդանաւեր, իսկ Ճափոն՝ միայն* 85.000 *տոլարի ռազմական օդանաւ: Արտածման արտօնագիրներու ամբողջական արժէքը հասած է* 7.437.692 *տոլար :*

**** Բրիտանական կառավարութիւնը* 228.000.000 *ոսկիի սպառազինութիւն ապսպրած է* 19 *ամսուան ընթացքին: Նոյն ժամանակաշրջանին կատուզուած են* 58 *մասնաւոր հաստատութիւններ,* 26*ը ծովապետութեան,* 17*ը բանակին,* 15*ը օդատորմիղին համար: Անգլիացի գիտնականներ լուռ ու մունջ կը գործեն, պաշտպանութեան նոր միջոցներ գտնելու համար օդային յարձակումներու դէմ :*

Կառավարութիւնը անցեալ փետրուարին ներկայացուց նախահաշիւ մը, որ 1.500.000.000 *ոսկի ծախք կը նախատեսէր սպառազինութեանց հնգամեայ ծրագրի մը համար: Այս առթիւ իրաւասութիւն տրուեցաւ* 400.000.000 *ոսկի փոխ առնելու: Ներկայ եղմտական տարեշրջանին վերազինման ծախքը կը հաշուեն* 278.268.000 *(ընդհ. եղմտացոյցին գումարն է* 862.848.000 *ոսկի) :*

«Մար սահման ճեղ է»

Տոքթ. Կէօպէլս, Գերմանիոյ քարոզութեանց նախարարը, ճառ մը խօսեցաւ երէկ :

— «Մեր հողային տարածութիւնը չատ նեղ է, անուցանելու համար մեր ժողովուրդը: Ո՛րքան տարբեր է կացութիւնը հարուստ Անգլիոյ, հարուստ Ֆրանսայի: Անոնք ամբողջ երկիրներ ունին եւ կը լողան ճոխութեան մէջ, մինչ ու մինչ ունին ինչ որ կ'ուզեն: Առաջ մենք կը զողայինք որ եւ է խորհրդաժողովի առջեւ: Այսօր կացութիւնը փոխուած է, պարզապէս ժողովի չենք երթար : Ճիշտ, հարկ չենք վճարեր : Այլեւս ոչ ոք մեզի կոչնագիր կ'ուղղէ վճարելու : Մենք ապատ ժողովուրդ մը դարձած ենք արտաքսմանի կ'արգիլենք խաղաղութիւն մեր գործերուն: Եւրոպան պէտք է հասկնայ թէ Վերսայլի դաշնագիրը թաղուած է յաւիտեան, թէ Առաջնորդը ծառայութիւն մը մատոյց Գերմանիոյ եւ Եւրոպայի, էջ առ էջ պատռելով զայն: Բայց կան ուրիշ կարգ մը խնդիրներ որ պէտք է լուծուին, եթէ Եւրոպան խաղաղութիւն կ'ուզէ »:

Ունկնդիրներուն թիւն էր 15.000, *մեծ մասը տանտիրուհիներ :*

ՋԱՆԱՁԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՊՐԻՍԼԻԻ ՀՈՐՀՐԴԱԺՈՂՈՎԸ, որ կը գրազի Ծայր· Արեւելքի գործերով, նոր հրաւէր մը ուղղեց Ճափոնի, խաղաղութեամբ լուծելու համար չինական տագնապը: Այս առթիւ կ'ըսուի թէ Գերմանիա միջնորդութեան փորձ մը պիտի կատարէ համախոհելով Իտալիոյ հետ, հաշտութիւն գոյացնելու համար:

ԳԵՐՄԱՆԻԱ ԵՒ ԼԵՀԱՍՏԱՆ համաձայնութիւն մը կնքեցին, լուծելով փոքրամասնութեանց խնդիրը :

ՄՈՍԿՈՒԱՅԷՆ կը հեռագրեն թէ Սպիտակ Ռուսաստանի վիճուրական առաջնը մահուան դատապարտեց ութ հոգի որոնք ամբաստանուած են իբրեւ լրտեսներ: Ամբաստանագիրը կ'ըսէ նաեւ թէ անասուններ թունաւորած են: Ուրիշ հեռագրի մը համաձայն, բեւեռախոյզ Շմիտ հարմնիքէն մէկ օր առաջ Զեկային յանձնած է իր նշանածը, իբրեւ լրտես ...

ՑՈՒՆԱՍՏԱՆի Եօրկիոս թագաւորը, որ Փարիզ կը գտնուի քանի մը օրէ ի վեր, առջի օր հայկերոյթ մը սարքեց ի պատիւ Հանրապետութեան նախագահին: Ցետոյ այցելեց միջազգային ցուցահանդէսը :

ՄՈՒՄԲ ՄԸ ՄԵՏԱՂԱԳՈՐԾԱԿԱՆ հաստատութեանց անօրէնները որոշեցին այլեւս գործ չունենալ Աչխատանքի Դաշնակցութեան կողմէ կազմակերպուած իրաւաբար յանձնախումբերու հետ :

ԱՆԳԼԻՈՑ ՆԱԽՈՐԴ արքան, այժմ Ուինտզրի դուքս, որ Ամերիկա պիտի երթար երէկ, տիկնոջը հետ, վերջին պահուն հրաժարեցաւ, նկատի առնելով աշխատաւորական կազմակերպութեանց բողոքը: Դուքսը վերջերս տեսակցած էր Հիթլերի հետ եւ անոր գործակալը կը համարուի ...

ԱՂՔԱՏՆԵՐՈՒՆ համար ձրի մուտք պիտի հաստատուի ցուցահանդէսին մակումէն առաջ, մէկ կամ 3 *ֆրանք գանձելով ունեւորներէն :*

ՀԱՐԻՒՐ ՀՈԳԻ եւս արտաքսուեցան Ֆրանսայէն, մեծ մասով Սպանիացիներ եւ Իտալացիներ, որոնց մէջ երեւելիներ ալ կան :

Տոքթ. Ա. ՄԵԼԻՔԵԱՆ

ԲՈՒԺԱՐԱՆԸ **87 Rue Ernest Renan, Issy-les-Moulinaux**

Մէթրօ **Mairie d'Issy**-ի ճիշդ դիմացը:

Մանուպէտ քթի, ականջի, կոկորդի, գլուխի եւ վիգի հիւանդութեանց: Կը դարմանէ նաեւ ներքին հիւանդութիւններ:

Կ'ընդունի երեքշաբթի, հինգշաբթի եւ շաբաթ օրերը ժամը 5–7:

Փարիզի մէջ, կ'ընդունի 49 rue de Maubeuge, *երկուշաբթի, չորեքշաբթի եւ ուրբաթ օրերը ժամը* 2–4, *հեռաձայն* Trud. 21-03

Հ. ՋԱՐԴԱՐԵԱՆ

ՎԻՐԱԲՈՅԾ - ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԾ

44 Rue Dunkerque (*Մէթրօ կամ Տիւ Նորտ*)

Tél. Trudaine 42–69

Կ'ընդունի ամէն օր ժամը 14–20:

Առաւօտները ժամագրութեամբ:

ՇԱՐԺԱՆԿԱՐԻ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՄ

Այսօր, կիրակի երեկոյ ժամը 8.30*ին Գ. Յովհաննէսեանի սրճարանը՝* 13, Rue Pierre Curie, Kremlin-Bicetre, *մէթրօ* Porte d'Italie

ՍԻՆԷ ՄԷՐՕ պիտի ներկայացնէ Նայերէն տաւտրով ՄԻՇԷԼ ՍՏՐՕԿՕՖ. ՍՈՒԼԹԱՆ ՀԱՄԻՏ եւ ՀԱՄԱՇԽԱՐՀԱՅԻՆ ՁԱՄԲԱՐԸ ԵՒ ՀԱՑ ԱՐԻՆԵՐԸ: Մուտք 3 *ֆրանք*

Յանուն.— Գ. ժագ ՏԵրտէրեան որ Մարսէյլէն եկած է փարիզ, տեղւոյն վրայ պիտի ծանուի հայերէն եւ արեւելեան տիպեր:

Նոյնը ՊԱՆԵԷՕ-ՔԱՇԱՆի մէջ 8 *Նոյ. երկուշաբթի երեկոյ ժամը* 8.30*ին* 150 Route d'Orléans (Aristide Briand): *Մուտք* 3*ֆր.*

ՊԱՐԱՆՑԻԿ ՑԵՐԵԿՈՑԹ

Ֆ. Կ. ԽԱՉԻ ՓԱՐԻԶԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ

14 Նոյեմբեր կիրակի ժամը 16էն մինչեւ կէս գիշեր

VICTOR HUGOի *շքեղ սրահներուն մէջ*

46 ter, Rue Saint Didier· *մէթրօ* Victor Hugo *կամ* Trocadero

Գեղարուեստական բաժին կը մատուցի յայտնի երգիչ Պ. ՂՈՒԿԱՍԵԱՆ

Կ'երգէ «Ալմաստ» օփէրայէն եւ ուրիշ գեղեցիկ կտորներ:

Ընտիր ժազ. թառ եւ հաճելի անակնկալներ:

ՄՈՒՏՔ 10 ՖՐ.

Անդամուհիներու կողմէ պատրաստուած ճոխ պիւֆէ դիւրամատչելի գիներով:

Ֆ. Կ. ԽԱՉԻ ասւանդական *ՊՅՈՒՂԻ ՕՐը* 26 *դեկտեմբեր կիրակի օր բարեգործականի ֆան. մէջ:*

ՏԱՐԵԿԱՆ ՄԵԾ ՊԱՐԱՆՑԻԿ-ՑԵՐԵԿՈՑԹ

ԿԱՋՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ

ԱՏԱՓԱՋԱՐԻ ՀԱՑՐ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ

28 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ԿԻՐԱԿԻ, ԺԱՄԸ 15.30ԷՆ ՄԻՆՉԵՒ ԿԷՍ ԳԻՇԵՐ

Saint-Didier—Victor-Hugoի

շքեղ սրահներուն մէջ

46 ter, Rue Saint-Didier, Métro: Victor-Hugo *կամ* Trocadéro

8 ՀՈԳԻՆՈՑ ԸՆՏԻՐ ՕՐՔԷՍՔՐ-ԺԱՋ, ԵՒ ՀԱՃԵԼԻ ԱՆԱԿՆԿԱԼՆԵՐ

ՃՈՒ ՊԻՒՖԷ ԴԻԻՐԱՄԱՏՉԵԼԻ ԵՒ ՆԱԽԿԻՆ ԳԻՆԵՐՈՎ

ԱՃԻՐԴ ՉԿԱՑ

ՏՈՄՍԵՐՈՒ ԳԻՆԵՐԸ, ԿԻՆԵՐՈՒ 7.50, ԱՅՐԵՐՈՒ 10 ՖՐ.

ԴՊՐՈՑԱԿԱՆ ՑԵՐԵԿՈՑԹ

ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՐԱՒԱՅԻՆ ՇՐՋԱՆԻ «ՅԱՌԱՋԴԻՄԱՍԻՐԱՑ» ՄԻՈՒԹԵԱՆ

ի նպաստ իր վարժարանին

150 Route d'Orleansի *սրահին մէջ, (Պանեէօ)*

Այսօր, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3*ին*

Նախագահութեամբ Հայր ՍԱՒԱԿ ՏԷՐ ՄՈՎՍԷՍԵԱՆի

Աշակերտութեան կողմէ պիտի ներկայացուի

Պ. ՆՇԱՆ ՊԷՇԻԿԹԱՇԼԻԵԱՆի «ՊՈԼԻՍ ԵՒ ՓԱՐԻԶ»ը

(կատակերգութիւն 2 արար)

կը նուագէ Թաւիտ Գարեղին: Երգ եւ արտասանութիւն:

Մուտք՝ 3 ֆրանք

Հ. Մ. Ը. Մ. ակաուտական կեանք

Հ. Մ. Ը. Մ.ի Փարիզի Ենթաշրջանի սկաուտներու ծնողական տարեկան թէյասեղանը տեղի կ'ունենայ կիրակի, 7 Նոյ. կէսօրէ վերջ ժամը 3ին Բաբեգործականի Տան մէջ, 8 Rue Bossuet, Paris· *Տեղի կ'ունենան մարզանքներ, սկաուտական կատակերգութիւններ, արտասանութիւն, երգ, դաշնակ եւայլն:*

ՆՈՒԱԳԱՀԱՆԴԷՍ

Շնօրհյալի դաշնակահարուհի *Օ/և ՏԻՐՈՒՀԻ ԶԱՌԱՓԵԱՆ* պիտի մասնակցի *ՄՕՌԻՍ ՄԱՐՔՐԵՂՈՅԻ* կողմէ կազմակերպուած եւ 16 կարող երաժիշտներէ բաղկացած *ալիքներու* նուագախումբին որ պիտի նուագէ միջազգային ցուցահանդէսին մէջ:

Զորս նուագահանդէսները տեղի պիտի ունենան այս կիրակի եւ երկուշաբթի ժամը 5–6 եւ 6–7, Salle l'U. C. A. F. centre des Arts et Metiers Entrée Alma-Tourisme· *Նուագահանդէսի մուտք՝ 3 ֆրանք·*

ՏԻՐՈՒՀԻ ԶԱՌԱՓԵԱՆ

Դաշնակի եւ Մաթքլնօյի պիւճների դասեր :

6, Villa des Sablons (81 Avenue du Roule-ի վրայ) **Neuilly s/Seine, MÉTRO SABLONS:** *Ժամադրութեամբ համար դիմել գրասէր :*

REXY CINEMA (Lyon)

Cours Lafayette, angle Rue Garibaldi

5 *Հոկտ.—*11*Նոյ.*

Երեկոյեան ժամը **8.30**

Իսկ Հինգ. եւ Կիր. կէսօր եւ գիշեր:

Jean Murat

dans

Homme à abattre

Դիներ 3, 5 *եւ* 6 *ֆրանք:*

Նոյեմբ. յայտարարութենէն ետքի կիր. տրուի 2 *մուտքի տոմսակ վճարուած գինով*

ՓՈՏՈԳՐԱՖԻԱ եւ ԿԱՐԴԱՑՔԻ ԵՂԱՆԱԿՈՒԹԻՒՆ՝ «ՄԵՂՈ»

փարիզի եւ շրջանի Յատուկ ցուցակ

ՓԱՐԻԶ ՄԷՋ

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

— Այրի տիկին Սուլթան Գալոյեան կը փնտռէ իր եղբայրը Մանուկ Ծիանեան Թարքերդի Խրած գիւղացի, որ ասկէ 10 տարի առաջ կը գրանուէր 1,Emily Street Cambridg Mass, U. S. A.: Ջինք ճանչցող կամ իմացէն գիտցողներէն կը խնդրուի իմացնել հետեւեալ հասցէին՝

Madame Soultanne Kaloyan
15 Rue Villa-Verlaine, Paris. (19e.) France·

կը խնդրուի ամերիկահայ Թերթերէն արտատպել:

ՅԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

ՁԱՆԿԸՕԶԵԱՆ ընտանիքը իր անկեղծ եւ խոր վշտակցութիւնը կը յայտնէ Պ. Յակոբ Ռուքինեանի եւ իր պարագաներուն, իրենց սիրելի աղջկան եւ տիկնոջ անակնկալ եւ դառնագէտ մահուան առթիւ·

×

ՅԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

ՅԱՐՕՆ-ՅՈՒՐՈՒԹԵԱՆ Նահանգային Հայրենակցական Միութեան Մարսէյլի Մասնաճիւղը սրտի խորունկ կսկիծով իր ցաւակցութիւնը կը յայտնէ հայրենակից ՌՈՒԲԵՆ ՊՈԼՕՑԵԱՆի մահուան առթիւ իր եղբօր՝ Լեւոն Պոլոյեանի եւ իր պարագաներուն:

ԲԱՖՖԻի ցոր. Մարսէյլի ցանցնախումբի վիճակախաղէն *1402* թիւը շահած է բաֆֆիի մեծադիր իւղանկարը. ստանալու համար ներկայանալ Ազգ. Առաջնորդարան, *3 Rue Venture*, առաւօտները ժամը 9–12:

ՀԱՍՑԷԻ ՓՈՓՈԽՈՒԹԻՒՆ

ՏԻՒՔԹ. Լ. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ

ՓՈԽԱԴՐՈՒԱԾ Է

146 Rue Lafayette (Gare du Nord)

Թէլէֆոն **Nord 84-04** (*անփոփոխ*)

Կ'ընդունի ամէն օր ժամը 2–7, *կիրակի եւ տօն օրեր ժամագրութեամբ*

ԱՊԹՏԱՎԱՃԱՌ K. Kestekian

Պատիւ ունի ծանուցանելու իր յարգելի բոլոր յաճախորդները, որ ըստ առջինոյն կը վաճառէ մեծագանակ ԱՊՈՒԼՅՏ եւ ԵՐՇԻԿ, իր արդիական գործարանին մէջ,

Դիմել գործարանի հասցէով՝ 5, Traverse de la Plâtriere, St. Julien, Marseille:

“ՇԻՐԱԿ” *Արեւելքի միակ իսկական օրգան է Անզուգական: Անմրցելի: Անխոթդխոթ պատրաստուած գուտ չամիչի պիւրէով: Հայ աւետարանական սեղանին զարդ*

ՀԱՅԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐՈՎԱՑԸ

Ճաշարան **ՅԼՕՐԻԱ**

61, Rue Monsieur le Prince, Paris (6)

Մէթրօ՝ Օտէօն եւ Սէն Միշէլ *Հեռաձայն* **Danton ; 52 – 78**

Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ :

ԲԱՑՈՒԱԾ Է ԱՐԴԻԱԿԱՆ ԿԱՀԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ՃԱՇԱՐԱՆԸ

ՐԱՖՖԻ

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ Մ. Գ. ՄԻՐԻՃԱՆԵԱՆ

8 Rue Maubeuge, Paris (9)

Արեւելեան եւ եւրոպական համեղ կերակուրներ՝ պատրաստուած մանաւանդ խնամքով: Յաճախորդները կրնան մտնել խոհանոց՝ տեսնելու համար տիրող մաքրութիւնը:

Պոլսական օրի՝ տաք աղանդերներով: Տրամադրելի սրահ հաւաքոյթի, նշանտուքի, հարսնիքի եւայլնի համար շատ նամեստ գիներով:

ՀԱԳՈՒՍՏԵՂԷՆ ԵՒ ՈՒՏԵՍՏԵՂԷՆ

ՌՈՒՍԱՍՏԱՆ ՂՐԿԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

Ցուցուար 1էնսկսեալ կը գործադրենք մեր նոր արժեցուցակը անդլիական, ֆրանսական եւ չեխօսլավաք բրդեղէններու, կօշիկներու, ձերմակեղէններու, թրիքօթաժի, գուլպաներու եւն. համար:

Աժենալաւ ապրանքներ բացառաբար գեղչուած դիներով:

Կը յանձնարարենք Ռուսաստան ղրկել Underwood *եւ* Royal *դիւրափոխադրելի գրամեքենաներ, որոնց առաքումը կ'ընենք ուղղակի Ամերիկայէն.*

Փոխադրողներու կը դրկենք կերպասներու նմոյշները եւ գիները·

Դիմել՝ **American Lloyd, Paris (9). 7 rue Auber**

Tél. Opéra 67-77, 67-78

Բացուած է

Ձեւ ու կարի դասընթացքը, առաւօտեան մինչեւ կէսօր· Պիտի սորվին ամենավերջին մեթոտով, տեսական եւ գործնական: Մանրամասնութեանց համար դիմել ՏԻԿԻՆ ՎԱՐԴԱՆԵԱՆի 12 Rue Saint Sulpice Paris (6me,). Métro Odeon.

FOURURESDE ST. BERNARD

ՀԱՑԿՈՒՀԻ ԿԻԼՊՕԼԵԱՆ

24, Rue Affre կամ 8, Rue Cavé — PARIS - 18e

Մասնաճիւղ՝ 2, Rue de la Charbonnière —

Մէթրօ՝ La Chapelle — Barbès Roch. **Tél. Montmartre 69-70**

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ.— Այս ձմեռ մի ժամանցուքիք մուշտակ ձեռք բերելու առթիւ, վստահութեամբ դիմեցէք մեր վաճառատունը, ուր պիտի գտնէք գանազան մուշտակներ, գաբեր, ապուշոններ, օձիքներ եւ փոքրիկ կենդանիներ: Մեր արհեստանոցներուն մէջ՝ չափի վրայ կը շինենք մանթօներ եւ գաբեր, անմրցելի գիներով: Կը ստանձնենք մուշտակներու նորոգութիւնը, ձեւափոխութիւնը, ներկելը եւ թաքածք: Մուշտակները կը մաքրենք ձրի:

Բաց է կիրակի օրեր մինչեւ կէսօր·

Le Gérant : H. STEPHAN

17, Rue Damesme. PARIS (13e) Imprimerie A. DER (AGOPIAN)

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN — 17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Rédaction et Administration — Téléphone : Glacière 15 - 70
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ — Chèque Postal Paris 1678 - 63
(ԵՐԹԱՑԻԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ՀԱՅԱՆԱՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԳԱՑՄԱՆ ՆԵՐ,— ՏԱՐԵԿԱՆ ՎԵՑԱՄՍԵԱՑ ԵՒ ԱՄՍԵԱՑ

Ֆրանսա եւ Գաղութներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40 ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	265 »	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	215 »	110 ֆրանք	

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 9 ՆՈՅԵՄԲԵՐ MARDI 9 NOVEMBRE 1937

ԺԳ ՏԱՐԻ — 13e Année No. 3572 — Խմբագիր՝ ՇԱՀԱՐԸ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՔԱՆ ՏԱՐՈՒԱՆ ՓՈԹՈՐԻԿԸ

Կիրակի օր տօնուեցաւ բոլշեւիկեան յեղափոխութեան քսանհինգամեակը, չունդալից հանդիսաւորութեամբ մը որուն գաղտնիքը միայն իրենք՝ բոլշեւիկները գիտեն :

Ինչպէս կը նախատեսուէր եւ ինչպէս հեռագիրներն ալ կը հաստատեն, տօնակատարութեան սիրական դիծն եղած է մարտական ոգին : Ոչ միայն ցուցադրութիւն զօրքի եւ զինամբուեռի, այլեւ բունչք՝ սահմանէն անդին եղած թշնամիներու դէմ : Օրանան առեներեսը, Վորոշիլով, կարմիր բանակը վերաբերեց կրակոս ազդարարութեամբ մը, որ չատ կը յիշեցնէ Հիթլէրներու եւ Մուսոլինիներու ծանօթ ճառերը :

— « Խորհրդային բանակը խաղաղութեան բանակ մըն է, բայց եթէ թշնամի մը յարձակում գործէ, մեր բանակը պիտի դառնայ յարձակողական ուժ մը, որ պատերազմը պիտի փոխադրէ հակառակորդին հողին վրայ եւ պիտի փոշիացնէ զայն :... Մենք պատերազմ չենք ուզեր, բայց չենք վախնար պատերազմէն եւ պատրաստ ենք »:

Մէկ խօսքով, բուն քառնամեակէն աւելի, կարմիր բանակն էր որ կը վերաբերուէր , իր 1,300,000 զինուորներով եւ արդիական զինարուեստի ամենավերջին կատարելութիւններով : Մարտակոչ եւ յարձակուն յաւելում դէն ու զրահի, պատրաստ գոնուելու համար գալիք վտանգներու հանդէպ :

Եւ այս բոլորը ճիշդ այն պահուն, երբ միւս ճակատը՝ Գերմանիա, Իտալիա եւ Ճափոն նոյն հանդիսաւորութեամբ ուխտ մը կը կնքէին, պայքարելու համար « համայնավարական վտանգ »ին դէմ, յանուն խաղաղութեան եւ քաղաքակրթութեան ...

×

Կարելի չէ քանի մը տողի մէջ ամփոփել քսան տարուան փոթորիկը, որ հիմն ի վեր սարսեց վիթխարի կայսրութիւն մը, յաջորդական միապետութիւնը, միեւնոյն ատեն ցնցելով ամբողջ աշխարհը, եւ յեղափոխութեան, խռովութեանց, բազմատան խլրտումներու սերմերը ցանելով ամէն կողմ :

1917 նոյեմբեր 7ի յեղափոխութենէն քան տարի վերջն ալ, փոթորիկը չէ հանգարտած տակաւին : Ոչ անձայրածիր Ռուսաստանի մէջ, ոչ ալ անոր սահմաններէն դուրս : Թերեւս աւելի խստացած, սաստկացած է, քան տասը տարի առաջ :

Քսան տարի վերջը, աւելի սուր են ախորժակները, եւ աւելի բացորոշապէս կազմակերպուած՝ ճակատները :

Անոնք որ ամէնէն առաջ ժպտեցան խորհրդային իշխանութեան, դաշնագիրներ եւ համաձայնութիւններ կնքելով Մոսկուայի հետ, ֆաշական Իտալիան եւ հիթլէրական Գերմանիան, այսօր դարձած են անողոք թշնամիներ եւ կը ճգնին իրենց եռեւէն քաշել ուրիշ պետութիւններ ալ, ինչպէս քաշեցին հեռաւոր Ճափոնը : (Իրազեկներ կը հաստատեն թէ նոյեմբեր 6ի դաշինքը ստորագրելու պիտի հրաւիրուին բոլոր հակաբոլշեւիկ պետութիւնները, սկսելով ազգայնական Սպանիայէն) :

Աւելորդ է բացատրել թէ այս վարդապետական - տեսական բացատրութիւնը՝ հակաբոլշեւիկ, վարագոյր մըն է, ծածկելու համար բուն քաղաքական - մարտական պնդակցութիւնը : Նորէն Հռոմ - Պերլին առանցքն է որ կը լարուի, կուռ գօտի մը կազմելու համար Ա. Միութեան բոլորտիքը : Անոր եռեւէն եւ առջեւէն , անոր բանուկ ճամբաներուն վրայ :

Եւ անշուշտ այս վտանգին դիտակցութեամբ է որ, Մոսկուա անընդհատ կը հնչեցնէ նոր եղանակ մը, հայրենասիրութեան լոզը, մասնաւորապէս երեք տարիէ ի վեր :

Հայրենիքի եւ հայրենասիրութեան մասին կը խօսին գործավարն ու պատմագիրը, ուղղակի կապ մը հաստատելով Մեծն Պետրոսի եւ խորհրդային իշխանութեան միջեւ : Հայրենասիրութեան գովքն է որ կը հիւսէ բանաստեղծը, Լերեւեւ-Կումաչ, նոյն ինքն «հանճարեղ Առաջնորդ»ին յանձնարարութեամբ.

Հարազատ երկիր իմ, դու անծայր ես,
Դաշտ, անտառ, գետեր ունիս առատ,
Ջեմ տեսել ուրիշ նման աշխարհ ես,
Ուր շնչում է մարդն այնքան ազատ :

×

Բովանդակ աշխարհ զարհուրանքի եւ ապշութեան մատնուած է, տեսնելով որ քսան տարի վերջն ալ, Մոսկուայի վարիչները անխնայ կը շահագործեն մարդկն ու գնդակը, պաշտպանելու համար յեղափոխութիւնը :

Հարիւր հազարաւոր զիահներ ինկան, քսան տարի առաջ ,— վրէժխնդիր յեղափոխութեան ալիքն է, բոլոր մարդիկ ու համակերպեցան :

1925էն ապին, փակուած կը համարուէր « ռազմական կոմունիզմ»ի շրջանը : Ձախջախուած էին բոլոր թշնամիները, եւ յաղթականները « սոցիալիզմ կը կառուցէին» աշխարհի մէկ վեցերորդ մասին մէջ :

Եւ ահա նորէն « ռազմական կոմունիզմ», երկու տարիէ ի վեր : Իբարու եռեւէ գնդակահարութեան նոյնիսկ յեղափոխութեան հիմնադիրներն ու քարոզիչները, Լէնինի գործակիցներն ու տարեկիցները : Մանգաղը հասաւ մինչեւ յետին ծայրագաւառը :

Քսան տարի առաջ, յեղափոխութիւնն էր որ գոհեր կը պահանջէր, առանց ազգի եւ երկրի խտրութեան : Այսօր սթալինեան սահմանադրութիւնն է որ գլուխներ կը լափէ — բուն իսկ յեղափոխութեան գլուխները կը հարթէ նոյն արիւնածարաւ մոլեգնութեամբ...

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՀԱԿԱԲՈԼՇԵՒԻԿ ԴԱՇԻՆՔԸ ՍՏՈՐԱԳՐՈՒԵՑԱՒ ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ, ԻՏԱԼԻՈՅ ԵՒ ՃԱՓՈՆԻ ՄԻՋԵՒ

Միացեալ ճակատ 200 միլիոն խորհրդայիներու

Շաբաթ առաւօտ, 6 նոյեմբեր, Հռոմի մէջ ստորագրուեցաւ հակաբոլշեւիկ դաշնագիրը, Գերմանիոյ, Իտալիոյ եւ Ճափոնի միջեւ : Երկու ժամ վերջը, Իտալիոյ ճայնասփիւռի կայանները կը հաղորդէին դէպքը, մանրամասն լուսաբանութիւններով : Մինչեւ վերջին պահուն խիստ վերապահում կը տիրէր Հռոմի պալատական շրջանակներուն մէջ եւ թերթերն ալ լուռ կը մնային : Բայց իրիկուան թերթերը ամբողջ սիւնակներ նուիրեցին, մանաւանդ պնդելով երեք պետութեանց զինուորական ուժին եւ ճափոնի մեծ եւ յարաճուն նաւատորմիղին վրայ :

Ըստ սովորութեան պալատական շրջանակներու մէջ կը հաւատան թէ դաշնագիրը որ եւ է ազդի դէմ ուղղուած չէ եւ թէ անոնք ազատ են միանալու : Դաշնագրին ստորագրութեան առթիւ ճառ մը խօսելով, Իտալիոյ արտաքին նախարարը չհշտեց թէ երեք պետութիւնները « ճակատ կը կազմեն համայնավարութեան նենգ խաղերուն դէմ : Քաղաքակիրթ երկիրներու առողջ եւ չինարար ուժերը պէտք է համերաշխին երեք պետութեանց հետ : Երբեակ դաշինքը որեւէ երկրի դէմ ուղղուած չէ, այլ բաց կը մնայ այն բոլոր պետութեանց ջեւ որ կը փափաքին մեզմիանալ հաւաքական գործունէութեան համար : Դաշնագիրը գործնական ձեռնարկ մըն է ի սպաս խաղաղութեան եւ քաղաքակրթութեան : Ֆաշականութիւնը կ'ուզէ պահպանել եւ պաշտպանել արտաքին բոլոր վտանգներու դէմ » :

Գերմանիոյ ներկայացուցիչը, Ֆօն Ռիպպենթրոփ եւս նոյնիմաստ յայտարարութիւններ ըրաւ չարժանկարի գործիքին առջեւ, իսկ ճափոնական դեսպանը ըսաւ .

— « Մեր երեք պետութիւնները հին են իրենց աւանդութիւններով եւ երիտասարդ՝ իրենց տենչերով : Բացորոշ է որ այսօրուան դաշինքը բարերար հետեւանքներ պիտի ունենայ խաղաղութեան եւ համաչխարհային քաղաքակրթութեան պահպանման համար :

Իրականին մէջ, դաշինքը հաստատումն է այն դաշնագրին որ կնքուեցաւ 1936 նոյեմբեր 25ին, Գերմանիոյ եւ Ճափոնի միջեւ : Նախաբանը կ'ըսէ — « Իտալական, գերմանական եւ ճափոնական կառավարութիւնները նկատելով որ Համաշխարհային Միջազգայինը (Կոմինտէրն) կը չարունակէ վտանգել քաղաքակիրթ աշխարհը, թէ արեւմուտքի եւ թէ արեւելքի մէջ եւ կը խանգարէ խաղաղութիւնն ու բարեկարգութիւնը, համոզուած ըլլալով թէ միայն խաղաղութեան եւ բարեկարգութեան պահպանումով չահաղդուռած պետութեանց ակռա գործակցութիւնը կրնայ սահմանափակել եւ վանել այդ վտանգը, նկատելով որ Իտալիա, որ ֆաշական վարչաձեւին հաստատումէն ի վեր այս վտանգին դէմ պայքարած է աննկուն վճռականութեամբ եւ վանած՝ Կոմինտէրնը որոշած է հաստատակաց թշնամիին դէմ միանալ Գերմանիոյ եւ Ճափոնի հետ, կնքած են հետեւեալ դաշինքը, համաձայն 1936 նոյ. 25ին Պերլինի մէջ կնքուած հակաբոլշեւիկ համաձայնութեան Բ. յօդուածին» :

Ցետոյ կուգան չորս յօդուածներ, որոնց առաջինով Իտալիա իր համաձայնութիւնը կը յայտնէ : Երկրորդ յօդուածին տրամադրութեամբ, Իտալիա կը համարուի «սկզբնական ստորագրող», ինչ որ կը նշանակէ թէ տեւողութիւնը, հինգ տարի, միեւնոյնը պիտի ըլլայ երեքին համար ալ (1941) : Երրորդ յօդուածը կը միացնէ նոր տեղագրութիւնը եւ սկզբնական բնագիրը . չորրորդը հաստատապէս վաւերական կը հռչակէ գերմանական, ճափոնական եւ իտալական բնագիրները :

Ստորագրութեան ներկայ եղած են ճափոնական դեսպանատան զինուորական, նաւային եւ օդանաւային կցորդները, բայց կ'ըսուի թէ սովորական ձեւակերպութիւն մըն է այդ :

Լոնտոնի եւ Փարիզի մէջ միշտ այն կասկածը կը տիրէ թէ այս դաշինքէն դատ, դաղտնի համաձայնութիւն մը կնքուած է երեք պետութեանց միջեւ :

**** Վիրճինիա Կայտա, որ միշտ Մուսոլինիի թարգմանը կը համարուի, փաստարանելով դաշնագիրը, կ'ըսէ թէ ան ստորագրուած է «աշխարհի երեք ամէնէն երիտասարդ, ամէնէն առնական եւ քաջ ազգերուն կողմէ, որոնք զին - ուած են ցամաքի եւ ծովու վրայ եւ օդին մէջ : Եթէ ծովերը զառնան փոխադրութեան միջոց կարմիր յեղափոխութեան քարոզութեանց եւ սպառազինութեանց, ինչպէս Միջերկրականը սպանիական պայքարին առթիւ, լաւ է որ աշխարհ գիտնայ թէ երեք պետութիւնները հաւաքաբար կրնան անոնց պաշտպանութեան համար փութացնել 2.000.000 թոն տարողութեամբ մարտանաւեր եւ թէ այդ քանակութիւնը կ'ածի արագօրէն եւ տեւականօրէն » :*

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԱՐԳԻԼՈՒԱԾ Է ՄՐԹՄՐԹԱԼ

Երեւանի «Գրական Թերթ»ը «հակախորհրդային մահապարտութիւն» մը կը մատնանշէ իր վերջին թիւին մէջ (24 հոկտ.) :

Երիտասարդ գրագէտ մը, Մկրտիչ Արմէն, ծնած 1906ին, Լենինական եւ գրական հրապարակը նետուած՝ 1923էն ի վեր, գրեթէ կը հրատարակէր է այս տարի, «երիտասարդ Մի - լիցիոներ» : Գրեթէ յստակացուած է մանուկներուն :

Ի՞նչ մանուկ, ի՞նչ մանկավարժու - թիւն, կատարեալ «մահապարտու - թիւն» :

Լսեցէք.

--- «Գրքոյկի հեղինակը՝ Բակունցի-Զարեհոյի հակայեղափոխական գրական բանդակի մոլեռանդ ներկայացուցիչ Մ. Արմէնն է :

Գրքոյկի խմբագրի եւ Գլավլիտի (հրատարակչական) ընկերների քաղաքական կուրութիւնից օգտուելով, նացիոնալիզմի մահապատժութեան մէջ վարժուած Մ. Արմէնը մեր մանուկներին հրամցրել է խորհրդային հայրենիքի նկատմամբ թունաւոր ատելութեամբ լցուած մի տրոցկիստական - ֆաշիստական «գործ», որով մանուկ ընթերցողի աչքին խեղաթիւրած, կարիկատուրային ձեւով է պատկերացրել մեր աքանչելի իրականութիւնը :

Առերեւոյթ չատ «անմեղ» է այդ գրքի բովանդակութիւնը, չատ «մանկական», «զուարճալի», բայց ըստ էութեան խիստ խորամանկ ու չարամիտ » :

Անշուշտ սրատես գրաքննիչը ջախջախիչ փաստեր ունի, այնտեղ յառաջ երթալու համար :

Մկրտիչ Արմէն պարզապէս կը ծաղրէ խորհրդային կարգերը :

Խօսքը տանք նորէն գրաքննիչին.

— « *Պետիկը հայրն աշխատում էր խաղալիքներ պատրաստող արհեստանոցում* » .— ահա այս «անմեղ» նախադասութեամբ է սկսում Արմէնի«մանկական» պատմուածքը : Բայց հէնց երկրորդ նախադասութիւնից էլ դուրս է ցցուել ճարպիկ մաքսանենգի հակախորհրդային կեղտոտ մտածքը : Հեղինակը թունաւոր լոբծունք է թափում մեր խորհրդային կեանքի վրայ, զբաղարեալով խորհրդային երկրի բանուորին եւ չարամիտ ծաղրի առարկայ դարձնելով խորհրդային միլիցիոներին :

Առելութիւնից կատաղած Մ. Արմէնը՝ հասկնալի է, թէ ինչու չի ցանկացել խորհրդային հայրենասիրութեամբ վառուած հօր պատկերը տալ մեր մանուկներին, այլ տուել է, ճիշդ իրեն նման մի մարդու, որն «ամէն առաւօտ մրթմրթալով գնում էր աշխատանքի, կէսօրից յետոյ մրթմրթալով վերադառնում էր տուն : Նա աշխատանք չէր սիրում» (էջ 1) :

Այսքան, եւ ուրիշ ոչինչ :

Ահաւոր, ահաւոր : Ի՞նչպէս կարելի է «մրթմրթալ» խորհրդային հայրենիքի մէջ : «Դա նացիոնալիստ Արմենի չարամիտ մրթմրթոցն է խորհրդային բանուորի մասին, որի պատկերը նա թշնամական միտումով խեղաթիւրել է» :

Եզրակացութիւն.— Մ. Արմէնը դուրս հրել Գրողներու Միութենէն, որուն առ այժմ «սադ» մնացած ամդամները նախորդին կէսն անգամ չեն կազմեր :

Նոյն թերթի նոյն թիւին մէջ, երկու սիւնակ անդին, նորէն կը յիշուի «ժողովրդի թշնամի, ֆաշիստական լրտես Զ. Յեսայեան»ը (Զապէլ Եսայեան) :

Այդ մասին ալ վազը :

Վ.Ա.Հ.

ԹՈՒՐՔԻՈՅ Կ'ԱՐԳԻԼԷ ՀՐԵԱՆԵՏՈՒՆ ՆԻՐԳԱՂԹԸ

« Թան » կը գրէ թէ Թուրքիոյ խորհրդարանին ներկայացուած է օրինագիծ մը որ կը տրամադրէ արտաքսել բոլոր օտար Հրեաները : Այս օրինագիծը դրաւած է Ազգ. Մեծ Ժողովին ամբողջ ուշադրութիւնը : Եթէ օրէնքը քուէարկուի, այսուհետեւ ոչ մէկ օտար Հրեայ պիտի ընդունուի Թուրքիոյ մէջ :

ԲՈԼՇԵՒԻԿԵԱՆ ՅԵՂԱՓՈԽՈՒԹԵԱՆ ՔՍԱՆԱՄԵԱԿԸ

Հակադրական ցոյցեր եւ զօրահանդէս

Կիրակի օր, 7 նոյեմբեր, բոլշեւիկեան յեղափոխութեան քսանհինգամեակը տօնուեցաւ Մոսկուայի մէջ, զղրդադին ցոյցերով եւ վիթխարի զօրահանդէսով մը, որուն նմանը չէր տեսնուած մինչեւ այսօր : Ամբողջ երկու ժամ Սթալին, Վորոշիլով եւ կառավարութեան անդամները ոտքի կեցան Լէնինի դամբանին առջեւ, օտար դեսպաններուն հետ, դիտելու համար 100.000 զինուորներու անցքը, հարիւրաւոր հրասայլերով, հակաօդային թնդանօթներով, հզօր լուսարձակներով եւ անհամար թնդանօթներով : Թափօրին առջեւէն կ'երթար 700 հոգինոց նուագախումբ մը : Օդը դէշ ըլլալով, օդատորմիղը չմասնակցեցաւ հանդիսութեանց : Կարմիր հրապարակը զրօշներու ծով մը զարձած էր, մինչ 1.500.000 քաղաքացիներ կարգով կ'ողջունէին Սթալինը :

Քսանամեակի առթիւ ճառ մը խօսեցաւ մարշալ Վորոշիլով, պատերազմական գործավարը, որ չէր սեց .

— « Խորհրդային բանակը խաղաղութեան բանակ մըն է, բայց եթէ թշնամի մը յարձակի մեր վրայ, մեր բանակը պիտի դառնայ յարձակող ուժ մը որ պատերազմը պիտի փոխադրէ հակառակորդին հողին վրայ եւ պիտի փոշիացնէ զայն : Կարմիր բանակը, սպառազինուած առաջնակարգ արհեստագիտութեամբ եւ մարտական վճռականութեամբ եւ կազմակերպուած համաձայն ամենավերջին զինարուեստի, երկար տասնեակ մը ի վեր զարձած է ուժ մը զոր պէտք է նկատի առնեն մեր անդութ եւ ամօթապարտ թշնամիները : Այսէն օր մեր բոլոր զինուորները իրենց անվերապահ սէրը եւ անսահման անձնուիրութիւնը կ'ապացուցանեն իրենց հայրենիքին, խորհրդային կառավարութեան եւ համայնավար կուսակցութեան : Մեր սահմաններէն անդին կը վառին արդէն պատերազմի հրդեհները : Եթովպիա, Սպանիա, Չինաստան, ահաւասիկ ակներեւ յարձակման եւ միջամտութեան զոհերը : Ահաւասիկ երկիրներ որ նետուեցան բարբարոսական եւ ոչնչացնող սպանդի կրակին մէջ : Ֆաշականութիւնը արիւնուռչ պատերազմ կը սպառնայ բոլոր ժողովուրդներուն, ամբողջ աշխարհի : Զգազար ֆաշականները ափեղդփեղ սպառնալիքներ կ'ուղղեն կարմիր Մոսկուայի բոլշեւիկներուն եւ կը յոխորտան իրենց կատաղի այլ անզօր յոյցերով : Մեր դաստակերպային թշնամիները զիշեր ցերեկ կը պատրաստուին յարձակիլ աշխատաւորներու երկրին վայ եւ մենք նորէն կը պատասխանենք.— Մենք պատերազմ չենք ուզեր, բայց վախ չունինք եւ պատրաստ ենք : Մենք չախչախեցինք ֆաշական հրոսախումբերը մեր երկրին մէջ եւ այսպէս անկարելի զարձուցինք օտար թշնամիներու քայքայիչ աշխատանքը : Սակայն ֆաշական լրտեսական սպառազինութիւնները եւ անոնց թրոցկիական - պուխարինեան գործակալները վար չեն զրած իրենց թունաւոր զէնքերը : Եւ պիտի չարունակեն մեր երկիրը զրկել քանդիչ լրտեսներ, խափանարարներ, մարդասպաններ : Աւելի արթնութեամբ հսկեցէք ընկերվարութեան թշնամիներու նենգ արարքներուն վրայ : Սորվեցէք, իրագործեցէք համայնավարութիւնը, այդ ապահով զէնքը, ուսումնասիրեցէք մարքսեան-լէնինեան յեղափ. ուսուցումը որ պիտի յաղթանակէ ամէն տեղ » :

ՀՈՒՇԱՏԵՏՐԱԿ

«ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԲԱՆԱՀՅՈՒՍՈՒԹԻՒՆ»

«ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՏՈՒՆ, ՅԱՒԻՏ ՂԱՐԱՆԱՑ»

Ֆ.

Տարի մը յետոյ, 1914ի Յունուար 28ին, Մարտիրոս Սարեանի հետ Պետերբուրգի մէջ հանդիպեցայ Հայոց Ազգային Պատուիրակութեան մէջ, որ կազմուած էր Ազգային Ժողովի անդամներէ եւ Ազգային Սահմանադրութեան Յանձնաժողովի ներկայացուցիչներէ։ Ներկայ էին Պատուիրակութեան նախագահ Գրիգոր Զօհրապ, Ազգային Ժողովի նախագահ Ալեքսանդր Խատիսեան, Ազգային Ժողովի անդամներ Ռուբէն Տէր-Մինասեան, Ռուբէն Զարդարեան, Ռուբէն Տէր-Գէորգեան, Ռուբէն Տէր-Յարութիւնեան, Ռուբէն Տէր-Ղազարեան, Ռուբէն Տէր-Ներսիսեան, Ռուբէն Տէր-Ստեփանեան, Ռուբէն Տէր-Յովհաննիսեան, Ռուբէն Տէր-Մելքոնեան, Ռուբէն Տէր-Ալեքսանեան, Ռուբէն Տէր-Գրիգորեան, Ռուբէն Տէր-Յակոբեան, Ռուբէն Տէր-Սահակեան, Ռուբէն Տէր-Մկրտչեան, Ռուբէն Տէր-Ղուկաս

ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ

(ՀԱՅԿ ԱՍՏՂԱՆԱՒՈՐ ԱՆԴԱՄԻ)

»»» • ‹‹‹‹

Դէմ յանդիման կը նստէին, ինչպէս միշտ, երբ ամառնային ջերմութիւնը տանջալից կը դառնար, եւ կը սպասէին, որ մայրամուտը հովացնէր մթնոլորտը։ Ամէն անգամ, որ Ռուբէն կու գար, Հայկ կը զգար, թէ ինչպէս իր մէջ ամէն ինչ կը վերակենդանանայ, կը նորոգուի։ Ռուբէնի ներկայութիւնը միշտ ալ ունեցած է այդ ազդեցութիւնը։ Ան ինքնին ուրախ էր, ուրիշներն ալ ուրախ կ՚ընէր։ Ան կը ներշնչէր կեանքի հանդէպ սէր, ինչպէս ինքն ալ կը սիրէր կեանքը։ Ան կը հաւատար, որ կեանքը ստեղծուած է երջանկութեան համար, եւ որ մարդ պարտական է ամէն ինչ ընելու, որպէսզի ինքն ալ երջանիկ ըլլայ եւ ուրիշներն ալ երջանիկ ընէ։

Ռուբէն ուրիշ տեսակ մարդ մըն էր։ Ան կը հաւատար, որ կեանքը ստեղծուած է տառապանքի համար, եւ որ մարդ պարտական է ամէն ինչ ընելու, որպէսզի ինքն ալ տառապի եւ ուրիշներն ալ տառապեցնէ։ Ան կը հաւատար, որ մարդ պարտական է ամէն ինչ ընելու, որպէսզի ինքն ալ դժբախտ ըլլայ եւ ուրիշներն ալ դժբախտ

Ո՞վ ապսպրած էր 2300 գնդացիրներ

Քանի մը օր առաջ, Փարիզի իրաբեան դեսպանատունը գերմանական դեսպանատունէն լուր կը ստանար թէ իր ապսպրած 2300 գնդացիրները կայարանը կը սպասէն, պատրա փոխադրուելու համար: Դեսպանը պատասխանեց թէ ինք որ եւ է բան ապսպրած չէ: Գերմանական գինագործարանին ներկայացուցիչը պնդեց թէ ինք անձամբ ստացած է ապսպրանքը դեսպանատան գինուորական կցորդէն եւ թէ գրաման ալ կանխիկ վճարուած է:

Դեսպանը անմիջապէս քննութիւն բանալ տուաւ եւ երեան եկաւ որ ամբողջ գործը սարքած է պէնքի մաքսանենգ մը, Մորիս Մարշալ, որ ձերբակալուած էր վերջերս, ուրիշ գործի մը առթիւ:

Զէնքերը յատկացուած էին Սպանիոյ հանրապետական բանակին: Անհրաժեշտ արտօնութիւնը ստանալու եւ զէնքերը փոխադրելու համար, Մարշալ համոզեր է դեսպանատան բարապաններէն մէկը՝ Քոքորեան (Հա՞յ), որպէսզի գինուորական կցորդ ձեւանայ: Գործողութիւնը կատարուած է գրասենեակի մը մէջ, գերմանական գինագործարանի ներկայացուցիչին հետ: Պայմանագրութիւնը ստորագրուելէ անմիջապէս վերջը, «գինուորական կցորդը» քանի մը միլիոն ֆրանք վճարեր է գործակալին, որ ոտքը գետնէն կտրած, ապրանքը Գերմանիա դրկեր է հեռագրով ...

Քննութիւնները կը շարունակուին, ճշդելու համար Քոքորեանի բուն դերը:

Ընկերվարականները հաւատարիմ կը մնան ժողովրդական ճակատին

Ընկերվարական ազգ. խորհուրդը վերջացուց իր ժողովը, 978ի դէմ 3498 ձայնով քուէարկելով մեծամասնութեան բանաձեւը, որ կը հաստատէ կուսակցութեան հաւատարմութիւնը ժողովրդական ճակատի կառավարութեան: Ճակատումեան հոսանքը ուժգնօրէն քննադատեց Շօթանի դահլիճին ընկերվարական նախարարները, որոնք նոյնքան ուժգնութեամբ պաշտպանեցին իրենց դիրքը: Ի վերջոյ մեծամասնութեան բանաձեւը յաղթանակեց չնորհիւ Լէօն Պլումի ճառին որ տեւեց երկու ժամ: Ներքին նախարարը իր զեկուցման մէջ յիշեց կասկածելի օտարականներու վտարումը եւ աւելցուց թէ յառաջ կը տարուի սպանիացի փախստականներու վերադարձը: 55.000 փախստականներէն մնացած են միայն 13.000 հոգի:

Նոյն օրը վերջացաւ ընդդիմադիր կուսակցութեան մը՝ ռամկավարական Դաշնակցութեան համագումարը՝ Նիսի մէջ: Նախկին վարչապետ Ֆլանտէն բացատրելով կացութեան ծանրութիւնը, առաջարկեց միացեալ ճակատ կազմել: «Մխանալ կամ մեռնիլ: Ֆրանսա ոչ Հիթլէրի կարգուսարքը կ'ուզէ, ոչ ալ Սթալինի»:

Ձառախօսելով խաղաղասէրներու ժողովի մը մէջ (Լիոն), Պ. Խոխ, երեսփոխանական ժողովին նախագահը, ազդարարեց թէ մարդկութիւնը «ամէն օր նոր քայլ մը կ'առնէ զէպի բարբարոսութիւն»:

Փոքրամասնութեանց հարցի մը յուժգնութիւն

Փոքրամասնութեանց մասին Գերմանիոյ եւ Լեհաստանի միջեւ կնքուած համաձայնութիւնը մեծ դժունակութիւն պատճառեց երկու երկիրներուն մէջ: Բանակցութիւնները կը շարունակուէին մէկ տարիէ ի վեր: Տեղեկագրի մը համաձայն, մէկ միլիոն Լեհեր կ'ապրին Գերմանիոյ մէջ, իսկ իբր 800.000 Գերմաններ՝ Լեհաստանի մէջ: Համաձայնութիւնը մեծապէս պիտի նպաստէ երկու երկիրներուն բարեկամութեան ամրապնդման: Անմիջապէս ապա ձակուեցան բանտարկեալները:

Կնքուած համաձայնութիւնը հիմնուած է հետեւեալ հինգ հիմնական սկզբունքներուն վրայ —

Գերմանական եւ լեհական ազգային յատկանիշները պիտի յարգուին. փորձ պիտի չըլլայ ձուլելու փոքրամասնութիւնները, եւ մասնաւորապէս ճնշում պիտի չգործադրուի մանուկներու վրայ, զանոնք օտարացնելու համար: Փոքրամասնութեանց անդամները ազատօրէն պիտի գործածեն իրենց լեզուները անձնական եւ առեւտրական յարաբերութեանց մէջ: Անոնք որեւէ խորութեան պիտի չենթարկուին, հանրային կամ անհատական կեանքի մէջ, իրենց մայրենի լեզուին եւ ազգային սովորութեանց կապուած մնալով: Փոքրամասնութիւնները իրաւունք ունին մշակութային եւ առեւտրական - արհեստակցական միութիւններ կազմելու: Պիտի պահուին այն դպրոցները ուր մայրենի լեզուն կ'ուսուցուի եւ նորեր պիտի հիմնուին: Փոքրամասնութիւնները իրաւունք ունին իրենց լեզուն գործածելու իրենց կրօնական կեանքին մէջ, ինչպէս եւ իրենց յատուկ եկեղեցական եւ բարեգործական կազմակերպութիւններ հաստատելու:

ՋԱՆԱՁԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏԱՂԱՎ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԱՀԱԲԵԿՈՒՄՆԵՐԸ խափանելու համար, իրաւասու ժողովը նիստ գումարելով Փըռնեի մէջ, քուէարկեց առաջին պայմանագրութեան վերջին հինգ յօդուածները: Մթագրական յանձնախումբ մը կազմուեցաւ, վերջնական բնագիրը կազմելու համար:

ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ ԵՒ ԻՏԱԼԱԿԱՆ ՏՈՐՄԻՂՆԵՐԸ միացեալ ռազմախօրձեր պիտի կատարեն Միջերկրականի մէջ, առաջին անգամ բլլալով: Գերմանական հինգ մարտանաւեր հասած են Նափոլիի բացերը: Գերմանական կառավարութիւնը որոշեց Պերլին - Հռոմ գիծը միացնել էլեկտրաշարժ երկաթուղիներով:

ՀԱՑԻԻԻ ԿՂԶԻՆ քանի մը հազար բնակիչներ հարեւան Սան-Տոմինկո գացեր էին, անօթութեան չդիմանալով: Հեռագիր մը կ'ըսէ թէ այս վերջին հանրապետութեան բնակիչները ծով նետած եւ չհաճուկերու կեր դարձուցած են փախստականները:

ՄԱՏՐԻՏԻ ՄԻՄԱՆԱՑ ԴԻՄԱԴՐՈՒԹԵԱՆ առթիւ խանդավառ ցոյցեր կատարուեցան Սպանիոյ հանրապետական կառավարութեան կողմէ: Պատերազմական նախարարը կոչ մը ուղղեց, մինչեւ յաղթանակ չարունակելու համար կռիւը:

ԱՒԻՆՅՈՒի Հայերէն երուանդ Փիւսկիւլեան, Մալկարացի, 36 տարեկան, առեւտրական վէճ մը ունենալով իր գործի ընկերոջ՝ պանիրի վաճառական կրիկոր Կրիկորիատիսի հետ, սպաննեց զայն եւ յետոյ անձնասպան եղաւ:

Հ. Յ. Դ.

Փարիզ

ԱՆԻԷՒՈ-ՊՈՒԱՒՈՒՆՊի «Ազատ» եկեղեցական ժողովը ջորեքշաբթի, 10 Նոյ., ժամը 8.30ին սովորական հաւաքատեղին: Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է:

ՊԱՐԱՆՑԻԿ ՅԵՐԵԿՈՒՅԹ

Ֆ. Կ. ԽԱՉԻ ՓԱՐԻԶԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ

14 Նոյեմբեր կիրակի ժամը 16էն մինչեւ կէս գիշեր

VICTOR HUGOի շքեղ սրահներուն մէջ

46 ter, Rue Saint Didier, մէթրօ Victor Hugo կամ Trocadero

Գեղարուեստական բաժինին կը մասնակցի յայտնի երգիչ Պ. ՂՈՒԿԱՍԵԱՆ

Կ'երգէ «Ալմաստ» օփէրայէն եւ ուրիշ գեղեցիկ կտորներ:

Ընտիր ժաղ. թառ եւ հաճելի անակնկալներ:

ՄՈՒՏՔ 10 ՖՐ.

Անդամուհիներու կողմէ պատրաստուած ճոխ պիւֆէ դիւրամատչելի գիներով:

Ֆ. Կ. ԽԱՉԻ ասւանդական ՊՏՈՒՂԻ ՕՐը 26 դեկտեմբեր կիրակի օր բարեգործականի ֆոյէ մէջ:

ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՅ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱՑ ՄԻՈՒԹԻՒՆ

Փարիզի Հայ Երիտասարդաց Միութեան եւ Հայ Ոստանաղներու Միութեանց նախաձեռնութեամբ կը վերաբացուին Հայ Գրականութեան դասախօսութիւնները Պ. Ա. Զօպանեանի կողմէ ամէն 15 օր, երեքշաբթի երեկոյները ժամը 21ին, Միութեան Ակումբին մէջ, 8 Ռիւ Պոսիւէ, Փարիզ: Առաջին դասախօսութիւնը. այսօր, երեքշաբթի երեկոյ ժամը 21ին, նիւթ՝ ՆԱՐԵԿԱՑԻՆ:

Իրաւագիտական ձեր խորհրդակցութիւն անդամներու եւ համակիրներու համար, Շաբաթ օրերը ժամը 2—4: Դիմել Միութեան կեդրոնատեղին, իրաւագէտ Պ. Նուպար Միրիճանեանի:

Ընտանեկան հիւրանոց

փայլակ սանասար նիս, իր տան մէջ կ'ընդունի փոքրիկ ազգ. օդափոխութեան պատճառով մանչ տղաներ մինչեւ 14 տարեկան: Քաղաքէ դուրս բացօդեայ միջավայր, արեւ, ընտանեկան խնամք, ի պահանջել հարկին Ֆրանսերէն, յայգրէն ուսուցում: Դիւրամատչելի պայմաններ:

Գրել՝ Sanassar. Villa Marie-Vahak. Vallon Obseur. Nice

ԿԻՐԱԿ 28 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 1937, ԺԱՄԸ 16,45ԻՆ

ՍԱԼ ԲՐԱԹԻ ՄԷՋ, ՄԱՐՍԷՅԼ

ԱԼԵՄԱՆԱՀ

Պիտի տայ հայ եւ արեւելեան երաժշտութեան նուիրուած

ՍԷՆՖՕՆԻԲ ՆՈՒԱԳԱՇԱՆԴԷՍ ՄԸ

Նուագախումբ եւ երգչախումբ 80 հոգի

ՑԱԽԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

ՍԷՆԹ ԷԹԻԷՆի «Ալսոօք» ընթակացութիւնը կը յայտնէ ընկ. Գ. Իշխանեանի եւ իր տիկնոջ, իրենց սիրասուն գաւկին՝ եօթնամսեայ Յովհաննէսի դառնադէտ մահուան առթիւ, որ տեղի ունեցաւ 31 Հոկտ. կիրակի առաւօտ:

×

Ֆ. Կ. ԽԱՉԻ ՍԷՆԹ ԷԹԻԷՆի Մասնաճիւղը կը յայտնէ ՏԷր եւ Տիկին Իշխանեաններուն իրենց փոքրիկին դառնադէտ մահուան առթիւ:

×

կը յայտնենք մեր խորին ցաւակցութիւնը Ը. Կ. Ց. Ռուբինեանի եւ իր պարագաներուն, իր տիկնոջ՝ Թաթիտի Գոկճալի մահուան առթիւ:

Ս. Թիրեաքեան

×

Մարսէյլի Բալուճի հայրենակցական Միութիւնը իր խոր ցաւակցութիւնը կը յայտնէ տիկին Մարիամ Տէրտէրեանի դառնադէտ մահուան առթիւ, իր զաւակներուն՝ Պ. Պ. Ալեքսիս եւ Խաչատուր Տէրտէրեանի եւ իրենց պարագաներուն:

ԳԱՑԷՔ ՏԵՍՔ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Cinéma REXY

Rue Cours Lafayette, angle Garibaldi

ՀԱՅԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՃԱՌ

Ճաշարան ՅԼՕՐԻԱ

61, Rue Monsieur le Prince, Paris (6)

Մէթրօ՝ Օտէօն եւ Սէն Միշէլ Հեռաձայն Danton ; 52 – 78

Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ:

Օգտակար առիթ

Մեկնումի պատճառով ծախու է զերձակի խանութ մը իսկ ի Մուլինոյի մէջ: Կը գործէ վեց տարիէ ի վեր: Ունի լաւ յաճախորդներ: կարելի է գնել ապրանքով կամ առանց ապրանքի, շատ յարմար գինով: Դիմել՝ Tailleur Keusseian 33 Ave. de Verdun, Issy les Moulineaux (Seine)

ԲԱՑՈՒԱԾ Է ԱՐԴԻԱԿԱՆ ԿԱՇԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ՃԱՇԱՐԱՆԸ

ԲԱՖՖԻ

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ Մ. Գ. ՄԻՐԻՃԱՆԵԱՆ

8 Rue Maubeuge, Paris (9)

Արեւելեան եւ եւրոպական համեղ կերակուրներ՝ պատրաստուած մանուածոր խնամքով: Ճաշախորդները կրնան մտնել խոհանոց՝ տեսնելու համար տիրող մաքրութիւնը:

Պալսական օղի՝ տաք աղանդերներով: Տրամադրելի սրահ հաւաքոյթի, նշանտուքի, հարսնիքի եւայլնի համար շատ նպաստաւոր գիներով:

Etude de Me BERNARD WAHÉ

(17e ANNÉE)

Licencié en Droit de la Faculté de Paris

Ancien élève de l'École des Hautes Études Sociales

JURISCONSULTE

de

Droit Français et International Privé

Mandataire en Justice

159 rue Lafayette, Paris (Gare du Nord) Tél. NORD 68—02

ԿՐ ՍՏԱՆԱՆՔ ամէն տեսակ դատեր, Փարիզի, գաւառի, գաղութներու եւ արտասահմանի մէջ: Ներգրգակցութիւն իրաւագէտ. ամէն տեսակ խնդիրներու Վարկածի դատեր, ամէն լեզուէ թարգմանութիւններ: Նաթարալիզասիոնի օձիքական ձեռակերպութիւններ եւ անուններու փոփոխութիւն, ընկերութիւններու կազմութիւն եւ լուծում: Ամէն տեսակ գործերու խմբագրութիւն: Իրաւագիտական քննութեանց եւ մրցումներու պատրաստութիւն: Ճառերու եւ գասախօսութիւններու խմբագրութիւն: Փողոցային արկածներու ենթարկուած չգաւորներուն կուտայ կանխավճար առանց տոկոսի եւ միջնորդէքի: Կ'ընդունի ամէն օր ժամը 9—10 եւ 5—7:

Կ'ընդունի նաեւ ժամադրութեամբ:

Tailleur de ST. BERNARD

Pour hommes et Dammes

H. GULBOLIAN

64 rue Affre կամ 8 rue Cavé, Paris (18)

Մասնաճիւղ՝ 2 rue de la Charbonnière

Մէթրօ La Chapelle եւ Barbès Rochechouard

Թելեֆոն Montmartre 69—70

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ.— Նոր տարուան բացման առթիւ կ'արեւար նուէրներ իւրաքանչիւր հագուստի եւ վերարկուի համար մինչեւ Ծնունդ:

ՍՏԱՑԱԾ ԵՆՔ ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԵՒ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ՀՄԵՐՆԱՑԻՆ ԿԵՐՊԱՄՆԵՐ:

ՄԵՐ ԳԻՆԵՐԸ.— Վերարկու եւ հագուստ (երկու փորձով) սկսեալ 280—400 ֆր.: Նուէր կը տրուի մուշտակէ մէկ փաթի տը գիւղ օձիք, ձեռնոցներու համար, պատրաստուած Հայկական պօլշեւիկ արհեստանոցներուն մէջ: 400 ֆրանկի վեր ապսպրանքներու համար, 3 փորձ, նուէր կը տրուի մէկ ֆանթէզի տափատ կամ կօլֆ: Օգտուելու համար վերոյիշեալ պայմաններէն նպաստ կայացնել ճառագի կտրօնը Rue la Charbonnière 8 մեր մասնաճիւղին մէջ կը տանէնք գիւրամատչելի գիներով à façon, նորոգութիւն, ձեւափոխութիւն եւ բրթուած փարտոսիւ 110 ֆր. բանքէն սկսեալ: Միջազգային պարագաներու, 3 օրէն կը յանձնենք ապսպրանքները՝ խնամուած աշխատանքով:

Բաց է կիրակի մինչ ի նէսօր:

Le Gérant : H. STEPHAN

17, Rue Damesme PARIS (13e) Imprimerie A. DER (AGOPIAN)

«ԱԶԱՏԱՄԱՐՏԻ ԹԱՐԹՕՆԷ (56)

ԽԵՆԹԸ

ԱՐԿԱԾՆԵՐ ՎԵՐՋԻՆ ՌՈՒՍ-ԹՈՒՐՔԱԿԱՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄԻՑ ՀԱՅԱՍՏԱՆՈՒՄ

Այդ փոփոխութիւնները պատահում էին, երբ քարվանը իջեւանում էր այս եւ այն հայարնակ գիւղի մէջ: Երբեմն յայտնւում էին Մելիք - Մանուելի մօտ մի տեսակ անծանօթ մարդիկ, ինչ որ անհասկնալի լեզուով խօսում էին նրա հետ եւ անհետանում էին:

Վերջապէս քարվանը մօտեցաւ Տաճկաստանի եւ Պարսկաստանի սահմանին: Նա անցաւ սահմանը եւ ուղղութիւնը փոխեց Պարսից հողի վրայ: Բայց մինչեւ այստեղ հասնելը, «Պերսիա» եւ «Թուհրան» մակագրութեամբ արկղներից ոչ մէկը չէր մնացել հայի Մխաքի ջորիների մէջքի վրայ, եւ ինքը՝ Մելիք - Մանուելը՝ կեղծ վաճառականը անհետացել էր ...

Իգ.

Ծերունի Ֆաջօի տան մէջ կեանքի սովորական եղանակը, որ ունէր նա վերջին օրերում, բաւական փոփոխութիւն էր ստացել: Պ. Սալմանը (տանեցիք դեռ նրա Պ. Դուզուկջեան էին կոչում) չատ անգամ տանը չէր գտնւում: Նա եւ Վարդանը երբեմն հեռանում էին 0... գիւղից եւ օրերով չէին վերադառնում: Հայրապետը եւ Ասօն այժմ խիստ մտախոհ եւ ծամկամբ էին դարձել: Նրանց միւս եղբայրներին արդէն անտանելի էին դարձել երկու օտարական հիւրերը, որոնց վարմունքը, որոնց «խնդիրները» նրանց հաճելի չէին թւում: Ինքը ծերունի Ֆաջօն այժմ ըստ բաղաւած էր գիւղային գործերով, որ օրըստօրէ աւելի ծանրանում էին եւ նրան չատ հոգեր էին պատճառում: Այս պատճառով տանուտէրի օգնի հաւմարեա կորցրել էր իր կենդանութիւնը եւ նրա մէջ մեծ մասամբ դադարել էին գիշերային խօսակցութիւնները, վիճաբանութիւնները եւ անսովոր դասդուրսերը, որ լինում էին առաջ:

Միայն անփոփոխ մնացել էր կանանոցի կեանքը: Նա իր միակերպութիւնը պահպանել էր գարերով եւ նոյնպէս չարունակւում էր: Հայ ընտանիքի այդ կտրուած, առանձնացած եւ տղամարդի հասարակութիւնից անջատուած բաժինը ոչինչ մասնակցութիւն չունի, թէ ինչ են խօսում, ինչ բանի վրայ են մտածում տղամարդիկը: Իրանց տնտեսութիւնից, իրանց անային հոգսերից դուրս, ոչ մի օտար միտք չէ զրաղեցնում նրանց: Եւ այս պատճառով օդային մէջ եղած խորհուրդների մասին նրանք ոչինչ չէր գիտէին: Տանուտէրի օգնն, այդ պիղծական կլուբը, զեռ մատչելի չէր կանանց հասարակութեանը:

— Դրանց կանանոցի չորս պատերի մէջ թագնուած այդ ուժերին պէտք է քարչել գործի մէջ, այն ժամանակ, անտարակոյս, յաջողութիւնը մեր կողմը կը լինի... ասում էր չատ անգամ Պ. Սալմանը:

— Դեռ վաղ է, պատասխանում էր Վարդանը,— պէտք է նախ եւ առաջ պատրաստել նրանց:

— Ոչինչ վերանորոգութիւն մի ժողովրդի կեանքի մէջ չէ կարելի կատարել առանց կնոջ մասնակցութեան: Եթէ մեր ժողովուրդը մնացել է անչարժ դրա գլխաւոր պատճառը այն է, որ կինը չէ մասնակցում հասարակական գործերի մէջ: Այդ ուժը, այդ կենսատու զօրութիւնը, կանանոցի չորս պատերուն մէջ ոչնչանալով, ապարդիւն է դառնում մեզ համար: Եթէ պէտք էր սկսել մեր ժողովրդի կրթութեան գործը, սկիզբը դնելու է անպատճառ կանանց կրթութիւնից: Ես այս անգամ պատեցայ ամբողջ Հայաստանում, եւ ամէն տեղ ուչի - ուշով ուսումնասիրում էի հայ կնոջը: Իմ ստացած տեղեկութիւնները խիստ միխիթարական հետեւանքի են հասցնում: Որքան տղամարդը թուրքերի ազդեցութեան տակ խարդախուած է, փչացած է, որքան նա կորցրել է իր հայկական ինքնուրոյնութիւնը, — այնքան կինը պահպանուել է իր բարքուվարքի բարոյական անարատութեան մէջ: Զը կայ չարիք առանց բարիքի: Կանանոցի չորս պատերի մէջ փակուած կինը, թէեւ զարերով տանջուեցաւ, բթացաւ եւ ղրկուեցաւ հասարակական մարդ լինելուց, — բայց միւս կողմից նա իր այդ բանտարկութեան մէջ պահպանեց հայութիւնը: Դա մեծ գործ է: — Որքան տղամարդը գրսում մահմէտական տարբի ազդեցութեան ներքոյ կորցնում է իր ազգային առանձնահատկութիւնները, այնքան կինը կանանոցի մէջ, հեռու մնալով այդ ազդեցութիւնից, պահպանում էր ազգայնութիւնը: Այսպիսով անդիմակցաբար պահպանում էր մի մշտական հաւատարակչռութիւն: Տղամարդի կորսած տեղը լցնում էր կինը: Այդ կարելի է տեսնել ամենահասարակ մանրամասնութիւնների մէջ անգամ: Կնոջ զզուանքը դէպի մահմէտականութիւնը հասնում է տարօրինակ մոլեռանդութեան. ամէն ինչ, որ գրսից է գալիս մահմէտականի ձեռքից, նա պիղծ է համարում. նրա մորթած միսը, նրա մակարդած պանիրը, նրա թխած հացը չէ ուտում: Բայց տղամարդիկ այսպիսի խորութիւններ չը պիտեն: Ես լսել եմ հարիւրաւոր պատմութիւններ, որ մահմէտականներից յափշտակուած կինը, աղջիկը կամ վերջապէս փախչում է, կամ եթէ չէ յաջողում, անձնասպան է լինում: Բայց տղամարդի վերաբերութեամբ, այս տեսակ օրինակներ խիստ սակաւ են: Կայ մի ուրիշ բան եւս, որ ամենագլխաւորն է. չատ տեղերում, մանաւանդ քաղաքներում, թուրքերէնին զուգ հայ մարդու բերնում բոլորովին սովորական է դարձել. բայց ես չըտեսայ մի կին, որ թուրքերէն խօսէր, կամ գոնէ գիտենար այդ լեզուն: Հայոց ընտանիքի մէջ պահպանողը եւ իր զաւակների բերանը դնողը կինն է: Նա իր հեղինակութիւնը բանեցնում էր մինչեւ անգամ օտարների վերաբերութեամբ: Հայերի տներում ծառայող Քրտերը եւ Քրտուհիները բոլորը հայերէն են խօսում: Կինը տուեց մեզ լեզուն, ազգութիւն եւ պահպանեց հայ բնութեան բարոյական հիմունքը: Այժմ նա մի անարատ, չպղծականուած եւ անմշակ նիւթ է մեր ձեռքում, որից կարելի է հրաշալի բան չինել:

ԲԱՖՖԻ

(Շար.)

Թամագոյի եւ գոհարեղէնից վաճառատուն

ՀՐԱԶ ՍԱՐԳԻՍԵԱՆ

261, Rue du Fbg. St. Martin

Métro: Louis Blanc et Jaurès

ՀԱՐԱՁԱԳ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN — 17, Rue Damesme, PARIS (13e)

Rédaction et Administration — Téléphone : Glacière 15 - 70

ՀԱՍՑԱԳՐՈՒԹԻՒՆԸ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ — Chèque Postal Paris 1678 - 63

(ՊՐԻԹ ԵՒ ԿԻՍ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԳԱՑՄԱՆ ԳԻՆԵՐ՝ — ՏԱՐԵԿԱՆ ՎԵՑԱՄՍԵԱՑ ԵՒԱՄՍԵԱՑ

Ֆրանսա եւ Գաղութները	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40 ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	265 »	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	215 »	110 ֆրանք	

ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ
10
ՆՈՅԵՄԲԵՐ
MERCREDI
10 NOVEMBRE
1937

ԺԲ ՏԱՐԻ — 13e Année No. 3573 — Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱԿԵԱՆ — ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՀՈՎԵՐՆ ՈՒ ՇՐԱԳԻՐՆԵՐԸ

Նոյեմբեր 1ին, Թուրքիոյ ազգ. ժողովի նստաշրջանին բացման առթիւ, քաղաքական ճառ մը խօսեցաւ Հանրապետութեան նախագահը, նոյն ինքն Աթաթիւրք :

Բոլորն ալ անհամբերութեամբ կը սպասէին այդ ճառին, որ կը զուգադիպէր Լամէթ Ինէօնիւի «Հրաժարման»: Դահլիճը վերակազմուած ըլլալով, նոր վարչապետին՝ Ճէլալ Պայարի կ'իյնար պարզել իր ծրագիրը: Բայց Աթաթիւրք «գահճաու»ի դրութիւն մը հաստատած է, ուստի այդ պարտականութիւնն ալ ինք ստանձնեց :

Ճառը, այնպէս ինչպէս թարգմանուած է Պոլսոյ թերթերուն մէջ, ամբողջ քաղաքական ծրագիրը մըն է : Այնտեղ կը խօսուի բոլոր հակառակներու մասին, ներքին թէ արտաքին, տեսական հարցերէն մինչեւ գործնական առաջադրութիւնները: Եւ կը պարզուին սկզբունքներ, որոնք մեծապէս ուշագրաւ են Թուրքիոյ մտահոգութեանց տեսակէտով :

«Գահճաու»ը ամէն բանէ առաջ կը չեշտէ ներքին «ապահովութիւնն ու խաղաղութիւնը »: Այս առթիւ, միջանկեալ կը յիշէ նաեւ Տէրսիմի խնդիրը, ընդամէնը երկու տող·

— « Հաճոյքով մեր աչքեր կը յայտարարեմ թէ ոչ մէկ խոչընդոտ պիտի կարենայ արգիլել մեր ազգին վերելքը բաղաձակերպութեան եւ երջանկութեան ճամբուն մէկ: Թունճելիի մէջ մեր ձեռնարկած գործին արդիւնքը փայլուն ապացոյցն է այս ճշմարտութեան »:

Ուրիշ խօսքով, Թուրքիա պիտի չարունակէ կոտրել – թափել, արեան մէջ խեղդել եւ ոչնչացնել որ եւ է ընդդիմութիւն կամ ազգային չարժում :

Մանաւանդ ուշագրաւ է հողագործութեան վերաբերեալ մասը, ուր նոր ազդանշան մը կը տրուի,— « Ոչ մէկ մշակ առանց հողի»: Անձեռնմխելի պիտի մնայ այն հողը որ կը ծառայէ երկրագործի մը ընտանիքը ապրեցնելու: Այս առթիւ, տեսակ մը համայնացում պիտի կատարուի, «մեծ երկրագործներու եւ ագարակատէրներու հողերը սահմանափակելով համաձայն իւրաքանչիւր չէջանի բնակչութեան եւ արդիւնաբերութեան »: Եւ ատիճանաբար պիտի տարածուի մեքենաչարժ հողագործութիւնը, կենդանական ուժի համար նախնտրաբար գործածելով ձին, փոխան աւանդական եզին :

Աւելի ուշագրաւ են ազգային պաշտպանութեան առթիւ արտայայտուած տեսութիւնները :

Ճառը կը յանձնարարէ Թուրքիան զարձնել ծովային ազգ մը, եւ այդ ծրագիրը «իրագործել կարճ ժամանակի մէջ»: Զարկ պիտի տրուի ոչ միայն ճամբաներու, կամուրջներու եւ երկաթուղիներու, այլեւ մարտանաւերու չինութեան եւ բանակի զօրացման :

— « Յաջողութեամբ կը զարգանայ մեր սպառազինութեանց ծրագրին գործադրութիւնը: Պէտք է աւելի ընդլայնել ռազմական նաւտարարուեստի հաստատութիւնները: Այս տարուան ընթացքին սկսաւինք մեր երկրին մէջ շինել սուզանաւեր: Թուրք մեծ ազգը գիտակից շահագրգռութեամբ կը պատրաստուի օդային վտանգին դէմ: Այժմէն կարելի է վերջացած նկատել օդային ուժերու եռամեայ ծրագիրը: Այսուհետեւ պէտք է մեր երկրին մէջ շինուին նաեւ բոլոր օդանաւերն ու մեքենաները»:

Գալով արտաքին քաղաքականութեան, ինչպէս բոլոր պետութիւնները, Թուրքիան ալ այս ճիգերը կը թափէ մխայն եւ մխայն ··· խաղաղութեան համար: Այդ առաջադրութեամբ ալ, կառչած է Ազգերու Դաշնակցութեան, Պալքանեան համաձայնութեան եւ արեւելեան ուխտին :

Ճառը գոհունակութեամբ կը յիշէ նաեւ Հաթայի (Ալեքսանդրէթի Սանճաք) հարցին լուծումը, զայն կոչելով « ազգային կենսական դատ մը»: «Ազգաժողովին բարձր հովանաւորութեամբ կատարուած խորհրդակցութիւնները կրցան բարեդէպ եւ անկախ վարչութիւն մը ապահովել Հաթայի ժողովուրդին »:

Ճառին ամբողջութիւնը ընդհանրապէս աչքի կը զարնէ լաւատեսութեամբ եւ ինքնավստահութեամբ: Բայց եւ այնպէս, ամէն նէն չողշողուն բաներն ալ չեն կրնար պարտկել ընդհանուր մտահոգութիւնը :

Բարենորոգչական չարժումին վրայ կը տիրապետէ վերապին ման յարաճուն ձիգը: Բազմաթիւ գեղեցիկ ծրագիրներ ստորագրուած են այդ հոգին, որ կը քամէ երկրին ամէնէն կենսական երակները: Աթաթիւրքի Թուրքիան ալ կը ճգնի ինքնաբուխ գաղնալ այս ճակատին վրայ :

Այդ կ'ապացուցանէ ինչպէս արտադրութիւնները աւելցնելու, նոյնպէս վաճառականութեան վրայ հակակշիռ հաստատելու ա ռաջադրութիւնը: Ուրիշ ապացոյց մը՝ նախանձութիւններու ճարատարուեստի մը հաստատումը, ինչպէս եւ հանքային եռամեայ ծրագիրը մը:

Բնականաբար խաղաղութեան չրջանը կ'օգնէ դլուխ հանելու կարգ մը ծրագիրներ, մանաւանդ որ արտաքին աչակիցներ ալ չեն պակսիր: Նախագահ Մ. Մուսթաֆան էր դլխաւոր ապաւէնը, իր մանուկ էնէրով եւ զանազան վարկերով: Բայց, աւելի քան մէկ մանուկ էնէրով եւ զանազան վարկերով: Բայց, աւելի քան մէկ տարիէ ի վեր անոր տեղը անցած է Մէնէմ Բրիատանին, ոչ միայն տնտեսական, այլեւ դինուորական գեանի վրայ: Եթովպիոյ պատերազմը պատճառ եղաւ որ Թուրքիա նորէն դարպասէ Լոնտոնի եւ այս վերջինը արդէն տեսակ մը հովանաւորութիւն, աւելի ճիշդ դինակցութիւն հաստատած է Էնկիւրիի հետ :

Ամէն պարագայի մէջ, նոր երկունք մըն է որ կը բոլորէ Թուրքիա, պլրկելով իր բոլոր ուժերը, այլ մանաւանդ ազգային պաշտպանութեան չծակները :

Շ.

Ի՞ՆՉ Կ'ԱՆՑՆԻ ԿԸ ԴԱՌՆԱՑ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ

"ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԻ ԹՇՆԱՄԻՆԵՐ" ՅԱՐԱՆ ՅԱՐԱՆ...

Երեւանի « Գրական Թերթ »ը հոկտեմբեր 24ի թիւին մէջ խօսելով Գրողներու Միութեան ժողովի մասին, կը գրէ թէ «ժողովրդի թշնամի, փա չիստական լրտես Զ. Եսայեանը» քայքայած է Միութեան կազմակերպական բաժինը, «անտես առնելով գրողներու ստեղծագործական նախաձեռնութիւնը եւ տապալելով գրականութեան կենսունակ ուժերու համախմբումը »:

Նոյն համարին մէջ, «Ուչպեդութիւն գրական երիտասարդութեան » խոստովով յօդուածէ մը կ'իմանանք թէ՝ երիտասարդ - սկսնակ գրողներու ժողովին առթիւ, ճառեր խօսուած են այն « բարբարոսական, կործանարար քաղաքականութեան վրայ» զոր կը վարէին «ժողովրդի սխերիմ թշնամիները Խանջեանի, Ամատունիի, Գուլոյեանի եւ միւսներու հաւատարիմ պինակիցները — Դր. Սիմոնեանը, Ա. Բակունցը, Ալազանը, Գիւլեքեվխեանը եւ անոնց մտերիմ Գէորգ Աբովը »:

Նոյն յօդուածին մէջ «Մուլիպան» եւ «Ցասկանք» կը կոչուին երկու գրողներ, Գարեգին Բես, եւ Սուրէն Թարեան, իսկ «այլասերուած բարքերի տէր, նացիոնալիստ - ազերբայնական » կը հռչակուի Ազատ Վշտունին, որ քայքայէր է եղեր «գրողների ճաման եւ դաստիարակման գործը »: Կ'ամբաստանուի նաեւ Համբարձումօք Ն. Զարեանը, «որ չի խուսափել որոշ սկսնակների անհեղի թմբկահարելուց, իսկ ոմանց անուշադրութեան է մատնել »:

Դարձեալ, նոյն յօդուածին համաձայն, Պետական Հրատարակչականը « յանձինս այնտեղ ծառլած ժողովրդի թշնամիներ Զօհրաբեանի, Դ. Շահվերդեանի եւ այլոց, անուշադրութեան էր առնում երիտասարդ գրողների գործերը: Նրանց գրքերը հրատարակուել են անշուք եւ անհրապոյր »:

Նոյն թերթի խմբագրականին մէջ, «մերկացուած թշնամիներ»ու եւ «տականքներու» կարգին, այլեւս գոց եղած անուններու հետ, կը յիշուին նաեւ «մաքսանենգ Մ. Արմէնի, Ս. Յարութիւնեանի, Խ. Սարգսեանի, Գ. Բեսի, Ռուբէն Զարեանցի նման սոսրաքարշներ եւ քծնողներ »:

« Խ. Հայաստան » կը չարունակէ «ժողովրդի թշնամիներ» արձանագրել ամէն օր: Ահաւասիկ վերջին նորութիւնները.—

« ժողովրդի թշնամիներ Ամատունին եւ Ակոպովը, ինչպէս եւ միւս սրիկաները, իրենց սեւ գործը կատարելու համար, կոմերիտական (կոմունիստ երիտասարդական) պատասխանատու աշխատանքի էին լծել իրենց արբանեակներ Շադրաթեանին, Մոկացեանին եւ ուրիշներին». (5 հոկտեմբեր): Բոլորն ալ կ'ամբաստանուին թէ քայքայած են երիտասարդական կազմակերպութիւնները, իրենց արբանեակ ունենալով Գուլոյեանը, կարապետ Շիկոյեանը, Իւզբաշեանը, Մացո Յովհաննիսեանը, «Ավանգարդ»ի խմբագիրներ Յ. Միրզոյեանը եւ Մ. Նահապետեանը:

Պատմագիտական ճակատին վրայ իբրեւ կեղծարարներ են. կ'ամբաստանուին, սկսելով «մոլի նացիոնալիստ» Ասլանեանէն, «հակահեղափոխականներ » Աչոտ Յովհաննիսեանէն եւ Կոստանեանէն, «տրոցկիստ» Ամատունիէն,— Կարօ Ղազարեան, Յ. Յովհաննիսեան, Սարիբէկ Կարապետեան, Մօրուս, Մակինց, Զօհրաբեան, Մելիք Եոլեան, Մ. Ներսէսեան, Մ. Պարսամեան, Յ. Զորեան, Զուբար, Աբգայեան, Բգնունի :

Երմտական գործավարութեան մէջ ժողովրդի թշնամի հռչակուած են «թաքնուած տրոցկիստներ» եւ «բուրժուական նացիոնալիստներ» Եաղուբեան, Սարաֆեան, Սարգսեան :

Սեւ ցանկը կ'աճի ու կ'աճի...

Երկկ տասցանք « Խ. Հայաստան »ի նոր թիւերը, հոկտեմբեր 6 — 26, որոնք բոլորն ալ կը յորդին անհամար «մերկացումներ»ով :

Հոկտեմբեր 8ի թիւէն կը տեղեկանանք թէ պաշտօնանկ եղած է կեդր. Գործադիր Կոմիտէի (խորհրդարան) առաջամեայ նախագահը, Բ. Ներսիսեան, որ դեռ նոր յայտրդած էր «մերկացուած» Հանկսօղլեանի: Անոր տեղ «նախագահի պաշտօնակատար» (տեղապահ) նշանակուած է Մացակ Պետրոսի Պապեան, որ ծնած է 1901ին, Սեւեփանաւանի մէջ (Նախկին Զալալօղլի): Նախագահութեան անդամ ընտրուած են Գ. Ճարութիւնեան, Ա. Ճարութիւնեան, Լ. Յովսէփեան, Լ. Բունիաթեան, Ա. Անանեան, Ալի Թաղի-Զատէ եւ Յովհ. Պօղոսեան: Ոչ մէկ խօսք՝ նոր « վարչապետ»ի մասին, Գուլոյեանի պաշտօնանկութենէն վերջը :

Հոկտեմբեր 6ի թիւին մէջ, որուն երկու էջերը նուիրուած են Թաւերական արուեստին, 52 դերասան - դերասանուհիներ դլխագիր կոչով մը անդամ մը եւս կը ձաղկեն «հայ ժողովրդի սխերիմ թշնամիները՝ Խանջեանը, Տէր Գարիրիէլեանը, Գուլոյեանը, Ամատունին, Ակոպովը եւ նրանց նողկալի թափթփուքները»: Եւ կը չարունակեն.

— « Իմ ինձի հասկնալի է որ այսպիսի պայմաններում խօսք անգամ չէր կարող լինել ինքնուրոյն դրամատուրգիայի զարգացման մասին: Մեր թատրոնի ներսում (Ս. Գրիգորեան, Զանեան, Թոլայեան) եւ վերադաս օրգաններում ներսած հակայեղափոխական սրիկաները շատ են շաղակրատել ինքնուրոյն դրամատուրգիայի զարգացման, երիտասարդ կադրերն առնցնելու եւ ձեռով ապգային, բովանդակութեամբ սոցիալիստական կուլտուրան զարգացնելու ուղղութեամբ: Մինչդեռ իրականում այդ վիժուածքները փորձում էին թատրոնը դարձնել իրենց սեւ գաղափարախօսութեան օջախը »:

**** Հոկտեմբեր 15ի թիւին մէջ, Երեւանի խորհրդային մամուլին նուիրուած գրութեան մը մէջ, կը կարդանք .*

— « Երկար ժամանակ, «Խ. Հայաստան »ի պատ. խմբագրի պաշտօնով աշխատել են ժողովրդի թշնամիներ եղիա Զուբարը, Ընձ. Վահանեանը, Համօ Յակոբանեանը, Ա. Ադոյեանը եւ սրանց արբանեակները: Տակաւին միայն վերջերս մերկացուեցին Խ. Հայաստանի խմբագրութեան ներսում տարբեր ժամանակներ ծուարած հակայեղափոխական նացիոնալիստներ Հ. Յովհաննիսեանը, Ռ. Աբգայեանը, Արտօ Բգնունին եւայլք: Միայն վերջերս խմբագրութեան աշխատանքից հանուեցին եւ կուսակցութենից վտարուեցին Խանջեանի եւ Ամատունու մանկլաւիկները՝ Մ. Դաւիթեանը, Հր. Միրզոյեանը, Աղ. Յակոբեանը եւ միւսները»:

Ինչ մը անդին,— «միայն վերջերս խմբագրութեան աշխատանքից հանուեցին՝ Ա. Յակոբեանը, Համօ Մուրատեանը, Մինաս եւ Աշոտ Մարտիկեանները, Ստ. Կուրտիկեանը, Մխօ Գաւթեանը, Վ. Եսայեանը, Բաբգէն Շահումեանը եւ ուրիշները ,— թիւով 27 հոգի »:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

« ՄԻՆՉԵՒ ՎԵՐՋԸ ՈՉՆՉԱՑՆԵԼ, »

Քանի խրեցայ «Խ. Հայաստան»ի մէջ, այնքան դժուարացաւ գործս :

Ո՞ր մէկը հաւատալ,— ամուսնե՞րը : Յանցա՞նքի տեսակնե՞րը թէ մէկուն միւսին երեսին նետուած նախատինքները :

Կարճ՝ երկար ցանկ մըն ալ այսօր պիտի կարդամ :

Բայց, այդ բոլորը անբաւական են, պատկերացնելու համար ամբողջ ողբերգութիւնը :

Խորհրդային աշխարհին մէջ, առաւոտուն է որ երբ խումբ մը իշխանաւորներ կ'իյնան, անմիջապէս մի քիկներ կը սարքուին եւ բանաձեւեր կը հրապարակուին — միաձա՞յն — խըստագոյն պատիժը պահանջելով «ժողովուրդի թշնամիներուն, իժերուն եւ կատղած շուներուն համար» :

Այդպէս ալ Հայաստանի մէջ :

Երբ Աղասի Խանջեան «անձնասպան եղաւ», գեկուցումներ տրուեցան համահ բաղաք, գետնի գետին զարնելու համար «գարշելի դաւանանք եւ սրիկան » :

Անշուշտ այդ պանծալի՞ պարտականութիւնը ամէնէն առաջ կ'իյնար նոր վարիչներուն, — Ամատունի, Ակոպով, Գուլոյեան, Հանկսօղլեան, Մուղդուսի եւն. :

Գնաց տմառ, եկաւ աշուն, դիակապուտները իրենք ալ ինկան փոսին մէջ : Եւ ահաւասիկ նոր եղանակը·

— « Սեպտեմբերի 26ին կայացաւ Հ(բ)Կ Ղամարլի շրջկոմի պլենումը, որտեղ Հ(բ)Կ կենտկոմի պլենումի արդիւնքների մասին զեկուցեց ընկ. Խաչիկեանը : Ողջ պլենումը ցասմամբ ու պայրացմով լսեց ժողովրդի մերկացուած թշնամիների՝ Ամատունու, Ակոպովի, Գուլոյեանի, Մուղդուսու, Տէր - Գաբրիէլեանի եւ միւսների կատարած հակայեղափոխական վնասարարական աշխատանքի մասին » :

··· Զեկուցման չուրջը բացուում է մտքերի լայն փոխանակութիւն : Ընկ. Այվազեանը պահանջում է ամենախիստ պատժի ենթարկել հայ ժողովրդի արիւնը ծծող իժերին՝ Ամատունուն, Ակոպովին, Գուլոյեանին, Մուղդուսուն եւ միւս սրիկաներին, որոնք դաւաճանելով հայրենիքին ու ժողովրդին եւ չարաչահելով նրանց մեծ վստահութիւնը, հրէչաւոր ոճրագործութիւններ են կատարել նրա նկատմամբ :

Պիտի ոչնչացնել եւ հողմացրիւ անել հայրենիքի եւ ժողովրդի բոլոր թշնամիներին՝ սրոցկիստներին, դաշնակներին, սպեցիֆիկեան վիժուածքներին եւ դասակարգային թշնամի միւս վարձկան չներին » : (29 սեպտ.):

Այդպէս նաեւ միւս շրջաններուն մէջ :

Ամէն տեղ ալ մէկ է մարտակոչը ,— «Բնաջինջ ամել հայ ժողովուրդի թշնամիներին»: «Մինչեւ վերջը ոչնչացնել թունաւոր իժերին » :

Օրուան զեկուցանողէն կախում ունի խելքին փչածին պէս գունաւորել , թունաւորել բառերը, կարելի եղածին չափ սրելու համար ամբոխային ատելութածութիւնները :

Ո՞վ պիտի համարձակէր լուտանիք մը պակաս գործածել, գիտնալով հանդերձ որ վաղը «իժ»անալու կամ «իշանալու» կարգը իրեն պիտի գայ : Նոյն բնականութեամբ ինչպէս գիշերն ու ցերեկը կամ ամառն ու ձմեռը կը յաջորդեն իրարու :

Բայց այս խեղճերը տասն անգամ աւելի անմեղ են քան արտասահմանի կարգ մը կարմիր - կոտորիչներ, որոնք թունաւորապէս կը կրկնեն նոյն գարշելի եղանակը, ազա՛տ երկնքի տակ :

Անոնք չե՞ն յիշեցներ Հայնէի երգը· «Ո՛, ինչ մեծ երանութիւն է ատանակ լինելը,
Երկար ականջների զաւակ լինելը,
Բոլոր կատուներից
Գոռալ այն մասին ,
Որ ես պատկանում եմ էշերի ցեղին»:

Վ.Ա.Հ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

Խ. ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ ԲՈՂՈՔԵՑ ՀԱԿԱԲՈԼՇԵՒԻԿ ԴԱՇԻՆՔԻՆ ԴԷՄ

Մուսոլինի Հռոմէ կը վերադարձնէ օդանաւով

Հռոմի հակաբոլշեւիկ դաշինքը հազիւ ստորագրուած , խորհրդային դեսպանը երկու անդամ Իտալիոյ արտաքին նախարարին ներկայացաւ, բողոքելու համար: Այս առթիւ հրատարակուած զեկոյցը կ'ըսէ — Արտաքին նախարար Պ. Զանօ ունկնդրութեան ընդունեց խորհրդային դեսպանը, Պ. Շիթայն, որ հաղորդեց թէ՝ Մոսկուայի կառավարութիւնը 1933ի համաձայնութեան հակառակ կը գտնէ հակաբոլշեւիկ երբեակ դաշինքին տրամադրութիւնները եւ թէ Իտալիոյ դիրքը կը նկատէ ոչ - բարեկամական : Կոմս Զանօ արձանագրեց այս զեկոյցը »:

1933ի համաձայնութիւնը բարեկամութեան եւ ոչ - յարձակման դաշինք մըն է, կնքուած՝ Խ. Միութեան եւ Իտալիոյ միջեւ, քառանդամ դաշինքէն անմիջապէս վերջը: Տեւողութիւն է հինգ տարի, բայց կրնայ չեղեալ համարուիլ, մէկ տարի առաջ լուր տալու պայմանաւ: Անոր ստորագրութենէն վերջը, Մուսոլինի իր թերթին մէջ գրեց թէ կ'ուզէ փարատել այն կասկածը թէ քառանդամ դաշինքը ուղղուած է Ռուսաստանի դէմ :

Խորհրդային դեսպանը նախ այցելեց երկուշաբթի առաւօ, լուսաբանութիւններ խնդրելով : Իրագեկներու կարծիքով, Իտալիոյ արտաքին նախարարը կրկնած է նախկին հաւաստիքները, չեչտելով թէ նոր դաշինքին դլխաւոր նպատակը խաղաղասիրական է : Այս բացատրութիւնը անբաւական համարուելով, դեսպանը նորէն այցելեց, կէս օրէն վերջը: Միեւնոյն առեն, Մուսոլինի, որ դիւղ գացած էր, Հռոմ վերադարձաւ օդանաւով մը: Գիւղէն մայրաքաղաք մէկ ժամ 10 վայրկեան կը տեւէ, բայց Մուսոլինի, որ օդանաւ վարել դիտէ, այս անդամ երեք ժամ մնաց օդին մէջ: Պաշտօնական չրջանակներու մէջ կ'ըսեն թէ իր վերադարձը կապ չունի խորհրդային բողոքին հետ: Բայց եւ այնպէս, անվիճելի է որ Մոսկուա լուրջ անարդանք մը կը համարի նոր դաշինքը: Կարծողներ կան թէ չեղեալ պիտի հռչակուի իտալեւխորհրդային դաշինքը: Ամէն պարադայի մէջ, քաղաքական աշխարհը լարուած հետաքրքրութեամբ կը հետեւի այս նոր տագնապին :

Իտալական թերթերը վերապահ լեզու մը կը գործածեն. իսկ գերմանական մամուլը յիշելով Վորոշիլովի սպառնալից ճառը՝ բոլշեւիկեան յեղափոխութեան 20ամեակին առթիւ, դիտել կուտայ թէ Իտալիա, Գերմանիա եւ Ճափան իրաւունք ունէին այդպիսի դաշինք մը կնքելու: Այս առթիւ նորէն կը յարձակին Ձեխոսլովաքիոյ վրայ, գայն Մոսկուայի մասնաճիւղը նկատելով Եւրոպայի մէջ:

**** Լեհաստանի արտաքին նախարարը հերքեց այն զրոյցները թէ Լեհաստան ալ պիտի միանայ հակաբոլշեւիկ ուխտին:*

Լոնտոնի թերթերը ժողովրդապետական երկիրներու համար վտանգ մը կը նկատեն հակաբոլշեւիկ դաշինքը :

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ԿՈՄՊՈՍՏՈՐԸ

»»» • ‹‹‹

Ի հրճվանս ես ձայնս ետուի
Ի ցնծութեան ես ձայնս ետուի
Ի ցնծութեան ես ձայնս ետուի
Ի ցնծութեան ես ձայնս ետուի

Ես ձայնս ետուի ի ցնծութեան
Ես ձայնս ետուի ի ցնծութեան
Ես ձայնս ետուի ի ցնծութեան
Ես ձայնս ետուի ի ցնծութեան

Լ Ո Ր Ա Կ Ա Ն Ի Ն

(ՎԵՊ ԺԱՄԱՆԱԿԱԿԻՑ ԿԱՏԱՐԵԼ)

»»» • ««««

Ամեն ոտքդրսի ընկեր ես եղել։ Ամեն ինչ քեզ էր հետաքրքրում։ Ամեն ինչ քեզ էր հուզում։ Ամեն ինչ քեզ էր ոգևորում։ Ամեն ինչ քեզ էր ստիպում ինքդ քեզ հարցեր տալ։ Ամեն ինչ քեզ էր ստիպում ինքդ քեզ պատասխաններ գտնել։ Ամեն ինչ քեզ էր ստիպում ինքդ քեզ հետ վիճել։ Ամեն ինչ քեզ էր ստիպում ինքդ քեզ հետ համաձայնել։ Ամեն ինչ քեզ էր ստիպում ինքդ քեզ հետ ապրել։ Ամեն ինչ քեզ էր ստիպում ինքդ քեզ հետ մեռնել։ Ամեն ինչ քեզ էր ստիպում ինքդ քեզ հետ հարություն առնել։ Ամեն ինչ քեզ էր ստիպում ինքդ քեզ հետ ծնվ

ՎԱՍՊՈՒՐԱԿԱՆԻ ՀԱՅՐԵՆԱԿՑԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ

ՑԵՐԵԿՈՅԹ - ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ

ՉԻՆԱԴԱՌԻ ՕՐԸ, 11 ՆՈՅ. ԺԱՄԸ 3ԷՆ ԿԷՍ ԳԻՇԵՐ

Salle Poissonnièreի ՇՔԵՂ ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ 7 Rue Fb. Poissonnière, Metro Bonne Nouvelle

Գեղարուեստական ճոխ բաժին, մասնակցութեամբ յայտնի արուեստագէտներու: Հաճելի անակնկալներ Պ. ԱՐՄԱԿՈՆԻ կողմէ

ճաշ Արժանիքին, մասչելի սիւքի: Մուտ 10 ֆր.

Կը մասնակցին Տիկին Ս. ՍԱՐԳԻՍԵԱՆ (արտասանութիւն), Օր. Ի. ԳԻՒԼԳԻՒԼԵԱՆ (երգ), Օր. Տ. ՋԱՒՃՓԵԱՆ (դաշնակ), Օր. Վ. ՇԱՀՆԱԶԱՐԵԱՆ (ջութակ): Պարերը Նայիրեան տարազով:

3—400 միլիոն ֆրանկի վարկ պիտի պահանջուի ցուցահանդէսին վերաբացման համար

Նախարարական խորհուրդը երկուշաբթի օր նիստ գումարելով, որոշեց 1938ին վերաբանալ Փարիզի միջազգային ցուցահանդէսը: Այս առթիւ 3 — 400 միլիոն ֆրանքի վարկ մը պիտի պահանջէ խորհրդարանէն: Երէկ նոքէն ժողով գումարուեցաւ, նախագահութեամբ Պ. Ալպէս Լըպրէօնի: Խորհրդարանը պիտի վերաբացուի Նոյեմբեր 16ին:

Երկուշաբթի օրուան ժողովը, որ տեւեց 2ուկէս ժամ, մեծ մասով անցաւ ընկերվարական եւ արմատական նախարարներու միջեւ ծագած վէճերու քննութեամբ: Ի վերջոյ համաձայնութիւն գոյացաւ որ կարգ մը ընկերվարական ծրագիրներ խորհրդարանին ներկայացուին, եւմասնացոյցինքնուէարկութենէն անմիջապէս վերջը:

Անգլիա հիւր՞ն կը քաւնակցի Ֆրանկոյի հետ

Անգլիոյ երեսփ. ժողովին երկուշաբթի օրուան նիստին մէջ, աշխատաւորական երեսփոխանները բուռն կերպով քննադատեցին կառավարութիւնը, որ ձեռնարկած է «առեւտրական գործակալներ» փոխանակելու Ջօր. Ֆրանքոյի հետ: Այս առթիւ դիտել տուին թէ Անգլիա կը խախտէ չէզոքութիւնը եւ խաղ կը խաղայ Ֆրանսայի դէմ: Արտաքին նախարար Պ. Իսըն պատասխանելով եղած քննադատութեանց, բաւ. թէ բանակցութեանց մասին տեղեկութիւն հաղորդուած է Ֆրանսայի: Թէեւ անոր հաւանութիւնը խնդրած չեն, բայց Ֆրանսա դիտողութիւն չէ ըրած: Երեսփոխան մը հարցուց թէ նախընթաց մը կա՞յ որ այսպէս գործակալներ փոխանակուին ապստամբներու հետ որոնց պատերազմի իրաւունքը չէ ճանչցուած: Պ. Իսըն հաստատական պատասխան տուաւ, յիշելով Վենիզէլոսի պարագան: (Յառաջ.— կրնար յիշել նաեւ Մ. Բէմարի պարագան): Պաշտպանելով կառավարութեան դիրքը, արտաքին նախարար բացատրեց թէ գործակալներու փոխանակութիւնը անհրաժեշտ է, «պաշտպանելու համար Անգլիոյ անտեսական եւ առեւտրական շահերը»:

Ազգ. ժողովական պարագաներ

Ազգ. պարզեւատրի 10րդ շարքին վիճակահանութիւնը տեղի ունեցաւ երկուշաբթի օր: Երեք միլիոնի մեծ պարգեւը շահեցաւ 725.476 թիւը: 59 թիւեր որոնք միայն մէկ թուանշանով կը տարբերին այս թիւէն շահեցան 30.000ական ֆրանք:

Հետեւեալ չորս թիւերէն իւրաքանչիւրը շահեցան մէկ միլիոն ֆրանք — 874.938, 498.493, 706.049, 798.337: 236 թիւեր որոնք միայն մէկ թուանշանով կը տարբերին այս թիւերէն, շահեցան 10.000ական ֆրանք:

Հետեւեալ վեց թիւերէն իւրաքանչիւրը շահեցաւ 500.000 ֆրանք — 920.906 480.881, 348.185, 822.507, 1.463.081, 1.170.447: 354 թիւեր որոնք միայն մէկ թուանշանով կը տարբերին այս թիւերէն շահեցան 5000ական ֆրանք:

05.983 վերջացող թիւերը շահեցան 120.000 ֆրանք:
60·652 վերջացող թիւերը շահեցան 120·000 ֆրանք:
5895 վերջացող թիւերը շահեցան 50.000 ֆրանք:
282 վերջացող թիւերը շահեցան 10.000 ֆրանք:
637 վերջացող թիւերը շահեցան 5000 ֆրանք:
25 վերջացող թիւերը շահեցան 1000 ֆրանք:
36 վերջացող թիւերը շահեցան 500 ֆրանք:
0 վերջացող թիւերը շահեցան 120 ֆրանք:

»»»» • ««««

ՋԱՆԱՉԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏԱՂԱՎ

ՄՕՏ 4000 ՀՈԳԻ ՁԵՐԲԱԿԱԼՈՒԱԾ են Փարիզի մէջ, վերջին երկու ամիսներու ընթացքին, թէ քաղաքական եւ թէ քրէական հետապնդումներու հետեւանքով:

ՍՈՒՐԻՈՑ, ԼԻԲԱՆԱՆի եւ ՊԱՂԵՍՏԻՆԻ հոգեառաքելութեանց խնդիրը քննուեցաւ Ազգաժողովին հոգեառաքելութեանց յանձնախումբին մէջ: Առանց կարծիք յայտնելու Պաղեստինի բաժանման մասին, յանձնաժողովը որոշեց քննիչ յանձնախումբ մը ղրկել Երուսաղէմ, տեղին վրայ քննելու համար խնդիրը:

ՌՈՒՍ ՁՕՐ· ՍԿՈՊԼԻՆի կինը մէկ ամիս եւս բանտը պիտի մնայ, հարցաքննիչ դատաւորին որոշումով: Իր տան մէջ գտնուած «կանանչ Աստուածածունչը» քննութեան ենթարկուելով, ծածկագիրներու բանալին գտնուեցաւ եւ հաստատուեցաւ թէ սիկինը սեպհակ էր իր փախստական ամուսնին դաւադրական գործունէութեան:

ՍՈՒՐԻՈՑ ԿԱԹՈԼԻԿՆԵՐՈՒՆ ՊԱՏՐԻԱՐՔԸ, կարգնալ Իկնատիոս Տապունի Հռոմէն Փարիզ եկաւ եւ պիտի մնայ մինչեւ Նոյեմբեր 30, իրրեւ հիւրը Ֆրանսական կառավարութեան: Պատրիարքը մեծ դեր կատարած է պատերազմի չրջանին, ի պաշտպանութիւն Ֆրանսական շահերու եւ Հալէպի մէջ բանտարկուած՝ Թուրքերու կողմէ:

ԳՆԴ· ՏԸ ԼԱ ՌՕՔ դատապարտուեցաւ 200 ֆրանք տուգանք եւ 3000 ֆր· հատուցում վճարելու, ինչպէս եւ դատական ծախքերը տուժելու, Պ· Փոցօ տի Պօրկոյի կողմէ բացուած անսաւարկութեան դատին առթիւ: Ինչպէս կը յիշուի, այս առթիւ նախկին վարչապետ Պ· Թառտիօ վկայեց թէ գպրոնի վարկերէն մեծ գումարներ վճարած է գնդապետին, «հաւատարիմ ծառայ մը» նկատելով զայն:

ՄՈՒՍՈԼԻՆիի ՏՂԱՆ, որ Պոլոնիա գացած էր վերջերս, իր հետքը կորսնցուցած ըլլալով, կ'ըսուի թէ դերի բռնուած է հանրապետականներուն կողմէ: Հռոմէն կը հերքեն այս լուրը:

ԲԱԶՄԱԹԻՒ ՕԴԱՆԱՒԻԵՐ համախմբուած են Մարինեանի կայանին մէջ, Մարսէյլի մօտ, անդրծովեան մեծ ոգեմափորձերուն համար:

ՀԱՅԱՀՐԱԿԱՆ ցուցահանդէս մը բացուեցաւ Միւնիխի մէջ, ինչպէս եւ հակաբոլշեւիկ ցուցահանդէս մը՝ Պերլինի մէջ:

ՊԵԼԺԻՈՑ ՆՈՐ ՎԱՐՉԱՊԵՏը, Պ· Սփաք, յայտնեցաւ կազմել գահլիճը, որուն մէջ կը գտնուին մեծ բնակըվարականներ, գլուխն ըլլալով ինքը:

ՁԵՐԲԱԿԱԼՈՒԵՑԱԻ հունգար ահաբեկիչ մը, Քալոման Պուսայ, որուն վրայ կը գտնուին Մարսէյլի քարտէսը, սեւ դիմակ մը եւ 34 անցագիրներ: կը կարծուի թէ մասնակցած է Ալէքսանդր Թագաւորին սպանութեան:

ՄՈՍԿՈՒԱՑԻՆ կը հետագրեն թէ Բուխինքի չրջանին մէջ մահուան դատապարտուեցան 14 կուսակցական եւ կառավարական պաշտօնեաներ, իբրեւ դաւադիր: Լէնինկրատի չրջանին մէջ ալ, գնդակահարուեցան վեց «հակայեղափոխականներ», ամբաստանուելով թէ թունաւորած էին գործարանի մը բանուորները:

Հ. Ա. Դ.

Փարիզ

ԱՆԻԷՒ-ՊՈՒԱՒՈՒՆՊի «Արամ» ենթակոմիտէի դասախօսական ժողովը ձորեքշաբթի, 10 Նոյ., ժամը 8.30ին սովորական հաւաքատեղին: Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է:

ԱԼՖՈՐՎԻԼի «Ս. Մինասեան» ենթակոմիտէի ընդհ. ժողովը, 12 Նոյ. ուրբաթ երեկոյ ժամը 9ին, «Հայ Ակումբ»ին մէջ: ժողովէն յետոյ դասախօսութիւն:

ՀՐԱՊԱՐԱԿԱԳԻՆ ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻԻՆ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ ՓԱՐԻԶԻ «ԵԳԻՊՏԱՑԻ» ԿՈՄԻՏԷԻՆ ԿՈՂՄԷ

Նուիրուած Բաֆֆիի ծննդեան հարիւրամեակին

13 Նոյեմբեր, Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին Սօսիէթէ Սավանթի D սրահին մէջ· 8 Rue Serpente, մէթրօ Օտէոն կամ Սէն Միշել:

Կը խօսի Ընկ. Ս. ՎՐԱՑեԱՆ, նիւթ՝ ՐԱՖՖԻՆ եւ ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆԸ:

Ֆ. Կ. ՅԱԶԻ Մարսէյլի Մասնաճիւղին տարեկան պարահանդէսը Դեկտ. 19ին: կը խնդրուի բոլոր Միութիւններէն նկատի ունենալ:

ՊԱՐԱՆՑԻԿ ՑԵՐԵԿՈՑԹ

Ֆ. Կ. ԽԱԶԻ ՓԱՐԻԶԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ

14 Նոյեմբեր կիրակի ժամը 16էն մինչեւ կէս գիշեր

VICTOR HUGOի շքեղ սրահներուն մէջ

46 ter, Rue Saint Didier· *մէթրօ* Victor Hugo *կամ* Trocadero

Գեղարուեստական բաժինին կը մասնակցի յայտնի երգիչ Պ. ՂՈՒԿԱՍԵԱՆ կ'երգէ «Ալմաստ» օփէրայէն եւ ուրիշ գեղեցիկ կտորներ:

Ընտիր ժաղ Թառ եւ հաճելի անակնկալներ:

ՄՈՒՏՔ 10 ՖՐ.

Անդամատէրներու կողմէ պատրաստուած ճոխ սիւքէ դիւրամասչելի գիներով:

Ֆ. Կ. ԽԱԶի աւանդական *ՊՏՈՒՂԻ ՕՐը* 26 Դեկտեմբեր կիրակի օր արեգործականի ֆան մէջ:

ՆՈՒԱԳԱՀԱՆԴԷՍ ԱՐԱՑ ՊԱՐԹԵՒԵԱՆի

5 Դեկտեմբեր, կիրակի կէսօրէ վերջ Salle Erardի *մէջ, մասնակցութեամբ նուագախումբի եւ ծանօթ արուեստագէտներու: Մանրամասնութիւնները յաջորդով:*

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

— Այրի տիկին Սուլթան Գալոյեան կը փնտռէ իր եղբայրը Մանուկ Օհանեան Խարբերդի Խրած գիւղացի, որ ասկէ 10 տարի առաջ կը գտնուէր Emily Street Cambridg Mass, U. S. A.: Ջինք ճանչցող կամ հասցէն գիտցողները կը խնդրուի իմացնել հետեւեալ հասցէին՝

Madame Soultanne Kaloyan
15 Rue Villa Verlaine, Paris. (19e.) France:

Կը խնդրուի ամերիկահայ Թերթերէն արտատպել:

—Տիկին Տիրուհի Գաբրիէլեան (Ծնեալ Սիմիթեան, քնիկ կեսարացի), կը փնտռէ իր քոյրը՝ Վերժին Սիմիթեան Թալասի որբանոցէն: Իր մօրեղբայրը Յակոբ Սիմիթեան այժմ Ալէքսանդրիա 1930ին Վերժին Սիմիթեանը տեսած է Պէյրութի մէջ: կը խնդրուի Սուրիոյ չրջանի, կեսարիոյ հայրենակցական միութենէն եւ իր հասցէն գիտցողներէն, իմացնել՝ A. Kaprielian, 8bis, Rue Maugeron, Vienne, (Isère): France:

ՅՈՒՇԱՏԻՏՐ

Ֆ. Կ. ՅԱԶի Մարսէյլի Մասնաճիւղին Ընդհ. ժողովը 11 Նոյ., Հինգշաբթի ժամը 4ին իր դահլիճին մէջ: կը խնդրուի բոլոր ընկերուհիները ներկայ գտնուիլ:

Le Gérant : Կ. STEPHAN
Imprimerie A. DER (AGOPIAN)
17, Rue Damesme — PARIS (13)

ՏԻՐՈՒՀԻ ԶԱՒԱՓԵԱՆ

Դաշնակի եւ Մարք-ընօյի ալիմպերի դասեր:

6, Villa des Sablons (81 Avenue du Rouleի վրայ) **Neuilly s/Seine, MÉTRO SABLONS:** ժամադրութեան համար դիմել գրատր:

ՋԻՆԱԴԱԴԱՐԻ ԱՌԹԻԻ

Փարիզի Հայ եկեղեցւոյ Հոգաբարձութեան նախաձեռնութեամբ, այս Հինգշաբթի օր, 11 Նոյեմբեր, Զինադադարի տարեդարձին առիթով, Մեծ Պատերազմին մէջ ինկող ընդհանուր պինուորներու յիշատակին համար, հանդիսաւոր պատարագ պիտի մատուցուի եւ հոգեհանգիստ պիտի կատարուի: Երգեցիկ խումբը պիտի երգէ կոմիտասի քառաձայն պատարագը: Սկիզբը պատարագի ժամ՝ 10, ըստկիզբը հոգեհանգստեան ժամ՝ 10.40:

×

ՖՐԱՆՍ· ԲԱՆԱԿԻ ՀԱՅ ԿԱՄ· ՄԻՈՒԹԵԱՆ նախաձեռնութեամբ 11 Նոյ· Հինգշաբթի ժամը 11ին, հանդիսաւոր Ս· Պատարագ եւ հոգեհանգստի արարողութիւն պիտի կատարուի Փարիզի Հայոց եկեղեցւոյ մէջ, ի յիշատակ բոլոր Հայ նահատակ պինուորներու: Հոգեհանգիստէն ետք ծաղկեպսակ պիտի դնեցուի Հայ Զինուորի արձանին առջեւ:

ԳԱՂՏԻ ՏԵՍԻԼ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ
Cinéma REXY
Rue Cours Lafayette, angle Garibaldi

Հ. ԶԱՐԴԱՐԵԱՆ
ՎԻՐԱՒՈՒԾ - ԱՏԱՄՆԱՒՈՒԾ
44 Rue Dunkerque (ՄԷՋՔՈ ԿԱՌ ՏԻՒ ՆՈՒ)
Tél. Trudaine 42—69
Կ'ընդունի ամէն օր ժամը 14— 20:
Ագաւաճները ժամադրութեամբ:

ԱՊԻՏՒԿԱՃԱՌ K. Kestekian
Պատիւ ունի ծանուցանելու իր յարգելի բոլոր յաճախորդներուն, որ ըստ առաջնոյն կը վաճառէ մեծաքանակ ԱՊՈՒԻՍ եւ ԵՐՇԻԿ, իր արդիական գործարանին մէջ:
Դիմել գործարանի հասցէով 5, Traverse de la Plâtriere, St. Julien, Marseille:

ԵՂԻՇԷ ԱՐԶՈՒՄԱՆԵԱՆ
ՃԱՄՓՈՐԴՈՒԹԵԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ
AMERICAIN LLOYD — **48 rue de la République**
ORIENT LLOYD — **7 rue Auber, Paris**
Մարսէյլ. Tél. C.47-32 եւ C.74-51 Tél. Opéra 67-77 67-78
Նաւային բոլոր ընկերութիւններու ներկայացուցիչ:
ՅուՆակնէր՝ ամէն տեսի համար: Հայ ճամբորդներու հասարժանաւոր գին: Ընկերական աշխարհի ամէն կողմը
ՎԱՍՏԱՀԵԼԻ ՏՈՒՆ

ՀԱՅԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՃԱՌԸ
Ճաշարան ՖԼՕՐԻ
61, Rue Monsieur le Prince, Paris (6)
Մէթրօ՝ Օտէօն եւ Սէն Միշել — Հեռաձայն **Danton ; 52 — 78**
Արեւելեան եւ Եւրոպական խնամուած կերակուրներ:

ԲԱՑՈՒԱԾ Է ԱՐԴԻԱԿԱՆ ԿԱՇԽԱՐՈՒԹԵԱՄԲ
ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ՃԱՇԱՐԱՆԸ
ՐԱՖՖԻ
ՏԸՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ Մ. Գ. ՄԻՐԻՃԱՆԵԱՆ
8 Rue Maubeuge, Paris (9)
Արեւելեան եւ եւրոպական համեղ կերակուրներ՝ պատրաստուած մասնաւոր խնամքով: Ցաճախորդները կրնան մտնել խոհանոց՝ տեսնելու համար տիրող մաքրութիւնը:
Պոլսական ազի՝ տաք աղանդերներով: Տրամադրելի սրահ հաւաքոյթի, նշանտուքի, հարսնիքի եւայլնի համար շատ նպաստաւոր գիներով:

FOURURESDE ST. BERNARD
ՀԱՅԿՈՒՀԻ ԿԻՒԼՊՕԼԵԱՆ
24, Rue Affre կամ 8, Rue Cavé — PARIS . 18e
Մասնաճիւղ՝ 2, Rue de la Charbonnière —
Մէթրօ՝ La Chapelle — Barbès Roch. Tél. Montmartre 69-70
ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ.— Այս ձմեռ մի ժամադրուիք մուշակեղէն առնելու համար, Վստահութեամբ դիմեցէք մեր վաճառատունը, ուր պիտի գտնէք գանազան մուշտակներ, գաբեր, աղուէսներ, օձիքներ եւ փոքրիկ կենդանիներ: Մեր արհեստանոցներուն մէջ՝ չափի վրայ կը շինենք մանթօներ եւ գաբեր, անմրցելի գիներով: Կը առաջնենք մուշտակներու նորոգութիւնը, ձեւափոխութիւնը, ներկելը եւ թանաւժը: Մուշտակները կը մաքրենք ձրի:
Բաց է կիրակի օրեր մինչեւ կէսօր:

ԿԱՐԱՊԵՏ Յ. ԷՄԷՐԵԱՆ
Maison E. CHARLES *հիմնուած 1869*
29 rue Mathis, Métro Crimée
Autobus: AJ, AV, CP, 52, 50/71
Կը ծախենք՝ գոհարեղէններ, ամէն տեսակ ժամացոյցներ, մատանիներ եւն.: Նորոգութիւն ժամացոյցներու եւ գոհարեղէններու: Կը գնենք՝ բլանթին, ոսկի, արծաթ եւ գոհարեղէններ՝ նպաստաւոր գիներով:
Մի մոռնաք որ վստահելի ձեռք գնուած ոսկեղէն ա գոհարեղէններն անփոփոխ կը պահեն իրենց արժէքը:
Գաւառներէն եղած ապսպրանքները կը կարգադրուին արագ եւ խղճմտօրէն:

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

ՀԱՐԱՁԱԳ

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN — 17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Rédaction et Administration — Téléphone : Glacière 15 - 70
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ — Chèque Postal Paris 1678 - 63
(ԵՐԹԱԼԻՔԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ՏԱՐԵԿԱՆ ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԳԱՑՄԱՆՆԵՐ,— ՏԱՐԵԿԱՆ ՎՃՌԱՐՄԱՆԱՑ ԵՒ ՓՈՒԱՐՁԱՆԱՑ

Ֆրանսա եւ Գաղութներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40 ֆր
Անգլիա եւ Իտալիա	265 »	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	215 »	110 ֆրանք	

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ
11
ՆՈՅԵՄԲԵՐ
JEUDI
11 NOVEMBRE
1937

ԺԴ ՏԱՐԻ — 13e Année No. 3574 — Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱԿԵԱՆ — ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՉԻՆԱԴԱԴԱՐ...

»»»» ◦ ««««

Այս տարի չատ մը երկիրներու եւ մանաւանդ Ֆրանսայի մէջ կ'ուզեն բացառիկ հանդիսաւորութեամբ մը տօնել Մեծ Պատերազմին վերջացուցած օրը, 11 Նոյեմբեր :

Արդեօք տո՞ն համար որ, այսօր չատ աւելի մոռցել է քաղաքական հորիզոնը, եւ սրբենիցս վերնարչաւը կը տիրապետէ բոլոր հոգիներուն վրայ...

Ինչպէս ալ ուզենք մեկնել, հանդիսութեանց արտակարգ հանդամանքն իսկ մատնոցութիւն մը կը մատնէ : Կը թուի թէ մարդիկ իրենց անձկութիւնը փարատելու փորձ մը կը կատարեն, զէթ մէկ օր զբաղցնելով զինադադարի, խաղաղութեան բարիքները : Մատնանշող որ, տակաւին չեն զարմանուած հին վէրքերը, իսկ նորերու մասին մտածելն անգամ սարսուռ կը պատճառէ :

Ուրեմն, բոցեր պիտի վառին, ջահեր պիտի փոխանակուին քաղաքէ քաղաք, ճառեր եւ բաժակաճառեր պիտի պանծացնեն ազգերու համերաշխութիւնը եւ խաղաղութիւնը, մինչեւ նոր փոթորիկ : Մինչեւ որ իւրաքանչիւրը լրացնէ իր սպառազինութիւնները, աւելի ուժգնօրէն յարձակելու կամ պաշտպանուելու համար :

Ո՞վ պիտի կրնար ապացուցանել թէ վերջնապէս յուծուած, հարթուած են այն վէճերն ու տարակարծութիւնները, որ պայթեցուցին 1914ի համաշխարհային աղէտը :

Ընդհակառակն, 1918 նոյեմբեր 11ի զինադադարէն մօտ քսան տարի վերջը, քսան անգամ աւելի բարդացած, սաստկացած են միջազգային կնճիռները, եւ օրուան վարիչները ի գո՞ւր կը ճգնին ելքեր գտնել :

Հաշտութեան մեղրալուսինը տեղի անցած, ճեղքեր բացուեցան յաղթականներու հաստատած հիմերուն վրայ : Հեռուհեռ սգուեցան վաղեմի կիրքերը : Անոնք որ պարտուած եւ պատուած էին, նախ ակռայ կճրտեցին, յետոյ սկսան արտնջալ եւ բարկել : Իսկ ամէնէն վերջը, իրրեւ հետեւանք տարիներու մեթոտիկ խաւանդներուն, զլուխ վերցուցին, փշուր փշուր պատուելու մար դաշնագիրները :

Այս տեսակէտով, ամէնէն վճռական դերը կատարեց հիթլէրեան Գերմանիան, որ արդէն դարձած է վարակիչ օրինակ մը :

Իրմէ առաջ, նոյն ճամբան բռնած էր Ֆաշական Իտալիան, հնելով նորօրինակ դիկտատուրա մը, ի նախատեսութիւն ապագայ նուաճումներու :

Գանուելով յաղթականներու ճակատին վրայ, բայց խորապէս զոհ՝ իր ստացած աւարէն, Մուսոլինի բնականաբար չէր կրնար տարուիլ այնպէս ինչպէս Հիթլէր : Բայց նոյն ելքին կը յանդէր իր բռնած ճամբան, — դարմանել հաշտութեան դաշնագիրներով հաստատուած «անիրաւութիւնները» : Եւ սկսաւ դարմանել աստիճանաբար, իր հակցած մեթոտներով, որոնք յետոյ իրագործական դասեր պիտի կազմէին Գերմանիոյ, ինչպէս Ճափոնի եւ ուրիշներու համար :

Անհրաժեշտ չէ մանրամասնութեանց մէջ խորհիլ, ապացուցանելու համար այս իրողութիւնը :

Եւ ահա կը գտնուինք նորէն ծաւալուն ալեկոծութեան մը առջեւ, ուր կոհակները մերթ կը չառաչեն, մերթ կը նահանջեն, երեւութական խաղաղութեան մը պատրանքը տալով, բայց կը մնան ֆիչա սպառնալիք : Ցղի՝ անակնկալներով, ինչպէս կ'ըսեն ընկալեալ սովորութեամբ :

Աղաղութեան եւ արդարութեան միջնաբերդ մը պիտի հանդիսանար նոր հաստատութիւն մը, Ազգերու Դաշնակցութիւնը, համաճարի հռչակուած սկզբունքներուն :

Իրականին մէջ, ամէնէն առաջ ան էր որ անանկացաւ, կուտակուած կիրքերու, անյագ մրցակցութեանց ժխորին մէջ : Եթէ, ոնոր չնորհիւ, կարելի եղաւ լուծել երկրորդական վէճեր, ամէնէն ծանրակչիռ խնդիրները մնացին միշտ առկախ, մնացին իր չրջանակէն, իր կարողութենէն դուրս : Եթէ չհակիկը մեծ էր եւ զօրաւոր, ինքն իր ձեռքով կարգադրեց խնդիրը (Ճափոն, Իտալիա, Գերմանիա եւն.) : Եթէ փոքր էր եւ անճար, խուսափեցաւ, կծկուելով զօրաւորի մը հովանաւորութեան տակ եւ սպասելով պատեհ ճամուն :

Այսպէս կազմուեցան բազմազան ճակատներ, որոնց ահաւոր ծանրութեան տակ խաղաղութիւնն է որ կը հառաչէ, հակառակ ջանքերուն դաշնագիրներուն եւ փոխադարձ բարեկամութեան, ոչ-յարձակման ուխտերուն :

Անանկութեան « Ծննդոց գիրքը » կազմեց սպառազինութեանց հրճամման վերջնական ձախողումը, ճամբան լայն բանալով ճիշդ հակառակ ուղղութեան համար, — զինարշա՛ւ : Սպառազինութիւններ անլուր եւ աննախընթաց : Առանց կարդ ու սարքի խառնիճաղանճ : Նորաստեղծ դիկտատուրաներէն մինչեւ ժողովրդապետութեան համարուած երկիրները : Ցաղթականները՝ իրենց չահած աւարը պահելու համար, պարտեալներն ու զժգոհները՝ իրենց բոցդքը արժեցնելու առաջադրութեամբ :

Ո՞վ պիտի համարձակէր նետել առաջին քարը, իրրեւ անցեղ ...

Երբեք այսքան եղերական հանգամանք ստացած չէր « ազգային պաշտպանութիւնը », եւրոպայէն մինչեւ Ասիա եւ Ամերիկա :

Ամէն մէկը իր մայր երկիրն ու ժառանգութիւնները վտանգուած համարելով, կը ճգնի վառնդ մը, սպառնալիք մը դառնալ իր հարեւանին գլխուն : Եւ դիտութիւնը կը բանի դիշեր ցերեկ, ամէնէն հրէշային եւ մահացու զէնքերը ճարելու համար :

Այո, զինադադար, լրացնելու համար պատրաստութիւնները :

Շ.

ԻՆՉ Կ'ԱՆՑՆԻ ԿԸ ԴԱՌՆԱՑ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ

Լրտեսական "մերկացումներ" թոյր ձակատներուն վրայ

Սիւնակներով « մերկացումներ » եւ հետապնդումներ՝ «Ա. Հայաստան»ի վերջին թիւերուն մէջ : Եւ լուրեր՝ որոնք իրենց համաոտա վիճակին մէջ իսկ անլուր ողբերգութիւն մը կը պատկերացնեն :

Երեւանի պաշտօնաթերթը հոկտեմբեր 24ի թիւին մէջ նկարագրելով կեղր. Գործադիր Կոմիտէին (խորհրդարան) հոկտեմբեր 16ի նիստը, ամէնէն վերջը կը գրէ.

— « Հայաստանի կառավարութեան մէջ բոյն դրած հակայեղափոխական ճացիոնալիստներիվնասարարական աշխատանքի հետքերը վերացնելուն պատասխանով, ինչպէս նաեւ շրջանների դեկավարութիւնը մասսաներին մօտեցնելու եւ օպերատիվ (ազդեցիկ) դարձնելու անհրաժեշտութիւնից ելնելով, կենտգործ կոմի նախագահութիւնը հարց յարուցեց ԽՍՀ կենտգործկոմի նախագահութեան առաջ հայկական ԽՍՀում գոյութիւն ունեցող շրջանները փոխրացնել եւ կազմակերպել **11** նոր շրջաններ » :

Հասկցէք ինչպէս որ կ'ուզէք ...

**** Թատերական արուեստին նուիրուած «մերկացում»ներուն մէջ, որ ճիշդ երկու էջ բռնած են (8 հոկտեմբեր), դերասան Ամօ Խարազեան կը գրէ.*

— « Ադրբէջանական թատրոնի ճախողման պատճառ հանդիսացած է Ջանանը, որին ես մեղադրել եմ ֆորմալիզմի մէջ (ձեւապաշտ) : Ես միշտ ասել եմ որ Ջանանը մեր պլատֆորմայի վրայ կանգնած մարդ չէ» :

Նոյն չարքին մէջ, ուրիշ յօդուածագիր մը դիտել կուտայ.

— « Մենք պէտք է չափազանց աչալուրջ լինենք. որովհետեւ հակայեղափոխական սրիկաները իրենց ազդեցութիւնը են թողել նաեւ արուեստի բնագաւառում : Վերցնենք հէնց Ջանանին, Թոլոյեանին : Մեր արուեստի աշխատողները պէտք է իրենց բաղաքական զգաստութիւնը բարձրացնեն, որով հնարաւոր կը լինի պարզ տեսնել մեր դասակարգային թշնամուն » :

Դարձեալ նոյն չարքին մէջ, ոմն Սուէյմանով (Ադրբէջանցի) կը գրէ.

— « Եւ մի օր Պետթատրոնի (Հայաստանի պետական թատրոն) նախկին դիրեկտոր՝ Սոփիկ Գրիգորեանը մեր դերասաններին խուժան ասուանեց եւ դուրս արեց : Մեր դերասանները բնակարանային վատ պայմաններում են ապրում : Բազուից, Թրիլիսիից եկողները տանում հասցնում են բաղաբի ամենահեռու ծայրը » :

Ինչպէս գրած էինք երէկ, այս առթիւ կոչ մը սորագրած են 52 դերասան - դերասանուհիներ, որոնք մասնաւորապէս կը յանձնարարեն զարկ տալ Երեւանի մէջ հաստատուած ռուսական թատրոնին : (Այդ կոչը պիտի արտատպենք ամբողջութեամբ) :

Հոկտեմբեր 10ի խմբագրականին մէջ, խօսելով անասուններու պահպանման մասին, թերթը կը գրէ թէ հողագործական նախկին դործավարները՝ Գուրեղեանն ու Շահնազարեանը եւ արբանեակները դամերու չինութիւնը այնպէս ծրագրեր եւ վարեր են որ, «դամեր չհաստուցին, իսկ հաստուցող չնչին քանակի դամերն ալ գոյութիւն ունենան մէկ տարուց ոչ աւելի, որ նրանք փուլ գան անասուններու վրայ եւն.» :

Նոյնքան քամնելի է լրտեսական հոգեբանութիւնը՝ մամուլի բաժնին մէջ : Պիտի արտատպենք նաեւ այդ յօդուածը, ուր «Ա. Հայաստան»ի բոլոր խմբագիրներն ու աշխատակիցները կը հռչակուին հակայեղափոխական - նացիոնալիստ, մէկ խօսքով « ժողովրդի թշնամիներ», առաջնորդութեամբ « Դաշնակցական» Եղիա Չուբարի : Այս վերջինը իմէջ այլոց կ'ամբաստանուի թէ թղթակիցներու համար նախատեսուած 12.000 րուբլին վատներ է «նացիոնալիստ գրողները ֆինանսաւորելու» համար, բայց տուր փոխարէն չէ վճարեր 718 բանուորական-գիւղացիական թղթակիցներու աշխատավարձը, 45.000 րուբլի ...

« Պատմութեան նենգափոխման» (ֆալսիֆիկացիա) նուիրուած ընդարձակ ուսումնասիրութեան մը մէջ, (9 հոկտ.), մասնաւորապէս յարձակելով «Դաշնակցական» Ցակոր Զօրեանի վրայ, յօդուածագիրը կը գրէ.

— « Աշոտ Յովհաննիսեանը, Ա. Խանջեանը, Ամատունին եւ միւս հակայեղափոխականները հայ ժողովրդի պատմութիւնը դիտել ու լուսաբանել են Դաշնակցական, սպեցիֆիկեան, տրոցկիստական ակնոցներով, գործ են դրել ամէն ջանք ու նիգ ապացուցանելու Դաշնակցականների անկախ Հայաստանի նուաճման բաղաքականութեան «տեսութիւնը» : Հակայեղափոխականներ Խանջեանի, Ամատունու եւ միւսների պահանջով լոյս են տեսել Դաշնակցական - բուրժուական պատմագրութեան ներկայացուցիչների « աշխատութիւնները » (Դ. Անանուն, Ավտոբեկեան, Լէօ, Զօրեան եւ ուրիշներ) որոնք բացայայտօրէն բարոզել են փաշիստական - դաշնակցական - ռասսայական (ցեղապաշտ) տեսութիւնը » :

Դեռ պիտի քաղենք ու մաղենք...

ՄԱՀԱԳԱՏԻՄ ՏԷՐՍԻՄԻ ՍՊԱՏԱՄԲՆԵՐՈՒՆ ՀԻՄԱՐ

Խարբերդէն կը գրեն «ձիւմհուրիյէթ»ի (4 նոյեմբեր) .—

Թունճելիի ըմբոստութեան դատավարութիւնը լրացած ըլլալով : Ընդհ. դատախազ Հաթէմի այսօր կուռ ձայնով մը կարդաց իր պահանջագիրը, ուր մի առ մի կը թուէր ամբաստանեալներու յանցապարտութիւնը հաստատող փաստերը : Պահանջագրի ընթերցման պահուն ըմբոստութեան պարագլուխները դունաթափ վիճակ մը ստացան :

Ընդհ. դատախազը, ապստամբապետ Սէյիտ Րիզայի, տղուն եւ իր արբանեակներուն արարքը Պատժ. օրէնքի 149րդ յօդուածի 2րդ հատուածին տրամադրութեանց համաձայն դատելով, անոնց ըստ այնմ, իսկ մնացեալ ամբաստանեալներուն ալ իրր մեղսակից նոյն յօդուածի 3րդ հատուածի համաձայն պատժուիլը կը պահանջէր : Այսինքն Սէյիտ Րիզայի եւ իր զեկավար արբանեակներուն համար մահապատիժ, իսկ մեղսակիցներուն համար ալ բանտարկութիւն :

Պահանջագրի ընթերցումը չատ երկար տեւած ըլլալով, դատավարութիւնը յետաձգուեցաւ Շաբաթ օրուան, ուր ամբաստանեալները իրենց պաշտպանողականը պիտի ընեն : Յաջորդ նիստին ալ չատ հաւանական է որ դատարանը տայ իր վճիռը :

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՄԱՐԴՏՕՆԸԼԻՏ

Աշխատաւորական, բայց ամէն բանէ առաջ բրիտանական տիպար մըն էր Անգլիոյ երբեմնի վարչապետը, Էմմսի Մաքտոնըլտ, որ յանկարծական եղեր է շոգենաւին մէջ, Հարաւ. Ամերիկայի ճամբուն վրայ :

Հաւատաւոր ընկերվարական, միեւնոյն ատեն բարոզ կը խօսէր ինչպէս բողոքական պատուելի մը :

Իսկ իբրեւ պետական մարդ, անզգալի էր տարբերութիւնը իրեն եւ դէղին «կայսերական»ներուն միջեւ :

Իր օրով էր որ բրիտանական թաթը անգամ մը եւս ծանրացաւ Հնդկաստանի եւ Եգիպտոսի վրայ : Ամէն պարագայի մէջ, իր կառավարութիւնը մնաց նոյնքան դաժան եւ չկամ, երբ արդէն հասած էր ժամանակը՝ զիջումներ կատարելու :

Քանի մը դրուագներ, իր պետական կեանքէն :

Նոր վարչապետ եղած էր, **1924**ին, կազմելով Մեծն Բրիտանիոյ առաջին աշխատաւորական դահլիճը :

Մեր ողբացեալ Վարանդեանը, միշտ միամիտ և վիպաշունչ, պարտ սեպած էր նամակ մը գրել եւ շնորհաւորել «ընկերը» :

Մաքտոնըլտ կը պատասխանէր չոր ու ցամաք երկտողով մը.

— Ես այլեւս Բ. Միջազգայինի «ընկեր» նախագահը չեմ, այլ Մեծն Բրիտանիոյ վարչապետը : (Դէթ այս էր իմաստը) :

Եւ Վարանդեան կը զարմանար որ այսքան շուտ կը փոխուին մարդիկ ...

Վարչապետութեան ընթացքին, Մաքտոնըլտ անգամ մը գեկուցում կուտար երեսփ. ժողովին մէջ, Մեծն Բրիտանիոյ գինուորական գերագոյն խորհուրդի մէկ տեղեկագրի մասին :

Առաջին գառները հազիւ արտասանած, երեսփոխաններէն հին ադուէս մը խօսք ուզեց եւ հարցուց.

— Երբէ՞ն ի վեր է որ այս ժողովին մէջ որ եւ է գեկուցում կ'ըլլայ գինուորական Գերագոյն խորհուրդի գործերու մասին :

Մաքտոնըլտ կարմրելով պատասխանեց .

— Ներողութիւն, չէի գիտեր :

Արդարեւ, աւանդութիւն մը կ'արգիլէ խօսիլ գինուորական Գերագոյն խորհուրդի գործերու մասին, նոյնիսկ խորհրդարանին մէջ : Միայն վարչապետը եւ ազգ. պաշտպանութեան նախարարը իրաւունք ունին ծանօթանալու անոր գաղտնի գործերուն :

Ուրիշ առիթով մը, Մաքտոնըլտ իր յայտարարութեան մէջ կը գործածէր հետեւեալ բացատրութիւնը.— Անգլիական կառավարութեան տեսակէտը այն է որ ...

Նորէն բողոքի ձայնե մը.

— Կը համարձակիմ դիտել տալ յարգելի վարչապետին թէ մեր կառավարութիւնը կը կոչուի ոչ թէ «անգլիական», այլ «բրիտանական», աւելի ճիշդը՝ «Ն. Վեհափառութեան կառավարութիւն » :

Եւ Մաքտոնըլտ նորէն հարկադրուեցաւ ներողութիւն խնդրել :

Այնուհետեւ այնքան «հասուցաւ » որ, երկրորդ անգամ պաշտօնի կոչուած ատեն, իմի խորտակեց աշխատաւորական նախատը, եւ դարձաւ ազգ. դահլիճին վարչապետը :

Այսպէ՞ս է Մեծն Բրիտանիան, նոյն իսկ իր ընկերվարութեամբ :

Վ.Ա.Հ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՉԻՆԱՑԻՆԵՐԸ ԼՔԵՑԻՆ ՇԱՆԿԱՅԸ ՈՐ ՊԱՇԱՐԱՒԱԾ Է ԱՄԷՆ ԿՈՂԱԷ

Շանկայ, Չինաստանի առեւտրական ամենամեծ կեդրոնը, ամբողջովին պաշարուեցաւ նոյեմբեր 9ին : Չինացիները իրր երեք ամիս հերոսաբար դիմադրելէ վերջ, հարկադրուեցան լքել, տեղի տալով գերազանց ուժերու առջեւ : Տասը հազար Չինացիներ մինչեւ վերջին պահուն կռուեցան, բայց յառաջխաղացութեան կամ նահանջի բոլոր պիծերը կորուած ըլլալով, դատապարտուած էին մեռնելու կամ անձնատուր ըլլալու, քանի որ կրակ կը տեղայ ամէն կողմէ :

Չինացիները նահանջած ատեն, բռնկեցաւ քաղաքին արեւմտեան մասը : Չինացիները կրակի տուին բոլոր գինուորական պիրքերը : Բոցերու ճարակ եղաւ նաեւ ճափոնական բամպակի գործարան մը, որ 20 միլիոն տոլար արժած է :

Չինացիներու նահանջէն վերջը, ճափոնական զօրքը անմիջապէս ներխուժեց եւ Շանկայը գրեթէ գրաւուած էր : Հարիւր հազարաւոր փախստականներ մեկուսացուած են ճափոնական պաշարման հետեւանքով : Երկրագործական բարեբեր շրջանը, որ Շանկայի ուտեստին գլխաւոր մասը կը ճարէ, ամբողջովին լքուեցաւ : Քաղաքը պաշտպանուած էր 250.000 Չինացիներու կողմէ, որոնք այժմ նոր դիրքեր կը փնտռեն :

Եւրոպական կացութիւնը եւ դաշինքին դիրքը

Վարչապետ Պ. Շօթան եւ էմմսական նախարար Պ. Պոնէ երեքշաբթի օր երեսփ. ժողովի էմմսական յանձնաժողովին ներկայանալով, մանրամասնօրէն պարզեցին կառավարութեան տեսակէտները՝ էմմսացոյցի հաւասարակշռութեան մասին : Վարչապետը մասնաւորապէս չեշտեց թէ կառավարութիւնը միամտութեամբ վճռած է պահպանել էմմսացոյցի հաւասարակշռութիւնը : Կրճատումներ կատարելով հանդերձ, էմմս. նախարարը հաւանեցաւ մինչեւ 1300 միլիոն ֆրանք տրամադրել, զոհացում տալու համար պետական պաշտօնեաներուն : Եթէ հասոյթի յաւելում չունենան կամ տուիպուին ամբողջութեամբ ընդունիլ պաշտօնեաներուն պահանջները, այն ատեն հարկ պիտի ըլլայ նոր տուրքեր հաստատել :

Վիճաբանութեանց ընթացքին, համայնավար երեսփոխան Պ. Տիւքլո (դեր նախագահ երեսփ. ժողովին) դիտել տուաւ թէ կառավարութիւնը մանր խնոյթպանի, պախալի հաշիւներ կ'ընէ, թէ չափազանց կը զբաղի ծախքերով, բայց ոչ այնքան՝ հասոյթներով, թէ միշտ կը յետաձգուի հարկային բարեփոխումը եւն. :

Վարչապետը պատասխանեց թէ դրամը երկու անգամ ինկաւ եւ կրնայ նորէն իյնալ, եթէ «ընպարավճառի հաշիւներ» չընեն :

Նոյն օրը նախարարական խորհուրդը նոր նիստ մը գումարեց, նախապատրաստութեամբ հանրապետութեան նախագահին եւ վաւերացուց նախապէս որոշուած որոշումները, մասնաւորապէս ցուցահանդէսի չարունակման մասին :

94 ՕԴԱՆԱՒԻԵՐ Մարսէյլի չրջակայ օդակայանէն Թուան դէպի Թունուզ, ռազմափոքձեր կատարելու համար :

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. Էջ)

ԿՈՍՏԱՆԴԻՆ ԶՈՐՅԱՆ

»»» ◦ ‹‹‹‹

Ճամբորդությունը մեր մեջ ունեցած ամենաուրախալի տպավորություններից մեկն էր: Ի՞նչ կարող է լինել ավելի հետաքրքրական, քան տեսնել այն վայրերը, որոնց մասին այնքան շատ ենք լսել, կարդացել, երազել, ուզել տեսնել, բայց որոնք մեզ համար մնացել են անհասանելի: Ի՞նչ կարող է լինել ավելի հետաքրքրական, քան ծանոթանալ այն մարդկանց հետ, որոնց անունները մեզ համար դարձել են սիրելի, որոնց գործերը մենք հետևել ենք հեռվից, որոնց հաջողությունները մեզ համար եղել են հաջողություններ, որոնց ձեռքբերումները մեզ համար եղել են ձեռքբերումներ, որոնց ստեղծագործությունները մեզ համար եղել են ստեղծագործություններ, որոնց ամեն մի նոր գործ մեզ համար եղել է նոր գործ, որոնց ամեն մի նոր հաջողություն մեզ համար եղել է նոր հաջողություն, որոնց ամեն մի նոր ձեռքբերում մեզ համար եղել է նոր ձեռքբերում, որոնց ամեն մի նոր ստեղծագործություն մեզ համար եղել է նոր ստեղծագործություն:

Հետո՞...

×

Ո՛չ մի ցնծություն չի կարող համեմատվել այն ուրախության հետ, որ ապրում է մարդը, երբ հանդիպում է իր սիրելի մարդկանց, որոնց հետ երկար ժամանակ բաժանված է եղել: Ես հենց այդպիսի ուրախություն ապրեցի, երբ հանդիպեցի Կոստան Զորյանին: Ես նրան ճանաչում եմ վաղուց, նրա գործերը ինձ համար հարազատ են, ես նրանց հետ ապրել եմ, նրանց հետ ուրախացել եմ, նրանց հետ տխրել եմ, նրանց հետ ցավել եմ, նրանց հետ ծիծաղել եմ, նրանց հետ լացել եմ, նրանց հետ զայրացել եմ, նրանց հետ ատել եմ, նրանց հետ սիրել եմ, նրանց հետ ապրել եմ, նրանց հետ ապրում եմ, նրանց հետ միասին ապրելու եմ

ՆԱՄԱԿՆԵՐ ԼԻԲԱՆԱՆԷՆ

ԵՐԵՍՓՈԽԱՆԱԿԱՆ ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ԵՒ ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆԸ

(Բ. եւ վերջին մաս)

Հոկտեմբեր 18, 19, 20 եռուզեռ կայ, կառավարական շրջանակին մէջ, մանաւանդ որ այդ օրերուն Դաշնակցութեան ընդհ. ժողովը Ամանոս կայանի եկեղեցիին մէջ ձախոդած էր։— Ներքին նախարարը ինք աչքովը տեսած էր այն 200 — 300 կիները որոնք եկեր էին ունկնդրութեան, իսկ դուրսը բազմութիւնը, երիտասարդութիւնը ուրիշ բան կ'ապացուցանէր ։

Յաջորդ օրը մարզպանը կ'ուղէ տեսակցիլ Դաշնակցութեան ներկայացուցիչներուն հետ։ Կ'երթան։ Ու կէս օրին, քաղաքը, հայկական քաղաքը ուրախութեան մէջ է — Դաշնակցութեան Թեկնածուն կառավարական ցանկին մէջ առնուած էր ։

Այո, հոկտեմբեր 21ին, Հ. Ց. Դաշնակցութեան Լիբանանի Կ. Կոմիտէն եկաւ ցոյց տալու իր ուժը, եւ գրաւելու իր տեղը ։

Նոյն իրիկունը բաւական ուշ առեն, ընկերներէն մաս մը, ինքնաշարժներ կը դիմէ Պ. Ասլի Շահլէի տունը, ուր ինքնաշարժները երկար շղթայ մը կազմած են։ Ինքը, նախարարը մեր գործակիրներով շրջապատուած, կը դիմաւորէ տղաքը, մինչ Արաբները ետեւէ երթալէն, եաիչ Դաշնակ, եաիչ Թիւթիւնճեան» կանչելով օդը կը թրնդացնէին ։

Քիչ վերջ, նախարարը առած, կուգանք մեր ակումբը, ուր ընկ. Թիւթիւնճեանի բարեւալուստի խօսքերէն ետք նախարարն ալ խօսք կ'առնէ, բացատրելով ամբողջ անցուդարձը ։

Հիւրը, երդերով ու «եաիչ»ներով (կեցցէ) ճամբու կը դրուի։ Տղաքը, կը մնան ակումբին մէջ մինչեւ ուշ գիշեր։ Անդին, նոր թուղթիկներ ու յայտարարութիւններ կը տպուին յաջորդ օրուան մեծ հաւաքոյթին համար, Դաշնակցութեան տան մէջ, ուր ներկայ պիտի ըլլային ցանկի բոլոր թեկնածուները ։

Յաջորդ օր, ուրբաթ, Դաշնակցութիւնը կ'ունենայ իր վերջին հաւաքոյթը։ Ակումբին սրահն ու քովնտի սենեակները, անցքերը բոլորը լեցուած են։ Աթոռ նստարան չկայ։ Հիւրերը հետզհետէ կուգան, թեկնածուները կ'ուշանան։ Հաւաքոյթին նախագահ ընկ. Իփէկեան ձայնափիւռին առջեւն է, իր խօսքը կ'ըսէ, որմէ վերջ բեմ կը հրաւիրէ Պէյրութի երեւելիներէն Պ. Ասֆուր որ մեծապէս օգտակար եղած է Դաշնակցութեան բանակցութիւններու առթիւ։ Պ. Ասֆուր բեմ գալով, կը յայտնէ թէ չուզեր խօսիլ, այլ խօսքը նախագահին ուղղած կ'ըսէ թէ չի գիտեր ինչ անծանօթ մղումով մը փարած է Դաշնակցութեան, աշխատած անոր օգտին, ու պատրաստ է ամբաւին աշխատելու, երբ որ պէտք ունենայ Դաշնակցութիւնը ։

Նոյն ժամերուն կը հասնին թեկնածուները։ Տղաքը ուսամբարձ բեմ կը բերեն բոլորն ալ։ Եւ մեկնաբանները կը պակսի, իսկ միւս թեկնածուները — Հապիպ Ասլի Շահլա, Ասթուլլահ Եաֆի, Տօքթ. Լապաքիա, Շէֆիք Նասիֆ ներկայ են։ Ընկ. Իփէկեան բարեւալուստի խօսքերէն ետք, հետզհետէ բեմ կը հրաւիրէ բոլորն ալ իրենց խօսքը ըսելու ։ Թեկնածուները ֆրանսերէնով իրենց հիացումը կը յայտնեն «Դաշնակ ժողովուրդ»ին, «Դաշնակ բարեկամներուն »։ Նախարարը մասնաւորելով խօսքը ըսաւ. «Կը հաստատենք որ հայ ժողովուրդին մէջ դուք էք ուժը, եւ մենք կ'ուզենք միասին կառուցանել հայրենիքը — Լիբանանը »։

Ուշ գիշերին, հիւրերը մեկնեցան ։ Մեկնեցան նաեւ տղաքը։ Շաբաթ առաւօտ նոյն թաղին ու նոյն դիրքերուն մէջ, անոնք կրկին ամբողջ օրը աշխատանք ու թռուցիկ, բրեկոյեան բոլոր մարմիններու եւ յանձնախումբերու ժողով ու յօրդոր օր կիրակի գործի ։

Առաւոյն դեռ արեւը չծագած, մեր տղաքը գրաւած էին դիրքերը։ Իսկ տուիչերու բացուելուն արդէն գործը իր ընթացքին մէջ էր։ Կառավարական ցանկը մեծ թափ կը տանար մանաւանդ հայկական թաղամասերուն մէջ ուր պոչ կը բռնէին մեր ցանկին լուսարկողները։

Ընդհ. ատենապետները, նաեւ ամենամեծ - Բարեգործականեան Թեկնածուն սկսան դրամ խոստնել։ Այդ չարաճճի նախկուեցաւ բաւական, բայց տեսնելով որ պէտք պիտի չկրնային եղել, ժամը 11.30ին պաշտօնապէս քաշուեցան։

Տղաքը եւ համակիրները ակումբ կը հաւաքուին ։ Յաջողութեան կէս ճամբան ենք։ Ուրախութիւն, երգ ու պար, անհերդաշնակ բայց հարազատ։ Ակումբէն դուրս, հայկական թաղամասերուն մէջ խրախճանք, եռուզեռ կայ։ Ամանոս կայանի բնակիչները եկեղեցիին զանգը կը հնչեցնեն ու եռադոյնը առած, ժամուն շրջափակին մէջ կ'ուրախանան ։

Երկուշաբթի առաւօտ նոյն թաղին ու նոյն դիրքերուն մէջ, անոնք կրկին ամբողջ օրը աշխատանք ու թռուցիկ, բրեկոյեան բոլոր մարմիններու եւ յանձնախումբերու ժողով ու յօրդոր օր կիրակի գործի ։

Առաւոյն դեռ արեւը չծագած, մեր տղաքը գրաւած էին դիրքերը։ Իսկ տուիչերու բացուելուն արդէն գործը իր ընթացքին մէջ էր։ Կառավարական ցանկը մեծ թափ կը տանար մանաւանդ հայկական թաղամասերուն մէջ ուր պոչ կը բռնէին մեր ցանկին լուսարկողները։

Ընդհ. ատենապետները, նաեւ ամենամեծ - Բարեգործականեան Թեկնածուն սկսան դրամ խոստնել։ Այդ չարաճճի նախկուեցաւ բաւական, բայց տեսնելով որ պէտք պիտի չկրնային եղել, ժամը 11.30ին պաշտօնապէս քաշուեցան։

Տղաքը եւ համակիրները ակումբ կը հաւաքուին ։ Յաջողութեան կէս ճամբան ենք։ Ուրախութիւն, երգ ու պար, անհերդաշնակ բայց հարազատ։ Ակումբէն դուրս, հայկական թաղամասերուն մէջ խրախճանք, եռուզեռ կայ։ Ամանոս կայանի բնակիչները եկեղեցիին զանգը կը հնչեցնեն ու եռադոյնը առած, ժամուն շրջափակին մէջ կ'ուրախանան ։

Երկուշաբթի առաւօտ նոյն թաղին ու նոյնդ

ՎԱՍՊՈՒՐԱԿԱՆԻ ՀԱՅՐԵՆԱԿՑԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ

ՅԵՐԵԿՈՅԹ – ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ

ԱՅՍՕՐ, 11 ՆՈՅ. ԺԱՄԸ 3ԷՆ ԿԷՍ ԳԻՇԵՐ

Salle Poissonnièreի ՇՔԵՂ ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ 7 Rue Fb. Poissonnière, Metro Bonne Nouvelle

Գնպարուեստական ճոխ բաժին, մասնակցութեամբ յայտնի արուեստագէտներու: Հանդէսի աւարակնկալներ Պ. ԱՐՄԱԿՈՆԻ կողմէ

ճազ Արժանիքին, մասչեզի սիւքի: Մուտ 10 ֆր.

կը մասնակցին Տիկին Ս. ՍԱՐԳԻՍԵԱՆ (արտասանութիւն), Օր. Ի. ՊԻՒԶԻՒԼԵԱՆ (երգ), Օր. Տ. ՋԱՒԱՓԵԱՆ (դաշնակ), Օր. Վ. ՇԱՀԼԱՄԵԱՆ (ջութակ): Պարեր Նայկական տարազով:

Հեռաձայնի գաղտնի գործիք մը բռնուեցաւ

»»» • «««

Թղթատարական վարչութիւնը առենէ մը ի վեր հետապնդումներ կը կատարէր, ժամադրէնի հեռաձայնի կեդրոնին մէջ պատահած խանգարումներու առթիւ: Այս մասին լուր տրուած էր նաեւ դատական ոստիկանութեան, որ յաջողցաւ երեւան հանել գաղտնիքը: Գաղտնի գիծ մը հաստատուած էր այն յարկաբաժնին մէջ ուր կը բնակէր Ռուսաստանի առժամեայ կառավարութեան նախագահին՝ Կերենսկիի գործակիցը, Զէնզինով: Այս յայտնութեան վրայ ձերբակալուեցան երկու հոգի, իսկ երրորդ մը կը փնտռուի երկու ելեկտրա - գէտներուն հետ:

Թուրքիոյ ձեռնարկը օտար Հրեաներուն դէմ

Գրած էինք թէ օրինագիծ մը ներկայացուած է Թուրքիոյ ապր. մեծ ժողովին, օտար Հրեաներու ներգաղթը արգիլելու համար: Պոլսոյ թերթերը կը գրեն թէ օրինագծին հեղինակն է Մաղնիսայի երեսփոխան եւ նախկին երկրագործական նախարար Թուրքք տարրերու մասին: ձեռք առնել, արտասահմանէ Թուրքիա եկող ոչ --- Թուրք տարրերու մասին: ձեռք առնել, արտասահմանէ Թուրքիա եկող ոչ—Թուրք տարրերու մասին: Ան իր այս առաջարկին մէջ նկատի ունի մանաւանդ Հրեաներու ներ - գաղթը:

Սապրի Թօփրաք իր առաջարկին իբր պատճառաբանութիւն ցոյց կուտայ կարգ մը երկիրներու մէջ Հրեաներու մասին ձեռք առնուած միջոցները, եւ այն համոզումը կը յայտնէ թէ Թուրքիոյ Հրեաները ունին մասնաւորութիւն մը որով իրենք վերին Թուրքերէն աւելի բարձր կը նկատուին:

Օրինագիծ - առաջարկը որ ներկայիս արտաքին յանձնաժողովի մօտ կը գտնուի, հետեւեալ կէտերը կը պարունակէ .

1.— Երբեք չեն ոյլատրուիր որ աշխարհի ո եւ է մէկ մասէն գաղթող Հրեաներ Թուրքիա տեղաւորուին: Օտարահպատակ Հրեաներ Թրքահպատակ չեն կրնար ըլլալ :

2.— Այն Հրեաները որ գիտական կամ գեղարուեստական համբաւ ունին, մասնաւոր արտօնութեամբ կրնան Թուրքիա գալ բնակիլ :

3.— Թուրք հպատակութենէն հեռացած Հրեաները անգամ մըն ալ երբեք չեն կրնար այս պատիւը ձեռք բերել :

4.—Ոչ - հրեայ օտարները Թրքահպատակ կարենալ ըլլալու համար, պէտք է յանձնառու ըլլան մէկ տարիէն սորվիլ Թուրքերէն խօսիլը: Անոնք որ չեն յարգեր իրենց այս յանձնառութիւնը, կը դադրին Թրքահպատակ ըլլալէ :

Հանդարտութիւն Վանի մէջ

Ամերիկեան հիւանդանոցի վարիչ Ռէյ Մեթիւ Ֆէրնի կը հեռագրէ թէ Վանի մէջ հանդարտութիւն տիրած է: Ռուսական զօրքերը Վանէն հեռացած են: Ամերիկեան հիւանդանոցը կը շարունակէ իր գործունէութիւնը:

Հանդարտութիւն Վանի մէջ

Ամերիկեան հիւանդանոցի վարիչ Ռէյ Մեթիւ Ֆէրնի կը հեռագրէ թէ Վանի մէջ հանդարտութիւն տիրած է: Ռուսական զօրքերը Վանէն հեռացած են: Ամերիկեան հիւանդանոցը կը շարունակէ իր գործունէութիւնը:

Թուրքիոյ ձեռնարկը օտար Հրեաներուն դէմ

Գրած էինք թէ օրինագիծ մը ներկայացուած է Թուրքիոյ ապր. մեծ ժողովին, օտար Հրեաներու ներգաղթը արգիլելու համար: Պոլսոյ թերթերը կը գրեն թէ օրինագծին հեղինակն է Մաղնիսայի երեսփոխան եւ նախկին երկրագործական նախարար Թուրքք տարրերու մասին: ձեռք առնել, արտասահմանէ Թուրքիա եկող ոչ --- Թուրք տարրերու մասին: ձեռք առնել, արտասահմանէ Թուրքիա եկող ոչ—Թուրք տարրերու մասին: Ան իր այս առաջարկին մէջ նկատի ունի մանաւանդ Հրեաներու ներ - գաղթը:

Սապրի Թօփրաք իր առաջարկին իբր պատճառաբանութիւն ցոյց կուտայ կարգ մը երկիրներու մէջ Հրեաներու մասին ձեռք առնուած միջոցները, եւ այն համոզումը կը յայտնէ թէ Թուրքիոյ Հրեաները ունին մասնաւորութիւն մը որով իրենք վերին Թուրքերէն աւելի բարձր կը նկատուին:

Օրինագիծ - առաջարկը որ ներկայիս արտաքին յանձնաժողովի մօտ կը գտնուի, հետեւեալ կէտերը կը պարունակէ .

1.— Երբեք չեն ոյլատրուիր որ աշխարհի ո եւ է մէկ մասէն գաղթող Հրեաներ Թուրքիա տեղաւորուին: Օտարահպատակ Հրեաներ Թրքահպատակ չեն կրնար ըլլալ :

2.— Այն Հրեաները որ գիտական կամ գեղարուեստական համբաւ ունին, մասնաւոր արտօնութեամբ կրնան Թուրքիա գալ բնակիլ :

3.— Թուրք հպատակութենէն հեռացած Հրեաները անգամ մըն ալ երբեք չեն կրնար այս պատիւը ձեռք բերել :

4.—Ոչ - հրեայ օտարները Թրքահպատակ կարենալ ըլլալու համար, պէտք է յանձնառու ըլլան մէկ տարիէն սորվիլ Թուրքերէն խօսիլը: Անոնք որ չեն յարգեր իրենց այս յանձնառութիւնը, կը դադրին Թրքահպատակ ըլլալէ :

Հանդարտութիւն Վանի մէջ

Ամերիկեան հիւանդանոցի վարիչ Ռէյ Մեթիւ Ֆէրնի կը հեռագրէ թէ Վանի մէջ հանդարտութիւն տիրած է: Ռուսական զօրքերը Վանէն հեռացած են: Ամերիկեան հիւանդանոցը կը շարունակէ իր գործունէութիւնը:

Թուրքիոյ ձեռնարկը օտար Հրեաներուն դէմ

Գրած էինք թէ օրինագիծ մը ներկայացուած է Թուրքիոյ ապր. մեծ ժողովին, օտար Հրեաներու ներգաղթը արգիլելու համար: Պոլսոյ թերթերը կը գրեն թէ օրինագծին հեղինակն է Մաղնիսայի երեսփոխան եւ նախկին երկրագործական նախարար Թուրքք տարրերու մասին: ձեռք առնել, արտասահմանէ Թուրքիա եկող ոչ --- Թուրք տարրերու մասին: ձեռք առնել, արտասահմանէ Թուրքիա եկող ոչ—Թուրք տարրերու մասին: Ան իր այս առաջարկին մէջ նկատի ունի մանաւանդ Հրեաներու ներ - գաղթը:

Սապրի Թօփրաք իր առաջարկին իբր պատճառաբանութիւն ցոյց կուտայ կարգ մը երկիրներու մէջ Հրեաներու մասին ձեռք առնուած միջոցները, եւ այն համոզումը կը յայտնէ թէ Թուրքիոյ Հրեաները ունին մասնաւորութիւն մը որով իրենք վերին Թուրքերէն աւելի բարձր կը նկատուին:

Օրինագիծ - առաջարկը որ ներկայիս արտաքին յանձնաժողովի մօտ կը գտնուի, հետեւեալ կէտերը կը պարունակէ .

1.— Երբեք չեն ոյլատրուիր որ աշխարհի ո եւ է մէկ մասէն գաղթող Հրեաներ Թուրքիա տեղաւորուին: Օտարահպատակ Հրեաներ Թրքահպատակ չեն կրնար ըլլալ :

2.— Այն Հրեաները որ գիտական կամ գեղարուեստական համբաւ ունին, մասնաւոր արտօնութեամբ կրնան Թուրքիա գալ բնակիլ :

3.— Թուրք հպատակութենէն հեռացած Հրեաները անգամ մըն ալ երբեք չեն կրնար այս պատիւը ձեռք բերել :

4.—Ոչ - հրեայ օտարները Թրքահպատակ կարենալ ըլլալու համար, պէտք է յանձնառու ըլլան մէկ տարիէն սորվիլ Թուրքերէն խօսիլը: Անոնք որ չեն յարգեր իրենց այս յանձնառութիւնը, կը դադրին Թրքահպատակ ըլլալէ :

Հանդարտութիւն Վանի մէջ

Ամերիկեան հիւանդանոցի վարիչ Ռէյ Մեթիւ Ֆէրնի կը հեռագրէ թէ Վանի մէջ հանդարտութիւն տիրած է: Ռուսական զօրքերը Վանէն հեռացած են: Ամերիկեան հիւանդանոցը կը շարունակէ իր գործունէութիւնը:

Թուրքիոյ ձեռնարկը օտար Հրեաներուն դէմ

Գրած էինք թէ օրինագիծ մը ներկայացուած է Թուրքիոյ ապր. մեծ ժողովին, օտար Հրեաներու ներգաղթը արգիլելու համար: Պոլսոյ թերթերը կը գրեն թէ օրինագծին հեղինակն է Մաղնիսայի երեսփոխան եւ նախկին երկրագործական նախարար Թուրքք տարրերու մասին: ձեռք առնել, արտասահմանէ Թուրքիա եկող ոչ --- Թուրք տարրերու մասին: ձեռք առնել, արտասահմանէ Թուրքիա եկող ոչ—Թուրք տարրերու մասին: Ան իր այս առաջարկին մէջ նկատի ունի մանաւանդ Հրեաներու ներ - գաղթը:

Սապրի Թօփրաք իր առաջարկին իբր պատճառաբանութիւն ցոյց կուտայ կարգ մը երկիրներու մէջ Հրեաներու մասին ձեռք առնուած միջոցները, եւ այն համոզումը կը յայտնէ թէ Թուրքիոյ Հրեաները ունին մասնաւորութիւն մը որով իրենք վերին Թուրքերէն աւելի բարձր կը նկատուին:

Օրինագիծ - առաջարկը որ ներկայիս արտաքին յանձնաժողովի մօտ կը գտնուի, հետեւեալ կէտերը կը պարունակէ .

1.— Երբեք չեն ոյլատրուիր որ աշխարհի ո եւ է մէկ մասէն գաղթող Հրեաներ Թուրքիա տեղաւորուին: Օտարահպատակ Հրեաներ Թրքահպատակ չեն կրնար ըլլալ :

2.— Այն Հրեաները որ գիտական կամ գեղարուեստական համբաւ ունին, մասնաւոր արտօնութեամբ կրնան Թուրքիա գալ բնակիլ :

3.— Թուրք հպատակութենէն հեռացած Հրեաները անգամ մըն ալ երբեք չեն կրնար այս պատիւը ձեռք բերել :

4.—Ոչ - հրեայ օտարները Թրքահպատակ կարենալ ըլլալու համար, պէտք է յանձնառու ըլլան մէկ տարիէն սորվիլ Թուրքերէն խօսիլը: Անոնք որ չեն յարգեր իրենց այս յանձնառութիւնը, կը դադրին Թրքահպատակ ըլլալէ :

ՋԱՆԱՁԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՇԱԲԱԹ ԶՈՐՍ ՕՐ ԿԷՍ ԳԻՆ, (3 ֆրանք) պիտի հաստատուի ցուցահանդէսին այցելութեանց համար, սկսելով յառաջիկայ չորեքշաբթի, մինչեւ Նոյեմբեր 25, երբ կը փակուի ցուցահանդէսը: Օրերն ալ որոշուած են,— երկուշաբթի, երեքշաբթի, չորեքշաբթի եւ հինգշաբթի :

ՄԵՏԱՂԱԴՈՐԾԱԿԱՆ բանուորները մէկ ժամ գործադուլ հռչակեցին չորեքշաբթի իրիկուն, իբրեւ բողոքի ցոյց: Գործարանատէրները դիտել կուտան թէ բուն պատճառը քաղաքական է :

Ր. ՄԱՔՏՕՆԸԼԴ, Անգլիոյ նախկին վարչապետը, յանկարծամահ եղաւ չորեքշաբթի մէջ, երբ Հարաւ. Ամերիկա կ'երթար: Ծնած էր 1866ին: Մեծ դեր կատարած է Անգլիոյ աշխատաւորական շարժման մէջ: 1900 — 1912 քարտուղարն էր կուսակցութեան, 1906ին երեսփոխան ընտրուեցաւ, 1924ին ընտրուեցաւ վարչապետ, իսկ երկրորդ անգամ՝ 1929ին եւ մնաց մինչեւ 1935: Ցեղով քաշուեցաւ, առողջական պատճառներով: 1931ին ինքն էր կազմեց պրէ. դահլիճը, փրկելու համար անպր. ոսկին :

ԵՐՈՒՍԱղԷՄԷն կը հեռագրեն թէ հինգ Հրեաներ սպանուեցան քաղաքէն 12 քիլոմեթր հեռու, դաշտի մը մէջ: Անգլիական ոստիկանութիւնը հետապնդումի ձեռնարկեց չորեքով, որոնք յայտնեցան գտնել դաւադիրներուն բոյնը : 15 Արաբներ ձերբակալուեցան :

Ա. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԲՈՂՈՔԸ՝ հակաբոլշեւիկ դաշինքին դէմ, փակուած կը նկատուի Հռոմի մէջ: Թերթերը դիտել կուտան թէ Մոսկուա այս բողոքով անդամ եւս կը հաստատէ թէ նոյն բաներն են Միջերդային իշխանութիւնը եւ Գ. Միջազգայինը :

ԱՆԳԼԻՈՅ վարչապետը ճառ մը խօսելով, ջերմ բաղձանք յայտնեց որ սերտ բարեկամութիւն հաստատուի Հռոմ - Պերլին առանցքին հետ եւ փաստաբանեց անգլեւֆրանսական գործակցութիւնը :

Հ. Յ. Դ.

Փարիզ

ԱԼՖՈՐՎԻԼԻ «Ս. Մինասեան» ինքնակոմիտէի ընդհ. ժողովը, 12 Նոյ. ուրբաթ երեկոյ ժամը 9ին, «Հայ Ակումբ»ին մէջ: ժողովէն յետոյ դասախոսութիւն, կը դասախօսէ *Ընկեր Ս. ԹՈՐՈՍԵԱՆ:*

Գահատ

ԼԻՈՆԻ կոմիտէի ընդհ.ժողովը վաղը, ուրբաթ երեկոյ գրադարանի սրբարանին մէջ, 181 ֆուռ Լաֆայեթ:

ՀՐԱՊԱՐԱԿԱՑԻՆ ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ,

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ ՓԱՐԻԶԻ «ԵԳԻՊՏԱՑԻ» ԿՈՄԻՏԷԻՆ ԿՈՂՄԷ

Նուիրուած Բաֆֆիի ծննդեան հարիւրամեակին

13 Նոյեմբեր, Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին *Սօսիէթէ Սաւանթի* D սրահին մէջ, **8 Rue Serpente**, *մէթրօ Օտէոն կամ Սէն Միշէլ:*

Կը խօսի Ընկ. Ս. ՎՐԱՑԵԱՆ, նիւթ՝ ՐԱՖՖԻՆ ԵՒ ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆԸ:

Հրապարակային դասախօսութիւն

Հ. Յ. Դ. Սէն Լուի ենթակոմիտէին կողմէ 12 Նոյ., Ուրբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին Պ. Փիլօեանի սրճարանը:

Կը խօսի Ընկ. Վ. ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄԵԱՆ: Նիւթ՝ Քաղաքական այժմու կացութիւնը եւ Ազգ. Միացեալ ձակատը:

ՀԱՅ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱՑ ԱԿՈՒՄԲ

12 Նոյ., Ուրբաթ երեկոյ ժամը 9ին, 8 Rue Bosquet. Փարիզ կը դասախօսէ Պ. Ս. ՎՐԱՑԵԱՆ: Նիւթ՝ Հայ Կուսակցութիւններու ծագումը:

ՊԱՐԱՆՑԻԿ ՅԵՐԵԿՈՅԹ

Ֆ. Կ. ԽԱՉԻ ՓԱՐԻԶԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒղԻՆ ԿՈՂՄԷ

14 Նոյեմբեր կիրակի ժամը 16էն մինչեւ կէս գիշեր

VICTOR HUGOի շքեղ սրահներուն մէջ

46 ter, Rue Saint Didier, *մէթրօ* Victor Hugo *կամ* Trocadero

Գեղարուեստական բաժինին կը մասնակցի յայտնի երգիչ Պ. ՂՈՒԿԱՍԵԱՆ

Կ'երգէ «Ալմաստ» օփէրայէն եւ ուրիշ գեղեցիկ կտորներ:

Ընտիր ժազ թառ եւ հաճելի անակնկալներ:

ՄՈՒՏՔ 10 ՖՐ.

Անդամուհիներու կողմէ պատրաստուած ճոխ պիւֆէ դիւրամատչելի գիներով:

Ֆ. Կ. ԽԱՉԻ ԱՒԱՆԴԱԿԱՆ *ՊՏՈՒՂԻ ՕՐը* 26 Դեկտեմբեր կիրակի օր բարեգործականի ֆան մէջ:

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՄ

ՐԱՖՖԻԻ ԾՆՆդեան հարիւրամեակի յոբելեանին առթիւ հայ թատերական յարգանքի արտայայտութիւն:

21 Նոյ. կիրակի երեկոյ *ժամը 9ին Սօսիէթէ Սաւանթի սրահին մէջ*

8 Rue Danton, *մէթրօ Օտէոն կամ Սէն Միշէլ:*

Կը ներկայացուի առաջին անգամ ըլլալով

ՋԱԼԱԼԷԴԴԻՆ

Մուտք 15, 10 եւ 5 ֆրանք

Տոմսերը կը ծախուին գրատուն Հրանտ Սամուէլէ:

Խնջոյք — գիւեսեադաւ

կազմակերպուած Իսի-Լէ-Մուլինոյի «ԽՐԻՄԵԱՆ» Ակումբի բացման առթիւ, 14 Նոյեմբեր, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, 2 Ռիւ տը լա Տէֆանս: Կը մասնակցին Հ. Ը. Դ. «Զաւարեան» կոմիտէն, Հայ կամ. եւ Մարտիկներու Միութիւնը, Իսիի երիտասարդաց Միութիւնը եւ Ֆ. Կ. Խաչը: Երգ. արտասանութիւն եւ անակնկալներ:

Մուտք 5 Ֆրանք

ՀԱՅԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՑԸՐ

Ճաշարան **Ց Լ Օ Ր Ի Ա**

61, Rue Monsieur le Prince, Paris (6)

Մէթրօ՝ Օտէօն եւ Սէն Միշէլ Հեռաձայն Danton ; 52 – 78

Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ :

ԿԸ ՓՆՏՌՒԻ

— *Սօլաք Պօյաճեան* (կ. Պոլսեցի) կը փնտռէ իր հօրեղբօր աղջիկը եւ ամանոր թոռը՝ Հաճի Զմրուխտ եւ Սբ. Թագիոն Պօյաճեաններէն: Մարսէյլ կամ շրջանները կը բնակին: Ճանչցողներէն կամ հասցէն գիտցողներէն կը խնդրուի իմացնել՝ Շահան Զուտեճեանին, 7 Rue du Coq, Valence-Drome.

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ԻՍԻ-ԼԷ-ՄՈՒԼԻՆՈՅԻ Հայ կամաւորներու եւ Մարտիկներու Միութեան Ընդհ. ժողովը 13 Նոյ. Շաբաթ երեկոյ ժամը 8ին «Մրմեան» Ակումբին մէջ, 2 Ռիւ տը լա Տէֆանս:

ՓԱՐԻԶԻ ՍԵԲԱՍՏԻՈՑ ՆԱՀԱՆԳԱՑԻՆ Միութեան Ընդհ. ժողովը 14 Նոյ., Կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2ին 8 Rue Bossuet սրահին մէջ: Օրակարգ. — 1- Տարեկան հաշուետուութիւն, 2- Նոր վարչութեան ընտրութիւն:

ՑԱԽԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Հ. Ը Դ. Լիոնի կոմիտէն իր խոր ցաւակցութիւնը կը յայտնէ ընկ. Յակոբ Թուբինեանի իր տիկնոջ դառնագէտ մահուան առթիւ:

ՏԱՐԵԿԱՆ ՄԵԾ ՊԱԶԱՐՅԻԿ–ՅԵՐԵԿՈՅԹ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ

ԱՏԱՓԱՉԱՐԻ ՀԱՅՐ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ

28 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ԿԻՐԱԿԻ, ԺԱՄԸ 15.30ԷՆ ՄԻՆՉԵՒ ԿԷՍ ԳԻՇԵՐ

Saint-Didier—Victor-Hugoի

շքեղ սրահներուն մէջ

46 ter, Rue Saint-Didier, Métro: Victor-Hugo *կամ* Trocadéro

8 ՀՈԳԻՆՈՑ ԸՆՏԻՐ ՕՐՔԷՍԹՐ-ԺԱԶ, ԵՒ ՀԱՅԵԼԻ ԱՆԱԿՆԿԱԼՆԵՐ

ՃՈՒԽ ՊԻՒՖԷ ԴԻԻՐԱՄԱՏԶԵԼԻ ԵՒ ՆԱԽԿԻՆ ԳԻՆԵՐՈՎ

ԱՃՈՒՐԴ ՉԿԱՑ

ՏՈՄՍԵՐՈՒ ԳԻՆԵՐԸ, ԿԻՆԵՐՈՒ 7.50, ԱՅՐԵՐՈՒ 10 ՖՐ.

Տոքթ. Ա. Մելիքի

ԲՈՒԺԱՐԱՆԸ **87 Rue Ernest Renan, Issy-les-Moulinaux**

Մէթրօ **Mairie d'Issy**ի ճիշդ *դիմացը:*

Մանկապէտ քթի, ականջի, կոկորդի, գլուխի եւ վիզի հիւանդութեանց: կը դարմանէ նաեւ ներքին հիւանդութիւններ:

կ'ընդունի երեքշաբթի, հինգշաբթի եւ շաբաթ օրերը ժամը 5– 7:

ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ, կ'ընդունի 49 rue de Maubeuge. երկուշաբթի, ցորեքշաբթի եւ ուրբաթ օրերը ժամը 2—4. հեռաձայն Trud. 21-03

ՀԱՍՑԷԻ ՓՈՓՈԽՈՒԹԻՒՆ

ՏՈՔԹ. Լ. ԴՐԻՓՈՐԵՑՆ

ՓՈԽԱԴՐՈՒԱԾ Է

146 Rue Lafayette (Gare du Nord)

Թէլէֆոն **Nord 84-04** *(անփոփոխ)*

Կ'ընդունի ամէն օր ժամը 2– 7, կիրակի եւ տօն օրեր ժամագրութեամբ

"ՇԻՐԱԿ" Արեւելքի միակ իսկական օդին է Ընդունգական: Անմրցելի: Աշխարգի ամենաշքեղ եւ գործնական: Մանրամասնութեանց համար դիմել ՏԻԿԻՆ ՎԱՐԴԱՆԵԱՆԻ 12 Rue Saint Sulpice Paris (6me,). Métro Odeon.

Ընդունած է

ձեւ ու կարի դասընթացքը, առաւօտեան մինչեւ կէսօր: Պիտի սորվին ամենավերջին մեթոտով, տեսական եւ գործնական: Մանրամասնութեանց համար դիմել ՏԻԿԻՆ ՎԱՐԴԱՆԵԱՆԻ

12 Rue Saint Sulpice Paris (6me,). Métro Odeon.

Օգտուեցէք առիթէն

Մեկնումի պատճառով ծախու է գերմակի խանութի մը իսկ է Մուլինոյի մէջ: կը գործէ վեց տարիէ ի վեր: Ունի լաւ յաճախորդներ: կարելի է գնել ապրանքով կամ առանց ապրանքի, շատ յարմար գինով: Դիմել՝ Tailleur Keusseian·33 Ave. de Verdun, Issy les Moulineaux (Seine)

ՀԱԳՈՒՍՏԵՂԷՆ ԵՒ ՈՒՏԵՍՏԵՂԷՆ

ՌՈՒՍԱՍՏԱՆ ՂՐԿԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

Յունուար 1էն սկսեալ կը դադրինք մեր նոր արժեցուցակը անգլիական, ֆրանսական եւ չեխօսլավաք բրդեղէններու, կօշիկներու, ձերմակեղէններու, քրիքօթաժի, գուլպաներու եւն. համար:

Ամենալաւ ապրանքներ բացառապէս գեղչուած գիներով:

կը յանձնարարենք Ռուսաստան ղրկել Underwood *եւ* Royal *դիւրափոխադրելի գրամեքենաներ, որոնց առաքումը կ'ընենք ուղղակի Ամերիկայէն.*

փափաքողներու կը ղրկենք կերպասներու նմոյշները եւ գիները:

Դիմել՝ **American Lloyd, Paris (9). 7 rue Auber**

Tél. Opéra 67-77, 67-78

ԲԱՑՈՒԱԾ Է ԱՐԴԻԱԿԱՆ ԿԱՇԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ՃԱՇԱՐԱՆԸ

Ր Ա Ֆ Ֆ Ի

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ Մ. Գ. ՄՒՐԻՃԱՆԵԱՆ

8 Rue Maubeuge, Paris (9)

Արեւելեան եւ եւրոպական համեղ կերակուրներ՝ պատրաստուած մանաւանդ խնամքով: Ճաշախորդները կրնան մտնել խոհանոց՝ տեսնելու համար տիրող մաքրութիւնը:

Պոլսական օղի՝ տաք ուղարկներով: Տրամադրելի սրահ հաւաքոյթի, նշանառութի, հարսնիքի եւայլնի համար շատ նմանեալ գիներով:

ԳԱՑԷՔ ՏԵՍՔ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Cinéma REXY

Rue Cours Lafayette, angle Garibaldi

կը մասնակցին Տիկին Ս. ՍԱՐԳԻՍԵԱՆ (արտասանութիւն), Օր. Ի. ՊԻՒԶԻՒԼԵԱՆ (երգ), Օր. Տ. ՋԱՒԱՓԵԱՆ (դաշնակ), Օր. Վ. ՇԱՀԼԱՄԵԱՆ (ջութակ): Պարեր Նայկական տարազով:

Le Gérant : H. STEPHAN

Imprimerie A. DER (AGOPIAN)

17. Rue Dameame — PARIS (13)

ՀԱՅՐԱՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ. ԳՐԱԿԱՆ

1E PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN — 17, Rue Damesme, PARIS (13e)

Rédaction et Administration — Téléphone : Gobelins 15 - 70

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ — Chèque Postal Paris 1678 - 63

(ՄԵՏՐՕ ՏՐԻՈՒԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԳԱՅՄԱՆՆԵՐ,— ՏԱՐԵԿԱՆ ՎՃԱՐԱՄԱՍՆԱՒՈՐ ԵՌԱՄԱՍՆԱՒՈՐ

Ֆրանսա եւ Գաղութներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40 ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	265 »	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	215 »	110 ֆրանք	

ՕՐԱԹԵՐԹ 12 ՆՈՅԵՄԲԵՐ VENDREDI 12 NOVEMBRE 1937

ԺԹ ՏԱՐԻ — 13e Année No. 3575

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՄԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՌԱԶՄԱՇՈՒՆՉ ԽՄՈՐՈՒՄՆԵՐ

»»»» • ««««

Հակարտչեւիկ ուխտը, որ կնքուեցաւ Նոյեմբեր 6ին, Հռոմի մէջ, մասնակցութեամբ Գերմանիոյ, Իտալիոյ եւ Ճափոնի, նոր եւ աւելի անատոյգ հեռանկար մը կը բանայ միջազգային կեանքի մէջ :

Ծանօթ է ուխտին բովանդակութիւնը, — ճիշդ այն ինչ որ կնքուեցաւ 1936 Նոյեմբեր 25ին, Պերլինի մէջ, Գերմանիոյ եւ Ճափոնի համաձայնութեամբ : Այս անգամ Իտալիան ալ կը միանայ, եւ երեք պետութիւնները պիտի աշխատին նոր դաշնակիցներ ճարել, աւելի զօրաւոր ճակատով մը վարելու համար պայքարը :

Ի՞նչ կ'ըսէ ուխտը.

— « Ընդունելով որ Կոմինտէրնի (Գ. Միջազգային) նպատակն է բռնութեամբ կազմալուծել եւ քանդել եղած պետութիւնները, բոլոր կարելի միջոցներով :

«Համոզուած որ Կոմինտէրնի միջամտութիւնը՝ ազգերու ներքին գործերուն, կը սպառնայ ոչ միայն անոնց ներքին խաղաղութեան եւ բնակերային բարօրութեան, այլ եւ աշխարհի խաղաղութեան », դաշնակիցները կ'որոշեն գործակցիլ, պաշտպանուելու համար « համայնավարական կազմալուծման դէմ » :

Ի՞նչ միջոցներով .—

ՅՕԴ. 1.— Դաշնակիցները յանձն կ'առնեն փոխադարձաբար տեղեկութիւններ հաղորդել Կոմինտէրնի գործունէութեան մասին, խորհրդակցիլ պաշտպանութեան անհրաժեշտ միջոցներու մասին եւ այդ միջոցները գործադրել սերտ գործակցութեամբ :

ՅՕԴ. 2.— Դաշնակիցները հաւաքաբար պիտի հրաւիրեն երրորդ պետութիւններ, որոնց ներքին խաղաղութիւնը վտանգուած է Կոմինտէրնի կազմալուծման աշխատանքով, պաշտպանութեան ամէն միջոց ձեռք առնել համաձայն այս պայմանագրութեան, եւ կամ անոր յարիլ :

Այս դաշնագրին առաջարկութենէն ի վեր, չատ կը խօսուէր Իտալիոյ մասնակցութեան մասին, բայց Հռոմ կը ձգձգէր, դիւանագիտական պատճառներով :

Երբ Մուսոլինի Պերլին գնաց եւ երկու «Առանցքորդ»ները զբոսութ գլխի տուին, այս հարցն ալ ինքնին լուծուեցաւ, իրրեւ լրացուցիչ մասը Հռոմ - Պերլին առանցքին : Այն առեն խօսուած ճառերն ալ կը հաստատէին թէ այլեւս ձեւակերպութիւն մըն է Իտալիոյ ստորագրութիւնը, որ տեղի ունեցաւ չարաթ օր, 6 Նոյեմբեր :

Հիմա կը մնայ ուրիշ պետութիւններ ալ համոզել եւ յառաջ քաշել :

Այս աշխատանքին համար իր ցանկերը լրացած է մասնաւորապէս Գերմանիան, կեդր. Եւրոպային մինչեւ Հարաւ. Ամերիկա : Արեւելքի Պերլինի մէջ ցնծացին, երբ հեռագիրը կը հաղորդէր թէ Ֆաշական դիկտատուրա հաստատուած է Պրազիլիոյ մէջ :

Բայց Ամերիկան չատ հեռու է, եւ Հիթլէրի գործակալները իրենց ուշադրութիւնը կեդրոնացուցած են Կեդր. եւ Արեւելեան Եւրոպայի վրայ, ուր բազմաթիւ պատճառներ վստահութիւն կը ներշնչեն իրենց :

Պալքանեան երկիրներէն Պուլկարիա գրեթէ Ֆաշական կարգուսարքով մը կը կառավարուի աւելի քան երկու տարիէ ի վեր : Ցուճոսլաւան նոյնպէս իւրացուց հիթլէրական օրէնքները (1936 Օգոստոս 4) : Ռումանիոյ մէջ լուրջ աշխատանքներ կը կատարուին : Եուկոսլաւիոյ մէջ Գերմանիա եւ Իտալիա համախոհ կը գործեն եւ բաւական զեռին չահած են արդէն : Հունգարիա նոյնպէս արդէն ի հակել ֆաշական - հիթլէրական վարդապետութեան, եւ դեռ վերջերս էր որ միեւնոյն դրօշին տակ համախմբուեցան կարգ մը համանման կազմակերպութիւններ : Փորձեր կը կատարուին նաեւ Աւստրիոյ եւ Լեհաստանի մէջ, որոնց երկրորդը եթէ զօրաւոր է իր անկախութիւնը պահելու համար, առաջինը միշտ երերուն վիճակ մը կը ներկայացնէ :

Աւելորդ է ըսել թէ՝ միայն զաղանի գործակալները չեն որ փարած են այս աշխատանքին : Պարբերաբար տեղի կ'ունենան դիւանագիտական այցելութիւններ, մանաւանդ Գերմանիոյ նախարարներուն կողմէ :

Այսպէս, չուտով Աւստրիա պիտի երթայ Զօր. Կէօրինկ : Նոյեմբեր 20ին Պերլին պիտի այցելէ Հունգարիոյ վարչապետը, իր արտաքին նախարարին հետ : Եւ դեռ կան ուրիշ պատրաստներ, որոնք յաճախ չեն ծանուցուիր :

Իրականին մէջ, տեսական հարց մը չէ հակաբոլշեւիկ ուխտը, այլ քաղաքական բանաձեւ մը, որ կը ձգտի ոչ միայն օգակել Մ. Միութիւնը, այլեւ համբան հարթել նոր աշխարհակալութեանց համար : Ուրիշ խօսքով, ունի յարձակողական, ռազմական հանդամանք :

Այս դիտակցութեամբ է որ, մտահոգութեան մատնուած են ժողովրդավարական երկիրները, գլխաւորաբար Անգլիա, Ֆրանսա եւ Մ. Նահանգները :

Առաջին երկուքը ազդեցութեան պայքարի նոր ճիդ մը կը տեսնեն այս չարժումին մէջ. իսկ Մ. Նահանգները բնականաբար հանդիսատես չեն կրնար մնալ, երբ կը տեսնեն Ֆաշականութեան ամուր Հարաւ. Ամերիկայի մէջ : Եթէ Պրազիլիան կարենայ պահպանել Ֆաշական կարգուսարքը եւ ուրիշ հարեւան երկիրներ ալ քաշել իր հետեւէն, անշուշտ կը խախտի համամասերիկեան դաշնակցութեան ծրագիրը, որ Ուաշինկթընի սրբական երազն է :

Ամէն պարագայի մէջ, կը դանուինք նոր խմորումներու առջեւ, որոնք բարդուելով քաղաքական վէճերու եւ ընդհարումներու տագնապին վրայ, հեռուհեռ աւելի կը մթագնեն միջազգային հորիզոնը :

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԱԲԽԱԶԻՈՑ 10 ՎԱՐԻՉՆԵՐՆ ԱԼ ԳՆԴԱԿԱՀԱՐՈՒԵՑԱՒՆ

Սթալինի կեռակուղի պիտի թուեցաւորէի՞ն

« Տէյլի Թէլէկրաֆ»ի թղթակիցը կը հեռագրէ Մոսկուայէն, երեքշաբթի օրուան թուականով .—

Արթաղիոյ հանրապետութեան վարիչներէն տասը հոգի պիտի գնդակահարուին վաղը : Դատավարութիւնը տեղի ունեցաւ Սոխումի մէջ եւ տեւեց հինգ օր : Միւս երեք ամբաստանեալները դատապարտուեցան 25, 15 եւ 10 տարի բանտարկութեան : Բոլորն ալ ամբաստանուած էին հետեւեալ յանցանքներով .

1.— Հիւրընկալած են Մոսկուայի կարգ մը դեկավարները, որոնք օդափոխութեան գացած էին Սեւ Ծովու ափերը եւ որոնք վերջերս գնդակահարուեցան իբրեւ լրտեսներ եւ ահաբեկիչներ :

2.— «Լզած էին Թրոցքիի ոտքերը», բառէ որսորդութիւն սարքելով 1927ին :

3.— Դաւեր լարած էին, Աբխազիան Մ. Միութենէն բաժնելու համար :

Դատավարութեան առեն, իրրեւ կեդր. « սրիկայ » հռչակուեցաւ Հանգուցեալ Նեստոր Լակոբա, Աբխազիոյ ժողովրդական կուսքը եւ վարչապետը՝ 1922էն ի վեր, անդամ Մոսկուայի կեդր. գործադիր կոմիտէին : Ժամանակին հրատարակուած պաշտօնական դեկոյցը կ'ըսէր թէ Լակոբա մեռած է Թիֆլիսի հիւանդանոցին մէջ, 1936 դեկտեմբեր 28ին, կոզաստապի հետեւանքով : Այն առեն, յուղարկաւորութենէն յետոյ երկու սիւնակ երկայնութեամբ յայտարարութիւն մը հրատարակուեցաւ Բերիայի եւ Մովկասեան միւս գլխաւոր վարիչներու ստորագրութեամբ, փառաբանելով հերոսը : Յայտարարութիւնը կ'ըսէր թէ Լակոբա կուսակցութեան մէջ եղած է 19 տարեկանին եւ մեծ քաղաքագործութիւններ կատարած, մինչեւ վերջը մնալով անխոնջ եւ անձնուէր ռամիկ մը Լէնին - Սթալինեան դասին համար :

Այժմ այս « յաւէտ հաւատարիմ հերոսը» խորհրդային դատարանին մէջ կ'ամբաստանուի թէ լրտես մը եղած է վերջին 18 տարիներու ընթացքին եւ կազմակերպիչը քանի մը մահափորձերու՝ ընդդէմ Սթալինի, մեղսակցութեամբ Արթաղիոյ Զեկայի նախագահին՝ Միքէլացէի : Ամբաստանագիրը կ'ըսէ թէ 1933ին, անոնց հրամանով սահմանապահ մը փորձեց սպաննել Սթալինը, երբ ան պատրաստ մը կը կատարէր Ծովափը : Ցետոյ իրրեւ թէ Լակոբա հրամայեր է խոհարարին թունաւորել Սթալինի կեբակուրը՝ հացկերոյթի մը առեն : Դատապարտեալներուն յայտարարութեան համաձայն, խոհարարը վերջին պահուն վախցեր եւ ետ կեցեր է այդ արարքէն, ըսելով թէ կրնայ մոռնալ ո՛ր պահը թունաւորած բլլալը եւ ինք ուտել կեբակուրը :

**** Հավասի թղթակիցը Մոսկուայէն կը հեռագրէ թէ ձերբակալուած է Տուպրեւ, որ առաջնակարգ օդանաւեր չինած էր, իրրեւ թէ փակած բլլալով երեսատարդներու ճամբան : Նմանօրինակ զրոյցներ կը չրջին նաեւ հողագործական նախկին գործավար Եակովլեւի մասին, որ դլուխ հանեց հողագործութեան համաչափացումէ : Կ'ըսուի նաեւ թէ ձերբակալուած են ազգ. պաշտպանութեան նախկին գործավարը՝ Ռուխիմովիչ եւ կրթական գործավարը՝ Բուբնով, որոնք պաշտօնանկ եղած էին վերջերս : Պ. Լանտա, ազգ. պաշտպանութեան գործավարութեան պաշտօնաթերթին խմբագիրը, պաշտօնանկ ըլլալով յաջորդ նշանակուեցաւ Պ. Բարադանով : Միջազգային Կարմիր Խաչի վարչութիւնը որոշեց քանի մը ամիսէն ետ կանչել Մոսկուայի ներկայացուցիչը :*

Ինչո՞ւ կ'իւանային կեռնեսկիի գաղտնիքներ

Ինչպէս հաղորդած էինք, ոստիկանութիւնը երեւան հանեց հեռաձայնի գաղտնի գիծ մը, որուն չնորհիւ գաւադիրներ կը լսէին Պ. Կերենսկիի խօսակցութիւնները : Արդէն ձերբակալուած են Ռաֆայէլ Պենեվիտա, սպանիացի հանդերձավաճառ մը եւ Ռօպէրտ Պիքար, ֆրանսացի ճարտարագէտ մը, իսկ դուն կազմակերպիչը՝ ռումանացի գոհարավաճառ Իպիտոր Շեթայնպէրկ Շեր. օրէն ի վեր անհետացած բլլալով, կը փնտռուի :

Դաւադրութիւնը երեւան հանեցին հեռաձայնի քննիչները, ոստիկանութեան հետ միասին, բաժանորդի մը՝ էլի Ֆոնտամֆնակիի պանդոկին վրայ : Այս մարդը, որ 67 տարեկան է, Ռուսաստանի երբեմնի վաչկատուն գործի ընկերը եղած է 1906էն ի վեր : Երբ Կերենսկի փարիզ եկաւ, Ֆոնտամֆնակին եւ Չէնկինովը նշանակեց խմբագիր իր թերթին՝ «Նոր Ռուսաստան» : Երկուքը միասին չարկաբաժին մը վարձած էին Ավընիւ որ Վէբսայլ, եւ Կերենսկի հոն կը հանդիպէր ամէն օր եւ այնտեղ կուտար իր ժամադրութիւնները : Քննութիւնը երեւան հանեց որ բոլոր խօսակցութիւնները կը լսուէին գաղտնի գիծի մը չնորհիւ : Սպանիացին չարկաբաժին մը վարձած էր Վիքթորիէն - Սարտու փողոցին մէջ, աւելի քան մէկ ամիսէ ի վեր, բայց չէր փոխադրուած : Կը կարծուի թէ հեռաձայնի վարչութենէն պաշտօնեայ մը դիւրացուցած է դաւադիրներուն գործը՝ այնպէս որ, երբ մէկը բանար Ֆոնտամֆնակիի չարկաբաժնին հեռաձայնը, զանգը կը հնչէր նաեւ Պենեվիտոի չարկաբաժնին մէջ եւ ներկաները կը լսէին բոլոր խօսակցութիւնները : Միեւնոյն առեն, եթէ որ եւ է պատասխան չտրուէր Ֆոնտամֆնակիի չարկաբաժնին մէջ, Սպանիացին տունէն կը պատասխանէին յանուն Ֆոնտամֆնակիի, Կերենսկիի կամ Չէնկինովի :

Պատասխանելով կարգ մը հարցումներու, Ֆոնտամֆնօքի յայտարարեց թէ չի գրմանար սարքուած դաւադրութեան համար, քանի որ իրեքերքը ուղղուած է թէ սպիտակ եւ թէ կարմիր Ռուսերուն դէմ եւ տարիներէ ի վեր լրտեսութիւն կը կատարեն իրենց վրայ :

Ուրեմն այս գործն ալ կը կապէ մէկ օղակը՝ Սպիտակ եւ կարմիր Ռուսերու գործունէութեան, զօրավարներ Կուտեպովի եւ Միլլէրի անհետացման հետ :

«Մաթէն» կը գրէ թէ այլեւս անհանդուրժելի կը դառնան Զեկային դաւերը Ֆրանսայի մէջ : Եւ կ'ամբաստանէ վախտակոն Շեթայնպէրկը իրրեւ յայտնի բոլշեւիկ մը : Պնդելով թէ խորհրդային իշխանութեան կողմէ վարձուած գործակիցներ են այս դաւադրութեան կազմակերպիչները, քաղքենի Թերթը կը պահանջէ արագ չարժիլ, «երկիրը փրկելու համար օտար խածամուժէն » :

ԱՆԳԼԻԱ ԶՈՐՍ ՆՈՐ ԶՐԱՀԱՒՈՐՆԵՐ պիտի ունենայ յառաջիկայ տարի, հինգհարիւր մրն ալ՝ 1939ին : Մինչեւ 1942 առաջնակարգ զրահաւորներու թիւը պիտի հասնի 25ի :

(Հարիւրու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԶԱՐԿ «ՏԱՎՈՒԼ»Ը ՓՁԷ ԶՈՒՐՆԱՆ, ԹՈՂ ԿՈՐԾԱՆԻ ՀԱՅԱՍՏԱՆ...

Եթէ կը կարծէք թէ մեր կոճկուած « Հայաստանասէրները » որ եւ է բան կը հասկնան Խ. Հայաստանի գլխուն պայթած փոթորիկէն, չարաչար կը սխալիք :

Անոնք տագնապի մը գոյութիւնն ալ հազիւ թէ կը խոստովանին, հոգ չէ « Խ. Հայաստան » ստանան :

Մենք որ, միեւնոյն բաները չենք ընտանալ եւ կարդալ : Կամ կարդալ եւ լմընցնել :

Եթէ այդպէս չըլլար, մէկ շաբթուան « Խ. Հայաստան »ի թիւերը բաւական էին, համոզուելու համար թէ — սա ուրի՞շ բան է, ուրի՞շ բան :

Անոնք գրաղած են շատ աւելի կեանքա՞ւ հարցով մը,— այս բոլորը ոչինչ, նորէն մենք իրաւունք ունինք, ոչ թէ Դաշնակցականները :

— « Թո՛ւ ալ ըր էծ է » :

Այս պատմութիւնը միտքս ինկաւ, երբ « Արեւ »ի մէջ կը կարդայի տեղեկութիւն մը՝ Հայաստանի կացութեան մասին :

Տեղեկատուն կը կոչուի Տիկին Ադաւնի Եագրեեան, որ « օգոստոս 21ին երեւանէն ճամբայ ելլելով, Նիւ Եորք ժամանած է » : Ան է որ կը պատմէ, համաձայն ամերիկեան թերթին հրատարակութեան .

— « *Տիկին Եագրեեան Հայաստանի չինարարութեան մասին հետաքրքրութեամբ տեսայ յայտնուելէ յետոյ, վերջին ձերբակալութիւններուն մասին խօսելով բան է թէ, անոնք թէեւ խորապէս ազդած են ժողովուրդին վրայ, բայց արդարութեան անաչառութեանը վրայ անոնց ունեցած խոր հաւատքը չէր կրնչէ որ եթէ կան անմեղներ անպարտ պիտի արձակուին : Այնպէս որ երեւանի բնակչութիւնը չէ կորսնցուցած իր բնական զուարթութիւնը, եւ չատ կը պատահի որ առաւօտեան մինչեւ ժամը 3 — 4ը զբօսասէրներուխումբեր տաւոլ զուռնայով կը չրջին Արովեան պողոտայի երկայնքին եւ կանգ առնելով բնակարաններու եւ պանդոկներու առջեւ, իրենց քունէն կ'արթնցնեն բարեկամներ, զանոնք ալ մասնակից ընելու իրենց քէյֆին :*

« *Գալով ձերբակալուածներուն եւ բանտարկուածներուն, անոնց մէջ կան չատեր որոնք դրամական պեղծումի համար դատի պիտի ենթարկուին, ինչպէս Դանուշ Շահվէրտեան՝ նեղգաղթի լիազօրը : Իսկ Արամայիս Երզնկեան, Զաւէն Եսայեան, Սահակ Տէր Գաբրիէլեան, Գուլոյեան, Հանէսօզլուեան, Եղուարդ Զօփուրեան, Կաւոզ եւ ուրիշ մտաւորականներ եւ կառավարական պաշտօնատարներ, որպէս « ժողովուրդի թշնամի » ամբաստանուած ըլլալով հանդերձ, չի կարծուիր որ ծանր դատապարտութիւնով դատապարտուին եւ չատերու համոզումը այն է թէ մեծ մասով անպարտ պիտի արձակուին* » : (Արեւ, 1 Նոյեմբեր) :

Այս ամբողջ պատմութեան մէջ, իսկապէս հոյակա՞պ է « տավուլ - զուռնա »յի պարագան :

Հրապարակային շնորհակալութիւն՝ Տիկին Ադաւնի Եագրեեանի, որ իր աւետարեր լուրերով կը փարատէ սեւ մութ ամպերը, հոգ չէ թէ յուլիս-օգոստոսին հանդիպած ըլլայ Երեւան :

Քանի որ մարդիկ *տաւոլ - զուռնա* կը զարնեն Երեւանի մէջ, Բունէն արթնցնելով բաղաքին բնակիչները, ալ ի՞նչ կ'արժեն վայրերան լուրերը, ըլլան իսկ « Խ. Հայաստան »էն բաղուած :

Զա՛րկ « տավուլ »ը եւ փչէ՛ զուռնան, — մնացեալը « հէ՛չ », պիտի ըսէր ա-շուղ Օվիկը :

Այս « տավուլ - զուռնան » չի՞ յիշեցներ Լէնինգրատի պատմութիւնը :

Լէնինգրատի մէկ ջարդեց Սերաստիան, — լուր բերին թէ ժողովուրդը խոր խոր կը մտածէ :

Ջարդ մը եւս հրամայեց .— Հասատուեցաւ թէ ժողովուրդը դեռ կը մտածէ :

Երրորդ հարուած մը եւս : Այս անգամ լուր բերին թէ ողջ մնացողները կը խաղան, կը պարեն, կը ցնծան :

— Ա՛լ վախնալիք բան չունինք, յայտարարեց Լէնինգրատ :

Տիկին Ադաւնին արդեօք հետեւրէբրուեցա՞ւ սա անյիշաչար մանրամասնութեամբ,— Տաւոլ - զուռնա զարնողները կինոնկա՞ր, ախչկնե՞ր էին, թէ վիշտէն խենդեցածներ, ինչպէս ողբացեալ Թոյքոյ Տուբէնը, որ անդադար կը խմէր, վիշտերը մոռնալու համար ...

ՎԱՀԷ

Թրմակաւ պատուիրակութիւն մը Հոլէպի մէջ

»»»» • ««««

Հալէպէն կը հեռագրեն նոյեմբեր 10 թուականով .—

Թրքական պատուիրակութիւն մը հասաւ Հալէպ, նախադահութեամբ արտաքին գործերու խորհրդականին, Մենէմէնճիօղլուի եւ ընդունուեցաւ տեղական եւ հոգեւոր իշխանութեանց կողմէ : Պատասխանելով Հալաճի Թըզթակցին հարցումներուն, Պ. Մէնէմէնճիօղլու յայտարարեց .

— *Եկած եմ կառավարութեան բարեկամութիւնը հաղորդելու Ֆրանսայի, Սուրիոյ եւ Լիբանանի : Բարեկամական այցելութիւն մը պիտի տամ մարզպաններուն եւ Սուրիոյ նախարարներուն* » :

Խօսելով Սանճաքի հիմնական օրէնքին գործադրութեան մասին, խորհրդականը աւելցուց .—

Ազգաժողովը արձակեց իր վճիռը : Այլեւս խօսք չի կրնար ըլլալ նոր բանակցութեանց մասին : Սահմանադրութիւնը մեքենաբար գործադրութեան ճամբուն մէջ կը մտնէ Նոյեմբեր 29ին :

Դեսպան Դաւթեան ձրաժարա՞ծ է թէ ձերբակալուած

Վարչաւայէն կը հաղորդեն թէ խորհրդային դեսպանը՝ Պ. Դաւթեան, որ Մոսկուա վերադարձած էր առեն մը ի վեր, որոշած է քաչուիլ դիւանագիտական ասպարէզէն : Պատճառները անձնական են : Պ. Դաւթեան երկու տարի առաջ ամուսնացած էր ռուս երգչուհի Մակակովայի հետ, որ Վարչաւայի հետ էր, Քարմէնի դերը կատարելու համար օփերային էջ, ռուս արուեստադէտներու խումբի մը հետ : Արդ, Տիկինը չուզեր հրաժարիլ Մոսկուայի թատրոնէն :

Հետեւաբար կը հերքուին այն զրոյցները թէ Պ. Դաւթեան Էնկիւրիի դեսպան պիտի նշանակուի :

Պ. Դաւթեան նախապէս խորհրդական էր Փարիզի խորհրդային դեսպանատան, յետոյ նշանակուեցաւ դեսպան Թէհրանի եւ Աթէնքի :

Ուրիշ հեռագրի մը համաձայն, Թրոցքիական բջիջ մը երեւան հանուած է Վարչաւայի խորհրդային դեսպանատան մէջ, որուն մէջ խառնուած է նաեւ երգչուհի Մակակովայի (Տիկին Դաւթեան) անունը : Կ'ըսուի թէ այս առթիւ ձերբակալուած են դեսպանը եւ իր կինը, մամուլի բաժնին վարիչը՝ Կէորկի Ալէքսանդրով, վինուորական կցորդը՝ հաղարապետ Բարաչեւով եւ Մոսկուայի հեռագրական գործակալութեան ներկայացուցիչը :

Արտաքին գործավար Լիթվինով, որ Պրիւսէլի ժողովէն յանկարծ մեկնած էր Մոսկուա վերադառնալու համար, Վարչաւայի կայարանին մէջ տեսակցութիւն մը ունեցաւ դեսպանատան գործակատարին հետ, դեսպանը բացակայ բլլալով :

ԿՈՄՈՒՆԻՍՏ

«««« ○ »»»

Կոմունիստական կուսակցության Կենտրոնական Կոմիտեի եւ Կենտրոնական Վերահսկիչ Հանձնաժողովի օրգանը

×

Մեր հասցեն՝ Երեւան, Աբովյան փող. № 3։

Տպագրվում է շաբաթական 3 անգամ։

Խմբագրության հեռախոսը՝ 2-30։

Ստացվելու կարգը՝ Երեւանում եւ գավառներում՝ ամսական 1 ռ. 50 կ., 3 ամսով՝ 4 ռ. 50 կ., 6 ամսով՝ 9 ռ., տարեկան՝ 18 ռ.։ Արտասահմանում՝ ամսական 2 ռ., 3 ամսով՝ 6 ռ., 6 ամսով՝ 12 ռ., տարեկան՝ 24 ռ.

ԼՈՒՍԱՎՈՐՎԱԾ ՀՈՒՇԵՐ

(ՎԵՊ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԿԵՆՍԱԳՐՈՒԹԻՒՆԷՆ)

»»» • ‹‹‹‹

— Ներկայ պատմութիւնս, — հոլս Լեւոն, — ոչ միայն ինծի համար, այլ նաեւ ուրիշներու համար ալ, ունի մեծ նշանակութիւն մը։ Ես ինծի համար կը գրեմ զայն, որպէսզի ինծի վերադառնայ ինքզինքս, որ ես կորսնցուցած եմ։ Ես ինծի համար կը գրեմ զայն, որպէսզի ինծի վերադառնայ իմ անցեալս, որ ես կորսնցուցած եմ։ Ես ինծի համար կը գրեմ զայն, որպէսզի ինծի վերադառնայ իմ ներկայս, որ ես կորսնցուցած եմ։ Ես ինծի համար կը գրեմ զայն, որպէսզի ինծի վերադառնայ իմ ապագայս, որ ես կորսնցուցած եմ։

Ծանր լռութիւն մը տիրեց։ Լեւոն ու Սոնա կարծես կը փնտռէին իրենց կորսուած անցեալը, ներկան ու ապագան։ Ամէն մէկ անգամ որ Լեւոն կը խօսէր իր անցեալին մասին, Սոնա կը զգար, որ ինքն ալ կը սկսի յիշել իր անցեալը, որ ինքն ալ կը սկսի գտնել իր կորսուած անցեալը։ Ամէն մէկ անգամ որ Լեւոն կը խօսէր իր ներկային մասին, Սոնա կը զգար, որ ինքն ալ կը սկսի գտնել իր կորսուած ներկան։ Ամէն մէկ անգամ որ Լեւոն կը խօսէր իր ապագային մասին, Սոնա կը զգար, որ ինքն ալ կը սկսի գտնել իր կորսուած ապագան։

— Ես ինծի համար կը գրեմ զայն, — կը շարունակէր Լեւոն, — որպէսզի ինծի վերադառնայ ինքզինքս, որ ես կորսնցուցած եմ։ Ես ինծի համար կը գրեմ զայն, որպէսզի ինծի վերադառնայ իմ անցեալս, որ ես կորսնցուցած եմ։ Ես ինծի համար կը գրեմ զայն, որպէսզի ինծի վերադառնայ իմ ներկայս, որ ես կորսնցուցած եմ։ Ես ինծի համար կը գրեմ զայն, որպէսզի ինծի վերադառնայ իմ ապագայս, որ ես կորսնցուցած եմ։

Լեւոն կը խօսէր, ինչպէս կը խօսի մարդ, որ կը խօսի իր հոգիին հետ։ Ան կը խօսէր, ինչպէս կը խօսի մարդ, որ կը խօսի իր սրտին հետ։ Ան կը խօսէր, ինչպէս կը խօսի մարդ, որ կը խօսի իր ամբողջ էութեան հետ։ Ան կը խօսէր, ինչպէս կը խօսի մարդ, որ կը խօսի իր ամբողջ կեանքին հետ։

— Ես ինծի համար կը գրեմ զայն, — կը շարունակէր Լեւոն, — որպէսզի ինծի վերադառնայ ինքզինքս, որ ես կորսնցուցած եմ։ Ես ինծի համար կը գրեմ զայն, որպէսզի ինծի վերադառնայ իմ անցեալս, որ ես կորսնցուցած եմ։ Ես ինծի համար կը գրեմ զայն, որպէսզի ինծի վերադառնայ իմ ներկայս, որ ես կորսնցուցած եմ։ Ես ինծի համար կը գրեմ զայն, որպէսզի ինծի վերադառնայ իմ ապագայս, որ ես կորսնցուցած եմ։

Սոնա կը զգար, որ Լեւոն ինքզինքը կը գտնէ, որ Լեւոն ինքզինքը կը գտնէ, որ Լեւոն ինքզինքը կը գտնէ, որ Լեւոն ինքզինքը կը գտնէ։ Սոնա կը զգար, որ ինքն ալ կը սկսի գտնել իր կորսուած անցեալը, որ ինքն ալ կը սկսի գտնել իր կորսուած ներկան, որ ինքն ալ կը սկսի գտնել իր կորսուած ապագան։

— Ես, — կը շարունակէր Լեւոն, — ոչ միայն ինծի համար կը գրեմ զայն, այլ նաեւ ուրիշներու համար ալ, որպէսզի ուրիշներ ալ կարենան գտնել իրենց կորսուած անցեալը, իրենց կորսուած ներկան, իրենց կորսուած ապագան։ Ես ինծի համար կը գրեմ զայն, որպէսզի ինծի վերադառնայ ինքզինքս, որ ես կորսնցուցած եմ։ Ես ինծի համար կը գրեմ զայն, որպէսզի ինծի վերադառնայ իմ անցեալս, որ ես կորսնցուցած եմ։ Ես ինծի համար կը գրեմ զայն, որպէսզի ինծի վերադառնայ իմ ներկայս, որ ես կորսնցուցած եմ։ Ես ինծի համար կը գրեմ զայն, որպէսզի ինծի վերադառնայ իմ ապագայս, որ ես կորսնցուցած եմ։

— Ո՜հ, ինչպէ՞ս կրնամ ես ապրիլ առանց քեզ, — կը գոչէր Սոնա, — ինչպէ՞ս կրնամ ես ապրիլ առանց քեզ, ինչպէ՞ս կրնամ ես ապրիլ առանց քեզ, ինչպէ՞ս կրնամ ես ապրիլ առանց քեզ

ԽԱՂ

ԱՐՁԱԿԱԾ ՀԵՂԻՆԱԿԻ ՊԱՏՄՎԱԾՔՆԵՐ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԱՇԽԱՐՀԻՑ

»»» • ««««

Մինչդեռ ես ու իմ ամուսինը ուրախ էինք, որ մեր տունը ազատ է մնացել ռմբակոծումներից, մեր հարևանները ողբում էին իրենց տների կորստի համար։ Նրանք ասում էին, որ ամեն գիշեր ռմբակոծում են իրենց տները, և որ ամեն առավոտ նրանք գտնում են, որ իրենց տներից մի քանիսը ավերված են։ Ես ինքս էլ ականատես եղա մի քանի դեպքերի։ Ես տեսա, թե ինչպես մի գիշեր ռմբակոծեցին մի տուն, որի մեջ ապրում էր մի ընտանիք, որը բաղկացած էր ամուսնուց, կնոջից և երեք երեխաներից։ Ես տեսա, թե ինչպես ամուսինը, կինը և երեխաները դուրս եկան տնից, որ ապաստանեն մոտակա նկուղներից մեկում։ Ես տեսա, թե ինչպես ամուսինը վերադարձավ տուն, որ վերցնի մի քանի իրեր, և ինչպես նա, կինը և երեխաները նորից դուրս եկան տնից, որ ապաստանեն նկուղում։ Ես տեսա, թե ինչպես ամուսինը նորից

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

1E PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15 - 70
Chèque Postal Paris 1678 - 63
(ՕՐԹԻՒԻԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ՀԱՅԱՆԱՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ՝— ՏԱՐԵԿԱՆ ՎՃԱՐՄՍԵՒՈՑ ԵՒԱՄՍԵԱՑ

Ֆրանսա եւ Գաղութներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40 ֆր
Անգլիա եւ Իտալիա	265 »	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	215 »	110 ֆրանք	

ՇԱԲԱԹ
18
ՆՈՅԵՄԲԵՐ
SAMEDI
13 NOVEMBRE
1937

ԺԴ ՏԱՐԻ — 13e Année No. 3576 — ՀԺԱՆԱԴԻՐ՝ ՇԱԲԱՐԸ ՄԻՍԱԿԵՒԱՆ — ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՀՈԳ ՄԸ ՈՐ ՉԻ ՆԱԽԱՏԵՍՈՒԱԾ

Ջինուորցուները գացին եւ հետզհետէ նամակներ կը հասնին, անոնց նոր կեանքի մասին :

Ընդհակառակն գոհ են գացողները: Շատոնց վարժուած ըլլալով չարքաշ կեանքի եւ ամէնէն տաժանելի աշխատանքներուն, ա - նոնք չուտով պիտի ընտելանան զօրանոցի կեանքին ալ, որ ամէն բանէ առաջ կորով եւ կարգապահութիւն կը պահանջէ :

Մի՛ջազգային օրէնքով նախատեսուած չէր զինուոր առնել տարեգիր երիտասարդներ, ինչպէս ազդ· պաշտպանութեան նախա – րարութիւնն ալ բացատրեց, անցեալ յունիսին :

Բայց, երկա՜ր տեւեց մեր պանդխտութիւնը, եւ արդի աշխարհ հր պին կը պահանջէ ամէն բանի համար: Իսկ մեր ժողովուրդը, որ վարժուած չէ ձրի վայելքներու, ահաւասիկ այդ պարտքն ալ կը հատուցանէ, զօրանոց յանձնելով իր զաւակները, — մեծ մասով ջարդէն փրկուած խլեակներ :

Երկու չարաթ անցած է արդէն, եւ անշուշտ զինուորական իշ– խանութիւնը պիտի գնահատէ մեր զինուորցուներու արժանիքներն ու եռանդը :

Քար զրած իրենց սիրտերուն վրայ, մեր տղաքը, որ այնքան կանուխ ճանչցան աշխարհն ու իր մարդիկը, փորձառութիւն մը եւս պիտի չահին, զօրանոցին մէջ:

Ձխախտեցաւ իրենց բարոյական կորովը, երբ անոնք օտար ափերու վրայ նետուեցան որբանոցէն կամ անապատէն: Մնացին դարձեալ ամուր, երբ մեծ քաղաքները վարձու կ'առնէին իրենց քրտինքը, պատառ մը հաց ճարելու համար: Եւ հիմա զօրանոցին մէջ ալ նոյն տոկուն ոգին է որ կ'արտայայտուի, հակառակ բոլոր զժուարութեանց :

Բայց, չատերուն աչքը եւին մնացած է, ինչպէս պիտի ըսէր մեր իմաստուն ժողովուրդը :

Տակաւին չունինք վիճակագրութիւն մը, որ յայտնէր գա - ցողներուն համրանքը եւ իւրաքանչիւրին բնաւեկան վիճակը : Բայց, գիտենք թէ փոքր թիւ մը չեն կազմեր ոչ գացողները, ոչ ալ անճարները :

Մեր տեղեկութիւնները կը հաստատեն թէ ուշագրաւ թիւ մը կը կազմեն անոնք որ իրենց եւին ձգած են «աննեցուկներ», — կին, զաւակներ, մայր, քոյր եւն. :

Կառավարութիւնը անշուշտ պիտի հոգայ զինուորին բնաւանի– քը, առանց խարութիւն դնելու օտարին եւ բնիկին միջեւ : Բայց, չատերուն համար ոչ իսկ տարրական ապրուստ մը կ'ապահովէ այդ աշխատութիւնը: Կան բազմանդամ ընտանիքներ, որոնց միակ նե- ցուկը պայուսակը կապած գացած է նոյեմբեր 2ին: Ուրիշներ ալ, եթէ ունին վաստկուոր մը, կին կամ եղբայր կամ հայր, գիտեն թէ ինչ կրնան ճարել անոնք :

Մէկ խօսքով, մէկ տեղը կայ հոգ մը, որու մասին անհրաժեշտ է մտածել հատաքաքար, եւ անյապաղ :

Օսմ. սահմանադրութեան չրջանին, բայց մանաւանդ 1913 — 1914ին երբ երկու պատերազմներ պայթեցան իրարու եաեւէ, Պոլ– սոյ մէջ եւ այլուր զանազան միութիւններ ձեռք ձեռքի տուին, օգ- նութեան հասնելու համար «աննեցուկ » ընտանիքներուն :

Անոնք եկամուտի ապրիւրներ կը ճարէին անդամավճարներով եւ հանդէսներով, եւ նպարեղէն կը գնէին, կարօտ ընտանիքներու համար: Կը բաշխէին ոչ միայն հաց, լուբիա, բրինձ, իւղ, պանիր, այլեւ չարաթը մէկ անգամ ալ միս, իսկ երբեմն՝ դրամ :

Ձենք պնդեր որ անպատճառ միեւնոյն բաներն ըլլան այսօր, բայց կը կարծենք թէ անհրաժեշտ պիտի գտնուայ եղբայրական այդ աջակցութեան գործնական ձեւ մը գտնել նաեւ այսուհետ :

Մեզի կը հաւաստեն թէ Փարիզի եկեղեցին արդէն իսկ մաս - մին մը կազմած է, այս գործին համար: Այդ ատենն, կ'ըսեն թէ կարելի պիտի ըլլայ նաեւ երեւան հանել դրօշի տակ տոնուած հայ զինուորներուն թիւը :

Գնահատելի է այս նախաձեռնութիւնը, բայց ան չի կրնար ա- մէն հոգէ եւ պարտականութենէ ազատ կացուցանել մեզ : Եւ կը վախնանք որ շատ սահմանափակ հանգամանք ունենայ, գտնելով պարզապէս աղքատախնամ կամ նպաստաբաշխ օրգան մը, ինչպէս եղաւ գործազրկութեան չրջանին, քանի մը տարի առաջ :

Ամէն պարագայի մէջ, կը ոպասենք հրապարակային յայտա – րարութեան մը: Անհրաժեշտ է գործը կազմակերպել համաձայն միջավայրի պահանջներուն, օրինակ հանգիստառատով ուրիշ քա - ղաքներու: Իսկ հանրութիւնը անշուշտ պիտի փութայ բնծայել ամէն աջակցութիւն, ծանօթանալով ամբողջ կացութեան :

Եղբայրական աջակցութեան այս ձեռնարկը ունի և՛ նիւթա - կան եւ բարոյական արժէք: Օգնութիւն մը հասցնելով անճար ըն- տանիքին, մենք տաքցուցած կ'ըլլանք զինուորին սիրտը, որպէսզի չրջանը լրացնէ առանց նոր գառնութեանց :

Միեւնոյն ատեն անհրաժեշտ է խորհիլ անոնց հոգեկան պա - հանջներու մասին :

Համաձայն նամակներու, զինուորները բաժնուած են գանա - զան զօրանոցներու վրայ, մէկով - երկուքով: Շատ քիչեր պատե - հութիւն ունին իրար տեսնելու, հայերէն խօսելու : Եւ յաճախա - դէպ են ու պիտի ըլլան տեղափոխութիւնները: Ուրեմն, պահանջ հայերէն թերթի եւ գրքի: Նոյն կացութեան մէջ կը գտնուին ֆրանսացի զինուորներն ալ, եւ եթէ բարեկամներ կամ հանրային մարմիններ թերթ չղրկեն, աչխարհէն կտրուած վիճակ մը պիտի ունենան, թէեւ շատ աւելի բախտաւոր են :

Չէր նախատեսուած այս հոգը, եւ հիմա որ իրականութեան առջեւ կը գտնուինք, հարկ է մտածել եւ գործնական միջոցներ գտնել: Ոչ միայն Փարիզի մէջ, այլեւ ամէն տեղ :

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ ԻՏԱԼԻԱ ՆՈՐԷՆ ԿԸ ԲԱՆԱԿՑԻՆ

Հիթլեր կը յետաձգէ գաղթային խնդիրը

Հռոմի անգլիական դեսպանը հինգշաբթի օր ունկնդրութեան ընդունուե- ցաւ Իտալիոյ արտաքին նախարարին կողմէ : Ասոնց կցագրեցին 45 վայր- կեան, բայց թէ իտալական կառավարութեան եւ թէ անգլիական դեսպանա - տան մէջ բացարձակ լռութիւն կը պահեն : Իրազեկներու կարծիքով, դեսպանը գացած է նախարարին հրաւէրով, խորհրդակցելու համար Պ. Պ. Չեմպըլէնի վերջին ճառին եւ յատուն Մուսոլինիի եղած արտայայտութեանց առթիւ : Տա- րակոյս չկայ թէ խօսակցութեան դիմաւոր նիւթը կազմած են այն խնդիրները որոնք երկար առեն է վեր կը զբաղեցնեն երկու երկիրները : Հռոմի մէջ դեռ մթնոլորտը նպաստաւոր չեն նկատեր հին բանակցութիւնները վերսկսելու հա- մար : Իտալիոյ արտաքին նախարարը հասկցուցած է անգլիական դեսպանին թէ Իտալիա իրաւունք ունի կարգ մը պայմաններ դնելու, բանակցութեանց վերսկսումէն առաջ, մանաւանդ որ հիմա մաս կը կազմէ զօրաւոր ճակատի մը: Միեւնոյն առեն դիտել տուած է թէ Իտալիա ուրիշ ելքեր պիտի փնտռէ, եթէ փորձուի տկարացնել Հռոմ-Պերլէնի առանցքը կամ հակարոլշեւիկ ուխտը: Անգ- լիական դեսպանը նոր կացութեան մը առջեւ գտնուելով, անհրաժեշտ գտեր է հրահանգ խնդրել իր կառավարութենէն :

Այս առթիւ, Լոնտոնի թերթերը կը կարծեն թէ Անգլիոյ վարչապետը նո- րէն անձնական նամակ մը պիտի գրէ Մուսոլինիի, հարթելու համար կարգ մը թիւրիմացութիւններ: Գերմանիոյ մէջ կը կարծեն թէ Պ. Չեմպըլէն կ'ըմբռնէ կացութիւնը, եւ մանաւանդ Հռոմ - Պերլէնի առանցքին կարեւորութիւնը: Այս առթիւ, կարդ մը թերթեր կը կարծեն թէ Հիթլէր յետաձգած է խորհրդարանը արտակարգ նիստի հրաւիրելու եւ Գերմանիոյ զաղթային պահանջները բա - նաձեւելու ծրագիրը: Այս յետաձգումը կապ ունի Անգլիոյ եւ Իտալիոյ միջեւ կատարուած բանակցութեանց հետ:

Իտալիոյ արտաքին նախարարութեան օրկանը ուշագրաւ խմբագրականի մը մէջ ամփոփելով Մուսոլինիի տեսակէտները, դիտել կուտայ թէ Իտալիա այլեւս չի կրնար յետաձգել խօսակցութիւնները, եւ կը նախընտրէ որ բանակ- ցութիւնները կատարուին ուղղակի, երկու կառավարութեանց միջեւ, փոխա- նակ յայն ժողովներ սարքելու : Գերմանիան ալ միշտ այս տեսակէտը պաշտ- պանած է :

*** Հորհրդային թերթերը խօսելով հակարոլշեւիկ ուխտին վրայ, կը ձգտին համոզել թէ անոր հետեւանքները ամէնէն աւելի պիտի կրեն Անգլիա եւ Ֆրանսա : Մ. Մուսոլինին եւ Իտալիա շատ հեռու ըլլալով իրմէ, Իտալիա չի կրնար գործօն դեր կատարել, եթէ պատերազմ ծագի Գերմանիոյ կամ Ճա - պոնի հետ: « Իզվեստիա», կառավարութեան պաշտօնաթերթը, կը գրէ այս առթիւ .

— « Անշուշտ Հռոմի համաձայնութիւնը բարեկամական ձեռնարկ մը չէ Մ. Մուսոլինի հանդէպ եւ կը մտահղ հակախորհրդային ձգտումներու սատա- կացումը, բայց անոր բուն նպատակը աշխարհի նոր բաժանումն է : Իտալիա կ'ուզէ նուաճել Ափրիկէն, Գերմանիա կ'ուզէ ետ ստանալ անգլիական եւ ֆրան- սական կարգ մը գաղթավայրեր, Ճափոն կ'ուզէ գրաւել Չինաստանը » :

Անգլիա եւ Հոր. Ֆրանքո ճանաչողութիւն

Անգլիոյ եւ Հոր· Ֆրանքոյի միջեւ համաձայնութիւն գոյացաւ, առեւտրա- կան գործակցներու փոխանակութեան համար, ինչ որ գործնական քայլ մըն է դէպի ճանաչում: Արդէն իսկ նշանակուած են երկու կողմերու ներկայացու - ցիչները: Հոր· Ֆրանքոյի գլխաւոր ներկայացուցիչը պիտի ըլլայ Ալպայի դուքսը, որ արդէն Լոնտոն կը գտնուի :

Հոր· Ֆրանքօ սկզբունքով ընդունած է որ միջազգային յանձնաժողով մը ղրկուի, տեղին վրայ ուսումնասիրելու համար կամաւորներու յետս կոչման խնդիրը: Անշուշտ այն պայմանաւ որ լիովին ճանչնան իր պատերազմիկի հան- դամանքը :

Կ'ըսուի թէ բանակցութիւններ կը կատարուին Հոր· Ֆրանքոյի եւ նախկին թագաւորին՝ Ալֆոնսի միջեւ, միապետութեան վերահաստատման համար :

Պ. Քամփանիս, Քաթալոնիոյ հանրապետութեան նախագահը, մեկնեցաւ Պարսելոնայէն, իր ընտանիքին հետ եւ Պելժիա պիտի երթայ, անցնելով Փա- րիզէն :

Ֆաշական շարժումը Պրազիլիոյ մէջ

Նոր տեղեկութեանց համաձայն, նախագահ, Վարկաս Պրազիլիոյ դիկ- տատորը, գործի ձեռնարկած է վճռապէս, հիմնովին փոխելու համար երկրին կարգ ու սարքը: Ան այժմ խաղաղութիւն կը տիրէ ամբողջ երկրին մէջ: Նոր սահմանադրութիւնը կազմուած է իտալական կաղապարին վրայ: Օրէնսդիր իշխանութիւնը մասամբ պիտի կեդրոնանայ Ազգ· Ծնտեսական Խորհուրդին մէջ, որ բաժնուած է հետեւեալ արհեստագիտութեանց,— ճարտարարուեստ, հողագործութիւն, առեւտուր, փոխադրութիւն եւ վարկ: Այս արհեստագի - տութեանց մէջ ներկայացուցիչներ պիտի ունենան գործատէրերն ու բան - ուորները: Ընդհանուր օրէնքները պիտի յօրինուին խորհրդարանին կողմէ, որ պիտի բաղկանայ երկու մասերէ : Խորհրդարանին անդամները անձեռնմխելի պիտի չհամարուին: Նոր սահմանադրութեան մէկ յօդուածը կ'արգիլէ այն սեղանաւորական եւ ապահովագրական ընկերութիւնները որոնց բաժնետէրերը Պրազիլացի չեն: Այն ընկերութիւնները որ կ'ուզեն գործել, պայմանաժամ պիտի տանան, օրէնքին յարմարելու համար :

Մ. Նահանգները լարուած ուշադրութեամբ կը հետեւին այս յեղաշրջու - մին, որ կը խանգարէ նախագահ Րուզվէլթի համամերիկեան միութեան ծրա - գիրը :

ՀԱԹԱՅԻ ՀԱՑԵՐԸ ԵՐԿՈՒՔԻ ԲԱԺՆՈՒԱԾ...

Անթաքիայէն կը հաղորդեն « Սօն Փոսթա »ի.— Հաթայի մէջ (Սանճաք) Հայոց միջեւ երկու ճակատը բացորոշ կը տեսնուի: Մասնաւորաբար Դաշնակ- ցականներուն դէմ ճակատ կազմող Հայերը մեծամասնութիւն կը կազմեն : Շատ մը Հայեր Դաշնակցութիւնը կ'օրակոչեն ընկերութիւն մը որ գէշութիւն կը գործէ :

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԵԵՆԴԸ ԳԱՐ ՄԸ ԳԼՈՐԵՑ ...

Հինգշաբթի օր Լոնտոնի մէջ, գինա- դադարի տարեդարձին առթիւ, երբ ազդանշանը տրուած էր երկու վայր - կեան լռութիւն պահելու, մարդ մը յառաջ նետուելով դէպի թագաւորը, կ'աղաղակէ .

— Այս ամէնը կեղծիք են, դուք բա- լորդ ալ պատերազմ կը պատրաստէք..

Ամբոխը կը մռնչէ, հետեւակ եւ ձիաւոր ոստիկաններ ու պահակներ կը խուժեն, եւ հազիւ կարելի կ'ըլլայ ա- զատել մարդը, ուշաթափ վիճակի մէջ :

Բարերախտաբար անվնաս կ'անցնի ամէն բան, եւ արարողութիւնը կը շարունակուի նոյն հանդիսաւորու - թեամբ :

Պահականոց տանելով, կը հաստա - տեն թէ «ահաբեկիչ»ը խենդ մըն է, դեռ նոր փախած կամ փախցուած ի - մարանոցէն :

Կարդալով այս լուրը, սկսայ խոր - հրդածել ·—

Անշուշտ այս մարդը, խենդ կամ խե- լօք, իրաւունք չունէր թագաւորին վր- րայ խոյանալու, եւ խանգարելու Անմ- ռանօթ Զինուորի յիշատակին ընծայ- ուած մեծարանքը,— զօրահանդէս, ադօթքներ եւ երկու վայրկեան լռու - թիւն: Մանաւանդ Անգլիոյ մէջ, ուր մահացու մեղքեր կը համարուին այս կարգի արարքները :

Բայց, խօսքը մեր մէջ, խենդին խօս- էերուն ո՞ր մասը անիրաւ է :

Առած մը կ'ըսէ թէ ճշմարտութիւնը կարելի է իմանալ նաեւ մանուկներէն, յետոյ խենդերէն: Երբեմն ալ՝ գինով- ներէն :

« Դուք բոլորդ ալ պատերազմ կը պատրաստէք»,— աղաղակեր է մար - դը, պայծառատեսութեան վայրկեանի մը մէջ :

Ես այս մեղադրանքը ուղղուած կը նկատեմ ամբողջ աշխարհի :

Ամէն օր թերթ կը կարդամ եւ նաեւ կը լսէմ: Օրուան բոլոր ժամերուն հա- ղարհական տեսութիւններ ալ կը պար - զէ,— մանաւանդ երբ հանի մը հատ « նետած » ըլլամ, սրճարանի մը կամ կապելայի մը անկիւնը:

Ո՞րն է սուտ , --- խենդին մեղա - դրա՞նքը, թէ դիւանագէտներուն վար- պետութիւնը :

Ամէն օր իւրաքանչիւր պետութիւն կը ծանուցանէ եւ կը պանծացնէ իր ռազմական պատրաստութիւնները, — այսքան զրահաւոր, այսքան սուզա - նաւ, սրընթաց օդանաւ, արագահար - ուած թնդանօթ, մահասփիւռ կազ: 18 — 55 տարեկանը զինուոր, անվերջ ռազմափորձ: Գաղտնի կամ յայտնի ուխտ: Դաշինքներ եռանդամ, քառան- դամ ...

Քանի մը ամիս առաջ, Պ. Չեմպըլէն իմ «խելագարութիւն» կը կոչէր զի - ւարշաւը :

Աշխարհը միշտ այսպէս է եղած: Ինչ որ ներելի է Մուհամմէդին, կը դառնայ անմխիթար մեղք՝ հասարակ մահկանացուին համար :

Բարերախտաբար անմիջապէս հաստատուեցաւ թէ փախուկ է Լոնտոնի « խռովարար »ը: Այլապէս գլուխը կ'ուտէին ճիշդ այն պահուն երբ ամ- բոխը կ'ոռնար, — «Սպանեցէ՛ք»:

Ամբոխը չի սիրեր հրապարակաւ լը- սել ճշմարտութիւնը, թէեւ ի վերջոյ ինքն է որ կը տուժէ :

Վ.Ա.Հէ

Կերեսմիի դէմ սարքուած դատին առթիւ

« Մարէն » միշտ արծարծելով գաղտնի հեռաձայնի եւ առ հասարակ օտար դաւերու խնդիրը, կը գրէ թէ փախստական Շեթայնպէրգի ծանօթ բոլշեւիկ մըն է եւ Կոմինտէրնի ազդեցիկ անդամներէն մէկը, ինչպէս եւ ուղղակի գործա - կալը Չեկային: Այս մեղադրանքը փաստելու համար կ'ըսէ թէ ան դէպերով նամակներ եւ թերթեր կը ստանար արտասահմանէն եւ մանաւանդ Մոսկուայէն, չատ քիչ այցելուներ կ'ընդունէր, բայց չարունակ կը ճամբորդէր դէպի գա - ւառ եւ արտասահման: Վերջապէս ունէր գործակիցներ որոնք ոչ միայն վըճ- ռական դեր կը կատարէին Ֆրանսայի համայնավար կուսակցութեան մէջ, այլեւ անոր գլխուն վերեւ ալ գործեր կը դարձնէին:

Պառակտում Մարդու Իրաւունքներու Դաշնակցութեան մէջ

Լուրջ պառակտում մը ծագած է Մարդու Իրաւունքներու Դաշնակցութեան կեդրոնական կոմիտէին մէջ եւ եօթը անդամներ հրաժարած են, առարկելով թէ կազմակերպութիւնը չեղած է իր նպատակէն,— Պաշտպանել մարդու իրա- ւունքները, ճշմարտութիւնը եւ խաղաղութիւնը: Մեղադրանքը մանաւորա - պէս հիմնուած է Սպանիոյ եւ Մ. Մուրեան դէպքերուն վրայ: Հրաժարած անդամները, որոնց մէջ կը գտնուին Պ. Կասթօն Պէռժըռի, Ֆէլիսիէն Շալէյ, Տիկին Մակրոյէն Փագ, եւն., կը բողոքեն թէ մէկ տարիէ ի վեր ասուոր դէպ- քեր կը պատահին Մ. Մուրեան մէջ, բայց կեդր· կոմիտէն լռութիւն կը պա- հէ: «Սուտ լուրերը կը բազմապատկուին, ինչպէս եւ խուճապային եւ գըր- գռիչ պայքարը: Երբ բացատրութիւն պահանջուեցաւ տիրող թուլութեան մա- սին, կեդր· կոմիտէն լռեց »:

Այս մեղադրանքին երկարօրէն կը պատասխանէ կեդր· կոմիտէին նա - խագահը, Պ. Վիքթոր Պաշ: Կը կարծուի թէ պառակտումը աւելի պիտի խո - րանայ, երբ գումարուի ընդհ· ժողովը:

»»»» • ««««

ՍԱՆԱՉԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՈՒԺԱՆԱԿՈՎ ՑԱՐՉԱԿՈՒՄ կատարուեցաւ Տըպլինի մէջ (Իրլանտա), ոստիկանական կեդրոնին դէմ, դինադադարի օրը: Շէնքը ծանրապէս վնասուե- ցաւ, բայց մարդկային կորուստներ չպատահեցան:

ՀՐԻԱԿԱՆ ԴՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԵԱՆ Պէլֆիի գրասենեակը փակուեցաւ, գեր- մանական կառավարութեան հրամանով: Տնօրէնը եւ օգնականը հրաման ստա- ցան անմիջապէս դադրեցնել իրենց լրագրական - հեռագրական գործունէու - թիւնը :

ԼԷՆԻՆԻ ՄԱՐՄԻՆԸ ԶՄՌՍՈՂ ԳԻՏՆԱԿԱՆԸ, Վլատիմիր Պետրովիչ Վորո- բիեւ, մեռաւ Խարքովի մէջ: Այս գիտնականը ունէր գաղտնիք մը, որուն չնոր- հիւ կարելի կ'ըլլար անաղարտ պահել մեռելներու ողջութեան արտայայտու - թիւնը: 1934ին մինչեւ մէկ միլիոն տոլար առաջարկուեցաւ, գաղտնիքը գիտնալու համար, բայց Սորհրդային Իշխանութիւնը արգիլեց եւ միայն ընդհանուր տե - ղեկութիւններ հրատարակուեցան: Իրազեկներ կ'ըսեն թէ միայն 7500 տոլար ծախսուած է Լէնինի մարմինը զմռսելու համար, ինչ որ աննշան գումար մըն է, բազդատելով եգիպտական մոմիաներու համար ծախսուած հարստութեանց հետ :

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

(Տե՛ս վերջը էջ)

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ ՈՒ ՎԱՃԱՌՔ

ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆ ՀԱՄԱՐ ՊԱՐՏԱԿԱՆ ՈՐՈՇՈՒՄ

Ի նկատի ունենալով, որ Արտասահմանի համար նախատեսուած տպագրութիւնների մեծ մասը ներկայիս պատերազմական պայմանների պատճառով չի կարող ուղարկուել Արտասահման, Գրքի և հրատարակչութեան Ա. Ց. Գանձասարի ժամանակաւոր տպարանը որոշում է՝ մինչև պատերազմի աւարտը Արտասահմանի համար նախատեսուած տպագրութիւնները չտպագրել։

Ի նկատի ունենալով, որ Արտասահմանի համար նախատեսուած տպագրութիւնների մեծ մասը ներկայիս պատերազմական պայմանների պատճառով չի կարող ուղարկուել Արտասահման, Գրքի և հրատարակչութեան Ա. Ց. Գանձասարի ժամանակաւոր տպարանը որոշում է՝ մինչև պատերազմի աւարտը Արտասահմանի համար նախատեսուած տպագրութիւնները չտպագրել։

Ի նկատի ունենալով, որ Արտասահմանի համար նախատեսուած տպագրութիւնների մեծ մասը ներկայիս պատերազմական պայմանների պատճառով չի կարող ուղարկուել Արտասահման, Գրքի և հրատարակչութեան Ա. Ց. Գանձասարի ժամանակաւոր տպարանը որոշում է՝ մինչև պատերազմի աւարտը Արտասահմանի համար նախատեսուած տպագրութիւնները չտպագրել։

Ի նկատի ունենալով, որ Արտասահմանի համար նախատեսուած տպագրութիւնների մեծ մասը ներկայիս պատերազմական պայմանների պատճառով չի կարող ուղարկուել Արտասահման, Գրքի և հրատարակչութեան Ա. Ց. Գանձասարի ժամանակաւոր տպարանը որոշում է՝ մինչև պատերազմի աւարտը Արտասահմանի համար նախատեսուած տպագրութիւնները չտպագրել։

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ ՈՒ ՎԱՃԱՌՔ

ՀՈՒՄՈՐԻՍՏԻ ԴԱՎԱՆԱՆԻՑ

(ՎԵՑ ԱՆՈՒՇԱԽԻՑ ԿԱՏԱՐԵԼ)

»»» • «««

Հետո ձայնին տակից փոքրիկ ուրախ ծիծաղ լսեցի։ Ես ինձ ոչ մի անգամ այդքան երջանիկ չէի զգացել, որքան այդ րոպեին։ Ես ուզում էի ոտքի թռչել, ինչ-որ բան անել, ինչ-որ բան ասել, բայց ոչ մի բառ չէր գալիս ինձ մտքին։ Ես միայն կարողացա ասել.

— Ներեցեք, որ ես ձեզ անհանգստացրի։ Ես ինձ ներկայացնում եմ։ Ես Ռոբերտն եմ։

— Ես գիտեմ, — պատասխանեց ինձ նույն ուրախ ձայնը։ — Ես ձեզ ճանաչում եմ։ Ես ձեզ տեսել եմ։ Ես ձեզ շատ անգամ տեսել եմ։ Ես ձեզ սիրում եմ։

Ես ոչինչ չհասկացա։ Ես ոչ մի բառ չհասկացա։ Ես միայն զգացի, որ ես ինձ ոչ մի անգամ այդքան երջանիկ չեմ զգացել։ Ես ուզում էի ինչ-որ բան ասել, բայց ոչ մի բառ չէր գալիս ինձ մտքին։ Ես միայն կարողացա ասել.

— Ես ձեզ սիրում եմ։

— Ես գիտեմ, — պատասխանեց ինձ նույն ուրախ ձայնը։ —

ՃԱՓՈՆՑԻՆԵՐԸ չարունակելով իրենց յառաջխաղացութիւնը Շանհայի շրջանին մէջ, նոր քաղաք մը գրաւեցին զինադադարի օրը: Այս առթիւ ապան - նուեցաւ « Տէյլի Թէլէկրաֆ»ի Թղթակիցը, իսկ « Փառի - Սուար »ի Թղթակիցը վիրաւորուեցաւ: Ահռելի կրակ մը կը տեղայ ցամաքէն եւ օդէն: Հարիւր հա - զարաւոր փախստականներ խուճապի եւ թշուառութեան մատնուած են :

ՆՈՊԷԼԻ ԳՐԱԿԱՆ ՄՐՑԱՆԱԿԸ յաղթացուեցաւ Ֆրանսայի գրադէտ Ռօժէ Մարթէն սիւ Կարի, որ գրած է կարգ մը վէպեր եւ թատերախաղեր: Իր գլխաւոր գործն է «Թիպօներըն»,— ընտանիքի մը պատմութիւնը՝ քանի մը հա - տորներով, որ ուշադրութիւն գրաւեց 1922ին, երբ լոյս կը տեսնէր առաջին գիրքը :

ՁԵԽԵՐՈՒՆ ԴԷՄ նոր եւ աւելի սուր պայքար մը բացած են գերմանական Թերթերը, եւ բացորոշ սպառնալիքներ ալ կ'ընեն: Մրեւնոյն ատեն պայքար կը մղեն Աւստրիոյ դէմ, սպառնալով ի հարկին չեղեալ հռչակել 1936 յուլիս 11ի դաշնագիրը :

ՀՈՒՆԳԱՐԻԱ ԵԻՕ ՕՏԱՐԱԿԱՆՆԵՐԸ հետապնդել սկսաւ: Նոյեմբեր 7ին ընդհանուր ալարում մը կատարուած էր Փէշթայի մէջ: Պատասխանելով այս առթիւ եղած հարցումներու, ներքին նախարարը յայտարարեց թէ ստիպուած է հետապնդումներ կատարել յանուն երկրին ապահովութեան եւ տնտեսական չահերու: Այս առթիւ պատմեց թէ 50 միլիոն փչնկօ արժողութեամբ օտար դր - բամ փախցուած է երկրէն, օտարականներու միջոցաւ :

ՓԱՐԻԶԻ ՅՈՒՑԱՀԱՆԴԷՍԻՆ առթիւ 850.000 օտարականներ եկած են, բա - ցումէն ի վեր :

ՖՐԱՆՍԱՑԻ արտաքին նախարարը կեդր. Եւրոպա պիտի այցելէ մօտերս :

ԵԿԵՂԵՑԻԻ ՕՇՄԱՆ ՏԱՐԵԴԱՐՁ

Առնուվիէր լէ- կոնէսի Վարագայ Ս. Խաչ եկեղեցւոյն օծման վեցերորդ տարեդարձը պիտի կատարուի հանդի - սաւոր արարողութեամբ, 14 Նոյեմ - բերի կիրակի օրը :

Այս առթիւ պիտի պատարագէ եւ քարոզէ Կիլիկիոյ միաբան Տ. Զարեհ վարդապետ Փայասլեան :

Ակզբնաւորութիւն ժամերգութեան ժամ 9, Ս. Պատարագի՝ ժամ 11 :

ՅԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Անիէռէն Յարկէ Յարութիւնեան, Սամսոն Ալէքսանեան եւ Կիրակոս պետրոսեան իրենց խորին ցաւակցու - թիւնները կը յայտնեն հայրենակից ՌՈՒԲԻՆ ՊՈՂՈՍԵԱՆի պատանդէտ մահուան առթիւ, իր եղբօր՝ Լորիս Պողոսեանի եւ պարագաններուն :

ՏԻՐՈՒԶԻ ՁԱՌԱՓԵԱՆ

Դաշնակի եւ Մարքքնօյի պիէսներուն դասեր :

6, Villa des Sablons (81 Avenue du Roule վրայ) **Neuilly s/Seine, MÉTRO SABLONS:** ժամադրութեան համար դիմել գրասեր :

REXY CINEMA (Lyon)
Cours Lafayette, angle Rue Garibaldi
12 Նոյ.—18 Նոյ.
Երեկոյեան ժամը 8.30
իսկ Հինգ. եւ Կիր. ցերեկ եւ գիշեր:
Jean Servais
dans
Les Réprouvés
Գիներ 3, 5 եւ 6 ֆրանք:
Ներկայ յայտարարութիւնը բերդին կը տրուի 2 մատեան տոմսակ վճարած գիներով

Le Gérant : H. STEPHAN

Imprimerie A. DER (AGOPIAN)

17, Rue Damesme — PARIS (13)

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ԻՍԻ-ԼԷ-ՄՈՒԼԻՆՈՑի Հայ կամա - տորներու եւ Մարտիկներու Միու - թեան Ընդհ. ժողովը 13 Նոյ. Շաբաթ երեկոյ ժամը 8ին «Արմենեան» Ակում - բին մէջ, 2 Ռիւ տը լա Տէֆոնս :

ՓԱՐԻԶԻ ՍԵԲԱՍՏԻՈՑ ՆԱՀԱՆԳԱ - ՑԻՆ Միութեան Ընդհ. ժողովը 14 Նոյ., կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2ին 8 Rue Bossuet սրահին մէջ: Օրակարգ. — 1- Տարեկան հաշուետուութիւն, 2- Նոր Վարչութեան ընտրութիւն :

ԼԻՈՆԻ ԿԱՊՈՒՏՑ ԽԱՉԻ Մ.Ճիւղի վար - չութիւնը ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր սնդամուհիները կիրակի 14 Նոյ, կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, 181 Քուռ Լաֆայէթ, գրադարանի սրահը:

ՀՐԱՒԻՐ

Համախարբերդցիական միութեան Ֆրանսայի շրջանի երրորդ պատգա - մաւորական ժողովը տեղի կ'ունենայ 13 Նոյեմբեր շաբաթ օր: Ժողովը կը բացուի նոյն օրը, կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, վալանսի մէջ: Պատգամաւորնե - րը պէտք է ներկայանան Պ. Երուանդ Տէր Ղուկասեանի, 10 Ռիւ Պալթա - գար պառս, վալանս:

Ֆրանսայի Շրջ. Կ. Վարչո թիւն

ԲԱՖՖիի ցոր. մարսէյլի ցանմնա - խումբի վիճակախաղէն 1402 թիւը շահած է բաֆֆիի մեծադիր իւղա - նկարը ստանալու համար ներկայա - նալ ագգ. առաջնորդարան, 3 Rue Venture, առաւօտները ժամը 9-12

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

— *Տիկին Յուլիանէ Աւագեան (Ռա - ֆայէլեան) կը փնտռէ քոյրը՝ Ալիս, եւ եղբայրը՝ Մուշեղ Ռաֆայէլեան : Հասցէն գիտցողներէն կը խնդրուի իմացնել՝ Տէր եւ Տիկին Գէորգ Ա - ւագեանի՝ 114, Ave. Henri Barbusse, Arnouville - les - Gonesse. (S. et O.):*

Կը խնդրուի արտասահմանի թեր - թերէն արտատպել :

Արեւելքի միակ իսկական օրինէ Անկուգակաս: Անմրցելի: Քննարդախ Ազատնակարգ գործուցիչ ախորժակբեր պատրաստուած գուտ չամիչի գինեվով: Հայ աւանդական սեղանին զարդ:

Հ. Յ. Դ.

Փառեզ

Իսի Լէ-Մուլինոյի «Զաւարեան» կռմիտէն ժողովի կը հրաւիրէ «Ար - դուեեան» խումբի ընկերները այսօր շաբաթ երեկոյ ծանօթ հաւաքատեղին Շավիլ:

Գաւառ

Սէնթ Լթիէնի «Անտաք» ընթակոմիտէի ընդհ. ժողովը՝ վազը կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին «Դուբեան» գրադարանը: Բոլոր ընկերներու ներկա - յութիւնը անհրաժեշտ է:

ՀՐԱՊԱՐԱԿԱՑԻՆ ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ ՓԱՐԻԶԻ «ԵԳԻՊՏԱՑԻ» ԿՈՄԻՏԷԻՆ ԿՈՂՄԷ

Նուիրուած Րաֆֆիի ծննդեան հարիւրամեակին

13 Նոյեմբեր, Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին Սօսիէթէ Սաւանթի D սրահին մէջ: 8 Rue Serpente, մէթրօ Օտէոն կամ Սէն Միշէլ:

Կը խօսի Ընկ. Մ. ՎՐԱՑԵԱՆ, նիւթ՝ ՐԱՖՖԻՆ եւ ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆԸ:

ՊԱՐԱՆՑԻԿ ՑԵՐԵԿՈՑԹ

Ֆ. Կ. ԽԱՉԻ ՓԱՐԻԶԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ

14 Նոյեմբեր կիրակի ժամը 16էն մինչեւ կէս գիշեր

VICTOR HUGOի *շքեղ սրահներուն մէջ*

46 ter, Rue Saint Didier, *մէթրօ* Victor Hugo *կամ* Trocadero

Գեղարուեստական բաժինին կը մասնակցի յայտնի երգիչ Պ. ՂՈՒԿԱՍԵԱՆ կ'երգէ «Ալմաստ» օփերայէն եւ ուրիշ գեղեցիկ կտորներ: Ընտիր ժազ, Թաս եւ հաճելի անակնկալներ: ՄՈՒՏՔ 10 ՖՐ.

Անդամուհիներու կողմէ պատրաստուած ճոխ պիւֆէ գիւրա - մատչելի գիներով:

Ֆ. Կ. Խաչի ասատդական *ՊՅՈՒՂԻ ՕՐը* 26 Դեկտեմբեր կիրակի օր Բարեգործականի Ֆան. մէջ:

Խնջոյք—գիւեսպան

Կազմակերպուած Իսի-Լէ-Մուլինոյի «ԽՐԻՄԵԱՆ» Ակումբի բաց - ման առթիւ, 14 Նոյեմբեր, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, 2 Ռիւ տը լա Տէֆոնս: կը մասնակցին Հ. Ը. Դ. «Զաւարեան» կոմիտէն, Հայ կամ. եւ Մարտիկներու Միութիւնը, Իսիի երիտասարդաց Միութիւնը եւ Ֆ. Կ. Խաչը: Երգ. արտասանութիւն եւ անակնկալներ:

Կը խօսին Հայր ՍԱՀԱԿ ՏԷՐ ՄՈՎՍԷՍԵԱՆ եւ Պ. ՆՇԱՆ ՊԷՇԻԿ - ԹԱՇԼԵԱՆ:

Մուտք 5 ֆրանք

ԵՐԵԿՈՑԹ

Ալֆորվիլի Զէնկիլէրի Հայրենակցական Միութեան կողմէ

Այսօր, Շաբաթ, երեկոյեան ժամը 8.30ին Հայ Ակումբին մէջ

1 Պուվլար Գարնօ, Ալֆորվիլ

Կը խօսի Պ. ԼԵՒՈՆ ԶՈՐՄԻՍԵԱՆ

Գեղարուեստական բաժին եւ հայկական պարեր, մասնակցու - թեամբ տեղւոյս Սանուց Միութեան անդամներու: Կը ներկայացուի զաւեշտ մը: Մուտք 2 ֆրանք:

Ֆութպոլի տխրահռչակ վերջում

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Հ. Մ. Ը. Մ.Ի Ա. ԽՈՒՄԲԸ ԸՆԴԴԷՄ *U. J. Cassis* Ա. ԽՈՒՄԲԻՆ

14 Նոյ., կիրակի կէսօրէ յետոյ ժամը 14ին, Հ. Մ. Ը. Մ.ի գաշ - տը, Պօմոն:

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՑՑՈՒՄ

ՐԱՖՖիի ծննդեան հարիւրամեակի յոբելեանին առթիւ հայ խա - տերական յարգանքի արտայայտութիւն:

21 Նոյ. կիրակի երեկոյ ժամը 9ին Սօսիէթէ Սաւանթի սրահին մէջ

8 Rue Danton *մէթրօ Օտէոն կամ Սէն Միշէլ:*

Կը ներկայացուի առաջին անգամ ըլլալով

ՋԱԼԱԼԷԴԴԻՆ

Կը մասնակցին Փարիզահայ Թատրոնի լաւագոյն ուժերը:

ՀԱՑ ԵՐԳԱՉՆԵՐՈՒ ՄԵԾ ԽՈՒՄԲ

ՀԱՑ ԳԵՐՈՒԱԾՆԵՐՈՒ ՊԱՐԸ

Մուտք 15, 10 եւ 5 ֆրանք

Տոմսերը կը ծախուին գրատուն Հրանտ Սամուէլ:

ԵԴՈՒԱՐԴ ԳԱԼՓԱՔՃԵԱՆ
ԴՐԱՄԱՏՈՒՆ, **43 rue de la République, Marseille**
Tél. Colbert 74—51, 47—22
Ծտաբ գրաւումներու փոփոխութիւն, ջէքէր կը տրուին ամէն երկրի հատուր: կը գնենք եւ կը ծախենք ոսկի դրամներ:
ՀԱՐ ԳԱՅՄԱՄԵՆԵՐ,

Օգտուեցէք առիթէն
Մեկնումի պատճառով ծախու է գերմակի խանութ մը իսկ լէ Մուլինոյի մէջ: կը գտնէք վեց տարիէ ի վեր: Ունի լաւ յաճախորդ - ներ, կարելի է գնել ապրանքով կամ առանց ապրանքի, շատ յարմար գինով: Դիմել՝ Tailleur Keusseian, 33 Ave. de Verdun, Issy les Moulineaux (Seine)

ՀԱՅԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐՈՒԱԾՐԸ
Ճաշարան **ՖԼՕՐԻՏ**
61, Rue Monsieur le Prince, Paris (6)
Մէթրօ՝ Օտէօն եւ Սէն Միշէլ Հեռաձայն Danton ; 52 – 78
Արեւելեան եւ Եւրոպական խմոմուած կերակուրներ :

ԲԱՑՈՒԱԾ Է ԱՐԴԻԱԿԱՆ ԿԱՇԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ
ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ՃԱՇԱՐԱՆԸ
ՐԱՖՖԻ
ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ Մ. Գ. ՄԻՐԻՃԱՆԵԱՆ,
8 Rue Maubeuge, Paris (9)
Արեւելեան եւ եւրոպական համեղ կերակուրներ՝ պատ - րաստուած մասնաւոր խնամքով: Ճաշախորդները կրնան մտնել խոհանոց՝ տեսնելու համար տիրող մաքրութիւնը:
Պղտական օդի՝ տաք տղանգերներով: Տրամադրելի սրահ հաւաքոյթի, նշանտուքի, հարսնիքի եւայլնի համար շատ նա - մեստ գիներով:

ՀԱԳՈՒՍՏԵՂԷՆ ԵՒ ՈՒՏԵՍՏԵՂԷՆ
ՌՈՒՍԱՍՏԱՆ ՂՐԿԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ
Յանուար Էնսկահարկզործարանք մեր նոր արժեքաւոր անգլիական, ֆրանսական եւ չեխօսլավակ բրդեղէններու, կօշիկ - ներու, ճերմակեղէններու, թրիքոթաժի, գուլպաներու եւն. ի հատար:
Ամենալաւ ապրանքներ բացառապէս գեղչուած գիներով:
Կը յանձնարարենք Ռուսաստան ղրկել Underwood *եւ* Royal *դիւրափոխադրելի գրամեքենաներ, որոնց առաքումը կ'ընենք ուղղակի Ամերիկայէն.*
փափուքներու կը ղրկենք կերպասներու նմոյշներ եւ գիներ:
Դիմել՝ **American Lloyd, Paris (9). 7 rue Auber**
Tél. Opéra 67-77, 67-78

Tailleur de ST. BERNARD
Pour hommes et Dammes
H. GULBOLIAN
24 rue Affre կամ 8 rue Cavé, Paris (18e)
Մասնաճիւղ՝ 2 rue de la Charbonnière
Մէթրօ *La Chapelle* եւ *Barbès Rochechouard*
Թելեֆոն Montmartre 69—70
ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ.— Նոր տարուան բացման առ - թիւ կարեւոր նուէրներ իւրաքանչիւր հագուստի եւ վերարկուի համար մինչեւ Ծնունդ:
ՍՏԱՑԱԾ ԵՆՔ ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԵՒ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԶՄԵՌՆԱՑԻՆ ԿԵՐՊԱՄԱՆԵՐ:
ՄԵՐ ԳԻՆԵՐԸ,— Վերարկու եւ հագուստ (եր - կու փորձով) սկսեալ 280—400 ֆր.: Նուէր կը տրուի մուշտակէ մէկ փոքրիկ տր գինի օձիք, ձե - մուտուս համար, պատրաստուած Հայկու հիմնի - պօլեանի արհեստանոցներուն մէջ: 400 ֆրանքի վեր ապսպրանքներու համար, 3 փորձ, նուէր կը տրուի մէկ ֆանթէզի տափատ կամ կօլֆ: Օգ - տուելու համար վերոյիշեալ պայմաններէն նե - կայացնել ցառաջի կարօնը: Rue la Charbon - nière մեր ժամնաճիւղին մէջ կը պատրաստենք գիւրամատչելի գիներով à façon, նորոգութիւն, ձեւափոխութիւն եւ բրթուածք փարաշիւթ 110 ֆր. քանքէն սկսեալ: Մուիպողական պարագաներու, 3 օրէն կը յանձնենք ա - պսպրանքները՝ խնամուած աշխատանքով:
Բաց է կիրակի մինչ ե կէսօր:

«ՇԻՐԱԿ» պատրաստուած գուտ չամիչի գինեվով Հայ աւանդական սեղանին զարդ:

«ՅԱՌԱՋԻ ԹՈՐԹՈՆԸ (58)

ԹԵՆԹԸ

ԱՐԿԱԾՆԵՐ ՎԵՐՋԻՆ ՌՈՒՍ-ԹՈՒՐՔԱԿԱՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄԻՑ ՀԱՅԱՍՏԱՆՈՒՄ

»»»» • ««««

Այդ ութերացու Սիմոնը դիւղի ծխա - տէր քահանան էր: Մի յարաժամ արբեցող, բայց մի եւ նոյն ժամանակ ուսումնասիրասէր մարդ էր նա: Նոր դպրոցների չինու - թիւնը նա իր չահերին վնասակար գը - տաւ եւ գրգռեց իր աներոջը խափանել գործը :

Մի խօսք բաւական էր գիւղացինե - րի մոլեռանդութիւնը բորբոքելու եւ գործը խափանելու համար: Քահանան եկեղեցւում Պ. Սալմանի մասին իր քարոզի մէջ, յայտնեց ժողովրդին, որ այդ մարդը «ֆարմասօն» է, Հայոց Աստծուն չէ պաշտում եւ բոլոր երե - խաներին հաւատքից կը հանէ: Նա ա - ւելացրեց, որ աղջիկներին կարդացնելը մեղք է, որ Սողոմոն իմաստունը եւ Յովհաննէս Մկրտիչը կնիկներին անի - ծել են, որովհետեւ մի կին Յովհան - նէս Մկրտիչի գլուխը կտրել տուեց :

Ցետոյ սուրբ գրքից չատ փաստեր բե - րեց, որ Սամսոն Մարգարէի(...) մահուան պատճառն էլ մի կին դար - ձաւ, Ադամին էլ Եւան խաբեց եւ դը - րախտից դուրս գցել տուաւ: Մի խօս - քով, իր քարոզի մէջ զանազան այս տեսակ վկայութիւններ բերելով, ասէր հայրը հաստատեց, որ աղջիկներին կարդացնելը վտանգաւոր է, որովհե - տեւ նրանք չատ բան կը սովորին եւ ատատնալ կը դառնան :

Բայց տիրացու Սիմոնը մեծ հեղի - նակութիւն ունէր գիւղի կանանց հա - ատարակութեան մէջ, նրանց համար զանազան կախարդական թղթեր էր գրում, հմայում էր, գուշակութիւն - ներ էր անում, եւ այսպիսով գրաւել էր նրանց համակրութիւնը: Կնիկները աւելի գրգռեցին իրանց ամուսիննե - րին, որ տիրացուին օգնեն, որ նրա հացը չը կարուի :

Քահանան եւ տիրացու Սիմոնը ի - րանց յարուցած խռովութիւնների մէջ մեծ օժանդակութիւն գտան Թոմաս էֆէնտուց, որը ատատիկ հակառակ էր դպրոց, դպրութիւն եւ ուսում կոչ - ուած բաներին: Բացի դրանից, տի - րացուն նրա անվարձ գրագիրն էր, գրում էր կապալառուի հաշիւները եւ հունձի ժամանակ նրա գոմերիների հետ գիւղից գիւղ ման էր գալիս եւ հաւաքում էր գիւղացիների մշակու - թեան բերքի ատասնորդները :

Այդ բոլորը մեծ հոգսեր պատճառե - ցին բարեխիղճ Յերունի Մաչօին, բայց բնաւ չը կարողացան խախտել Պ. Սալ - մանի հատատամտութիւնը: Երեկոյ - եան տուն գնալով, նա ասաց Վար - գանին .

— Ես այդ անպիտանների հետ մի - սիոնարի պէս պիտի վարուեմ : Մի - սիոները ինչ ժողովրդի մէջ որ մըտ - նում է իր առաջին հակառակորդները լինում են կարգացողները եւ հոգեւո - րականները: Բայց միեւնոյն ժամա - նակ նրա առաջին հետեւողները գտա - նում են նոյն մարդիկը, որ սկզբում հակառակում էին: Միսիոները յանձ - նում է նրանց զանազան գործեր, լաւ եւս ասել՝ ոչինչ գործ չէ յանձնում , միայն ոտքիկներ է տալիս: Այսպիսով նոր աղանդը հալածող Պողոսները դառնում են նրա ամենամոլեռանդ պաշտպանները :

— Այդ իրաւ է, պատասխանեց Վարդանը, — ի՞նչ ես ուզում անել:

— Պէտք է գործնական լինել, ա - սաց Պ. Սալմանը մի առանձին անվըս - տահութեամբ, — պէտք է հասկանալ, թէ ինչո՞վ են գրաւում մարդիկ: Ինձ հետաքրքիր է դիտենալ, թէ այդ մի - մար տիրացուն որքան չահ ունէր իր աշակերտներից. ես կ'առաջարկեմ նը - րան կրկնապատիկը տանալ ինձանից եւ իր դպրոցներում մի պաշտօն վա - րել, այսինքն ոչինչ գործ չը կատա - րել: Հաւատացած եմ, որ այս առա - չարկութիւնից յետոյ, առաւօտեան ինքն կը գայ, բահը եւ բրիչը կը վեր կ'առնի եւ իմ բանուորների հետ կ'ըս - կսէ աշխատել դպրոցների չէնքը կա - ուցանելու համար:

— Ես էլ այդպէս եմ կարծում, պա - տասխանեց Վարդանը, — բայց տէր - տէրի բերանին էլ պէտք է մի փոքր իւղ քսել :

— Այդ էլ կ'անեմ :

Չը նայելով այն օր պատահած անա - խորժութիւններին, Պ. Սալմանը ա - ւելորդ համարեց աւելի ուրախ էր: Գործի սկզբնաւորութեան անյաջողութիւննե - րը բորբոքել էին նրա եռանդը, իսկ ա - պագայի պայծառ յոյսերը լցրել էին նրա սիրտը մի անսահման բերկրու - թեամբ :

— Գիտե՞ս, Վարդան, որքան բախ - տաւոր, որքան ընդարձակ ապագայ է խոստանում մեզ դպրոցը: Նա կը տայ մեզ բոլորը ինչ որ մենք ցանկանում ենք: Նա, միայն նա կը բուժէ մեր դարուեւոր վէրքերը եւ կը պատրաստէ նոր սերունդ մի առողջ եւ թարմ կեանք համար: Մեր նախորդների դաւե - որ անգործութիւնը թողեց մեզ հա - մար, իրաւ է, չատ աչխատանք: Նը - րանք կանխատես չը հեչտացրին մեր այժմեան հոգսերը.— բայց փոյթ չէ : Տակաւին կարելի է յոյս ունենալ, որ ապագան մեզ է պատկանում: Միայն հատատուն եւ տոկուն աչխատանք պէտք է: Իմ կարծիքով, բաւական չէ կրթել միայն միտքը, ազնուացնել հո - գին, պէտք է կրթել եւ մարմինը: Դու ինքդ, Վարդան, նկատած կը լինես, թէ այստեղի մանուկները մինչեւ որ ատտիճան զանգուածոտ են, մինչեւ որ ատտիճան ծանրաչարժ են: Պէտք է ամրացնել նրանց մկանները, պէտք է կազդուրել նրանց ջղերը: Այս կէտից, մարմնամարզութիւնը մեր դպրոցների մէջ պէտք է ընդունէ նպատակայար - մար ձեւ եւ կերպարանք, նա պէտք է քաջութիւն ազդէ մեր մանուկների մէջ եւ պէտք է ամրացնէ նրանց թուլացած սրտերը ...

— Ես քեզ մի ուրախալի բան պիտի պատմեմ, Վարդան, — այսօր տեսու - թիւն ունեցայ մի քանի Քրտերի հետ, որոնք իմ գարմանքը, երբ նրանք ցոյց եղան իմ գարմանքը, երբ նրանք ցոյց տուին ամէն տեսակ պատրաստակա - մութիւն, յայտնելով, թէ սիրով կը յանձնեն իրանց որդիները Հայոց դպ - րոցներում, երբ ուսումը այդքան լաւ բան է: Նրանց խօսակցութիւնից երե - ւում էր, թէ իրանք էլ չատ գոհ չեն, որ իրենց որդիները աւազակներ են լի - նում :

ԲԱՖՖԻ

(Շար.)

Ժամագոյցի եւ գոհարեղիցաց վաճառատուն
ՀՐԱՉ ՍԱՐԳԻՍԵԱՆ
261, Rue du Fbg. St. Martin
Métro: Louis Blanc et Jaurès

ՀԱՐԱՁԱԳ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN — 17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Rédaction et Administration — Téléphone : Glacière 15 - 70
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ — Chèque Postal Paris 1678 - 63
(ՈՐԹՈՓԻՏԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԳԱՑՄԱՆ ՆԻՒՐ,— ՏԱՐԵԿԱՆ ՎԵՑԱՄՅԱԿԱՑ ԹՈՒԱՐԿՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ Գաղութներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40 ֆր
Անգլիա եւ Իտալիա	265 »	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	215 »	110 ֆրանք	

ԿԻՐԱԿԻ 14 ՆՈՅԵՄԲԵՐ DIMANCHE 14 NOVEMBRE 1937

ԺԳ ՏԱՐԻ — 13e Année No. 3577 — Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՅԻՍՆԱՄԵԱԿ ՄԸ ԵՒ 15ԱՄԵԱԿ ՄԸ

Ամառը կոչ մը հրատարակեր էինք, որ կը ծանուցանէր թէ Հոկտեմբեր 3ին պիտի ոտնուի « Հանդէս Ամսօրեայ »ի հրատարակութեան յիսնամեակը, Պ. Առաքել Սարուխանի (Տիւրեան) գրական գործունէութեան յիսնամեայ յոբելեանին հետ :

Տարօրինակ վրիպումով մը, մենք առիթ չունեցանք արտայայտելու ճիշդ օրին : Վրիպումը դարմանելու համար, սպասեցինք մեր աշխատակցին թղթակցութեան , եւ դեռ կը սպասենք մինչեւ այսօր ...

Արդ, անցեր է արդէն մէկուկէս ամիս, ոտնակատարութենէն ի վեր, եւ ներելի չէ որ աւելի երկար տեւէր մեր լռութիւնը :

Երկու յոբելեանները կատարուած են յայդուզուեցամբ, ինչպէս կարդացինք համառօտ նկարագրութեան մը մէջ: Երբ կ'ըսենք յայդուզութիւն, անշուշտ նկատի ունինք անոր միայն բարոյական մասը: Մնացեալը, նիւթականը, — « ոչ ես գիտեմ, եւ ոչ ալ դուն»:

Եւ լաւ է որ չգիտնանք, հաւաչանք մը պակաս արձանագրելու համար :

Ի՞նչ կրնայ եղած ըլլալ արդիւնքը, երբ գիտենք որ ամբողջ բազմութիւններ լուր անգամ չունին « Հանդէս Ամսօրեայ»ի գոյութենէն :

Անշուշտ ժողովրդական թերթ մը չէր կրնար դառնալ ան, իր մասնագիտական - ակադեմական հանդամանքով: Այդպէս է նաեւ ուրիշ ազգերու, աւելի մեծ եւ լախտաւոր ժողովուրդներու մէջ : Իւ սակայն, միայն ժողովրդական լումանե՞րն են որ կանգուն պիտի պահեն մեր հրատարակութիւնները, թերթ, դիրք, հանդէս: Ինչո՞ւ այսքան արժէքաւոր հրատարակութիւն մը պիտի չունենար ափ մը հովանաւորներ, դուք ըսէք՝ մեկենասներ, որպէսզի կարելի ըլլար պրծիլ ճգճիմ հոգերէ, նիւթական տատամուկներէ եւ ամբողջովին նուիրուիլ հետազօտութեանց եւ ուսումնասիրութեանց :

Հետազօտութիւն եւ ուսումնասիրութիւն, պրպտում, պեղում, վերլուծում եւ ստուգում,— ահա ինչ որ եղած է Վիէննայի Մխիթարեանց ամսագրին դերը՝ յիսուն տարիէ ի վեր: Հեղինակաւոր դէմքեր, գիտնական միտքեր, իսկական վարդապետներ խրելով դեղնած, փոշոտած, յաճախ փուչիացած թուղթերու եւ դիրքերու դէզերուն մէջ, նորէն եւ նորէն կարդալով անոնց իւրաքանչիւր տողը, յաճախ գիչերներ լուսցնելով եւ իրենց աչքերուն լոյսը սպառելով խօսքի մը, բառի մը, կիսատ նախադասութեան մը վրայ,— գանձեր հանած են լոյս աշխարհ :

Միայն « Ազգային Մատենադարանը » կրնար յիշատակարան մը կազմել Վիէննայի մենաստանին համար: Արդէն իսկ անգնահատելի վաստակ մը դիզուած է, իրրեւ արդիւնք յիսուն տարուան ոքնութեանց, — գանձարան մը որ կրնայ պատիւ բերել նմանօրինակ եւրոպական հաստատութեանց :

Որո՞ւ կ'ինչայ ստեղծել ամուր պատուանդան մը, որպէսզի միշտ վառ մնար այս վառարանը: Որպէսզի « Հանդէս »ը կարենար լոյս տեսնել ամէն ամիս անխափան, փոխանակ «միացեալ» թիւերու ...

×

Յիսնամեակին հետ՝ 15ամեակ մը, բոլորովին տարբեր ճակատի մը վրայ, եւ տարբեր աշխարհի մը մէջ:

« Հայրենիք » ամսագիրը Նոյեմբերին բոլորեց իր հրատարակութեան 15ամեակը :

Աւելի պարզ խօսինք,— 180 թիւեր լոյս տեսած անընդհատ , ամէ՛ն ամիս, ճիշդ օրին: Իրականին մէջ հատորներ, իւրաքանչիւրը 160 մեծադիր էջերով :

Կարելի է տարբեր կարծիքներ ունենալ այս հրատարակութեան ուղեգիծի եւ բովանդակութեան վրայ: Կարելի է խօսիլ ու վիճիլ անոր հանրային, գրական – գեղարուեստական անսպառ նիւթերու մասին :

Բայց, այս 15ամեակին առիթ, տեսակէտները չեն որ արժէք ունին այսօր, այլ կատարուած գործը,— աննախընթաց՝ իր տարողութեամբ եւ կանոնաւորութեամբ :

Եւ նկատի ունենալէ որ այս ամսագիրը կը հրատարակուի հայրենիքէն դուրս,— չատ աւելի հեռու՝ անոր սահմաններէն, քան ուրիշ որ եւ է գաղութ :

Նկատի ունենալէ, նաեւ, որ, նոյնիսկ հայրենիքին մէջ, մենք չունեցանք պարբերական մը, որ ըլլար բովանդակալից՝ անոր չափ , եւ տեւած ըլլար գոնէ անոր կէսին, քառորդին չափ :

Զեռնարկին արժէքն ու մեծութիւնը աւելի կը չեշտուին, երբ աւելցնենք թէ Երեւանը ունի պետական միջոցներ եւ ամենազօր մեքենայ մը, Պետհրատ, որ դէզերով թուղթ կը տպէ մէկ հրամանի վրայ, առանց որ եւ է նիւթական մտահոգութեան: Իսկ «Հայրենիք»ը հոգեզաւակն է աբսորացած կազմակերպութեան մը , — Հ. Ը. Դաշնակցութեան :

Հիմնուած՝ անգլեւամերիկեան «մէկէգին»ներու տիպարին վրայ, « Հայրենիք » ամսագիրը իսկապէս դարձաւ անսպառ չտիմարան մը գրականութեան, պատմութեան, ուսումնասիրութեան, յուշերու եւ բազմազան պրպտումներու: Այնտեղ ծաղկեցան կամ թառեցան հին եւ նոր տաղանդներ, տարէց թէ երիտասարդ , առանց քաղաքական կամ կուսակցական դաւանանքի խորութեան :

Եւ ամսագիրը օրէնքի մը վերածեց վճարովի աշխատակցութիւնը, էջով կամ տողով, — ինչ որ կ'ենթադրէ այլապէս գնահատելի զոհողութիւն մը:

Բայց ինչո՞ւ այս բեռը պիտի մնար միայն ընկերներու վրայ , երբ ամբողջ հայկական մշակոյթն է որ կը քաղէ պտուղները: Եւ ինչո՞ւ, միայն Ամերիկան պիտի կրէր ծանրութիւնը, երբ այնքան մատչելի են պայմանները...

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՆՈՐ ԶԵՐԲԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆՆԵՐ Խ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՄԷՋ

Երէ դեսպաններ (մէկը Դաւթեան) հրկու գործակատարներ, հրկու քանւաստեղծներ ելլն.

« Տէյլի Թելէկրաֆ »ի Վարշաւայի թղթակիցը կը հեռագրէ թէ ձերբակալուած են Պերլինի, Վարշաւայի եւ Լենինգրատի խորհրդային դեսպանները, իսկ չէխոսլովաքիայի դեսպանատունը եւս կանչուած է, խորհրդային իշխանութեան բողոքին վրայ :

Նոյն թերթին Մոսկուայի թղթակիցը, որ ժամանակին հաղորդած էր Յանչեանի «անձնասպանութիւնը », ինչպէս եւ Ամառուանի, Ակորովի, Գուրյեանի եւ միւսներու պաշտօնանկութիւնը, կը հեռագրէ հետեւեալ օրուան թուականով.—

Լենինգրատէն կ'իմանամ թէ գերմանական ընդհ. հիւպատոսը, Հէռ Զոմմէր, եւս կանչուած է երեք օրուան պայմանաժամով , խորհրդային իշխանութեանց պահանջին վրայ: Դիւանագիտական լեզուով, հիւպատոսը «Պերլին կանչուած է զեկուցում տալու համար»: Կը հաւատան թէ ներքին գործակալը փաստեր քաղած է ձերբակալուած լրտեսներէ, որոնք հիւպատոսը կ'ամբաստանեն իբրեւ մեղսակից զանազան դաւադրութեանց: Կարգ մը Գերմանացիներ, որոնք խոստովանութիւններ առորպէրած էին ամբաստանելով ուրիշ գերման ներկայացուցիչներ, ահմանին դուրս հանուեցան երկար բանակցութիւններէ վերջ: Այժմ Զեկային բանտը կը գտնուին մօտ 400 Գերմանացիներ, գլխաւորաբար ձախակողմեաններ եւ քաղաքական փախստականներ, իբրեւ լրտեսներ եւ խափանարարներ :

Ձերբակալութեանց վերջին շարքին մէջ կը գտնուին երկու խորհրդային դեսպաններ,— Պ. Իւրենեւ, որ Պերլինի դեսպան նշանակուած էր դեռ քանի մը ամիս առաջ, եւ Պ. Բարսքի, Լենինգրատի դեսպանը: Երկուքն ալ հին բոլշեւիկներ են :

Ձերբակալուած են նաեւ հետեւեալ ականաւոր դէմքերը.—

Փրոֆ. Տուպոլեւ, վարիչը օդանաւային հատատութեան, բուն ստեղծիչը խորհրդային օդատորմիղին, մդիչ ուժ մը եւ մեծ մարդ մը: Շարք մը հոչակաւոր սաւառնակներ դրսս ինք չունած էր այս տարի թռան դէպի հիւսիսային բեւեռ : Իր ձերբակալութեան հետեւանքով այդ սաւառնակներուն վրայ նշանակուած սկզբնատառերն ալ սրբուեցան :

Բուբնով, գործավար (նախարար) հանրային կրթութեան եւ գեղարուեստի, որ պաշտօնանկ եղած էր վերջերս : Հին բոլշեւիկ է, նախկին վարիչը կարմիր բանակի քաղաքական բաժնին, եւ առաջնակարգ դեր կատարեց յեղափոխութեան մէջ :

Ֆուբց, նախագահ Ինտուրիստի, պետական պրոպագանդի մեծ կազմակերպութեան : Հին բոլշեւիկ, նախկին նախագահ Վոլգայի գերմանական հանրապետութեան :

Եակովլեւ, տեղեկաբերը ընտրական նոր օրէնքին որ կը գործադրուի այժմ : Հին բոլշեւիկ, որ հոչակ հանեց իբրեւ հողագործական նախարար, 1929 - 1934-ին, գործադրելով Սթալինի հաւաքական տնտեսութեան ծրագիրը :

Ձերնով, հողագործական գործավար, որ պաշտօնանկ եղաւ վերջերս :

Բեսպմիաննկի, պահակաւոր բանաստեղծ, որ արիւնածարաւ քերթուածներ կը գրէր, փառաբանելով դաւաճաններու գնդակահարութիւնը :

Տբեկիակով, հեղինակը «Մոնչէ՛, Զինաստան» թատերախաղին (ներկայացուած 1926ին) եւ «Սամուրայի» վէպին, որ պաշտօնական մամուլին կողմէ կը յանձնարարուէր կարմիր բանակի բոլոր սպաներուն: Կ'ամբաստանուի թէ « ճապոնական լրտես է քան տարիէ ի վեր »:

Նիսսէն, Սթալինի մտերիմը, որ անոր գաղտնի չարժանկարը չինեց, երբ իր սահմանադրութիւնը կը ներկայացնէր անցեալ նոյեմբերին, խորհրդային արտակարգ համագումարին : Ամբաստանուած է իբրեւ « նացի ահաբեկիչ »:

Այս կարգի բոլոր ձերբակալութիւնները պաշտօնապէս կը հերքուին, բայց ես պատճառներ ունիմ հաւատալու այս ցանկին : Այժմ ձերբակալուած սաւառնակներուն մեծ մասը ամբաստանուած են թէ լրտեսութիւն եւ քանիչ գործողութիւններ կը կատարէին ի հաշիւ «օտար պետութեան մը »: Հոկտեմբերին 496 մահավճիռներ համրեցի այս կարգի արարքներու համար :

**** Դարձեալ նոյն թերթին թղթակիցը հետեւեալ տեղեկութիւնները կը հաղորդէ Վարշաւայէն .—*

Կ'իմանամ թէ Պ. Դաւթեան, Վարշաւայի խորհրդային դեսպանը եւ դեսպանատան պաշտօնեաներէն ոմանք ձերբակալուած են Թուրսատանի մէջ: Պ. Դաւթեան Վարշաւայէն բացակայ է քանի մը շաբաթէ ի վեր: Կ'ըսուի թէ ձերբակալուած է նաեւ իր կինը, Տիկին Մակակովա, որ օփերայի հանրածանօթ երգչուհի մըն էր: Տիկինը ամբաստանուած է իբրեւ մեղսակից թրոցկիական դաւադիրներու: Անախորժ կացութեան մը մատնուած է, կ'ըսեն, ուրիշ պաշտօնատար մը, Պատոլսքի, որ Վարշաւայի խորհրդային դեսպանատան խորհրդականն էր մինչեւ անցեալ յունուար եւ Լիթուանիա փոխադրուեցաւ իբրեւ դեսպան :

Տերութեան ապաստանութեան դաշը

Խարբերդէն կը գրեն Պոլսոյ թուրք թերթերուն.—

Տէրսիմի ուազակներուն զեկավար Սէյիտ Րիզա չատ ընկճուած վիճակ մը ունի: Դատավարութեան վերջին նիստին, անոնք բոլորովին չփոթած էին, ի տես ընդհ. դատախազի պահանջագրին եւ հոն պարզուած փաստերուն :

Դատավարութեան առթիւ կարդացուեցան Սէյիտ Րիզայի նամակները, որոնց մէջ խնդրած անպատկառ բայց միեւնոյն ժամանակ տխմարօրէն գրուած տողեր կան: Ան գրութեան մը մէջ կ'ըսէ որ, եթէ հետապնդող ուժերը չքաշուին, չատ արիւն պիտի թափուի, իր 70 աշիրէթներովը ուրիշ տեղ պիտի երթայ եւ երբեք չպիտի յանձնուի կառավարութեան :

Նոյնպէս կարգ մը ճշմարտութիւններ կը պարզուին աշիրէթապետ Գամէրի կողմէ վաշտի հրամանատարին գրուած նամակէն: Այս նամակին մէջ երեւան կուգայ թէ ամբաստանեալները ինչպէս միացած են:

Ընդհ. դատախազին կարդացած պահանջագրով անպարտութիւն կ'առաջարկուի միայն ինը ամբաստանեալներու համար :

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԱՌԱՋԱՐԿ ՄԸ

Սիւնակի մը տակը երկու տող բաց մնա՞ց,— գրաշարը կը թխէ·

— Կը խնդրուի մաքուր գրել, մելանով գրել, թուղթի մէկ երեսին վրայ գրել :

Այսպէս 12 տարիէ ի վեր, տարին տասներկու ամիս :

« Մաքուր »ը շատեր կը հասկնան փայլուն թուղթ եւ ազնիւ մելան, շատ անգամ կարմիր : Թուղթի մէկ երեսն ալ շատերու համար կը նշանակէ մրոտել վերէն վար, առաջին տողէն մինչեւ վերջինը, նոյնիսկ լուսանցքը :

Երբեմն կը պատուիրեմ հանել, ցրուել այդ ագդը :

— Մի՛ ըներ, սխալ կ'ըներ, դիտել կուտան գրաշարները : Պէտք է միշտ յիշեցնել : Այսքան տարի է կը գրեմ, հազիւ կ'անդրադառնամ, երբ չյիշեցնեմ, ո՞ւր կը հասնի մեր վիճակը :

Եւ ագդը միշտ կ'երեւայ : Եթէ մշած ըլլայ, նորէն կը շարեն : Եւ եթէ ուշադրութիւն չընես, կրնան երկու - երեք անգամ դնել, միեւնոյն թիւին մէջ :

Ուրիշ աղաչանք մը,— Կը խնդրուի կարն գրել, օրը օրին գրել տեղական հանդէսները, չխնդրել միջանկեալ խորհրդածութիւններով :

Այս «կարն եւ ամփոփ»ն ալ շատեր կը հասկնան զանց առնել ինչ որ պէտք է գրել եւ լայնօրէն փռել ինչ որ կրնայ զանց առնուիլ : Իսկ «օրը օրին»ը կը նշանակէ առնուազն մէկ շաբաթ : Այնպէս որ, նոյնիսկ Փարիզի մէջ հանդէսներու նկարագրութիւնները կ'երեւան 10 — 15 օր վերջը : (Նկատի ունենալէ որ հիմնգշաբթի գիշեր կը շարունի կիրակի օրուան Բ. եւ Գ. էջերը) :

Յուսահատելով բարեկարգութեան բոլոր փորձերէն, երէկ հետեւեալ առաջարկը ներկայացուցի, առ որ ան կ է·

— Պահել երկտող ագդը, բայց փոխել խմաստը :

Այսպէս.— «Կը խնդրուի կարելի եղածին չափ խառն ի խուռն գրել, մատիտով գրել, սեւ կամ կարմիր, ձեռագրի թուղթերը վերէն վար մրոտել, մանաւանդ իրար խառնել անուններն ու թուանշանները » :

Ամենէն արմատական միջոցն է այս : Թոյներ կան որ կը հակազդեն ուրիշ թոյներու :

Այս նոր դրութեամբ, խմբագիրը առանց կարդալու գրաշարին կը յանձնէ բոլոր գործակցութիւնները, գրաշարն ալ ուզածին պէս կը կարդայ ու կը շարէ : Եւ մէջտեղ կուգայ պատկեր մը, որուն առջեւ ամէնէն առաջ բոլոր գործակիցը կամ յօդուածագիրը ափ ի բերան կը մնան :

Այն ատեն, թերեւս կ'անդրադառնան, եւ խմբագիրն ու գրաշարը կ'ազատին հանելուկներ լուծելու տանջանքէն :

Ատեն մըն ալ այսպէս փորձենք, մինչեւ որ կարելի ըլլայ··· մեքենայով գրել բոլոր գործակցութիւնները :

— Բայց այն ատեն ընթերցողները կը բարկանան, դիտել կուտայ գրաշարը :

— Աւելի լաւ, այն ատեն բողոքի միթինգ մը բոլոր սարքերն, եւ հիմնովին կը դարմանուի չարիքը :

ՎԱՀԷ

Արեւմտեան հետեւեալ հանդանգները կ'երթայ

Թուրք թերթերը կը գրեն թէ Աթաթիւրք այս օրերս քննական այցելութիւն մը պիտի կատարէ դէպի արեւելեան նահանգները: Իրեն պիտի ընկերանան վարչապետը, ներքին եւ արտաքին նախարարները:

ՁԱՓՈՆ ՎՃՌԱՊԷՍ ՄԵՐԺԵՑ ՀՐԱՒԷՐԸ

Իմիմ իր գիտուն պիտի յուծէ չինական հարցը

Մինչ Պրիւսէլի խորհրդաժողովը կը պատրաստուէր երրորդ հրաւէր մը ուղղել Ճափոնի, որպէսզի մասնակցի խորհրդակցութեանց, խաղաղութեամբ լուծելու համար չինական հարցը, ճափոնական կառավարութիւնը բրօօրէն մերժեց որ եւ է մասնակցութիւն : Ճափոնական ծանուցագիրը իններու ժողովին իրաւասութենէն վեր կը նկատէ Չինաստանի դէմ կատարած գործողութիւնը, « ինքնապաշտպանութիւն » համարելով զայն : Իր տեսակէտով, այս վէճը կրնայ « ամենայն արդարութեամբ» լուծուիլ միայն ուղղակի բանակցութիւններով՝ երկու չահակից կողմերուն միջեւ :

Այս առթիւ իրազեկներ կը հաւատան թէ Ճափոնի բուն նպատակներն են. 1.— Չինաստանը կապել հակաբոլշեւիկ ուխտին : 2.— Չինաթափ ընել չինական երկրամասը՝ Դեղին գետէն դէպի հիւսիս եւ Շանհայի չրջանին մէջ : 3. — Վերակազմել չինական բանակը եւ քաղաքապահ բանակ մը կազմել, պայքարելու համար Մ. Միութեան դէմ : 4.— Հեռացնել քշել այն արեւմտեան պետութիւնները որ չահեր ունին Չինաստանի մէջ եւ անոնց տեղ հաստատել Ճափոնը, Իտալիան եւ Գերմանիան :

Այս նպատակներն իրագործելու համար, Ճափոնցի, իտալացի եւ գերմանացի խորհրդականներ պիտի տեղաւորուին Չինաստանի զինուորական, դիւանագիտական եւ տնտեսական վարչութեանց մէջ, ինչպէս եւ Չինաստանը պիտի դառնայ ռազմագիտական խարիսխ մը՝ հակաբոլշեւիկ պետութեանց համար :

Միւս կողմէ, Հիմլէր պիտի փորձէ բարեխօսել, հաշտեցնելու համար Ճափոնն ու Չինաստանը : Երկու երկիրներն ալ մասնաւոր պատուիրակներ ղրկած են Պերլին :

Մինչ այս մինչ այն, դինուորական գործողութիւններ կը չարունակուին լայն ճակատի մը վրայ : Կ'ըսուի թէ պատերազմին սկիզբէն ի վեր սպաննուած են 150.000 Չինացիներ : Ճափոնցիները կը չարունակեն յառաջ խաղալ Շանհայի չրջանին մէջ :

Լոնտոն — Պերլին — Հռոմ

Կը հաստատուի թէ մօտերս Պերլին պիտի երթայ լորտ Հալիֆաքս, որ Չեմպրլէնի մտերիմն է եւ մասնաւոր համարում կը վայելէ Գերմանիոյ մէջ: Անշուշտ գաղտնի կը պահուին իր առաքելութեան մանրամասնութիւնները· բայց իրազեկներ կը հաւատան թէ պիտի խօսուի Գերմանիոյ գաղթային պահանջներու, ռազմական հարցի, Հռոմ - Պերլին առանցքի եւ ուրիշ կարեւոր հարցերու մասին :

Այս այցելութեան կարեւորութիւնը աւելի կը չեշտուի ճիշդ այն պահուն երբ խօսակցութիւններ տեղի կ'ունենան Անգլիոյ եւ Իտալիոյ միջեւ: Ուրիշ պարագայ մը եւս,— երեքչաբթի օր Լոնտոն կը սպասուի Պելժիոյ թագաւորը, իմանալու համար Անգլիոյ տրամադրութիւնները՝ Գերմանիոյ գաղթային պահանջներու մասին : Պելժիա երբեք տրամադիր չէ իր գաղթավայրերէն հող տալու Գերմանիոյ :

Անգլիոյ վարչապետը ամէն միջոց կը փորձէ, մերձեցում հաստատելու

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՅՈՒՍԻՍ ԿՈՂՄԱԼԵԱՆ ՄԵՐ ՄԻՋԱՎԱՅՐԻՆ

Ընթերցող մեր ինչպէս գիտէ, Յուսիս Կոզմալեան ծնած է Պոլիս, ուր տիրապետող իրավիճակին պատճառով ստիպուած է եղած է ապրիլ իր մանկութեան տարիներէն սկսեալ։ Հայ դպրոցի սաներէն, ան ուսումը շարունակած է Պոլսոյ Գալաթասարայի Լիսէն։ Ուսումնական տարիներուն ան ցուցաբերած է ուշագրաւ ընդունակութիւններ, որոնք ապագային զինք տարած են դէպի գրականութիւն։ Ան հրատարակած է քանի մը գործեր, որոնք ընդունելութեան արժանացած են ընթերցասէր հասարակութեան կողմէ։

Յուսիս Կոզմալեան ներկայիս կը գտնուի Ամերիկա, ուր ան հրաւիրուած է Ամերիկահայ Գրողներու Միութեան կողմէ։ Ան ներկայ պիտի գտնուի Միութեան տարեկան ընդհանուր ժողովին, որ պիտի գումարուի Նիւ Եորքի մէջ։ Ան նաեւ պիտի ներկայանայ ընթերցասէր հասարակութեան առջեւ, զրուցելու համար իր գրական գործունէութեան մասին։

Ընկերային կեանքի մէջ Յուսիս Կոզմալեան ամուսնացած է Պոլսոյ ազգային ասպետ Գրիգոր Զօհրապի թոռնուհիին հետ։ Ան ունի երկու զաւակներ, որոնք ներկայիս կը գտնուին Պոլիս։

Ամերիկա գալէ առաջ, Յուսիս Կոզմալեան հրատարակած է իր նոր գործը՝ «Ծիրանի Ծառեր» վերնագրով։ Ան ներկայ պիտի գտնուի Նիւ Եորքի մէջ, ուր

ԼՈՒՍԻՆԻ ԿԱՐՄԻՐ ՎԱՐԴԸ

(ՎԵՊ ԱՆԱՐԽԱԿԱՆ ԿԵՆԴԱՆԻ)

»»» • ‹‹‹‹

— Ընդհատ՝ նոր նշանաւոր անձնաւորութեան մը ներկայացումը Լուսինէ՝ պարոն Ալեքսանդրեանի մէջ, ի նպաստ հիմնարկի Ոսկեփոր Մանկանոցի:

— Ե՛ւ ուրեմն մեր սիրելի Լուսինէն պիտի երեւնայ մեզի, ըսաւ ժպտելով տիկին Ալեքսանդրեան՝ ուղղուելով Լուսինէ Ալեքսանդրեանի մօրը:

— Ինչպէ՞ս չէ, պատասխանեց տիկին Ալեքսանդրեան: Ինչպէս կրնայ մայրը չհետեւիլ իր աղջկան ամէն մէկ քայլին, մանաւանդ երբ աղջիկը այնքան սիրելի է իր մօր համար, որքան Լուսինէն է ինծի համար:

— Ես ալ կը հաստատեմ ձեր խօսքերը, ըսաւ Լուսինէ Ալեքսանդրեան՝ ժպտելով իր մօրը: Ես ալ կը հաստատեմ ձեր խօսքերը, որովհետեւ ես ալ մայր մը պիտի ըլլամ մէկ օր մը, եւ գիտեմ թէ ինչ կը նշանակէ մայրը իր զաւկին համար:

— Ուրեմն, ըսաւ Լուսինէ Ալեքսանդրեան՝ ուղղուելով Լուսինէ Ալեքսանդրեանի, ուրեմն դուք ալ պիտի ըլլաք մայր մը, եւ ես ալ պիտի ըլլամ տատիկ մը, եւ ինչպէս կը տեսնէք, ամէն մէկ մեզմէ իր դերին համար պատրաստ է:

— Ես ալ պատրաստ եմ, ըսաւ Լուսինէ Ալեքսանդրեան՝ ժպտելով:

— Ուրեմն, Լուսին... սկսիլ:

— Հապա՞ ինչ պիտի ընենք ես... ուսուցչուհի՞ մը պիտի ըլլամ ես:

— Ես ալ պատրաստ եմ, ըսաւ Լուսինէ Ալեքսանդրեան՝ ժպտելով:

Լուսինէ Ալեքսանդրեան ալ ինքզինքը պատրաստ կը զգար այդ դերին համար, որ պիտի ստանձնէր:

Ամէն ինչ պատրաստ էր, եւ ներկայացումը պիտի կատարուէր յաջորդ օրը

համար Հռոմ - Պերլին առանցքին հետ, որ հետզհետէ աւելի գործօն դեր կը կատարէ :

Պերլինի մէջ դահուկակութեամբ կ'աղջուներն լորա Հըլիֆաքսի այցելութիւնը : Իտալական կառավարութիւնը օրը օրին լուր պիտի ստանայ բանակցութեանց մասին :

—o—

ՖՐԱՒԼԷՆ ՊՈՒՑԵՕՆ, էնկլէրլի ախորհուրդակ համաձայնութեան հուչակաւոր հեղինակը, յանկարծամահ եղաւ հիւանդանոցին մէջ, ուր գործողութիւն մը կատարուած էր հինգ օր առաջ : Եղած է երեսփոխան՝ աւելի քան 30 տարի, նախարար՝ 1917ի գարնան մէջ, նախագահ՝ երեսփ. ժողովի արտաքին գործերու յանձնախումբին : Ազատականեան արմատական էր : Վերջերս դարձաւ Թունդ ազգայնական, ազգային միութիւն քարոզելով ամէն կողմ : Պարտուեցաւ 1936ի ընտրութեանց մէջ : Ծնած էր 1870ին :

ԵՕԹ. ՀՈԳԻ ԳՆԴԱԿԱՀԱՐՈՒԵՑԱՆ Տօնի շրջանին մէջ (Ռուսաստան), իբրեւ խափանարարներ :

ՎՃԱՐՈՎԻ ԱՐՋԱԿՈՒՐԴի ծրագիր մը առաջարկուած էր Անգլիոյ երեսփ. ժողովին մէջ, 15 օր տեւողութեամբ : Պահպանողականները մերժեցին զայն, երկրորդ ընթերցումով :

ԳԱՂՏՆԻ ՀԵՌԱՁԱՑՆի գծին յայտնութեան առթիւ կատարուած քննութիւնները կը հաստատեն թէ ռուսական վերջին բոլոր գործերը կապ ունին ի - բարու հետ,— գաղտնի գործակալ Ռայսի սպանութիւնը, Թրոցքիի թուղթերուն գողութիւնը, անոր տղուն դէմ սարքուած դաւադրութիւնը, Զօր. Միլլէրի առեւանգումը եւն. : կարգ մը ամբաստանեալներ կը վնտռուին տակաւին :

ՁԵՂՁի ՍԱԿԸ 3ուկէս առ հարիւրէն իջաւ 3 առհարիւրի :

ՓԱՐԻԶի ԱԻԵԼՄՈՒՆԵՐԸ գործադուլ հուչակեցին առջի՞օր, բողոքելով երիս ընկերներու արձակման դէմ : Հարկ եղաւ տեղի տալ, որպէսզի աղբանոց չդառնան փողոցները :

14 ՏԱՐԵԿԱՆ ՏՂԱՑ ՄԸ անձնասպան եղաւ, ինքզինքը վար նետելով հինգերորդ յարկէն, Թոլպիաք փողոցին մէջ :

ՀԱՑ "ՌԱԶՄԻԿԻ ՕՐ"

ՆՈՒԻՐՈՒԱԾ ՇԱՊԻՆ ԳԱՐԱՇԻՍԱՐԻ ՀԵՐՈՍԱՄԱՐՏԻՆ

կազմակերպուած Հայ Կամաւորներու եւ Մարտիկներու

Միութեան կողմէ Salle d'Horticulture, 84 Rue de Grenelle,

մէթրօ՝ Rue du Bac

Կը խնդրուի նկատի ունենալ ասյն թուականը։

ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՑ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱՑ ՄԻՈՒԹԻՒՆ

Յառաջիկայ դասախօսութիւնը տեղի պիտի ունենայ, 18 Նոյ. *Հինգշաբթի երեկոյ, ժամը 9ին իր կեդրոնատեղին* 8 Rue Bossuet, *Փարիզ։ Կը դասախօսէ Փրոֆ. Մ. ԲՈՒՆԻԱԹԵԱՆ, նիւթ՝ "Ներկայ Տնտեսական Տաղնապները։ Կը խնդրուի ճշդապահ ըլլալ։*

ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Փարիզի Հայ Տիկնանց Միութեան Անկիւն-Լէ-Պլէնի Մասնաճիւղին տարեկան պարահանդէսը տեղի կ'ունենայ Դեկտեմբեր 1937ին, կիրակի օր, ժամը 15էն մինչեւ կէս գիշեր։

Կը խնդրուի նկատի ունենալ սոյն թուականը եւ չխաչադնել։

ՆՈՒԱԳԱՀԱՆԴԷՍ ԱՐԱՑ ՊԱՐԹԵՒԵԱՆԻ

5 Դեկտեմբեր, կիրակի կէսօրէ վերջ Salle Erard*ի մէջ, մասնակցութեամբ նուագախումբի եւ ծանօթ արուեստագէտներու։*

Մանրամասնութիւնները յայտնի կը դառնան։

Տաքթ. Ս. ՄԵԼԻՔԻ

ԲՈՒԺԱՐԱՆԸ **87 Rue Ernest Renan,**

Issy-les-Moulinaux

Մէթրօ **Mairie d'Issy***ի ճիշդ դիմացը։*

Մանուկէտ քթի, ականջի, կոկորդի, գլուխի եւ վիրի հիւանդութեանց։ Կը դարմանէ նաեւ ներքին հիւանդութիւններ։

Կ'ընդունի երեքշաբթի, հինգշաբթի եւ շաբաթ օրերը ժամը 5—7։

Փարիզի մէջ, կ'ընդունի 49 rue de Maubeuge, *երկուշաբթի, չորեքշաբթի եւ ուրբաթ օրերը ժամը 2—4. Հեռաձայն* Trud. 21-03

Հ. ԶԱՐԴԱՐԵԱՆ

ՎԻՐԱԲՈՒԾ - ԱՏԱՄՆԱԲՈՒԾ

44 Rue Dunkerque (ՄԷՏՐՕ ԿԱՌ ՏԻՒ ՆՈՒԹ)

Tél. Trudaine 42—69

Կ'ընդունի ամէն օր ժամը 14—20։

Առաւօտները ժամադրութեամբ։

ԵՂԻՇԷ ԱՐԶՈՒՄԱՆԵԱՆ

ՁԱՄԲՈՐԴՈՒԹԵԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ

AMERICAIN LLOYD	**ORIENT LLOYD**
48 rue de la République	**7 rue Auber, Paris**
Մարսէյլ, Tél. 0.47-22 եւ 0.74-51	Tél. Opéra 67-77 67-78

Նաւային բոլոր ընկերութիւններու ներկայացուցիչ։

Ցոմասկներ՝ ամէն տեղի համար։ Հայ ձամբորդներու հասարժամանաւոր գին։ Ունինք Թղթակիցներ աշխարհի ամէն կողմը

ՎԱՍԱՀԵԼԻ ՏՈՒՆ

Etude de Me BERNARD WAHÉ

(17e ANNÉE)

Licencié en Droit de la Faculté de Paris

Ancien élève de l'École des Hautes Études Sociales

JURISCONSULTE

de

Droit Français et International Privé

Mandataire en Justice

159 rue Lafayette, Paris (Gare du Nord) Tél. NORD 68—02

ԿԸ ՍՏԱՆՁՆԻ ամէն տեսակ գաւառ, Փարիզի, գաւառի, գաղութներու եւ արտասահմանի մէջ։ Ժողովրդակցութիւն իրաւագէտ. ամէն տեսակ խնդիրներու Արկածի գաւառ, ամէն լեզուէ թարգմանութիւններ։ Նաթիւրալիզասիոնի օրինական ձեւակերպութիւններ եւ անուններու փոփոխութիւն, ընկերութիւններու կազմութիւն եւ լուծում։ Ամէն տեսակ գործերու խմբագրութիւն։ Իրաւագիտական քննութեանց եւ մրցումներու պատրաստութիւն։ Ձառերու եւ գաւախօսութիւններու խմբագրութիւն։ Փաղոցային արկածներու հնթարկուած չքաւորներուն կատարյ կանխավճար առանց տոկոսի եւ միջնորդէքի։ Կ'ընդունի ամէն օր ժամը 9—10 եւ 5—7։

Կ'ընդունի նաեւ ժամադրութեամբ։

ՊԱՐԱՆՑԻԿ ՅԵՐԵԿՈՅԹ

Ֆ. Կ. ԽԱՉԻ ՓԱՐԻԶԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ

Այսօր, կիրակի ժամը 16էն մինչեւ կէս գիշեր

VICTOR HUGOի *շքեղ սրահներուն մէջ*

46 ter, Rue Saint Didier, *մէթրօ* Victor Hugo *կամ* Trocadero

Գեղարուեստական բաժինին կը մասնակցի յայտնի երգիչ Պ. ՂՈՒԿԱՍԵԱՆ

Կ'երգէ «Ալմաստ» օփերայէն եւ ուրիշ գեղեցիկ կտորներ։

Ընտիր ժազ թառ եւ հաճելի անակնկալներ։

ՄՈՒՏՔ 10 ՖՐ.

Անդամաւճիններու կողմէ պատրաստուած ճոխ պիւֆէ դիւրամատչելի գիներով։

Ֆ. Կ. ԽԱՉԻ ԱԶԱՆԴԱԿԱՆ *ՊՏՈՒՂԻ ՕՐԸ 26* դեկտեմբեր կիրակի օր Բարեգործականի ՁԱՆ մէջ։

Խնջոյք — գիւհաւանդան

Կազմակերպուած Իսի-Լէ-Մուլինոյի «ՏՐԻՄԵԱՆ» Ակումբի բացման առթիւ, Այսօր, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, 2 Ռիւ տը լա ՏԷՖԱՆս կը մասնակցին Հ. Ը. Դ. «Զաւարեան» Կոմիտէն, Հայ Կամ. եւ Մարտիկներու Միութիւնը, Իսիի Երիտասարդաց Միութիւնը եւ Ֆ. Կ. Խաչը։ Երգ, արտասանութիւն եւ անակնկալներ։

Կը խօսին Հայր ՍԱՀԱԿ ՏԷՐ ՄՈՎՍԷՍԵԱՆ եւ Պ. ՆՇԱՆ ՊԷՇԻԿԹԱՇԼԵԱՆ։

Մուտք 5 *ֆրանք*

ՆՈՒԱԳԱՀԱՆԴԷՍ ՄԱՐՍԷՅԼի ՄԷՋ

ՆՈՒԻՐՈՒԱԾ

Հայկական եւ Արեւելեան երաժշտութեան

ԿԻՐԱԿԻ. 28 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ԿԷՍՕՐԷ ԵՏՔ ԺԱՄԸ 16.45ԻՆ

Salle Prat, 150 Rue Paradis

ՀՋՎԱՆԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ

ՀԱՑ ՄՇԱԿՈՒԹԱՑԻՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ

ՂԵԿԱՎԱՐՈՒԹԵԱՄԲ

Գ. Մ. ԱԼԷՄՇԱՀԻ

ԵՒ ՄԱՍՆԱԿՑՈՒԹԵԱՄԲ ՏԻԿԻՆ Մ. ԹԷՐԶԻՊԱՇԵԱՆԻ

(Մարսէյլի Գոնսերվաթուարէն)

ՆՈՒԱԳԱԽՕՒՄ ԵՒ ԵՐԳԱԽՕՒՄԲ 80 ՀՈԳԻ

Յայտագրի մէջ՝ Կոմիտաս Վ.-ի, Սպենդիարեանի, Տէր Ղեւոնդեանի եւ Ալէմշահի լաւագոյն գործերը :

Ներկայ պիտի ըլլան պետական, զինուորական, դեղարուեստական, ինչպէս նաեւ հայ եւ օտար մամուլի ներկայացուցիչներ :

Տոմսերը այժմէն կը ծախուին հետեւեալ հասցէներուն.— Քոնսէր Քլասիք, 4 բիւ Մոնկրան։ Պ. Ս. Տէրտաուրեան, 2, բիւ Ֆիլիբ տը Ժիրար։ Պ. Ս. Էքսէրճեան, 40, Լա Քանըպիէռ։ Պ. Կ. Բիրենց, 3, բիւ տը լ'Ասրպըը։ Պ. Ա. Քէօսէեան, 11, Փլաս Ժիւլ Կէտ։ Պ. Վ. Տէր Վարդանեան, 51, բիւ Սէն Պագէլ, եւ Պ. Գ. Մերճիկեան, 13, բիւ տէ Տոմինիքէն :

ՏՈՄՍԵՐՈՒ ԳԻՆ՝ 15, 14, 12, 8, 7, ԵՒ 5 ՖՐԱՆՔ

ՏԱՐԵԿԱՆ ՄԵԾ ՊԱՐԱՆՑԻԿ-ՅԵՐԵԿՈՅԹ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ

ԱՏԱՓԱԶԱՐԻ ՀԱՑՐ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ

28 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ԿԻՐԱԿԻ, ԺԱՄԸ 15.30ԷՆ ՄԻՆՉՅԻ ԿԷՍ ԳԻՇԵՐ

Saint-Didier—Victor-Hugoի

շքեղ սրահները վէր

46 ter, Rue Saint-Didier, Métro: Victor-Hugo *կամ* Trocadéro

8 ՀՈԳԻՆՈՑ ԸՆՏԻՐ ՕՐՔԷՍՔՐ-ԺԱԶ, ԵՒ ՀԱՃԵԼԻ ԱՆԱԿՆԿԱԼՆԵՐ

ՃՈՒա ՊԻՒՖԷ Դիւրամատչելի եւ նախկին գիներով

ԱՃՈՒՐԴ ՉԿԱՑ

ՏՈՄՍԵՐՈՒ ԳԻՆԵՐԸ, ԿԻՆԵՐՈՒ 7.50, ԱՅՐԵՐՈՒ 10 ՖՐ.

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՄ

ՐԱՖՖԻի Ծննդեան հարիւրամեակի յոբելեանին առթիւ հայ թատերական յարգանքի արտայայտութիւն։

21 Նոյ. *կիրակի երեկոյ ժամը 9ին Սօսիէթէ Սաւանթի սրահին մէջ*

8 Rue Danton, *մէթրօ Օտէոն կամ Սէն Միշէլ։*

Կը ներկայացուի առաջին անգամ բլալով

ՋԱԼԱԼԷԴԻՆ

Կը մասնակցին Փարիզահայ Թատրոնի լաւագոյն ուժերը։

ՀԱՑ ԵՐԳԻՉՆԵՐՈՒ ՄԵԾ ԽՈՒՄԲ

ՀԱՑ ԳԵՐՈՒԿԻՆԵՐՈՒ ՊԱՐԸ

Մուտք 15, 10 *եւ* 5 *ֆրանք*

Տոմսերը կը ծախուին գրատուն Հրանտ Սամուէլ։

Ֆ. Կ. ԽԱՉի Մարսէյլի Մասնաճիւղին տարեկան պարահանդէսը Դեկտ. 19ին՝ կը խնդրուի բոլոր Միութիւններէն նկատի ունենալ։

ԿԸ ՓՆՏՈՒԻ

— Այրի Տիկին Սուլթան Գալոյեան կը փնտռէ իր եղբայրը Մանուկ Օհանեան Խարբերդի Խրած գիւղացի, որ ասկէ 10 տարի առաջ կը գըտնուէր 1,Emily Street Cambridg Mass, U. S. A.: Ջինք ճանչցող կամ հասցէն գիտցողներէն կը խնդրուի իմացնել հետեւեալ հասցէին՝

Madame Soultanne Kaloyan
15 Rue Villa.Verlaine,Paris.
(19e.) France.

կը խնդրուի ամերիկահայ Թերթերէն արտատպել։

ԳԱՑԷՔ ՏԵՍԷՔ ԼԻՈՆ ՄԷՋ

Cinéma REXY

Rue, Cours Lafayette angle Garibaldi

Le Gérant : H. STEPHAN

Imprimerie A. DER (AGOPIAN)

17, Rue Damesme — PARIS (13)

ՀԱՄՏԱՆԻՔԻ ՓՈՓՈԽՈՒԹԻՒՆ

ՏՈ-ՔՐ. Լ. ԳՐԻԳՈՐԵՑԻՆ

ՓՈԽԱԴՐՈՒԱԾ Է

146 Rue Lafayette (Gare du Nord)

Թէլէֆոն **Nord 84-04** *(անփոփոխ)*

Կ'ընդունի ամէն օր ժամը 2—7, կիրակի եւ տօն օրեր ժամագրութեամբ

ԱՊԻՖՖԱՎԱՃԱՌ K. Kestekian

Պատիւ ունի ծանուցանելու իր յարգելի բոլոր յաճախորդներուն, որ ըստ առաջնոյն կը վաճառէ մեծաքանակ ԱՊՈՒԻՍՏ եւ ԵՐՇԻԿ, իր արդիական գործարանին մէջ։

Դիմել գործարանի հասցէով 5, Traverse de la Plâtriere, St. Julien, Marseille:

"ՇԻՐԱԿ"

Արեւելքի միակ իսկական օրգին է Անզուգական։ Անվրցելի։ Անխարդախ Առաջնակարգ զօրացուցիչ ախորժակը ապտրտստուած գուտ չամիչի հիւթով։ Հայ աւանդական սեղանին զարդ։

FOURURESDE ST. BERNARD

ՀԱՅԿՈՒՀԻ ԿԻԼՊՈՅԵԱՆ

24, Rue Affre կամ 8, Rue Cavé — PARIS - 18e

Մասնաճիւղ՝ 2, Rue de la Charbonnière —

Մէթրօ՝ La Chapelle — Barbès Roch. Tél. Montmartre 69-70

ԱՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ.— Այս ձմեռ մի ժամանոգութիւք մուշտակ, բուն սղոթեան համար։ Վստահութեամբ դիմեցէք մեր վաճառատունը, ուր պիտի գտնէք զանազան մուշտակներ, դաբեր, ազուէսներ, օձիքներ եւ փոքրիկ կենդանիներ։ Մեր արհեստանոցներուն մէջ՝ չափի վրայ կը շինենք մանթօներ եւ դաբեր, անմրցելի գիներով։ Կը ստանձնենք մուշտակներու նորոգութիւն, խուճիւնը, ներկելը եւ թանաձը։ Մուշտակները կը մաքրենք ձրի։

Բաց է կիրակի օրեր մինչեւ կէսօր։

Բացուած է

Ձեւ ու կտոր գործերը, առաւօտեան մինչեւ կէսօր։ Պիտի սորվին ամենավերջին մեթոտով, տեսական եւ գործնական։

Մանրամասնութեանց համար դիմել ՏԻԿԻՆ ՎԱՐԴԱՆԵԱՆԻ

12 Rue Saint Sulpice Paris (6me.). Métro Odeon.

ԿԱՐԱՊԵՏ Յ. ԷՄԷՐԵԱՆ

Maison E. CHARLES *հիմնուած 1869*

29 rue Mathis, Métro Crimée

Autobus: AJ, AV, CP, 52, 50/71 Tel. Botzaris 12—60

Կը ծախենք գոհարեղէններ, ամէն տեսակ ժամացոյցներ, մատանիներ եւլն. : Նորոգութիւն ժամացոյցներու եւ գոհարեղէնների։ Կը գնենք ըլալին, ոսկի, արծաթ եւ գոհարեղէններ՝ նպաստաւոր գիներով։

Մի մոռնաք որ վստահելի ձեռքէ գնուած ոսկեղէն ու գոհարեղէնները անփոփոխ կը պահեն իրենց արժէքը։

Գաւառներէն եկած ապսպրանքները կը կարգադրուին արագ եւ խղճմտօրէն։

ՀԱՅԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՑՐԸ

Ճաշարան ՖԼՕՐԻ

61, Rue Monsieur le Prince, Paris (6)

Մէթրօ՝ Օտէօն եւ Սէն Միշէլ Հեռաձայն Danton ; 52 — 78

Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ :

ԲԱՑՈՒԱԾ Է ԱՐԴԻԱԿԱՆ ԿԱՇԱԽՈՐՈՒԹԵԱՄԲ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ՁԱՇԱՐԱՆԸ

Ր Ա Ֆ Ֆ Ի

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ Մ. Գ. ՄԻՐԻՃԱՆԵՑՆ

8 Rue Maubeuge, Paris (9)

Արեւելեան եւ եւրոպական համեղ կերակուրներ՝ պատրաստուած մանուկ խնամքով։ Յաճախորդները կրնան մտնել խոհանոց՝ տեսնելու համար տիրող մաքրութիւնը։

Գալատկան օդի՝ տաք ազանդերներով։ Տրամադրելի սրահ հաւաքոյթի, նշանուաքի, հարսնիքի եւայլնի համար շատ նամեստ գիներով։

ԲԱՆ ՄԸ ՍՈՎՈՐԱԿԱՆ

*Ամէն օր կ'ընդունի ամէն տեսակ հիւանդներ։ Ներքին, վէրքերու, մաշկի, սեռական, միզային, ծերութեան, ջղային, սրտի, թոքերու, ստամոքսի, աղիքներու, լեղիի, երիկամներու, միզապարկի, արեան, շաքարի, ճարպակալման, նիհարութեան, ուռածութեան, ոտքերու, ոսկրացաւերու, ռեւմաթիզմի, ուռածութեան, ոտքերու, ոսկրացաւերու, ռեւմաթիզմի, նեւրալճիի, գլխացաւերու, ականջի, քթի, կոկորդի, ատամներու, ծնօտի, ուղեղի, կաթուածի, կաղութեան, ցնցումներու, ջղաձգութեան, ջղային ցաւերու, ջղային ընկճումներու, ջղային ընկճումներու, ջղային ցաւերու, ջղաձգութեան, կաթուածի, կաղութեան, ցնցումներու, ուղեղի, ոսկրացաւերու, ռեւմաթիզմի, նեւրալճիի, գլխացաւերու, ականջի, քթի, կոկորդի, ատամներու, ծնօտի, ստամոքսի, աղիքներու, լեղիի, երիկամներու, միզապարկի, արեան, շաքարի, ճարպակալման, նիհարութեան, ուռածութեան, ոտքերու, սեռական, միզային, ծերութեան, ջղային, սրտի, թոքերու, ներքին, վէրքերու, մաշկի, ներքին, վէրքերու, մաշկի, սեռական, միզային, ծերութեան, ջղային, սրտի, թոքերու, ստամոքսի, աղիքներու, լեղիի, երիկամներու, միզապարկի, արեան, շաքարի, ճարպակալման, նիհարութեան

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՑԻՆ, ՀԱՂԱՓԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN — 17, Rue Damesme, PARIS (13e)

Rédaction et Administration — Téléphone : Glacière 15 - 70

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ — Chèque Postal Paris 1678 - 63

(ԵՐԹԵԽՍԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ՀԱՂԱՆԱՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ ,—

	ԱՐՏԿԱՆ ՎՃԱՐԱՄՍԵԱՑ	ԵՒԱՐՄՍԵԱՑ
Ֆրանսա եւ Գաղութներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք 40 ֆր
Անգլիա եւ Իտալիա	265 »	140 ֆրանք
Ամբողջ երկիրները	215 »	110 ֆրանք

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 16 ՆՈՅԵՄԲԵՐ MARDI 16 NOVEMBRE 1937

ԺԴ ՏԱՐԻ — 13e Année No. 3578

Եժբաղբր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՄԱԽԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒՀ ԽՕՍՔ

ՀԱՅԱՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆ...

Նորէն եւ նորէն կը կարդանք երեւանի թերթերը, թարգմանել կաւտանք ուսերէնները ալ: Եւ մեր առջեւ կը ներկայանայ պատկեր մը, զոր կարելի է խտացնել մէկ բառի մէջ,— փոշիացում :

Արդարեւ, այս ազդանշանն է որ կը հնչէ մէկուկէս տարիէ ի վեր, — « *Փոշիացնել հոգմայրիւ* »:

Ազդանշանը կը վերաբերի ամբողջ Ա. Միութեան, բայց անոր նպատակութիւնը կը տարբերի երկիրէ երկիր, նկատի առնելով իւրաքանչիւրին համրանքն ու տարածութիւնը :

Ցեղայ, « փոշիացնողներ»ն ալ իրար կը զերազանցեն ժողովուրդ ժողովուրդ : Եթէ տեղ մը հարուածը մէկուն մարմնին կը քսուի, ուրիշ երկրամասի մը մէջ ուղղակի ոսկորները կը տրորէ , թոյլ չտալով որ ոտքի կանգնի :

Այդպէս է պարագան Հայաստանի համար, ուր սահմանափակ են ե՛ւ տարածութիւնը ե՛ւ համրանքը :

Աւելի քան մէկ տարուան «մերկացումներ»էն եւ «մաքրագործումներ»էն վերջ, չկայ ճակատ մը որ ազատ մնացած ըլլայ փոշիացումէ :

Փոշիացա՜ծ է 16 տարուան դեկավարութիւնը, պետական , վարչական թէ կուսակցական : Համրեցէք անունները.— Կասեան, Լուկաչին, Սաքօ Համբարձումեան, Սահակ Տէր Գաբրիէլեան, Գալոյեան (վարչապետներ), Յանջեան, Մակինցեան, Երզնկեան, Շահվերդեան, Աչոտ Յովհաննիսեան, Ս. Յանոյեան, Ա. Կարինեան, Դ. Տէր Սիմոնեան, Ե. Զուբար, Եղիազարեան, Աբրիսեան , Ա. Եսայեան, Դաշտոյեան, Ս. Փիրումեան, Գալոյեան, Դղնունի, Սեւիմեանեան, Նազարբէկեան, Կոստանեան, Հայկ Ագաեան, Մելիք Յովսէփեան, Շահսուվարեան, Բժ. Կամսարական, Ամատունի, Ակորով, Հանէսօղլեան, Գումղին (Մելիք Դադայեան), Կուբսէլ, Եաղուբեան, Սարաֆեան, Սարգսեան, Մամիկոնեան, Շահնազարեան եւն. եւն. : Բոլորն ալ գործավարներ (նախարար) կամ բարձրաստիճան պաշտօնատարներ :

Փոշիացա՜ծ է մշակոյթի ճակատը, լրագրութիւնէն մինչեւ դրականութիւնը, դեղարուեստը, թատրոնն ու պատմագիտութիւնը: Համրենք գոց եղած անուններըը միայն, — Ա. Բակունց , Գ. Մահարի, Թոթովենց, Զ. Եսայեան, Ալազան, Ե. Զարենց , Մ. Արմէն, Ս. Տարոնցի, Ազատ Վշտունի, Կ. Միքայէլեան, Վ. Նորենց, Գ. Արոլ, Գ. Վանանդացի, Սուրխաթեան, Գիւլքեխեան, Գ. Բես, Սուրէն Թարեան, Ն. Զարեան, Գ. Մազմանեան եւ Քոչարեան (ճարտարապետներ), Աբա Սարգսեան եւ Եր. Քոչարեան (արձանագործներ), դերասան Ջանան եւ ուրիշներ, Ցակոբ Զօրեան, Ամդալէքեան, կարօ Ղազարեան, Ց. Յովհաննէսեան , Ս. Կարապետեան, Մօրուս, Մակինց, Մելիք Եօլչեան, Զօհրապ Մ. Ներսէսեան, Մ. Պարսամեան, Ադոյեան, Բզնունի եւն. :

Փոշիացա՜ծ է ամբողջ «Ա. Հայաստան»ի խմբագրութիւնը իր աշխատակիցներով,— Զուբար, Ընձակ Վահանեան, Ա. Ադոյեան, Ռ. Աթայեան, Մ. Դաւթեան, Հր. Մեղրոյեան, Ագ. Ցակոբեան , Մինաս եւ Աչոտ Մարտիկեանները, Ստ. Կուրտիկեան, Վ. Եսայեան, Բ. Շահումեան,— Թիւով 27 հոգի :

Փոշիացա՜ծ են երիտասարդական, համալսարանական, բժշկական, մետաղագործական, ուսանողական հաստատութեանց, հարաքական տնտեսութեանց, Քանաքեռի կայանի, ձգախէժի գործարանի եւ ուրիշ պետական ձեռնարկներու վարիչներն ու գլխաւոր պաշտօնատարները :

Եւ դեռ չարունակելի է ցանկը: Ամէն թղթաթերի կ'ածի եւ կ'ուռի ցանկը :

Մեր տեղեկութիւնները կը հասնին մինչեւ հոկտեմբեր 30, այնպէս որ ի վիճակի չենք ըսելու թէ դեռ ի՛նչ ղէմքեր սեւցած են:

Մնաց որ, հեղնութիւն մըն է այդ բառն ալ,— « *Դէմք* »: Ինչ որ կարելի էր այդ բառով պատուելմ· Հայաստանի մէջ, չատոնց քչուած է հրապարակէն, եւ գրեթէ բոլոր դիրքերը յանձնուած են նշանաւոր անձնանօթներու, որոնք այսօր կան, վաղը չկան :

Քիչ անդին հրատարակուած տեղեկութիւն մը, անանձնապահական ճակատին վրայ ձերբակալուած «վնասարարներ»ու դատավարութիւնը տուն կուտայ չարաչուք ենթադրութեանց: Կը նշանակէ թէ հրապարակաւ պիտի դատուին անոնք որ բանտարկուած են կամ ողջ մնացած, ինչպէս եղաւ միւս հանրապետութեանց մէջ:

Պատկերը, ինքնին, այնքան պերճախօս է իր ահաւորութեամբ, որ չի կարօտիր որ եւ է մեկնութեան :

Փոշիացնելով եւ հովին յանձնելով, տկլոր կմախքի մը վերածելով Հայաստանի ամբողջ դեկավարութիւնը, Մոսկուա իր առջեւ կ'ունենայ մակաւաւորի մը, ուր ոչ ոք պիտի համարձակէր ձայն բարձրացնել :

Այս կամ այն առիթով գործածուելիք բառերն անգամ Մոսկուան ինքն է որ կը զատէ, թարգմանել կամ գոց ընել կուտայ: Եւ մենք ամէն օր , խորհրդային որ եւ է թերթի մէջ, կը հանդիպինք մեծ ամէն ձուլածոյ խօսքերուն , — « *Ժողովուրդի թշնամիներ , նողկալի խժեր, հակայեղափոխական - արբոչկիստ – նացիոնալիստ - ֆաշիստիկ - դաշնակներ, լկտի վնասարարներ, ստորաքարշ վիժուածքներ, «պղտխալիմ»ներ* (քծնող),— չարեցէք ինչքան կ'ուղէք :

Ամէնէն բարբարոսական կարգուսարքին մէջ ալ, մարդիկ որոշ յարգանք ունին, ամէն պարագայի մէջ պատշաճութիւնները կը յարգեն, երբ հարցը կը վերաբերի քաղաքական յանցաւորներու: Խորհրդային իշխանութիւնը այդ սկզբունքն ալ կը զլանայ իր հոգեւոր զաւակներուն, իր իսկ ձեռնասուններուն, քոսոտ չունեցէն, յետոյն սղոսնէն ալ վար դասելով զանոնք:

Փողոցի վուշին անգամ այսպէս հովին տրուած չէր···

Շ.

Ի՞ՆՉ Կ'ԱՆՑՆԻ ԿԸ ԴԱՌՆԱՑ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ

Ութ պաշտօնեաներ Գերագոյն Ատեանի դատավճռած

Երէկ ստացանք « Ա. Հայաստան »ի հոկտեմբեր 27, 28 , 29 եւ 30 թիւերը: Վերջին թիւին մէջ, ամբողջ Գ. էջը եւ չորրորդին մէկ սիւնակը բռնած է «Մեղադրական եզրակացութիւն» մը (ամբաստանագիր) , խորագրուած՝ վեց սիւնակի վրայ : Ամբաստանագիրը կը վերաբերի Հայաստանի հողագործական վարչութեան « Լոռու ապնուացեղ անասունների խորհանահատութեան մէջ եղած հակայեղափոխական վնասարար կազմակերպութեան»: Ամբաստանեալներն են գլխաւոր վարիչը՝ Հայկ Մխրտչեան, քաղաքական բաժնի պետը՝ Տիգրան Կիրակոսեան, ասոգ անասնաբոյժ Յովհաննէս Աչէկեան, ասոգ անասնաբոյժ Մխիթար Լուսինեան, անասնաբուժական վարպետ Զաւէն Գաբրիէլեան, չինովնիկ Աբրահամ Մարտիրոսեան, եւ երկու ուրիշ պաշտօնեաներ :

Ամբաստանուած են թէ զանազան վարակիչ հիւանդութիւններ տարածած են հաւաքական անտեսութեանց անասուններու մէջ, թունաւորած են զանոնք, դեղերը լաւ չեն չինած , առողջապահական պայմանները չեն յարգած եւն. :Այս առթիւ նորէն կը ձաղկուին նաեւ գործավարներ Վ. Մանիկոնեան, Գումղին, անասնապահական վարչութեան պետ Ա. Շահնազարեան եւ Թ. Թորոսեան, որոնք հովանաւորեր են «հակայեղափոխական , դաշնակ - տրոցկիստներ» Հայկ Մխրտչեանը եւ Տիգրան Կիրակոսեանը :

Միւս հանրապետութեանց մէջ այս կարգի դատերը վերջացան դնդակահարութեամբ, կամ առնուազն 20 տարի բանտարկութեամբ : Մտքերնիս որ աւելի ժամն ազատին Հայաստանի ամբաստանեալները: Ամբաստանագիրը կ'ըսէ թէ բոլորն ալ պիտի դատուին Հայկական ԽՍՀ քրէական օրինագրքի 64րդ յօդուածին հիման վրայ :

Ինչպէս կ'երեւայ, հետզհետէ Գերագոյն Ատեանին պիտի յանձնուին նաեւ բուն կառավարութեան եւ կուսակցութեան ղեկավարները, որոնք արդէն բանտարկուած կամ հակողութեան տակ առնուած են :

**** Թէ նոյն թիւին եւ թէ միւս թիւերուն մէջ կը վիատան աւելի կամ նուազ կարեւոր «մերկացումներ», բոլոր ճակատներուն վրայ : Աչտարակի շրջանի Օշականի գիւղէն աշխատակից մը «մերկացուած տրոցկիստ» եւ «վնասարար » կ'անուանէ հաւաքական անտեսութեան պաշտօնեաներէն Տաճատ Ամատունին (հաշուապահ) , Մկրտչ Շմաւոնեանը, Մելիտոս Աբրահամեանը (նախագահ), Յարութիւն Մարտիրոսեանը : (30 հոկտեմբեր) :*

Հոկտեմբեր 29ի թիւին մէջ, երկու յօդուածագիրներ կ'ամբաստանեն «Լոռկոոպսիա»ի(?) անօրէնը՝ Աբչալոյս Արզումանեանը, գլխաւոր հաշուապահը՝ Անդրանիկ Յակոբեան : Այս առթիւ կը պատմեն թէ Արզումանեան ժամանակին ձերբակալուած է հրդեհի մը պատճառով, «բայց ձերբակալութեան յաջորդ օրը՝ հայրենիքի դաւաճաններ Խանջեանն ու Գալոյեանը հեռագրով կարգադրում են ազատել նրան , չնայելով որ նրա վնասարարութեան վերաբերեալ փաստերն ապացուցուած էին » :

Հոկտեմբեր 27ի թիւին մէջ «մի խումբ ուսանողներ» կը գրեն հետեւեալ խորագրին տակ,— « Թշնամու սեւ թաթը բժշկական ինստիտուտում » .

— « Ժողովրդի թշնամիներ Խանջեանի, Ամատունու, Գալոյեանի հովանաւորութեամբ ինստիտուտ են խցկուում տրոցկիստ, այլասերուած, դիտութեան եւ բժշկական կադրերի պատրաստման գործը ձախողող, հակայեղափոխական Աւօ Սարգսեանը» : (Բայը յոդնակի է , բայց ուրիշ անուններ չկան) :

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱԼՄ

ԳԵՐՄԱՆԻԱ ԿԸ ՊՆԴԷ ԻՐ ՏԵՒԱԿԷՏԻՆ ՎՐԱՑ

Անգլիա պիտի ընգուհի՝ գաղթային պահանջներու

Ինչպէս գրած էինք, մօտերս Պերլին պիտի այցելէ Լորտ Հալիֆաքս, ուղղակի բանակցելու համար Հիթլէրի հետ: Այս այցելութեան առթիւ, չարաթ օր անգլիական թերթ մը գրած էր թէ Հիթլէրը որամադիր է տասը տարի յետաձգելու Գերմանիոյ գաղթային պահանջները, պայմանաւ որ ազատ ձգուի Կեդր· Եւրոպայի գործերուն մէջ: Այս լուրը մեծ դայլայլի պատճառեց Գերմանիոյ մէջ, եւ հիթլերական կուսակցութեան դիւանագիտական օրգանը, «Քորէսպոնտանս»ը զրուխին մը հրատարակեց, ուր կը հասկցնէր թէ լաւ է որ Անգլիոյ ներկայացուցիչը յետաձգէ իր այցելութիւնը: Եւ կ'առաջարկէր որ անգլիական կառավարութիւնը հակողութեան տակ առնէ բրիտանական մամուլը, ինչպէս կ'ընէ Գերմանիա :

Հակառակ այս յանդիմանութեան, անգլիական կառավարութիւնը եւս չէ կեցած իր որոշումէն եւ լորտ Հալիֆաքս պիտի երթայ նշանակուած թուականին: Երկու երկիրներուն թերթերը կը չարունակեն բանավէճը, բայց քաղաքական շրջանակները դիտել կուտան թէ բան չէ փոխուած եւ այցելութիւնը պիտի կատարուի այս չարթու: Դատելով Պերլինի թերթերու լեզուէն, Գերմանիա պիտի պնդէ իր գաղթային պահանջներուն վրայ, պիտի չընդունի որ եւ է իրաւախոհութիւն եւ պիտի չհանդուրժէ որ Հռոմ - Պերլին առանցքը տկարացնելու փորձեր կատարուին :

Կիրակի օր, Անգլիոյ վարչապետը կարեւոր խորհրդակցութիւն մը կատարեց լորտ Հալիֆաքսի եւ Պ. Իրընի հետ, ծրագրուած այցելութեան մասին : Իրավիճակը կը հաւաստեն թէ Անգլիա որամադիր է նկատի առնելու Գերմանիոյ գաղթային պահանջները, եթէ Գերմանիա յանձն առնէ գործակից, եւրոպայի խաղաղութեան համար: Ուրիշ խօսքով, Անգլիա պիտի պահանջէ որ Հիթլէր վերադառնայ Ազգերու Դաշնակցութեան մէջ: Այս առթիւ բաւական խոչընդոտներ պիտի կատարուին, ընդհանուր այն զարգացումներուն պատասխանատու կը հռչակեն Գերմանիան: Միեւնոյն ատեն պիտի քննուին դաշնագիրներու վերաքննութեան եւ հոգատարութեանց խնդիրները :

Կը կարծուի թէ Անգլիոյ ներկայացուցիչը ճամբայ պիտի ելլէ չորեքշաբթի օր եւ Հիթլերի հետ պիտի տեսակցի ուրբաթ օր: Իր մեկնումէն առաջ, վարչապետը յայտարարութիւններ պիտի ընէ երեսփ· ժողովին մէջ :

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ· էջ)

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԸՆԴ ՀՈՎԱՆՆԵԱՒ ԱՐՄԱՒԻՆՆԵԱՑ

ՊԱԻՏԱ, 10 Նոյ·— Սիրելի *Յառաջ*· — Հիւս· Ափրիկէի մէջ, Ատլաս լերան տատրոտը, նաքնչեններու եւ արմաւենիներու շուքին տակ հանգիստի առաուտեան այս պահուն՝ ծառ մը ինծի կ'ուսուցանէ իմաստութիւն մը, զոր էեզի եւս հաղորդել կ'ուզեմ, այնիսկ սիրելի է ինծ այդ իմաստութիւնը :

Ծառը, որու մասին պիտի խօսիմ , կը կոչուի ձգախէժի ծառ: Տերեւները ինծի կը յիշեցնեն այն թուփը, զոր մեր գիւղին մէջ կը կոչէինք *ալու* (ամառ ձմեռ կանանչ էր եւ գարնա՞ն թէ ուշ աշնան՝ կարմիր ծաղիկ մը կուտար), բայց յաղթահասակ ծառ մըն է այս, բունը փիղի մը մէջքին պէս հաստ, կամ *պէմոն - առմէ* պիսի մը :

Ծառը հինգ - վեց մեթր բարձրանալէ վերջ, իր մէկ ճիւղէն դէպի վար կ'արձակէ ընձիւղ մը, զոր ես պիտի նմանցնէի ձեռքի,— արդարեւ այդ ընձիւղը բազուկի նման կ'երկարի վար, մատներու պէս կը ճղճղկի, բունին զուգահեռ կ'իջնէ գետին, կը մտնէ հողին մէջ, ու կը դառնայ երկրորդ բուն մը: Եւ այսպէս՝ երրորդ մը, չորրորդ մը, հինգերորդ մը··· : Երբեմն դէպի հող իջած այդ բազուկը կը պլլուի բունին, կը ձուլուի անոր հետ, բայց դարձեալ կ'երկարի կակուղ խմորի պէս, կարծես կը սահի մայր բունին վրայէն միշտ դէպի վար, դէպի գետին, մտնելու համար հողին մէջ: Եւ այսպէս ծառը կը հաստնայ, ոտքը աւելի ամուր կը խրէ մինչեւ երկրին ընդերքը: Կանգնէ՛ ծառին առջեւ ու դիտէ՛ զայն,— արգուիճի ճման, հալած մոմի ճման ծառը կը հոսի կարծես վար, դէպի հող: Երբեմն կին մըն է թերեւս, որ մազերը կը կոխէ վար , կը հակի հողին վրայ, շրթները կ'երկարէ գետին: Կամ երիտասարդ մը, որ ձեռքերը կ'երկնցնէ հողին, մատները ջղապինդ կը սեղմեն ուրիշ ճիւղ մը, բայց միշտ կ'երկարի՜ն՝ հասնելու համար հողին :

Ձեմ գիտեր, կա՞յ կենդանի մը կամ բոյս մը, որ այսքան սէր մատնէ հողին համար: Հէքեաթի մը պէս է այս ծառին կեանքը, *հողին սէրը* այնքան խոր է անոր մէջ, որ ամէն տարի ճիւղ կ'երկարէ վար, անգամ մը եւս մտնելու համար հողին մէջ: Հողին սէ՞րը,—գիտեմ թէ մեծ է, Հայերս, շատ կը սիրեր հողը, բայց այն պայմաններուն մէջ, որ նոր ստեղծուեցան, կը վախենամ որ կը մոռնամ հողին սէրը: Թափառական ժողովուրդ մը դարձանք , ցան ու ցրիւ ամէն կողմ , — ահա Հայեր ճոյնիսկ Ափրիկէի, դեռ մինչեւ հրէկ մեզի անծանօթ այս երկրին մէջ : Կտրեցին մեր ձեռքերը, զորս խրեր էինք հայրենի հողին մէջ, ու թոյլ չեղաւին որ ամրօրէն կանգնինք գետնի մը վրայ: Եւ ինչպէս լրմանթենները, Գնչուները կամ Հրեաները, սկսանք մաղ գալ երկրէ երկիր , գաղթել Ասիայէն Եւրոպա, Ամերիկայէն Ափրիկէ: Մեզի զլացուեցաւ արմատ արձակելու իրաւունքը հողի վրայ :

Պիտի մոռնա՞նք հողին սէրը, գէթ հոգեւին մեր պատմական երկրին կապուելու, մեր մշակութային ու բարեկարգական աւանդութեանց հէնքին թել նետելու իմաստութիւնը: Եթէ չկրցանք արմատ արձակել մեր հողին մէջ, գէթ չմոռնա՞նք հոգեկան ջով եւ ընձիւղ արձակել մեր մշակութային գետնին վրայ,— վասնզի կայ երկու տեսակ հող, նիւթական հող եւ հոգեկան հող: Երբ կորսնցնենք կապը հոգեկան հողին հետ, դժուար թէ կարենանք կապուիլ նիւթական հողի հետ, ու կը դառնանք գնչու, որ վրան կը զարնէ հանդիպած տեղը :

Մեր թափառական բազմութիւնները պէտք է գիտնան թէ ազգային մշակոյթը բուսաբանական երեւոյթ մըն է, բոյսը աճելու եւ ծաղկելու համար ինչպէս հող, նոյնպէս արեւ կը պահանջէ: Հողը մեր պատմութիւնն է , արեւը՝ մեր մշակոյթը :

Սահարայի ժողովուրդը առած մը ունի·— Մէկ արմաւենի կտրել կը ընշանակէ հօթն անգամ հօթը մարգարէ սպաննել: Արաբները պարզ մեկնութիւն մը կուտան այս առածին, բայց ես այդ առածին մէջ կը տեսնեմ ուրիշ նշմարտութիւն մը.— Երբ ժողովուրդ մը (ծառի նմանցնելով) կը կտրէէ իր հողէն, կը բանդէէ դարերու բաղաքակրթութիւն մը: Անիծենք բարբարոսները, որ կտրեցին մեզ մեր հողէն, բայց չմոռնանք արմատ արձակել, ընձիւղ տալ եթէ ոչ մեր նիւթական, գէթ մեր հոգեկան արգասաբեր հողին մէջ :

Այսպէս կը խորհէի, այս առտու, ձգախէժի ծառին տակ, ափրիկեան հողին վրայ, իմ թափառումներուս ընթացքին :

Շ· ՆԱՐԴՈՒՆԻ

Անգլիոյ եւ Իտալիոյ վերածգման խնդիրը

·»»» ◦ «««·

Հռոմի մէջ գոհունակութիւն պատճառեցին Անգլիոյ վարչապետին վերջին յայտարարութիւնները եւ լորտ Հալիֆաքսի այցելութիւնը: Այս երկու պարագաները ապացոյց կը համարուին թէ Անգլիա անկեղծօրէն կ'ուզէ բարւոքել Գերմանիոյ հետ եղած յարաբերութիւնները: Լաւատեսութիւն կը տիրէ նաեւ անգլեւիտալական մերձեցման փորձերու մասին: Հռոմի անգլիական դեսպանը նոր տեսակցութիւն մը ունեցաւ Իտալիոյ արտաքին նախարարին հետ: Գլխաւոր խոչընդոտը եթովպիոյ խնդիրն է , բայց կը յուսացուի մօտիկ ժամանակ մը եւս անցնել եւ փակել: Միւս փշոտ խնդիրներն են սպանիական պատերազմը, Միջերկրականի հարցը, Ծայր· Արեւելքի կուիւը եւ հակաբոլշեւիկ ուխտը: Կը կարծուի թէ Իտալիա հողային կամ քաղաքական պահանջներ պիտի չներկայացնէ Սպանիոյ մասին, այլ պիտի գոհանայ առեւտրական դիւրութիւններով: Անգլիոյ մէջմտահոգութիւն կը պատճառէ Քանթէլէբիա կղզեակին ամրացումը: Այս կղզին կը գտնուի Սիկիլիոյ եւ Թունուզի միջեւ, եւ անոր ամրացումը խախտում կը համարուի Միջերկրականի համաձայնութիւն: Իսկ Իտալացիները դիտել կուտան թէ կղզին իտալական սահմանին մէջ կը գտնուի, հետեւաբար անոր ամրացումը ներքին խնդիր է :

Թ. Միութիւնը մղում կուտայ ապառազինութեանց

·»»» ◦ «««·

Մոսկուայէն կը հեռագրեն թէ ծաւալուն պայքար մը պիտի մղուի ապառազինութեանց զօրացման համար, սկսելով նոյեմբեր 15էն: Արդէն իսկ մարշալ Վորոշիլով կոչ մը ուղղած է ազգ· պաշտպանութեան հաստատութեանց բանուորներուն, որպէսզի աւելցնեն մխեղազործութեան եւ ածուխի արտադրութիւնը: Ազգ· պաշտպանութեան ճարտարարուեստի գործավարը իր ամէնէն վարպետ ճարտարարուեստները պիտի ղրկէ, դիմազործարաններու արտադրութեանց վրայ հսկելու եւ բանուորներուն մղում տալու համար: Գործավարը ամէն օր տեղեկագիր մը պիտի պահանջէ գլխաւոր հաստատութեանց արտադրութեան մասին: Ցունուարին լաւագոյն աշխատաւորներու խորհրդաժողով մը պիտի գումարուի, ձեռք բերուած արդիւնքը ստուգելու եւ պայքարին չարունակութիւնը ապահովելու համար :

·

ՈՒԿՐԱՑՆԱՑԻ վարչապետ Բոնտարչիկ որ բոլշեւիկեան նոր սերունդին կը պատկանէր եւ դեռ երկու ամիսէ ի վեր պաշտօնի անցած էր, ձերբակալուեցաւ իբրեւ հակայեղափոխական ...

ԵՐԵՒՈՒՅԹ ԱՍՏՂԻԿ ՎԱՐՉԱՊԵՏԸ ԱՅՑԵԼՈՒԹԻՒՆ ԿԸ ՏԱՅ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ԳԱՂԱՓԱՐԸ

«ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆ»

ԵՐԵՒՈՒՅԹԻ ՔԱՂԱՔԱՊԵՏԱՐԱՆԻ ՆՈՐ ՇԵՆՔԸ

Երեւանի քաղաքապետարանի նախաձեռնութեամբ եւ «Հայաստանի հանրապետութիւն» ընկերային-մշակութային հիմնադրամի ֆինանսական մասնակցութեամբ Երեւանի Կասկադ թաղամասում կառուցուել է ժամանակակից ճարտարապետական ոճով նոր շէնք, որտեղ տեղաւորուելու են քաղաքապետարանի տարբեր ստորաբաժանումներ, ինչպէս նաեւ՝ Երեւանի քաղաքապետ Տարօն Մարգարեանի ընդունարանը:

Նոր շէնքի բացման արարողութեան ներկայ էին Հայաստանի Հանրապետութեան նախագահ Սերժ Սարգսեանը, վարչապետ Կարէն Կարապետեանը, Ազգային ժողովի նախագահ Արա Բաբլոյանը, Սահմանադրական դատարանի նախագահ Հրայր Թովմասեանը, Վճռաբեկ դատարանի նախագահ Գագիկ Յովհաննիսեանը, Ազգային ժողովի պատգամաւորներ, կառավարութեան անդամներ, Երեւանի քաղաքապետ Տարօն Մարգարեանը, քաղաքապետարանի ղեկավար կազմի ներկայացուցիչներ, Երեւանի ընդհանուր իրաւասութեան առաջին ատեանի նախագահ Արմէն Մելքոնեանը, Երեւանի ընդհանուր իրաւասութեան առաջին ատեանի դատաւորներ, Երեւանի ընդհանուր իրաւասութեան առաջին ատեանի դատական նախարար

ԼՈՒՍԱԿԱՐՄԻՐ

(Վէպ ձայնակից կեանքէ)

»»» • ««««

— Ինչո՞ւ այդպէս ըսիր (մտածեց, — հարցուց Լուսակը)՝ — չարժանանալու համար իսկապէս ալ ան ամենեւին արժանի չէր իր սիրոյն, որովհետեւ ան ոչ միայն ինքզինքը չէր նուիրած Լուսակին, այլ նաեւ ուրիշներու հետ ալ կը խաղար սիրոյ հետ։

— Ինչպէ՞ս, ինչո՞ւ, ինչո՞ւ համար (մտածեց Լուսակը, — սա՛, ան, ան՝ ինչպէ՞ս կրնայ ան ամբողջապէս... (Լուսակը չկրցաւ շարունակել։ Ան ամբողջապէս չէր ուզեր հաւատալ, որ Տիգրանը կրնար ինքզինքը նուիրած ըլլալ միաժամանակ երկու հոգիի։

Երբ Լուսակը ետ դարձաւ, Տիգրանը արդէն հեռացած էր։ Ան ամբողջ գիշեր չկրցաւ աչքերը գոցել։ Ան ամբողջ գիշեր մտածեց Տիգրանի մասին, անոր ըսածներուն մասին։ Ան ամբողջ գիշեր ինքզինքը համոզեց, որ Տիգրանը ստած է, որ ան ինքզինքը նուիրած է միայն իրեն, որ ան միայն իրեն կը սիրէ

Ֆրանսա պիտի վճարէ 40,000,000 ոսկիի

Եվրոպական նախարար Պ. Ժոռժ Պոնէ յայտարարեց թէ 40 միլիոն ոսկիի գումարը (վեց միլիառ ֆրանք), որ անցեալ փետրուարին փոխ առնուած էր անգլիացի ղրամատէրներէ, երկաթուղիներու համար, պիտի վճարուի ճիշդ պայմանաժամին, դեկտեմբեր 2էն 26: Նախարարը աւելցուց թէ գանձը ի վիճակի է կատարելու այս վճարումը, չնորհիւ ղրամական կացութեան բարւոքման եւ թէ հետզհետէ աւելի պիտի չեչտուի բարւոքումը:

*** Պետական պաշտօնեաներու Դաշնակցութեան ազգ. խորհուրդը կիրակի օր ժողով գումարելով, որոշեց պնդել ամսական 150 ֆրանքի յաւելման պայմանին եւ ուրիշ պահանջներու վրայ: Այս առաջադրութեամբ նորէն դիմումներ պիտի կատարուին կառավարութեան եւ խորհրդարանին եւ ի հարկին գործադուլ պիտի հռչակուի, թէեւ բանաձեւին մէջ այդ խօսքը չէ արձանագրուած:

*** Ներքին նախարար Պ. Մաքս Տորմուա կիրակի օր ճառ մը խօսելով, չեչտեց թէ աւելի քան երբեք անհրաժեշտ է բոլորուիլ կառավարութեան չուրջը, որպէսզի կարենայ դլուխ հանել իր առաջադրութիւնները: «Վերջին ընտրութիւնները լիովին հաստատեցին ժողովրդ. ճակատին քաղաքականութիւնը» ըսաւ նախարարն ալ խօսելով, յայտնեց թէ մօտերս օրինագիծ մը պիտի ներկայացուի խորհրդարանին, հանդստեան թոշակ հաստատելու համար ի նպաստ ծերացած աշխատաւորներու:

*** Խորհրդարանը կը վերաբացուի այսօր: Առաջին առթիւ 5 — 600 միլիոն ֆրանքի վարկ մը պիտի խնդրուի, ցուցահանդէսին վերաբացման համար:

Արաբական կոչեր Պաղեստինի մասին

Գաղտնի տպուած յայտարարութիւն մը, որուն տակ ստորագրած է «Արաբական նոր կոմիտէ»ն, կը հրաւիրէ Արաբները անյապաղ վճռականութեամբ շարունակել պայքարը աշխարհակալութեան դէմ: Այս առթիւ կը յիշէ ամբողջ իսլամական աշխարհին ազակցութիւնը եւ կը բողոքէ բրիտանական իշխանութեան ընթացքին, մասնաւորապէս արաբ երեւելիներու ձերբակալման դէմ:

Միւս կողմէ Շէյխ էլ Ֆարուքի, «Իսլամական Միութիւն» թերթին անոթչենը, կոչ մը հրատարակած է, որով կը հրաւիրէ Արաբները անյապաղ դադրեցնել անկարգութիւնները: Շէյխը դիտել կուտայ թէ ահաբեկչական արարքները նպաստաւոր են Հրեաներու եւ Անգլիացիներու ծրագիրներուն: «Հակառակ անմեղ անձերու կորուստին, ահաբեկչութիւնը չի վախցներ ոչ Հրեաները, ոչ ալ Անգլիացիները, այլ կը նպաստէ փութացնելու Պաղեստինի բաժանումը:»

Բայց եւ այնպէս խռովութիւնները կը շարունակուին: Նոյնիսկ երուսաղէմի մէջ լոյսերը կը մարեն իրիկուան ժամը 5էն առաուան ժամը 5:

*** Կիրակի ամբողջ օրը ահուսարսափի մասնուած էր երուսաղէմը: Ռումբեր նետուեցան փողոցներուն մէջ եւ տարբեր անկիւններ պարպուեցան, սպաննելով եօթը հոգի, որոնց երկուքը կիներ: Ութ հոգի վիրաւորուեցան: Ոստիկաններ եւ զինուորներ կը չրջին քաղաքին մէջ, զրահապատ ինքնաշարժներով: Արեւառուրը բոլորովին կանգ առած է եւ հանրային չէնքերը կը պահպանուին անդլիացի զինուորներու կողմէ: Կիրակի օրուան ամէնէն ծանր դէպքը պատահեցաւ երուսաղէմի հրէական արուարձանին մէջ, ռումբ մը, ուր արաբական հանրակառք մը յարձակման ենթրկուեցաւ: Արաբ ուղեւորներէն եօթը սպաննուեցան (երկուքը կին) · իսկ երկու հրեայ կիներ վիրաւորուեցան: Պաշտօնական դեկոյց մը կ'ըսէ թէ վեց Արաբներ եւ մէկ Հրեայ սպաննուեցան, չորս Արաբներ եւ չորս Հրեաներ վիրաւորուեցան:

Հայ մը կը սպանուի իր րնկերը

Թուլուզէն կը հեռագրեն նոյեմբեր 13 թուականով —

Վիվիէի մէջ (Ավէյրօն), հրազարակին վրայ կատարուած ոճրի մը զոհը Հայ մը, Միքայէլ Դարբինեան 42 տարեկան, հայր չորս զաւակներու, ամբաստանեալ սպաննել իր հայրենակիցը, եղեկիէլ Պաչատուրեան, 34 տարեկան եւ հայր հինդ զաւակներու: Երկար առենչ ի վեր առերեսութիւն մը ծագած էր երկու ընտանիքներուն միջեւ: Մարդասպանը ձերբակալուեցաւ:

ՑԱՆԱՁԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՓԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԱՐՔԱՅԻՑ ԱՐՔԱՆ ԹՇՈՒԱՌՈՒԹԵԱՆ ՄԱՏՆՈՒՄԸ է, համաձայն անգլիական թերթի մը տեղեկութեանց: Իր հետ ունենալով բնտանիքին 22 անդամները ու հետեւորդները, հարկադրուած է ծախել ինչ որ միասին Լոնտոն տարած էր. Ատոխա-Ապէպային վախած առեն: Այս առթիւ կ'ըսէ թէ երկրէն հեռացած առեն ոչ ոսկի ոչ ալ գոհարեղէն փոխադրած էր, միշտ այն յոյսն ունենալով թէ պիտի վերադառնայ: Այժմ ամէն յոյս կորած բլլալով, ստիպուած է ծախել վերջին կառքը եւ Լոնտոնի տունը: Բարեկամներ միջամտած են, որպէսզի անդլ. կառավարութիւնը թոշակ մը յատկացնէ:

ՁԱՓՈՆԱԿԱՆ բանակը նորէն գրոհ տալով, խորտակեց Շանկայի պաշտպանութեան երկրորդ դիծը: Կ'ըսուի թէ Ձինացիները խուճապի մատնուած են: Ամէն օր նոր ուժեր կը հասնին Ճափոնէն: Ուսելիքի նեղութիւնը հետզհետէ զգալի կը դառնայ Շանկայի մէջ: Ֆրանսական չրջանին բնակչութիւնը, որ 600.000 էր, բարձրացած է 1.400.000ի, վերջին քանի մը ամիսներու ընթացքին: Կ'ըսուի թէ Իտալիա պիտի միջնորդէ, հաշտութիւն կնքելու համար, անշուշտ զոհացնելով Ճափոնը:

Ֆրանսա պիտի վճարէ 40,000,000 ոսկիի

Եվրոպական նախարար Պ. Ժոռժ Պոնէ յայտարարեց թէ 40 միլիոն ոսկիի գումարը (վեց միլիառ ֆրանք), որ անցեալ փետրուարին փոխ առնուած էր անգլիացի ղրամատէրներէ, երկաթուղիներու համար, պիտի վճարուի ճիշդ պայմանաժամին, դեկտեմբեր 2էն 26: Նախարարը աւելցուց թէ գանձը ի վիճակի է կատարելու այս վճարումը, չնորհիւ ղրամական կացութեան բարւոքման եւ թէ հետզհետէ աւելի պիտի չեչտուի բարւոքումը:

*** Պետական պաշտօնեաներու Դաշնակցութեան ազգ. խորհուրդը կիրակի օր ժողով գումարելով, որոշեց պնդել ամսական 150 ֆրանքի յաւելման պայմանին եւ ուրիշ պահանջներու վրայ: Այս առաջադրութեամբ նորէն դիմումներ պիտի կատարուին կառավարութեան եւ խորհրդարանին եւ ի հարկին գործադուլ պիտի հռչակուի, թէեւ բանաձեւին մէջ այդ խօսքը չէ արձանագրուած:

*** Ներքին նախարար Պ. Մաքս Տորմուա կիրակի օր ճառ մը խօսելով, չեչտեց թէ աւելի քան երբեք անհրաժեշտ է բոլորուիլ կառավարութեան չուրջը, որպէսզի կարենայ դլուխ հանել իր առաջադրութիւնները: «Վերջին ընտրութիւնները լիովին հաստատեցին ժողովրդ. ճակատին քաղաքականութիւնը» ըսաւ նախարարն ալ խօսելով, յայտնեց թէ մօտերս օրինագիծ մը պիտի ներկայացուի խորհրդարանին, հանդստեան թոշակ հաստատելու համար ի նպաստ ծերացած աշխատաւորներու:

*** Խորհրդարանը կը վերաբացուի այսօր: Առաջին առթիւ 5 — 600 միլիոն ֆրանքի վարկ մը պիտի խնդրուի, ցուցահանդէսին վերաբացման համար:

Արաբական կոչեր Պաղեստինի մասին

Գաղտնի տպուած յայտարարութիւն մը, որուն տակ ստորագրած է «Արաբական նոր կոմիտէ»ն, կը հրաւիրէ Արաբները անյապաղ վճռականութեամբ շարունակել պայքարը աշխարհակալութեան դէմ: Այս առթիւ կը յիշէ ամբողջ իսլամական աշխարհին ազակցութիւնը եւ կը բողոքէ բրիտանական իշխանութեան ընթացքին, մասնաւորապէս արաբ երեւելիներու ձերբակալման դէմ:

Միւս կողմէ Շէյխ էլ Ֆարուքի, «Իսլամական Միութիւն» թերթին անոթչենը, կոչ մը հրատարակած է, որով կը հրաւիրէ Արաբները անյապաղ դադրեցնել անկարգութիւնները: Շէյխը դիտել կուտայ թէ ահաբեկչական արարքները նպաստաւոր են Հրեաներու եւ Անգլիացիներու ծրագիրներուն: «Հակառակ անմեղ անձերու կորուստին, ահաբեկչութիւնը չի վախցներ ոչ Հրեաները, ոչ ալ Անգլիացիները, այլ կը նպաստէ փութացնելու Պաղեստինի բաժանումը:»

Բայց եւ այնպէս խռովութիւնները կը շարունակուին: Նոյնիսկ երուսաղէմի մէջ լոյսերը կը մարեն իրիկուան ժամը 5էն առաուան ժամը 5:

*** Կիրակի ամբողջ օրը ահուսարսափի մասնուած էր երուսաղէմը: Ռումբեր նետուեցան փողոցներուն մէջ եւ տարբեր անկիւններ պարպուեցան, սպաննելով եօթը հոգի, որոնց երկուքը կիներ: Ութ հոգի վիրաւորուեցան: Ոստիկաններ եւ զինուորներ կը չրջին քաղաքին մէջ, զրահապատ ինքնաշարժներով: Արեւառուրը բոլորովին կանգ առած է եւ հանրային չէնքերը կը պահպանուին անդլիացի զինուորներու կողմէ: Կիրակի օրուան ամէնէն ծանր դէպքը պատահեցաւ երուսաղէմի հրէական արուարձանին մէջ, ռումբ մը, ուր արաբական հանրակառք մը յարձակման ենթրկուեցաւ: Արաբ ուղեւորներէն եօթը սպաննուեցան (երկուքը կին) · իսկ երկու հրեայ կիներ վիրաւորուեցան: Պաշտօնական դեկոյց մը կ'ըսէ թէ վեց Արաբներ եւ մէկ Հրեայ սպաննուեցան, չորս Արաբներ եւ չորս Հրեաներ վիրաւորուեցան:

Հայ մը կը սպանուի իր րնկերը

Թուլուզէն կը հեռագրեն նոյեմբեր 13 թուականով —

Վիվիէի մէջ (Ավէյրօն), հրազարակին վրայ կատարուած ոճրի մը զոհը Հայ մը, Միքայէլ Դարբինեան 42 տարեկան, հայր չորս զաւակներու, ամբաստանեալ սպաննել իր հայրենակիցը, եղեկիէլ Պաչատուրեան, 34 տարեկան եւ հայր հինդ զաւակներու: Երկար առենչ ի վեր առերեսութիւն մը ծագած էր երկու ընտանիքներուն միջեւ: Մարդասպանը ձերբակալուեցաւ:

ՑԱՆԱՁԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՓԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԱՐՔԱՅԻՑ ԱՐՔԱՆ ԹՇՈՒԱՌՈՒԹԵԱՆ ՄԱՏՆՈՒՄԸ է, համաձայն անգլիական թերթի մը տեղեկութեանց: Իր հետ ունենալով բնտանիքին 22 անդամները ու հետեւորդները, հարկադրուած է ծախել ինչ որ միասին Լոնտոն տարած էր. Ատոխա-Ապէպային վախած առեն: Այս առթիւ կ'ըսէ թէ երկրէն հեռացած առեն ոչ ոսկի ոչ ալ գոհարեղէն փոխադրած էր, միշտ այն յոյսն ունենալով թէ պիտի վերադառնայ: Այժմ ամէն յոյս կորած բլլալով, ստիպուած է ծախել վերջին կառքը եւ Լոնտոնի տունը: Բարեկամներ միջամտած են, որպէսզի անդլ. կառավարութիւնը թոշակ մը յատկացնէ:

ՁԱՓՈՆԱԿԱՆ բանակը նորէն գրոհ տալով, խորտակեց Շանկայի պաշտպանութեան երկրորդ դիծը: Կ'ըսուի թէ Ձինացիները խուճապի մատնուած են: Ամէն օր նոր ուժեր կը հասնին Ճափոնէն: Ուսելիքի նեղութիւնը հետզհետէ զգալի կը դառնայ Շանկայի մէջ: Ֆրանսական չրջանին բնակչութիւնը, որ 600.000 էր, բարձրացած է 1.400.000ի, վերջին քանի մը ամիսներու ընթացքին: Կ'ըսուի թէ Իտալիա պիտի միջնորդէ, հաշտութիւն կնքելու համար, անշուշտ զոհացնելով Ճափոնը:

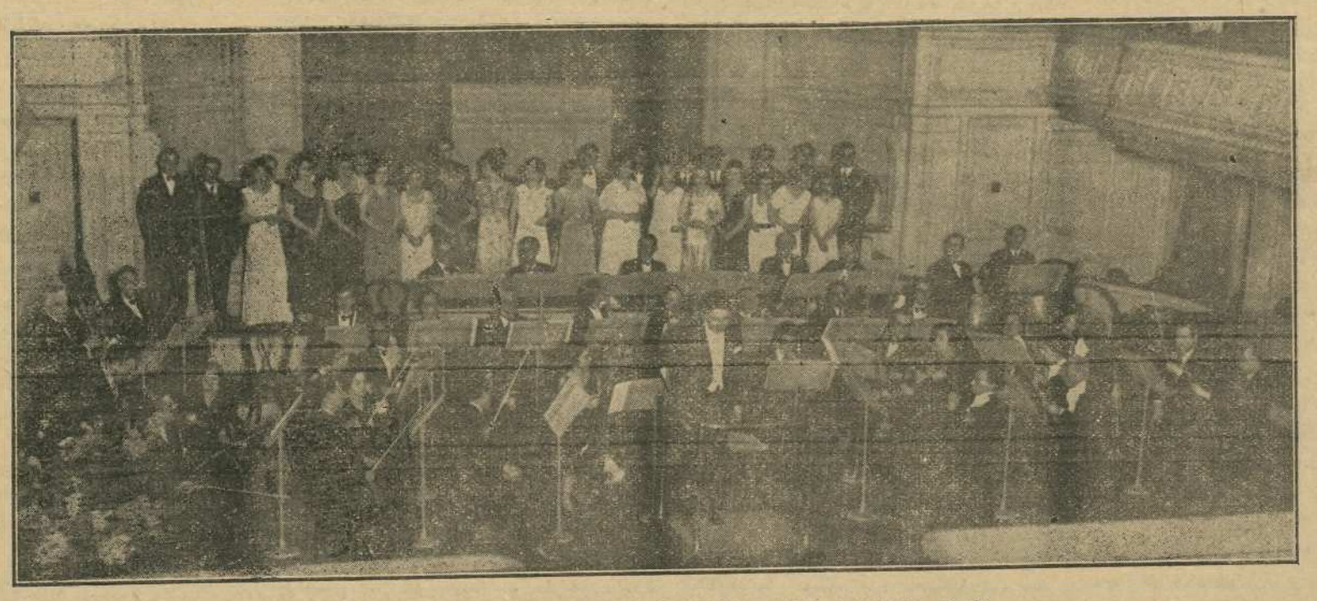
ԳՈՒՐԳԷՆ ԱԼԷՄՇԱՀԻ ՄԵԾ ՆՈՒԱԳԱՀԱՆԴԷՍԸ

Նախրուած Հայկական եւ Արեւելեան երաժշտութեան

ԿԻՐԱԿԻ 28 ՆՈԵ. 1937, ԿԷՍՕՐԷ ԵՏՔ ԺԱՄԸ ՃԻՇԴ 16.45ԻՆ

Salle Prat, 150 Rue Paradis, ՄԱՐՍԷՅԼ

ՀՈՎԱՆԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ ԿԱՅ ՄՇԱԿՈՒԹԱՅԻՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ

(ԱԼԷՄՇԱՀԻ ԵՐԳԱԽՈՒՄԲ—ՆՈՒԱԳԱԽՈՒՄԲԸ ՓԵՐԻՋԻ ՄԷՋ)

ՀԱՅ "ՌԱՋՄԻԿԻ ՕՐ"

ՆՈՒԻՐՈՒԱԾ ՇԱՊԻՆԳԱՐԱՀԻՍՍԱՐԻ ՀԵՐՈՍԱՄԱՐՏԻՆ

Հայ կամաւորներու եւ Մարտիկներու Միութեան կողմէ

Դեկտեմբեր 18ին, Salle d'Horticulture, 84 Rue de Grenelle,

մէթրօ՝ Rue du Bac

կը խնդրուի նկատի ունենալ սոյն թուականը։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ՁԱՇԱՐԱՆԸ

ՀԱՅՏՈՒՄ Է ԱՐԴԻԱԿԱՆ ԿԱՇԱԽՈՐՈՒԹԵԱՄԲ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ՁԱՇԱՐԱՆԸ

Ր Ա Ֆ Ֆ Ի

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ Մ. Գ. ՄԻՐԻՃԱՆԵԱՆ

8 Rue Maubeuge, Paris (9)

Արեւելեան եւ եւրոպական համեղ կերակուրներ՝ պատրաստուած մանուկը խնամքով։ Յաճախորդները կրնան մտնել խոհանոց՝ տեսնելու համար տիրող մաքրութիւնը։

Պզտիկ օրի՝ տաք աղանդերներով։ Տրամադրելի սրահ հաւաքոյթի, նշանտուքի, հարսնիքի եւայլնի համար շատ չատ մեծ զիներով։

ՀԱՅԱՍՏԵՂԷՆ ԵՒ ՈՒՏ-ԱՏԵՂԷՆ

ՌՈՒՍԱՍՏԱՆ ՂՐԿԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

Յանձնաբար 1էնսկսեալ կը զործածդրենք մեր նոր արժեզուցակը անգլիական, ֆրանսական եւ չեխոսլավաք բրդեղէններու, կօշիկներու, ձերմակեղէններու, քրիքօթաժի, զուլպաներու եւլն.ի համար։

Ամենալաւ ապրանքներ բացառապար զիղչուած զիներով։

Կը յանձնարարենք Ռուսատան ղրկել Underwood *եւ* Royal *զիրափոխադրելի զրամեքենաներ, որոնց առաքումը կ'ընենք ուղղակի Ամերիկայէն։*

փոփաքողներու կը ղրկենք կերպասներու նմոյշներ եւ գիներ։

Դիմել՝ **American Lloyd, Paris (9). 7 rue Auber**

Tél. Opéra 67-77, 67-78

ՀԱՅՈՒՀԻՆ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՃԱՐԸ

Ճաշարան Ֆ Լ Օ Ր Ի Ա

61, Rue Monsieur le Prince, Paris (6)

Մէթրօ՝ Օտէօն եւ Սէն Միշէլ

Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ։

Օգտակար տեղեկութիւն

Մեկնումի պատճառով ծախու է դերձակի խանութ մը իսկ լի Մուլինոյի մէջ։ Կը գործէ վեց տարիէ ի վեր։ Ունի լաւ յաճախորդներ։ կարելի է գնել ապրանքով կամ առանց ապրանքի, շատ յարմար զինով։ Դիմել՝ Tailleur Keusseian 33 Ave. de Verdun Issy les Moulineaux (Seine)

Tailleur de ST. BERNARD
Pour hommes et Dammes
H. GULBOLIAN

64 rue Affre կամ 8 rue Cavé, Paris (18e)
Մասնաճիւղ՝ 2 rue de la Charbonnière
Մէթրօ La Chapelle եւ Barbès Rochechouard
Թելեֆոն Montmartre 69-70

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻԻՆ. — Նոր տարուան առթիւ կարեւոր նուէրներ ի րաքանչիւր հագուստ եւ վերարկուի համար ինչպէս Ծնունդ։

ՍՏԱՑԱԾ ԵՆՔ ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ եւ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ՋՄԵՌՆԱՑԻՆ ԿԵՐՊԱՄՆԵՐ։

ՄԵՐ ԳԻՆԵՐԸ.— Վերարկու եւ հագուստ (երկա փորձով) սկսեալ 280—400 ֆր.։ Նուէր կը տրուի մուշտակէ մէկ փոսի տր գին օձիք, ձրմեռուան համար. պատրաստուած Հայկո-հիկիւլ պոլեանի արհեստանոցներուն մէջ 400 ֆրանքէ վեր ապսպրանքներու համար, 3 փորձ, նուէր կը տրուի մէկ ֆանթէզիի տափատ կամ կօլֆ. Օգտուելու համար վերոյիշեալ պայմաններէն նեղ կայացնել ցառաջի կտրօնը, Rue la Charbonnière-ի մեր մասնաճիւղին մէջ կը առաձնենք դիւրամատչելի գիներով à façon. Նորոգութիւն, ձեւափոխութիւն եւ րրիւռնուած փարոլներ 110 ֆր. րանքէն սկսեալ։ Ստիպողական պարագաներու, 3 օրէն կը յանձնենք ապսպրանքները՝ խնամուած աշխատանքով։

Բաց է կիրակի մինչ ե՛ կէսօր։

ԳԱՅԷՔ ՏԵՍԷՔ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Cinéma REXY

Rue, Cours Lafayette angle Garibaldi

Le Gérant : H. STEPHAN

Imprimerie A. DER (AGOPIAN)

17, Rue Damesme — PARIS (13)

«ՁԱՐԱՐԻ ԹԵՐԹՕՆԸ (59)

Խ Ի Ն Թ Ը

ԱՐԿԱԾՆԵՐ ՎԵՐՋԻՆ ՌՈՒՍ-ԹՈՒՐՔԱԿԱՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄԻՑ ՀԱՅԱԱՏԱՆՈՒՄ

»»»» • ««««

Եւ իրաւ, այդ ժողովուրդը լինչո՞վ է մեղաւոր, որ մնացել է վայրենի, որ իր ապրուստը որոնում է աւազակութեան եւ մարդասպանութեան մէջ:

Մեղաւորը մենք ենք, որ մինչեւ այսօր չաշխատեցինք կրթել նրանց: Մեր անտիական չահերը պահանջում էին անել այդ: Եթէ ցանկանում ենք ազատ մնալ դազանների կատաղութիւնից, պէտք է աշխատենք ընտանեցնել, պէտք է աշխատենք նրանց վարժեցնել աւելի խաղաղ եւ աւելի քաղաքակրթուած կեանքին: Թուրքիան հոդ չէ տանում Քրտերի կրթութեան մասին, եւ այդ չատ հասկնալի է, որովհետեւ Քրտի վայրենութիւնը աւելի նպատակաուր է նրան: Բայց մենք պէտք է հոդ տանենք, որովհետեւ վնասը մեզ է հասնում: Մենք չենք զգում նրանց կրծքին, մենք միայն կը կրծենք նրանց: Այնուհետեւ «ջուրը իր բնական ճանապարհը կը գտնէ»...

ԻԴ.

Թուրքաց կառավարութեան կողմից պատերազմական պատրաստութիւնների նշանները արդէն նկատելի կերպով երեւում էին: Եւ այդ կարելի էր տեսնել առաւելապէս Բագրեւանդի գաւառում, որ չատ հեռու չէր Ռուսաց սահմանից: Գիւղացիներից խըստութեամբ հաւաքում էին ոչ միայն ներկայ տարուայ հարկերը, այլ եւ պահանջում էին հին ապառիկներ եւ մի քանի տպագայ տարիների հարկերը միասին: Ժողովրդի հառաչանքներին եւ դժգոհութեանը չափ չը կար: Ով որ փղդով վճարել չէր կարողանում, բռնութեամբ վաճառել էին տալիս նրա տան կայքը, անասունները, եւ մինչեւ անգամ չէին խնայում եզներին ու գոմէշներին, որոնք անհրաժեշտ էին գիւղացու երկրագործութեանը, որոնք ծառայում էին նրա վարը վարելու եւ ծանրութիւնները տեղափոխելու համար: Այդ բաւական չէր, զինուղացիների վրայ պարտք էին դնում պատրաստել այսքան հաղար հօխայ բանքսիմատ, եւ կամ խլում էին անդրից իրանց ուտեստի համար պատրաստած բոլոր պաշարեղէնները որպէս էին՝ ձաւար, կորկոտ, բրչջայ(*), իւղ, պանիր բրինձ, եւայլն: Գիւղացիների բոլոր արտասուքի, լացի եւ աղաղակների պատասխանը լինում էր այն, թէ «տէրութիւնը պատերազմ ունի»:

Ցիշեալ անկարգութիւնները բաց արին Թոմաս էֆէնդու առջեւ գործունէութեան մի նոր եւ ընդարձակ ասպարէզ: Որպէս արքունի մուլթէզիմ, նա յանձն էր առել հաւաքել հարկերը եւ հայթայթել զօրքերի համար պատրաստուելիք պաշարի մի մասը: Թոմաս էֆէնդու առջեւը դրուած էր մի լայնատարած հունձք, ուր նրա սուր մանգաղը հանդստով գործում էր ... Այժմ փոխանակ երկու զաւիթների, նա սուացել էր իշխանութիւնից բուլթու պահելու իր մօտ որքան պէտք լինի զաւիթներ:

Եւ այդ բոլոր զրկողութիւնները հասնում էին Հայերին միայն, որովհետեւ մահմետականները պատրաստում էին մասնակցել պատերազմին եւ նրանցից ուրիշ ոչինչ չէր պահանջւում:

Բացի նրանից, որ հայ գիւղացիները կողոպտւում էին եւ իրանց 10 — 20 տարիների ընթացքում ձեռք բերած կայքերից մի անգամայն զրկւում էին, — բացի այդ դառն չգաւորութիւնից, նրանց տիրել էր մի ընդհանուր տարտամ, նրանց սպառնում էր մի ընդհանուր եւ աւելի սոսկալի անբախտութիւն: Մահմետական տարրի մէջ նըկատւում էր մի զազանային կատաղութիւն դէպի քրիստոնեաները, դէպի բոլոր «գաւուրները»: Ամենի բերնից լսելի էր լինում այն դժոխային բառը՝ «ջհաթ»: Մօլլաները, մուեթիները, զազիները եւ չէյխերը բորբոքում էին խառնիճաղանճ ամբոխի մոլեռանդութիւնը, զրդռում էին նրան, քաջալերով, թէ պատերազմը կրօնական է, թէ Սաամբօլումը չուտով պիտի է, թէ Սաամբօլումը չուտով պիտի բարձրացնեն «սանջակ շէրիֆը», եւ չուտով կը հրատարակուի սրբազան պատերազմը, եւ ամբողջ իսլամը պէտք է սուր բարձրացնէ քրիստոնեաների դէմ:

Այդ բոլորը մեծ հոգսեր պատճառեցին Գ. Սալմանեին, որին լաւ յայտնի էր այդ կատաղի չարժումների նըշանակութիւնը եւ նրանց սարսափելի հետեւանքը տեղային Հայերի վերաբերութեամբ:

— Շուտով կը կրկնուեն այստեղ Բօլգարիայի կոտորածներ, ասաց նա մի առաւօտ Վարդանին, — պէտք է չտապենք նախապատրաստել ժողովուրդը անձնապաշտպանութեան համար:

— Ես էլ մի այսպիսի բարբարոսութեան հետք զգում եմ ... պատասխանեց Վարդանը:

Այսպէս խօսելով, նրանք դուրս եկան ծերունի Խաչօի տնից եւ դիմում էին դէպի տէր - Մարուքի տունը, որի հետ միասը ունէին վերջացնել զըբոսրնների վերաբերութեամբ մի քանի օր առաջ կարգադրուած խորհուրդը, այսինքն, որպէս Վարդանը ասաց, ուզում էին տէրտէրի «բերնին մի փոքր իւղ քսել», որ նա լռէ, նրա փեսայ տիրացու Սիմօնին վարձել այժմ որպէս հսկող բանուորների վրայ, իսկ ապագայի համար խոստանալ մի պաշտօն նոր բացուելիք դպրոցների համար:

Նրանց ականջին զարկեց մի ձայն, զիւղի միջով անց էր կենում մի անծանօթ չարչի, եւ իր վաճառքների մասնաւորները մի առ մի կարդալով, դնում էր հրաւիրում:

— Սիրուն աղջիկներ, կարմիր հարսներ, ինձ բերեցէք ձեր փարանները, եւ կը տամ ձեզ լաւ ասեղներ, գոյնզգոյն թելեր, ոսկի մատնոցներ:

Զարչին մի վիթխարի մարդ էր, մազից ցլուխ հագուած ցնցոտիներով մէկը: Նրա վաճառքների ահագին արկղը, որ կրած ունէր թիկունքի վրայ, համեմատելով նրա մարմնի մեծութեանը, նոյն տպաւորութիւնն էր գործում, որպէս մի փոքրիկ մազ կարճ ընկած լինէր ուղտի կողքից: Զարչին ձախ ոտքից սաստիկ կաղում էր: եւ ամէն անգամ երբ օդօրում էր նա դէպի ձախ կողմը, կարելի էր մտածել, որ իսկոյն ցած կը գլորուի այդ Գոլիաթը, բայց ձեռքի ահագին զաւազանը նեցուկ տալով, պահպանում էր իր իրական հաւասարակշռութիւնը:

ՐԱՖՖԻ

(Շար.)

(*) Բիշթաշ վերմիշէլի նման պատրաստած մի խմորեղէն է:

ՀԱՐԱՉԱՏ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15 - 70
Chèque Postal Paris 1678 - 63

(ՆՐԹԵՒԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ՕՐԱԹԵՐԹԻ ՎԱՃԱՌԱՆՆԵՐ,—

	ՏԱՐԵԿԱՆ ՎՃԱՐՄԱՆ	ԿԻՍԱՄՍԵԱՅ	ԵՌԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ Գաղութներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40 ֆր
Անգլիա եւ Իտալիա	265 »	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	215 »	110 ֆրանք	

ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ
17
ՆՈՅԵՄԲԵՐ
MERCREDI
17 NOVEMBRE
1937

ԺԳ ՏԱՐԻ — 13e Année No. 3579 — ԽՄԲԱԳԻՐ՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՄԱՔԵԱՆ — ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

Ի՞ՆՉ ԿԸ ԿԱՏԱՐՈՒԻ Խ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՄԷՋ

Միջազգային մամուլը խրած՝ քաղաքական կացութեան ճախճախուքին մէջ, չատ քիչ կը դրպղի Խ. Միութեան ներքին փոթորիկներով :

Ամէնէն կարեւոր թերթերն անդամ կը գոհանան օրը օրին տեղեկութիւններ հաղորդելով, երբեմն ալ ուղղակի կամ անուղղակի թղթակցութիւններ, յօդուածներ տպելով : Մանաւանդ Ֆրանսական թերթերը վերապահ դիրք մը բռնած են : Անգլիական եւ ամերիկեան մամուլը քիչ մը աւելի ուշադրութեամբ կը հետեւի անցուդարձին, մանաւանդ թղթակիցներու եւ մանագէտ աշխատակիցներու միջոցաւ : Իսկ հարեւան երկիրներու, մանաւանդ պէս Լեհաստանի եւ Գերմանիոյ մամուլը ամէնէն աւելի սեւ լուրերուն տեղ կուտայ : Եւ ընդհանրապէս անոնց միջոցաւ է որ կ'իմացուին չատ մը զարմանիքներ, աւելի կամ պակաս վաւերական :

Պարբերական մամուլը քիչ մը աւելի հետաքրքրութիւն կը ցուցնէ, համաձայն իր հայեցողութեան :

Այսպէս, վերջերս բաւական լուրջ ուսումնասիրութիւն մը հրատարակեց «Ռեվիւ տը Փառի», Պ. Դաբրովիչի ստորագրութեամբ :

Յօդուածագիրը, հիմնուելով խորհրդային մամուլէն քաղուած տեղեկութեանց վրայ, կը պարզէ տեսակէտ մը որ կրնայ վիճելի համարուիլ, բայց արժանի է ուշադրութեան :

Իր տեսութեան համաձայն, երեք հիմնական պատճառներ տեղի տուած են վերջին վերիվայրումներուն :

Առաջինը՝ հաստատուած կարգուսարքին անանկութիւնն է, բոլոր ճակատներուն վրայ — հարաւարեւմտեան, հողագործական եւն. : Արտադրութիւնը չէ աւելցած, հակառակ հնգամեայ ծրագիրներուն : Մանաւանդ կերը կը ձգձգի կը հետանայ, վախնալով քաղաքական հալածանքներէ, բանուորները պէտք եղածին պէս չեն աշխատիր կամ չեն գոհացներ : Եւ խորհրդային մամուլը ամէն օր մերկացումներ կը կատարէ, երեւան հանելով անվերջ թերակատարումներ, զանցառութիւններ կամ «վնասարարութիւն» :

Երկրորդ պատճառը, միշտ համաձայն նոյն աղբիւրին, այն է որ խիստ գաղտնի եւ յեղափոխական խլրտումներ երեւան եկած են : Ամէնէն ծանր հարուածը կը կազմէր զինուորականներուն դաւադրութիւնը, « որ քիչ մնաց պիտի յաղողէր» : Այս դաւին գլխաւոր կազմակերպիչներէն մէկին էր մարաջախտ Թուխաչեւսկի, բայց անոր գլուխը կը գտնուէր Կամարնիկ, որ անձնասպան եղաւ : Յօդուածագրին կարծիքով, քանի մը զօրականներ որոշեր էին իրենց օձիքը ազատել Սթալինէն եւ իր խմբակէն, «բայց չատ քաջքշեցին գործը, ԵԿԺովի գործակալները լուր առին եւ արագօրէն հաշուեյարդարի ենթարկեցին զայն » :

Երրորդ պատճառը կը համարուի խորհրդարանական ընտրութիւնը, որ պիտի կատարուի նոր սահմանադրութեամբ : Քուէարկութիւնը գաղտնի ըլլալով, Սթալին կ'ուզէ իր մականին տակ ունենալ բացարձակապէս հաւատարիմ տարրերէ կազմուած խորհրդարան մը : Դեռ անցեալ օգոստոս 17ին, Փրավտա, կուսակցութեան պաշտօնաթերթը, հետեւեալ ազդարարութիւնը կ'ուղղէր խորհրդային քաղաքացիներուն.— « Ընտրութիւնները չեն կրնար կատարուիլ առանց ամբողջովին, վերջին վար նորոգելու վարչական մեքենան, պաշտօնի կոչելով մինչեւ ծայրը Լէնին - Սթալինի կուսակցութեան անձնուէր քաղաքացիներ » :

Յօդուածագրին կարծիքով, Սթալին դեռ երկու տարի առաջ որոշած էր ոչնչացնել կամ բանտարկել հին բոլշեւիկները (անչուչտ ասոր համար էր որ լուծեց անոնց Միութիւնը) : Յետոյ սկսաւ հետապնդել միջին դէմքերը, զօրականները եւն. : Այնպէս որ, այլ եւս ոչ անցեալը արժէք ունի, ոչ ալ կուսակցական աստիճանը :

Աղդանշանը տրուելով կեդրոնէն, տարածուեցաւ բոլոր հանրապետութեանց մէջ, եւ մենք տեսանք «մերկացումներ»ու, «մաքրագործում »ներու եւ գնդակահարութեանց չարք մը, որ աննախընթաց է ազգերու պատմութեան, մինչեւ անդամ բոլշեւիկեան տարեգրութեանց մէջ : Աննախընթաց՝ թէ տարողութեամբ եւ թէ բարբարոսութեամբ : Ինչպէս Մոսկուայի կամ Լէնինկրատի, նոյնպէս 11 հանրապետութեանց եւ միւս ինքնավար շրջաններու մէջ գրեթէ չմնաց մէկ հատիկ ականաւոր դէմք, պետական կամ կուսակցական վարիչ, հիմնադիր կամ դործիչ, որ գնդակահարուած, բանտարկուած, աքսորուած, կամ առնուազն արատաւորուած եւ անկիւն մը նետուած չըլլար :

Եւ ալեւորը չէ վերջացած տակաւին : Եղան պարագաներ, — եւ դեռ ամէն օր կ'արձանագրուին — երբ հազիւ պաշտօնի կոչուած գործավարներ, քարտուղարներ եւ ուրիշ պաշտօնատարներ իրենց կարգին սեւցան, դարձան « ժողովուրդի թշնամիներ եւ լիժեր» : Անոնք տեղին համեմատ կը կոչուին «տրոցկիստ - բուխարինեան վիժուածքներ», «գերման եւ ճափոնական ագէնտներ», վնասարար, քանդիչ, լրտես եւն. : Իսկ մեր աշխարհին մէջ, կովկասեան երկնքին տակ, այդ ածականներուն վրայ կը բարդուին աւելի դունաւոր բառեր,— « Դաշնակ, մենշեւիկ, մուսաւվաթական » , եւ կամ «մանկլաւիկներ» սեւ ցանկն անցած, գնդակահարուած կամ բանտարկուած վարիչներու : Օրինակ, Հայաստանի մէջ՝ «մանկլաւիկները ժողովուրդի թշնամի Ամանջեանի, Ամատունիի, Գուլոյեանի» եւն. :

Տարակոյս չկայ թէ այս ընթացքով, մինչեւ դեկտեմբեր 12, մէջտեղը մնացած պիտի ըլլան միայն Սթալինն եւ Ընկ., իրենց ափ մը համաճիկներով — մէկ օրէն միւսը տապալելու դաւադրապարտուած գործակալներով : Իսկ ինչ որ խորհրդարան կը կոչեն, պիտի դառնայ հասարակ լսարան մը, ուր մարդիկ միայն «գալ պ'ուլ» ըսելու իրաւունքը պիտի վայելեն :

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԱՆԳԼԻՈՅ ՊԱՏՈՒԻՐԱԿԸ ՊԵՐԼԻՆԻ ՄԷՋ

»»»» ◦ ««««

Քաւևև չատ ժամ առաջ մեկնեցաւ

Լորտ Հալիֆաքս, Անգլիոյ արտակարգ ներկայացուցիչը, որ չորեքշաբթի պիտի երթար Պերլին, Լոնտոնէն մեկնեցաւ 24 ժամ առաջ, երեքշաբթի եւ այսօր Գերմանիա կը գտնուի արդէն : Անգլիական կառավարութիւնը անհրաժեշտ գտած է փութացնել մեկնումը, նկատի առնելով գերմանական թերթերուն բռնած դիրքը : Ինչպէս գրած էինք երէկ, անոնք բացորոշապէս կը հաստկցնէին որ յետաձգուի այցելութիւնը : Ուրիշ պատճառ մըն ալ այն է որ Անգլիա կ'ուզէ տեղին վրայ առուգել Հիթլէրի վերջնական դիտումները, անոր հրապարակային արտայայտութենէն առաջ :

Կառավարական շրջանակներու մէջ կը հերքեն այն լուրը թէ Անգլիոյ ներկայացուցիչը սակարկութեան պիտի մտնէ Հիթլէրի հետ, քանի մը տարի եւս խաղաղութիւն պահելու համար : Կը հերքուի նաեւ այն լուրը թէ արտաքին նախարար Պ. Իդըն հրաժարական տուած է, իրեն համար նուաստացուցիչ գտնելով լորտ Հալիֆաքս առաքումը : Ընդհակառակն, Պ. Իդըն չատ բարեդէպ կը գտնէ անոր ճամբորդութիւնը, քանի որ լորտը մեծ համարում կը վայելէ Գերմանիոյ մէջ :

Լոնտոնի թերթերը կը պնդեն թէ լորտը պարզապէս տեղեկութիւններ պիտի քաղէ, փոխանակ բանակցութիւններ վարելու : Իսկ Պերլինի թերթերը դիտել կուտան թէ Գերմանիա այլեւս արամադիր չէ որ եւ է նոր հարցարանի պատասխանելու, եւ կ'ուզէ որ հաւասար պետնի վրայ խօսին իրեն հետ : Լոնտոնի աշխատաւորական թերթերը կը քննադատեն կառավարութեան ընթացքը, ըսելով թէ Զէմպըրլէն ինքնագլուխ կը գործէ, առանց արտաքին նախարարին կարծիքը առնելու :

Ամէն պարագայի մէջ, լորտը Պերլին կը գտնուի արդէն եւ այսօր - վաղը կ'իմացուին իր պաշտօնին մանրամասնութիւնները :

Տասնչորս պետութիւններ կը մեղադրեն ճափոնը

Մինչ անդին ճափոնական բանակը կը յառաջանայ բոլոր ճակատներուն վրայ, ճամբան հարթելով դէպի Չինաստանի մայրաքաղաքը՝ Նանքին, ասդին, Ժընեւի մէջ, չահակից պետութիւնները բանաձեւ կը մշակեն :

Նոյեմբեր 15ին, Ժընեւի խորհրդաժողովը 1ի դէմ 14 ձայնով բանաձեւ մը քուէարկեց, որուն համաձայն խստօրէն կը դատապարտուի ճափոն, ուղղակի խախտած ըլլալով չինական դաշնագրին տրամադրութիւնները : Հակառակ քուէարկած էր միայն Իտալիա, որուն ներկայացուցիչը ապդարարեց թէ բանաձեւը կընայ «չատ ծանր բարդութիւններ» առեղծել : կը նշանակէ թէ Իտալիա այլեւս պիտի չմասնակցի որ եւ է ժողովի : Սկանտինաւեան երեք պետութիւնները յայտնեցին թէ ձեռնպահ կը մնան, առանց որ եւ է պատճառաբանութեան :

Բանաձեւին քուէարկութենէն վերջ, խորհրդաժողովը յետաձգուեցաւ մինչեւ երկուշաբթի : Մինչ այդ, պատուիրակները նոր հրահանգներ պիտի ստանան իրենց կառավարութիւններէն, մանաւանդ պատասխանելու համար թէ ինչ դիրք պիտի բռնել, եթէ բանաձեւը ամրութեան դատապարտուի : Շաբաթ օրուան նիստին մէջ, չինական պատուիրակը առաջարկած էր դրամ եւ դէնք ճարել Չինաստանի, , քանի որ ճափոն կը մերժէ որ եւ է միջնորդութիւն : Միեւնոյն ատեն ծրագիր մը ներկայացուց, որպէսզի պատժական տնօրինութիւններ ձեռք առնուին ճափոնի դէմ, ինչպէս եղաւ Իտալիոյ դէմ, Եթովպիոյ պատերազմին առթիւ :

Ծրագրի մը համաձայն, ճափոն տրամադիր է բանակցութեան մտնելու ուղղակի չինական կառավարութեան հետ, պատերազմը դադրեցնելու համար : Ճափոնի վարչապետը պատասխանելով կարգ մը հարցումներու, յայտնեց թէ իր կառավարութիւնը պիտի ջանայ համոզել որ Չինաստան վանէ հակայնավարական ապդեցութիւնը, սակայն բացարձակ պայման չի դներ որ միանայ հակաբոլշեւիկ ուխտին : Միւս կողմէ, ճափոն երբեք տրամադիր չէ որ եւ է միջնորդութիւն ընդունելու :

Չինական պատուիրակութիւն մը, որ Պերլին կ'երթար, կանգ առաւ Հոմի մէջ, տեսակցելու համար Մուսոլինիի հետ :

**** Կոխնները կը չարունակուին սաստկութեամբ : Ճափոնցիները բուռն ամրակոծումներ կ'ընեն վերջը, որու ընթացքին 700 ռումբեր արձակուեցան, մօտերէն Սուչէու քաղաքին եւ կը սպառնան կործանիլ զայն, եթէ անձնատուր չըլլայ : Միեւնոյն ատեն ուրիշ քաղաք մը դրաւեցին, 5000 դերի բռնելով : Իրադեկներ կ'ըսեն թէ Նանքինի ճամբան բաց է այժմ :*

Գնդ. տը լա Ռոքի 17 դատերը եւ զարմանալի յայտնութիւններ

»»»» ◦ ««««

Գնդ. տը լա Ռոք 17 նոր դատեր բացաւ Սէնի 10րդ պատժական ատեանին առջեւ, անուանարկութեան համար : Երկու կողմերու կուսակիցները խռնուած էին դատարանին մէջ :

Գլխաւոր վկաներէն մէկին էր նախկին վարչապետ Պ. Թառարիւ, որ կրկնեց Լիոնի դատավարութեան առթիւ ըրած յայտնութիւնները, պնդելով թէ գաղտնի վարկերէն դրամ վճարած է գնդապետին : « կարեւորը այն չէ թէ գնդ. տը լա Ռոք ամսուն 28ին, 29ին թէ 30ին կը ստանար ամսականած դումարները, իմ նախարարութեան օրով, այլ այն թէ իրապէս կը ստանար : Երբ ես այլեւս արամադրելի դումար չունէի, գնդապետը դրկեցի վարչապետին (Լավալ) : Այս կարդի ներկայացումները կը վերջանան վճարումով» : Փաստաբանը հարցուց թէ նորէն պաշտօնի անցած առեն 150.000 ֆրա՞նք վճարած է : Պ. Թառարիւ պատասխանեց—«Կը վախնամ որ իրականէն վար դումար մը ըած ըլլամ » :

Նախկին վարչապետը յիշեց թէ պատրաստ է իր տնտեսուհին ալ վկայ կանչելու, քանի որ անոր կողմէ կ'ընդունուէր գնդապետը : Ցետոյ մանրամասնօրէն պատմեց թէ ամբողջ 18 ամիս նպաստ վճարած է գնդապետին, թէ

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՍՈՒՐ ՁԵՐ ԵՒ ՊԱՐԱՆՈՑ ՄԵՐ

Հեռաւոր, հեռաւո՛ր երկրի մը, Քալիֆորնիոյ Լօս Անճելոս քաղաքին մէջ կը հրատարակուի շաբաթաթերթ մը, «Նոր Ուղի» :

Ինչպէս միւս կարմիր թուքակնեբրու, իր պաշտօնն է «տավուղ-զուռնա» զարնել եւ խորհրդային կարգերը փառաբանել, սեւ Ապարը ներմկցնելու, մածուկը սեւցնելու աստիճան : Մանաւանդ երբ հարցը կը վերաբերի Հայաստանի :

Շաբաթաթերթը հոկտեմբեր 22ի թիւին մէջ, երեք սիւնակ երկաթագիր խորագրի մը տակ «Հայ ժողովուրդի թշնամիները» հռչակելով իր բէկուան կուռքերը, Ամատունի, Գուլոյեան, Ակորով, Գումեդին եւ միւսները — հետեւողութեամբ Մոսկուայի պաշտօնաթերթին — խմբագրական մըն ալ կը թխէ :

— « Մեր առջեւ է զաւեշաններու վոհմակ մը : Ահաւասիկ մարդիկ, որոնք կուսակցական տոմսը ծոցերնին դրած, իրենք զիրենք ապահով կ'ըզգային Դաշնակցութեան ֆաշիստական քաղաքականութիւնը վարելու Հայաստանի մէջ, դեկավարելով մասներիտասարդական խումբեր, սպանելով կոլտնտեսականներ, տեսորի ենթարկելով զիրենք քննադատող բոլշեւիկներուն, յանախ պատանելով չինարարական հսկայ յաւակնոտումներ, ապդային երկպառակութեան որոմ ցանելով, փճացնելով բերրի այդիներ, քանդելով բնակելի չէնքեր, խարելով Խորհրդային իշխանութիւնը եւ կոմունիստ կուսակցութիւնը :

Եւ դուք, հայ ժողովուրդի դաւաճաններդ, չէիք կարող յաչտ խաբել հայ ժողովուրդին : Արթնցած է հայ ժողովուրդը : Արթուն է անոր Խորհրդային իշխանութիւնը : Սուր է աչքը անոր բոլշեւիկ կուսակցութեանը : Ընդմիշտ հատու է ու մերկացած Զերժինսկիի - ԵԿԺովի լէնինեան - ստալինեան սուրը : Անխնայ է ան բոլոր անոնց դէմ, որոնք թշնամի են աշխատաւոր ժողովուրդներուն ու անոնց եղբայրական համակեցութեանը :

Մենք, Խորհրդային Հայաստանի հարազատ բարեկամներս, կը շնորհաւորենք մեր ժողովուրդը իր այս պատմական յաղթութեանցը համար, որմէնցմով նա կը դիմաւորէ Մեծ Հոկտեմբերի 20ամեակը եւ Նոյեմբերի 17րդ տարեդարձը : Թող մեր թշնամիները սարսափին այս յաղթանակներուն ի տես : Թող Դաշնակցութիւնը մոխիր ցանէ իր գլխուն : Թող հայ ժողովուրդի թշնամիները ողբան իրենց կաթնեղբայրներուն բախտը » :

Գլուխ - գործոց մը՝ սա «Զերժինսկի եէժովի սուրը » :

Հիները կ'ըսէին,— «Սուր ձեր եւ պարանոց մեր» : Բայց, շատ աւելի վայելուչ համ այս «զոլամ»ները :

Եւ ուրէն միտքս կ'իյնայ Հայնէի երգը :

— « Ո՛, ի՛նչ մեծ երանութիւն է ատամնակ լինելը » :

Բայց իրաւունք ունին : Չեկայի վարիչներուն «հատու եւ մերկացած սուրը» իրենց գլխուն չէ որ կ'իջնէ :

Այս ապուշները երէ պուտ մը խելք ունենային, գոնէ «Իւմանիթէ»ի կը հետեւէին :

Արդարեւ, Ֆրանսայի համայնավար կուսակցութեան կեդրոնական օրգանը երկար ատենէ ի վեր կը նախընտրէ խոհեմ լռութիւն պահել Խ. Միութեան անցուդարձի մասին, արձանագրելով միայն շոնդալից դէպքերը կամ լուսացնցուղ «ոէֆլամ»ները :

ՎԱՀԷ

ՄՈՍ Պ. ՓՕԼ ՖՕՇԷԻ

Ցաւով կ'իմանանք մահը Պ. Փօլ Ֆոշէի, ուսուցիչ Փարիզի ազգ. երաժշտանոցի :

Հանգուցեալը 57 տարեկան էր եւ ծանօթ՝ հայկական շրջանակներու : Ապրիլեան սպահանդէսին առթիւ, քանիցս մասնակցած է երաժշտակ. բաժնին, եւ իր դաշնաւորած եղանակներն էին որ կ'երգէր Հայկանոյշ Թորոսեան (Տէր Ողորմեա, Հրեշտակապին, Ուրախ լեր) : Ունի բազմաթիւ հեղինակութիւններ և ուսումնասիրած է հայ եկեղեցական երաժշտութիւնը : Դամբանականը խօսեցաւ Պ. Անոի Ռապօ, տնօրէն Փարիզի ազգ. երաժշտանոցին :

Նորանոր «մերկացումներ» Խ. Միութեան մէջ

Գերմանական թերթերը կը հաստատեն թէ ձերբակալուած է Տիխին Լուսնաչարսկի, կրթական նախկին գործավարին այրին : Իր ամուսնին մահէն վերջը, Տիխին Լունաչարսկի տպրուստի միջոց չունենալով, Չեկային մէջ մտած էր : Դեռ քանի մը չարաթ առաջ, կը ծանուցուէր թէ նշանուած է բեւեռախոյզ Շմիտի հետ : Կ'ըսուի թէ Տիխինը ձերբակալուած է իբրեւ բարեկամը Լունաչարսկիի, որ տասը տարի բանտարկութեան դատապարտուեցաւ : Ուրիշ լուրի մը համաձայն, նշանածը ինք թերթերու եւ ձայնասփիւռի միջոցաւ մատնած է Տիխին Լունաչարսկին, իբրեւ դաւադիր ամբաստանելով զայն :

*** Զրոյցի մը համաձայն, ձերբակալուած է Պ. Տալա, խմբագրապետը կառավարական պաշտօնաթերթին՝ «Իզվեստիա»յի : Կալանաւորը միեւնոյն ատեն վարիչն էր Կեդր. Կոմիտէի մամուլի բաժնին : Եթէ լուրը ճիշդ է, պաշտօնաթերթին երրորդ դլխաւոր խմբագիրն է որ կ'իյնայ, հռչակաւոր Ռատէքէն եւ Բուխարինէն վերջը :

Լոնտոնի թերթերը կը գրեն թէ Լոնտոնի խորհրդային դեսպանատան զինուորական, նաւային եւ օդանաւային կցորդները Մոսկուա կանչուած են եւ այլեւս պիտի չվերադառնան : Զրոյցի մը համաձայն, դեսպանը, Մայսկի եւս Մոսկուա կանչուած է :

*** Տիխին Մոլոթով փոխ - գործավար նշանակուեցաւ պարենաւորման գործավարութեան : Գրեթէ հինգ տարիէ ի վեր վարիչն էր անուշահոտութեանց հաստատութեան :

— • —

ՊԱՂԵՍՏԻՆԻ ԽՌՈՎՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ սաստկացած ըլլալով, հոգատար իշխանութիւնը ձերբակալեց մօտ երեսուն հրեայ վերաքննականներ : Կացութիւնը լարուած է Երուսաղէմի, Եաֆայի եւ Թէլ - Աւիվի մէջ :

45 ՀՈՂԱԳՈՐԾՆԵՐ դատի քաշուեցան Հոմի մէջ, ամբաստանուած ըլլալով թէ վերակազմած են համայնավար կուսակցութիւնը : Ձերբակալութիւնները կատարուած էին փետրուարէն յետոյ :

ՀԱՑԸՐ ԲԱՆՏԻ ՄԷՋ ԿԱՅՈՒԵՑԱՒ, կինն ու աղջիկը իրենք զիրենք թունաւորեցին մէկ օրուան մէջ : Բանտարկեալն էր նախկին պետական պաշտօնեայ մը, որ ամբաստանուած էր իբրեւ զեղծարար : Վերջին տեսակցութիւնը տեղի ունեցաւ առջի օր, բանտին մէջ, եւ երեքը մէկ վճռեցին անձնասպան ըլլալ :

ԵՐԿՐԱՇԱՐԻԻ բուռն ցնցումներ զգացուեցան Սթալինպատի, Թաշքէնտի եւ Ասքանտի մէջ (Կեդր. Ասիա) : Բազմաթիւ տուներու պատերը ճեղքուեցան եւ բնակիչները փողոց թափեցան :

Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒ ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆԸ արտակարգ նիստի հրաւիրուեցաւ նախագահ Բօգվէլթի պատգամագրով, որ չարք մը ընկերային բարենորոգումներ կը թելադրէ :

ԵՐԵՒԱՆԻ ՆԱՀԱՊԵՏԸ ԵՒ "ԹԸՆԱՒՈՐ" ԼԵՒՈՆԻ ՊԱՏՃԱՌԸ...

(Ք. Ե. վերջին տող)

Ցաւալի ուշադրութեան արժանացաւ Ձեր կողմէ, որ Ձեր ներկայացուցիչ Ս. Ա. Ղ. Ս. Ա. Ղ. Ս. Ա. Ղ.

Լ Ո Ւ Ս Ի Ն Ե Ր Ի Մ Ե Ջ

(ԱՐՁԱԿԱՊԱՏՈՒՄ)

»»» • «««

Հայտնի ռուսական բառերը ամենայն հանգստությամբ ներթափանցել էին հայերենի մեջ, ինչպես ներթափանցում են ամեն տեղ ամեն ժամանակ օտար բառերը, որոնք ունեն ավելի հարուստ իմաստ, քան մեր լեզվի համապատասխան բառերը։ Ռուսերենից մտած բառերը հայերենի մեջ ոչ միայն չեն խանգարում, այլ ընդհակառակն՝ հարստացնում են մեր լեզուն

25 կամ 26 անգամ ընդունած է զայն: Նկարագրեց նոյնիսկ գնդապետին հագուստ - կապուտը, եւ աւելցուց.— « Երբ ղրամը կը յանձնէի, ոտքի կ'ելլէր, կրունկները կը շաչեցնէր ըստ աւանդութեան եւ կ'ըսէր.— « Որին մեծարանքս, պ. նախագահ»:

Պ. Թառոխէօ դատարանին յանձնեց գնդապետին գրած հաւատարմական նամակները լուսանկարները: Գնդապետը պատասխանելով, խոստովանեցաւ թէ պ. Թառոխէօյի տունը գացած է: Ցետոյ երբ տեսարան մը կը նկարագրէր, ըսելով թէ «արցունքներ կ'երեւային նախկին վարչապետին աչքերուն մէջ», Թառոխէօ բողոքեց.— « Ես երբեք չեմ լար, պարոն որ լա Ռօք»:

Դատավարութիւնը շարունակուեցաւ երէկ ալ, նոր նոր յայտնութիւններ - բով:

Զախակոմէան թերթերը անխնայ հարուածելով նախկին Հրեղէն Խաչե - րու հրամանատարը, մէեւնոյն ատեն կը պահանջէին Գերագոյն Ատեանին յանձ - նել պ. Թառոխէօն, ամբաստանելով թէ ան պետութեան դրամները մսխած է, ֆաշական դաւադրութիւն մը սարքելու համար:

Երբ պ. Թառոխէօ առաջին անգամ վկայեց Լիոնի դատավարութեան ա - տեն, գնդ. որ լա Ռօք բացագանչեց եւ յետոյ ալ ըրեց թէ նախկին վարչապե - տը սուտ կը խօսի: Փարիզի դատավարութեան մէջ, պ. Թառոխէօ ըսաւ թէ ամէն տեսակ նախատինք լսած է իր կեանքին մէջ, բայց երբեք «Թառոխէօյի նման ստախօս» չէն ըսած, մինչդեռ Սէն Սիոի մէջ կ'ըսեն,— «Ստախօս որ լա Ռօքի պէս»:

Դատավարութեան առեն բողոքի նամակ մը ղրած էր այրի Տիկին Տու - մէրկ, հաստատելով թէ իր հանգուցեալ ամուսինն ալ գիտէր որ ղրամ վճար - ուած է:

ՋԱՆԱՁԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

Պելժիոյ Թագաւորը Լոնտոն գնաց երէկ, քաղաքական կացութեան մա - սին խորհրդակցելու համար:

Կիցեօթինի վարպետը, պ. Տէպլէր, որ 67 տարեկան է եւ 300 մահա - պարաններ գլխատած է մինչեւ հիմա, կըմերժէ գլխատել վերջին դատապարտ - եալը, Տիկին Ժոզէֆին Մոբի: Այս կինը մահուան դատապարտուեցաւ խեղ - դած ըլլալով իր հարսը: Ֆրանսական օրէնքով, կիյեօթինը դահիճին անձնա - կան սեփականութիւնը կը համարուի, հետեւաբար պետութիւնը չի կրնար պարտադրել որ գլխատէ մահապարտ կինը: 1887 յունուար 24էն ի վեր, երբ գլխատուեցաւ Ժերժէթ Թոմա, ո եւ է կին չէ գլխատուած կիյեօթինով:

Վեց Թունաւոր կարիճներ մոգուած էին դիանականի մը կողմէ, ինք - նաշարժ մը մէջ: Բարեբախտաբար մոացրիւ գիտնականը ժամանակին արթնա - ցաւ եւ լուր տուաւ ոստիկանութեան, որ քննութեան ձեռնարկեց: Քանի մը ժամ վերջը չարժավարը վերադարձուց վտանգաւոր պայուսակը, առանց բա - ցած ըլլալու:

Մոսկովիացին կը հեռադրեն թէ խիստ կանոնադիր մը հրատարակուեցաւ ոդեւից ըմպելիներու վաճառման մասին: Իրրեւ հետեւանք, փակուեցան 52 կապելաներ եւ վերածուեցան պաղպաճառի խանութներու: Ոգեւից ըմպելի - ներու վաճառումը խստօրէն արգիլուած է այն ճաշարաններուն մէջ որ կը գտնուին գործարաններու եւ գպրոցներու մօտ, ինչպէս եւ գլխաւոր նպարա - տուներուն եւ սրճարաններուն մէջ: Միայն քանի մը խանութներ պիտի կրնան վաճառք ծախել, այն ալ չիշերու մէջ: Արգիլուած է նաեւ ծխախոտ ծախել 16էն վար տղոց:

Իսի լէ Մուլինոյի կապոյտ խաչի «Խրիմեան» դպրոցի նորոգութեան տաքիւ եղած նուիրատուներու ցան - կը:

Պ. Պ. Վահան Պուլտուքեան, Ար - թահամ Պաղտիկեան, Գրիգոր Էնկից - եան, Նուբհան Փափազեան 50ական ֆրանք: Տիգրան Մխիթարեան, Հայ - կազ Մանուկեան, 30ական: Մեհրան Պալեան, Հայկ Սարխոչեան, Պետրոս Կարապետեան 25ական, Զատիկ Զա - տիկեան, Դաւիթ Զօլաքեան, Կարա - պետ Վարպետ, Մեհրան Մարզար - եան, Կերմերլեան եղբարք 20ական: Տիկին Տէմիրճեան, Պ. Նշան Եգիկիէ - եան, Յակոբ Պասմաճեան, Յակոբ Զա - տիկեան, Համբարձում Համբարեան, Նիկողոս Գարաճեան, Լեւոն Բունաբ - ճեան, Գեղամ Բունաբճեան, Եաղը - ճեան, Տիկին Պզտիկեան, Տիկ. Ալեք - սանեան, Պ. Մուշեղ Սեւեան 10ական: Ոմն, Պ. Սահակ Պօյաճեան, Մելիք Գրիգորեան, Միհրան Գարակէօզեան, Գրիգոր Գոտաեան, Յակոբ Ալեքսան - եան, Յակոբ Հանըմեան, Յակոբ Համ - բարեան, Մարտիկ Ադամեան, Գրի - գոր Սիմակոնեան, Տիկին Գարակէօզ - եան, Պ. Ասանիա Բերլոշեան, Տիկին Տէսաէկիել Աշնամեան, Պ. Մեհրան Մարկոսեան, Տիկին Ուզունեան, Տի - կին Մանուկի Մեհրանեան, Պ. Յակոբ Վահանեան, Օրիորդ Պայծառ Պալ - եան 5ական, Ղազար Դանիէլեան 20 ֆրանք: Գումար՝ 665 ֆրանք:

Հոկտ. 29ի դումարը՝ 3098: Ընդհ. դումար՝ 3763 ֆրանք:

Հ. Յ. Միութեան Մարսէյլի Մաս - նաճիւղի Վարչութեան վճռակամաղէն չահած են հետեւեալ թիւե - րը՝ 726 լոթըրի նասիոնալ, 992 մահ - ճակալի ծածկոց, 726 ինքնահոս գը - րիչ, 930 կնոջ հովանոց, 552 մկն չիշ օ որ քոլոն, 576 կնոջ կօշիկ (նուիր - ուած Պ. Անդրանիկ Մուշեղեանէ), 289 մկն տուփ գունաւոր մատիտ, 25 վախիյոն փողկապ, 630 վեց հատ թաշկինակ, 291 սթիլօ-մին, 1053 եր - կու հոտուկտ օճառ:

Ծանօթ.— Մինչեւ մէկ ամիս չառ - նուած առարկաները կը մնան Միու - թեան: Դիմել՝ Միութեան կեդրոնա - տեղին՝ Bar Massis, 7 Rue des Petites Maries, (Marseille):

Le Gérant : H. STEPHAN

Imprimerie A. DER (AGOPIAN)

17. Rue Damesme — PARIS (13)

Հ. Յ. Դ.

Փարիզ

Անթէնի «Արաս» ընտանեկան ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր քսկնելները այս Ուրբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին ծանօթ հրաւաքատեղին:

Գաղատ

Սէն Շամոնի «Վարուժան» խումբի ընկերական ժողովը այս Ուրբաթ երեկոյեան ժամը 9ին «Վարուժան» Ակումբին մէջ: Բոլոր ընկերները ստի - պողաբար կը հրաւիրուին:

ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՅ ԵՐԻՏՍԱՐԴՈՒԹԻՒՆ ՄԻՈՒԹԻՒՆ

Յառաջիկայ դասախօսութիւնը տեղի պիտի ունենայ, 18 Նոյ., Հինգշաբթի երեկոյ, ժամը 9ին իր կեդրոնատեղին 8 Rue Bossuet, *Փա - րիզ: Կը դասախօսէ Փրօֆ. Մ. ԲՈՒՆԻԱԹԵԱՆ, նիւթ՝ Ներկայ «Տետ - սական Տագնապները: Կը խնդրուի ճշդապահ ըլլալ:*

«ՀԱՒԻՐՏ ԳԱՐԱԿԷՕԶԵԱՆ ՀՕՄ»ի Նախկին Սանուց Միութիւնը կուտայ իր տարեկան մեծ պարահանդէսը, Շաբաթ 4 Դեկտ. Ets. Susseth *սրահին մէջ,* 206, Quai de Valmy, Paris *Մէթրօ Ժօռէս: Կը խնդրուի նկատի առնել այս թուականը:*

Մարդիկանայ կազմակերպութիւններու ուշադրութեան

ՀԱՅ ԵՐԱԺՇՏԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ տարեկան հաւերգը տեղի պիտի ունե - նայ 13 փետր. 1938 կիրակի կէսօրէ վերջ. ժամը 17ին, ՍԱԼ ԲՐԱԹի մէջ, ղե - կավարութեամբ Պ. *ՕՐԱՑ ՊԱՐԹԵՒԵԱՆի*, կը խնդրուի նկատի ունենալ այդ թուականը:

Պատրաստուեցէք «ԱՐՇԻԻ» ակումբի պարահանդէսին

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ

ՐԱՖՖԻ ծննդեան հարիւրամեակի յոբելեանին առթիւ հայ թա - տերական յարգանքի արտայայտութիւն:

21 Նոյ. կիրակի երեկոյ ժամը 9ին Սօսիէթէ Սաւանթի սրահին մէջ 8 Rue Danton, *մէթրօ Օտէոն կամ Սէն Միշել: Կը ներկայացուի առաջին անգամ ըլլալով*

ՋԱԼԱԼԷԴԻՆ

Կը մասնակցին Փարիզահայ թատրոնի լաւագոյն ուժերը:

ՀԱՅ ԵՐԳԻՉՆԵՐՈՒ ՄԵԾ ԽՈՒՄԲ

ՀԱՅ ԳԵՐՈՒՀԻՆԵՐՈՒ ՊԱՐԸ

Մուտք 15, 10 եւ 5 ֆրանք

Տոմսերը կը ծախուին գրատուն Հրանտ Սամուէլէ:

ԵՂԻՇԷ ԱՐԶՈՒՄԱՆԵԱՆ

ՁԱՄԲՈՐԴՈՒԹԵԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ

AMERICAIN LLOYD
48 rue de la République
Մարսէյլ. Tél 0 47-32 եւ 0.74-51

ORIENT LLOYD
7 rue Auber, Paris
Tél. Opéra 67-77 67-78

Նաւային բոլոր ընկերութիւններու ներկայացուցիչ:

Զոհասկներ՝ ամէն տեսի համար: Հայ ճամբորդներու համար ժամանաւոր գին: Ցանքաք եւ թեթեւիկներ աշխարհի ամէն կողմը

ՎԱՍԱՀԵԼԻ ՏՈՒՆ

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Սէնթ Էթիէն.— Մեր խորին շնոր - հակալութիւնները կը յայտնենք ամէն անոնց, որոնք թերթով, նամակով եւ հեռագրով ցաւակցութիւն յայտնեցին մեր սիրելի զաւկին՝ Յովհաննէսի տըղ - խուր մահուան առթիւ: Մասնաւոր շնորհակալութիւն մանաւանդ տեղ - ւոյս «Անտօք» ենթակոմիտէի բոլոր ընկերներուն, որոնք յանձն առին թաղման բոլոր ծախսերը: Շնորհակալ ենք նաեւ Ֆ. Կ. Պաչի Մանուճիւղին եւ բոլոր անոնց, որոնք ծաղկեպսակ - ներով մասնակցեցան տխուր յուղար - կաւորութեան:

Տէր եւ Տիկին Գարեգին Իշխանեան

ԿԸ ՓՆՏՈՒԻ

— Սօլաք Պօյաճեան (Զէքմէկի, կա - սարիոյ շրջան), որ այժմ կը գտնուի Պոլիս կը փնտռէ իր հօրեղբօր աղջիկը եւ անոր թոռը՝ Հաճի Զմրուխտ եւ Սը - բապիոն Պօյաճեանները: Մարսէյլ կամշրջանները կը բնակին: Ճանչցող - ներէն կամ հասցէն գիտցողներէն կը խնդրուի իմացնել՝ Շահան Զոտեա - նին, 7 Rue du Coq, Valence-Drome.

ԳԱՑԷՔ ՏԵՍԷՔ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Cinéma REXY

Rue, Cours Lafayette angle Garibaldi

Հ. ԶԱՐԴԱՐԵԱՆ

ՎԻՐԱԲՈՑԾ - ԱՏԱՄՆԱԲՈՑԾ

44 Rue Dunkerque (ՄԷՋՐՕ ԿԱՌ ՏԻՒ ՆՈՌ)

Tél. Trudaine 42—69

Կ'ընդունի ամէն օր ժամը 14—20:

Ուրաւօնները ժամադրութեամբ:

ԱՊԻՖՖԱՎԱՃԱՌ K. Kestekian

Պատիւ ունի ծանուցանելու իր յարգելի բոլոր յաճախորդ - ներուն, որ ըստ առաջնոյն կը վաճառէ մեծաքանակ ԱՊՈՒԽՏ եւ ԵՐՇԻԿ, իր արդիական գործարանին մէջ:

Դիմել գործարանի հասցէով 5, Traverse de la Plâtriere, St. Julien, Marseille:

ՇԱՒԵՐՈՒԻ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՃԸՐԸ

Ճաշարան Ֆլորիս

61, Rue Monsieur le Prince, Paris (6)

Մէթրօ՝ Օտէօն եւ Սէն Միշել

Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ:

ԲԱՑՈՒԱԾ Է ԱՐԴԻԱԿԱՆ ԿԱՇԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ՃԱՇԱՐԱՆԸ

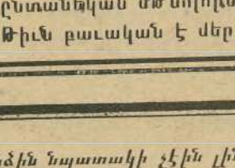
ԲԱՖՖԻ

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ Մ. Գ. ՄԻՐԻՃԱՆԵԱՆ

8 Rue Maubeuge, Paris (9)

Արեւելեան եւ եւրոպական համեղ կերակուրներ՝ պատ - րաստուած մանուկաւր խնամքով: Յաճախորդները կրնան մտնել խոհանոց՝ տեսնելու համար տիրող մաքրութիւնը:

Պոլսական օղի՝ տաք աղանդերներով: Տրամադրելի սրահ հաւաքոյթի, նշանտուքի, հարսնիքի եւայլնի համար շատ նա - մեստ գիներով:

FOURURESDE ST. BERNARD

ՀԱՅԿՈՒՀԻ ԿԻԼԻՊՕԼԵԱՆ

24, Rue Affre կամ 8, Rue Cavé — PARIS - 18e

Մասնաճիւղ՝ 2, Rue de la Charbonnière —

Մէթրօ՝ La Chapelle — Barbès Roch. Tél. Montmartre 69-70

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ.— Այս ձմեռ սի ժամադրութիւք մուշտակնե - րու պատրաստութեան համար: Վստահութեամբ դիմեցէք մեր վաճառա - տունը, ուր պիտի գտնէք գանազան մուշտակներ, գաբեր, պուէֆ - ներ, օձիքներ եւ փոքրիկ կենդանիներ: Մեր արհեստանոցներուն մէջ՝ չափի վրայ կը շինենք մանթօներ եւ գաբեր, անմրցելի գի - ներով կը ստանձնենք մուշտակներու նորոգութիւնը, ձեւ ու վե - րանորոգութիւնը, ներկելը եւ թանաքը: Մուշտակները կը մաքրենք ձրի:

Բաց է կիրակի օրեր մինչեւ կէսօր:

ԵԹԷ Կ'ՈՒԶԷՔ ՃԱՇԵԼ ՄԱՔՈՒՐ, ԱԺԱՆ ԵՒ ՀԱՄՈՎ ԱՅՑԵԼԵՑԷՔ **Restaurant Diamantaire**

60 Rue Lafayette, Paris (9) *Մէթրօ* Cadet *եւ* Pelletier

Տէր եւ Տնօրէն ԱՐԱՄ ՓԷՇՏԻՄԱԼՃԵԱՆ

(Մեր Արամին)

Ուր պիտի գտնէք ամէն ճաշակի յարմար արեւելեան եւ եւրո - պական կերակուրներ: Անարատ օղի՝ առատ աղանդերներով: Մեր մասնագիտութիւնն է ՇԻՇ ՔԷՊԱՊ եւ ՇԻՇ ՔԷՊԱՊ ՍՓԷՍՓԱԼ (պատրաստուած՝ կամանչ պղպեղով եւ լոլիկով), իսկ գառնուկի միսէ պատրաստուած մաք ՏԷՕՆԼՐ ՔԷՊԱՊով կրնանք մրգի փարիզի բոլոր ճաշարաններուն դէմ: կիրակի օրեր ԷՔՄԷՔ ԳԱՏԱՅԻՖ եւ սեր ԱՒԷՕ երեկոյ արեւելեան ընտրը նուագ դեկավարութեամբ Պ. ՄԿՐՏԻՉ ՊԵՏՐՈՍԵԱՆի եւ մասնակցութեամբ ՋԱՖԻՐԻ ֆանըմի: Ընտանեկան մթնոլորտ եւ ֆաճելի ժամադրավայր: Մէկ այցելու - թիւն բաւական է մեր սեւեական յաճախորդը դառնալու համար:

ԽԵՆԹԸ

ԱՐԿԱԾՆԵՐ ՎԵՐՋԻՆ ՌՈՒՍ-ԹՈՒՐՔԱԿԱՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄԻՑ ՀԱՑԱՍՏԱՆՈՒՄ

Պ. Սալմանը, լսելով նրա ձայնը, կարծես, մի էլեքտրական ցնցում ըղ - պաց իր սրտի մէջ, կարծես, աչխարհի բոլոր բերկրութիւնները միանգամից լցրել էին նրա հոգին: Ի՞նչ կապ կար Պ. Սալմանի եւ այդ թափառականի մէջ: Զարչին դեռ չարունակում էր ե - դանակել իր վաճառքների անունները եւ ծանր անհաւասար քայլերով անց - նում էր դիւղի նեղ փողոցների միջով: Պ. Սալմանը անցաւ նրա մօտից եւ եր - կու օտարականների հայհոյքները հանդիպեցին միմեանց: Նրանց մէջ ա - մենեւին խօսակցութիւն չեղաւ, բայց հաղորդեցին միմեանց չատ բան ... Վարդանը ոչինչ չը նկատեց:

— Լաւ ժամանակ է դեռ դա էլ իր թեղն ու տեղը ծախելու, խեղճ գիւ - ղացիների մօտ մի փարայ էլ չի մնա - ցել, ինչո՞վ պիտի առնեն, ասաց Վար - դանը ծիծաղելով, երբ փոքր ինչ հե - ռացել էին չարչու մօտից:

— Նրա արկղը, սիրելիս, ձեռնա - ծունների արկղիկի նման երկու յատակ ունի, պատասխանեց Պ. Սալմանը.— ստորին յատակի մէջ գտնւում են այն - պիսի մթերքներ, որոնց սպառելու այժմ ամենայարմար ժամանակն է...

Վարդանը մի առանձին ուշադրու - թիւն չը դարձրեց այդ խորհրդաւոր խօսքերի վրայ, նրա միտքը նոյն րո - պէում զբաղուած էր մի բոլորովին այլ առարկայով: Նա մոռածում էր Լալայի վրայ: Իրերի յանկարծակի փոփոխութիւնը, չրջապատող խոո - վութիւնները սաստիկ անհանգստա - ցնում էին նրան, եւ չը գիտէր, թէ ինչպէս պէտք էր տնօրինել իր Լալա - յի վիճակը, ո՞րտեղ թագցնել նրան, ի՞նչ անել նրա հետ, երբ ինքը այսօր կամ էգուց ստիպուած կը լինէր ըն - դունել մի բոլորովին այլ ձեռնարկու - թիւն ...

— Լաւ ասեղներ, գոյն - գոյն թե - լեր, սիրուն յուլունները... հետուից կրկին լսելի եղաւ կաղ չարչու խըռ - պուռ եւ ձգական ձայնը:

Այդ միջոցին դիւղի մէջ հանդիպե - ցաւ Պ. Սալմանին եւ Վարդանին Թո - մաս էֆէնտին: Նրա մօտ կանգնեցը - րել էին իր դեղեցիկ ձին, որի վրայ պատրաստւում էր նստել: Նա չրջա - պատուած էր մի խումբ դիւղացինե - րով, որոնց դանազան հրամաններ եւ պատուէրներ էր տալիս: Տեսնելով Պ. Սալմանին եւ Վարդանին, նա բաժան - ուեցաւ խումբից, եւ իր սովորական դիւանական ժպիտը երեսին, դիմեց դէ - պի երկու երիտասարդները, եւ դեռ չը հասած, ասաց հետուից.

— Ես ձեզ վաղուց էի ցանկանում տեսնել, Պ. Դուզուկչեան, (նա դեռ չը գիտէր Պ. Սալմանին իսկական ա - նունը) — ախ, որքան բախտաւոր եմ համարում ինձ, սիրելի հայրենակից, որ առիթ ունեցայ տեսնել ձեզ: Դուք, երեւի, չը գիտէ՞ք, որ ես էլ Պոլսեցի եմ:

Պ. Սալմանին ոչ միայն չափազանց զարմանալի, այլ չատ զզուելի թուե - ցաւ էֆէնտու այս տեսակ չողոքոր - թութիւնը, որին ամենեւին չէր ճանա - չում, որի հետ առաջին անգամ էր տեսնւում: Նա ոչինչ չը պատասխա - նեց: Էֆէնտին բռնելով նրա ձեռքը, ասաց.

— Ցոյս ունեմ, որ դուք իրաւունք կուտաք համբուրուելու ձեզ հետ, որ - պէս Պոլսեցի, ես թոյլ եմ տալիս այդ խնդրել ձեզանից: Հայրենիքիս երկար տարիների կարօտը ցանկանում եմ ձե - ղանից առնել:

Վարդանը, հետու կանգնած, լուռ նայում էր այդ կոմեդիայի վրայ: Պ. Սալմանը չը գիտէր, թէ ինչպէս պէտք էր դուրս գալ իր նեղ դրութիւնից: Այժմ էֆէնտին զարձաւ դէպի Վար - դանը.

— Մօտ ևկ, իմ խնամի բարեկամ, դու դիտես, որ ես երեխայի սիրտ ու - նեմ, մի րոպէ կը բարկանամ, միւս րոպէում կը մոռանամ բոլորը: «Քիւր - տը իր քանին թքու չի ասի»: Դու էլի - տը իր քանին թքու չի ասի»: Դու էլի - տը իր քանին թքու չի ասի»: Դու էլի - ման ես, թէ լաւ, թէ վատ, իմն ես: Ես ամէն ինչ մոռացել եմ: Տուր ինձ ձեռքդ:

Վարդանը հազիւ կարողացաւ զսպել իր բարկութիւնը: Բայց մոռածելով, որ էֆէնտու այդ բարեկամական ար - տայայտութիւնները առանց մի ա - նանձին նպատակի չէին լինելու, մո - ռանձին նպատակի չէին լինելու, մո - տեցաւ նրան եւ ձեռք տուեց:

Նա կրկին դարձաւ դէպի Պ. Սալ - մանը.

— Ես խիստ բարկացած եմ ձեզ դէմ, Պ. Դուզուկչեան, ասաց նա իր խօսքերին աւելի լուրջ ձեւ տալով,— լսե՞լ էք Թուրքի առածը՝ «առնուտէ - րի հետ առաջ տեսնուիր, յետոյ գիւղը կողոպտիր»: Թոմաս էֆէնտին այս երկրում մի մարդ է: Եթէ դուք սկզբ - բից ինձ հետ խորհուրդ արած լինէիք, եւ ձեր բոլոր դիտաւորութիւնը այն - պէս կը կարզադրէիք, որ այսօր այս ա - նախորժութիւնները չէին պատահի ձեզ: Ախ, Յահելներ, Յահելներ, լաւ սիրտ ունէք, բայց գործելու եղանակը չէք իմանում: Ուղիղ չե՞մ ասում:

— Ես, իրաւ, չեմ հասկանում, թէ դուք ի՞նչ բանի վրայ էք խօսում, պատասխանեց Պ. Սալմանը:

Էֆէնտին այնպէս ձեւացրուց, որ - պէս թէ չը լսեց Պ. Սալմանի խօսքերը եւ երեսը չուռ տալով դէպի դիւղացի - ների խումբը, որոնք հետու կանգնած սպասում էին նրան, ասաց.

— Ախ, աւանակներ, աւանակներ, դուք ե՞րբ պիտի խելքի գաք.— նա կրկին դառնալով դէպի Պ. Սալմանը.

չարունակեց.— Մարդ էլ իր ձեռքով իր աչքի լոյսը կը խաւարացնէ՞. դը - րանք (դիւղացիները) այդպէս են: ես այսօր լսեցի, ճշմարիտն ասեմ ձեզ, մտերս բիչ - բիչ կանդնեցան: Մենք աչխատում ենք որ դրանք դպրոց ու - նենան, ուսում առնեն, աչքները բաց ուին, կոյր չը մնան, աչխարհի չարի - ու բարին ճանաչեն, բայց դրանք չեն հասկանում, էլի իրանց «էչն են քը - չում»...

« Մենք աչխատում ենք»... կրկնեց իր մտքում Պ. Սալմանը, բայց ո՞վ - քեր են այդ «մենք»ը, որ առանձին կերպով չեչտեց Թոմաս էֆէնտին:

Նա չարունակեց.

— Ես հոգով չափ ուրախացայ, երբ լսեցի ձեր դիտաւորութիւնների մա - սին, Պ. Դուզուկչեան, եւ այս պատ - ճառով դիմեցի ձեզ յայտնելու իմ ա - նանձին չնորհակալութիւնը:

ԲԱՆԱՅԻ

(Շար.)

Թամպագչի եւ գոհարեղինաց վաճառատուն
ՀՐԱՉ ՍԱՐԳԻՍԵԱՆ
261, Rue du Fbg. St. Martin
Métro: Louis Blanc et Jaurès

ՀԱՅՐԱԼՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15 - 70
Chèque Postal Paris 1678 - 63

(ԵՐԹԱԼԻՍ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ՀԱՅԱՍՏԱՆԱՐԴԱՓՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,— ՏԱՐԵԿԱՆ ՎՃԱՐԱՄՍԵԱՑ ԵՒԱՄՍԵԱՑ

Ֆրանսա եւ Գաղութներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40 ֆր
Անգլիա եւ Իտալիա	265 »	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	215 »	110 ֆրանք	

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ
18
ՆՈՅԵՄԲԵՐ
JEUDI
18 NOVEMBRE
1937

ԺԳ ՏԱՐԻ — 13e Année No. 3580

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՄԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՖՐԱՆՍԱՆ ԻՐ ՆԵՐՔԻՆ ՀՈԳԵՐՈՎ

»»» ◦ ‹‹‹‹

Բազմազան խմորումները կը չարունակեն զբաղեցնել օրուան իշխանութիւնը, որ հարկադրուած է միշտ արթուն կենալ, ի նախատեսութիւն ծանր անակնկալներու :

Ամէն օր յայտնութիւն մը կ'երեւայ թերթերու մէջ: Առջի օր կը խօսէին բոլշեւիկեան դաւադրութեան մը մասին, որ իբրեւ թէ սարքուած է եղեր խորհրդարանին վերաբացման առթիւ. բայց ներքին նախարարը անմիջապէս հերքեց :

Երէկ նոր պատմութիւն մը կ'երեւար, — ամէնէն գունաւորը՝ արմատական պաշտօնաթերթին մէջ:

Ինչպէս կ'երեւայ քիչ անդին հրատարակուած տեղեկութիւններէն, Ազատովութեան Տեսչութիւնը երեւան հանած է ծաւալուն դաւադրութիւն մը, թունդ ազակոմեան, ֆաշական, հակաբոլշեւիկեան, հակահրէական ...

Այս առթիւ ալ հրատարակուեցաւ պաշտօնական զեկոյց մը, որ կը ձգտի մեղմացնել գործին ծանրութիւնը, առանց սակայն յուսահանելու հարցը: Անշուշտ կարելի չէր ուրիշ կերպ չարժիլ, քանի որ քննութիւնները վերջացած չեն տակաւին, եւ եթէ բոլոր մանրամասնութիւնները մէկտեղ դրուին, կրնան մնասել գործի ընթացքին:

Այս երկու տեղեկութեանց միջեւ, այլապէս ուշագրաւ պատկեր մը պարզուեցաւ դեղ· տը լա Ռօքի բացած անուանարկութեան դատերուն առթիւ, որոնց թիւը 17ի կը հասնի:

Երեւոյթը ծանրակշիռ է մանաւանդ անոր համար որ, վկաններուն մէջ կը գտնուին բազմաթիւ ականաւոր դէմքեր,— վարչապետներ, նախարարներ, երեսփոխաններ, ծանօթ հրապարակագիրներ, կուսակցական վարիչներ, արհմուականներ ու զօրականներ: Ինդիրը ուշադրակի կապ ունի օրուան կարգուսարքին հետ : Ամբաստանող թէ ամբաստանեալ երեւան կը հանեն բազմազան դաղտնիքներ , որոնք արժանի են լուրջ ուշադրութեան :

Առաջին վկան, նախկին վարչապետ Թառարիէօ, որ վճռապէս կը պնդէ իր ամբաստանութեանց վրայ, թէ Լիոնի եւ թէ Փարիզի դատավարութեանց առեն չհլսեց թէ գաղտնի վարկերէն գումարներ կը վճարէր գնդ· տը լա Ռօքի, գնահատելով անոր ծառայութիւնները: Աւելի բաց խօսելով, հաստատեց թէ այն առեն կառավարութիւնը Հրեղէն Աչէին վրայ դրած էր իր յոյսը, պատուար կազմելու համար հակազդային կամ համայնավարական հոսանքին դէմ: Այդ հասկացողութեամբ ալ, իր քաչուելէն կամ դըրամները սպառելէ վերջ, գնդապետը յանձնարարած է իր յաջորդին, Պ. Փիէռ Լաւալի:

Գնդապետը կ'ուրանայ, « ստախօս » կոչելով Թառարիէօն: Իսկ միւս վարչապետը, Պ. Լաւալ, կը նախընտրէ լռութիւն պահել : Երկու կողմերն ալ իրենն ապաւինած են, բայց ան ամուր կառչած է « պետական գաղտնիք»ի քաղաքականութեան, զէթ առ այժմ :

Արդ, այս միակ պարագան բաւական է, որպէսզի ձախակողմեան մամուլը պահանջէ ոչ միայն բանտարկել գնդապետը, այլ եւ Գերագոյն Առեանին յանձնել Պ. Թառարիէօն, « որ պետական գըրամները ծախսած է ֆաշական դաւադրութիւն մը սարքելու համար» (Փօփիւլէր) :

Անշուշտ անուանարկութեան դատի մը առթիւ եղած վկայութիւնները չեն որ պիտի պարզեն պետական կամ կուսակցական գաղտնիքներ: Բայց, ինչ որ յայտնուեցաւ մինչեւ հիմա եւ դեռ պիտի յայտնուի, 17 դատերու ընթացքին, պերճախօս է ամէն տեսակէտով: Դրամ վճարուած ըլլալու – չըլլալու խնդիրը կարծես երկրորդական դէմ վրայ կը մնայ, այդ յայտնութեանց եւ փոխադարձ նախատինքներու ժխորին մէջ:

Երեքշաբթի օրուան դատավարութեան ընթացքին, վկայ մը, նախկին նախագահ Հրեղէն Աչի մասնաճիւղի մը, պատմեց. — « 1933ին, տը լա Ռօք ինձի ըսաւ,— « Վեց ամիսէն դիկտատոր պիտի ըլլամ » :

Ուրիշ վկայ մը յիշեց հանդուցեալ մարաջախտ Լիօթէյի կարծիքը՝ գնդապետի մասին.— « կարելի չէ գործ տեսնել անոր հետ : Ան ինքզինքը միեւնոյն առեն թէ Նափոլէոն կը կարծէ, թէ Հիթլէր եւ թէ Մուսոլինի » :

Այս վկայութիւնները ոչ միայն մեծ տպաւորութիւն կը գործեն հանրային կարծիքին վրայ, այլեւ կը պատճառեն թանկագին զէնքեր՝ ժողովրդական ճակատին համար, որուն երեք թեւերը անխնայ պայքար բացած են սկիզբէն ի վեր:

Թէ այս դատավարութիւնները եւ թէ լրագրական փոխադարձ խաչակրութիւնը կը մատնեն հիւանդագին վիճակ մը, որ անշուշտ պատճառ կը պատճառէ Ֆրանսայի բարեկամներուն :

Առաջին անգամ չէ որ այսպիսի վէրքեր կը բացուին այս ժողովրդավար երկրին մէջ: Ֆրանսան տեսած է չորս արիւնալի յեղափոխութիւններ՝ անցեալին մէջ, եւ դաւերը միշտ անպակաս եղած են, տապալելու համար հանրապետական վարչաձեւը: Բայց միշտ ալ կրցած է պահել իր հաւասարակշռութիւնը, չնորհիւ ժողովուրդին ողջմտութեան :

Ներկայ խմորումները մտահոգութիւն կը պատճառեն անոր համար որ, այս անգամ դաւերը բազմաճակատ են :

Պատերազմէն առաջ, վտառասէր մարդիկ միայն միապետական տենչեր կը սնուցանէին: Այսօր կան ուրիշ հոսանքներ ալ, չատ աւելի հզօր քան արքայականը,— բոլշեւիկեան, ֆաշական, ցեղապաշտական, արհեստապետական :

Երէկ ասի մը իշխաններ, զօրավարներ կամ ազնուականներ էին որ կը խլրտէին, դաւեր կը նիւթէին: Այսօր զանգուածներն են որ կ'եռան, կը ծփան այս կամ այն ճակատին վրայ, չահագործելով բազմաթիւ դժգոհութիւններ: Ամէն մէկը հրաչքներ կը խոստանայ միլիոնաւոր բազմութեանց, քարոզչական թէ մարտական ցանցեր փռելով ամբողջ երկրին մէջ:

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՍԷՅԻՏ ՐԻԶԱ ԵՒ ԵՐԿՈՒ ՏՂԱՔԸ ԿԱԽՈՒԵՑԱՆ ՈՒՐԻՇ ՈՒԹ ՑԵՂԱՊԵՏՆԵՐՈՒ ՀԵՏ

Պոլսէն կը հեռագրեն Լոնտոնի թերթերուն.—

Տասնըմէկ քիւրտ ցեղապետներ, որոնց մէջ կը գտնուին ութսուն տարեկան չէյխ Սէյիտ Րիզա եւ իր երկու որդիները, կախուեցան իրբեւ կազմակերպիչները Տէրսիմի ապստամբութեան :

ՄԻՄ.— Ինչպէս կը տեսնէք, ամէնը երեք տող է : Փարիզի թերթերուն մէջ այդքանն ալ չտեսանք...

ՀԱՋԱՐԱԻՈՐ ԱՀԱԲԵԿԻԶՆԵՐ ԿԸ ԴԱԻԱԴՐԷԻՆ ՖՐԱՆՍԱՑԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ ԴԷՄ...

« Լ'Էօվռ », արմատական կուսակցութեան պաշտօնաթերթը, չընդալից յայտնութիւններ հրատարակած էր երէկուան թիւին մէջ, խոշոր խորագիրներով :

Այդ հրատարակութեան համաձայն, յեղափոխականներու գաղտնի կազմակերպութիւն մը լայն դաւադրութիւն մը կը պատրաստէր հանրապետական հաստատութեանց դէմ, 16 ամիսէ ի վեր : Կազմակերպութեան անդամներն են լուծուած միութեանց ամէնէն բուռն տարրերը, որոնք համախմբուած են եղեր քաղաքական ուժեղ դէմքերու հրամանատարութեան տակ :

Թերթը կ'ըսէ թէ՝ հակառակ ոստիկանութեան եւ Սէնի ընդհ· դատախազին լռութեան, ի վիճակի է յայտնելու որ այս միջոցին լայնատարած քննութիւն մը կը կատարուի ամբողջ Ֆրանսայի մէջ, «Թունդ աջակողմեան կազմակերպութեան մը դէմ որուն նպատակն է տապալել հանրապետական հաստատութիւնները» : Երեւան հանուած է ահաբեկիչներու ճշմարիտ կազմակերպութիւն մը, դինուորական կարգուսարքով, որուն զօրքը կը բաղկանայ տասնեակ հազարաւոր դինուորեալներէ : Ոստիկանութեան եւ դատական իշխանութեանց լուծիչն ալ գործին ծանրութիւնը կ'ապացուցանէ :

*Բազուած տեղեկութեանց համաձայն, երբ լուծուեցան Աքսիօն Ֆրանսէզը, Ազգային կամաւորները, Երիտասարդ Հայրենասէրները, Ֆրանսխառները եւ ուրիշ աջակողմեան կազմակերպութիւններ, բաժնուած անդամները կազմեցին առանձին խմբակցութիւններ : Ամէնէն կարեւոր խմբակցութիւնը, որ կը գլխաւորէ ակահաւոր ազնուականի մը հրամանատարութեան տակ, նախապէս կազմուած էր արքայականներէ : Ցետոյ, նշանաւոր պետի մը դեկավարութեան տակ, այս բոլոր պզտիկ խմբակցութիւնները համախմբուեցան եւ կոչուեցան « Ցեղապահական գաղտնի պահակներ» (միլիս) : Անդամները համաձայնութեան գետին մը պատած էին, հասատատելու համար ՖԱՇԻԶՄԻ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆ ՄԸ, ՑԵՂԱՊԱՇՏՈՒԹԵԱՆ ՀԻՄԱՆ ՎՐԱՑ, ՀԱԿԱԲՈԼՇԵՒԻԿ ԵՒ ՀԱԿԱՀՐԷԱԿԱՆ : Անոնց ջանքերը ուղղուած էին նաեւ Տորիոյի եւ տը լա Ռօքի կուսակցութեանց դէմ : Մասնութեան մը հետեւանքով, Ազատովութեան Տեսչութիւնը քննութիւն բանալով Տիէփի մէջ, իմացաւ թէ հանրօգուտ չինութեանց ձեռնարկու մը, Անսօ, նախկին նախագահ Հրեղէն Աչէի, գաղտնի չինութիւններ կատարել տուած էր իր բանուորներէն մէկուն միջոցաւ, ի հաշիւ աջակողմեան յեղափոխական հզօր կազմակերպութեան մը : Առաջին խուզարկութիւնը մեծ արդիւնք չտուաւ, բայց բռնուած նամակներն ու փաստաթուղթերը մաղուելով, երեւան հանուեցան հասցէներ, յատակագիծեր, ծանօթագրութիւններ եւն· : Ան առեն բսուեցաւ թէ չինութիւնները կատարուած են ի հաշիւ պատերազմական նախարարութեան, սակայն նոր քննութիւն մը հերքեց այս պարագան : Խորհրդակցութիւնները չարունակուեցան Փարիզի մէջ, եւ Ամիէն փողոց, թիւ 20, վաճառական Ռօպէռ տը լա Մոթ Սէն Փիէռի կառատան գետնայարկին մէջ ուշադրութիւն դրաւեց կրպակիւղ չինուած պատ մը : Տանտէրը նեղը դրուելով, քանի մը ժամ հարցաքննուելէ վերջ խոստովանեցաւ թէ գետնափոր չինութիւնը դէնքի պահեստ մըն է, կառուցանողն ալ՝ Անսօ : Նոյն ձեւով չինութիւն մըն ալ երեւան հանուեցաւ Ռիւէյլ, Մալմէզոնի մօտ, վիլլայի մը մէջ: Ճշմարիտ ամրոց մըն էր այս, սոսրերկրեայ պատսպարաններով, ամրացեալ սենեակներով եւ մութ գետնուղիներով որ կը տանէին միջնադարեան թաքստոց մը, սահմանուած՝ ոչ միայն դէնքեր, այլեւ մարդիկ տեղաւորելու : Դուռները կը բացուին եւ կը գոցուին մեքենական ամէնէն կատարեալ միջոցներով : Վիլլան թափուր էր, պուրակի մը մէջ : Միայն պատուի մը պաշտօն յանձնուած էրթոյլ չտալ որ մարդ ներս մտնէ : Անսօ եւ իր բանուորը նորէն հարցաքննուելով, խոստովանեցան թէ այս չինութիւնները կատարուած էին ի հաշիւ ահաբեկչական կազմակերպութեան մը : Իրենց ստորագրութիւններն ալ գտնուեցան : Երկուքն ալ անմիջապէս ձերբակալուեցան կոմս Ռօպէռ տը լա Մոթ Սէն - Փիէռի հետ : Քննութիւնները կը չարունակուին : Կ'ըսուի թէ դէնքի, պայթուցիկներու եւ ռազմանիւթի կարեւոր մթերանոց մըն ալ գտնուած է Պուա տը Պուլոնի մօտ :

Դիւանագիտական տեսակցութիւններ

Լորա Հըլիֆաքս, Անգլիոյ արտակարգ պատուիրակը, Պերլին հասնելով, արժանացաւ Ջերմ ընդունելութիւն մը եւ անմիջապէս գործի ձեռնարկեց : Այս առթիւ դերմանական թերթերը նորէն կը յիշեցնեն թէ Գերմանիոյ արտաքին քաղաքականութեան հիմնական սկզբունքներն են,— ազատութիւն եւ պատիւ, ջնջում Վերսայլի դաշնագրին բոլոր կապանքներուն, զսպում բոլշեւիկեան դաւերու, միջազգային մերձեցում՝ ուղղակի բանակցութիւններով պետութիւնէ պետութիւն :

**** Պելժիոյ Թագաւորը խանդավառութեամբ ընդունուեցաւ Լոնտոնի մէջ, ուր պիտի մնայ երեք օր : Անգլիոյ եւ Պելժիոյ Թագաւորները վաւերաւոր թափոր մը կատմեցին Լոնտոնի փողոցներուն մէջ : Այս այցելութիւնը ամէն բանէ առաջ քաղաքական հանդամանք ունի, մանաւանդ որ Պելժիոյ նոր դահլիճը կազմուած չըլլալով, Թագաւորը ինք կը վարէ արտաքին քաղաքականութիւնը :*

ՖՐԱՆՔՖՈՐԹ - ԼՈՆՏՈՆ ՕԴԱՆԱՒԸ վար իյնալով չախչախուեցաւ Օսթանտի մէջ : Ութ ուղեւորները եւ երեք վարիչները ածխացան բոցերուն մէջ : Զոհերէն հինգը ազգական են Անգլիոյ Թագաւորին :

ՓԱՐԻԶԻ ԶԻՆՈՒՈՐԱԿԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐԻՉ նշանակուեցաւ Զօր· Պիւեօթ, իրեւ յաջորդ Զօր· Կուռօյի որ հանգստեան կոչուած է :

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԿՆՔԱՀԱՑՐԸ ԿԸ ՎԿԱՅԷ...

Այն օրէն ի վեր որ սեւ կատու մը խանգարեց ռամկավարքերու եւ Հօկ - բոլշեւիկ ճակատին խնամութիւնը, « մերկացումներ»ը իրարու կը յաջորդեն, երկու կողմէն ալ :

Մեծամարտը բուռն է մասնաւորապէս Ամերիկայի մէջ, ուր Պայքար եւ Բանուոր առիթ չեն փախցներ, ներ մը աւելի քանդելու համար :

Ամիսներէ ի վեր, ռամկավար օրկանը ամբողջ խմբագրակազմներ կը նուիրէ Հօկին եւ անոր հոգեւոր հօրը՝ « Հայկոմկուսին », ամէն անգամ գաղտնիք մը աւելի պարզելով :

Ահաւասիկ վերջին վկայութիւնը.

— « Մեր առջեւ ունինք Ամերհօկի 1936 — 1937 տարեշրջանի ելեւմուտքը, որու մէջէն դուրս ձգելով հայրենակցական միութեանց այդ մարմնին յանձնած գրամները եւ անոր միջոցաւ կատարած գործառնութիւնները, կը տեսնենք որ իրբեւ կազմակերպութիւն Հօկը անցեալ տարեշրջանին գոյացուցեր է՝ վիճակահանութենէ, ձեռնարկներէ, անդամատուրքերէ, հրատարակութեանց վաճառումէն եւ այլ աղբիւրներէ՝ մօտ 6715 տոլար եւ այս գումարին 6000 տոլարը ծախսեր է իր խեղճ կազմակերպութիւնը պահելու համար :

Հետաքրքրական է մասնաւորապէս դիտել թէ՝ Հօկը ոչ միայն Հայաստանի օգուտ չտնեցող կազմակերպութիւն մըն է, այլ չատ խեղճուկ, ազատուն ու վախ մնացած կազմակերպութիւն մըն է, զրեթէ մեծ մասամբ կազմուած բոլշեւիկներէ եւ բոլշեւիկեան հակում ունեցող տարրերէ, որոնք զոհողութեան ոգի եւ արամադրութիւն յայտնաբերած չեն : Ապագոյցը կը տեսնենք այս տարեկան հաշուեցոյցին մէջ, ուր նշանակուած է *որ, Հօկը՝ իր անդամատուրքերէն գոյացուցած է միայն 1755 տոլարի ողորմելի գումարը : (Պայքար, 4 նոյ·) » :*

Բայց այս « շատ խեղճուկ, ազգուսու վտիտ» կազմակերպութիւնը ինչպէս կանգուն կը մնայ :

Այդ ալ իմացէք միւս խնամիին.

— « Մարմին մը որ կը յաւակնի Ամերիկայի մէջ ունենալ 2000ի մօտ անդամներ, եւ միայն 1755 տոլար կը գոյացնէ իր անդամատուրքերէն, անտարակոյս անկարող է իր գոյութիւնը պահելու իր կազմակերպական միջոցներով : Զարմանալի չէ ուրեմն որ Հօկը կ'իւրացնէ ներքաղթի անունով հանգանակուած գումարներ, ինչպէս կը վկայեն Հօկեան եւ Համեան տարբերու « ժողովրդական համագործակցութեան» մասնակցող Հնչակեաններ : »

Հնչակեան թերթին հոկտեմբեր 30 թիւին մէջ յօդուածագիր մը, որ « ժողովրդական համագործակցութեան » « կեղծիքը» եւ « անանկութիւնը» կը դատապարտէ սրտի մեծ դառնութեամբ, կ'ըսէ թէ Հօկի կեդրոնին հաւանութեամբ Ամերհօկը իւրացուցած է 1600 տոլարի գումարը, որ ներքաղթի համար հանգանակուած էր » :

Դեռ աւելի չիրին բան մըն ալ կը պատմէ Ամերիկայի ռամկավար օրկանը :

Հնչակեաններու Շրջ· վարչութիւնը պատուիրեր է իր հետեւորդներուն՝ Հօկին եւ Հայ Աշխ· Միութեան հետ միասին տօնել Խ· Հայաստանի տարեդարձը, բայց, « մասնակցութեան բաժին չունենալ», երբ « բոլշեւիկներ հանգանակութեան ձեռնարկեն տօնատարութեան ընթացիկ » :

Երբ կնճռահայրը կը խօսի, կը նշանակէ թէ ջուրը ջաղացը տարեր է :

— Իսկ նախագա՞հը ո՛ւր մնաց :

— Այդ ալ Փարիզի ռամկավարներուն հարցուցէք :

ՎԱՀԷ

Բուռն ընդհարումներ եւ նախատինքներ Գնդ· տը լա Ռօքի դատերուն առթիւ

"Խաբեբայ, ստախօս, ծախուած, հոտած,, եւայլն

»»» ◦ ‹‹‹

Երեքշաբթի օր ամբողջ տեսարաններ պարզուեցան Սէնի 12րդ պատժականներուն առջեւ, գնդ· տը լա Ռօքի կողմէ բացուած անուանարկութեան դատերուն առթիւ :

Ինչպէս յայտնի է, նախկին վարչապետ Թառարիէօ կը պնդէր թէ իր պաշտօնավարութեան առեն 250.000 ֆրանք տուած է գնդապետին, գաղտնի վարկերէն, գնահատելով անոր ծառայութիւնները· իսկ տը լա Ռօք միշտ կ'ուրանայ : Երեքշաբթի օր լսուեցաւ գնդապետին ամէնէն կարեւոր գործակիցը, եռեսփոխան Իպարնէգարի : Հազիւ բերանբեր բացած, հուշակաւոր արքայականը՝ Լէոն Տոտէ քրքիջ մը արձակեց : Վկան բողոքեց : Լէոն Տոտէ բացագանչեց.— « Ես կ'արհամարհեմ ձեզ» : Վկան սաստեց, եւ նախագահը միջամտելով ազդարարեց ·

— Հանդարտ կեցէք, Պ· Տոտէ, կը խնդրեմ, այլապէս պիտի հարկադրուիմ արտաքսել ձեզ :

— Արտաքսեցէք, չպիտի լռեմ, պատասխանեց Տոտէ :

Երկու կողմի կուսակիցները փոխն ի փոխ կը սուլէին, կը ծափէին, բռունցքներ կը բարձրանային օդին մէջ· այնպէս որ նախագահը հարկադրուեցաւ ընդհատել նիստը : Դուրսը, Լէոն Տոտէ գաւաթ մը ջուր ուղեց : « Ծարա՛ւ եմ», կ'ըսէր, մինչ Իպարնէգարի կուռւը կը ցցէր իրեն դէմ : « Լը Ժուռ»ի եւ « Աքսիօն Ֆրանսէզ»ի խմբագիրները փորձեցին համոզել Տոտէն որ հանդարտ կենայ : Տոտէ մերժեց լսել նոյնիսկ իր մտերիմներուն խրատը : Ցուզումէն արիւն կուզար քիթէն եւ արդէն թաչկինակ մը կարմրած էր :

Երբ նիստը վերսկսաւ, 15 վայրկեան վերջը, Իպարնէկարի յայտարարեց թէ Պ· Փ· Լաւալ իրեն ըսած է որ գնդ· տը լա Ռօք երբէք իրեն ներկայացուած չէ Պ· Թառարիէօյի կողմէ : Այս յայտարարութիւնն ըրաւ ի պատասխան այն վկայութեան թէ Լաւալ եւս չարունակած էր գաղտնի վարկերէն դրամ վճարել գնդապետին : Ուրեմն, գաղտնիքը լուսաբանելու համար անհրաժեշտ է որ լսուի նաեւ նախորդ վարչապետը, բայց ան չէ երեւցած մինչեւ հիմա : Իպարնէկարի եւ Թառարիէօ քով քովի կանգնած եւ առանց իրարու երեսը նայելու, ծանր բառեր փոխանակեցին :

— Աւելի քան քսան տարի բարեկամներ եղած ենք, Իպա՛ր, ըսաւ Թառարիէօ· դուք իրաւունք չունիք նախատելու զիս :

— Ես ձեր բարեկամներու վերջին չարքին վրայ կը գտնուէի, բայց հաւատարիմ բարեկամ մը մնացի գնդ· տը լա Ռօքի, պատասխանեց Իպարնէկարի : Կ'ուզեմ այստեղ յայտարարել թէ գնդ· տը լա Ռօք Ֆրանսայի Ընկերային Կուսակցութիւնը կը ներկայացնէ աւելի քան երբեք : Այս պահուն, երբ չարձակում կը գործուի տը լա Ռօքի պատիւին վրայ, հարիւր հազարաւոր քաղաքացիներ կը համախմբուին անոր չուրջը :

Այս յայտարարութիւնը տեղի տուաւ բուռն տեսարաններու : Անարգական բառեր կը փոխանակուին իրարու եւեւէ, — « խաբեբայ», «ստախօս», «ծախուած», «հոտած» եւայլն :

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ· էջ)

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀՈՍԱՆՔ

Հայկական հոսանք

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀՈՍԱՆՔԻ ՎԱՐՉՈՒԹՅԱՆ ԱՌԱՋԻՆ ՏԱՐԻՆ

Հայկական հոսանքի վարչության առաջին տարին լրացավ մարտի 1-ին։ Այդ առիթով մենք հրավիրեցինք մեր ընկերության ղեկավարներին, ինչպես նաև մեր ընկերության հետ սերտ կապեր ունեցող մի քանի անձանց, որոնց հետ միասին քննարկեցինք մեր ընկերության գործունեության առաջին տարվա արդյունքները։

Ինչպես հայտնի է, Հայկական հոսանքի վարչությունը ստեղծվել է 1923 թվականի մարտի 1-ին՝ Հայաստանի Հանրապետության կառավարության որոշմամբ։ Ընկերության կանոնադրական կապիտալը սահմանվել է 5 միլիոն ռուբլի։ Ընկերության նպատակն է՝ Հայաստանի Հանրապետության տարածքում էլեկտրական էներգիայի արտադրության, փոխանցման և բաշխման կազմակերպումը։

Առաջին տարվա ընթացքում ընկերությունը կառուցել է Երևանի էլեկտրակայանը՝ 12 հազար կիլովատտ հզորությամբ, ինչպես նաև 35 կիլովատտ լարման գծեր՝ Երևանից մինչև Ալավերդի։ Գծերի ընդհանուր երկարությունը կազմում է 187 կիլոմետր։

Ընկերության ղեկավարները նշեցին, որ առաջին տարվա ընթացքում ամենամեծ դժվարությունը եղել է անձնակազմի պատրաստումը։ Մասնագետների մեծ մասը հրավիրվել է արտասահմանից, սակայն ներկայումս ընկերությունն ունի արդեն 120 հայ մասնագետներ, որոնք ստացել են իրենց կրթությունը Երևանի պոլիտեխնիկական ինստիտուտում։

Ընկերության տնօրեն Ս. Ա. Մելիքյանը հայտնեց, որ երկրորդ տարվա ընթացքում նախատեսվում է կառուցել Սևանա լճի ջրերով աշխատող հիդրոէլեկտրակայան՝ 30 հազար կիլովատտ հզորությամբ, ինչպես նաև գիծ՝ Երևանից մինչև Նոր Բայազետ։

Ընկերության գլխավոր ինժեներ Ա. Ն. Կարապետյանը խոսեց էլեկտրաֆիկացման կարևորության մասին գյուղատնտեսության զարգացման համար։ Նա նշեց, որ ընկերությունը պատրաստվում է կազմակերպել գյուղատնտեսական էլեկտրական ցուցադրություններ։

Ընկերության ֆինանսական տնօրեն Ե. Ս. Հակոբյանը ներկայացրեց տարվա ֆինանսական հաշվետվությունը։ Ըստ նրա՝ ընկերությունը տարվա ընթացքում ստացել է 1 միլիոն 240 հազար ռուբլի եկամուտ, որից 780 հազարը՝ էլեկտրաէներգիայի վաճառքից։

Ընկերության ղեկավարները հայտնեցին, որ 1924 թվականի համար նախատեսվում է ավարտել Երևանի էլեկտրակայանի ընդլայնումը և սկսել Սևանա լճի հիդրոէլեկտրակայանի շինարարությունը։

ԼՈՒՍԱՎՈՐՎԱԾ ԿՅԱՆՔԻՑ

(ՎԻՊ ԺԱՄԱՆԱԿԱԿԻՑ ԿՏՈՒԱԾ)

»»» • ««««

Տանելու էջը, պատմությունը, որ ես ուզում եմ պատմել, ինձ համար ամենից դժվարը այն է, որ ես ինքս եմ ականատես եղել այդ ամենին, ինքս եմ ապրել այդ ամենը, ինքս եմ տառապել այդ ամենից, ինքս եմ ներկայացնում եմ այդ ամենի գլխավոր դերակատարներից մեկը: Ես ինքս եմ ինձ համար ամենից ավելի հետաքրքրական անձնավորությունը, ինքս եմ ինձ համար ամենից ավելի հետաքրքրական առարկան, ինքս եմ ինձ համար ամենից ավելի հետաքրքրական խնդիրը: Ես ինքս եմ ինձ համար ամենից ավելի հետաքրքրական հանելուկը: Ես ինքս եմ ինձ համար ամենից ավելի հետաքրքրական առեղծվածը: Ես ինքս եմ ինձ համար ամենից ավելի հետաքրքրական ռոմանը: Ես ինքս եմ ինձ համար ամենից ավելի հետաքրքրական նովելը: Ես ինքս եմ ինձ համար ամենից ավելի հետաքրքրական պատմվածքը: Ես ինքս եմ ինձ համար ամենից ավելի հետաքրքրական հեքիաթը: Ես ինքս եմ ինձ համար ամենից ավելի հետաքրքրական առակը: Ես ինքս եմ ինձ համար ամենից ավելի հետաքրքրական ասքը: Ես ինքս եմ ինձ համար ամենից ավելի հետաքրքրական լեգենդը: Ես ինքս եմ ինձ համար ամենից ավելի հետաքրքրական առասպելը: Ես ինքս եմ ինձ համար ամենից ավելի հետաքրքրական էպոսը: Ես ինքս եմ ինձ համար ամենից ավելի հետաքրքրական դրաման: Ես ինքս եմ ինձ համար ամենից ավելի հետաքրքրական կատակերգությունը: Ես ինքս եմ ինձ համար ամենից ավելի հետաքրքրական ողբերգությունը: Ես ինքս եմ ինձ համար ամենից ավելի հետաքրքրական մելոդրաման: Ես ինքս եմ ինձ համար ամենից ավելի հետաքրքրական վոդևիլը: Ես ինքս եմ ինձ համար ամենից ավելի հետաքրքրական բուրլեսկը: Ես ինքս եմ ինձ համար ամենից ավելի հետաքրքրական ֆարսը: Ես ինքս եմ ինձ համար ամենից ավելի հետաքրքրական սատիրան: Ես ինքս եմ ինձ համար ամենից ավելի հետաքրքրական հումորը: Ես ինքս եմ ինձ համար ամենից ավելի հետաքրքրական իրոնիան: Ես ինքս եմ ինձ համար ամենից ավելի հետաքրքրական սարկազմը: Ես ինքս եմ ինձ համար ամենից ավելի հետաքրքրական ինվեկտիվը: Ես ինքս եմ ինձ համար ամենից ավելի հետաքրքրական էպիգրամը: Ես ինքս եմ ինձ համար ամենից ավելի հետաքրքրական էպիտաֆիան: Ես ինքս եմ ինձ համար ամենից ավելի հետաքրքրական էպիգրաֆը: Ես ինքս եմ ինձ համար ամենից ավելի հետաքրքրական էպիլոգը: Ես ինքս եմ ինձ համար ամենից ավելի հետաքրքրական պրոլոգը: Ես ինքս եմ ինձ համար ամենից ավելի հետաքրքրական էպիզոդը: Ես ինքս եմ ինձ համար ամենից ավելի հետաքրքրական էպիզոդիկ դերը: Ես ինքս եմ ինձ համար ամենից ավելի հետաքրքրական գլխավոր դերը: Ես ինքս եմ ինձ համար ամենից ավելի հետաքրքրական երկրորդական դեր

ԼՈՒՐԵՐ

ԱՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐՈՒ ՇՈՒՐՋ

«Մի՛ թերահաւատիր ինձի, ո՛չ, ես ոչինչ ունիմ ինձ համար, ոչ ալ ինձ համար ունիմ ոչինչ, ոչ ալ ինձ համար կ՚ապրիմ։ Ապրիմ միայն ձեզ համար, որպէսզի ձեզ ծառայեմ, ձեզ օգնեմ, ձեզ ազատեմ ամէն տեսակ չարիքներէ, ամէն տեսակ վտանգներէ։ Ես ձեզ համար կ՚ապրիմ, որպէսզի ձեզ ալ ստիպեմ, որ դուք ալ ինձ համար ապրիք

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
(ԵՐԹԵԼԻԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15 - 70
Chèque Postal Paris 1678 - 63

ՀԱՅԱՆՈՒՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԳԱՑՄԱՆՆԵՐ՝— ՏԱՐԵԿԱՆ ՎԵՑԱՄՍԵԱՑ ԵՒԱՄՍԵԱՑ

Ֆրանսա եւ Գաղութներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40 ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	265 »	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	215 »	110 ֆրանք	

ՈՒՐԲԱԹ
19
ՆՈՅԵՄԲԵՐ
VENDREDI
19 NOVEMBRE
1937

ԺԹ ՏԱՐԻ — 13e Année No. 3581

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱԿԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԵԿԵՂԵՑԻՆ ԱՊԱՒԷՆ...

»»»» o ««««

Առենք մը ի վեր, հետզհետէ կը չեչտուի նոր հոսանք մը, — դաղութները օտարութենէ վերկել, զօրացնելով Հայ. Եկեղեցին :

Այս չարժման գլուխն անցած է Երուսաղէմի « Սիոն »ը, իր ձեռքբուն եւ երկդիմի խմբագրականներով, այլեւ էջմիածինէն թողում պատրիարքին տրուած զանազան լիազօրութիւններով :

« Յառաջ »ի ընթերցողները գիտեն որ մենք չատ քիչ, տարին քանի մը անգամ հազիւ կը զբաղինք եկեղեցականներու խընդիրներով : Եւ զբաղած առեն ալ, ոչ թէ բուն եկեղեցին է որ կը զբաղեցնէ մեզ, այլ անոր գմբէթին տակ եւ կամ անոր անունով տարբուած մարզանքը :

Ո՞վ իրաւունք ունէր խառնուելու, եթէ եկեղեցին ամփոփուէր իր պատեանին մէջ, բարեխղճօրէն կատարելով այն պարտականութիւնները որ կապ ունին իր կոչումին եւ տապարէզին հետ :

Եւ յետոյ, մենք պատակառումի ճակատ մը պակաս պիտի ունենայինք, եթէ հայ կղերը պիտնար պահել իր համեստութիւնը, փոխանակ թեւատարած սատանելու հանրային ծառայութեան բոլոր դիրքերուն վրայ : Փոխանակ ամէն տեղ ցուցադրելու իր անմէջ խնամակալութեան պատմուճանը :

Ու վերջապէս, դոհ պիտի ըլլայինք մենք, եթէ այդ կղերը հանդիսաւոր պատարագներու չուրջառը մէկդի դնելով, դիտնար, մօտէն հետեւէր եւ ուսումնասիրէր թէ ի՛նչ պատկեր կը ներկայացնէ այսօրուան եկեղեցին, իր հեղինակութեամբ եւ տարողութեամբ :

Երուսաղէմի կամ էջմիածնի մէջ լուր ունի՞ն թէ, Փարիզի մէջ կայ 150 – 200 հոգինոց եկեղեցի մը, որուն կէսն իսկ չի լեցուիր կիրակի օրերը :

Տարիներ առաջ, 1925 – 1930, ներսն եղած բազմութեան երկուերեք անգամն ալ դուրսը կը խռնուէր : Գոյէք տեսէք հիմա, — և - ղած - չեղած 60 – 70 հաւատացեալներ միայն կ'երեւան տաճարին մէջ, իսկ դուրսը՝ ոտիկան մը եւ թերթի ցրուիչ մը :

Բազմածախս եկեղեցի մը չինուեցաւ քիչ - չատ չէն արուարձանի մը մէջ, Ալֆորվիլ :

Արդ, անոր հարեւան սրճարանին մէջ աւելի չատ բազմութիւն կը խռնուի, քան տաճարին մէջ :

Եկեղեցի մըն ալ Առնուվիլին ունի : Բարեհաճեցէք բազդատել անոր հաւատացեալներուն բազմութիւնը՝ սրճարանի բաժանորդներուն հետ : Որ եւ է կիրակի :

Հայաչատ քաղաքի մը, Տէտրնի մէջ բարեպաշտ մարդիկ եւ « եկեղեցասէր տիկնայք » տարիներ առաջ հանգանակութեան մը ձեռնարկեցին, եկեղեցի մը չինելու համար : Այդ չրջանին Դաշնակցական կուսակցութիւնն ալ իր սեփական տունը կը չինէր, եւ առաջարկեց տրամադրել անոր մէկ սրահը, իրրեւ մատուռ եւ դպրոց :

« Եկեղեցասէրները » մերժեցին : « Մենք չենք ուզեր պղտոր - ուիլ » : Եւ ձեռնարկեցին իրենց յատուկ եկեղեցի մը չինելու, անոր դիմացը : Պատերը բարձրացան, եթէ չենք սխալիր, 7 – 8 տարի առաջ, 30 – 40,000 ֆրանք ծախքով : Եւ այնպէս ալ կը մնան մինչեւ այսօր, արդէն կիսափուլ :

Ա՛լ չենք խօսիր միւս քաղաքներու մասին, Լիոնէն մինչեւ Մարսէյլ, որուն փառաւոր եկեղեցին ալ հազիւ կը լեցուի հանդիսաւոր ոտներու առեն :

Կը նշանակէ թէ ոչ իսկ 15 տարի առեւց ժամուն հմայքը : Եւ, ամէնէն առաջ բուն իսկ հաւատացեալները դասալիք եղան ...

Պատճառները դուք ձեզի բացատրեցէք : Մենք չոր իրականութիւնն է որ կ'արձանագրենք, հաստատելու համար թէ փրկութեան ապաւէնն համարուած եկեղեցին ոչ իսկ իր հօտին կը ծառայէ :

Չէր բաւեր այս անտրտունջ իրականութիւնը, էջմիածինն ալ փորձեց իր վերարին չուքը փռել գաղութներու վրայ, եւ առեղծեց կացութիւն մը ուր ամէնէն աւելի եկեղեցին է որ կը սեւնայ :

Վկայ՝ Կաթող. լիազո՛ր նուիրակին երկամեայ գործունէութիւնը, իր կղերապետական ամուլ եւ պատակաբեր յաւակնութիւններով : Մանաւանդ Ամերիկայի մէջ, ուր փոխանակ պատակառումը դարմանելու, նոր ճեղքեր բացաւ, տեղ մը իրրեւ « պարտուած » մարդ (Նիւ Եորք), այլուր իրրեւ իշխանատեսակ մականի (Քալիֆորնիա) :

Եւ ահաւասիկ վերջնական արդիւնքը, — Ամերիկայի ազգ. երեսփ. ժողովն է որ կը յայտարարէ, միաձայնութեամբ .

— « Նկատի ունենալով որ Կաթողիկոսական Պատուիրակը Ամերիկա եկած էր այս գաղութի պատակտեալ վիճակին վերջ տալու առաքելութեամբ եւ սկզբնական շրջանին երկու կողմերու հետ ունեցած բանակցութիւններուն հետեւանք համաձայնութիւնը հաստատակորդներու կողմէ վերջին պահուն չընդունուեցաւ եւ պատուիրակը իսկզիսկը ՊԱՐՏՈՒԱԾ յայտարարեց.— Ազգ. երեսփ. ժողովը այս յայտարարութեան հետ վերջացած կը գտնէ կաթողիկոսական Պատուիրակի վերոյիշեալ առաքելութիւնը :

Եւ որովհետեւ գէթ վերոյիշեալ յայտարարութենէն վերջը Կաթողիկոսական Պատուիրակը չէ այցելած մեր եկեղեցիները, չէ՛ խարոզած մեր համայնիին, յարաբերութիւն չէ՛ պահած մեր պաշտօնական մարմիններու հետ, միանգամ ընդ միշտ իր դիրքը նուիրակին հանդէպ ճշդելու համար Ազգ. երեսփ. ժողովս կը յայտարարէ որ՝ Կաթողիկոսական պատուիրակ Գարեգին Արքեպիսկոպոսի մեր համայնիին եւ մեր հովիւներուն համար ըրած կարգադրութիւնները կը համարէ հակասահմանադրական, հետեւաբար չեղեալ » :

Կաթող. նուիրակը իր մաղձը թափեց անվնաս տէրտէրներու վրայ, տեսակ մը « ասարըմ քէսէրըմ » սարքելով . բայց չհամարձակեցաւ նոյնիսկ պարզ յանդիմանագիր մը ուղղել բարձրաստիճան սրիկաներու, որոնք մէկ – երկուքով չեն համբուիր :

Ա՞յսպէս է որ պիտի ամրանայ « ապաւէն »ը :

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

"ԳԱՂՏՆԻ ՊԱՀԱԿՆԵՐՈՒՆ,, ՄԵԾ ԴԱՒԱԴՐՈՒԹԻՒՆԸ

Անագիր խանակութեամբ ոազմատքերէ քոնուածքներ

»»»» o ««««

Գլխաւոր վարիչներն փախած են

ԱՌԱՋԻՆ ԱՒԹԻՒ ԻՆԸ ՀՈԳԻ ԶԵՐԲԱԿԱԼՈՒԱԾ .— 700 ԴԱՏԱԿԱՆ ՓՇՆՈՒԹԻՒՆ .— 450 ԽՈՒԶԱՐԿՈՒԹԻՒՆ .— 400 ՌՈՒՄԲ, 378 «ՇԷՏԻԹ»Ի ՓԱՄՓՈՒՇՏ, 100.000 ՀՐԱՑԱՆԻ ՓԱՄՓՈՒՇՏ .— 500 ՓՈՔՐ ԳՆԴԱՑԻՐ .— 16 ԻՏԱԼԱԿԱՆ ԳՆԴԱՑԻՐ-ՀՐԱՑԱՆ ԵՒ ՇԱՏ ԿԱՐԵՒՈՐ ԹՈՒՂԹԵՐ ԲՌՆՈՒԱԾ :

Երէկ հաղորդած էինք թէ Ազահովութեան Տեսչութիւնը երեւան հանած է մեծ դաւադրութիւն մը, սարքուած՝ թունդ ալկոզմեան տարրերու կողմէ : Այս առթիւ ամէնէն կարեւոր տեղեկութիւնները հրատարակած էր արմատական պաշտօնաթերթը, իսկ միւսները կամ կարճ կապած էին, եւ կամ որոշ վերապահութիւն կը ցուցնէին :

Երէկ բոլոր թերթերը, նոյնիսկ ալկոզմեան օրկանները չընդալից մանրամասնութիւններ կը հրատարակէին, խոշոր խորագիրներով : Եւ արմատական օրկանը մասնաւորապէս կը չեշտէր թէ «Ֆրանսացի ուսթաչի»ներուն դաւադրութիւնը ահագին համեմատութիւններ կը ստանայ » :

Ամփոփենք մինչեւ հիմա ստացուած տեղեկութիւնները .—

Ոստիկանութիւնը յաւազ տանելով քննութիւններն ու խուզարկութիւնները, Փարիզ, Ռիպէռա փողոց, զոթական հին չէնքի մը (թիւ 37) գետնայարկին մէջ բանեց ահագին քանակութեամբ ռազմամթերք,— 500 փոքր գնդացիր, 400 ռումբ, 378 «չէտիթ»ի փամփուշտ, 100.000 հրացանի փամփուշտ, 16 իտալական եւ գերմանական հակօդային գնդացիրներ, 12 դանազան տեսակի հրացաններ, 15 տարճանակ, բազմաթիւ պայթուցիկներ եւ վերջապէս կարեւոր փաստաթուղթեր : Քաղաքապետական տարրալուծարանի վարչութիւնը քանի մը բնակարաններ ղրկեց, փոխադրելու համար այս առարկաները :

Շէնքը բնակուհին հիւրանոց մըն է (փանսիօն), տղոյատպետական թաղի մը՝ Օթէօյի մէջ, յանձնուած տէր եւ տիկին Փիւլըռոյի, որոնք ձերբակալուած իրրեւ մեղսակիցները «չարագործներու ընկերակցութեան մը » : Ունի երկու գետնայարկեր, որոնց երկրորդին մէջ զանազան պէնքերն ու պայթուցիկները : Գաղտնի եւ ամրացեալ սենեակ մը չինուած էր, պէնքերուն տեղաւորման համար, իսկ ուրիշ մասն մը կը ծառայէր իրրեւ նախասենեակ : Դաւադիրները պատերը ճեղքելով, քարերը ամրացուցած էին պղպջաւոյ : Զինանին ներսը թաղիքներ գրուած էին, խռնուածքին եւ ոտքերուն համար : Գաղտնի նկուղը կը լուսաւորուէր էլեկտրականութեամբ եւ ունէր մասնաւոր հեռաձայն մը : Քննութեանց ընթացքին երեւան հանուեցան հեռաձայնի երեք անջատ գիծեր, որոնց երկուքը յայտնի են, կապուած ըլլալով կեդրոնին, իսկ երրորդը ունի իրեն յատուկ հաղորդիչ մը, որուն չնորհիւ կարելի էր հեռախօսել դէնքի պահեստէն դէպի չէնքին մէկ սենեակը : Էլեկտրական մասնագէտները եւ ոստիկանութեան քննիչները մինչեւ կոյուղին իջան, ստուգելու համար թէ կարելի՞ էր միեւնոյն միջոցով հաղորդակցիլ արտաքին աշխարհին հետ, առանց դուրս ելլելու ամբողջէն :

Մասնագէտներ կ'ըսեն թէ այս գաղտնի դիմաբանին մէջ գտնուած «չէտիթ»ը, 33 լիպրա, բաւական էր ամբողջ Օթէօյի թաղը օդը հանելու :

Քննութիւնները չարունակուեցան նաեւ ռիւ Ամփէռի կասկածելի տան, ինչպէս եւ կոմս տը լա Մօթ - Սէն - Փէռի կառատան մէկ, ուր խորհրդաւոր ամբութիւններ չինուած էին, բայց դէնք չկար : Կը կարծուի թէ կամ նոր պիտի փոխադրուէր, եւ կամ տեղափոխուած էր :

Առաջին առթիւ ձերբակալուեցան 9 հոգի, եւ հրամայուեցաւ քննութիւն ներն ու խուզարկութիւնները յաւազ տանիլ ամբողջ երկրին մէջ, երեւան հանելու համար դաւադրութեան բոլոր ծալքերը : Դործին յայտնութենէն ի վեր 700 դատական քննութիւններ եւ 450 խուզարկութիւններ հրամայուած են : Ոստիկանութեան ուշադրութիւնը մասնաւորապէս կեդրոնացած է Տիէպի նաւահանգիստին վրայ, որ կեդրոնը կը համարուի դաւադիրներուն դէնքի եւ ռազմանիւթի պահեստին : Գլխաւոր վարիչները փախած են :

Կը կարծուի թէ դաւադիրները կապ ունին այսպէս կոչուած « Փիլոնաւուրներուն» հետ, որոնց մասին բացուած քննութիւնները կը չարունակուին մինչեւ այսօր : Ձերբակալման հրամանագիր հանուեցաւ երխտասարդ դղեկատէրի մը դէմ, որ Հունգարիա գացած է, որսի համար : Կիրակի օր խուզարկութիւն մը կատարուեցաւ այս դղեկին մէջ : Ոստիկանները չէնքը տակնուվրայ ըրին վերէն վար, բայց կարեւոր բան մը չգտան : Մայրը հեռագրեց զաւկին որ վերադառնայ, բայց ոգան՝ Պ. Իւլէռ պատասխանեց թէ որեւ է չանցանք չունի եւ որսորդութեամբ զբաղած ըլլալով, աճապարելու պէտք չզգար :

Հոկտեմբեր 16ին, մաքսային պաշտօնեաները բեռ մը դէնք բռնած էին Ժրնեւ - Փարիզ ճամբուն վրայ : Կը հաստատուի թէ այս մաքսանենգութիւնն ալ կապ ունի նոր դաւադրութեան հետ :

Աթաթիւրք Առիւեական Նահանգներ գնաց

Թուրք թերթերը կը դրեն թէ Աթաթիւրք նոյեմբեր 12ին ճամբայ ելած է դէպի արեւելեան նահանգները, ընկերակցութեամբ վարչապետ Ճէյալ Պայարի, նախկին գործակալ Շեւքրիւ Գայալի եւ հանրօգուտ չինութեանց գործակալ Ալի Զէքինզայի : Բոլորը միասին քննական պտոյտ մը պիտի կատարեն արեւելեան նահանգներուն մէջ :

**** Բազմաթիւ պաշտօնատարներ եւ երեսփոխաններ Սերաստիա դացին, Սըվազ - Տիվրիկ երկաթուղին բացման եւ Տիարպէքիր - Ճէղիրէ գծին հիմնարկութեան հանդէսներուն մասնակցելու համար :*

Սեղանատունական ժողով Էնկիւրիի մէջ

Այսօր վաղը, Անգարայի մէջ կը գումարուի Պալքանեան Համաձայնութեան երկիրներուն բոլոր Ազգային Պանքաներուն համաժողովը : Պատկանեալ երկիրները չատ մեծ բաներ կը յուսան այս խորհրդակցութենէն, որ զուտ տնտեսական եւ սեղանատունական հարցերով պիտի զբաղի : Նոյնիսկ զրոյց կայ, թէ ընդհանուր Պալքանեան զրամատուն մը պիտի հաստատուի, որպէսզի հետզհետէ Արեւմտեան Եւրոպայի զրամական տեսակ մը հարկատուութենն ալ դադրի, ինչպէս դադրած են հիմա դրեթէ անոր քաղաքական եւ դիւանագիտական երբեմնի միջամտութիւնները :

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԿԵՑՑԷ՛ ԳՐԱՒՈՂՈՒԹԻՒՆԸ

Ոմն Յ. Շողենց «Դաշնակցական վիժուածք» մը գտած ըլլալով, գետնէ գետին կը զարնէ Երեւանի «Գրական Թերթ»ին մէջ, ինչպէս կատուն իր անուար որսը :

Կրկին եւ կրկին կարդացի իր յօդուածը (31 հոկտ.) . բայց չհամոզուեցայ թէ ինչո՛ւ «հակայեղափոխական», « ժողովուրդի թշնամի», «վիժուածք» եւն. կը դառնայ իր զոհը, Վախտանգ Անանեան :

Ճարահատ, կ'օրինակեմ կարգ մը հատուածներ, որպէսզի բարեհաճիմ վերլուծել եւ բացատրել .

— « Վախտանգ Անանեանին յաճախ են թմբկահարել հայ ժողովրդի ոսկերիմ թշնամիները : Այդ բնաւ պատահական չէ : Անանեանը գեղարուեստական արժէքներից զուրկ իր գրական խծբծանքների մէջ հետեւողականօրէն զարգացրել ու կիրառել է հակայեղափոխական Յանչեանի գրական պատւէրները, այն է — գովերգել ժողովրդի թշնամիներին, դաշնակօրէն ներդափոխել իրականութիւնը, զբաղացնել հայ ժողովուրդին, կեղծել նրա յեղափոխական անցեալը :

Այդ տեսակէտից բնորոշ է նրա «Բանձաւի բնակիչները» խալուրան : Անանեանն այդ գրքի առաջին իսկ էջերում յայտարարում է, որ ինքը չատ է կարօտել իրենց գիւղին եւ իդիլիկ դոյներով է ներկայացրել դաշնակցութեան տիրապետութեան չրջանի գիւղը : Հեղինակն իր ցինիկ պրովակացիաները «հիմնաւորելու» համար գիմում է դանազան խորամանկ «գրական պրիօմների » :

Եթէ աշխարհաբարի թարգմանենք այս խառնիճաղանճը, կը հետեւի թէ Վախտանգ Անանեան գիւղ մը գրած եւ անոր մէջ գիւղին կարօտը երգած է, բայց մոռցեր է «Տէրն մեր ասաց»ը,— Լէնին, Սթալին, կոլխոզ, սովխոզ եւ մնացեալը :

Բայց կը թուի թէ դեռ շատ աւելի ծանր մեղքեր ունի Վախտանգ Անանեան .

— « Անանեանը դիմում է գրական ստոր խարդախութիւնների եւ իրականութեան թշնամական ենթափոխութիւնների : Նա իր գրքի մէջ զրպարտում է բոլշեւիկներին եւ կարմիր պարտիզաններին՝ թշնամական, դաշնակցական դիրքերից :

Անանեանի Դաշնակցական - արոց - կիստական զրպարտութիւնները ճչում են գրքի իւրաքանչիւր տողից : Անանեանը ճիշդ նոյն կերպ է վարւում, ինչպէս Դաշնակցական բանդիտ Մահարին իր խծբծանքներում եւ արոցկիստ սեռորբատ Ալազանն իր հայակեղտոտ - փոխական ափեղցփեղութիւնների մէջ : Անանեանը նրանց գրական դինակիցն է եւ, անղաւաճան կերպով զարգացնում է նրանց ֆաշիստական թէորիան՝ հայ ժողովրդի հերոսական անցեալը ննդափոխելով » :

Եւ այսպէս մինչեւ վերջը, վերէն վար, ոչ միայն ապացուցանելու համար Անանեանի «հակայեղափոխական - տրոցկիստական - բուխարինական - նացիոնալիստական » հանգամանքը, այլ եւ անգամ մը եւս տրորելու համար միւս ամբաստանեալները .

— « Այդպիսի «գրուածք» կարող էր յօրինել միայն Դաշնակցականը, ժողովրդի երդուեալ թշնամին : Բնաւ պատահական չէ, որ այդ գրական վիժուածքը խմբագրել, տպագրել ու տարածել են ժողովրդի թշնամիներ Ռաֆիկ Ամայեանը, Զոփուրեանը եւ միւս սրիկաները :

Պատահական չէ նաեւ այն, որ «Գրական Թերթ»ի նախկին խմբագիր Դաշնակցական Գ. Աբովը, ինչպէս նացիոնալիզմի դէմ ուղղուած չատ յօդուածները, նոյնպէս եւ Վ. Անանեանի հակայեղափոխական գրքի դէմ գրուած յօդուածները չէր տպում թերթում եւ փտեցնում էր խմբագրատան դարակներում » :

Ինչպէս կը տեսնէք, մեր միանուագր հայրենիքին մէջ արբնթաց կ'ապի ոչ միայն աշուղերգութիւնը, մինչեւ արեւը, մինչեւ երկինք եւ անկէ ալ վեր բարձրացնելով հանճարապա՛շ Սթալինը, այլեւ կը ծաղկի գրաքննական լրտեսութիւնը, առղալով - սղոսկելով եւ իջնելով մինչեւ ... Նայիրի Զարեան :

ՎԱԶԷ

Մ. ՍԵԹԵԱՆ ՈՂՋ Է

« Ցուսաբեր »էն առնելով, նոյեմբեր 6ին գրած էինք թէ Մեսրովբ Սեթեանց, հնդկահայ բանաստեղծը, յանկարծամահ եղած է հոկտեմբեր 17ին, համաճայն հոկտեմբեր 21 թուակիր նամակի մը : Նոյնիսկ նկարագրուած էր թաղումը ...

Արդ, նոյն ինքն Պ. Սեթեանց կ'հաստատէ « Ցուսաբեր »ի ուղղած հոկտեմբեր 28 թուակիր նամակով մը կ'ապացուցանէ թէ ողջ է (առանց տեղեկութիւն ունենալու իր մահուան լուրէն) :

Առաջին անգամ չէ որ թերթեր զոհ կ'երթան այս կամ այն լրատուին թիւրիմացութեան կամ անհամ կատակներու :

Անգլիոյ պատուիրակը Գերմանիոյ մէջ

Լորտ Հալիֆաքս, Անգլիոյ արտակարգ պատուիրակը, Պերլինի մէջ Գերմանիոյ արտաքին նախարարին հետ տեսակցելէ վերջ, Հիթլերի ամառանոցը գնաց : Ծօսակցութիւնները պիտի սկսին այսօր իսկ, ուրբաթ : Իրազեկները կը հաւատան թէ բանակցութիւններ պիտի չհատարուին, այլ Հիթլէր պիտի պարզէ իր բոլոր տեսակէտները եւ կարգ մը հաւատիքներ պիտի տայ, յատկապէս ծանրանալով հետեւեալ կէտերուն վրայ :—

1. Գերմանիա վճռապէս որոշած է վերստանալ իր նախապատերազմեան գաղթավայրերը, բայց այդ խնդիրը պատերազմի պատճառ չի նկատեր :

2. Գերմանիա վճռապէս որոշած է ապահովել Զեխոսլովաքիոյ գերմանական փոքրամասնութեան իրաւունքները . բայց պիտի չընդարձակ այդ երկրին հողային ամբողջութիւնը :

3. Գերմանիա որ եւ է պարագայի մէջ պիտի չխանգարէ բրիտանական կայսրութեան հողային ամբողջութիւնը :

Մէկ խօսքով, Հիթլէր անգամ մը եւս պիտի կրկնէ թէ Գերմանիա կ'ուզէ իր նպատակներն իրագործել դիւանագիտական միջոցներով : Այս առթիւ պիտի բացատրէ թէ իր վիթխարի սպառազինութիւնները եւ զանազան զինակցութիւնները պիտի գործածուին իրրեւ դիւանագիտական հզօր գործիքներ, այնպէս որ պէտք պիտի չըլլայ դիմելու Պիզմարքի « արիւնի եւ երկաթի» քաղաքականութեան : Միւս կողմէ, Գերմանիա միշտ պիտի մերժէ որեւէ սակարկութիւն, իր հիմնական ծրագիրներուն իրագործման համար :

Զինագիներ կը փախչին Նանքինէն

Վերջին լուրերու համաձայն, չինական կառավարութիւնը կը պատրաստուի լքել մայրաքաղաքը՝ Նանքին, նկատի առնելով ճափոնական յառաջխաղացութիւնը : Հաղարաւորներ կը փախչին արդէն, խուճապի մատնուած ըլլալով : Հետագիր մը կ'ըսէ թէ 70 ճափոնական մարտանաւեր կը սպառնան Նանքինի : Ուրիշ լուրի մը համաձայն, սպարապետ Զանկ Քայ Շէք հրաժարած է, ամբողջովին պինուորական գործողութենց նուիրուելու համար :

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՓՈՍՏԱՐԱՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿԵՆՏՐՈՆԱԿԱՆ ԳՈՐԾԱԴԻՐ ՄԱՐՄՆԻ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՄԱՐՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՀԱՄԱՐ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՄԱՐՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՀԱՄԱՐ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿԵՆՏՐՈՆԱԿԱՆ ԳՈՐԾԱԴԻՐ ՄԱՐՄՆԻ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՓՈՍՏԱՐԱՆ

ԼՈՒՍԱՎԱՌԻՆ

(ՎԵՊ ԱՄԵՐԻԿԱՑԻ ՆԱՎԱՏԵՍԻ)

«««« • »»»

Մեր տեսակի մեջ էլ նոր, մի՞թե, մարդ չկա, որ ինքն իրեն չհարցնի՝ ինչո՞ւ եմ ես ապրում, ինչո՞ւ եմ ես աշխատում, ինչո՞ւ եմ ես ուրախանում, ինչո՞ւ եմ ես տանջվում, ինչո՞ւ եմ ես ուզում, ինչո՞ւ եմ ես չուզում, ինչո՞ւ եմ ես ատում, ինչո՞ւ եմ ես սիրում, ինչո՞ւ եմ ես ատում ինքս ինձ, ինչո՞ւ եմ ես սիրում ինքս ինձ, ինչո՞ւ եմ ես ատում ուրիշներին, ինչո՞ւ եմ ես սիրում ուրիշներին, ինչո՞ւ եմ ես ատում ամբողջ աշխարհը, ինչո՞ւ եմ ես սիրում ամբողջ աշխարհը

Պ. Անսի Պէսանժէ, Ֆրանսայի ծերակոյտին արտաքին գործերու յանձնաժողովին նախագահը, առջի օր ճառ մը խօսելով, պղտարարեց թէ ճափոն կը սպառնայ յարձակիլ Հնդկաչինի վրայ, եթէ Ֆրանսական կառավարութիւնը թոյլատրէ ռազմանիւթ փոխադրել Չինաստանի համար: Այս առթիւ բացատրեց թէ Ֆրանսա պատերազմի վտանգին առջեւ կը գտնուի երեք ճակատի վրայ,— Սպանիա, Միջերկրական եւ Մայր· Արեւելք: Եւ աւելցուց.— «Իւրաքանչիւրական պատնիշ մը յայտնած չեմ ըլլար, եթէ ըսեմ թէ երբ ներկայ թշնամութիւնները ծագեցան Չինաստանի մէջ, Փարիզի ճափոնական դեսպանը հաղորդեց թէ որ եւ է միջամտութիւն, մինչեւ անգամ զէնքի նուազագոյն վաճառքութիւնը զէպի Չինաստան՝ հաւանաբար պատճառ պիտի ըլլայ որ ճափոն դրաւէ կարգ մը կղզիներ եւ նաւահանգիստներ Թոնքինի եւ Հնդկաչինի մէջ»:

ՁԱՆԱՁԱՆ ԼՈՒԲԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԿՇԻՌԸ երթալով կ'իյնայ: Պաշտօնական տեղեկագրի մը համաձայն, 1937 հոկտեմբերին Ֆրանսայի ներածումներն եղած են 3.719.808.000 ֆրանք, արտածումները՝ 2.364.752.000: Ուրեմն բացն է 1.355.056.000 ֆր·, մինչդեռ 1936ի նոյն ամսուան մէջ ան 779.841.000 էր: 1937ի առաջին տասը ամիսներու մէջ ներածումներն եղած են 33.845.879.000 ֆրանք, արտածումները՝ 19.207.759.000: Ուրեմն ներածումները արտածումներէն աւելի եղած են 14.638.120.000 ֆրանք, մինչ 1936ի նոյն ժամանակաշրջանին տարբերութիւնը 7.545.635.000 ֆրանք էր:

ՄՈՍԿՈՒԱՅԷն կը հեռագրեն թէ Գերագոյն Խորհուրդը յատուկ ընտրութեանց առթիւ, Սթալինի թեկնածութիւնը ղրուած է 1068 կազմակերպութեանց կողմէ: Մոլորով թեկնածու նշանակուած է 562 վայրերէ եւն·: Այս առթիւ Հոբէն կը խօսուի թէ Սթալին ինքզինքը Մ· Միւթեան վեհապետ հրդեհակէզ պիտի տայ ընտրութիւններէն վերջը:

ԵՐՈՒՍԱղԷՄէն կը հեռագրեն թէ գինուորական ատեանները դործի սկսան, մէկը Երուսաղէմի, միւսը՝ Հայֆայի մէջ: Մէկ մէկ հրեայ եւ արաբ թարգմաններ նշանակուած են իւրաքանչիւր ատեանի համար, իսկ դատաւորները անպլիացի են: Անկարգութիւնները կը շարունակուին:

ԵՈՒԿՈՍԼԱՎԻԱՑէն գինուորական պատուիրակութիւն մը գնաց Իտալիա, ուսումնասիրութիւններ կատարելու համար:

150.000 ԻՏԱԼԱՑիՆԵՐ ԿԱՆ ՍՊԱՆԻՈՑ ՄԷՋ, կը յայտարարէ հանրապետական վարչապետը, Պ· Նէկրէն, եւ այս առթիւ դիտել կուտայ թէ Ֆրանքօ պիտի ըլլայ, եթէ 5000 իտալացի կամաւորներ եւս կանչուին: — Մորտարային իշխանութիւնը հաւանութիւն յայտնեց անգլիական ծրագրին, ինչ որ կը նշանակէ թէ ի վերջոյ պիտի ճանչնայ Զօր· Ֆրանքոյի պատերազմիկի հանդամանքը:

ՀԱՐՑԱՊՆԴՈՒՄՆԵՐը սկսան երկի, երեսփ· ժողովին մէջ, գտէլհէյն ընդհանուր քաղաքականութեան մասին: Լէօն Պլում խօսելով ընկերվարական խմբակցութեան առջեւ, բացատրեց թէ աւելի քան երբեք անհրաժեշտ է չարունակել գործակցութիւնը եւ հաւատարմութիւն ցուցնել Շօթանի դաշինքին:

ՀՌՈՄ - ՓԵՐԼԻՆ - ԹՈՒՔիՕ հակաբոլշեւիկ ուխտին ստորագրութեան առթիւ, երեք պետութիւնները որոշեցին մնայուն խորհուրդ մը կազմել, որպէսզի պայքարի միջոցներ մշակէ:

ՀԱԿԱԲՈԼՇԵՒԻԿ ՊԱՑՔԱՐը հեազհեազ կը սաստկանայ Զուիցերիոյ մէջ: Առջի օր Ցիւրիխի ոստիկանութիւնը ձերբակալեց համայնավար գործիչ մը, որուն տանը մէջ խուզարկութիւններ կատարուելով, բազմաթիւ թուղթեր բռնուեցան: Այս ձերբակալութեամբ բանտարկուած կ'ըլլան ապր· խորհուրդին երկու համայնավար անդամները: Միեւնոյն օրը ձերբակալուեցաւ Զուիցերիոյ համայնավար կուսակցութեան նախագահը, Իւպպէռ Տրոզ եւ խուզարկութիւն մը կատարուեցաւ բոլշեւիկեան օրգանին խմբագրատան մէջ, ուր բազմաթիւ թուղթեր բռնուեցան:

ՌՈՒՄԱՆԻՈՑ ԴԱՒԼԻԾը վերակազմուեցաւ նախագահութեամբ վարչապետ Պ· Թաթարէսքուի: Արտաքին նախարարն ալ անփոփոխ կը մնայ:

ԼՐԱԳՐԱԿԱՆ ԶՐՊԱՐՏՈՒԹիՒՆՆԵՐը խափանելու համար, կառավարութիւնը պիտի պահանջէ սահպզարար քուէարկել մամուլի նոր օրէնք: Այս լուրը հաղորդեց Պ· Վէնսան Օրիոլ, դատական նախարարը, ճառ մը խօսելով ներքին նախարար Սալանկրոյի մահուան տարեդարձին առթիւ: Օրինագիծը, որ պատիժներ կը նախատեսէ, մերժուած էր ծերակոյտին կողմէ:

ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԵՑԷՔ

Հ. Բ. Ը. Միութեան Մարսէյի Մասնաճիւղի

ԵՐԵԿՈՑԹ_ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԻՆ

Որուն բացառիկ փայլով անցնելուն ոչինչ չէ խնայուած:

Գեղարուեստական բաժնին կը մասնակցին Մարսէյլի հայ կարողագոյն արուեստագէտները:

Կը նուագէ Մաթիէօի Նուչակաւոր «Ուօնտըր-ժազ»ը:

Տեղի կ'ունենայ քաղաքին ամէնէն շքեղ սրահներէն մէկուն մէջ, ՍԱԼՈՆ ՔԱՎՈՒԷ, Դեկտ 11ին, Շաբաթ գիշեր ժամը 10էն մինչեւ առաւօտեան ժամը 5:

ՄՈՒՏՔ 10 ՖՐԱՆՔ,— կանխօրօք ապահովել տոմսերը Մասնաճիւղիս գանձապետ Պ. Մ. ՋՐԲԱՇԵԱՆԷ, 27 Rue d'Aubagne:

ԺԱՆԹիՑիի մէջ «Ցառաջ» կը ծախուի նպաստավաճառ Պ. Ա. Փանոսեանի մօտ 21 Rue de Paris:

Հ. Յ. Դ.

Փառիզ

Ա.ՆԻԷՒՒի «Արաւ» ընթակովնտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր ընկերները այսօր Ուրբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին ծանօթ հաւաքատեղին:

ԻՍԻ Լէ ՄՈՒԼինՈՑի «Զաւարեան» կոմիտէն ժողովի կը հրաւիրէ հետեւեալ խումբերու ընկերները իրիկուան ժամը 8ին «Թրիմեան Ակումբին մէջ»:

«Մուրատ»՝ 19 Նոյ· Ուրբաթ: «Մշօ»՝ 21 Նոյ· կիրակի: «Վռամեան»՝ 22 Նոյ· երկուշաբթի, կարեւոր օրակարգ:

Գահիրէ

Սէնթ Անթուանի «ընկեր կարօ» ընթակոմիտէի ընդհ. ժողովը 21 Նոյ· կիրակի երեկոյ ժամը 3ին, Լա վիստ սովորական հաւաքատեղին:

կարեւոր օրակարգ: վարչութեան ընտրութիւն: Ներկայանալ անդամատետրով:

Սէն ՇԱՄՈՆի «վարուժան» խումբի ընկերական ժողովը այսօր Ուրբաթ երեկոյեան ժամը 8ին «վարուժան» ակումբին մէջ, Բոլոր ընկերները ստիպողաբար կը հրաւիրուին:

ՊՈՄՕՆի «Զաւարեան» ընթակոմիտէի ընդհ. ժողովը 19 Նոյ· Ուրբաթ երեկոյ ժամը 3ին սովորական հաւաքատեղին: Օրակարգ՝ գեկոյց ներկայացուցչական ժողովի եւ վարչութեան ընտրութիւն:

ՊՈՒԼՎԱՐ ՕՏՏՈՒԻի ընթակոմիտէի ընդհ. ժողովը 20 Նոյ· Շաբաթ երեկոյ ժամը 9ին: Օրակարգ՝ ներկայացուցչական ժողովի գեկուցում եւ ընտրութիւն, ներկայանալ անդամատետրով:

ԿՐՆՈՑԳԼի «ԵՕԹՆեղբայրեան» կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները 20 Նոյ· Շաբաթ երեկոյեան ժամը 8.30ին ծանօթ հաւաքատեղին, կարեւոր օրակարգ:

Հանդէս Կրնուպլի մէջ

կազմակերպուած Զ. Ո. Միութեան կողմէ, 21 Նոյ, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2·30ին, 31 Route de St· Martin d'Hérès-ի սրահին մէջ:

Կը խօսի Ընկ. ՇԱՒԱՐՇ ՆԱՐԴՈՒՆԻ:

ԹԷՑԱՍԵՂԱՆ

Ֆ· կ· Խաչի Ալֆորվիլի Մասնաճիւղին կողմէ, ի պատիւ Նախկին վարչութեան, 20 Նոյ· Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին Հայ Ակումբին մէջ. Ալֆորվիլ: Կը խօսի Ընկերուհի ԷԼԼԷՆ ԲԻՒԶԱՆԴ-գեղարուեստական բաժին կ· Խաչի Սանուց Միութեան կողմէ: ՄՈՒՏՔ 3 ՖՐ.

Ընտանեկան թէյասեղան

Զ. Ո. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՎԱԼԱՆՍԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ

ի պատիւ Ընկ. Շ. ՆԱՐԴՈՒՆԻ

Շաբաթ, 20 Նոյեմբեր, երեկոյեան ժամը 8.30ին Հ. Յ. Դ. «Սիամանթօ» Ակումբին մէջ. Գեղարուեստական ճոխ բաժին:

Մանրամասնութիւնները տեղւոյն վրայ:

Մուտքը ազատ է

Գաղափարի բաժակի արդուսի

Այս կիրակի, 21 Նոյեմբեր կէս օրէ վերջ ժամը 2ին Հ· Մ· Ը· Մ·ի Պամոնի սեփական մարզադաշտին վրայ:

Հ· Մ· Ը· Մ·Ի ԱՌԱՋԻՆ ԽՈՒՄԲԸ

ընդդէմ ՄԱՐՍԷՅԼիի ՔԱՂԱՔԱՊԵՏԱՐԱՆի Ա· ԽՈՒՄԲԻՆ

ժամը 1ին Հ· Մ· Ը· Մ· Ի պզտիկներու մրցումը

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Պ. Պ. Մկրտիչ եւ Տօքթ· Արամայիս Շամլեան եղբայրներ կը ծանուցանեն թէ՝ ի նիւ Եորք հանդուցեալ իրենց մօր՝ Այրի տիկին Ամալէր Շամլեանի (կողակից հանգուցեալ Յովհաննէս Շամլեանի) մահուան քառասունքին առթիւ, հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի Փարիզի Հայոց եկեղեցիին մէջ, 21 Նոյեմբեր կիրակի առաւօտ, պատարագէն վերջ:

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Ֆ· Կ· Խաչի Իսի-լէ-Մուլինոյի Մասնաճիւղը ժողովի կը հրաւիրէ իր անդամուհիները 20 Նոյ·, Շաբաթ երեկոյ ժամը 8·30ին «Արիմեան» Ակումբին մէջ: կարեւոր օրակարգ եւ ընտրութիւն:

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Տէր եւ տիկին Ս· Փ· Սարգիսեան իրենց խորին շնորհակալութիւնը կը յայտնեն ամէն անոնց որոնք անձամբ, դրաւոր եւ ծաղկեպսակով ցաւակցութիւն յայտնեցին իրենց սիրելի եղբօր եւ անթաղման՝

ԳԵՂԱՄ ԱՍԱՏՈՒՐԵԱՆի

դառնադէպ մահուան առթիւ, որ տեղի ունեցաւ Նոյեմբեր 11ին Արլի մէջ: 30 տարեկան երիտասարդ հասակին:

Լա Սիօթա

ԲԱՑՈՒՄԱԾ Է

Մարսէյլի մէջ Բարեգործական հիմնարկութիւն, որուն սրահները կը տրամադրուին նաեւ ազգային միութիւններու, հաստկէն.— 22 Rue Petite St. Jean:

ԳԱՑԷՔ ՏԵՍԷՔ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Cinéma REXY

Rue, Cours Lafayette angle Garibaldi

Le Gérant : H. STEPHAN

17, Rue Damesme. PARIS (13e) Imprimerie A. DER (AGOPIAN)

Երեկոյթ—պատրաստութիւն

կազմակերպուած ԱՐԱՐԿԻՐի Միութեան Մարսէյլի Մասնաճիւղին կողմէ ՆՈՐ ԱՐԱՐԿԻՐի Տիճնարկութեան 12րդ· տարեդարձին առթիւ, 20 Նոյեմբեր, Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30էն մինչեւ Լոյս, ՍԱԼՈՆ ՄԻՇԵԼի շքեղ սրահին մէջ, 25 Rue Aldebert. Marseille,

Գեղարուեստական ճոխ բաժին

ՍԻՆԷ ՍԷԹՕ հայերէն տառերով կը ցուցադրէ ներգաղթի կարօտանքին մեկնումը Մարսէյլէն, եւ երկրորդ Ֆիլմ մը՝ Զիկանօ կամ առագաստը,

կէս գիշերին կը սկսին եւրոպական պարերը, մասնակցութեամբ Ալգազարի Մարաթոնի հռչակաւոր նուագախումբի: Պարի սարքեւաւոր մրցում: Մուտք այրերու 8 Ֆր·, կիներու 6:

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՄ

ԲԱՖՖիի ծննդեան հարիւրամեակի յոբելեանին առթիւ հայ թատերական յարգանքի արտայայտութիւն,

21 Նոյ· կիրակի երեկոյ ժամը 9ին Սօսիէթէ Սավանթի սրահին մէջ

8 Rue Danton, մէթրօ Օտէոն կամ Սէն Միշէլ:

Կը ներկայացուի առաջին անգամ ըլլալով

ՋԱԼԱԼԷԴԻՆ

Կը մասնակցին Փարիզահայ թատրոնի լաւագոյն ուժերը:

ՀԱՑ ԵՐԳԻՉՆԵՐՈՒ ՄԵԾ ԽՈՒՄԲ

ՀԱՑ ԳԵՐՈՒԱԾԻՆԵՐՈՒ ՊԱՐԸ

Մուտք 15, 10 եւ 5 ֆրանք

Տոմսերը կը ծախուին գրատուն Հրանտ Սամուէլ:

ՀԱՑ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱՑ ՍԿԱՈՒՄԲ

Կը դասախօսէ Պ. Ա. ՉՈՊԱՆԵԱՆ, Նիւթ՝ Դրիգոր Աղթամարցի (Մէջնադարեան գրականութիւն), Ուրբաթ, 13 Նոյ· ժամը 21ին, 8 Ռիւ Պօսիւէ, Փարիզ:

Հ. ԶԱՐԴԱՐԵԱՆ

ՎԻՐԱԲՈՑԱ - ԱՏԱՄՆԱԲՈՑԱ

44 Rue Dunkerque (ՄԷՋՐՕ ԿԱՌ ՏԻՒ ՆՈՒ)

Tél. Trudaine 42—69

Կ'ընդունի առէն օր ժամը 14—20:

Հաւատարները ժամադրութեամբ:

Ի գիտութիւն Հայ մասշէճիներու եւ խանութպաններու կը ծանուցանենք թէ Փարիզի մէջ բացած ենք Մարսէյլի մեր պանտի վաճառատան Թանապահը՝

ՅՈՎՍԷՓ ԳՕԶՈՒՆԵԱՆ

10 Rue Turbigo, Paris (1)

Մէթրօ Halles եւ Etienne Marcel

ՄԵԾԱՔԱՆԱԿ վաճառուած Ամենալաւ տեսակի ապրանքներ՝ անմրցելի գիներով: Այցելեցէք անգամ մը համոզուելու համար:

ՀԱՅԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՑՐԸ

ձեռնարկ Ֆ Լ Օ Ր Ի Ն

61, Rue Monsieur le Prince, Paris (6)

Մէթրօ՝ Օտէօն եւ Սէն Միշէլ

Արեւելեան եւ եւրոպական համեղ կերակուրներ՝ պատրաստուած մասնաւոր խնամքով: Ճաշախորդները կրնան մտնել խոհանոց՝ տեսնելու համար տիրող մաքրութիւնը:

Պոլսական օղի՝ տաք ապուրներով: Տրամադրելի սրահ հաւաքոյթի, նշանառութի, հարսնիքի եւայլնի համար շատ նամեստ գիներով:

ԵԹԷ Կ'ՈՒԶԷՔ ՃԱՇԵԼ ՄԱՔՈՒՐ, ԱԺԱՆ ԵՒ ՀԱՄՈՎ ԱՅՑԵԼԵՑԷՔ **Restaurant Diamantaire**

60 Rue Lafayette, Paris (9) *մէթրօ* Cadet *եւ* Pelletier

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ Ա. ՐԱՄ ՓԷՇՏիՄԱԼՃեԱՆ

(*Մեր Արամին*)

Ուր պիտի գտնէք ամէն ճաշակի յարմար արեւելեան եւ եւրոպական կերակուրներ: Անարատ օղի՝ առատ աղանդերներով: Մեր մասնագիտութիւնն է ՇԻՇ ՔԷՊԱՊ եւ ՇԻՇ ՔԷՊԱՊ ՍՓԷՄԻԱԼ (պատրաստուած՝ կանանչ պղպեղով եւ լոլիկով), իսկ գառնուկի միսէ պատրաստուած մեր ՏՇՕՆՐ ՔԷՊԱՊով կրնանք մրցիլ փարիզի բոլոր ճաշարաններուն դէմ: կիրակի օրեր ԼՈՒՄԻՔ ԳԱՅԱԹԻՃ եւ սեզ: Ամէն երեկոյ արեւելեան ընտիր նուագ դեկավարութեամբ Պ. ՄԿՐՏԻՉ ՊԵՏՐՈՍեԱՆի եւ մասնակցութեամբ ՋԱՃԻՐԻ ֆանքի: ընտանեկան մթնոլորտ եւ ֆաճելի ժամադրավայր: Մէկ այցելութիւն բաւական է մեր սիրեական յաճախորդը դառնալու համար:

ԲԱՑՈՒՄԱԾ Է ԱՐԴԻԱԿԱՆ ԿԱՇԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ՃԱՇԱՐԱՆԸ

Ր Ա Ֆ Ֆ Ի

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ Մ. Գ. ՄԻՐԻՃԱՆԵԱՆ

8 Rue Maubeuge, Paris (9)

Արեւելեան եւ եւրոպական համեղ կերակուրներ՝ պատրաստուած մասնաւոր խնամքով: Ճաշախորդները կրնան մտնել խոհանոց՝ տեսնելու համար տիրող մաքրութիւնը:

Պոլսական օղի՝ տաք ապուրներով: Տրամադրելի սրահ հաւաքոյթի, նշանառութի, հարսնիքի եւայլնի համար շատ նամեստ գիներով:

ԵՂԻՇԷ ԱՐԶՈՒՄԱՆԵԱՆ

ՃԱՄԲՈՐԴՈՒԹԵԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ

AMERICAIN LLOYD — **48 rue de la République**

ORIENT LLOYD — **7 rue Auber, Paris**

Մարսէյլ, Tél. C.47-22 եւ C.74-51 — Tél. Opéra 67-77 67-78

Նաւային բոլոր ընկերութիւններու ներկայացուիչ:

Յոմսակներ՝ ամէն տեղի համար: Հայ ճամբորդներու հասարի մասնաւոր գին: Ընդունք Թղթակիցներ աշխարհի ամէն կողմէ

ՎԱՍՏԱԿԵԼի ՏՈՒՆ

ԽԵՆԹԸ

ԱՐԿԱԾՆԵՐ ՎԵՐՋԻՆ ՌՈՒՍ- ՔՈՒՐՔԱՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄԻՑ ՀԱՅԱՍՏԱՆՈՒՄ

»»»» • ««««

Ամբողջ ցերեկը անցկացնելով իր պաշտօնի վերաբերեալ աշխատութիւններով, դիւղերները շատ անդամ լուացնում էր նա զանազան տեսակ անբարոյական քսիքերով, եւ Թուրք պաշտօնատարներն ու մոլութիւններին հետեւելով, արաղ էր խմում, աղջիկներ ու աղաքներ էր պար ածում, եւ իրան չրջապատում էր զանազան տեսակ «չալկիներով» (երաժիշտ): Ամէն մի դիւղ մտնելիս, ամէն մի դիւղացու խրճիթի դռները բաց էին նրա առջեւ: Ո՞վ կարող էր չընդունել այդ բարձրաստիճան հիւրին: Ընդհակառակն, դիւղացին պատիւ էր համարում իրան, երբ Թոմաս էֆէնտին տաք կը կոխէր նրա չէմքի վրայ, թէեւ նրանից էլը չէր չահում, ուտեցնում էր, խմեցնում էր,— բայց այդ էլ բաւական էր, որ Թոմաս էֆէնտին կը սկսէր տխուհետեւ «բարի աչքով» նայել իր հիւրասիրողի վրայ:

Մի երեկոյ գիւղիրը մի աղքատ դիւղացու տանը լուր տուեց, թէ էֆէնտին պէտք է հիւր լինի: Տան տէրը մի քանի դիւղերի միակ արհեստաւորն էր, չինում էր երկրագործական առնօթներ, նորոգում էր մնասուած գութաններ, արօրներ, սայլակներ եւն·: Նա ըստ մեծի մասին իր տանը չէր դանւում, որովհետեւ ման էր գալիս դիւղից դիւղ եւ իր համար զործ էր պտտում: Այս երեկոյ նոյնպէս տանը չէր: Արհեստաւորի կինը պատասխանեց գիւղիրին, թէ մարդս տանը չէ, ի՞նչպէս կարող եմ ընդունել էֆէնտուն:

— Մարդդ տանը չէ, տունը խօ իր տեղն է, ասաց գիւղիրը կոշտ կերպով:

Այդ գիւղիր կոշտածներն էլ մի առանձին պատիժ են դիւղացու համար: Դրանք պաշտօնական անձինքների որոշակի չներն են· սաստիկ հոտառութիւն ունեն, եւ խիստ վարժուած են, թէ ինչ ճանապարհներով պէտք է հետամուտ լինել որսին:

Արհեստաւորի կինը չուարած մնաց եւ խօսք չը դտաւ պատասխանելու գիւղիրին:

Գիւղիրը իր հրամանը կատարած համարելով, հեռացաւ աւելացնելով·

— էֆէնտին կը գայ, երբ ճրագները կը վառուին:

Խեղճ կինը մի քանի րոպէ, որպէս քարացած, կանգնել էր իր խրճիթի դրբանը, եւ չը դիտէր, թէ ինչ պէտք էր անել: Նրա տղամարդը տանը չէր, նրբան անվայել էր մի օտար եւ անծանօթ հիւր ընդունել իր մօտ: Նա մտաւ իր զրացի Օհօի խրճիթը եւ խնդրեց նրան, ասելով·

— Եղբայր Օհօ, գիւղիրը լուր տուեց, թէ էֆէնտիս այս դիշեր մեզ մօտ պիտի լինի, մարդս տանը չէ, ի սէր Աստծոյ, եկէք եւ կառավարեցէք նրբան:

— Այս ի՞նչ բան է, պատասխանեց Օհօն բարկանալով, — այս դիւղում էր ուրիշ տուն չը կա՞ը:

— Չեմ իմանում, ասաց կինը վրդովացած ձայնով,— գիւղիրը այսպէս որոշեց:

Դրացի Օհօն խոստացաւ, որ ինքը կ'ընդունի հիւրին եւ կնոջը մենակ չի թողնի:

Թոմաս էֆէնտին այնքան ծանօթ էր այս գաւառի հետ, որ ամէն մի դիւղ մտնելիս, շատ լաւ ընտրութիւն անել դիտէր իջեւանների մէջ, թէ որ տունը աւելի յարմար էր դիշերելու համար: Նրա ճաշակը այդ մասին բաւական զարգացած էր: Գլխաւոր պայմանները, որ համապատասխանում էին նրա պահանջներին, դրանք էին որ տան տէրը աղքատ եւ փոքր ինչ յիմար լինէր, եւ եթէ յիմար չէր, պէտք է գոնէ խմելու հետ սէր ունենար (երկու յատկութիւններ, որ շատ չեն զանազանւում միմեանցից) եւ ամենագլխաւորն այն էր, որ պէտք է տան մէջ գտնուէր մի գեղեցիկ կանացի դէմք, որի վրայ նայելը զուարճութիւն պատճառէր նրբան:

ԲԱՑԱԻ

(*Շար·*)

Ժամագոյցի եւ գոհարեղէնաց վաճառատուն

ՀՐԱՉ ՍԱՐԳԻՍԵԱՆ

261, Rue du Fbg. St. Martin

Métro: Louis Blanc et Jaurès

ՀԱՐԱՉ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15 - 79
Chèque Postal Paris 1678 - 63

(ԾՐԹԵՒԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԳԱՂՈՒՓՆԵՐ,— ՏԱՐԵԿԱՆ ՎԵՑԱՄՍԵԱԿ ԵՌԱՄՍԵԱԿ

Ֆրանսա եւ Գաղուփներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40 ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	265 »	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	215 »	110 ֆրանք	

ՇԱԲԱԹ
20
ՆՈՅԵՄԲԵՐ
SAMEDI
20 NOVEMBRE
1937

ԺԷ ՏԱՐԻ — 13e Année No. 3582 — ՀԻՄՆԱԴԻՐ՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՒՍԱԿԵԱՆ — ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՔՆՆԱԿԱՆ ՊՏՈՒՅՏ ՄԸ ԿԱԽԱՂԱՆՆԵՐՈՎ

Մինչ Աթաթիւրք էնկիւրէն ճամբայ կ'ելլէր դէպի արեւելեան նահանգները, « քննական պտոյտ մը» կատարելու համար, հեռագիրը հաղորդեց Տէրսիմի ապստամբներուն մահապարտի գործադրութիւնը :

Պոլսէն հասած վերջին թերթին թուականն է նոյեմբեր 14 (կիրակի) : Աթաթիւրք, վարչապետը, ներքին եւ հանրօգուտ չի – նայելանց նախարարները սաստարթիւ հետեւորդներով ճամբայ եւան նոյեմբեր 12ին եւ Սեբաստիա կը գտնուէին յաջորդ օրը, շաբաթ : Տէրսիմի կախաղաններուն երկարող լուրը հրատարակուած էր Լոնտոնի թերթերուն երեքշաբթի օրուան թիւին մէջ: Ուրեմն կը մնայ ճշդել պզտիկ մանրամասնութիւն մը,— ե՞րբ տեղի ունեցան կախաղանները, Աթաթիւրքի եւ իր շքախումբին Սեբաստիա՞, Մալաթիա՞ թէ Խարբերդ գտնուած օրը :

Ուրիշ խօսքով, արդեօք շքախումբը չուզե՞ց անձամբ տեսնել ութսուն տարեկան Ծերուկի մը կախաղանը՝ իր երկու զաւակներուն եւ ուրիշ 8 ամբաստանեալներու հետ :

Ամէն պարագայի մէջ, այս քննական պտոյտն ալ տեղի կ'ունենայ յաղթանա՛ծ տրամադրութիւններու տակ, ինչպէս Թուրքիոյ հանրապետութեան նախագահին բոլոր այցելութիւնները, փոքր Ասիոյ վերազրաւումէն ի վեր :

Թուրք մամուլը մանրամասնութիւններ չի հրատարակեր, այս այցելութեան ծրագրի մասին: Տեղեկութիւնները կը հաղորդուին օրը օրին. այնպէս որ, յայտնի չէ թէ պտոյտը պիտի երկարե՞ մինչեւ խորերը, դէպի ռուսական եւ իրանեան սահմանագլուխը, — կարին, Վան, Մուշ, Տիգրանակերտ :

Աթաթիւրք սովորութիւն ունի ինչպէս երկու բաժակ օղիի մէջ յեղափոխութիւն մը սարքելու, նոյնպէս չունդալից անակնկալներ ստեղծելու, իր ճամբորդութեան ընթացքին: Ամէն ենթադրութիւն նեղելի է: Մնաւանդ որ, դեռ նոր խօսեցաւ «գահաճառը», չոլշղուն առաջադրութիւններով, եւ նոր նշանակեց Ըմմէթի յաջորդն ալ, ձէլալ Պայար :

Միասին առնելով նոր վարչապետը, ներքին գործավարը (որ միեւնոյն ատեն կուսակցութեան ընդհ. քարտուղարն է) եւ հանրօգուտ չինութեանց գործավարը, Թուրքիոյ հանրապետութեան նախագահը, անշուշտ ամէն բանէ առաջ կ'ուզէ տեղին վրայ ուսումնասիրել իր ծրագրին մանրամասնութիւնները :

Եթէ չենք սխալիր, առաջին անգամ է որ քննական պտոյտ մը կը կատարուի այսքան բազմութեամբ եւ լայն ճակատի մը վրայ :

Անշուշտ գլխաւոր պատճառը այն է որ, ինկած ըլլալով քրտական ըմբոստութեան վերջին միջնաբերդը, Տէրսիմ, Թուրք վարիչները ժամանակը յարմար կը նկատեն, վերջն վար չափելու համար «արեւելեան նահանգները »:

Զանազան պտոյտներ կատարուեցան վերջին տասը - տասնհինգ տարիներու ընթացքին: Դեռ քանի մը տարի առաջ, Ըմմէթ Ինէօնիւ մտնելուր չքախումբի մը հետ աչքէ անցուց սահմանագլուխը, քսուելով նաեւ հայկական սահմանին, բայց իր դիմացը գտնելով ռուս պաշտօնատարներ :

Այս տարուան ընթացքին, Աթաթիւրք լինք չատ կարճ չրջան մը բոլորեց, եւ այդ առթիւ զրոյցներ չրջեցան Կարսի մասին :

Այդ բոլորին թագ ու պսակը կարելի է համարիլ ներկայ պտոյտը :

Կը թուի թէ այլեւս վերջնապէս խորտակուած համարելով քրտական դիմադրութիւնը, Աթաթիւրք լինք անձամբ ծրագիրներ պիտի մշակէ, արեւելեան նահանգներու վերակազմութեան համար :

Ազգ. Մեծ Ժողովի բացման առթիւ, թէ իր եւ թէ վարչապետին յայտարարութիւնները որոշ չափով կը լուսաբանեն այս կէտը :

Երկաթուղիներ եւ ճամբաներ պիտի չինուին, չրանցքներ պիտի բացուին, չրային անսպառ հարստութիւնները պիտի օգտագործուին, էլեկտրական հոսանք արտադրելու համար: Եւ, — «վաչկատուն ցեղերու բնակութեան եւ երկրին բնակչութեան հարցը մասնաւոր ծրագրին մէջ պիտի առնուին», ինչպէս կը յայտարարէր ձէլալ Պայար :

Կը նշանակէ թէ քննական պտոյտին առթիւ նոր նիւթեր պիտի հաւաքուին, վերջնական հաշուեյարդարի մը ենթարկելու համար քրտական հարցը, որ քամալական Թուրքիոյ մեծագոյն մտահոգութիւնը կը կազմէ 1925էն ի վեր :

Տակաւին քրտական կրակները կը վառին զանազան վայրերու մէջ. բայց դժուար է հաւատալ հռ մտադրած ապստամբութեան մը բոցավառման, առանց արտաքին հզօր ազդակի մը միջամտութեան :

Ինկիւրի, դիտակից այս կացութեան, կ'ուզէ օր առաջ վերջ հանել իր ծրագիրներէ: Կ'աճապարէ հարթել, «մաքրել» յետին բոյները, լեռներն ու ձորերը, արեւելեան նահանգներն ալ վերածելով միապաղաղ տափաստանի մը :

Եւ սակայն, ուրիշ մտահոգութիւններ ալ խառնուած են այս աճապարանքին, ինչպէս եւ հեռաւոր ծրագիրներ :

Կասկած չկայ թէ այլեւս նոյն մտերմութիւնը չի տիրեր Ինկիւրիի եւ Մոսկուայի միջեւ: Վերջին մէկ տարուան ընթացքին չատ մը տաք ու պաղ չուրեր անցան երկու պետութեանց միջեւ, եւ բրիտանական ազդեցութիւնը հետզհետէ աւելի ծանրանալ եւ կը ծաւալի, հակակշռելով խորհրդայինը: Հին թէ նոր, Թուրքերը լաւ սերտած են պատմութիւնը, եւ գիտեն թէ ի՛նչ կ'արժէն զանազան բարեկամութիւններ, երբ հասնի ճակատագրական ժամը :

Ուրեմն, Աթաթիւրքի քննական պտոյտը կապ ունի նաեւ այս հարցին, ուրիշ խօսքով՝ ապագայ պատահականութեանց հետ :

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԵՐԿՈՒ ՆՈՐ ՋԻՆԱՐԱՆՆԵՐ ԳՏՆՈՒԻԵՑԱՆ

44 սևուռկ ձեռնասուռւմբ, գնդացիրներ, հրացաններ, մեծաքանակ փամփուշտ ևլն.

88 խուզարկութիւն Փարիզի, 150 գաւառի մէջ

Ազահովութեան Տեսչութիւնը եւ զօրական ոստիկանութիւնը չարունակելով իրենց քննութիւնները, ղէնքի երկու պահեստներ եւս երեւան հանեցին Փարիզի մէջ, առաջինը՝ Օտէոնի կողմը, երկրորդը՝ Պասթիլի մօտ: Ներքին նախարար Պ. Տորմուա պատասխանելով երեսփոխաններու հարցումներուն, հաստատեց թէ երեւան հանուած են 44 սնուռկ ձեռնառումբեր (1418 հատ), 14 հակօդային հրացաններ եւ ուրիշ ղէնքեր՝ ինչ ժան Պոզիր, թիւ 14 (Պասթիլ), զեղային փոխադրութեանց ընկերութեան մը գրասենեակին մէջ :

Մինչեւ երէկ առաւ 38 չէնքեր խուզարկուած էին Փարիզի, իսկ 150 չէնքեր ալ գաւառի մէջ: Բոլոր ամբաստանեալները կը պահպանին ամբակոմեան հոսանքներու, որոնք « Գաղտնի պաշտպանութեան Դաշնակցութիւն» մը կազմած էին: Կը կարծուի թէ բուն կազմակերպիչներն են «Փիլոնաւորները» :

Հինգշաբթի առաւ կանուխ ոստիկանութիւնը կոխեց հնութեանց վաճառատուն մը, Ռօթռու փողոց թիւ 2, Օտէոնի մօտ, քանի մը քայլ հեռու Լիւքսէնպուրգի պարտէզէն, ուր կը գտնուի Վերակոյսը: Խանութին տէրը, Անդրէ Մօլէ եւ քոյրը անմիջապէս ձերբակալուեցան, եւ մինչ անցորդները կ'անցնէին անտարբեր, ոստիկանութիւնը կապոց կապոց զէնքեր կը հանէր, որոնք ծածկուած էին հին կարասիներու տակ, լեցնելով քանի մը սենեակ եւ գետնայարկը: Ամբողջ բեռնակառք մը զէնք եւ ռազմանիւթ բռնուեցաւ այս խանութին մէջ,— 45 փոքր զնդացիր, 134 հրացան, 20.000 փամփուշտ եւն. : Մեծ մասը ծածկուած էր հին գորգերու դէրերուն տակ: Գնդացիրները զերմանական են: Ոստիկանութիւնը ժամերով չարունակեց խուզարկութիւնները, յուսալով գտնել սենեակներ դանել, ինչպէս Ռիպէռա եւ Ամփէռ փողոցներուն մէջ : Մեւնոյն առեն ոստիկանները նորէն կոխեցին Փասթըէ ընտանիքին գղեակը, Էվոի - Փըթի - Պուրկ արուարձանին մէջ (Սէն է Ուազ), որուն սեփականատէրը Հունգարիա կը գտնուի այժմ :

Գաւառի մէջ, խուզարկութիւնները կեդրոնացած են Լիոնի, Մարսէյլի, Տիէփի եւ Պուատյէի մէջ :

**** Ազմատական օրկանը, որ ամէնէն առաջ պարզեց գաւադրութեան ծալքերը, կը հարցնէ թէ ո՞վ կը վարէր, ո՞վ կը զինէր այս կազմակերպութիւնը եւ ո՞վ կը հոգար անոր ծախքերը: Հետաղոտութիւնները կը չարունակուին լայն տարածութեան մը վրայ եւ կը յուսացուի չատ աւելի կարեւոր գաղտնիքներ, ինչպէս եւ զինարաններ երեւան հանել: Այս առթիւ դիտել կը տրուի թէ գրեթէ բոլոր ղէնքերը օտար արտադրութիւն են: Առաջին հետքերը գտան Զուիցերիոյ սահմանագլուխին մաքսային դէտերը, կասկածելի փոխադրութիւններ հաւաքելով բանուկ ճամբու մը վրայ: Բայց ֆրանսական կառավարութիւնը չի կասկածիր փոքրիկ Զուիցերիային: Ազմատական պաշտօնաթերթը կը կասկածի երկու սահմանակից մեծ երկիրներէ, առանց յիշելու անուններ :*

**** Գաղտնի ոստիկանները Ռօթռու փողոցի հնութեանց վաճառատունը այցելած ատեն, խանութպանը որ եւ է բանէ չկասկածելով, ջերմապէս կը յանձնարարէր իր չինական զարդանօթները: Պաշտօնեաներն ալ իրենց պաղարիւնը պահեցին առջի բերան եւ կարծիքներ յայտնեցին ապրանքներու գեղեցկութեան մասին, բայց արդէն գտեր էին գաղտնի հետքերը: Զանազան անցքերէ ներս մտնելով, պաշտօնեաները հետզհետէ երեւան հանեցին հինգ սրտուկ, իւրաքանչիւրը 3600 փամփուշտով եւ զանազան վաճառանիշերով, վեցերորդ սնուկ մը՝ որ կը պարունակէր 42 կապոց հարիւրնոց փամփուշտ, դեռ ուրիշ սնուկ մը՝ 4200 փամփուշտներով, 45 փամփշտակալ, բոլորովին նոր, 24 կաչիճ թրագօտի, 23 զոյգ ոտնապան, 45 գերմանական զնդացիր - հրացան, յայտնուման անունց որ բռնուած էին Ամփէռ փողոցին մէջ, 3600 որսի փամփուշտ եւն. : Մտանդէտներ կ'ըսեն թէ այս բոլորը կը բաւէին սպառազինելու 100 ոտքաեալներ, այն ալ Մերակոյտին չրջակաները :*

Ինչպէս միւս խուզարկուած վայրերուն, նոյնպէս ժան Պոզիր փողոցի չէնքին մէջ ալ գտնուեցան գաղտնի շինութիւններ, չատ վարպետօրէն կատարուած, այնպէս որ Ազահովութեան պաշտօնեաները բաւական յոգնեցան, ամէն բան երեւան հանելու համար: Այսպէս, իրենց ուշադրութիւնը գրաւեց սպասկեղարան մը, որ սենեակի մը միակ կահ կարասին կը կազմէր: Բացին եւ տեսան որ պարապ էր: Սկսան չօչափել աջ ու ձախ, մտնաւանդ յատակը: Ապակեղարանին եռեւի մասը բացուեցաւ, եւ երեւան ելաւ դուռ մը որ կապուած էր ուրիշ սենեակի մը հետ: Ճշմարիտ գինարան մըն էր այդ սենեակը: Հոն էր որ գտան 44 սնուկ ձեռնառումբ, իւրաքանչիւրին մէջ 32 հատ, համագումար 1418, մեծաքանակ փամփուշտ եւն. :

**** Տակաւին չէ ճշդուած գաղտնի կազմակերպութեան բուն անունը : Նախապէս կը կարծուէր թէ կը կոչուի «Գաղտնի յեղափոխական պահակներ»: Այժմ կարծողներ կան թէ բուն անունն է «Գաղտնի կեդրոն յեղափոխական գործունէութեան»: Քաղուած տեղեկութեանց համաձայն, կազմակերպութեան վարիչ մարմնին գլխաւոր անդամները կապ ունէին հարեւան մեծ պետութեանց հետ եւ անոնց հրահանգները կը հաղորդէին չրջանապետներուն: Այս վերջիններէն իրենց հրամանին տակ ունէին տեղական վարիչներ, — գնդապետներ, վաշտապետներ, դասապետներ, որոնց հրամանին տակ կը գտնուէին ռազմունակ եւ փոքր գինուորներ: Որ եւ է գաւաճանութիւն անպատճառ պիտի պատժուէր : Բոլորն ալ միեւնոյն երդումն ըրած էին :*

**** Վերջին պահուն կարեւոր խուզարկութիւն մը կատարուեցաւ Մէլէօնի եւ Ֆոնթէնէպլոյի միջեւ: Ազահովութեան պաշտօնեաները կը կարծեն թէ կապ մը գոյութիւն ունի այս կազմակերպութեան եւ Էթուալի դէպքին միջեւ :*

»»»» o ««««

ՅՈՒՑԱՀԱՆԴԷՍ պիտի երկարաձգուի մինչեւ նոյեմբեր 28, փոխանակ փակուելու 25ին: Հինգշաբթի օր 30.000.000 միլիոնի հասած էր այցելուներու թիւը, հաշուելով առաջին օրէն: Վերջին օրուան հասոյթը պիտի յատկացուի Փարիզի աղքատներուն :

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՕՐՕՐ ԹԷ ԱՀԱԶԱՆԴ

Երեւանի թերթերուն մէջ «Որորոցի յերգ» մը կարդացի, «Ազավնի» ստորագրութեամբ :

Բանաստեղծութիւնը կը սկսի շատ սովորական երկտողով մը.

Քնիր բալիկ, ես քեզ համար
Օրօր կ'ասեմ ու նանիկ :

Յետոյ կ'իմանանք թէ կարմիր բանակը, նոր «ովկիանի պէս մեծ եւ աճեհուն» ուժ ունի, որուն առջեւ «ամէն ոսոխ կը չոփի», կը պաշտպանէ երախային հանգիստը: (Անշուշտ հայրը « ժողովուրդի թշնամի » հռչակելով, եթէ ոչ գնդակահարելով) :

Ու վերջապէս — իմացէք դուք ալ եւ պատմեցէք բոլորին — երախան օրորոցէն իսկ կը սորվի թէ «երջանկութեան ծով» է խորհրդային աշխարհը: Անոր գրկին մէջ երջանիկ է «ամէն մարդ ու ժողովուրդ » :

Բայց ո՞վ պարգեւեց այս երանութիւնները:

Երգենք միասին.—

Լայն են, բալիկ, ծովերը մեր,
Մեզ բեւեռն է հնազանդ,
Լուղորդ լինես՝ դու անվեհեր,
Թէ օդաչու մի հպարտ ,—

Քեզ համար միշտ բաց կլինի
Ճանապարհը քաջութեան ,
Ու սէրը մեծ Ստալինի
Քո թեւերին ուժ կասյ :

Ու թէ լողաս ծովում ազատ,
Թէ եթերում սաւառնես ,
Մի մոռանա, որ կորոմն այդ
Ստալինն է տուել քեզ :

Դու ողջ սրտով սիրիր նրան,
Սիրիր նրա գործը մեծ,
Այդ նա էր որ մեր անսահման
Երջանկութիւնն ստեղծեց :

— Հոյակա՛պ, ըսի բարեկամի մը որ վերջերս դարձած էր երեւանէն: Եւ մանաւանդ ազդու ճառեր :

— Ի՞նչ կ'ըսես, աղբէ՛ր, ահագա՛նգ, ահագա՛նգ: Երախան հազիւ լսած « Սթա » վանկը, պիտի նչայ ու նչայ, փողոց թափելով դրացիները: Եւ ահաւասիկ նոր հակայեղափոխութիւն մը ...

Վ.Ա.Հէ

Եւրոպական նախարարին յայտարարութիւնները Երեսփ. Ժողովին մէջ

»»»» o ««««

Հինգշաբթի օր, պատասխանելով եղած հարցապնդումներուն, եւրոպական նախարար Պ. Ժուօ Պոնէ յայտարարեց թէ պետական գանձին կացութիւնը զգալապէս բարւոքած է չորս ամսուան ընթացքին: Պանք տը Ֆրանսի պահեստը աւելցած է 4.000.000.000 ֆրանք: Կառավարութիւնը կրցած է վճարել 25 միլիառ ֆրանքի պարտքեր, եւ բոլոր փոխառութիւնները, մէջն ըլլալով Անգլիայէն առնուած 40 միլիոն ոսկին, պիտի վճարուին առանց դժուարութեան: Այս բարւոքումը յառաջ եկած է չնորհիւ նոր տուրքերու, որոնց գումարը կը հասնի 8 միլիառ ֆրանքի: Իրեւ արդիւնք իր վարած քաղաքականութեան, Պ. Պոնէ յայտնեց թէ պետական արժէթուղթերը բարձրացած են 15 — 20 առ հարիւր, զեղչի սակը, որ 6էր, իջած է 3ի եւն. : Եզրակացնելով, նախարարը չեշտեց թէ անհրաժեշտ է վերահաստատել տնտեսական կացութիւնը եւ միայն բացարձակապէս սոսպղոպական ծախքերը կատարել: «Ես հակառակ չեմ ընկերային յառաջդիմութեան, բայց եթէ խիստ կը վարուիմ եւ խնայողութիւն կը յանձնարարեմ, պատճառը այն է որ դրամ չունիմ » :

Բուռն միջադէպ մը Պ. Քիափի հետ

Վիճաբանութեանց ընթացքին, բուռն միջադէպ մը ծագեցաւ, երբ խօսք առած էր Պ. Քիափ, ոստիկանութեան նախկին վերատեսուչը: Խօսելով ներքին անկարգութեանց եւ Էթուալի դէպքին վրայ, Պ. Քիափ դիտել տուաւ թէ «եղբայրասպան մթնոլորտ մը ստեղծուած է, որմէ տարամարնօրէն պիտի բխի ահաբեկչութիւնը»: Ընկերվարականներ եւ համայնավարները սկսան աղմկել: Քիափ չարունակելով իր ճառը, ուժգնօրէն յարձակեցաւ համայնավարներուն վրայ եւ բացագանչեց.

— Ձերբակալեցէք անոնք որ կը խանգարեն հանրային ապահովութիւնը:

— Դուք չատոնց բանտ նետուած պէտք է ըլլայիք, պատասխանեց համայնավար երեսփոխան մը :

— Ռուսաստանի մէկ որջը կը խուսափի կառավարութեան հեղինակութենէն, չարունակեց Քիափ, յիշելով 72 համայնավար երեսփոխանները որոնք անձեռնմխելի են :

Աղմուկը այնքան սաստկացած էր որ, ընդհարումէ մը կը վախցուէր: Կարմիր երեսփոխանները թուղթի կտորներ, մատիտ, գրիչ եւայլն կը նետէին Քիափի, բարապանները արձան կը հսկէին: Ժողովին նախագահը, Էռիօ, ճարահատ ընդհատեց նիստը: Երբ նիստը վերաբացուեցաւ, աղմուկն ալ վերսկսաւ: Պ. Քիափ գոված ըլլալով «Կէնկուառ» չարաթաթերթը, որուն տնօրէնը իր ազգականն է, անձնասպան Սալանկրոյի եղբայրը պոռաց.— « Անարդ մարդուկ, անարդ, անարդ»: Նախագահը հազիւ յաջողեցաւ պահպանել բարեկարգութիւնը, ոգեկոչելով Սալանկրոյի յիշատակը (մահուան տարեդարձն էր այդ օրը) :

Գեներալիս շահած է դատը...

Այս աւետիսը կուգան զերմանական թերթերը, լորտ Հըլիֆաքսի այցելութեան առթիւ: Անոնց կարծիքով, Գերմանիոյ գաղթային պահանջները կէս առ կէս չահուած են, քանի որ Լորտերու ժողովին մէջ եղած վիճաբանութիւնները ալ կ'ապացուցանեն թէ Անգլիա կ'ուզէ լեզու գտնել Գերմանիոյ հետ: Արդարեւ, Լորտերու ժողովին վերջին երկու օրերու նիստին մէջ, ճառախօսները չեշտեցին թէ անհրաժեշտ է ապահովել Եւրոպայի խաղաղութիւնը եւ ամէն բանէ առաջ համաձայնութեան մը յանգիլ Գերմանիոյ հետ: Լորտ մը անձամբ յանձն առաւ պրպտել Վերսայլի դաշնագրին վերաբերեալ դիւանաթուղթերը, որպէսզի ուսումնասիրեն եւ վերջնեն այն բոլոր արտայայտութիւնները որ վիրաւորական կը համարուին Գերմանիոյ արժանապատուութեան համար : Միւս ճառերն ալ այն տպաւորութիւնը կը ձգեն թէ Անգլիա որոշ պատրաստ է որոշ զոհողութիւններ ընել գաղթային պահանջներուն, եթէ Պերլին յանձն առնէ մասնակցիլ Ազգաժողովին եւ աշակցի զինաթափութեան աշխատանքներուն :

**** Անգլիոյ արտաքին նախկին գործակատար Սըր Ռոնալտ Լինդսէյ երէկ իր առաջին տեսակցութիւնը ունեցաւ Հիթլէրի հետ, անոր ամառանոցին մէջ: Ներկայ էր մասնաւոր թարգման մը: Կ'ըսուի թէ Լորտ Հըլիֆաքս մասնաւորապէս Լոնտոն հրաւիրած է նախարարը, ուղղակի բանակցելու համար :*

(Էջերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՅԱՂՅԱՍՈՂԱՏԱՎՓ ԽՈՏՎԱՆ

(Ֆ. Ի. Վերջը տես)

Մեր ժողովուրդը հին ժամանակներից ի վեր ունեցել է իր ազգային ավանդական տոները, որոնք սերնդեսերունդ փոխանցվելով հասել են մեր օրերը։ Այդ տոներից մեկն է Խոտվանը, որ տոնվում է ամեն տարի հոկտեմբերի 20-ին։ Այդ օրը ամբողջ ժողովուրդը դուրս է գալիս դաշտ, ուր հավաքվում են ամբողջ գյուղերը, ամբողջ գավառները։ Ամենուրեք տիրում է տոնական մեծ շուքը։ Ամենքը հագնում են իրենց լավագույն հագուստները։ Ամենուրեք լսվում են երգ ու նվագ։ Ամենքը ուրախ են, ամենքը զվարճանում են։

Ինչո՞ւ է կոչվում այդ տոնը Խոտվան։ Ինչո՞ւ է այդ օրը ամբողջ ժողովուրդը հավաքվում դաշտում։ Ինչո՞ւ է այդ օրը ամենքը ուրախանում։

Այդ հարցերին պատասխանելու համար պետք է հիշել, որ մեր նախնիները հեթանոս էին։ Նրանք հավատում էին, որ աշխարհում կան բազմաթիվ աստվածներ, որոնք կարող են ինչպես օգնել մարդկանց, այնպես էլ վնասել նրանց։ Նրանք հավատում էին, որ կան աստվածներ, որոնք պատասխանատու են անձրևի, ցրտի, ձյան, քամու, ամպրոպի, կայծակի, ցորենի, խոտի, ծառերի, անտառների, ջրերի, ծովերի, գետերի, աղբյուրների, ձորերի, սարերի, ամեն մի բանի համար։ Նրանք հավատում էին, որ կան աստվածներ, որոնք պատասխանատու են մարդկանց առողջության, հիվանդության, կյանքի, մահվան, հարստության, աղքատության, երջանկության, դժբախտության համար։ Նրանք հավատում էին, որ կան աստվածներ, որոնք պատասխանատու են պատերազմի, խաղաղության, հաղթության, պարտության համար։ Նրանք հավատում էին, որ կան աստվածներ, որոնք պատասխանատու են ամեն մի բանի համար։

Այդ աստվածներից ամենակարևորը Արեգակն էր։ Արեգակը ամենամեծ աստվածն էր։ Արեգակը ամենազոր աստվածն էր։ Արեգակը ամենակարող աստվածն էր։ Արեգակը ամենագեղեցիկ աստվածն էր։ Արեգակը ամենաբարի աստվածն էր։ Արեգակը ամենասիրելի աստվածն էր։ Արեգակը ամենամոտիկ աստվածն էր։ Արեգակը ամենահարազատ աստվածն էր։ Արեգակը ամենաթանկ աստվածն էր։ Արեգակը ամենաանհրաժեշտ աստվածն էր։ Արեգակը ամենաանհրաժեշտ աստվածն էր։

Արեգակը ամենաանհրաժեշտ աստվածն էր, որովհետև առանց Արեգակի չէր կարող լինել ոչ ցորեն, ոչ խոտ, ոչ պտուղ, ոչ ծաղիկ, ոչ ծառ, ոչ թուփ, ոչ անտառ, ոչ դաշտ, ոչ ձոր, ոչ սար, ոչ ջուր, ոչ ծով, ոչ գետ, ոչ աղբյուր, ոչ ամպ, ոչ անձրև, ոչ ձյուն, ոչ կարկուտ, ոչ ամպրոպ, ոչ կայծակ, ոչ քամի, ոչ ցուրտ, ոչ ձմեռ, ոչ գարուն, ոչ ամառ, ոչ աշուն, ոչ տարի, ոչ ամիս, ոչ շաբաթ, ոչ օր, ոչ ժամ, ոչ րոպե, ոչ վայրկյան, ոչ մարդ, ոչ կենդանի, ոչ թռչուն, ոչ ձուկ, ոչ միջատ, ոչ որդ, ոչ բույս, ոչ ծաղիկ, ոչ խոտ, ոչ ցորեն, ոչ հաց, ոչ կյանք։

Արեգակը ամենաանհրաժեշտ աստվածն էր, որովհետև առանց Արեգակի չէր կարող լինել ոչ ցորեն, ոչ խոտ, ոչ պտուղ, ոչ ծաղիկ, ոչ ծառ, ոչ թուփ, ոչ անտառ, ոչ դաշտ, ոչ ձոր, ոչ սար, ոչ ջուր, ոչ ծով, ոչ գետ, ոչ աղբյուր, ոչ ամպ, ոչ անձրև, ոչ ձյուն, ոչ կարկուտ, ոչ ամպրոպ, ոչ կայծակ, ոչ քամի, ոչ ցուրտ, ոչ ձմեռ, ոչ գարուն, ոչ ամառ, ոչ աշուն, ոչ տարի, ոչ ամիս, ոչ շաբաթ, ոչ օր, ոչ ժամ, ոչ րոպե, ոչ վայրկյան, ոչ մարդ, ոչ կենդանի, ոչ թռչուն, ոչ ձուկ, ոչ միջատ, ոչ որդ, ոչ բույս, ոչ ծաղիկ, ոչ խոտ, ոչ ցորեն, ոչ հաց, ոչ կյանք։

Ահա թե ինչու էր Արեգակը ամենամեծ աստվածը։ Ահա թե ինչու էր Արեգակը ամենազոր աստվածը։ Ահա թե ինչու էր Արեգակը ամենակարող աստվածը։ Ահա թե ինչու էր Արեգակը ամենագեղեցիկ աստվածը։ Ահա թե ինչու էր Արեգակը ամենաբարի աստվածը։ Ահա թե ինչու էր Արեգակը ամենասիրելի աստվածը։ Ահա թե ինչու էր Արեգակը ամենամոտիկ աստվածը։ Ահա թե ինչու էր Արեգակը ամենահարազատ աստվածը։ Ահա թե ինչու էր Արեգակը ամենաթանկ աստվածը։ Ահա թե ինչու էր Արեգակը ամենաանհրաժեշտ աստվածը։ Ահա թե ինչու էր Արեգակը ամենաանհրաժեշտ աստվածը

ԼՈՒՍԱՎՈՐՎԱԾ ԿՅԱՆՔ

(ՎԻՊԱԿԱՆ ՊԱՏՄՎԱԾՔ ԿՅԱՆՔԻՑ)

»»» • ‹‹‹

Ժամն էր ութի մոսկովյան, երբ Նիկոլայ Ստեփանովիչ Ռոմանովը, ինչպես միշտ, ժամանեց գործարան: Նա ուղղակի գնաց իր սենյակը, որտեղ արդեն սպասում էին նրան գործարանի տնօրենի տեղակալ Ալեքսանդր Ալեքսանդրովիչ Ֆեդորովը, գլխավոր ինժեներ Իվան Իվանովիչ Ռոդիոնովը և գործարանի կոմերիտական կազմակերպության քարտուղար Վերա Սերգեևնա Ռոմանովան:

Ռոմանովը ողջունեց նրանց և հարցրեց.

— Ինչպե՞ս է ձեր առողջությունը, Վերա Սերգեևնա, ինչպե՞ս է ձեր ոտքի վիրավորվածքը, որ ստացաք անցյալ տարի, երբ ֆաշիստական ինքնաթիռները հարձակվեցին մեր գործարանի վրա:

— Շնորհակալություն, Նիկոլայ Ստեփանովիչ, վերքը լավ է սպիացել, ոտքս էլ ամբողջովին ապաքինվել է, միայն թե երբեմն-երբեմն ցավում է, հատկապես եղանակը փոխվելիս:

— Ուրեմն, ընկերներ, եկեք սկսենք մեր խորհրդակցությունը: Ինչպես գիտեք, մեր գործարանը ստացել է պատվերներ ռազմաճակատի համար: Մենք պետք է ամեն կերպ ջանանք, որպեսզի այդ պատվերները ժամանակին կատարվեն: Ես ուզում եմ ձեզ հետ խորհրդակցել, թե ինչպես կարելի է ավելի արագացնել արտադրությունը: Ես ձեզ կլսեմ, ընկերներ:

Ռոմանովի խոսքը կտրեց Ռոդիոնովը.

— Նիկոլայ Ստեփանովիչ, ես կարծում եմ, որ մենք կարող ենք ավելի արագացնել արտադրությունը, եթե ավելի լավ կազմակերպենք մեր աշխատանքը: Ես ունեմ մի քանի առաջարկություններ, որոնք, կարծում եմ, կօգնեն մեզ ավելի արագ կատարելու մեր պատվերները:

— Ես էլ ունեմ մի քանի առաջարկություններ, — ասաց Ռոմանովը, — բայց ես կցանկանայի նախ լսել ձեզ, Իվան Իվանովիչ:

— Ես կարծում եմ, որ մենք պետք է ավելի լավ կազմակերպենք մեր աշխատանքը, — ասաց Ռոդիոնովը: —

ՋԱՆԱՋԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏԱՂԱՎ

ՊԵՏԱԿԱՆ ՊԱՇՏՕՆԵԱՆԵՐՈՒ Դաշնակցութիւնը վարչապետին ներկայացնելով, նորէն յիշեցուց իրենց պահանջները: Վարչապետը պատասխանեց թէ նոր ճիգ մը փորձելով, որոշած են 220 միլիոն ֆրանք եւս տրամադրել թոշակներու յաւելման համար, այսինքն համագումար 1600 միլիոն ֆրանք եւ թէ բացարձակապէս անկարելի է տակէ աւելին :

ԱԶԳ. ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹԵԱՆ ՆԱԽԱՐԱՐԸ, Պ. Տալատիէ, քննական պատյար մը պիտի կատարէ արեւելեան ճակատին վրայ, աչքէ անցընելով բոլոր ամրութիւնները: Իրեն պիտի ընկերանայ սպարապետը, Զօր. Կամլէն: — Որոշուեցաւ նաեւ անձրեւաթղթել վերարկուներ չհինել բոլոր զինուորներուն համար, որպէսզի չնեղուին բացօթեայ մարզանքներու առեն :

ՆՈՊԵԼԻ ԽԱՂԱՂՈՒԹԵԱՆ ՄՐՑԱՆԱԿԸ տրուեցաւ Լորա Սըսիլի, որ ջերմ կուսակից մըն է Ազգերու Դաշնակցութեան: Մօտէն աշխատած է նաեւ հայկական դատին լուծման համար ...

ՌՈՒՄԱՆԻՈՑ ՆՈՐ ԴԱՀԻՃԸ դէպի աջ հակած կը համարուի, անդամներ առնուած բլալով փրօֆ. Եորկայի եւ Վոյտա - Վոյվոտի ազգայնական կուսակցութիւններէն :

23 ՀԱՄԱՁՆԱՎԱՐՆԵՐ զանազան պատիժներու դատապարտուեցան Խարլէոյ մէջ: Գլխաւոր ամբաստանեալին պատիժն է տասը տարի բանտարկութիւն:

ԱԻՍՏՐԻՈՑ հիթլէրականներու պետերէն մէկը անձնասպան եղաւ, ինքզինքը վար նետելով տունի մը չորրորդ յարկէն: Անձնասպանութենէն առաջ ոստիկանութիւնը գաղանի տպարան մը գտած եւ 12 հոգի ձերբակալած էր: Ուրիշ հեռագրի մը համաձայն, զինուորական դատարութիւն մը երեւան հանուած ըլլալով, 25 սպաներ ձերբակալուած են Վիէննայի մէջ:

ՄՈՒՍՈԼԻՆԻ ԵՐԿՈՏԱՍԱՆ կղզիները պիտի այցելէ մօտերս, ամրութիւնները աչքէ անցընելու համար :

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Այս կիրակի, 21 Նոյ. առաւօտեան ժամը 10ին, Մարսէյլի Հայ կաթողիկէ եկեղեցիին մէջ, 92 Rue d'Aubagne տեղի պիտի ունենայ հոգեհանգստեան արարողութիւն վեհ. *ՈՒԵՍՏԻ ՊԵՏՐՈՍ ԺԴ. ԱՐՓԻԱՐԵԱՆի* (կաթողիկոս-պատրիարք Տանն Կիլիկիոյ) յիշատակին, որ վախճանեցաւ 26 Հոկտ. 1937ին, Պէյրութի մէջ:

ՄԱՐՍԷՅԼԻ բաֆֆիի ցոքելենական ցանցնախսումբին կողմէ կը հայորդուի մեզի թէ վիճակահանութեան դրուած բաֆֆիի մեծագիր իւղանկարը շահած է Պ. կարապետ ջէհեանի:

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Ընկ. Յակոբ Ռուբէնեան, Տիկ. Անէթա Սէթեան, Տէր եւ Տիկին Կարապետ Վառվառա Սէտէֆեան շնորհակալութիւն կը յայտնեն ամէն անոնց որոնք անձամբ, ծաղկեպսակով եւ մամուլով ցաւակցութիւն յայտնեցին Տիկին ՄԱԹԻԼՏ ՌՈՒԲԷՆԵԱՆի զառնաղէտ մահուան առթիւ:

×

Լիոնի Կապոյտ Խաչի Մասնաճիւղը շնորհակալութեամբ առացած է 25ֆր. Տիկին Ագնիւ Ռուբէնի ապաքինման առթիւ:

ԿՐ ՓՆՏՈՒԻ

— *Պ. Սողոմոն Կէօվէրճինեան* (Մարզուանցի) *կը փնտռէ իր ազգականներէն Մարզուանցի Ալբի Տիկին Թագուհի Պապասինեան, որ 1928ին տեսնուած է Մարսէյլի մէջ: Տիկնոջ ամուսինը ֆրանսական սպայ եղած է Սուրիոյ եւ Կիլիկիոյ կողմերը: Իր մասին տեղեկութիւն ունեցողները կը խնդրուի իմացնել Պ. Սողոմոն Կէօվէրճինեանի, 49, Rue Chartreux, Lyon*

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱՒ

ՍԻՄՈՆ ԳԱԲՄԱՄԱՃԵԱՆԻ
ԴՐՊԱՆԻ ՏԱՐԵՑՈՑՔԸ
1938
ԺԹ. Տարի

Գին՝ Ֆրանսա 5 ֆրանք, արտասահման 1,5 շիլին կամ 40 սէնթ :

Դիմել հեղինակին՝ 44 Rue du Commerce, Colombes, (Seine): France:

ԳԱՑԷՔ ՏԵՍԷՔ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ
Cinéma REXY
Rue, Cours Lafayette angle Garibaldi

Le Gérant : H. STEPHAN
Imprimerie A. DER (AGOPIAN)
17. Rue Damesme — PARIS (13)

Etude de Me BERNARD WAHÉ
(17e ANNÉE)
Licencié en Droit de la Faculté de Paris
Ancien élève de l'École des Hautes Études Sociales
JURISCONSULTE
de
Droit Français et International Privé
Mandataire en Justice
159 rue Lafayette, Paris (Gare du Nord) Tél. NORD 68—02

ԿՐ ՍՏԱՆՁՆԷ ամէն տեսակ դատեր, Փարիզի, գաւառի, գաղութներու եւ արտասահմանի մէջ: Ժորտդակցութիւն իրաւագէտ. ամէն տեսակ խնդիրներու Արկածի դատեր, ամէն լեզուէ թարգմանութիւններ: Նաթիւրալիզասիոնի օրինական ձեւակերպութիւններ եւ անուններու փոփոխութիւն, ընկերութիւններու կազմութիւն եւ լուծում: Ամէն տեսակ դրծերու խմբագրութիւն: Իրաւաբանական քննութեանց եւ մրցումներու պատրաստութիւն: Ճառերու եւ գոսպահօսութիւններու խմբագրութիւն: Փաղոցային արկածներու ենթարկուած չքաւորներուն կուտայ կանխավճար առանց ոսկոսի եւ միջնորդչէքի: Կ'ընդունի ամէն օր ժամը 9—10 եւ 5—7:

Կ'ընդունի նաեւ ժամադրութեամբ:

Հ. Յ. Դ.

Փարիզ

ԻՍԻ ԼԷ ՄՈՒԼԻՆՈՒԺ «Ջաւաթեան» կոմիտէն ժողովի կը հրաւիրէ հետեւեալ խումբերու ընկերները իրիկուան ժամը 8ին «Թրիմեան ակումբին ժէջ՝

«Մշօ»՝ 21 Նոյ. կիրակի: «Վանաձեան»՝ 22 Նոյ. երկուշաբթի, կարեւոր օրակարգ:

Գաւառ

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՇՐՋ. ԿՈՄԻՏԷՆ ստիպողաբար ժողովի կը հրաւիրէ «Ռոստոմ», «Իշխան» ենթակոմիտէներու եւ «վաֆագն» խումբի ընկերները այսօր, շաբաթ, 20 Նոյ. երեկոյեան ժամը 8ին «Շահիրիկեան» սրահը: կարեւոր օրակարգ: Ներկայ կ'ըլլայ կոմիտէի ներկայացուցիչը:

ԱՎԻՆԵՈՆի «Մուրատ» խումբի ընդհ. ժողովը այսօր, շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին սովորական վայրը, ընկ. Գաբրիելեանի ընակարանը: կարեւոր օրակարգ:

ՍԷՆԹ ԱՆԹԻԱՆի «ընկեր կաթո» ենթակոմիտէի ընդհ. ժողովը 21 Նոյ. կիրակի երեկոյ ժամը 5ին, Լա վիստ սովորական ֆուաքատեղին:

կարեւոր օրակարգ: վարչութեան ընտրութիւն: Ներկայանալ անդամատետրով:

Հանդէս Կրնոպլի մէջ

Կազմակերպուած Ջ. Ռ. Միութեան կողմէ, 21 Նոյ., կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին, 31 Route de St. Martin d'Hérès սրահին մէջ:
Կը խօսի Ընկ. ՇԱՒԱՐՇ ՆԱՐԴՈՒՆԻ:

Երեկոյթ—պարահանդէս

Կազմակերպուած ԱՐԱԲԿԻՐԻ Միութեան Մարսէյլի Մասնաճիւղին կողմէ ՆՈՐ ԱՐԱԲԿԻՐԻ Տիմնարկութեան 12րդ. տարեդարձին առթիւ, 20 Նոյեմբեր, Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին Մինչեւ Լոյս, ՍԱԼՈՆ ՄԻՇԵԼԻ շքեղ սրահին մէջ, 25 Rue Aldebert. Marseille,
Գեղարուեստական ճոխ բաժին
ՄԻՆԻ ՍԷԹՕ հայերէն տառերով կը ցուցադրէ ներգաղթի կարաւանին մեկնումը Մարսէյլէն, եւ երկրորդ ֆիլմ մը՝ Զիկահօ կամ աւազակապետը:
կէս գիշերին կը սկսին եւրոպական պարերը. մասնակցութեամբ Ալգազարի Մարաթոնի հռչակաւոր նուագախումբի: Պարի պարգեւաւոր մրցում: Մուտք այրերու 8 ֆր., կիներու 6:

ԵՐԵԿՈՅԹ_ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ
ՓՈՐԻԶԻ ՀԱՅ ՏԻԿՆԱՆՑ ՄԻՈՒԹԵԱՆ
ԱՆԿԱԽԷՆի ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ

Տարեկան պարահանդէսը՝ այս տարի քացառապար տեղի կ'ունենայ, 8 RUE BOSSUET, Paris, Բարեգործականի Տան մէջ՝ յառաջիկայ 26 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ԿԻՐԱԿԻ ՕՐ, ժամը 15էն մինչեւ կէս գիշեր (եւ ոչ թէ 19 Նոյեմբերին, ինչպէս նախապէս յայտարարուած էր):
Ընտիր նուագախումբ, ճոխ պիւֆէ,
հաճելի անակնկալներ:
Պարերը կը սկսին անմիջապէս:
ՄՈՒՏՔ 10 ՖՐԱՆՔ (Ուսանողներու համար կէս գին)
Հասոյթը ամբողջովին կը յատկացուի որբերուն եւ աթոռ հիւանդներուն:

Թատերական ներկայացում
ՆԱԽԱՁԵՌՆՈՒԹԵԱՄԲ Հ. Մ. Ը. Մ. Ի

Այսօր, Շաբաթ 20 Նոյեմբեր, երեկոյեան ժամը 3.30ին Պամոնի «Վարանդեան» սրահը:
ՄՈՒՏՔ 5 ՖՐ.

ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՅ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱՑ ՄԻՈՒԹԻՒՆ

Յառաջիկայ դասախօսութիւնը տեղի պիտի ունենայ 25 Նոյեմբեր, Հինգշաբթի երեկոյ, ժամը 9ին իր կեդրոնատեղին, 8, Rue Bossuet, Paris.

Կը դասախօսէ Պ. ՆՇԱՆ ԴԱՄՔՐԵԱՆ, նիւթ՝ «Գերբնական երեւոյթներ, Մահ եւ կրկին Մարմնաւորութիւն»:

Ինչպէս նաեւ Պ. Ա. ՉՕՊԱՆԵԱՆի պարբերական դասախօսութիւնը տեղի պիտի ունենայ Նոյեմբեր 23 Երեքշաբթի երեկոյ ժամը 9ին :

Նիւթ՝ Նարեկացին :

Մարսիլիահայ կազմակերպութիւններու ուշադրութեան

ՀԱՅ ԵՐԱԺՇՏԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ տարեկան ֆամերգը տեղի պիտի ունենայ 13 փետր. 1938 ԿԻՐԱԿԻ ԿԷՍՕՐԷ, ԺԱՄԸ 17ին, ՍԱԼ ԲՐԱՆԻ ՄԷՋ, ղեկավարութեամբ Պ. ԱՐԱՅ ՊԱՐԹԵՒԵԱՆի, կը խնդրուի նկատի ունենալ այդ ճուականը:

ԺԱՆԹԻՑԻ ՄԷՋ «Ցառաջ» կը ծախուի նպարավաճառ Պ. Ա. Փանոսեանի մօտ 21 Rue de Paris:

ԹԷՑԱՍԵՂԱՆ

Տ. Կ. Թաչէի Ալիթրվիլի Քահանայութիւնին կողմէ, ի պատիւ Նախկին վարչութեան, 20 Նոյ. Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին Հայ Ակումբին մէջ. Ալիքը վալ: *Կը խօսի Ընկերուհի ԷՂԷՆ ԲԻՒԶԱՆԴ*- գեղարուեստական բաժին կ. Խաչի Սանուց Միութեան կողմէ: *ՄՈՒՏՔ 3 ՖՐ.*

ՆՈՒԱԳԱՀԱՆԴԷՍ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ
ՆՈՒԻՐՈՒԱԾ
Հայկական եւ Արեւելեան հրաժշտութեան
ԿԻՐԱԿԻ. 28 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ԿԷՍՕՐԷ ԵՏՋ ԺԱՄԸ 16.45ԻՆ
Salle Prat, 150 Rue Paradis
ՀՈՎԱՆԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ
ՀԱՑ ՄՇԱԿՈՒԹԱՑԻՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ
ՂԵԿԱՎԱՐՈՒԹԵԱՄԲ
Գ. Մ. ԱԼԷՄՇԱԽԻ
ԵՒ ՄԱՍՆԱԿՑՈՒԹԵԱՄԲ ՏԻԿԻՆ Մ. ԹԷՐԶԻՊԱՇԵԱՆԻ
(Մարսէյլի Գոնսերվաթուարէն)
ՆՈՒԱԳԱԽՕՒՄԲ ԵՒ ԵՐԳԱԽՕՒՄԲ 80 ՀՈԳԻ
ՏՈՄՍԵՐՈՒ ԳԻՆ՝ **15, 14, 12, 8, 7,** ԵՒ **5** ՖՐԱՆՔ

ԵԴՈՒԱՐԴ ԳԱԼՓԱՔՃԵԱՆ
ԴՐԱՄԱՏՈՒՆ, **48 rue de la République, Marseille**
Tél. Colbert 74—51, 47—22
Ծառայ գրամներու փոփոխութիւն, ձէքեր կը տրուին ամէն երկրի համար: կը գնենք եւ կը ծախենք ոսկի դրամներ:
ԼԱՒ ԳԱՅՄԱՆՆԵՐ:

Ի գիտութիւն Հայ մտաշէճներու եւ խանութպաններու կը յանձնարարենք մէկ փարիզի մէջ բացած ենք Մարսէյլի մեր պանաքի վաճառատան Մասնաճիւղը՝

ՅՈՎՍԷՓ ԳՕՋՈՒՆԵԱՆ
10 Rue Turbigo, Paris (1)
Մէթրօ Halles եւ Etienne Marcel

ՄԵԾԱՔԱՆԱԿ վաճառուած Ամենալաւ տեսակի ապրանքներ՝ անմրցելի գիներով: Այցելեցէք անգամ մը համոզուելու համար:

"ՇԻՐԱԿ" Արեւելքի միակ իսկական օգին է աշխարհական: Անմրցելի: Անհրաժեշտ ապահովագրող զօրացուցիչ ախորժաբեր: Առաջնակարգ զօրացուցիչ ախորժաբեր ապահովագրող զուտ չամիչի հիւթերով: Հայ աւանդական սեղանին զարդ:

ՀԱՅԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՅՐԸ
Ճաշարան Ֆ Լ Օ Ր Ի Ա
61, Rue Monsieur le Prince, Paris (6)
Մէթրօ՝ Օտէօն եւ Սէն Միշէլ
Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ :

ԲԱՑՈՒԱԾ Է ԱՐԴԻԱԿԱՆ ԿԱՇԽԱՐՈՒԹԵԱՄԲ
ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ՃԱՇԱՐԱՆԸ
Ր Ա Ֆ Ֆ Ի
ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ Մ. Գ. ՄԻՐԻՃԱՆԵԱՆ
8 Rue Maubeuge, Paris (9)

Արեւելեան եւ եւրոպական համեղ կերակուրներ՝ պատրաստուած մանաւանդ խնամքով: Ճաշախորդները կրնան մտնել խոհանոց՝ տեսնելու համար տիրող մաքրութիւնը:

Պոլսական օղի՝ տաք աղանդերներով: Տրամադրելի սրահ հաւաքոյթի, նշանտուքի, հարսնիքի եւայլնի համար շատ նամեստ գիներով:

ԵՓԵ Կ'ՈՒԶԷՔ ՃԱՇԵԼ ՄԱՔՈՒՐ, ԱԺԱՆ ԵՒ ՀԱՄՈՎ
ԱՑՑԵԼԵՑԷՔ **Restaurant Diamantaire**
60 Rue Lafayette, Paris (9) *մէթրօ* Cadet եւ Pelletier
ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ ԱՐԱՄ ՓԻՇՏԻՄԱԼՃԵԱՆ
(Մեր Արամին)

Ուր պիտի գտնէք ամէն ճաշակի յարմար արեւելեան եւ եւրոպական կերակուրներ՝ Անարատ օղի՝ առատ աղանդերներով: Մեր մասնագիտութիւնն է ՇԻՇ ՔԻՊԱՊ եւ ՇԻՇ ՔԻՊԱՊ ՍՓԷՍԻԱԼ (պատրաստուած՝ կանանչ պղպեղով եւ լոլիկով), իսկ գառնուկի միսէ պատրաստուած մեր *ՏԻՕՆԷՐ ՔԻՊԱՊով* կրնանք մրցիլ փարիզի բոլոր ճաշարաններուն ճետ: կիրակի օրեր *ԼՒՄՒԼԻ ԳԱՍԱՑԻՑ* եւ սեր, ամէն երեկոյ արեւելեան ընտիր նուագ ղեկավարութեամբ *Պ. ՄԿՐՏԻՉ ՊԵՏՐՈՍԵԱՆի* եւ մասնակցութեամբ *ՉԱՅԻՐԻ* ին ջուքի: Ընտանեկան մթնոլորտ եւ ճաճելի ժամադրավայր: Մեկ այցելութիւն բաւական է մեր սեւեռական յաճախորդը դառնալու ճամար:

ՀԱԳՈՒՍՏԵՂԷՆ ԵՒ ՈՒՏԵՍՏԵՂԷՆ
ՌՈՒՍԱՍՏԱՆ ՂՐԿԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ
Յանուանք ՅԷՆԱԿԱՏԱՐԿԵՐԳՈՂՋԱԳՐՆԵՆՔ մեր նոր արժեկտուակը անգլիական, ֆրանսական եւ չեխոսլավաք բրդեղէններու, կօշիկներու, ձեռնակեղեններու, Քրիքօճաժի, զուլպաներու եւն. համար:
Ամենալաւ ապրանքներ բացառապար գեղչուած գիներով:
կը յանձնարարենք Ռուսաստան ղրկել Underwood *եւ* Royal *պիւրափոխադրելի գրամեքենաներ, որոնց առաքումը կ'ընենք ուղղակի Ամերիկայէն.*
փոխադրներու կը ղրկենք կերպասներու նմոյշները եւ գիները:
Դիմել՝ **American Lloyd, Paris (9). 7 rue Auber**
Tél. Opéra 67-77, 67-78

ԺԱՄԱԳՈՅՑԻ ԵՒ ԳՈՀԱՐԵՂԻՆՑ
ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ
ՀՐԱՉ ՍԱՐԳԻՍԵԱՆ
261, Rue du Fbg. St. Martin
Métro: Louis Blanc et Jaurès

ԽԵՂԸ

ԱՐԿԱԾՆԵՐ ՎԵՐՋԻՆ ՌՈՒՍ-ԹՈՒՐՔԱԿԱՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄԻՑ ՀԱՅԱՍՏԱՆՈՒՄ

»»»» • ««««

Բայց այս դիշեր ընտրած իշեւանը մասամբ չէր համապատասխանում էֆէնտու պահանջներին. ան տղամարդը, վարպետ Պետրոսը, մի հմտեսա եւ աշխատասէր արհեստաւոր էր, ոչ յիմար էր եւ ոչ խմելու հետ սէր ունէր: Այսուամենայնիւ էֆէնտին չէր սխալուած իր ընտրութեանը մէջ, որովհետեւ եթէ տղամարդը ատեն չէր, կինը վատ չէր դէմքով, իսկ նրա հետ ամէն դէմքով, իսկ նրա հետ ամէն դիշեր կարելի էր ուրախ անցընել:

Դիւղի խրճիթների մէջ ճրագները վառուեցան: Արհեստաւորի կինը, Սուսանը, թոնիրի վրայ կերակուր էր պատրաստում: Արհեստաւորի քոյրը, մանկահասակ Վառվառէն, իւղի մէջ հաւեր էր տապակում: Դրացի Օհօն դանազան կարգադրութիւններ էր անում, որ ոչինչ պակաս չը լինի եւ առատ գործ ունէի, կրկնեց էֆէնտին, եւ սկսեց բացատրել, թէ թագաւորական զօրքերին պաշար տեղափոխելու համար իրան պէտք են շատ սայլեր, եւ ցանկանում է վարձել մի մշտական հիւսն, որ ճանապարհների վրայ սայլերը վնասուելիս, նորոգէր նրանց, եւ վարպետ Պետրոսից աւելի յարմար մարդ չէր գտնում, եւ կամենում է նրան «մի լաւութիւն» անել, որ նա չհեռանայ այդ գործից, եւ մի քանի ամիսների համար չարունակ պարապմունք ունենար :

Թէեւ էֆէնտին առաջուց դիտէր, որ վարպետը ատեն չէ, որովհետեւ զօրքերի պաշար տեղափոխելու համար նա դիւղացիների սայլերը եւ անասուններն էր զործ ածում, բոլորովին ձրի, առանց մի վարձ վճարելու, եւ եթէ մի սայլ վնասում էր, իրանք՝ տէրերն էին չինել տալիս,— բայց էֆէնտին այս խօսքերը ասելու մէջ առանձին նպատակ ունէր: Աղքատ արհեստաւորի կինը, Սուսանը, լսելով էֆէնտու խոստումնքները, ուրախացաւ, մտածեց, թէ այդ հիւրից մեծ չահեր կարող են ստանալ, թէեւ նրա ինքնակոչ հիւր լինելը սկզբում այնքան ծանր եւ անախորժ երեւցաւ իրեն: Պէտք էր մի յոյսով քաղցրացնել մէամիտ տանտիկնոջ սիրտը, — այդ էր հարկաւոր էֆէնտուն :

էֆէնտին միայն նստած էր, դրացի Օհօն դեռ ոտքի վրայ սպասում էր, որ նրանից թոյլտուութիւն ստանայ, որ ինքն էլ նստէ: Այդ չնորհը ստացաւ նա: Գղղիրը ոտքի վրայ մնաց, սպառուրութիւն էր անում, որովհետեւ արհեստաւորի տանը ոչ ծառայ կար, եւ ոչ չափահաս տղայ. նա մի քանի աշակերտներ ունէր, որոնց իր հետ էր տարել: Տանտիկինը եւ արհեստաւորի քոյրը չէին երեւում, նրանք առանձնացել էին խրճիթի մի կողմում, որ բաժանուած էր հիւրի նստած տեղից տախտակապատով, որի վերին մասը չէր հասնում առաստաղին եւ ծառայում էր որպէս չիրմայ :

ՐԱՖՖԻ

(Շար.)

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Dameme, PARIS (13e)
Téléphone : Gläcière 15 - 70
Chèque Postal Paris 1678 - 63

(ՕՐԹՈՒԻՉԿԻ ՀԱՄԱՐ Métro : TOLBIAC)

ԱՌԱՔԱՆԱՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԳԱՑՄԱՆՆԵՐ,— ՏԱՐԵԿԱՆ ՎՃՑԱՄՍԵԱՑ ԵՒԱՄՍԵԱՑ

Ֆրանսա եւ Գաղութներ ..... 150 Ֆրանք 75 Ֆրանք 40 Ֆր
Անգլիա եւ Իռլանտա .... 265 » 140 Ֆրանք
Ուրիշ երկիրներ .... 215 » 110 Ֆրանք

ԿԻՐԱԿԻ 21 ՆՈՅԵՄԲԵՐ DIMANCHE 21 NOVEMBRE 1937

ԺԴ ՏԱՐԻ — 13e Année No. 3583 — ԽՄԲԱԳԻՐ՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՄԱՔԵԱՆ — ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՄԷՎԼԷՎԻՆԵՐՈՒ ՊԱՐԸ

Անսահման տառապանք մը զարճաւ խորհրդային թերթերու հաւաքակ ընթերցումն իսկ :

Չէին բաւեր անճոռնի ուղղագրութիւնը, խառնիճաղանճ բառերն ու թխածոյ շարադրութիւնը, ամէնէն կարեւոր նիւթին բովանդակութիւնն ալ յաճախ գարշանք եւ ընդվզում կը պատճառէ, իր ոստիկանական, լրտեսական եւ գրաքննական աղբակոյտով :

Մարդիկ ամիսներէ ի վեր իրար կը մերկացնեն, կը քերթեն, կը ըզկտեն անլուր մեղքերով, եւ դեռ չեն յագեցած : Ամբաստանեալները իրարու վրայ կը կուտակուին ոչ թէ հինգով — տասնով, այլ կարաւաններով : Պետական, կուսակցական, հանրային, մասնաւոր կեանքի բոլոր ասպարէզներէն : Ղեկավարութիւնը ամբողջովին փոչիացած է արդէն, 1920էն մինչեւ երկու - երեք ամիս առաջ-ուանը, բայց վախճանը անաւարտ է տակաւին : Ստորակէտներ կը բաժնեն մէկ չարքը միւսէն, ոչ թէ վերջակէտները :

Գոնէ գոհանայի՛ր մէկ անգամ, երկու անգամ յիշելով այսինչ ամբաստանեալին մեղքը : Ոչ, մեռած թէ ողջ, «դաւաճան »ը կը տրորուի անխնայ : Կը քաշքշուի, կը կոխկռտուի, մէկ ճախճախուտքէն միւսը կը նետուի ամիսներով,— նոյն իսկ տարիներով : Ցաջորդը կը դառնայ կատաբեալ բորենի մը՝ իր նախորդին, ինկածին գլխուն, եւ ժանիքները կը խրէ մինչեւ անոր փորոտիքը : Եւ կամ ժանդոտած նշդրակ մը ձեռքը՝ կը խրէ ու կը խոցոտէ, կը յօշոտէ :

Եւ բաւե՛ր, բաւե՛ր, բաւե՛ր : Իսկ եւ իսկ «մէվլիվի»ներու պար, աչքերը դոյ, կախարդական խօսքեր՝ բերնին մէջ կամ դրչին տակ :

Կարգայնէք, վերլուծումներ փորձեցէք ո՛ր ճակատէն որ կ'ուզէք,— նոյնն է սկիզբն ու վախճանը : Նոյն չարաչուճ պարը՝ ան – կեալներու գլխուն վերեւ,— ապացուցանելու համար թէ դաւաճանո՛ծ են, չեղած՝ Լէնին – սթալինեան դիծէն եւ «ազգային » քաղաքականութիւն վարած :

Մեծ պատերազմին, երբ ձերբակալութիւններն ու ջարդերը իրենց գագաթնակէտին հասած էին, օամ. կառավարութիւնը հարկեր թերթ մը հանել կուտար իր գործակալներուն, — նախ «Տաճար», յետոյ... « Հայրենիք»: Մարգիկն ալ՝ հռչակաւոր չանաստակը, Յարութիւն Մկրտիչեան, իր խումբ մը արբանեակներով : Պաշտօնն էր՝ ապացուցանել թէ Թուրքիոյ հայ ժողովուրդը դաւաճան է վերէն վար,— Պատրիարք, առաջնորդ, եպիսկոպոս, վարդապետ, վարժապետներէն մինչեւ «կոմիտէճի»ները : Իր պզտոյ-ներով, մամուլով, գրականութեամբ կամ տնտեսական գործունէութեամբ :

Ճիշդ այդպէս ալ Երեւանի թերթերը :

Ցետին յօդուածագիրը մրցումի ելած է ամէնէն հեղինակաւոր գրիչին հետ, կարելի եղածին չափ աղտ եւ աղր կուտակելու, սեւերես, անճանաչելի, անճողոպրելի հրէշներ դարճնելու համար անոնք որ Հայաստանը կը կառավարէին 17 տարիէ ի վեր, կամ գրիչ կը չարժէին : Մոսկուան և Թիֆլիսը այլևս պէտք չունին գաղտնի տեղեկագիրներ կազմելու : Լեռնակուտակ նիւթ ամբարուած է « հայկական» կոչուած մամուլին մէջ, եւ իրենց կը մնայ միայն չսպասել մարակը, դանակը կամ գնդակը :

Աչքի առջեւ ունինք իրրեւ թէ գրական քննադատութիւն մը,— « Ընդդէմ բուրժուական նացիոնալիզմի՝ գրականութեան եւ քննադատութեան առաջադիմում » (Գրական Թերթ, հոկտ. 24 եւ 31) : Յօդուածագիրը, ոմն Աբր. Ոսկերիչեան, սարէն - ձորէն փաստեր ճարելով, կը ճգնի ապացուցանել թէ Հայաստանի դեկավարութիւնը «բուրժուա – նացիոնալիստ» քաղաքականութիւն է վարեր :

Նմոյշ մը՝ հոկտեմբեր 31ի թիւէն.

— « Ժողովրդի մերկացուած թշնամի Աշոտ Յովհաննիսեանի սպեցիֆիկեան դեկավարութեան օրօք ոչ միայն կեղծուում էր Հայաստանի բոլշեւիկեան կուսակցութեան պատմութիւնը՝ սպեցիֆիզմի դիրքերից, եւ սպեցիֆիզմը նոյնացուում էր բոլշեւիզմի հետ, այլեւ ազգային կուլտուրական շինարարութեան ասպարէզում եւս անց էր կացուում նացիոնալիստական գիծ, հովանաւորւում էր բուրժուական նացիոնալիստական ինտելիգենցիան, եւ պաշտպանւում էր « ազգային առանձնայատկութիւնների խտացման» սպեցիֆիկեան - դաշնակցական սկզբունքը : Սպեցիֆիկ Աշոտ Յովհաննիսեանի այդ բաղաբականութիւնը շարունակւեց նացիոնալիստական - տրոցկիստական վիժուածքներ Խանջեանի ու Ամատունու ղեկավարութեան շրջանում :

Ձեզ ակնկիզնէք նաեւ սա կտորը, նոյն թիւին .

— Եւ ահա այդ ղեկավարութեան աջակցութեամբ գործող « Նոյեմբեր » միութեան նախկին անդամ հակայեղափոխականներ - ը — Ա. Բակունց, Գ. Մահարի, Վ. Նորենց, Ե. Չարենց, Մ. Արմէն Եւայլն — հաւատարիմ մնալով իրենց բաղաբական դաւանանքներին և միաձուլուելով ավերքախական թափթփուքների՝ Ալազգի, Գիլլիհէխվեանի, Վանանդեցու, Վշտունու եւ միւսների հետ, միացեալ ճակատով շարունակում են պաշտպանել նացիոնալիստական - սպեցիֆիկեան հակայեղափոխական սկզբունքներ, այս անգամ արդէն աւելի սանձարձակ ձեւով, տրոցկիստական - նացիոնալիստական վիժուածքներ Խանջեանի ու Ամատունու ղեկավարութեան ներքոյ :

Մէկ հիմնական նպատակի կը ձգտի ամբողջ ուսումնասիրութիւնը,— հաստատել թէ մարդիկ աշխատեր են ժողովուրդին դրականութիւնը եւ մշակոյթը հակադրել «համախորհրդային դրականութեան եւ կուլտուրային, եւ այդ միջոցով թուլացնել Ի. Մխուեանի ժողովուրդների սուալինեան մեծ բարեկամութիւնը՝ յօդուածի միջազգային ֆաշիզմի » :

Թողլ տուէք աւելի հանգամանօրէն խօսիլ այդ մասին :

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԴԱՒԻԹԸ ՎՍՏԱՀՈՒԹԻՒՆ ՇԱՀԵՑԱՒ 160Ի ԴԷՄ 399 ՁԱՅՆՈՎ

Ուրբաթ օր վերջացան հարցապնդումները՝ ներքին եւ արտաքին քաղաքականութեան մասին եւ Շօթանի դահլիճը վստահութիւն շահեցաւ 160ի դէմ 399 ձայնով :

Վիճաբանութեանց ընթացքին, պարզելով արտաքին քաղաքականութիւնը, Պ. Իվօն Տէլպոս խոստովանեցաւ թէ Ազգերու Դաշնակցութիւնը ի վիճակի չէ վերահաստատելու խաղաղութիւնը Մայր. Արեւելքի մէջ : Նախարարը բացատրեց թէ Պրիւսէլի խորհրդաժողովը ձախողած ըլլալով, խնդիրը մօտերս պիտի քննուի Ժընեւի մէջ, բայց ինք հաւատք չունի որ միաձայնութիւն գոյանայ : « Այս կը նշանակէ թէ կարելի չէ շատ մեծ յոյս դնել հաւաքական ապահովութեան վրայ : Անշուշտ Ֆրանսա կրնայ առաջարկներ ներկայացնել, բայց մի մոռնաք որ առաջարկները երբեմն պարտաւորութիւններ կը բերեն իրենց հետ, արդ, մեզմէ ոչ մէկը պիտի ուզէր որ միայն Ֆրանսան կրէր այդպիսի պարտաւորութեանց բեռը » :

Պարզելով Ֆրանսայի արտաքին քաղաքականութեան կրկնակ նպատակները, Պ. Տէլպոս չէշտեց թէ կառավարութիւնը նախ կ'ուզէ չմիջամտել տեղական պատերազմներու, պահպանելու համար խաղաղութիւնը, եւ յետոյ յարաբերութեան գործել դիւանագիտական ճակատին վրայ, պահպանելու համար խաղաղութիւնը, ո՛ւր որ վտանգ սպառնայ : Այս քաղաքականութիւնը անհրաժեշտ է մանաւանդ անոր համար որ Սպանիոյ քաղաքացիական պատերազմը բոլորովին վեր ի վայր շրջեց նախապէս եղած խաղաղութեան կարգադրութիւնը : Բայց եւ այնպէս, իրականութիւն է որ այսօր այնքան ծանր չէն սպանիական տագնապին ծագած միջազգային բարդութիւնները եւ բոլոր եւրոպական պատերազմները առ հասարակ համաձայն են թէ սպանիական պատերազմը միջազգային վարդապետական ընդհարումի մը հանգամանքը չունի :

Պ. Տէլպոս մանաւանդ չիշեց անգլեֆրանսական գործակցութիւնը՝ միջազգային հարցերու լուծման համար : Ցետոյ բացատրեց թէ հարկ է անվթար պահել Ֆրանսայի դինակցութիւնները, ցորչափ մութ կը մնայ միջազգային հորիզոնը : Այդ նպատակով է որ յառաջիկայ ամսու պիտի այցելէ Վարշաւա, Պուքրէշ եւ Փրակա :

Վարչապետ Պ. Շօթան եւս խօսք առնելով, կոչ ուղղեց բոլոր կուսակցութեանց որպէսզի միանան եւ դիւրացնեն կառավարութեան գործը : Գնահատեց Լէօն Պլումի դահլիճին կատարած բարենորոգումները, չէշտեց թէ ներկայ դահլիճն ալ հաստատապէս վարած է իր նախորդին ընկերային բարենորոգումներու եւ արտաքին քաղաքականութեան : Իսկ « դաւար»ը անհրաժեշտ համարուած էր նոյնինքն Լէօն Պլումի կողմէ եւ կառավարութիւնը կը չարունակէ գայն, ամրապնդելու համար երկրին ելմտական եւ տնտեսական կացութիւնը : Եւ նորէն յանձնարարեց զարկ տալ արտադրութեան, իբրեւ միակ միջոցը տնտեսական դժուարութեանց լուծման : Յորդորեց որ գործատէրերն ու բանուորները աւելի բարեացակամութեամբ հասկնան իրար : Խոստովանելով դիներու բարձրացումը, հաւաստեց թէ կառավարութիւնը լրջօրէն նկատի առած է խնդիրը : Ու վերջապէս բացատրեց թէ իսկապէս ծանր է արտաքին կացութիւնը եւ լուրջ վտանգներ կը սպառնան Ֆրանսայի ժողովրդապետական ապառութեանց :

Այս ճառին աղդեցութեան տակ էր որ այնքան առատ մեծամասնութեամբ քուէարկուեցաւ վստահութեան բանաձեւը :

ՆՈՐ ՋԻՆԱԲԱՆՆԵՐ ԵՐԵՒԱՆ ՀԱՆՈՒԵՑԱՆ

Նախարարական պաշտօնատուներ հակոդութեան տակ

Ներքին նախարարին եւ ոստիկանութեան վերաեսուչին կարգադրութեամբ, արտակարգ պաշտպանութեան տակ առնուած են նախարարական պաշտօնատունները, իբրեւ հետեւանք վերջին դէպքերու : Մասնաւորապէս զօրացուած է ներքին նախարարութեան պաշտպանութիւնը : Ոչ ոքի թոյլ կը տրուի ներս մտնել առանց իր ինքնութիւնը եւ գործը յայտնելու : Պահակները կը սպառնան սպանել ով որ փորձէ կառքի ճամբէն անցնիլ, առանց յայտնելու իր հանգամանքը եւ գործը : Երկուպահակներ կ'ընկերանան անոնց որ արտօնուած են ներս մտնելու : Այս խիստ հսկողութեան պատճառներէն մէկը այն է որ, չորեքշաբթի դիշեր չորս հոգի նշմարուած են պատերազմական նախարարութեան պաշտօնատան մէջ : Պահակները սկսան հետապնդել, բայց չորս անծանօթները յաջողեցան վախչիլ պատէ մը ցատկելով եւ ինքնաշարժ մը նետուելով, որ կը սպասէր փողոցին անկիւնը :

Հետապնդումները եւ խուզարկութիւնները կը շարունակուին ամէն ուղղութեամբ, երեւան հանելու համար գաղտնի կազմակերպութեան բոլոր պատասխանատուները : Կ'ըսուի թէ կառավարութիւնը այլեւս հաստատած է դաւադրութեան գլխաւոր դիծերը, ինչպէս եւ արտաքին աջակցութեան մը պարագան : Ձերբակալուած կասկածելիները հետեւեալ ձեւով կը բացատրեն իրենց սպառնալիքները :—

Կառավարութիւնը պատուիրած է քաղաքացիներուն որ ատրճանակ պահպանողներ չունենան, իրենց տուներուն եւ գործատեղիներուն մէջ, օգտագործելու համար պատերազմի պարագային . հետեւաբար իրենք ուրիշ բան չեն ըրած եթէ ոչ գործադրել կառավարութեան հրամանները : Գալով պահուած դէնքերուն, անոնք պարզապէս գաղտնի թաքստոցներու մէջ տեղաւորուած են, Զօր. Ֆրանքոյի փոխադրուելու համար...

Երեսփ. Ժողովի ուրբաթ օրուան նիստին մէջ, վարչապետը խօսելով ներքին ապահովութեան մասին, թէեւ բացորոշապէս չարտայայտուեցաւ, բայց յայտարարեց .

— « Կը բաւէ ըսել թէ որոշ գործ մը, որու մասին կարծիք պիտի չյայտնեմ, թերեւս անակնկալներ կը վերապահէ եւ անշուշտ ծանրակշիռ հանգամանք ունի » :

**** Ապահովութեան պաշտօնեաները խիստ հետապնդումներ կը կատարեն, երեւան հանելու համար ձայնասփիւռի 200 գաղտնի կայաններ, որ տարածուած են ամբողջ Ֆրանսայի մէջ, մեծ մասը՝ սահմանակից քաղաքներու, նաւահանգիստներու, բերդերու եւ օդակայաններու մօտ :*

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԿԱՐԴԱԼ, ԿԱ՛ՐԴԱԼ

« Հայրենիք » ամսագրի վերջին թիւին մէջ (նոյեմբեր) հրատարակուած երկար ուսումնասիրութեամբ մը, դեռ չէ վերջացած, Պ. Ռ. Բերբերեան լուրջ փորձ մը կը կատարէ Րաֆֆիին իր բուն տեղը դնելու (ՐԱՖՖԻԻ ՀԱՆՃԱՐԸ ԵՒ ԻՐԱԿԱՆ ՄԻՏՈՒՈՐՏԸ).

Այս առթիւ, փարատելով զանազան թիւրիմացութիւններ, կ'ապացուցանէ թէ մը նոյնորդը կազմուած, հասուցած էր, երբ ասպարէզ իջաւ Րաֆֆին : Ան աւելի շատ ազդուեցաւ, ներշնչուեցաւ, տարուեցաւ, քան ստեղծեց :

Այսպէս, Րաֆֆի չկար, երբ Ստեփան Ոսկան կ'աղաղակէր, վաթսունական թուականներուն .

— « Ինկամանն՛ր կը պատրաստեն ... վաո՛ղ պէտք է մեզի... վաո՛ղ » :

Այդ օրերուն էր որ Մ. Նալբանդեան կ'ազդարարէր .

« ... Պաշտպանել Հայի առաքինի կոխված իրաւունքը՝ է մեր կեանքի բուն խորհուրդը եւ նպատակը : Եւ այս նպատակին հասանելու համար՝ չէ պիտոյ ընկրկինք ոչ բանտի եւ ոչ աքսորի առաջ, եւ ոչ միայն բանիւ եւ դրչով, այլեւ զէնքով եւ արիւնով» : (1861) :

Հապա Սրուանձտեանցի ազդանշա՞ն .

— Զի լանք, եղբայրներ, ափսոս են մեր աչքեր, թող լան հին դլուխներ . էն դէն մի կուռ կայ . կը լսէ՞ք ահաւոր ձայներ . ձայն արեւմտաքից, ձայն հիւսիսից, մի՛, մի՛ սարսափիք . նոքա մեզ քաջութիւն թող տան ... Աչխատանք, ուրեմն, կոխ եւ կոխուիր , զարկ ու զարկուիր» : (1862) :

Եւ վերջապէս ,Վանի առաջին գաղտնի ընկերութեան հառաչանքը **1871 — 72**ին («Միութիւն ի փրկութիւն») .

— « Գնաց մեր պատիւը, պղծեցան մեր եկեղեցիք, առեւանգեցին մեր հարսունք եւ երիտասարդունք, մեր ազգութեան սերունդը ջնջելու կը ճգնին . ձան որոյ պէտք է մեռնել եւ չտեսնել այս սարսափելի վիճակը եւ կամ վերակենդանութիւն տանալ ի ծոց հայրենեաց . ալ ի՞նչ կը սպասենք . կեանք չունենք՝ մահէ կը վախնանք» :

Դեռ կարելի էր յիշել «կայծեր» Մ. Պէշիկթաշլեանէն, Մ. Մամուրեանէն, Գ. Զիլինկիրեանէն, երեսփոխան Ստ. Փափազեանէն, Խրիմեանէն եւն. :

Ուրեմն, հաւնտերը արդէն ցանուած էին, մինչեւ անգամ արիւնը հոսած էր (Զէյթուն, **1858** եւ **1862**), երբ Երեւանի «Խեմք»ը (**1880**), «Զալալէտտինի»ն (**1884**), «Կայծեր» ու Ա. հատորը (**1883**), Բ. հատորը (**1887**) :

Ամէն պարագայի մէջ, հարկ է կըրկին եւ կրկին կարդալ մեր ժամանակակից պատմութիւնը, կարդալ եւ սերտել, էքզէրսիս ընել ու վերլուծել, փարատելու համար մշուշը :

Ձեզի օգնական՝ «Հայրենիք» ամսագիրն ու «Վէմ»ը, իրենց ուսումնասիրութիւններով եւ յուշերով :

ՎԱՀԷ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԵՐԳ ԱՆԹԵԼՈՎ

Հայկանուշ Թորոսեան հրաւիրուած է երգելու Radio - Paris ի պետական կայանէն 24 նոյեմբեր երեկոյեան ժամը 20.45ին (տեղական ժամով) :

Երեկոյթը նուիրուած է Փօլ Ֆոշէի յիշատակին : Դժբախտաբար Radio - Paris ն խնայողութիւն ընելու պատասխրուած ըլլալով, երգեցողութիւնը տեղի պիտի ունենայ առանց orchestre ի : Ահա երգացանկը՝ Innocence (Փօլ Ֆոշէ) .— Հրեշտակային, Տէ՛ր, ողորմեա եւ Աբէլ, արի քե մատաղ (դաշնաւորում՝ Paul Fauchet ի) :

ԲԱՆԱՍՏԵՂԾ ՅԱԿՈԲ ՅԱԿՈԲԵԱՆԻ ՄԱՀԸ

Նոյեմբեր 14ին Թիֆլիզի մէջ մեռած է բանաւորական բանաստեղծ Յակոբ Յակոբեան : 72 տարեկան էր : Իր ոտանաւորները թարգմանուած են վրացերէնի, Թուրքերէնի եւ ռուսերէնի : « Ժողովրդական բանաստեղծ »ի տիտղոս ստացած էր վրացական եւ հայկական հանրապետութիւններէն : Բոլշեւիկեան կուսակցութեան անդամ էր 1904էն ի վեր :

« Իզվէստիա» նոյեմբեր 15ի թիւին մէջ ծանուցանելով բանաստեղծին մահը, կը հրատարակէ անոր լուսանկարը եւ կենսագրութիւնը :

1151 մահապատիժ 15 ամսուան մէջ

Մոսկուայէն կը հեռագրեն Նիւ Եորք Հէրըլտի, նոյեմբեր 19 թուականով. — Ջինովիեւ - Քամենեւի դնդակահարութիւնէն ի վեր (1936 օգոստոս), ծանօթ զնդակահարութեանց թիւը կը հասնի 1151ի : Ցեղափոխութեան քանամեակին ոճնակատարութիւններէն ի վեր, երկու չաբաթ առաջ, միայն առժամապէս թուլցան զնդակահարութիւնները, բայց պարզ ենթադրութիւն մըն է այն կարծիքը թէ վերջնապէս պիտի դադրին ընդհ. ընտրութեանց հետ, դեկտեմբեր 12ին : Այս 1151 թիւը պաշտօնական չէ, քաղուած ըլլալով խորհրդային թերթերէն : Հաւանաբար այս ցանկին դուրս կը մնան զանազան լրտեսներ եւ մահապարտներ որոնց զնդակահարութիւնը չէ ծանուցուած : Կարելի չըլլալով աչքէ անցընել բոլոր դատաստական թերթերը, հաւանաբար 20 առ հարիւր համեմատութեամբ սխալ մը գտնուի : Զնդակահարութեանց համար ամէնէն կարեւոր պատճառը կը կազմեն տակաւին լրտեսութիւնը եւ վնասարարութիւնը ի նպաստ Ճափոնի : Մայիս 10էն ի վեր 561 զնդակահարութիւններ արձանագրուած են այս ճակատին վրայ : Հողագործական ճակատին վրայ գործադրուած են 243 մահապատիժներ :

Նշանակալից է որ դատավարութիւնները միշտ կը կատարուին իւրաքանչիւր շրջանի ամենամեծ չէնքին մէջ եւ մասնաւոր դիւրութիւններ կ'ընծայուին շրջակայ գիւղերու բնակիչներու փոխադրութեան համար : Այս գիւղացիներէն մէկ մասը կը կանչուին իբրեւ վկաներ եւ չատերը առիթէն կ'օգտուին, վրէժ լուծելու համար հաւաքական տնտեսութեանց օբէնքին գործադրման առթիւ իրենց կրած նեղութեանց պատրուակով : Միեւնոյն ատեն կը չարունակուի «խոստովանութեանց» համաճարակը, ուղղակի մահուան առաջնորդելով ամբաստանեալները, հարիւրաւոր դատերու մէջ :

Անցեալ չաբթու դատ մը տեղի ունեցաւ Ուրալի շրջանին մէջ, ուր կոլխոզի նախկին նախագահ մը ամբաստանուած էր թէ պատճառ եղած է 1728 կովերու մահուան :

— Սխալ է նշանակուած թիւը, յայտարարեց ամբաստանեալը, առնուազն 20 առ հարիւր աւելի մեծ է մեր սպանուած անասուններուն թիւը, որ կը պատկանէին գիւղացիներուն եւ կոլխոզին :

Արմտիքի փճացման համար զնդակահարուած են 129 հոգի, իբրեւ հակայեղափոխական կամ լրտես՝ ազգային գեների վրայ՝ 76, զինուորական խափանարարութեան համար՝ 69 հոգի, բանուորներ եւ մանուկներ թունաւորած ըլլալու յանցանքով՝ 32 հոգի եւայլն :

*** Լէնինկրատի «Փրավտա»ն նոյեմբեր 18ի թիւին մէջ կը գրէ թէ մահուան դատապարտուած են երկու ուսուցիչներ եւ ուսուցչուհի մը, իսկ 5 — 20 տարի բանտարկութեան՝ ուրիշ 8 ամբաստանեալներ, չարաչար ծեծած, եւ աղտոտ վայրերու մէջ բանտարկած ըլլալով տղաքը :

ԼԵՌՖՈՒՏ

Ա.

Ամպրոպի ահեղ որոտներից ու կայծակների լուսավառումից ոչ ոք չէր կասկածում, որ գիշերվա այդ ժամին ինչ-որ մեկը կարող է ուշադրություն դարձնել ինչ-որ բանի վրա։ Ամեն ոք ամենայն հանգստությամբ քնած էր իր անկողնում, և միայն Ֆրանսիսկոս Ռոդրիգեսը, որ ամենաերկար ժամանակ էր արթուն մնացել, ականջ էր դրել ամպրոպի ահեղ որոտներին։ Ֆրանսիսկոս Ռոդրիգեսը ոչ թե վախենում էր ամպրոպից, այլ ուզում էր իմանալ, թե ինչ ժամ է։ Նա ուզում էր իմանալ, թե ինչ ժամ է, որովհետև ուզում էր գնալ իր ընկերոջ՝ Ալֆոնսո Ռոդրիգեսի մոտ, որ ապրում էր Ֆրանսիսկոս Ռոդրիգեսի տնից ոչ հեռու։ Ֆրանսիսկոս Ռոդրիգեսը ուզում էր գնալ Ալֆոնսո Ռոդրիգեսի մոտ, որովհետև նրանք երկուսով պետք է գնային ձկնորսության։ Ֆրանսիսկոս Ռոդրիգեսը ուզում էր գնալ ձկնորսության, որովհետև ուզում էր ձուկ բռնել։ Ֆրանսիսկոս Ռոդրիգեսը ուզում էր ձուկ բռնել, որովհետև ուզում էր ձուկ ուտել։ Ֆրանսիսկոս Ռոդրիգեսը ուզում էր ձուկ ուտել, որովհետև ուզում էր ապրել։ Ֆրանսիսկոս Ռոդրիգեսը ուզում էր ապրել, որովհետև ուզում էր ուրախ լինել։ Ֆրանսիսկոս Ռոդրիգեսը ուզում էր ուրախ լինել, որովհետև ուզում էր ապրել։ Ֆրանսիսկոս Ռոդրիգեսը ուզում էր ապրել, որովհետև ուզում էր ապրել։

Ֆրանսիսկոս Ռոդրիգեսը ուզում էր ապրել, որովհետև ուզում էր ապրել։

ԼՈՒՍԱՆԱԼԻՑԻ

(ՎԻՊԱԿԱՆ ՑԿԱՆԱՎՈՐ ԱՇԽ.)

»»» • ‹‹‹

Բանկային գործերի մասնագետ Լեւոն Ալեքսանյանը ոտքի էր ցատկել ու ինչ-որ բան էր գոռում, բայց ես ոչինչ չէի լսում։ Ականջներս խցանված էին, ինչպես ինքնաթիռում, երբ ականջակալները դնում ես գլխիդ։ Ինչ-որ մեկը ինձ ուժգին թափահարում էր, ես ուզում էի ասել, որ ինձ հանգիստ թողնեն, ես ուզում էի քնել, ես հոգնած էի, ես ուզում էի քնել, ես ուզում էի քնել, ես ուզում էի քնել

*** Ուրբաթ օր բեռ մը զէնք բռնուեցաւ Լիոն, Սէյ եղբայրներու բեռնակառքին մէջ։ Կառքը կեցած էր քաղաքապետական մաքսատան մօտ, երբ պաշտօնեայ մը դիտեց որ յայտարարութեան մէջ արձանագրուած թիւէն աւելի են անտուկները։ Քննութիւն բացուելով զէնքեր գտնուեցան։

Հինգշաբթի օր Ռիպէռա վաղորդին մէջ գտնուած զանազան զէնքերէն եւ պայթուցիկներէն զատ, բռնուեցան երկու պարապ ռումբեր, ինչպէս եւ հարիւրի փոքր ռումբեր, ձիշդ այն տեսակէն որ վերջերս գտնուեցաւ զօր. Փրէմէլայի բնակարանին առջեւ։

Գեռային նաւարկութեանց ձեռնարկու Ա֊Թոմիկէռի գրասենեակին մէջ (ռիւ Պոզիր) նոր խուզարկութիւններ կատարուելով, ուրիշ զէնքեր ալ գտնուեցան։ Ռիպէռա վաղորդին մէջ բռնուած ձեռնառումբերուն թիւն է 1408, բոլորն ալ պատրաստ գործածութեան։ Քննութիւնները կը հաստատեն թէ գաւաղիրները ամէն բան նախատեսած էին, վարպետօրէն չհնելով բոլոր պահեստները։

Ապահովութեան Տեղեկութիւնը 70 խուզարկութիւններ կատարեց միայն ուրբաթ օր, բայց գաղտնապահութիւնը խստացած է քանի մը օրէ ի վեր, թէ Փարիզի եւ թէ գաւառի մէջ։ Խուզարկութիւնները կը շարունակուին Լիլի, Քլէրմոն֊Ֆէռանի, Նիսի, Տիէփի, Մարսէյլի եւ ուրիշ քաղաքներու մէջ։

ՏԷՐՍԻՄԻ ԱՊՍՏԱՄԲՆԵՐՈՒՆ ԿԱԽԱՂԱՆԸ

Լոնտոնի թերթերէն առնելով, հինգշաբթի օր հաղորդած էինք թէ Սէյխ Բիդա կախուած է իր երկու որդիներուն եւ ուրիշ 8 ցեղապետներու հետ։

Թուրք թերթերը հետեւեալ ձեւով կը հաղորդեն այս լուրը.—

Էնկիւրի, 15 Նոյեմբեր.— Էլ Ազիզէն (Ասորեբերդ) կ'իմացնեն այս առաւոտ ժամը 4ուկէսին.— Թունճէլիի ըմբոստութեան դասը լրացաւ։ Ամբաստանեալներէն 58ին վճիռը հաղորդուեցաւ։ Այս վճռին համաձայն ամբաստանեալներէն 11ը մահուան դատապարտուած բայց ասոնցմէ 4ին մահապատիժը 30 տարուան բանտարկութեան բարեփոխուած է, իրենց յառաջացած տարիքին պատճառաւ։

Մահապատիժի դատապարտուածներն են՝ Սէյխ Բիդա եւ իր տղան Հիւսէյին, Սէյհանլը աշիրէթի պէտ Հասօ Սէյտի, Եուսուֆանլը աշիրէթի պէտ Գամէդ օղլու Ֆընտըղ, Տէմիրճէլլի աշիրէթի պէտ ձէպրայիլ օղլու Հասան, Քիրիճանլը Ուլիհիէր օղլու Հասան եւ Միրզա Ալի օղլու Ալի։

Մահապատիժները այս առաւօտ գործադրուած են։ 14 ամբաստանեալներ անպարտ արձակուած են, իսկ մնացեալ ամբաստանեալներն ալ զանազան ծանր պատիժներու դատապարտուած։

*** Աթաթիւրք չարունակելով իր պտոյտները, Տիզրանակերտ հասաւ Նոյեմբեր 15ին եւ ընդունելութեան արտակարգ ցոյցերով։

Հիթլէր Հոլիֆախս տեսակցութիւնը

Ուրբաթ օր տեղի ունեցաւ Անգլիոյ արտակարգ պատուիրակին եւ Հիթլէրի պատմական տեսակցութիւնը, տեւելով 2 ժամ։ (Թերթ մը կ'ըսէ երեք, ուրիշ մը՝ հինգ ժամ)։ Մանրամասնութիւնները գաղտնի կը պահուին, բայց արդիւնքը գոհացուցիչ կը համարուի։ Տեսակցութեան ներկայ էին միայն Գերմանիոյ արտաքին նախարարը եւ թարգման մը։ Լորտ Հոլիֆաքս անմիջապէս Պերլին վերադարձաւ, ուր պիտի տեսնուէր Գերմանիոյ միւս նախարարներուն հետ։

ՉԱՆԱՉԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՄՈՒՍՈԼինի որոչեց ինք սառնցնել դաղթային նախարարութիւնը, զայն կոչելով «նախարարութիւն խաղաղական Ափրիկէի»։

ՊԵՏԱԿԱՆ ՊԱՇՏՕՆԵԱՆԵՐԸ որոչեցին պնդել իրենց պահանջներուն վրայ, (ամսական 150 ֆրանք յաւելում բոլորին համար)։ Զախակոմէական երեսփոխանները կ'աշխատին միջին ելք մը գտնել։

ՊՈԼՈՑ ՄԷՋ ՄԵՌԱՒ եղիպտացի իշխան մը, Ահմէտ Սէյֆէտտին, որ յիմարանոցի մը մէջ արգելափակուած էր 20 տարիէ ի վեր, ապացուցած է իր անեղծագը։ 1928ին իշխանը դատ բացաւ անգլիական կառավարութեան դէմ, 4.000.000 ոսկի հատուցում պահանջելով, իր արգելափակման համար։

ԼԻԲԱՆԱՆի ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆԸ հրամանագրով մը արգիլեց մարտական կազմակերպութիւնները,— «Սպիտակ չապիկաւորներ», «Լիբանանեան վանդակներ», «Նահճատէր» եւն.։ Այս որոշումը մեծ յուզում պատճառեց մասնաւորապէս «փալանգեան»ներուն որոնք 10.000 անդամ ունին։

ԱՊՏԻԻԼ ՀԱՄԻՏԻ ԺԱՌԱՆԳԱՒՈՐՆԵՐԸ չահեցան Պաղեստինի մէջ բացուած դասը, որ կը տեւէր 17 տարիէ ի վեր։ Եօթնայն առեւանը վաւերական հաշակեց ժառանգաւորներուն կալուածաթուղթերը, դատական ծախքերը վճարելու դատապարտելով Պաղեստինի կառավարութիւնը, որ երուսաղէմի գերադոյն առեանին պիտի դիմէ։ Համիտ, որուն ժառանգութիւնը 50 միլիոն անգլոսկի կը հաշուէն, հաղարաւոր հէքթար տարածութեամբ հողեր ունէր Սուրիոյ եւ Պաղեստինի մէջ։

ՅՈՐՀՐԴԱՑԻՆ թերթերը կը վառարանէն 14 տարեկան տղայ մը, որ իբրեւ հակայեղափոխական Զեկային մատնած ըլլալով իր հայրը, դնդակահարել տուած է զայն։

Վիքթոր Ւիւն, «Ժուռնալ տը Մոսկու»ի խմբագրապետը, ձերբակալուեցաւ իր կարգին, ինչպէս եղած էր իր նախորդը։

Տոքթ. Ա. Մելիքի

ԲՈՒԺԱՐԱՆԸ 87 Rue Ernest Renan, Issy-les-Moulinaux

Մէթրօ **Mairie d'Issy**ի ճիշդ դիմացը։

Մանուածքի քթի, ականջի, կոկորդի, գլուխի եւ վիրքի հիւանդութեանց կը դարմանէ նաեւ ներքին հիւանդութիւններ։

կ'ընդունի երեքշաբթի, հինգշաբթի եւ շաբաթ օրերը ժամը 3—4, հեռաձայն Trud. 21-03

ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ, կ'ընդունի 49 rue de Maubeuge, երկուշաբթի, չորեքշաբթի եւ ուրբաթ օրերը ժամը 2—4, հեռաձայն Trud. 21-03

Հ. ՋԱՐԴԱՐԵԱՆ

ՎԻՐԱԲՈՒԺ - ԱՏԱՄՆԱԲՈՒԺ

44 Rue Dunkerque (ՄԷԹՐՕ ԿԱՐ ՏԻ ՆՈՐ)

Tél. Trudaine 42—69

կ'ընդունի ամէն օր ժամը 14—20։

Առաւօտները ժամադրութեամբ։

Ֆութպոլ

Այսօր, կիրակի, 21 Նոյ. Հ. Մ. Ը. Մ.ի խառն խումբը պիտի մրցի Է֊քէնակ տը Մօնթրէյլի Ա. խումբին դէմ Սթատ տը Փէրշինկի մէջ (Վէրսէնի անտառը), ժամադրութիւն՝ ժամը 1ին։ Շաթօ տը Վէնսէնէն առնել խիւ 108—109—110 հանրակառքերը եւ իջնել Սթատ Փէրշինկ։

ՄՆՈՂՔՆԵՐՈՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

Ֆ. Կ. Խաչի փարիզի մասնաճիւղի հայերէնի եւ հայոց պատմութեան դասընթացքները կը վերաբացուին 17 Նոյեմբերը Հինգշաբթի առաւօտ։ Մնողքներէն կը խնդրուի չուշտով արձանագրել իրենց գաւակները, դիմելով տեղւոյն վրայ, Հինգշաբթի օրերը առաւօտեան մինչեւ կէսօր, 20 Avenue Porte des Lilas։

Բաֆֆիի ծննդեան հարիւրամեակը Լիոնի մէջ

Ազգային մեծ եւ անմահ վիպագրին՝ Բաֆֆիի ծննդեան հարիւրամեակի հանդէսը պիտի տօնուի արտակարգ պատրաստութեամբ եւ մասնակցութեամբ քանի աւելի կազմակերպութիւններու ։

4, ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, ՇԱԲԱԹ ԵՐԵԿՈՅ ԺԱՄԸ 8.30ԻՆ

Գ. Թաղապետարանի սրահին մէջ

Մանրամասնութիւնները մօտ օրէն եւ տեղւոյն վրայ առանձին թռուցիկներով ։

ԵՐԵԿՈՅԹ_ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

կազմակերպուած ՀԱՅՒՐԵՐՍ ԳԱՐԱԿԷՕԶԵԱՆ ՀՕՄԻ ՆԱԽԿԻՆ ՍԱՆՈՒՑ Մխուքեան կողմէ

4 ԴԵԿՏ. ՇԱԲԱԹ ԵՐԵԿՈՅ ԺԱՄԸ 9ԷՆ ՄԻՆՉԵՒ ԼՈՑՍ

ETABLISSEMENT SUSSETի *սրահներուն մէջ,* 206 quai de Valmy *Փարիզ, մէթրօ* Jean-Jaurès։

Գեղարուեստական բաժին։ Արժանթինեան քնարի օրքեսթրը։ Մեծ թօմպոլա։ Շոու պիւֆէ՝ ժողովրդական գիներով։

Մուտք՝ այրերու 10 ֆր. կիներու 8 ֆր.։

ՆՈՒԱԳԱՀԱՆԴԷՍ ԱՐԱ ՊԱՐԹԵՒԵԱՆԻ

5 ԴԵԿՏ. 1937, ԿԻՐԱԿԻ ԿԷՍՕՐԷ ՎԵՐՋ ԺԱՄԸ 3ԻՆ

կը մասնակցին՝ տաղանդաւոր դաշնակահարուհի

ՏԻԿՒՀԻ ՄՕՆԻԿ ՀԱԱՍ եւ ԼԻՏԻ ՏԷՄԻՐՃԵԱՆ

Փարիզի միջազգային նուագախումբի solistներ ինչպէս նաեւ առաջնակարգ արուեստագէտներէ կազմուած նուագախումբ։

ՆՈՐ ՑՈՑԱՏՈՒԹԻՒՆ

Պիտի գործադրուին դասական վարպետներու երկերէն դուրս, հայկական գործեր, Սպենդիարեանէ, Պարթեւեանէ եւայլն։

ՄՈՒՏՔ ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԴԻՆԵՐՈՎ 7, 10, 15 եւ 20 ՖՐ.

Կը վաճառուին Հրանտ Սամուէլի 51 Rue Mr. le Prince *եւ գրատուն* Garard*ի մօտ,* 32, Rue Montholon *Փարիզ։*

Ուշադրութիւն

ԴԵԿՏ. 2ռի կիրակի օր տեղի կ'ունենայ ՄԻՓԱՆ - ԿՈՄԻՏԱՍ երգչախումբի տարեկան ցերեկոյթ-պարահանդէսը AERO-CLUB de France*ի շքեղ սրահին մէջ։*

ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

ՀԱՑ ԱՐՇԻԻ ԱԿՈՒՄԲԻ տարեկան պարահանդէսը

12 Դեկտ. կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3—11.30

19 RUE DE LA POMPE *մէթրօ* La Muette

Հաճելի ժամանց, անշէնդատ պար՝ մասնակցութեամբ անուանի նուագախումբը HARRY WARLEMի։ *Պիւֆէ ժողովրդական գիներով։*

Մուտք՝ 7 ֆր. 50

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՑՄԱՆՈՒՍ

ՐԱՖՖԻԻ ծննդեան հարիւրամեակի յոբելեանին առիթով հայ թատերական յարգանքի արտայայտութիւն։

21 Նոյ. կիրակի երեկոյ ժամը 9ին Սօսիէթէ Սավանթի սրահին մէջ

8 Rue Danton, մէթրօ Օտէոն կամ Սէն Միշէլ։

կը ներկայացուի առաջին անգամ ըլլալով

ՋԱԼԱԼԷԴԻՆ

Մուտք 15, 10 եւ 5 ֆրանք

ԲՑՈՒԱԾ Է ԱՐԴԻԱԿԱՆ ԿԱՀԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ՁԱՇԱՐԱՆԸ

Ր Ա Ֆ Ֆ Ի

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ Մ. Գ. ՄԻՐԻՃԱՆԵԱՆ

8 Rue Maubeuge, Paris (9)

Արեւելեան եւ եւրոպական համեղ կերակուրներ՝ պատրաստուած մանուկոր խնամքով։ Ճաշախորշները կրնան մտնել խոհանոց՝ տեսնելու համար տիրող մաքրութիւնը։

Պոլսական օղի՝ տաք աղանդերներով։ Տրամադրելի սրահ հաւաքոյթի, նշանուքի, հարսնիքի եւայլնի համար շատ նպաստաւոր գիներով։

REXY CINEMA (Lyon)

Cours Lafayette, angle Rue Garibaldi

19 Նոյ.—25 Նոյ.

երեկոյները ժամը 8.30

Իսկ Հինգ. եւ Կիր. ցերեկ եւ գիշեր։

Gaby Morlay et Charle Vanil dans La Balle de Montparnasse

Գիներ 3, 5 *եւ* 6 *ֆրանք։*

Նոյեմբեր 1ին սկսեալ յայտարարութիւնը բերգելի կը տրուի 2 մեծագոյն տոմսակ գիշերւան գիներով։

ԲԱՑՈՒԱԾ Է

մարելլ Լեւյ բարեգործական Ֆունը, որուն սրահները կը տրամադրուին նաեւ ազգային միութիւններու։ Հայցվէն.— 22 Rue Petite St. Jean։

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

— Պ. Յարութիւն Քիլիքեան վերջերս գտած է իր ազգականներէն Պ. Հայկազուն Թիւրտեանը որուն հետքը կորսնցուցած էր 42 տարիէ ի վեր։ Մինչեւ երկու տարի առաջ Պ. Թիւրտեան թղթակցած է Ամասիոյ Տիկին Սաթենիկ Փապուճեանի (մօր անունը՝ Անթառամ, որ քոյրն էր պատուելի Գասպարի) հետ որ իր աղջիկներով կը բնակէր Մարսէյլ։ Այժմ իր հետքը կորսնցուցած է։

Պ. Յարութիւն Քիլիքեան (որ Տիկին Աննայի քեռորդին է) կը խնդրէ հայրենակիցներէ, մասնաւորապէս Ամասիոյ Հայր. Միութեան անդամներէն իրեն հաղորդել Տիկին Ս. Փապուճեանի ճշգրիտ հասցէն։

Գրել՝ Kiltikian H., 6, Rue Geoffroy Marie, Paris (9) *կամ* 7, Ave. Audra, Colombes (Seine).

ՀԱՅՈՑ ԵԿԵՂԵՑԻՈՅ ՀՈՎՈՒ ՍԱՐԳԻՍԵԱՆ

Ձեր սիրելի հովիւը՝ Տ. Գարեգին Արք. Սարգիսեան, Ս. Աթոռոյ Վեհափառ Հայրապետին ներկայացուցիչը Եւրոպայի մէջ, Ամերիկայի ճամբան անցնելով Փարիզ պիտի գտնուի 15 Նոյեմբերէն մինչեւ 30 Նոյեմբեր։ Ան պիտի ուրախանայ տեսնել ձեզ եւ ձեր ընտանիքներուն մէջ։

Ան պիտի ընդունի ամէն օր ժամը 2—5, 61, Rue Monsieur le Prince, Paris (6)։

Ան պիտի ներկայանայ Եկեղեցւոյ Ս. Ժողովին Նոյեմբեր 20ին։

Ան պիտի պատարագէ Ս. Յակոբեան Մայր Տաճարին մէջ Նոյեմբեր 21ին։

Ան պիտի քարոզէ Ս. Յակոբեան Մայր Տաճարին մէջ Նոյեմբեր 28ին։

Ան պիտի պատարագէ Ս. Յակոբեան Մայր Տաճարին մէջ Դեկտեմբեր 5ին։

Ան պիտի պատարագէ Ս. Յակոբեան Մայր Տաճարին մէջ Դեկտեմբեր 12ին։

Ան պիտի պատարագէ Ս. Յակոբեան Մայր Տաճարին մէջ Դեկտեմբեր 19ին։

Ան պիտի պատարագէ Ս. Յակոբեան Մայր Տաճարին մէջ Դեկտեմբեր 26ին։

Ան պիտի պատարագէ Ս. Յակոբեան Մայր Տաճարին մէջ Յունուար 2ին։

Ան պիտի պատարագէ Ս. Յակոբեան Մայր Տաճարին մէջ Յունուար 9ին։

Ան պիտի պատարագէ Ս. Յակոբեան Մայր Տաճարին մէջ Յունուար 16ին։

Ան պիտի պատարագէ Ս. Յակոբեան Մայր Տաճարին մէջ Յունուար 23ին։

Ան պիտի պատարագէ Ս. Յակոբեան Մայր Տաճարին մէջ Յունուար 30ին։

Ան պիտի պատարագէ Ս. Յակոբեան Մայր Տաճարին մէջ Փետրուար 6ին։

Ան պիտի պատարագէ Ս. Յակոբեան Մայր Տաճարին մէջ Փետրուար 13ին։

Ան պիտի պատարագէ Ս. Յակոբեան Մայր Տաճարին մէջ Փետրուար 20ին։

Ան պիտի պատարագէ Ս. Յակոբեան Մայր Տաճարին մէջ Փետրուար 27ին։

Ան պիտի պատարագէ Ս. Յակոբեան Մայր Տաճարին մէջ Մարտ 6ին։

Ան պիտի պատարագէ Ս. Յակոբեան Մայր Տաճարին մէջ Մարտ 13ին։

Ան պիտի պատարագէ Ս. Յակոբեան Մայր Տաճարին մէջ Մարտ 20ին։

Ան պիտի պատարագէ Ս. Յակոբեան Մայր Տաճարին մէջ Մարտ 27ին։

Ան պիտի պատարագէ Ս. Յակոբեան Մայր Տաճարին մէջ Ապրիլ 3ին։

Ան պիտի պատարագէ Ս. Յակոբեան Մայր Տաճարին մէջ Ապրիլ 10ին։

Ան պիտի պատարագէ Ս. Յակոբեան Մայր Տաճարին մէջ Ապրիլ 17ին։

Ան պիտի պատարագէ Ս. Յակոբեան Մայր Տաճարին մէջ Ապրիլ 24ին։

Ան պիտի պատարագէ Ս. Յակոբեան Մայր Տաճարին մէջ Մայիս 1ին։

Ան պիտի պատարագէ Ս. Յակոբեան Մայր Տաճարին մէջ Մայիս 8ին։

Ան պիտի պատարագէ Ս. Յակոբեան Մայր Տաճարին մէջ Մայիս 15ին։

Ան պիտի պատարագէ Ս. Յակոբեան Մայր Տաճարին մէջ Մայիս 22ին։

Ան պիտի պատարագէ Ս. Յակոբեան Մայր Տաճարին մէջ Մայիս 29ին։

Ան պիտի պատարագէ Ս. Յակոբեան Մայր Տաճարին մէջ Յունիս 5ին։

Ան պիտի պատարագէ Ս. Յակոբեան Մայր Տաճարին մէջ Յունիս 12ին։

Ան պիտի պատարագէ Ս. Յակոբեան Մայր Տաճարին մէջ Յունիս 19ին։

Ան պիտի պատարագէ Ս. Յակոբեան Մայր Տաճարին մէջ Յունիս 26ին։

Ան պիտի պատարագէ Ս. Յակոբեան Մայր Տաճարին մէջ Յուլիս 3ին։

Ան պիտի պատարագէ Ս. Յակոբեան Մայր Տաճարին մէջ Յուլիս 10ին։

Ան պիտի պատարագէ Ս. Յակոբեան Մայր Տաճարին մէջ Յուլիս 17ին։

Ան պիտի պատարագէ Ս. Յակոբեան Մայր Տաճարին մէջ Յուլիս 24ին։

Ան պիտի պատարագէ Ս. Յակոբեան Մայր Տաճարին մէջ Օգոստոս 7ին։

Ան պիտի պատարագէ Ս. Յակոբեան Մայր Տաճարին մէջ Օգոստոս 14ին։

Ան պիտի պատարագէ Ս. Յակոբեան Մայր Տաճարին մէջ Օգոստոս 21ին։

Ան պիտի պատարագէ Ս. Յակոբեան Մայր Տաճարին մէջ Օգոստոս 28ին։

Ան պիտի պատարագէ Ս. Յակոբեան Մայր Տաճարին մէջ Սեպտեմբեր 4ին։

Ան պիտի պատարագէ Ս. Յակոբեան Մայր Տաճարին մէջ Սեպտեմբեր 11ին։

Ան պիտի պատարագէ Ս. Յակոբեան Մայր Տաճարին մէջ Սեպտեմբեր 18ին։

Ան պիտի պատարագէ Ս. Յակոբեան Մայր Տաճարին մէջ Սեպտեմբեր 25ին։

Ան պիտի պատարագէ Ս. Յակոբեան Մայր Տաճարին մէջ Հոկտեմբեր 2ին։

Ան պիտի պատարագէ Ս. Յակոբեան Մայր Տաճարին մէջ Հոկտեմբեր 9ին։

Ան պիտի պատարագէ Ս. Յակոբեան Մայր Տաճարին մէջ Հոկտեմբեր 16ին։

Ան պիտի պատարագէ Ս. Յակոբեան Մայր Տաճարին մէջ Հոկտեմբեր 23ին։

Ան պիտի պատարագէ Ս. Յակոբեան Մայր Տաճարին մէջ Հոկտեմբեր 30ին։

Ան պիտի պատարագէ Ս. Յակոբեան Մայր Տաճարին մէջ Նոյեմբեր 6ին։

Ան պիտի պատարագէ Ս. Յակոբեան Մայր Տաճարին մէջ Նոյեմբեր 13ին։

Ան պիտի պատարագէ Ս. Յակոբեան Մայր Տաճարին մէջ Նոյեմբեր 20ին։

Ան պիտի պատարագէ Ս. Յակոբեան Մայր Տաճարին մէջ Նոյեմբեր 27ին։

Ան պիտի պատարագէ Ս. Յակոբեան Մայր Տաճարին մէջ Դեկտեմբեր 4ին։

Ան պիտի պատարագէ Ս. Յակոբեան Մայր Տաճարին մէջ Դեկտեմբեր 11ին։

Ան պիտի պատարագէ Ս. Յակոբեան Մայր Տաճարին մէջ Դեկտեմբեր 18ին։

Ան պիտի պատարագէ Ս. Յակոբեան Մայր Տաճարին մէջ Դեկտեմբեր 25ին։

Ան պիտի պատարագէ Ս. Յակոբեան Մայր Տաճարին մէջ Յունուար 1ին։

Ան պիտի պատարագէ Ս. Յակոբեան Մայր Տաճարին մէջ Յունուար 8ին։

Ան պիտի պատարագէ Ս. Յակոբեան Մայր Տաճարին մէջ Յունուար 15ին։

Ան պիտի պատարագէ Ս. Յակոբեան Մայր Տաճարին մէջ Յունուար 22ին։

Ան պիտի պատարագէ Ս. Յակոբեան Մայր Տաճարին մէջ Յունուար 29ին։

Ան պիտի պատարագէ Ս. Յակոբեան Մայր Տաճարին մէջ Փետրուար 5ին։

Ան պիտի պատարագէ Ս. Յակոբեան Մայր Տաճարին մէջ Փետրուար 12ին։

Ան պիտի պատարագէ Ս. Յակոբեան Մայր Տաճարին մէջ Փետրուար 19ին։

Ան պիտի պատարագէ Ս. Յակոբեան Մայր Տաճարին մէջ Փետրուար 26ին։

Ան պիտի պատարագէ Ս. Յակոբեան Մայր Տաճարին մէջ Մարտ 5ին։

Ան պիտի պատարագէ Ս. Յակոբեան Մայր Տաճարին մէջ Մարտ 12ին։

Ան պիտի պատարագէ Ս. Յակոբեան Մայր Տաճարին մէջ Մարտ 19ին։

Ան պիտի պատարագէ Ս. Յակոբեան Մայր Տաճարին մէջ Մարտ 26ին։

Ան պիտի պատարագէ Ս. Յակոբեան Մայր Տաճարին մէջ Ապրիլ 2ին։

Ան պիտի պատարագէ Ս. Յակոբեան Մայր Տաճարին մէջ Ապրիլ 9ին։

Ան պիտի պատարագէ Ս. Յակոբեան Մայր Տաճարին մէջ Ապրիլ 16ին։

Ան պիտի պատարագէ Ս. Յակոբեան Մայր Տաճարին մէջ Ապրիլ 23ին։

Ան պիտի պատարագէ Ս. Յակոբեան Մայր Տաճարին մէջ Ապրիլ 30ին։

Ան պիտի պատարագէ Ս. Յակոբեան Մայր Տաճարին մէջ Մայիս 7ին։

Ան պիտի պատարագէ Ս. Յակոբեան Մայր Տաճարին մէջ Մայիս 14ին։

Ան պիտի պատարագէ Ս. Յակոբեան Մայր Տաճարին մէջ Մայիս 21ին։

Ան պիտի պատարագէ Ս. Յակոբեան Մայր Տաճարին մէջ Մայիս 28ին։

Ան պիտի պատարագէ Ս. Յակոբեան Մայր Տաճարին մէջ Յունիս 4ին։

Ան պիտի պատարագէ Ս. Յակոբեան Մայր Տաճարին մէջ Յունիս 11ին։

Ան պիտի պատարագէ Ս. Յակոբեան Մայր Տաճարին մէջ Յունիս 18ին։

Ան պիտի պատարագէ Ս. Յակոբեան Մայր Տաճարին մէջ Յունիս 25ին։

Ան պիտի պատարագէ Ս. Յակոբեան Մայր Տաճարին մէջ Յուլիս 2ին։

Ան պիտի պատարագէ Ս. Յակոբեան Մայր Տաճարին մէջ Յուլիս 9ին։

Ան պիտի պատարագէ Ս. Յակոբեան Մայր Տաճարին մէջ Յուլիս 16ին։

Ան պիտի պատարագէ Ս. Յակոբեան Մայր Տաճարին մէջ Յուլիս 23ին։

Ան պիտի պատարագէ Ս. Յակոբեան Մայր Տաճարին մէջ Յուլիս 30ին։

Ան պիտի պատարագէ Ս. Յակոբեան Մայր Տաճարին մէջ Օգոստոս 6ին։

Ան պիտի պատարագէ Ս. Յակոբեան Մայր Տաճարին մէջ Օգոստոս 13ին։

Ան պիտի պատարագէ Ս. Յակոբեան Մայր Տաճարին մէջ Օգոստոս 20ին։

Ան պիտի պատարագէ Ս. Յակոբեան Մայր Տաճարին մէջ Օգոստոս 27ին։

Ան պիտի պատարագէ Ս. Յակոբեան Մայր Տաճարին մէջ Սեպտեմբեր 3ին։

Ան պիտի պատարագէ Ս. Յակոբեան Մայր Տաճարին մէջ Սեպտեմբեր 10ին։

Ան պիտի պատարագէ Ս. Յակոբեան Մայր Տաճարին մէջ Սեպտեմբեր 17ին։

Ան պիտի պատարագէ Ս. Յակոբեան Մայր Տաճարին մէջ Սեպտեմբեր 24ին։

Ան պիտի պատարագէ Ս. Յակոբեան Մայր Տաճարին մէջ Հոկտեմբեր 1ին։

Ան պիտի պատարագէ Ս. Յակոբեան Մայր Տաճարին մէջ Հոկտեմբեր 8ին։

Ան պիտի պատարագէ Ս. Յակոբեան Մայր Տաճարին մէջ Հոկտեմբեր 15ին։

Ան պիտի պատարագէ Ս. Յակոբեան Մայր Տաճարին մէջ Հոկտեմբեր 22ին։

Ան պիտի պատարագէ Ս. Յակոբեան Մայր Տաճարին մէջ Հոկտեմբեր 29ին։

Ան պիտի պատարագէ Ս. Յակոբեան Մայր Տաճարին մէջ Նոյեմբեր 5ին։

Ան պիտի պատարագէ Ս. Յակոբեան Մայր Տաճարին մէջ Նոյեմբեր 12ին։

Ան պիտի պատարագէ Ս. Յակոբեան Մայր Տաճարին մէջ Նոյեմբեր 19ին։

Ան պիտի պատարագէ Ս. Յակոբեան Մայր Տաճարին մէջ Նոյեմբեր 26ին։

Ան պիտի պատարագէ Ս. Յակոբեան Մայր Տաճարին մէջ Դեկտեմբեր 3ին։

Ան պիտի պատարագէ Ս. Յակոբեան Մայր Տաճարին մէջ Դեկտեմբեր 10ին։

Ան պիտի պատարագէ Ս. Յակոբեան Մայր Տաճարին մէջ Դեկտեմբեր 17ին։

Ան պիտի պատարագէ Ս. Յակոբեան Մայր Տաճարին մէջ Դեկտեմբեր 24ին։

Ան պիտի պատարագէ Ս. Յակոբեան Մայր Տաճարին մէջ Դեկտեմբեր 31ին։

Ան պիտի պատարագէ Ս. Յակոբեան Մայր Տաճարին մէջ Յունուար 7ին։

Ան պիտի պատարագէ Ս. Յակոբեան Մայր Տաճարին մէջ Յունուար 14ին։

Ան պիտի պատարագէ Ս. Յակոբեան Մայր Տաճարին մէջ Յունուար 21ին։

Ան պիտի պատարագէ Ս. Յակոբեան Մայր Տաճարին մէջ Յունուար 28ին։

Ան պիտի պատարագէ Ս. Յակոբեան Մայր Տաճարին մէջ Փետրուար 4ին։

Ան պիտի պատարագէ Ս. Յակոբեան Մայր Տաճարին մէջ Փետրուար 11ին։

Ան պիտի պատարագէ Ս. Յակոբեան Մայր Տաճարին մէջ Փետրուար 18ին։

Ան պիտի պատարագէ Ս. Յակոբեան Մայր Տաճարին մէջ Փետրուար 25ին։

Ան պիտի պատարագէ Ս. Յակոբեան Մայր Տաճարին մէջ Մարտ 4ին։

Ան պիտի պատարագէ Ս. Յակոբեան Մայր Տաճարին մէջ Մարտ 11ին։

Ան պիտի պատարագէ Ս. Յակոբեան Մայր Տաճարին մէջ Մարտ 18ին։

Ան պիտի պատարագէ Ս. Յակոբեան Մայր Տաճարին մէջ Մարտ 25ին։

Ան պիտի պատարագէ Ս. Յակոբեան Մայր Տաճարին մէջ Ապրիլ 1ին։

Ան պիտի պատարագէ Ս. Յակոբեան Մայր Տաճարին մէջ Ապրիլ 8ին։

Ան պիտի պատարագէ Ս. Յակոբեան Մայր Տաճարին մէջ Ապրիլ 15ին։

Ան պիտի պատարագէ Ս. Յակոբեան Մայր Տաճարին մէջ Ապրիլ 22ին։

Ան պիտի պատարագէ Ս. Յակոբեան Մայր Տաճարին մէջ Ապրիլ 29ին։

Ան պիտի պատարագէ Ս. Յակոբեան Մայր Տաճարին մէջ Մայիս 6ին։

Ան պիտի պատարագէ Ս. Յակոբեան Մայր Տաճարին մէջ Մայիս 13ին։

Ան պիտի պատարագէ Ս. Յակոբեան Մայր Տաճարին մէջ Մայիս 20ին։

Ան պիտի պատարագէ Ս. Յակոբեան Մայր Տաճարին մէջ Մայիս 27ին։

Ան պիտի պատարագէ Ս. Յակոբեան Մայր Տաճարին մէջ Յունիս 3ին։

Ան պիտի պատարագէ Ս. Յակոբեան Մայր Տաճարին մէջ Յունիս 10ին։

Ան պիտի պատարագէ Ս. Յակոբեան Մայր Տաճարին մէջ Յունիս 17ին։

Ան պիտի պատարագէ Ս. Յակոբեան Մայր Տաճարին մէջ Յունիս 24ին։

Ան պիտի պատարագէ Ս. Յակոբեան Մայր Տաճարին մէջ Յուլիս 1ին։

Ան պիտի պատարագէ Ս. Յակոբեան Մայր Տաճարին մէջ Յուլիս 8ին։

Ան պիտի պատարագէ Ս. Յակոբեան Մայր Տաճարին մէջ Յուլիս 15ին։

Ան պիտի պատարագէ Ս. Յակոբեան Մայր Տաճարին մէջ Յուլիս 22ին։

Ան պիտի պատարագէ Ս. Յակոբեան Մայր Տաճարին մէջ Յուլիս 29ին։

Ան պիտի պատարագէ Ս. Յակոբեան Մայր Տաճարին մէջ Օգոստոս 5ին։

Ան պիտի պատարագէ Ս. Յակոբեան Մայր Տաճարին մէջ Օգոստոս 12ին։

Ան պիտի պատարագէ Ս. Յակոբեան Մայր Տաճարին մէջ Օգոստոս 19ին։

Ան պիտի պատարագէ Ս. Յակոբեան Մայր Տաճարին մէջ Օգոստոս 26ին։

Ան պիտի պատարագէ Ս. Յակոբեան Մայր Տաճարին մէջ Սեպտեմբեր 2ին։

Ան պիտի պատարագէ Ս. Յակոբեան Մայր Տաճարին մէջ Սեպտեմբեր 9ին։

Ան պիտի պատարագէ Ս. Յակոբեան Մայր Տաճարին մէջ Սեպտեմբեր 16ին։

Ան պիտի պատարագէ Ս. Յակոբեան Մայր Տաճարին մէջ Սեպտեմբեր 23ին։

Ան պիտի պատարագէ Ս. Յակոբեան Մայր Տաճարին մէջ Սեպտեմբեր 30ին։

Ան պիտի պատարագէ Ս. Յակոբեան Մայր Տաճարին մէջ Հոկտեմբեր 7ին։

Ան պիտի պատարագէ Ս. Յակոբեան Մայր Տաճարին մէջ Հոկտեմբեր 14ին։

Ան պիտի պատարագէ Ս. Յակոբեան Մայր Տաճարին մէջ Հոկտեմբեր 21ին։

Ան պիտի պատարագէ Ս. Յակոբեան Մայր Տաճարին մէջ Հոկտեմբեր 28ին։

Ան պիտի պատարագէ Ս. Յակոբեան Մայր Տաճարին մէջ Նոյեմբեր 4ին։

Ան պիտի պատարագէ Ս. Յակոբեան Մայր Տաճարին մէջ Նոյեմբեր 11ին։

Ան պիտի պատարագէ Ս. Յակոբեան Մայր Տաճարին մէջ Նոյեմբեր 18ին։

*Ան պիտի պատարագէ Ս. Յ

1E PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Dameme, PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15 - 70
Chèque Postal Paris 1678 - 63
(ԵՐԹԵԻԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԳԱՑՄԱՆՆԵՐ,— ՏԱՐԵԿԱՆ ՎՃՃԱՐՄԱՍՆԱՑ ԵՌԱՄԱՍՆԱՑ

Ֆրանսա եւ Գաղութներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40 ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	265 »	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	215 »	110 ֆրանք	

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ
23
ՆՈՅԵՄԲԵՐ
MARDI
23 NOVEMBRE
1937

ԺԳ ՏԱՐԻ — 13e Année No. 3584 — Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՒՍԱԿԵԱՆ — ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

«ԴԱՒԱՃԱՆՈՒԹԵԱՆ» ՓԱՍՏԵՐԸ

Երեւանի « Գրական Թերթ»ին «ուսումնասիրութիւնը», ինչպէս ուրիշ բազմաթիւ թերածոյ գրութիւններ, «Ս. Հայաստան»ի եւ ուրիշ թերթերու մէջ, կանգ չեն առներ ամէնէն անարգ միջոցներուն առջեւ, ապացուցանելու համար թէ խակապէս «դաւանա – նութիւն» գործուած է Հայաստանի մէջ, խորհրդային իշխանութեան հաստատումէն մինչեւ այսօր :

Կիրակի օր արտատպեր էինք երկու յատկանշական հատուածներ: Ահաւասիկ հատ մը եւս, շատ աւելի պատկերալից :

— « Թողովրդի անարգ թշնամիներ Դր. Սիմոնեանը, Գիւլի – ֆեխվեանը եւ միւսները, դաւանան խանջեանի հաւատուքեան արժանացած տերմինաբանական յանձնաժողովի որոշմամբ մասնաւ – ներին հասկանալի եւ հայերէն լեզուի մէջ վաղուց հաղաքացիական իրաւունք ստացած ռուսական տերմիններն առաջարկում էին փոխարինել կամ մաշուած եւ թիւած անհասկանալի հայերէնով, կամ էլ եւրոպական տերմիններով (օրինակ՝ պափոսը դարձրել էին պաթոս, սխեման՝ սխեմա, սիմուլը՝ սիմբոլ, խրոնիկան՝ խրոնիկա (տես «Ս. Հ.» օգոստոսի 11, 1933 թ.) : Այս եւ նման շատ փաստեր ակնյայտօրէն վկայում են երեկերեսանի նացիոնալիստական վիժուածքի խանջեանի եւ նրա ստորագրած լակէների, լրտես Դր. Սիմոնեանի, Գիւլիխեխվեանի եւ միւսների հակայեղափոխական – նացիոնալիստական գիծը » :

Կը կարծենք թէ անհրաժեշտ չէ հայերէնի թարգմանել այս հատուածը :

Ուրեմն, անոնք որ Ս. Հայաստանը կը վարչին մինչեւ երկիր, խորհրդային կարգուսարքին, բուն բառով՝ ռուսական դերիչխան – նութեան դէմ դաւած են նաեւ լեզուով: Անոնք փորձած են հայերէնի վերածել օտար բառեր, մեծ մասով եւրոպական լեզուներէ առնուած եւ ռուսերէնի վերածուած այլանդակութիւններ :

Պիտի չզարմանանք, եթէ այս դրաքննիչները քիչ մը եւս յառաջ երթալով, ճգնին ապացուցանել թէ ամբաստանեալները քիչ – շատ կոկելով, չակելով հայերէնը, կը ձգտէին թօթափել ռուսական լուծը:

Այդ իմաստով մեղադրանքներ ալ եղան ու դեռ կ'ըլլան, Մոսկուայի գործակալներուն միջոցաւ եւ կամ ուղղակի Երեւանի մէջ, – անջատողական չարժում վերապրելով երկրամասի դեկավարներուն :

Մնաց որ « Գրական Թերթ »ին «ուսումնասիրութիւնը » (Հոկտեմբեր 24 եւ 31), արդէն այդ կասկածները կը սերմանէ, սողոսկուն այլ չնական անպատկառութեամբ մը:

Ան կ'ուզէ հաստատել թէ տարբերութիւն չկար Դաշնակցականներու եւ «սպեցիֆիկ»ներու վարած քաղաքականութեան մէջ, թէ Աչոտ Յովհաննիսեաններն ու անոր յաջորդներն ալ միեւնոյն «բուրժուա – նացիոնալիստական» քաղաքականութիւնը կը վարէին, հետեւողութեամբ Դ. Անանունի, զարկ տալու համար «ազգային առանձնայատկութիւններու զարգացման »:

Կարդացէք նաեւ այս հատուածը, իբրեւ լուսաբանութիւն.

— « Թագնելով ազգային կուլտուրայի լօզունգի յետեւում եւ ելակէտ ունենալով «ազգային առանձնայատկութիւնների խտացման» սպեցիֆիկեան – դաշնակցական սկզբունքները՝ այդ տականաւիքները հայկական կուլտուրան եւ հայկ. հասարակայնութիւնը ուղղակի հակադրում էին համախորհրդային կուլտուրային ու հասարակայնութեանը՝ պայքարելով Խորհրդային Միութեան ժողովուրդների ստալինեան համերաշխութեան դէմ, «Մոսկուայի» դէմ, մեր կուսակցութեան ազգային հաղաքականութեան դէմ: եւ այդ քշնամական ստոր մտադրութիւնները, ինչպէս յայտնի է, նրանք դրսեւորել են զանազան ձեւերով ու միջոցներով՝ կուլտուրական շինարարութեան տարբեր բնագաւառներում»:

Կարճ խօսքով, Հայաստանի «բուրժուական նացիոնալիստները, տրոցկիստական - բուխարինեան լրտեսները, ժողովրդի այդ անարգ թշնամիները» դեկավարութեամբ « ժողովրդի ստոր թշնամիները» Ցովհաննիսեանի, Ալանջեանի եւ Ամատունիի, աշխատեր են հայկական գրականութիւնը եւ մշակոյթը չեղեցնել տուղիզիեն եւ դարձնել «պրոլետարական ինտերնացիոնալիզմ»ի դէմ: Աւելի բաց խօսելով, Ս. Միութեան դէմ, ռուսական գերակայութեան դէմ, ժողովուրդներու «ստալինեան մեծ բարեկամութեան դէմ »:

Մնայն չակերտներու մէջ առնուած բառերն ու բացատրութիւնները բաւական պիտի ըլլային ցնցելու յետին ապուշը, որ եւ է ժողովուրդի մէջ:

Իսկ ամբողջ յօդուածին եւ նմանօրինակ «ուսումնասիրութեանց» ընթերցումը աւելորդ անգամ մը եւս պիտի հաստատէր թէ սովորական «գաւում»ի փորձ մը չէ որ կը կատարուի, այլ թէ սովորական «գաւում»ի փորձ մը չէ որ կը կատարուի, այլ ծրագրեալ գործողութիւն մը, հիմնովին քանդելու համար ինչ որ կառուցուած էր մինչեւ հիմա, որ եւ է ճակատի վրայ :

Մենք տակաւին առիթ կ'ունենանք ներկայացնելու վերջին քանի մը ամիսներու ընթացքին կատարուած «մաքրագործում»ներու մանրամասնութիւնները, կազմելու ամբողջական համայնապատկեր մը:

Անհրաժեշտ է այդ աշխատանքը, որպէսզի մարդիկ յստակօրէն ըմբռնեն թէ ի՛նչ որ տեղի կ'ունենայ մեր երկրին մէջ, կ'անցնի սովորական ողբերգութեան մը սահմանը, եւ արդէն ստացած է աննախընթաց աղէտի մը համեմատութիւնները:

Իսկ այս աղէտին հանդէպ, զգուելի է նորէն հրէի եւ հեթանոսի մարզանքներ կատարել, արտասահմանի մէջ:

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԱՄԷՆ ՕՐ ՊԱՀԵՍՏ ՄԸ ԵՐԵՒԱՆ ԿԸ ՀԱՆՈՒԻ

»»» ◦ «««

Երկու կարեւոր ձերբակալութիւններ

Ազահովութեան Տեսչութիւնը եւ ոստիկանութիւնը չարունակելով իրենց հետապնդումները ու խուզարկութիւնները, չաբաթ օր դէնքի նոր պահեստ մը գտան Փարիզի արեւելեան արուարձանին , Վիլմոմպլի մէկ վիլլային մէջ:

Տեղական թերթերը կը գրեն թէ վիլլան քաղաքապետութեան ձգուած էր 30 տարի առաջ, պայմանաւ որ ձրի արամադրուի բժիչկի մը, որ պիտի խնամէր արուարձանին կարօտ հիւանդները: Վերջին չորս հինգ տարիներու ընթացքին, վիլլան թափուր էր եւ բանալիները պահուած էին քաղաքապետարանին մէջ: Բայց լուր առնուած էր թէ վերջին վարձակալը տրցակ մը բանալի ձգած է մէկուն քով, եւ հիմա քննիչները կը ջանան երեւան հանել զայնի – քը: Մեւեւոյն ատեն, ոստիկանութիւնը ձերբակալեց դրացի մը որուն հետաքրքրութիւնը կասկած չարժած էր: Իր տունին մէջ խուզարկութիւն կատարուելով, երեւան հանուեցան երեք ծրար հրթիռներ: Մարդը, որ կը կոչուի Վօլ, ձերբակալուեցաւ անմիջապէս: Նախորդ օրն ալ ձերբակալուած էր ճարտարագէտ մը, ժան - Տոմինիկ Մոռօ տը լա Մէօզ, 57 տարեկան , որով 11ի կը հասնի կալանաւորներուն թիւը:Այս ամբաստանեալին տղան ալ Ազահովութեան պաշտօնատունը կանչուելով, հարցաքննուեցաւ ամբողջ գիշերը: Լուրջ կասկածներ կան թէ տը լա Մէօզ կազմակերպիչն է դաւադրական ընկերութեան բոլոր գինապահեստներուն, ամբողջ Ֆրանսայի մէջ: Քննութեան արդիւնքները բացարձակապէս գաղտնի կը պահուին: Թերթերը կ'ըսեն թէ տը լա Մէօզ մեծ հարստութիւն ունէր, բայց յանկարծ հալեցաւ երեք տարի առաջ. եւ ինք ձգելով Լօրիստան փողոցի երեք յարկ եւ 18 սենեակի բազկացեալ շքեղ բնակարանը, փոխադրուեցաւ Ավընիւ Ֆլէպէռ, թիւ 24, դեռեւսյարկ համեստ յարկաբաժին մը: Մեծ ապնուականի մը չարժուձեւերն ունէր, քալ ձիավար եւ վարժ որսորդ էր: Վերջին տարիներս կը զբաղէր «ռատիէոթէկղի»ով եւ վերջերս այդ մասին դասախօսութիւն մը տուած էր ռիւ Ամփէռի կեդրոնին մէջ, ուր ստորերկրեայ գաղտնի սենեակ մը դտնուեցաւ անցեալ չաբթու, ինչ որ պատճառ եղաւ ուրիշ ապնուականի մը՝ Թօպէռ տը լա Մօթ - Սէն - Փիէռի ձերբակալութեան :

Անցեալ չաբթու հետեւեալ վեց կարեւոր դիւաերը եղան փարիզի չրջանին մէջ.— 1. Մեծաքանակ դէնք, ռազմամթերք եւն. բռնուեցաւ Ռիսլէտա փողոցին մէջ, եւ երեւան հանուեցաւ գաղտնի թաքստոց մը, հեռաձայնի մասնաւոր դիծով մը.— 2. Ռիւէյլ - Մալմէզոնի մէկ վիլլային մէջ երեւան հանուեցան հարատարօրէն չինուած բանա մը եւ հիւանդանոց մը.— 3. Ամփէռ փողոցին մէջ՝ գաղտնի ամրոց մը.— 4. Ռոթեաւ փողոցին մէջ (Օտէոն), հնութեանց վաճառատան մը մէջ՝ մեծաքանակ դէնք եւ ռազմանիւթ, որոնք ծածկուած էին հին կարասիներու մէջ.— 5. Գեւային նաւարկութեանց ընկերութեան մը դրասենեակին մէջ, Պոզիր փողոց (Պասթիլ) մեծաքանակ ռազմանիւթ.— 6. Զէնք եւ ռազմանիւթ՝ Վիլմօմպլի վիլլային մէջ: Մօտ 200 կասկածելի վայրեր խուզարկուած են ամբողջ երկրին մէջ եւ հետապնդումները կը չարունակուին նոյն խստութեամբ :

Վիլմոմպլի վիլլային մէջ գտնուեցան 30 պարապ անոթիներ, որոնք պիտի լեցուէին պայթուցիկներով, ինչպէս եւ գնդացիր, հրացան եւն.: Քաղաքապետը եւ իր քարտուղարը երկարօրէն հարցաքննուեցան :

Կիրակի օր խուզարկութիւններ կատարուեցան նաեւ 13րդ եւ 14րդ թաղամասերուն մէջ :

Ազահովութեան տեսչութիւնը առջի օր դէմ դիմաց հանելով հարցաքննեց երկու գլխաւոր ամբաստանեալները.— Տոմինիկ Մոռօ տը լա Մէօզ եւ Լաոմիկէր - Լաֆօն :

Խուզարկութիւններ կատարուեցան նաեւ Քանի մէջ (հիւսիս), ուր գըտնուեցան 26 հրացաններ, ֆրանսական եւ օտար, բոլորն ալ չատ լաւ պահուած եւ գործածելի, ինչպէս եւ դնդացիր մը: Տանտէրը յայտարարեց թէ հաւաքածոյ կը կազմէր :

Նոր խուզարկութիւններ կատարուեցան Թուլուզի եւ Մարսէյլի մէջ: Ընդհանուր տպաւորութիւնը այն է թէ դաւադիրները նիհիլական ակնկալութիւն կը տառնային արտասահմանէն: Իրաւեկներ կը պնդեն թէ ամէնէն կարեւոր դէկավարները յաջողած են փախչիլ:

Ոստիկանութիւնը հրամայեց խիստ քննութեան ենթարկել Փարիզի կարգ մը դատուները: Կասկածելի կառքերը կը խուզարկուին եւ կառապաններուն թուղթերը կը քննուին եւ եթէ եղած յայտարարութեանց չհամապատասխանեն, կը ձերբակալուին :

« Իմանիթէ» բացէ ի բաց կ'ըսէ թէ դաւադիրները կը գործէին Պերլինի եւ Հռոմի հրամաններուն համաձայն: Այս առթիւ հրատարակելով Զօր. Տիւսէնէօրի, կոմս Փոցօ տի Պորկոյի, Ցօրիոյի եւ Թառուէլոյի լուսանկարները, կը հարցնէ թէ անո՞նք երբ պիտի ձերբակալուին :

**** Պ. Խոիէօ ճառ մը խօսելով Լիոնի մէջ, խստօրէն ձաղկեց դաւադրութիւնը եւ յանձնարարեց աւելի զօրացնել միութիւնը, որպէսզի մարդ չհամարձակի յարձակիլ Ֆրանսայի ժողովուրդին վրայ :*

Արիւնաքի խռովութիւններ Պէյրութի մէջ

Ինչպէս հաղորդած էինք, Լիբանանի կառավարութիւնը լուծեց կարգ մը մարտական կազմակերպութիւններ, որոնց ամէնէն կարեւորն է «Լիբանանեան վտաննդները »:

Լուծեալ կազմակերպութեանց անդամները ցոյցեր կազմակերպեցին կիրակի օր, բողոքելու համար այս անօրինութեան դէմ: Պէյրութէն կը հեռագրեն թէ ոստիկանութիւնը արդիլած ըլլալով ցոյցերը, ընդհարումներ պատահեցան որոնց ընթացքին սպաննուեցան չորս հոգի, մէկը՝ Սենեկալցի պինուտր մը, եւ վիրաւորուեցան 50 հոգի: Այս վերջիններուն մէջ կը գտնուի « Սպիտակ չապիկաւորներ»ու դեկավարը: Երկու հարիւր հոգի ձերբակալուեցան: Ֆրանսացի դինուորներ կը հսկեն քաղաքին բարեկարգութեան վրայ եւ հսկողութեան տակ առած են կառավարական պաշտօնատուները :

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԵՐԷԿ ԵՒ ԱՑՍՕՐ

« Հանդէս Ամսօրեայ»ի վերջին թիւը, հոկտեմբեր - նոյեմբեր, նուիրուած է ամսագրին յիսնամեակին եւ Պ. Ա. Սարուխանի գրական գործունէութեան 50ամեայ յոբելեանին:

Երկու տօներն ալ կատարուած են պատշաճ հանդիսաւորութեամբ, հոկտեմբեր 31ին:

— « *Մխիթարեանց հանդիսասրահը տօնազարդուած էր օրուան վայելուչ կահաւորումով: « Հանդէս Ամսօրեայ»ի յիսուն հատորները բազմած էին փառաշուք ոսկի կազմով: Ազգային Մատենադարանի հարիւր քառասուն ու երեք հատորներն եւս իրը չքաղիր դեռեղուած էին անոնց չուրջը* » :

Այս առթիւ խօսուած ճառերէն կ'իմանանք որ, «Հանդէս Ամսօրեայ» ունեցած է **110.000** շիլինի (**4000** անգլ. ոսկի) բաց մը:

Նոյնիսկ Աբբահօր վկայութեամբ, այդ «մահարկու բացը» պիտի բարձրանար **138.000** շիլինի, դադարմանդատապարտելով ձեռնարկը, «եթէ առատաձեռն, մեծահոգի բարեկամ գըտնահատող բարերարներ օգնութեան ձեռք չկարկառէին » : (Գ. Կիւլպէնկեան եւ Պօղոս Նուպար եւն.) :

Ցորելեանին առթիւ նուէր ղրկած են՝ Ա. եւ Մ. Գարակէօզեան 30 անգլիական ոսկի, Գ. Կիւլպէնկեան 20, երէք հոգի՝ 8ական, ուրիշ բանի մը նուէրներով՝ համագումար 80 ոսկի:

Ապա կազմուած է Հայագիտութեան եւ Հայ մշակոյթի ընկերութիւն մը, «հայագիտութեան եւ ընդհանրապէս հայ մշակութային ուսումնասիրութեան նոր մղումներու եւ առ այս կարող ուժերը համախմբելու համար» : Ընկերութեան կեդրոնը պիտի ըլլայ Վիէննայի Մխիթարեանց վանքը, որուն հարուստ մատենադարանը, թանգարանն ու տպարանը մեծապէս պիտի օգնեն ձեռնարկին յաջողութեան :

Յիսուն տարուան տեւութիւն, 143 հատոր գիրք — հայագիտական ուսումնասիրութիւն — եւ 4000 անգլ. ոսկի բաց ...

Ցառետեսներ կ'ըսեն թէ միշտ այսպէս է եղած հայկական մշակոյթին կեանքը: Բազում վաստակ, եւ անտարբերութիւն անձատակ :

Բայց պատմութիւնը ուրիշ բաներ ալ կ'ըսէ :

Առջի օր գրոյկ մը կը թղթատէի, — Մուրատ - Ռափայէլեան կտակներու պատմութիւնը: Գործ՝ Հ. Սահակ Տէր Մովսէսեանի :

Երկու կտակներու խնդիրը կարգադրելու համար, Վենետիկի Միաբանութիւնը պատուիրակ մը կը ղրկէ Հնդկաստան :

Պատուիրակը, Հ. Սուքիաս Ագամալեան, **1770** յունիս **28**ին կը գրէ Մելբոռնեան աբբային (յաջորդ Մխիթար աբբահօր), Մատրասէն .

— « *Հայք ամենայն իրրեւ քաղցեալ եւ ծարաւի՝ փափագեալ մնային դրեանց : Վասն որոյ... բացեալ զարկղըն առաջի ամենեցուն՝ էառ իւրաքանչիւր զինդրեալն իւր, որ աք եղեւ ձեռնհաս, եւ ի միում վայրկենի սպառեցին զրեթէ ողջոյն: Վասն որոյ խնդրեմք, զի փութով յղեսջիք զրեանս յոլովս*» (չատ) :

Վարդապետը մասնաւորապէս կը յանձնարարէ Աստուածաշունչ, բառարան, բերականութիւն, Նարեկացի եւ «զայլ գրեանս յոլովս», ինչպէս եւ «նոր գիրք պատմութեանց» եւ կը շեշտէ.

— « *Եթէ տասն արկղ եւս լինիցին , առնուն ասա : Եւ եթէ հնար է՝ առաքեսջիք մեծամեծ արկեղօք* » :

« Տասը սնտուկ եւս ղրկեցէք եւ ետ կարելի է՝ մեծ սնտուկներով » :

Ապահովաբար, այն ատեն ֆանի մը հարիւրը չէր անցներ Մատրասի հայ գաղութը: Իսկ այսօր **18 - 20,000** կը հաշուենք, զատ զատ, Փարիզի եւ Մարսէյլի հայ գաղութները: Աւելի հոծ եւ աւելի մօտ հայկական միջավայրի:

Արդ, կը հաւատա՞ք որ մէկ տարուան մէջ նոյնիսկ միջակ սնտուկ մը գիրք ապսպրուած ըլլայ Վիէննա կամ Վենետիկ :

Լ՞ռ֏ռտտտտռռզ ՝ Լ՞ռ֏ռւմհոշ յառաջդիմած եմ 167 տարուան մէջ...

Վ.Ա.Հէ

Սահմաքի ընտրութիւններ

Ազգերու Դաշնակցութեան մասնաւոր յանձնախումբը, որ պաշտօն ունէր կազմակերպելու Սահմաքին ընտրութիւնները, Անոխքէն մեկնեցաւ, Ժընեւ վերադառնալու համար: Յանձնախումբը մանրամասնօրէն ուսումնասիրած է երկրին ընտրական աչխարհագրութիւնը եւ իւրաքանչիւր վարչական չրջանի քուէարկութեան պայմանները, մասնաւորապէս ձեռնարկելով նախնական դործողութեանց, — մարդահամար, ընտրական ցանկ եւն.: Յանձնախումբը ծրագիր մը պիտի մշակէ, ընտրական ձեւակերպութեանց համար եւ տեղեկագիր մը պիտի ներկայացնէ Ազգաժողովին, վաւերացման համար :

Յանձնախումբը Սահմաք պիտի վերադառնայ հաւանաբար յունուարին , վերջնապէս ձեռնարկելու համար ընտրական գործողութեանց: Կը կարծուի թէ կարելի պիտի ըլլայ ընտրութիւնները կատարել ապրիլի առաջին կիսամեայն :

“Վեց տարիեն ետ առած պիտի ըղլանք մեր գաղթավայրերը„

Հիթլէր ճառ մը խօսելով Ակսպուրկի մէջ, ուժգնօրէն չեչտեց թէ Գերմանիոյ ժողովուրդը կարօտ է հողի, ապրելու համար: « Նախապատրաստական աչխատանքին ամէնէն դժուարին մասը վերջացած է: Անհրաժեշտ է որ չարունակ պահանջենք մեր գաղթավայրերը: Անհրաժեշտ է որ մեր պահանջները բանաձեւենք հետզհետէ աւելի բարձր, մինչեւ որ աչխարհ այլեւս չկարենայ մերժել զանոնք: Գերմանիոյ համար բացարձակապէս անհրաժեշտ է զօրաւոր ըլլալ, որպէսզի կարենայ յաջողութեամբ եւս պահանջել իր գաղթավայրերը: Այսօր օտար երկրները չեն սիրեր յիչել գաղթային հարցը. բայց մէկ տարիէն պիտի վարժուին. երեք տարիէն պիտի ըմբռնեն թէ հարկ է բան մը ընել եւ վեց տարիէն պիտի համոզուին թէ անհրաժեշտ է գործնական միջոցներ ձեռք առնել: Իսկանը այն է որ Գերմանիա այսօր ունի նոր եւ հզօր բանակ մը եւ փակած է այն չրջանը որ ստորադաս դիրքի մը վրայ կը գնէր զայն»:

Այս ճառը խօսուած ըլլալով լորտ Հալիֆաքսի տեսակցութենէն անմիջապէս վերջը, մասնաւոր նչանակութիւն կը ստանայ: Գերմանական թերթերը վերապահ են խօսակցութեանց արդիւնքի մասին. իսկ Լոնտոնի թերթերը կը հաւատան թէ լորտ Հալիֆաքս յաջողած է «բաց դուռ մը» գտնել :

Անգլիոյ արտաքին գործակատարը Պերլինի մէջ երկար տեսակցութիւն մը ունեցաւ նաեւ Գերմանիոյ քարտուղութեանց եւ արտաքին գործերու նախարարներուն հետ եւ Լոնտոն վերադարձաւ: Այս առթիւ նորէն Լոնտոն հրաւիրեց արտաքին նախարարը, Ցօն Նէօրաթ: Պատասխանը զաղտնի կը պահուի: Անգլիոյ աչխատաւորականները անմիջապէս հարցապնդումի ենթարկեցին վարչապետը :

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ՏԵՍԱԿՈՒՄ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՄԱՍԻՆ

(Ի. Ս. Ստալինի ճառը)

Ընկերներ, ես ուզում եմ մի քանի խոսք ասել Հայկական Սովետական Սոցիալիստական Հանրապետության մասին, որը ես այցելեցի ամառվա ընթացքում։ Ես, իհարկե, չեմ կարող ասել, որ ես ուսումնասիրել եմ Հայաստանի տնտեսական կյանքը, որովհետև ժամանակ չունեի դրա համար։ Ես ուզում եմ միայն մի քանի խոսք ասել Հայաստանի ներկա վիճակի մասին։

Ինչպես հայտնի է ձեզ, Հայաստանը մեր հանրապետությունների մեջ ամենափոքրն է։ Նրա տարածությունը 30 հազար քառակուսի կիլոմետր է, իսկ բնակչությունը 1 միլիոն 300 հազար մարդ։ Հայաստանը ունի մի քանի հարուստ հանքեր, որոնք դեռ լիովին չեն շահագործվում։ Հայաստանը ունի նաև մի քանի ջրվեժներ, որոնք կարող են էլեկտրական էներգիա տալ։ Հայաստանը ունի նաև մի քանի գործարաններ, որոնք արտադրում են մետաքսե գործվածքներ, կաշվե կոշիկներ, գինի և կոնյակ։ Հայաստանը ունի նաև մի քանի ֆաբրիկաներ, որոնք արտադրում են ծխախոտ։ Հայաստանը ունի նաև մի քանի ֆաբրիկաներ, որոնք արտադրում են գործվածքներ։ Հայաստանը ունի նաև մի քանի ֆաբրիկաներ, որոնք արտադրում են կոշիկներ։ Հայաստանը ունի նաև մի քանի ֆաբրիկաներ, որոնք արտադրում են գինի և կոնյակ։

ԼՈՒՍԱՆԱՎԱՐՈՒՄ
(ԿՅՍԻՆ ԴԱՐՈՒ ՀԵՏՔԻՆ)

— Ես ձեզ ասացի, որ ես ոչ մի կերպ չեմ կարող ձեզ օգնել, — ասաց Լեռնարը, ոտքի կանգնելով: — Ես ձեզ ասացի, որ ես ոչ մի կերպ չեմ կարող ձեզ օգնել, — կրկնեց նա, ինչպես մեքենա, որ ինքնաբերաբար կրկնում է նույն խոսքերը

Ճափոնն կը պատրաստի...

Հիւսիսային Չինաստանի ճափոնական բանակին սպարապետը ազդարարութիւն մը ուղղելով Շանկայի միջազգային թաղամասերու անգլիական, ֆրանսական եւ ամերիկեան ներկայացուցիչներուն, հետեւեալ պահանջները դրաւ.—

1.— Դադրեցնել ամէն տեսակ հակաճափոնական քարոզութիւն Չինացիներու կողմէ.— 2. Լուծել բոլոր խռովարար կազմակերպութիւնները.— 3. Ջրնջել չինական դրաքննութիւնը.— 4. Փակել չինական բոլոր գործակալութիւններ: Ուրիշ խօսքով, ճափոն չի ճանչնար նախկին առանձնաշնորհները եւ իր հակդուէթեան տակ պիտի առնէ օտար թաղամասերը:

Ազդարարութեան մէջ ալ կ'ըսէ թէ անհրաժեշտ միջոցները ձեռք պիտի առնէ, եթէ չհամակերպին:

Այս ուլտիմատումը մեծ յուզում պատճառեց դիւանագիտական շրջանակներու մէջ: Ճափոն կը պահանջէ նաեւ իրեն յանձնել մաքսային, թղթատարական եւ հեռագրական սպասարկութիւնները, փակել չինական դրամատուները: Միեւնոյն ատեն կը սպառնայ դերի բռնել միջազգային թաղամասին մէջ ապաստանած չինացի դիւուրները:

Ցառաջխաղացութիւնը կը չարունակուի դէպի Նանքին: Չի կարծուիր որ Չինաստան կարենայ պաշտպանել « Հինտէնպուրկի դիծը», որ ամէնէն զօրաւորը կը համարուի:

Ճափոնցիները 30 չինական նաւեր բռնեցին եւ չարունակ նոր ուժեր կը ղրկեն, առանց նկատի առնելու Պրիւսէլի ժողովին որոշումները: Այս ժողովն ալ ձախողած կը համարուի վերջնապէս:

ՁԱՆԱՁԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՄՈՍԿՈՒԱՅի մէջ նորէն զրոյց կը լսուի թէ ձերբակալուած են հետեւեալ դեսպանները.— Եուրէնեւ (Պերլին), Կարսքի (Էնկլիւբի), որ յաջորդած էր Գարախանի, նմանապէս բանտարկուած, Դութեան (Վարշաւա), Բրոդովսքի (Ռիկա), Գոդոլսկի (Քունաս), Ռամուս (Հէլսինկֆորս):

« ՓԱՐԻԶԻ ԿՈՄՄԸ» (արքայական), որ երկուշաբթի օր յայտարարուեցաւ մը պիտի կարդար Ժրնեւի մօտ, արքայականներու ժողովի մը մէջ, յանուն Կիղի դուքսին (գահաժառանգ Ֆրանսայի), երկրէն դուրս հանուեցաւ Զուիցերիոյ կառավարութեան հրամանով: Ֆրանսայի բոլոր նահանգներէն հարիւրաւոր արքայականներ համախմբուած էին Զուիցերիա, թափօր մը կազմելով կոմսին իջած դղեակին առջեւ:

ՀՈՒՆԳԱՐԻՈՑ վարչապետ եւ արտաքին նախարարը Պերլին գացին, քաղաքական ծրագիրներ որոճալու համար:

ԱԹԱԹԻՒՐՔ չարունակելով իր պատյանները, Մարքերդ հասաւ նոյեմբեր 17ին, եւ այցելեց Թունճէլիի (Տէրսիմ) Մալք էվլին: Իր որոշման համաձայն Տիարպէքիրը այսուհետեւ պիտի կոչուի Տիարպաքըր »:

ԵՊՈՎՊՈՑ ՓՈՒԱՐՔԱՑ նշանակուեցաւ Իտալիոյ թագաւորին երկրորդ զարմիկը, Աօսթոյի դուքսը: Ինչպէս գրած էինք, Մուսոլինի անձամբ կը վարէ գաղթային գործերը, իբրեւ նախարար «իտալական Ափրիկէի»:

ԱԶԳ. ՊԱՐԳԵԼԱՄԱՂի 11րդ չարքին վիճակահանութիւնը պիտի կատարուի դեկտեմբեր 12ին, կիրակի գիշեր ժամը 9ին, Օփերային մէջ:

Բիւէնի, Թիֆլիսի, Լէնինկրատի, Պաթումի եւն. իտալական հիւպատոսարանները պիտի փակուին մինչեւ 20 յունուար: Գերմանական կառավարութիւնն ալ որոշեց միայն երկու հիւպատոսարան պահել Ս. Միւրեհան մէջ, որ նոյնը պիտի բնէ, փոխադարձաբար:

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Մեսրոպ Տէյիրմէնճեան իր խորին շնորհակալութիւնները կը յայտնէ իր ազգականներուն եւ բարեկամներուն, որոնք անձամբ կամ դրաւոր իրենց ցաւակցութիւնը յայտնեցին, իր հղբօր՝ ՎԱՀՐԱՄ ՏԷՅԻՐՄԷՆՃԵԱՆԻ (Դէյվէի Գնճըլարէն) տխուր մահուան առթիւ, որ տեղի ունեցաւ Նիւ Եորքի մէջ, հոկտեմբեր 1ին, 36 տարեկան հասակին:

Մեսրոպ Տէյիրմէնճեան
Bessèges (Gard)

ԾՆՈՂՔՆԵՐՈՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

Ֆ. Կ. Թաշի փարիզի մասնաճիւղի հայերէնի եւ Հայոց պատմութեան դասընթացքները կը վերաբացուին 11 նոյեմբեր հինգշաբթի առաւօտ: Ծնողքներն կը խնդրուի դուստով արձանագրել իրենց զաւակները, դիմելով տեղւոյն վրայ. Հինգշաբթի օրերը առաւօտէն մինչեւ կէսօր,
20 Avenue Porte des Lilas:

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԵՐԳ ԱՆԹԵԼՈՎ

Հայկանուշ Թորոսեան հրաւիրուած է երգելու Radio - Parisի պետական կայանէն 24 նոյեմբեր երեկոյեան ժամը 20.45ին (տեղական ժամով):

Երեկոյթը նուիրուած է Փօլ Ֆուշէի յիշատակին: Դժբախտաբար Radio - Parisն խնայողութիւն ընելու պարտաւորուած ըլլալով; երգեցողութիւնը տեղի պիտի ունենայ առանց orchestreի: Ահա երգացանկը՝ Innocence (Փօլ Ֆուշէ) .— Հրեշտակային, Տէ՛ր, ողորմեա եւ Աբէլ, արի քե մատաղ (դաշնաւորում՝ Paul Fauchet):

ԳԱՅԷՔ ՏԵՍԷՔ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ
Cinéma REXY
Rue, Cours Lafayette angle Garibaldi

Le Gérant : H. STEPHAN
Imprimerie A. DER (AGOPIAN)
17, Rue Damesme — PARIS (13)

ԳՈՒՐԳԷՆ ԱԼԷՄՇԱՀԻ ՄԵԾ ՆՈՒԱԳԱՀԱՆԴԷՍԸ

Նուիրուած Հայկական եւ Արեւելեան երաժշտութեան

ԿԻՐԱԿԻ 28 ՆՈԵ. 1937, ԿԷՍՕՐԷ ԵՏՔ ԺԱՄԸ ԱԻԾԴ 16.45ԻՆ

Salle Prat, 150 Rue Paradis, ՄԱՐՍԷՅԼ

ՀՈՎԱՆԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ ՀԱՅ ՄՇԱԿՈՒԹԱՅԻՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ

ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՅ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱՑ ՄԻՈՒԹԻՒՆ

Յառաջիկայ դասախօսութիւնը տեղի պիտի ունենայ 25 Նոյեմբեր, Հինգշաբթի երեկոյ, ժամը 9ին իր կեդրոնատեղին, 8, Rue Bossuet, Paris.

Կը դասախօսէ Պ. ՆՇԱՆ ԴԱՄՔԵՐԵԱՆ, նիւթ՝ «Գերբնական երեւոյթներ, Մահ եւ կրկին Մարմնաւորութիւն»:

Ինչպէս նաեւ Պ. Ա. ՋՕՊԱՆԵԱՆի պարբերական դասախօսութիւնը տեղի պիտի ունենայ Նոյեմբեր 23 երեքշաբթի երեկոյ ժամը 9ին:

Նիւթ՝ Նարեկացին:

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱԻ

1938 ԳՈՑԱՄԱՐՏ ՕՐԱՑՈՑՑ, Թ. ՏԱՐԻ

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ Հ. Ց. Դ. ՊԱՏ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՄԱՐՍԷՅԼ

Պատկերազարդ եւգեղեցիկ տպագրութեամբ

Կողքին ճակատը զարդարուած է Հ. Ալեանաքի մէկ նկարով «Մխիթար Հայրատան», եզերուած հայկական զոյգ եռագոյնով, եռագոյններու միացման տեղը Հ. Ց. Դ. Չինանչանը: Ալ կողմը երեք նկարներ՝ Ա. Վանարեան, Զօր. Սեպուհ, եւ Պ. Սէրքիսեան:

Ձախ կողմը Մ. Թէրլէմէզեան, Մ. Պօղոսեան եւ Ց. Միրիաքեան:

Կը բովանդակէ, ազգային, պատմական կարեւոր անցքերու եւ անձերու մասին համառօտ տեղեկութիւններ, վերջին յիսնամեակի պատմութենէն հերոսական դրուագներ, կրօնական եւ ազգային ծօներու յիշատակութիւններ եւն.: Գին՝ Մարսէյլ 5, Փարիզ եւ գաւառներ՝ 5.50, Ամերիկա եւ Արտասահման 6 Ֆրանք: Ստանալու համար դիմել.—

Monsieur G. Djarayan, 5, Rue de l'Eclipse, Marseille , France:

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

— Պ. Ցարութիւն Քիլիքեան վերջերս գտած է իր ազգականներէն Պ. Հայկազուն Թիւրատեանը որուն հետքը կորսնցուցած էր 42 տարիէ ի վեր: Մինչեւ երկու տարի առաջ Պ. Թիւրատեան Թրիակցած է Ամասիացի Տիկին Սաթենիկ Փապուճեանի (մօր անունը՝ Աղթամար, որ քոյրն էր պատուելի Գասպարի) հետ որ իր աղջիկներով կը բնակէր Մարսէյլ: Այժմ իր հետքը կորսնցուցած է:

Պ. Ցարութիւն Քիլիքեան (որ Տիկին Աննայի որդին է) կը խնդրէ հայրենակիցներէ, մասնաւորապէս Ամասիոյ Հայր. Միութեան անդամներէն իրեն հաղորդել Տիկին Ս. Փապուճեանի ճշդրիտ հասցէն:

Գրել՝ Kiltikian H., 6, Rue Geoffroy Marie , Paris (9) *կամ* 7, Ave. Audra, Colombes (Seine).

ՆԱՒԱՐԱՏՈՒԹԻՒՆ

ԼՈՆՏՈՆ, ԹՂԹԱԿԻՑ.— ԱՆՄԻՋԱՊԷՍ դրկել Թերթօնը կամ նշանակուած վէպերը:

ՍԷՆ ՇԱՄՕՆ, Ա. Տ..— Ձեր ուզած իսցէն.— 15 New Street, Bishopsgate, London, E. C. 2.

ՓԱՐԻԶ, ՍԷՆ Տընի, Թոմասեան.— «Թաթէն», 20 Նոյեմբեր, Գ. էջ:

ՀԱՅԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՃԱՌԸ

Ճաշարան ՖԼՕՐԻԱ
61, Rue Monsieur le Prince, Paris (6)
Մէթրօ՝ Օտէօն եւ Սէն Միշէլ
Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ:

ՀԱԳՈՒՍՏԵՂԷՆ ԵՒ ՈՒՏԵՍՏԵՂԷՆ
ՌՈՒՍԱՍՏԱՆ ՂՐԿԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

Յունուար 1էն սկսեալ կը դադրեցնենք մեր նոր արժեցուցակը անգլիական, ֆրանսական եւ չեխօսլավաք բրդեղէններու, կօշիկներու, ճերմակեղէններու, Քրիքօթաժի, գուլպաներու ևլն.ի համար: Ամենալաւ ապրանքներ բացառապէս ղեղչուած գիներով:

Կը յանձնարարենք Ռուսաստան ղրկել Underwood *եւ* Royal *դիւրափոխադրելի գրամեքենաներ, որոնց առաքումը կ'ընենք ուղղակի Ամերիկայէն.*

փափաքողներու կը ղրկենք կերպասներու նմոյշները եւ գիները:

Դիմել՝ **American Lloyd, Paris (9). 7 rue Auber**
Tél. Opéra 67-77, 67-78

ՏՆՈՐԷՆ ՄԵԾ ՊԱՐԱՆՑԻԿ-ՅԵՐԵԿՈՅԹ
ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ

ԱՏԱՓԱԶԱՐԻ ՀԱՑՐ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ

28 ՆՈԵՄԲԵՐ, ԿԻՐԱԿԻ, ԺԱՄԸ 15.30ԷՆ ՄԻՆՉԵՒ ԿԷՍ ԳԻՇԵՐ

Saint-Didier—Victor-Hugoի

շքեղ սրահներուն մէջ

46 ter, Rue Saint-Didier, Métro: Victor-Hugo *կամ* Trocadéro

8 ՀՈԳԻՆՈՑ ԸՆՏԻՐ ՕՐՔԷՍՔՐ-ԺԱՋ, ԵՒ ՀԱՃԵԼԻ ԱՆԱԿՆԿԱԼՆԵՐ

ՃՈՒԼ ՊԻՒՖԷ ԴԻՒՐԱՄԱՏՋԵԼԻ ԵՒ ՆԱԽԿԻՆ ԳԻՆԵՐՈՎ

ԱՃԱՒՐԴ ՉԿԱՑ

ՏՈՄՍԵՐՈՒ ԳԻՆԵՐԸ, ԿԻՆԵՐՈՒ 7.50, ԱՅՐԵՐՈՒ 10 ՖՐ.

Ի գիտութիւն Հայ մառչէճիներու եւ խանութպաններու կը ծանուցանենք թէ փարիզի մէջ բացած ենք Մարսէյլի մեր պահանի վաճառատան մասնաճիւղը՝

ՅՈՎՍԷՓ ԳՕՋՈՒՆԵԱՆ
10 Rue Turbigo, Paris (1)
Մէթրօ Halles եւ Etienne Marcel

ՄԵԾԱՔԱՆԱԿ վաճառուած Ամենալաւ տեսակի ապրանքներ՝ անմրցելի գիներով: Այցելեցէք անգամ մը համոզուելու համար:

ԵԹԷ Կ'ՈՒԶԷՔ ՃԱՇԵԼ ՄԱՔՈՒՐ, ԱԺԱՆ ԵՒ ՀԱՄՈՎ
ԱՅՑԵԼԵՑԷՔ **Restaurant Diamantaire**
60 Rue Lafayette, Paris (9) *մէթրօ* Cadet *եւ* Pelletier

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ ԱՐԱՄ ՓԷՇՏԻՄԱԼՃԵԱՆ
(Մեր Արամին)

Ուր պիտի գտնէք ամէն ճաշակի յարմար արեւելեան եւ եւրոպական կերակուրներ, Ընարատ օդի՝ առատ աղանդերներով: Մեր մասնագիտութիւնն է ՇԻՇ ՔԷՊԱՊ եւ ՇԻՇ ՔԷՊԱՊ ՍԱՓՍՈՒԱԼ պատրաստուած՝ կանանչ պղպեղով եւ լոլիկով), իսկ գառնուկի միսէ պատրաստուած մեր ՏԻՈՆԷՐ ՔԷՊԱՊով կրնանք մրցիլ փարիզի բոլոր ճաշարաններուն դէմ: կիրակի օրեր ԼՒՄՔԷ ԳԱՅԱԹԻՊ եւ սեր, ամէն երեկոյ արեւելեան ընտիր նուագ դեկավարութեամբ Պ. ՄԿՐՏԻՉ ՊԵՏՐՈՍԵԱՆի եւ մասնակցութեամբ ՋԱՖԻՐԻ: ընտանեկան մթնոլորտ եւ հացեալի ժամադրավայր: Մէկ այցելութիւն բաւական է մեր սեւեական յաճախորդը դառնալու համար:

ԲԱՑՈՒԱԾ Է ԱՐԴԻԱԿԱՆ ԿԱՇԱԽՈՐՈՒԹԵԱՄԲ
ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ՃԱՇԱՐԱՆԸ

ՐԱՖՖԻ

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ Մ. Գ. ՄԻՐԻՃԱՆԵԱՆ

8 Rue Maubeuge, Paris (9)

Արեւելեան եւ եւրոպական համեղ կերակուրներ՝ պատրաստուած մասնաւոր խնամքով: Ճաշասերդները կրնան մտնել խոհանոց՝ տեսնելու համար տիրող մաքրութիւնը:

Գալատկան մասնաւոր օդի՝ տաք աղանդերներով: Բաֆֆին տնօրէնը, կովկասի մէջ ունցած իր երկար տարիներու փորձառութեամբ անվիճելի մասնագէտն է ճաշիկի պատրաստութեան: Հաւաքոյթներու, մասնաւորապէս ընկերական ճաշկերոյթներու եւ Թէ յաւերժանիներու համար շատ մատչելի գիներ՝ անառարկելի սպասարկութեամբ: Շաբաթ եւ կիրակի երեկոները աբեւելեան երաժշտութիւն, իսկ ամէն երեկոյ կը նուագէ Թատիա Գաբեգեան:

ԽԵՆԹԸ

ԱՐԿԱԾՆԵՐ ՎԵՐՋԻՆ ՌՈՒՍ-ՔՈՒՐՔԱԿԱՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄԻՑ ՀԱՅԱՍՏԱՆՈՒՄ

»»»» • ««««

Բայց նրանք պէտք է իրանց յարգանքը յայտնէին պատուելի հիւրին, այս պատճառով երկուսն էլ, Թէ Սուսանը եւ Թէ Վասիլաէն դուրս եկան իրանց Թաղրսան տեղից, դիմացին էֆէնտուն, եւ ձեռքերը սրտերի վրայ դնելով, հեռուից լուռ ղլուխ տուեցին: Այդ նշան էր, Թէ « բարով էք եկել »:

— Շատ ապրիք, ասաց էֆէնտին, մի կողմնակի հայեացք ձգելով նրանց վրայ:

Տանտիկինոջ երեսը ծածկած էր քօղով, իսկ մանկահասակ աղջիկները բաց էր: Նրանք կրկին հեռացան եւ սկսեցին ընթրիքի սեղանը պատրաստել:

Փոքրիկ խրճիթի մէջ տիրում էր խորին լռութիւն. ոչ ոք չէր խօսում, բոլորը սպասում էին որ էֆէնտին խօսէ:

—Դու այժմ ինչո՞վ ես պարապւում, հարցրեց նա ղրացի Օհօից:

— Անդործ եմ, աղայ, պատասխանեց Օհօն ծոծրակը քերելով,— Ամուսնացած ինձ պատժից, մի տարուան մէջ մի քանի անբարեխառնութիւններ պատահեցան. մեծ որդիս «քոչարը տարաւ » ... անասուններս «քեղ մատաղ դարձան» ... հիմայ արօրս էլ չէ բանում ... մնացել եմ անզործ:

— Ախտոս, շատ ախտոս, ասաց էֆէնտին ցաւակցելով,—դու լաւ մարդ ես, Օհօ, ես քեզ ճանաչում եմ, ես քեզ չեմ թողնի, որ դու անզործ մնաս, քեզ զործ կը տամ, ինձ հիմայ շատ մարդիկ են հարկաւոր:

Օհօի ուրախութեան չափ չը կար:

— Դուք միայն զործ յանձնեցէք, աղայ, այն ժամանակ կը տեսնէք, Թէ Օհօն որպէս լաւ ծառայել զիտէ:

— « Էշը որքան լաւ բանէ, այնքան իր զարին կ'աւելացնէ »...

— Ի հարկէ, այդպէս է:

Էֆէնտին այն կարգի մարդկերից էր, որ պատահած տեղը այն աստիճան կը հպարտանար, կը փքուէր եւ կը բարձրացնէր իրան, որ «զարվազի դռնովը չէր կարող ներս մտնել »:Իսկ երբեմն այնքան կը փոքրանար, որ առեղի ծակով անց կը կենար: Գիւղացու խրճիթում, երբեմն նա շատ մտերիմ էր լինում, եւ վարւում էր այնքան ընտանեբար, որպէս մարդիկ վարւում են մի յայտնի տներում, որոնց Թշնամ բնակիչներին փողոցում պատահելիս ամաչում են ղլուխ տալ:

Պէտք էր մի խոստմունքով կաշառել ղրացի Օհօին, նա այստեղ այս դիշեր տան տիրոջ պաշտօն էր կատարում: Եւ միամիտ գիւղացին բոլորովին հաւատալով իրան, յայտնեց իր չնորհակալութիւնը, ասելով.

— Աստուած քեղ երկար կեանք տայ, աղայ, Աստուած ձեր ձեռքը մեր դլխից անպակաս անէ:

Ընթրիքի ժամանակ էր: Ցայտնուեցաւ Վասիլաէն, լուացուելու պարագայքը ձեռքին բռնած, եւ չնորհալի կերպով դրեց էֆէնտու առջեւ, նա սկսեց լուանալ իր ձեռքերը: Ցետոյ տարածեց նա սեղանի սփռոցը, հաց դրեց, եւ կերակուրները, որոնք որ պատրաստուած էին, բոլորը միանգամից չարեց սեղանի վրայ, իրանց պատշաճաւոր տեղերում: Այդ բոլոր սպասաւորութիւնների ժամանակ երեւում էր անմեղ աղջկայ անհամարձակութիւնը, խառն երկչոտութեան եւ ամօթխածութեան հետ, որ զարդացել էին նրա մէջ փակուած կեանքի եւ օտար տղամարդերի հասարակութեան հետ հաղորդակցութիւն չունենալուց:

— Զաւակս, հարցրեց էֆէնտին մանկահասակ աղջկանից, — քո անունը ի՞նչ է:

Նա կարմրեց, չփոթուեցաւ եւ ըստ կսեց այս կողմը եւ այն կողմը նայել, որ մէկը իր փոխարէնը պատասխանէ: Դրացի Օհօն ասաց, Թէ անունը Վասիլաէ է:

— Ի՞նչ զեղեցիկ անուն է, ճշմարիտ, չատ զեղեցիկ անուն է, կրկնեց էֆէնտին հիացմունքով, — ես էլ մի քոյր ունեմ այսպէս է կոչւում:

Այժմ Վասիլաէն սառն ղէմքի վրայ փայլեց ժպիտի նման մի բան, երեւի, նա ուրախացաւ, որ ինքը մի այնպիսի մեծ մարդու քրոջ անուններ կրում, Թէեւ էֆէնտին ամենեւին քոյր չունէր, բայց պէտք էր վատքին էլ մի բանով ուրախացնել:

Սեղանի վրայ ուտում էին էֆէնտին եւ Օհօն միայն: Կնիկները այս կողմերում տղամարդերի հետ սեղանակից չեն լինում:

— « Անչուր ջրաղացը ալիւր չի տալ», նկատեց էֆէնտին:

Դրանով նա հասկացրեց, Թէ պէտք էր մի բան խմել եւ հրամայեց ղլուխին, որ դնայ արագ բերէ: Դրացի Օհօն ներողութիւն խնդրեց, որ այդ մասին չէն մտածել, եւ տան տիկինը, որ չէր խօսում, մի կերպով հասկացրեց, Թէ լինքը չուտով բերել կը տայ արաղը:

— Չէ, պատասխանեց էֆէնտին, — այդ իմ սովորութիւնն է, ամէն տան մէջ հաց ուտելիս արաղը եւ գինին պէտք է իմ հաշուով լինեն:

Այդ իրաւ էր, էֆէնտին այս տեսակ աղքատ տներում ղլղղրի ձեռքով ինքն էր բերել տալիս խմիչքները, միայն հաշիւը անցնում էր գիւղի ընդհանուր ծախսերի մէջ: Բայց նրա սատանայական խորամանկութիւնը այդ բանի մէջ այն էր, որ խմիչքները ինքը բերել տալով կարող էր գործ ածել այնքան, որքան իր ցանկութիւնն էր:

Շուտով ղլղիրը վերադարձաւ, բերելով իր հետ մի ահագին ման արաղով:

— Հիմա կարող ես նստել, հրամայեց նրան էֆէնտին, — եւ մեզ սադիւթիւն (մատուցակութիւն) անել:

Ղլղիրը նստեց ամէնից ցած եւ արաղի ահագին ամանը ղրեց իր մօտ: Նրան յայտնի էր էֆէնտուս սովորականն պատուէրը, Թէ «երբ մի տուն մտնում ես, եւ ուզում ես, որ ուրախ անցկենայ, պէտք է առաջ տանտիրոջ բամպակը Թաց անել». Նշանակում է՝ պէտք է նրա ուղեղը Թմրեցնել, պէտք է նրան հարբեցնել: Այստեղ Թէեւ տան տէր չը կար, բայց ղրացի Օհօն նրա տեղն էր բռնում: Այս պատճառով ղլղիրը զօտ էր տալիս յաճախորդի բաժակը դէպի Օհօն զարձնելով:

ՐԱՖՖԻ

(Շար.)

ԹԱՄԱԳՈՅՑԻ ԵՒ ԳՈՀԱՐԵՂԻՆՑ
ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ
ՀՐԱՉ ՍԱՐԳԻՍԵԱՆ
261, Rue du Fbg. St. Martin
Métro: Louis Blanc et Jaurès

ՅԱՌԱՋ

ԹԸՔԹԻՐԹ, ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

1E PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Gläcière 15 - 70
Chèque Postal Paris 1678 - 63
(ԵՐԹԵԻԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ՀԱՅԱՍՏԱՆԱՐԴԱՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՑՄԱՆՆԵՐ,— ՏԱՐԵԿԱՆ ՎՃՑԱՄՍԵԱՑ ԵՌԱՄՍԵԱՑ

Ֆրանսա եւ Գաղութներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40 ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	285 »	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	215 »	110 ֆրանք	

ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ
24
ՆՈՅԵՄԲԵՐ
MERCREDI
24 NOVEMBRE
1937

ԺԳ ՏԱՐԻ — 13e Année No. 3585 — ՅԺՄ ԹԱՐԹ՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՈԱՒԵԱՆ — ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՀԱՄԱՏԱՐԱԾ ՄԵԱՆԿՈՒԹԻՒՆ

»»» o ««««

Ողբալի եղբի մը յանդիցաւ Պրիւսէլի խորհրդաժողովն ալ, որ կոչուած էր լուծելու չինեւճափոնական վէճը:

Ճառեր խօսուեցան: Սրտառուչ կոչեր ուղղուեցան յանուն քաղաքակրթութեան: Սեղանի վրայ դրուեցան հին եւ նոր դաշնագիրներ,— ի զո՜ւր: «Իրաւունքը սուրինն է», պատասխանեց աչքառնակալ Ճափոնը, եւ արդէն երեք ամիս է որ արիւնը կը հոսի գետի պէս, կարմիր ներկելով դեղին գետեր եւ կանանչ դաշտեր:

Ցաղթականը այնքան յառաջ գացած է որ, մինչ Պրիւսէլի մէջ ժողովականները բանաձեւ կ'որոճան, «պատուաւոր» եզք մը գտնելու համար, Ճափոն հրամաններ կ'արձակէ նոյնիսկ Շանկայի միջազգային թաղամասին համար: Կը պահանջէ ձգել թղթատարական եւ հեռագրական վարչութիւնները եւ մաքսատունը, արգիլել հակաճափոնական քարոզութիւնները, իրեն յանձնել փոստատան Չինացիները եւն.: Հակառակ պարագային, ինք ձեռք «պիտի առնէ անհրաժեշտ միջոցները»...

Առաջին անգամ չէ որ կը հանդիպուի դիւանագիտական ձեռնարկներու անանկութիւնը, այսպիսի պարագաներու մէջ: Եւ մանաւանդ, զանազան դաշնագիրներու, յանձնառութեանց եւ ուխտերու ճախողումը, երբ դիմացինը զինուած է ոտքէն մինչեւ ակռաները:

Վերջին տարիներու ընթացքին, երեք սպառազէն պետութիւններ փայլեցան այս ճակատին վրայ: Իրենց սեփական միջոցներով գլուխ հանեցին ինչ որ ծրագրած, վճռած էին:

Չինաճափ եւ կաչկանդուած վիճակ մը ունէր պարտեալ Գերմանիան: Բայց, ակռաները կճրտելով, ոտկայ եւ ուժ ամբարեց, եւ երբ հասաւ հոգեբանական պահը, ոչ միայն երկրին կարգուսարքը վեր ի վայր չբղեց, այլեւ պատուեց Հանդիսաւորապէս կնքուած դաշնագիր մը: Պատուեց, վերակազմելով, տանկապատ կէրով բանակ, նաւատորմ եւ օդատորմիղ: Իսկ յաղթականները, որ նախապէս կ'ազդարարէին, մինչեւ անգամ կը սպառնային, սպայակոյտները չարժման մէջ դնելով, այժմ կը նախընտրեն բանակցիլ, յորդորել, համբերել:

Այս տեսակէտէն մանաւանդապէս պերճախօս է Մեծն Բրիտանիոյ բռնած դիրքը:

Առաջին անգամ չէ որ Լոնտոն դիւանագէտներ կը ղրկէ Պերլին, գլուխ գլխի խօսելու եւ եզքեր գտնելու համար: Եւ զարմանալի չէ որ թղթակիցներ մտանաւանդապէս կը յիշեն թէ հինգ ժամ տեւեց լորտ Հըլիֆաքսի եւ Հիթլէրի տեսակցութիւնը,— այն ալ բոլորովին դաղտնի մնալու պայմանով:

Իսկ թերթերը կը չարունակեն չընդալից տեղեկութիւններ հրատարակել գերմանական բանակին զօրացման եւ նոր սպառազինութեանց մասին: Դեռ անցեալ օր, պաշտօնական գեկոյց մը բժշկական քննութեան կը հրաւիրէր 1893 - 1900ի ծնունդները (37 - 45 տարեկան), իբրեւ նախապատրաստութիւն զօրծօն ծառայութեան: Մտանագէտներ կը հաշուեն թէ այս տնօրինութեամբ Գերմանիա պիտի կրնայ անմիջապէս դրօշի տակ առնել 2,400,000 զինուորներ, կազմ եւ պատրաստ:

Եւ դեռ երէկ էր, Անգլիոյ արտակարգ պատուիրակին տեսակցութենէն անմիջապէս վերջը, որ Հիթլէր անգամ մը եւս կ'արձարծէր գաղթային հարցը, մտանաւանդապէս չեչտելով.— «Իմ կանը այն է որ Գերմանիա այսօր ունի նոր եւ հզօր բանակ մը»:

Նոյն ճամբով քալեց եւ հետզհետէ աւելի ամուր կը կոխէ Փարիսեան Իտալիան, ոչ միայն ամբարտաւանելով, կրօնական դաւանանքի մը վերածելով «զինուորեալ ապգ»ի նշանախօսքը, այլեւ անկարելին փորձելով, որպէսզի երկիրը դառնայ բոլորովին ինքնաբաւ, պատերազմի մը պարագային:

Այս ճամբուն վրայ մխասին կը քալեն երկու միահեծան իշխանութիւնները, հետզհետէ քանդելու համար ինչ որ չինուած էր Մեծ պատերազմէն վերջը, յաղթականներուն կամքով:

Իրականին մէջ շատ բան մնացած չէ պատերազմական դաշնագիրներէն: Այսինքն, այն յանձնառութիւններէն կամ պարտադրութիւններէն որ կը վերաբերին «մեծ»երուն:

Ան հասարակ, դաշնագիրները իրենց նուիրականութիւնը կը պահեն միայն փոքրերուն, տկարներուն, անճարներուն համար: Հզօրները այդ մագաղաթները կը մեկնեն համաձայն իրենց հայեցողութեան, միշտ ձգտելով ճեղք մը աւելի բանալ:

Միւս կողմէ, անոնց օրինակը վարակած է նաեւ տկարները: Եւ քանի որ դաղտնի դիւանագիտութիւնը վերահաստատուած է, դանազան զինակցութիւններով — ինչպէս Հռոմ - Պերլին առանց - քան — անոնք ալ իրենց օրին կը սպասեն, մտնելով այս կամ այն խմբակցութեան չուքին տակ:

Այս տեղ ալ, նորէն ուժը, բռունցքն է որ ճամբայ կը բանայ, մերթ ուղղակի, մերթ դիկ - դակ, բայց միշտ հետեւողական:

Եւ կը զինուին բոլորն ալ, պատրաստ գտնուելու համար ճակատագրական ժամուն, երբ յիշատակ մը միայն մնացած պիտի ըլլայ Ե'ւ դաշնագիրներէն Ե'ւ Ազգերու Դաշնակցութենէն:

Մնանկութեան փաստ մըն ալ՝ սպանիական ողբերգութիւնը, որ կը շարունակուի աւելի քան մէկ տարիէ ի վեր, հակառակ մի - ջամտութեան կամ ոչ — միջամտութեան բոլոր մարզանքներուն:

Միայն սպանիական եւ չինական սպանդները բաւական են արթնցնելու քնացողները.— հաստատելու համար թէ նորէն բռունցքն է որ կը վարէ ազգերու ճակատագիրը, արեւմուտքէն մինչեւ արեւելք:

... Անդին վառօդ եւ ուժանակ եւ օդանաւ կ'ամբարեն,— իսկ մեր խեղճուկրակ իրականութեան մէջ մարդիկ տակաւին կը վիճին ուժերու համախմբումի մը, գործակցութեան մը տարրական պայմանի մասին:

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

"ՎԵՂԱՐԱՒՈՐՆԵՐԸ" 1500 ՀՈԳԻ՞ ԵՆ

Նոր դիւռապահեստներ գտնուեցան թէ Փարիզի շրջանին եւ թէ գաւառի մէջ

« Տէյլի Թելեկրաֆ»ի Փարիզի թղթակիցը խօսելով երեւան հանուած դաւադրութեան մասին, կը գրէ թէ, իր տեղեկութեանց համաձայն, դաղտնի ընկերակցութիւնը կազմակերպուած էր անմիջապէս գործի անցնելու համար, եթէ համայնավարական ապստամբութիւն մը ծագէր Ֆրանսայի մէջ: Կը կարծուի թէ կազմակերպութեան ուխտակիցներուն թիւը 1500էն աւելի չէ, բայց բոլորն ալ լաւ սպառազինուած են արդիական գնդացիրներով, մանր զէնքերով եւ ձեռնառումբերով: Իրագեկներ 884 կը հաշուեն Վիլմոմպլի մէջ գտնուած ձեռնառումբերուն թիւը: Այս ռումբերը պահուած չէին գաղտնի թաքստոցներու մէջ, ինչպէս այլուր, այլ տեղաւորուած էին մառանը, աղիւսի եւ փայտի դէզերու տակ:

*** Ապահովութեան տեսչութիւնը եւ ոստիկանութիւնը անընդհատ կը չարունակեն հետապնդումները եւ խուզարկութիւնները, բայց օրէ օր աւելի կը խստացնեն գաղտնապահութիւնը· այնպէս որ թերթերը չեն կրնար ամէն բան հրատարակել:

Զրոյցի մը համաձայն, Պուժի մօտ, Ավոսի օդակայանին օդաչուները հրաման ստացած էին իրենց զօրանոցները մնալ չարաթ գիշերվան մինչեւ կիրակի գիշեր: Միեւնոյն տաեն ստուարաթիւ պահակներ տեղաւորուած են մայրաքաղաքին դուրս, կարգ մը կէտերու վրայ, եւ ամէն ինքնաշարժ խուզարկուի կը խուզարկուի:

Նախարարական խորհուրդը բացառիկ նիստ մը գումարեց երէկ, նախապահութեամբ Հանրապետութեան նախագահին, լսելու համար ներքին նախարարին մանրամասն դեկուցումը՝ դաւադրութեան բոլոր դաղտնիքներու մասին: Համայնավար երեսփոխան Ժաք Տիւքլո հարցապնդում պիտի ուղղէ կառավարութեան, երեսն հանուած սպառազինութեանց եւ կառավարութեան անօրինութեանց մասին:

Պիտի սպանննի՞ն Պուտը, Տալատիէն եւ Թորէզը..,

Կառավարական շրջանակներուն համոզումն այն է թէ դաւադիր կազմակերպութեան նպատակն էր իշխանութիւնը տապալել ուղղակի գործողութեամբ: Այդկողմեան թերթերը կը հերքեն այս կարծիքը: Անոնց մէկ մասը դիտել կուտայ թէ ժողովրդական ճակատը պարզապէս կ'ուզէ ցրուել ուշադրութիւնը, մեծ համեմատութիւններ տալով գործին· իսկ ուրիշներ ալ կ'ըսեն թէ իրականին մէջ ձախակողմեան հոսանք մըն է որ ըմբոստութիւն կը սարքէ: Լոնտոնի «Իվինինկ Նիւզ» թերթին Փարիզի թղթակիցն ալ կ'իւրացնէ այս տեսակէտը: Անոր տեղեկութեանց համաձայն, Ֆրանսայի Ապահովութեան տեսչութիւնը երկու չարաթ առաջ լուր առած էր թէ դաւադրութիւն մը սարքուած է Մոսկուայի կողմէ, ներքին նախարարութիւնը օր հանելու եւ Լէօն Պլումը, Տալատիէն եւ համայնավար կուսակցութեան ընդհանուր քարտուղարը՝ Մորիս Թորէզը սպաննելու համար: Թորէզի համար կ'ըսեն թէ կոչնցուցած է Սթալինի վստահութիւնը: Անշուշտ պէտք է վերապահութեամբ ընդունիլ այս լուրը:

Զախակողմեան մամուլն ալ իր կարգին կապ մը կը տեսնէ գաղտնի պինապահեստներու կազմութեան եւ «Փարիզի կոմս»ին կողմէ Զուիցերիոյ մէջ սարքուած ժողովին միջեւ: (Փարիզի կոմսը որդին է Կիպի դուքսին, որ ինքզինքը ժառանգորդ կը նկատէ Ֆրանսայի գահուն): Ինչպէս գրած էինք երէկ, շարաթ եւ կիրակի հարիւրաւոր արքայականներ գացած էին Ֆրանքիւզուիցերիական սահմանին վրայ, Պէրթոլինի դղեակը, լսելու համար դուքսին յայտարարութիւնը, բայց զուիցերիական կառավարութիւնը քաղաքավարութեամբ ճամբեց Փարիզի կոմսը: Ձախակողմեան թերթերը կ'ըսեն թէ Զուիցերիան կեդրոն մը դարձած էր դաղտնի զէնքերու մեծաքանակ վաճառման եւ թէ Փարիզի մէջ գտնուած բոլոր իտալական զէնքերը անտարակոյս փոխադրուած էին Զուիցերիոյ ճամբով:

*** Ապահովութեան Տեսչութիւնը քննութիւններ կը կատարէ, տեսուչներ համար թէ իսկապէս բարոյական մեղսակցութիւն ունի՞ն կարգ մը բարձրաստիճան անձեր, որոնց անունները չատ կը յիշուին ձախակողմեան մամուլին մէջ:

Առջի օր նոր խուզարկութիւն մը կատարուեցաւ Փարիզի մէջ, ճարտարագէտ Էօժէն Տըլօնքլի տունը, որ անցեալ սեպտեմբերին ալ խուզարկուած էր: Ճարտարագէտը, որ Իտալիա գացած է հինդշարթի օր, տարիներէ ի վեր մտանագէտ խորհրդականն է նաւային շինութեանց կարեւոր հաստատութեան մը եւ փորձագէտ՝ վերաքննիչ առեանին մէջ: Խուզարկութեան ներկայ էր Ճարտարագէտին կինը: Թէեւ կարեւոր բան մը չէ գտնուած, բայց ոստիկանութիւնը կը չարունակէ հետապնդումները, հաստատելու համար թէ ճարտարագէտը կապեր ունի՞ «վերարաւորներ»ուն հետ:

Տակաւին չէ բռնուած այն անձը որուն քով կը գտնուէին Վիլմոմպլի քաղաքապետական չէնքին բանալիները:

Խուզարկութիւնները կը չարունակուին Սէն - է - Ուազի նահանգին մէջ, ուր գտնուած զէնքեր գտնուած էին անցեալ ամսու, իրրեւ հետեւանք 48 խուզարկութեանց, թէեւ մեծ կարեւորութիւն չէր տրուած այն առեն: Հետապնդումները կը չարունակուին նաեւ Նորմանտիոյ եւ մասնաւորապէս Տիէփի մէջ: Այս վերջին քաղաքին եւ Ռուանի միջեւ պայուսակ մը գտնուեցաւ, որ կը պարունակէր 300 փամփուշտ, իսկ բուն Տիէփի ծովափին վրայ անցորդ մը կապոց մը փամփուշտ գտաւ:

Մէկ անտուկ ուժանակ բռնուեցաւ Վալէնսիէնի մօտ (Հիւսիս): Անտուկը նետուած էր ջրանցքին մէջ եւ կը պարունակէր 12 քիլօ ուժանակ՝ պելժիական գործարանէ մը: Կ'ըսուի թէ անտուկը նետուած է գիշերանց եւ հաւանական է որ ուրիշ ռազմանիւթեր ալ նետուած ըլլան:

Խուզարկութիւններ կատարուեցան նաեւ Նանթի, Քալվատոսի, Ռուանի մէջ եւայլն:

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ· էջ)

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԳԱՆԶԱՊԵՏ ԱՄԵՆԱՑՆ ԱԶԳԱՑ

«Բաղմավէպ »ի վերջին թիւին մէջ (Յունիս - Սեպտեմբեր) հրատարակուած է շատ հետաքրքրական ուղեգրութիւն մը, Հ· Յովհաննէս Թովմասեանի ճամբորդութիւնը դէպի Եթովպիա, 1761ին:

Տակաւին աշխարհական, Թովմասեան իր տղուն՝ Պօղոսի հետ կ'երթայ «Հապէշիստան ի խաղաղն Կէօնտէր»:

Իսկապէս արկածախնդրական ուղեւորութիւն մը, նոյնիսկ շահեկան որեան Տիմոթէոս վարդապետի ճամբորդութիւնը, որ արտատպուեցաւ «Յառաջ »ի մէջ:

Բայց այդ մասին չէ որ պիտի խօսիմ:

Կէօնտէրի մէջ (Կոնտար) Թովմասեան կը նշանակուի գանձապետ, 150 դրուշ ընծայ տուած ըլլալով թագաւորի խորհրդականին՝ Ձգմաթի Շէքէրէին:

Մնացեալը իմացէք բուն իսկ ուղեգրութենէն·

— «... Եւ ի նմին ժամանակի էր գանձապետ ի Հայոց ազգէն Առաքելոցի ծեր ոմն բիրտ եւ տխմար, որ ի վաղուց եկեալ էր, որոյ անունն էր Սէլէֆ ուստայ: Եւ յետ աւուրց ոմանց կոչեցին զՍէլէֆ ուստան ի յարքունուստ եւ խնդրեցին ի նմանէ տալ դհամար գանձին· եւ ժամադիր եղեն՝ թէ յայն ինչ օր արասցուք: Եւ եկն ժամադրեալ օրն եւ կոչեցին անդ զԹովմասեանն եւ զորդի նորա զՊօղոսն. այլեւս վեց անձինք գրագիրք համարոյ: Եւ առաջի իւրաքանչիւրացն սփռեալ կային մի մի կովու կաշի եւ բակլայ՝ որով առնելոց են գհաշիւն· եւ առաջի Թովմասեանի եւ որդւոյն եւս բերեալ սփռեցին զայն կաշին բակլայով: Յայնժամ ասէ Թովմասեանն ծիծաղելով թէ՝ Թողուբիւն չը - նորհէք, մեք այսու դռեհական եւ ստժանելի կերպիւ հաշիւ ոչ գիտեմք ասելով՝ ի հան ի միջոյն զարծաթեայ սակառամն եւ զՊուղին, եւ ըստ կաւ Թուղթով այսինքն բախտով ըստ սովորութեանց իւրեանց դրել ընդ որդւոյն: Իսկ միւս գրագիրքն ի յեզերին, ի ժողովելն եւ ի բաժանելն բակլայով՝ յամեցան յոյժ: Իսկ Թովմասեանն իսկոյն եղերեաց թէ՛ ի ժողովելն եւ թէ՛ ի գումարելն եւ իսկոյն ասաց թէ՝ է՛ այսքան այն, եւ ա՛յսքան այս եւն.»:

Հաշուեփնութենէն երեւան կուգայ որ գանձապետ Սէլէֆ ուստան թագաւորին կը պարտի «300 վարիէ ոսկի՝ որ առնէ 7500 դուրուշ»: Մարդուն տունը եւ հողերը կը ծախեն, բայց դեռ 70 վարիէ պարտական մնացած ըլլալով, կը բանտարկեն շղթայակապ:

Ինչպէս կը տեսնէք, միայն Օսմ· կայսրութիւնը չէր որ արբունի գանձը կը վատահէր իր հաւատարիմ հայ էֆէնտիներուն եւ փաշաներուն:

Գանձապետ՝ Արաքկիրէն կամ Պուսէն միեւնոյն Հապէշիստան, հոգ չէ թէ նախ բակլայով, յետոյ «բախտ»ով հաշուէին գումարները:

Գանձապետ Եգիպտոսի մէջ:

Գանձապետ ամէն տեղ: Գանձապետ ամէնուն: Իսկ մեր գանձերը միշտ հովին տրուած ...

Վ.Ա.Հէ

ՀԱՐՒԱԾ ՄԸ ԵՒՍ ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՓՈՔՐԱՄԱՍՆՈՒԹԵԱՆՑ

Ոչ մեկ փոփոխութիւն

Պոլսոյ Թերթերուն մէջ կը կարդանք (18 նոյեմբեր)·—

Ներքին յանձնաժողովը կարեւոր փոփոխութիւններ կատարած է ընկերակցութեանց օրէնքին մէջ: Օրէնքին մէջ կը մտնեն փոքրամասնութեանց կրօնական հաստատութիւնները, թէեւ կառավարութիւնը նախապէս անհրաժեշտ էր զանոնք:

Ներքին յանձնաժողովին պատճառաբանութիւնը սա է թէ Լօզանի դաշինքը կը տրամադրէ որ փոքրամասնութիւնները մեծամասնութենէն ոչ թէ աւելի իրաւունք ունենան, այլ հաւասարապէս օգտուին անոր իրաւունքներէն: Փոքրամասնութեանց ուրոյն իրաւունքները 340 թիւ օրէնքով ջնջուած ըլլալով, պէտք չկայ նոր օրէնքի մը:

Փոքրամասնութիւնները կրնան իրենց բոլոր հաստատութիւնները հիմնդ մեծամասնութեան նման անոր օրէնքներուն համեմատ կառավարել, առանց ազգ· ընդհ· միութեան վնասելու: Արգիլուած են կրօնական եւ աղանդաւորական ընկերակցութիւնները:

Իրենց գոյութիւնը պաշտօնապէս ճանչցուած բարեգործական, կրօնական, առողջապահական ու կրթ· հաստատութիւնները այս օրէնքին համաձայն կազմուելիք ընկերակցութիւններով պիտի կառավարուին, եւ պիտի վայելեն պետութեան օժանդակութիւնը:

Կրօնական հաստատութեանց մասին անջատ կանոնագիր մը պիտի հրատարակուի:

"ՆԱՆԱԷՆԵԱՆ, ՀԱՅԵՐԸ ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՅ ՄԷՋ

Պուլկարիոյ աշխատաւորի տեսչութիւնը հետեւեալ պաշտօնագիրը ուղղած է Թեմական խորհուրդին, իրրեւ պատասխան անոր նոյեմբեր 12 թուակիր խնդրագրին·—

Ի պատասխան ձեր խնդրագրին, Աչխատանքի Տեսչութիւնը ձեզի կը հաղորդէ, թէ Նանսէնհպատակ Հայերու առ այժմ ոե է ազդարարութիւն չէ եղած, թէ յառաջիկային համար իրենց արհեստներով աշխատելու թոյլ պիտի չտրուի: Տեսչութիւնը արտօնած է երկրին մէջ աշխատելու բոլոր Նանսէնհպատակներու, զրեթէ տեղացիներուն հետ հաւասար չափով:

Ձեր կողմէ մատնանշուած ախթիները տեղի են ունեցած միայն քանի մը ճիւղերու մէջ, եւ այդ ալ գաւառները, ուր անդործութիւնը լայն ծաւալ առած է: Բնականաբար, հակառակ իր լաւագոյն փափաքին, Տեսչութիւնը ի վիճակի չէ արտօնելու որ օտարահպատակներ, ըլլան անոնք նոյնիսկ Նանսէնեաններ, դրաւեն տեղեր այն առեն, երբ տեղւոյն հպատակները անգործ կը մնան: Միւս կողմէ օրինակ մայրաքաղաքին մէջ, յատկապէս մտաւորական աշխատաւորներուն, որոնք իրրեւ դրագիրներ, առեւտրական օգնականներ եւայլն պաշտօն կ'ուզեն ստանալ: Այսուհանդերձ, այդ երբեք չի նշանակեր, թէ ընդհանրապէս Տեսչութիւնը երկրին մէջ աշխատելու թոյլ չի տար Նանսէնհպատակ Հայերուն: Ինչպէս ձեզի լաւ ծանօթ է, այս վերջիններուն՝ Պուլկարահպատակներու հետ համահաւասար չափով աշխատելու արտօնութիւն տրուած է:

ՈՒԹՍՈՒՆ ՏԱՐԵԿԱՆ ԹՈՒՐՔ ՄԸ, Հիւսէյին, նաւաբեռնուած Օրթաքէօյի մէջ (Պոլիս), կը սիրէր բանուորի մը մանկամարդ եւ գեղանի կինը, Ֆաթմա: Քանի մը անգամ առաջարկեց որ էրիկը ձգէ եւ իր ծերութեան օրերը քաղցրացնէ իր թարմութեամբ: Ֆաթմա մերժեց, ծերուկը կատղելով դանակը քաշեց եւ վիրաւորեց խեղճ կինը: Վէրքերը աղէկնալէն վերջ, Ֆաթմա դատ բացաւ: Հիւսէյին աղաչեց, յետոյ սպառնաց, որպէսզի իրեն միանայ: Երիտասարդուհին վճռապէս մերժած ըլլալով, Հիւսէյին այս անգամ ատրճանակը քաշեց եւ մահացու կերպով վիրաւորեց Ֆաթման: Ճամբան անոր ծերունի մօրը հանդիպելով, գայն ալ վիրաւորեց եւ փախաւ:

ԻՆՉՊԵՍ ԵՎ ԻՆՉՈՒ ՀԱՅՐԸ ՉԻ ՍԻՐՈՒՄ ԻՐ ՈՐԴԻՆԵՐԸ

ՀՈՒՆԻՍ

Ես ո՞վ է, որ ծոցս ուռճացրել է,
Ես ո՞վ է, որ ոսկեմորմոքել է,
Ես ո՞վ է իր բիսեղյա տանը բռնկվել ։
Ե՛վ ինձ է պետք, ե՛վ ես պետք եմ նրան,
Ես ու նա միասին ենք ապրում,
Ես ու նա միասին ենք մեռնում ։

ԼՈՒՍՆԱՅԻՆ ԿՎԱՐՏԱԼ

(ՎԵՊ ԱՍՏՂԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՆԴԷՍԻՑ)

»»» • ‹‹‹‹

Ծանոթ էին Լուսնի ամբողջ երեսը, ձորերը, հովիտները, լեռները, ուր ոտք էր դրել մարդը, ուր ինքնաշարժով անցել էին հետազոտողները, ուր ինքնաթիռով թռել էին նրանք, ուր ոչ մի կետ չէր մնացել, որ չլուսանկարվեր, չուսումնասիրվեր, չհետազոտվեր։ Ամեն ինչ ծանոթ էր, ամեն ինչ հետաքրքրական էր, ամեն ինչ գրավիչ էր։ Ամեն ինչ, բացի մի փոքրիկ հատվածից, որ գտնվում էր Լուսնի հեռավոր կողմում։ Այդ հատվածը միակ անծանոթ վայրն էր Լուսնի վրա։

— Ուրեմն, ընկերնե՛ր, մենք պիտի թռչենք Լուսնի հեռավոր կողմը, — ասաց ինքնաշարժի ղեկավարը։ — Ես ինքս էլ դեռ չեմ գիտեր, թե ինչ կա այնտեղ։ Գիտեմ միայն, որ այնտեղ ոչ մի մարդ ոտք չի դրել։ Ոչ մի ինքնաշարժ չի անցել։ Ոչ մի ինքնաթիռ չի թռել։ Ոչ մի հետազոտություն չի կատարվել։ Ոչ մի լուսանկար չի արվել։ Ոչ մի քարտեզ չի կազմվել։ Ոչ մի տեղ չի նշանակվել։ Ոչ մի բան չի հայտնի։ Ոչ մի բան չի գրանցվել։ Ոչ մի բան չի ուսումնասիրվել։ Ոչ մի բան չի հետազոտվել։ Ոչ մի բան չի գիտակցվել։ Ոչ մի բան չի ճանաչվել։ Ոչ մի բան չի ընդունվել։ Ոչ մի բան չի ընդհանրացվել։ Ոչ մի բան չի ամփոփվել։ Ոչ մի բան չի ամբողջացվել։ Ոչ մի բան չի ավարտվել։ Ոչ մի բան չի կատարվել։ Ոչ մի բան չի իրագործվել։ Ոչ մի բան չի իրականացվել։ Ոչ մի բան չի կյանքի կոչվել։ Ոչ մի բան չի ստեղծվել։ Ոչ մի բան չի գոյություն ունեցել։ Ոչ մի բան չի եղել։ Ոչ մի բան չի։ Ոչ մի բան։ Ոչ։

— Իսկապե՞ս։ Ինչո՞ւ։ Ինչպե՞ս։ Ինչպե՞ս կարելի է, որ ոչ մի բան չլինի։ Ինչպե՞ս կարելի է, որ ոչ մի բան չեղած լինի։ Ինչպե՞ս կարելի է, որ ոչ մի բան չստեղծվի։ Ինչպե՞ս կարելի է, որ ոչ մի բան չգոյություն ունենա։ Ինչպե՞ս կարելի է, որ ոչ մի բան չլինի

*** Լիոնի մօտ, Պրոնի օդակայանին մէջ դաւադրութեան մը հետքը գըտնուած ըլլալով, պահակներու թիւը հարիւրական հոգի աւելցաւ, իւրաքանչիւր կայանի համար։ Ուրիշ զգուշական միջոցներ ալ ձեռք առնուեցան թէ այդ քաղաքին եւ թէ շրջականերուն մէջ։ Ապահովութեան տեսչութիւնը կը կարծէ թէ Լիոնը կարեւոր կայան մը կը կազմէր զանազան դիւրութիւններուն համար։ Մուզար - կութեանց ընթացքին 360 վագոնները դադնուեցան չոգեկառքի կառուրքին մօտ։

Վերջին տեղեկութեանց համաձայն, կարեւոր զինապահեստ մը գտնուած է Թուլուզ, կառատան մը մէջ։

Պոռտոյի մէջ քննութիւնները կը շարունակուին, մասնաւորապէս երեւան հանելու համար գաղտնի հեռաձայնի կայանները։

Գահամոռացման յայտարարութիւնը

Զուիցերիոյ կառավարութեան արդէնքին վրայ, Գիզի դուքսը մամուլին մէջ հրատարակել տուաւ իր յայտարարութիւնը, իբրեւ ժառանգորդ Ֆրանսայի գահոյն։

Այս յայտարարութեան մէջ, դուքսը, որ Պելժիա կը բնակի, յիշելով Ֆրանսայի ներքին եւ արտաքին դժուարութիւնները, ժողովուրդը կը զգուշացնէ ազակոմմեան կամ ձախակոմմեան դիկտատուրայի դէմ եւ կը հրաւիրէ համախմբուիլ միապետական դրօշին տակ, իբրեւ «միակ դարմանը անիշխանութեան, բռնակալութեան եւ խորհրդարանական անհաստատ վիճակին»։ Ցետոյ կը շարունակէ ։

— «Կ'ուզեն հաստատացնել թէ միապետութեան վերահաստատումը պիտի վտանգէ ժողովրդապետական նուաճումները՝ ընկերային գեանի վրայ։ Բայց պիտի՞ք, Ֆրանսացի բանուորներ, թէ 60 տարուան հանրապետութենէն վերջը, մեր երկիրը ամէնէն յետամնաց ազգերուն մէջ կը գտնուի ընկերային տեսակէտով։ Միապետութիւնը պիտի մօտեցնէ դասակարգերը, ընկերներ դարձնելով պաշտօնեաները, բանուորները եւ գործատէրերը »։

Եւ այսպէս Թուելէ յետոյ միապետութեան առաւելութիւնները, յայտարարութիւնը դիտել կուտայ թէ «Աքսիօն Ֆրանսէզ»ը թէեւ կը պաշտպանէ միապետական գաղափարը, բայց Ֆրանսայի արքայական տունէն բխած չէ, ոչ ալ անոր մէկ օրկանն է, այլ բոլորովին անկախ կուսակցութիւն մը ։

«Աքսիօն Ֆրանսէզ» պաշտօնական գեկոյց մը հրատարակելով, խոնարհաբար դիտել կուտայ թէ « երբեք թիւրիմացութիւն չէ ծագած» իրենց միջեւ եւ թէ իրենք միշտ «յուսացած են իրենց վէճերուն խառնել իշխանը», որ իրեն համար կը մնայ միակ օրինաւոր գահաժառանգը, իր որդիով եւ թոռով։

Ութ եպիսկոպոսներ 'կը մահրուին,

« Իզվեստիա», Մոսկուայի կառավարական օրկանը, Նոյեմբեր 22ի թիւին մէջ խմբագրական մը գրելով, դիտել կուտայ թէ «եկեղեցականները եւ կրօնական ազանդներու անդամները ֆաշական լրտեսներ են»։ Թերթը այս առթիւ կը գրէ թէ Մոսկուայի, Ուկրայնայի եւ Սիպերիոյ եպիսկոպոսները եւ Քալի - նինի չրջանին արկեպիսկոպոսը ձերբակալուած են, իբրեւ լրտեսներ եւ ահաբեկիչներ։ « Իզվեստիա» ամբաստանեալներուն սկզբնատառերը միայն կը յիշէ ։ Նոյն աղբիւրին համաձայն, Զելիապինսքի շրջանին մէջ ձերբակալուած է նաեւ Ուկրայի անուն ափրատը մը, որ «կրակ ձգած էր արօրներու կայանի մը մէջ, հետեւելով ճափոնական լրտեսներու հրամանին»։ Վերջապէս, կը պատմէ թէ ուրիշ Եկեղեցական մը եւ ափրատի տղայ մը կրակի տուեր են զպրոց մը եւ զոհերը փակելով, պատճառ եղածեն 25 մանուկներու մահուան ։

Հեռագիր մը կ'ըսէ թէ ամբաստանեալներն են երեք արքեպիսկոպոսներ, հինգ եպիսկոպոսներ եւ ուրիշ բազմաթիւ կղերականներ ։

Լոնտոնի Թերթերը կը գրեն թէ Սթալին հրամայած է նոր մաքրաղոր - ծումներ կատարել բանակին մէջ։ Այս առթիւ խորհրդակցութիւններ կատարած է չորս մարշալ - ներուն հետ ։

ՋԱՆԱՉԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

19 ԵՐԿԻՐՆԵՐ ստորագրեցին քաղաքական ահաբեկումներու դէմ կազմուած պայմանագիրը։ Թուրքիան ալ մէջն է ։

ՊԼՅՈՒՄԻՆ կը հետազրեն թէ խաղաղութիւնը վերահաստատուած եւ խաղերը բացուած են։ Ցուցարարներէն 32 հոգի բանտարկուեցան ։

ՎԵՑ ԼՐՏԵՄՆԵՐ ՁԵՐԲԱԿԱԼՈՒԵՑԱՆ Ֆրանզեւզերման սահմանին վրայ։ Վարիչը զերման փախստական մըն է, որ հինգ Ալզասցիները վարձած էր։

ՕԴԱՆԱԻԱՑԻՆ վայրէջք մը կատարեցին չորս Ֆրանսացի օդաչուներ, Փարիզ - Զիլի ճամբան կորնելով 2 օր, 10 ժամ , 41 վայրկեանէն։

ԹԷՔԱՍԵՂԱՆ_ԳՐԱԿԱՆ ԵՐԵԿՈՑ
ՀԱՅ ՄՇԱԿՈՒԹԱՅԻՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ
25 Նոյ., Հինգշաբթի երեկոյ ժամը 9ին «Շահրիկեան» սրահին մէջ։
5, Rue de l'Ecluse
ի պատիւ Պ. ՇԱՒԱՐՇ ՆԱՐԴՈՒՆԻԻ
կը նախագահէ Թեմիս կաթ. պատուիրակ
Տ. Գ. Ս. Արք. ԽԱԶՈՏԻՐԵԱՆ
Պիտի դասախօսէ Պ. Շ. ՆԱՐԴՈՒՆԻ
Գեղարուեստական խնամեալ բաժին
Մուտք եւ Թէյասեղանի ժամանակցութիւն 3 ֆրանք

Le Gérant : H. STEPHAN
17, Rue Damesme. PARIS (13e) Imprimerie A. DER (AGOPIAN)

"ՄՇԱԿՈՑԹԻ ՕՐ"Ը ՇԱՎԻԼԻ ՄԷՋ

ՆՈՒԻՐՈՒԱԾ ՐԱՖՖԻԻ ՀԱՐԻՒՐԱՄԵԱԿԻՆ

27 Նոյ. Շաբաթ իրիկուն ժամը 9ին ԴԳՐՈՑԻ սրահին մէջ

Նախաձեռնութեամբ «Հայազգայրեաց Մ.Ճեւրին եւ մասնակցութեամբ Շաւիլի Եկեղեցական Ընկերակցութեան, կ. Խաչ, Հ. Ց. Դ. «Ազգութեան» խումբի եւ Հ. Մ. Ը. Մ.ի

կը նախագահէ Բժ. Ց. ԴԱՒԻԹԵԱՆ

կը խօսին Հ. ՍԱՀԱԿ Տ. ՄՈՎՍԷՍԵԱՆ եւ Պ. Ս. Վ. ՐԱՖՖԻ

Գեղարուեստական քաժինին կը մասնակցին անդուլն «Րաֆֆի» երգչախումբը իր սիրողներով, **ՏԻԿԻՆ ՏԻՐՏԷՐԵԱՆ, ՏԷր եւ Տիկին Բ. ՀԱԳՏԵՆԵԱՆ, Պ. Պ. Ա. ԴԱՐԱԼԵԶ եւ ԱՄԻՐԵԱՆ։**

Մուտքը ազատ է։ — Օթօպիւս Թիւ 1, իջնել մէրի, երկաթուղի՝ Ս. Լազարէն։

ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՅ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱՑ ՄԻՈՒԹԻՒՆ

Ցառաջիկայ դասախօսութիւնը տեղի պիտի ունենայ 25 Նոյեմբեր, Հինգշաբթի երեկոյ, ժամը 9ին իր կեդրոնատեղին , 8, Rue Bossuet, Paris.

Կը դասախօսէ Պ. ՆՇԱՆ ԴԱՄԼԵՐԵԱՆ, նիւթ՝ «Գերբնական երեւոյթներ, Մահ եւ կրկին Մարմնաւորութիւն»։

ԳԹՈՒԹԵԱՆ ՊԱԶԱՐ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ

ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՅ ՅԻԿՆԱՆՑ ՄԻՈՒԹԵԱՆ

ՕՐԲԵՐԱՒ ՕԳՆ. Մ. ՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ

Ի նպաստ իր պաշտպանած որբերուն մնունդի, զգեստաւորման, պատսպարման եւ գաստիարակութեան։

Տեղի կ'ունենայ 12 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1937 կիրակի օր, ԺԱՄԸ 14—20

SALLE JEAN-GOUJONի մէջ, 8, RUE JEAN GOUJON, Paris (8e.)

Մէթրօ Clemenceau - Champs Elysées

ՄՈՒՏԲԸ ԱԶԱՏ Է

Ընտիր նուագախումբ, թէյ, ք քթէյ, ճոխ պիւֆէ։

Կը հրաւիրուին բոլոր աղնուասիրտ հայրենակիցները որոնք կը համակրին Միութեանս նպատակին եւ գործունէութեան։

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Այրի տիկին Հաճի Մարիամ Շիրինեան եւ զաւակը Արմենակ խորին շնորհակալութիւն կը յայտնեն իրենց ազգականներուն, հայրենակիցնե - րուն եւ բարեկամներուն որոնք հե - ռագրով, նամակով եւ մամուլով ի - րենց ցաւակցութիւնները յայտնե - ցին իրենց ողբացեալ զաւկին եւ եղ - բօր՝ ԱՐԱՄ ՇԻՐԻՆԵԱՆի գառնակս - կիծ մահուան առթիւ, որ տեղի ունե - ցաւ Ալէքսանդրիոյ մէջ։

Գահիրէ, 13 Նոյ. 1937

Նուպար էլէկեան (Ծնած Սիս, Կի - լիկիա) որ փոքր հասակէն մնացած է արարներուն մօտ, այժմ կը գտնուի Փարիզ եւ կը փնտռէ իր ազգականնե - րը։

Իր հասցէն՝ Atchikgueuzian, 42, Rue Descartes, Paris (5)։

Դպրոցասէր Տիկնոջ Ընկերու - հիները չնորհակալութեամբ ստացած է հետեւեալ նուէրները (1 Յուլիս 1937— 15 Նոյ. 1937)։

Տիկին Արտէմ Թօփալեան, ըստ իր յարգած սովորութեան, 600 ֆրանք տրամադրեց վարժարանի սանուհինե - րուն հաւեղէն ճաշկերոյթի մը հա - մար, որուն ինք անձամբ ներկայ ե - ղաւ, ի յիշատակ իր վաղամեռիկ որդւոյն Վաղարշակ Թօփալեանի։ Պ. Հայթայեան (Սէն - Քլէր տը լա Թուռ) 270 ֆրանք, իբր գինեվաճառ հաւաքուած իր որդւոյն Պ. Յովհան - նէս Հայթայեանի ամուսնութեան առթիւ։ Տօքթ. Սօլաքեան 100 ֆրանք եւ 3 քիլօ պանիր։ Պ. Կ. Մելքոնեան (Պաղատա), մէկ T. S. F.ի գործիք 5 անգլ. ոսկիի արժողութեամբ, Պ. Յովհ. Հայթայեան 25 ֆրանք, Տի - կին Սօղոմիւլեան 30 ֆրանք, Տիկին Շմաւոնեան 5 քիլօ չաքար։

ՄՆՈՂՔՆԵՐՈՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

Ֆ. կ. ԹԱՋի փարիզի մասնաճիւղի հայերէնի եւ Հայոց պատմութեան դասընթացքները կը վերաբացուին 14 Նոյեմբեր Հինգշաբթի առաւօտ։ ՄՆՈՂՔՆԵՐԷՆ կը խնդրուի դուստր արձանագրել իրենց գաւակները, դի - մելով տեղւոյն վրայ, Հինգշաբթի օ - րերը առաւօտէն մինչեւ կէսօր,

20 Avenue Porte des Lilas։

ԿՈՒԶՈՒԻ հայ օրիորդ մը գրպե - րու նորոգութեան համար ։ Սկիզբը չաբաթական 60 ֆր. Հեռաձայնել Աչճեանի, Elysées 38—25։

ԿՈՒԶՈՒԻ հայ կին մը կամ օրիորդ մը տնական աշխատանքներու հա - մար։ Մանրամասնութեանց համար հեռաձայնել Աչճեանի Elysées 38—25։

ԹԱՏ. ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՄ ՇԱԱՒԻ ՄԷՋ

Կազմակերպուած Համախարբերդ - ցիական Միութեանցմէ Մասնաճիւ - ղին կողմէ կողմէ, զեկավարութեամբ գերասան ԹՐԱՖՈՆԻ, 28 Նոյ. կիրա - կի կէսօրէ վերջ Սալ տը Ֆէթի սրա - հը։ Մուտք 3 ֆրանք։

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱՒ

ՍԻՄՈՆ ԳԱԲԱՄԱՃԵԱՆԻ
ԳՐՊԱՆԻ ՏԱՐԵՑՈՑՔ
1938
ԺԹ. Տարի

Գին՝ Ֆրանսա 5 ֆրանք, արտասահ - ման 1,5 չիլին կամ 40 սէնթ ։

Դիմել հեղինակին՝ 44 Rue du Com - merce, Colombes, (Seine) : France:

ԳԱՑԼԻ ՏԵՍԱՔ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ
Cinéma REXY
Rue, Cours Lafayette angle Garibaldi

Հ. ՋԱՐԴԱՐԵԱՆ
ՎԻՐԱՒՈՐՈՑ - ԱՏԱՄՆԱԲՈՑ
44 Rue Dunkerque (ՄԷՋԲՐՕ ԿԱՌ ՏԻՒ ՆՈՒԹ)
Tél. Trudaine 42—69
Կ'ընդունուի ամէն օր ժամը 14—20։
Աւտօմոպիլը ժամադրութեամբ։

ԱՅՑԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՒԱՑՔԸ
Ճաշարան **Յ Լ Օ Ր Ի Ա**
61, Rue Monsieur le Prince, Paris (6)
Մէթրօ՝ Օտէօն եւ Սէն Միշէլ
Ազնիւ եւ Եւրոպական խնամուած կերակուրներ ։

Ի գիտութիւն Հայ մառշէճիներու եւ խանութպաններու կը ծանուցանենք թէ փարիզի մէջ բացած ենք Մարսէյլի մեր պանակի վաճառատան մասնաճիւղը՝

ՅՈՎՍԷՓ ԳՕՋՈՒՆԵԱՆ
10 Rue Turbigo, Paris (1)
Մէթրօ Halles եւ Etienne Marcel
ՄԵԾԱՔԱՆԱԿ վաճառուած Ամենալաւ տեսակի ապրանք - ներ՝ անմրցելի գիներով։ Այցելեցէք անգամ մը համոզուելու համար։

ԹՈՒՑՈՒԱԾ Է ԱՐԴԻԱԿԱՆ ԿԱՇԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ
ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ՃԱՇԱՐԱՆԸ
Բ Ա Ֆ Ֆ Ի
ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ Մ. Գ. ՄՒՐԻՃԱՆԵԱՆ
8 Rue Maubeuge, Paris (9)
Ամենալաւ եւ եւրոպական համեղ կերակուրներ՝ պատրաստուած մանաւանդ խնամքով։ Ճաշասէրները կրնան մտնել խոհանոց՝ տեսնելու համար տիրող մաքրութիւնը։
Գալատան մասնաւոր օրի՝ տաք ազանդելիներով։ Բաֆֆիի տնօրէնը, կովկասի մէջ ունցած իր երկար տարիներու փորձառութեամբ անվիճելի մասնագէտն է ճաշիկի պատրաստութեան։ Հաւաքոյթներու, մասնաւորապէս ընկերական ճաշկերոյթներու եւ թէյասեղաններու համար շատ մատչելի գիներ՝ անառարկելի սպասարկութեամբ։ Շաբաթ եւ կիրակի երեկոները արեւեան երաժշտութիւն, իսկ ամէն երեկոյ կը նուագէ թաոխոտ Գարեգինն։

ԵԳԻՇԷ ԱՐԶՈՒՄԱՆԵԱՆ
ՃԱՄԲՈՐԴՈՒԹԵԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ
AMERICAIN LLOYD — **48 rue de la République**
ORIENT LLOYD — **7 rue Auber, Paris**
Մարթէյլ, Tél. C.47-22 եւ C.74-51 Tél. Opéra 67-77 67-78
Նաւային բոլոր ընկերութիւններու ներկայացուցիչ։
Յոմսակներ՝ ամէն տեղի համար։ Հայ ճամբորդներու համար վասնաւոր գին։ Ունինք Թղթակիցներ աշխարհի ամէն կողմը։
ՎԱՏԱՀԵԼԻ ՏՈՒՆ

ԿԱՐԱՊԵՏ Յ. ԷՄԷՐԵԱՆ
Maison E. CHARLES *հիմնուած 1869*
29 rue Mathis, Métro Crimée
Autobus: AJ, AV, CP, 52, 50/71 Tel. Botzaris 12—60
կը ծախենք գոհարեղէններ, ամէն տեսակ ժամացոյցներ, մատանիներ եւլն.։ Նորոգութիւն ժամացոյցներու եւ գոհարեղէններու։ կը գնենք՝ թղամին, ոսկի, արծաթ եւ գոհարեղէններ՝ նպաստաւոր վճարումով։
Մի մոռնաք որ վստահելի ձեռքէ գնուած ոսկեղէն ա գոհարեղէններն անփոփոխ կը պահեն իրենց արժէքը։
Գաւառներէն եղած ապսպրանքները կը կարգադրուին արագ եւ խղճմտօրէն։

ԽՆԱԹԻՐ

ԱՐԿԱԾՆԵՐ ՎԵՐՋԻՆ ՌՈՒԽ-ԳՈՒԻՐՔԱԿԱՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄԻՑ ՀՆԱԳԱՏՆՈՒՄ

»»»» • ««««

Դրացի Օհօն փոքր ինչ սէր ունէր իմ հետ։ Մանաւանդ նրան պատահած վերջին անբախտութիւններից յետոյ, երբ նրա մեծ որդին մեռաւ, երբ նրա անասունները կատորուեցան, — Օհօն իր վիշտերն մոռանալու համար բոլորովին անձնատուր եղաւ ա - րբաղի։ Նա ընդունած բաժակը մինչեւ վերջին կաթիլը ցամաքեցնում էր։ Մի կողմից արաղի ազդեցութիւնը, միւս կողմից էֆէնտու խոսմունքները, թէ նրան զործ եւ պարտքմունք կէ տայ, այն աստիճան տաքացրին, այն աստիճան ուրախացրին Օհօնին, որ մինչեւ իրան մոռանալով, նա սկսեց երդել զանազան թուրքերէն եր - գեր ։

— Դրանով բան չի դառնայ, ասաց էֆէնտին, եւ հրամայեց զըղնրին, որ դնայ, «չալկիներին» կանչէ ։

« Չալկիները» մի խումբ տեղային հայ երաժիշտներ էին, որ երգում էին եւ ածում էին զանազան ասիական նուագարանների վրայ։ Դրանք անքաժան հետեւում էին էֆէնտուն, ինչ գիւղ որ նա գնում էր, որովհետեւ գիւղացիները միայն էֆէնտու գիները առանց « քէֆի» չէ անցկացնի, նրան կը զբաղեցնեն եւ նրանից փողեր կ'ըստանան ։

Շուտով յայտնուեցան «չալկինե - րը», գլուխ տուեցին եւ չարուեցան սեղանին չուրջը։ Տանտիկինը այժմ ստիպուած էր կերակուրների քանակութիւնը աւելացնել ։

Էֆէնտին բարեհաճեց հարցնել « չալկիների » առողջութիւնը ։

— Ձեր չնորհիւ ամէնքս էլ լաւ ենք, պատասխանեցին նրանք ։

Երբ կերան, խմեցին, վչուացան, Վասիլաէն կրկին դուրս եկաւ իր թագստի տեղից եւ սկսեց սեղանը հաւաքել։ Բայց արաղի մեծ ամանը ան - չարժ մնաց իր տեղում ։ Նա արդէն մի քանի անգամ դատարկ գինետուն էր գնացել եւ լիքը յետ զարձել ։ Բաժակները չարունակ պտտւում էին։ « Չալկիների» գլուխներն էլ տաքացան ։

— Հիմա սկսեցէք, հրամայեց է - ֆէնտին ։

Նրանք սկսեցին։ Փոքրիկ խրճիթը կենդանացաւ ասիական երաժշտու - թեան խառնաչփոթ եւ ազմկալի հն - չիւններով ։

Էֆէնտին գտնւում էր իր սրտի ա - մենախորժ տրամադրութեան մէջ ։

Քանի րոպէից յետոյ արհեստաւոր Պետրոսի խրճիթի չուրջը եւ կտուրի վրայ հաւաքուեցան դրացի կիներն - րը, աղջիկները, եւ սկսեցին երդիկնե - րից ու լուսամուտներից նայել, եւ զուարճանալ նուագածութեան ձայնե - րով։ Ոչինչ այնքան չէ ուրախացնում դիւղացի կնոջը որպէս երաժշտութիւ - նը, որին նա շատ կարօտ է մնում, միայն ձմեռը հարսանիքների ժամա - նակ լսելու բախտ ունենալով ։

Փոքր առ փոքր «մէջլիսը» տաքա - ցաւ եւ աւելի բաղդրեալ կերպա - րանք ստացաւ։ Արաղի արբեցութեան հետեւանքով էֆէնտին ծանր տաւղով, — պար եմ ու - զում ։

Այդ միջոցին , դրացի Օհօն, որ հա - դիւ կարողանում էր իրան տաքի վրայ պահել, վեր կացաւ եւ հանդիսական - ների միջից բռնելով երկու փոքրիկ աղջիկների ձեռքից, համարեա զօռով քարշ տուեց, բերեց կանգնեցրեց խրճիթի մէջտեղում ։ Երաժիշտները ածեցին տեղային պարի մի եղանակ։ Փոքրիկ աղջիկները մի փոքր ամաչե - ցին, մի փոքր կարմրեցան, մի փոքր «չենք կարող » ասացին, վերջապէս սկսեցին պարել ։

— Շարաչ, չարաչ(*), գոռում էին երաժիշտները, աւելի թունդ կերպով ածելով ։

Եւ էֆէնտին դնում էր մի մի ար - ծաթի դրամ պարողներու ափի մէջ , նրանք տալիս էին երաժիշտներին ։

Պարը, որպէս սովորաբար լինում է, սկսուեցաւ փոքրիկ աղջիկներից եւ հետզհետէ հանդիսացան աւելի հասա - կաւորները։ Առաջին զոյգը յոգնելուց յետոյ իրանց ձեռքի թաշկինակները ձգեցին ուրիշ երկու աղջկայ վրայ, այդ նշան էր, որ այժմ նրանք պէտք է պարէին։ Այսպէս հերթը հետզհետէ փոխւում էր եւ ամէն անգամ մէջ էին մտնում մի զոյգ պարողներ։ Էֆէն - տին առատութեամբ լցնում էր նրանց բուռը արծաթի «չարաչներով» եւ է - րաժիշտները ռանդով ածում էին ։

Հերթը հասաւ Վասիլաէին։ Գեղե - ցիկ աղջիկը գերազանցեց բոլորից իր չնորհալի պարով. նրա ամէն մէկ չար - ժումների մէջ նշմարւում էր զրացիայ եւ կախարդիչ հրապուրանք ։

(*) Շարաչ նշ. այն արծաթը, որ ստանում են պարողները հանդիսա - կաններից եւ յետոյ տալիս են երա - ժիշտներին ։

— Մեր երկրում, խօսեց էֆէնտին, Հայերի մէջ մի լաւ սովորութիւն կայ, երբ աղջիկը իր պարը վերջացը - նում է, մօտենում է տան պատուաւոր հիւրին, չոքում է նրա առջեւ, գլու - խը դնում է նրա ծնկի վրայ, եւ այ - քան ժամանակ չէ բարձրացնում, մին - չեւ նրանից մի լաւ ընծայ չէ ստա - նում(*)։

— Այդ չատ լաւ սովորութիւն է, — ձայն տուեցին երաժիշտներին, — պէտք է այստեղ էլ մտցնել այդ սովո - րութիւնը ։

ՐԱՖՖԻ

(Շար.)

(*) Հայաստանում ոչ մի տեղ չէ կայ այսպիսի սովորութիւն. միայն ասիական բօշաների տղաները եւ կը - նիկները պարելու ժամանակ գործ են ածում այս տեսակ հրապուրիչ ձեւերը հանդիսականներից փող ստանալու համար ։

ՓՆՏՈՒՈՂՔ եւ ԿՄՊԱԳԻՐ
երկրիմաթերի՝ « Մ Ե Ղ Ո Ի »
փարիզի եւ ընդհանի Ցառաջի գլուխ
Տ. ՆԻՒՏՈՒՆԵԱՆ

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

1E PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN — 17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Rédaction et Administration — Téléphone : Glacière 15 - 70
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ՆԻ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ — Chèque Postal Paris 1678 - 63
(ԵՐԹԻԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,— ՏԱՐԵԿԱՆ ՎՃԱՐԱՄՍԵԱԿ ԵՌԱՄՍԵԱԿ

Ֆրանսա եւ Գաղութներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40 ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	285 »	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	215 »	110 ֆրանք	

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ
25
ՆՈՅԵՄԲԵՐ
JEUDI
25 NOVEMBRE
1937

ԺԳ ՏԱՐԻ — 13e Année No. 3586 — ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ — ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԽՂՃՄՏԱՆՔԻ ՁԱՅՆԵՐ

Աշխոյժ մը ի վեր լուրջ տագնապ մը կ'անցընէ այս երկրին հիւսուածքի մէկ հաստատութիւնը,— Մարդու Իրաւունքներու Դաշնակցութիւն :

Ոտքի մը կարեւոր անդամներ, որոնք տարիներով ոգեւած են այս կազմակերպութեան վարկին համար, պատճառաբանեալ հրաժարական տուին : Նախագահը, Պ. Վիքթոր Պաշ, անարդար դատ եղած մեղադրանքները· բայց անոնք պնդեցին եւ քաշուեցան, ուրիշներ ալ քաշելով իրենց հետէն :

Մէկդի դնելով ներքին - կազմակերպական խնդիրները, թէր – թերու հրատարակութիւններէն կ'երեւայ որ բացուած ճեղքին գլխաւոր պատճառն է սկզբունքի, բուն բառով՝ խղճմտանքի հարց մը :

Հրաժարած անդամները կը տրտնջան թէ կազմակերպութիւնը չեզած է իր հիմնական նպատակէն, իյնալով զանազան ազդեցութեանց տակ եւ քաղաքականութիւն խաղալով :

Այս մեղադրանքը հիմնուած է օրուան դէպքերուն վրայ, — սպանիական խնդիր, Ա· Միութեան աննախընթաց ահռելութիւնը – իր եւայլն : Բողոքողները կ'ըսեն թէ Մարդու Իրաւունքներու Դաշնակցութիւնը , որ ամէն բանէ առաջ կոչուած է արդարութիւնը պաշտպանելու, չէ կատարած իր դերը, կամ թերի կատարած է զայն :

Այս տեսակէտէն ուշագրաւ է կազմակերպութեան Շամպէռլէնի նախագահին յայտարարութիւնը, որ հրատարակուեցաւ կարգ մը թերթերու մէջ :

Նախագահը, Պ. Մարսէլ Մէռժիէ, կը դանդաղի թէ կազմակերպութիւնը խաղալիկ դարձած է ժողովրդական ճակատի հոսանքներուն ձեռքը, կորսնցնելով իր անկախութիւնը : Եւ, աւելի բնորոշելով իր դանդաղը, կը բացատրէ ·

— « Ինչ որ օրէ օր աւելի տխրեցուց մեզ, Միութեան «Սթալինացում»ն է, որ կը ֆօղարկէ Մոսկուայի հրէշային սպանութիւնները եւ «Իւմանիթէ»ի ռազմաշունչ սուտ լուրերու պայթարը : Ինչպէս կարելի է դատապարտել փաշական բռնութիւնները, երբ կը չմեղացնեն համայնավարներու նոյն մեթոտները· ինչպէս կարելի է անպատասխան երկրի մը դիկտատուրան, երբ կ'արդարացնեն ուրիշ երկրի մը դիկտատուրան: Իսկ ինչ որ ամենէն ծիծ կը ներեն, խաղաղութեան դէմ կատարուած խափանարար ցոյցերն են, կիրճի եւ ատելութեան կոչերն են, հակաֆաշականութեան խեղաթիւրումն է, որ իսկապէս պատերազմի հոգեբանութիւն մը կը ստեղծէ » :

Մի՛ւս հրաժարեալներն ալ նոյն տրտունջները կը յայտնեն, — ատելի կամ պակաս ուժգնութեամբ : Կան որ մասնաւորապէս դժգոհ են ժողովրդական ճակատի քաղաքականութենէն· բայց երկրորդական է այդ պարագան եւ չի հետաքրքրեր մեզ :

Բուն հարցը այս է,— խմորումներ տեղի կ'ունենան կազմակերպութեան մը մէջ, որ տարիներէ ի վեր անկաշառ ախոյեանը համարուած է աղատութեան, արդարութեան եւ խաղաղութեան, որ միշտ արթուն պահած է հանրային կարծիքը՝ բռնութեանց եւ բարբարոսութեանց դէմ, որ եւ է երկրի մէջ, որ կը ներկայացնէ տեսակ մը միջազգային խղճմտանք:

Մեր հալածական ժողովուրդն ալ յաճախ վայելած է անոր միջամտութեան բարիքները, իր պատմութեան ամէնէն եղերական շրջաններուն մէջ: Եւ տարապրութեան շրջանին ալ, ամէն անգամ որ տաղնապ մը ծագած է, որ եւ է դիմումի առեն միշտ յիշած ենք այս կազմակերպութիւնը: Քանի քանի անգամ օրուան վարիչները անոր դուռը ափ առին, գործազրկութեան, օտար աշխատաւորներու դէմ հաստատուած խտրութեանց կամ տարագիրներու զինուորագրութեան առթիւ: Եւ միշտ ալ գտան սրտցաւ ընդունելութիւն :

Ուրեմն, ամէնէն առաջ գոհերը, տակաւներն ու հալածական – ներն են որ կը վշտակրեն, տեսնելով Միութեան տագնապը:

Հաստատուած՝ 1898ին, ամբողջովին ներշնչուած՝ Ֆրանսական յեղափոխութեան ամէնէն բարձր սկզբունքներով, Մարդու Իրաւունքներու Դաշնակցութիւնը ամէն ժամանակէ աւելի այսօր է որ կրնայ տիրական դեր կատարել, ձաղկելու համար բազմազան բռնութիւններ, հալածանքներ, զանգուածային սպանդներ եւ զրկահարութիւններ: Ամէն պարագայի մէջ, անոր կ'ըլլայ միշտ արթուն պահել քաղաքացիներու եւ ժողովուրդներու խիղճը, եւ թոյլ չտալ որ մարդիկ իրենց կրաւորական դիրքով նուիրագործեն համատարած չարիքը :

Ահա, օրինակ, Թուրքիոյ մէջ կատարուած հալածանքները — փոքրամասնութեանց ճնշումն ու ձուլումը, կամ Ա· Միութեան ցարահռչակ ահռելութիւնը , զանգուածային « զտում »ներով եւ զինադադարութիւններով :

Ամէնէն ազատ ազգերուն, մինչեւ անգամ այս երկրին մէջ կարծես վերջնապէս թմրեր, բթացեր է հանրային կարծիքը· եւ բոլորն ալ քաղաքականութիւն կը խաղան, կա՛մ անտեսելով, կամ չափազանցելով եւ կամ անպատկառօրէն ժխտելով ամէնէն անվիճելի սարսափները :

Ո՞ւր կրնան յանգիլ բարոյական հաւակացողութիւնները, եթէ քանի մը տարի եւս չարունակուի այս վիճակը ...

Անհրաւութեանց, բռնութեանց, արիւնահեղութեանց կամ քաղաքական հալածանքներու դէմ արձակուած բողոքն ալ, ըլլայ իսկ պղատոնական, սփոփանք մը պիտի կազմէ մարդկութեան համար, այս համատարած խաւարին մէջ:

Այդ սփոփա՞նքն ալ նախապատերազմեան յիշատակ մը դարձաւ ...

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ՅԱՅՏՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ՀԱԿԱՊԵՏԱԿԱՆ ԴԱՒԱԴՐՈՒԹԵԱՆ ՄԱՍԻՆ

ՆԱԽ ԴԻԿՏԱՏՈՐԱ, ՅԵՏՈՑ ՄԻԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆ

Շատ կարեւոր փաստաթուղթեր բռնուեցան գաղտնի կոմիտէի գործունէութեան մասին

2500 ՓԱՍՏԱԹՈՒՂԹ ԵՒ ՆՈՐ ՁԵՐԲԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆՆԵՐ.— ԴԱՒԱԴԻՐՆԵՐՈՒՆ ԴԱՂՏՆԻ ՆՐԱԳԻՐՆԵՐԸ.— ՄԱՆՐԱԿՐԿԻՏ ՑՈՒՑԱԿԱԳԻՇԵՐ ԵՐԵՍՓ. ԺՈՂՈՎԻ, ՋԱՒԱԿՈՂՄԵԱՆ ԹԵՐԹԵՐՈՒ ԽՄԲԱԳՐԱՏՈՒՆՆԵՐՈՒՆ, ՆԱԽԱԲԱՐՆԵՐՈՒՆ ԲՆԱԿԱՐԱՆՆԵՐՈՒՆ, ԶԻՆՒԵՐՈՒՆ ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԵԱՆ, ՁՕՐԱԳՈՒՆԴԵՐՈՒՆ ՏԵՂԱՓՈԽՈՒԹԵԱՆ ԵՒՆ· ՄԱՍԻՆ :

Ներքին նախարարը առջի օր մամուլին հաղորդեց հետեւեալ պաշտօնական դեկոյցը ·

— « Ձմարիտ դաւադրութիւն մըն է որ երեւան հանուեցաւ հանրապետական հաստատութեանց դէմ : Ազգ· Ապահովութեան եւ ոստիկանութեան վերահսկողութեան հետազօտութիւնները, որ կը չարունակուին չաբաթներէ ի վեր, մինչեւ հիմա յանդած են հետեւեալ արդիւնքներուն,— բռնուած են կարեւոր զինապահեստ մը, մեծ մասով արտասահմանէն եկած,— պղտացիր - հրացաններ, պատերազմական հրացաններ, փոքր պղտացիրներ, ատրճանակներ, ձեռնառումբեր, փամփուշտներ, պայթուցիկներ եւն· :

«Փառվանս փողոցին մէջ, թիւ 78, Բէս Իփոթէքէր Մաուիթիմ է Ֆլիվիան կեդրոնին մէջ, (որուն վարիչ-պատասխանատուն է Պ· Տըլօնքլ, ճարտարապետ - խորհրդարանի Փանօէ նախագործարանին) կատարուած խուզարկութեան ընթացքին մանաւանդ երեւան հանուեցաւ մարտական դաղտնի կազմակերպութիւն մը, որ ամբողջովին կազապարուած է բանակին կազմակերպութեանց վրայ: Ան ունի ընդհ· սպայակոյտ մը, առաջին, երկրորդ, երրորդ եւ չորրորդ տեղեկատու դիւաններ եւ առողջապահական կարգադասքը մը: Զինուորներուն բաժանուած՝ զօրաբաժիններու, կիսաբաժիններու, դունդերու, վաշտերու եւն· կ'ապացուցանէ թէ այդ կազմակերպութիւնը անվիճելի կերպով սահմանուած էր քաղաքական պատերազմի: Բռնուած թուղթերը կը հաստատեն թէ յանցաւորներուն նպատակն էր ազատօրէն ընդունուած ՀԱՆՐԱՊԵՏԱԿԱՆ ԿԱՐԳԱՒՈՐՄԱՆ ՏԵՂ ՀԱՍՏԱՏԵԼ ԴԻԿՏԱՏՈՐԱԿԱՆ ՎԱՐՉԱԶԵՒ ՄԸ, ՈՐ ԱՌԱՋԻՆ ՔԱՅԼԸ ՊԻՏԻ ԸԼԼԱՐ ԴԷՊԻ ՄԻԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ ՎԵՐԱՀԱՍՏԱՏՈՒՄԸ :

« Դաւադրութեան ծրագիրը մշակուած էր մանրակրկիտ ուշադրութեամբ: Խուզարկութեանց ընթացքին մանաւանդ երեւան հանուեցան նիւթեր որոնք սահմանուած էին կեղծ անձնագիրներ (ինքնութեան թուղթ) շինելու , ինչպէս եւ հրահանգներ՝ զէնքերու փոխադրութեան, տեղեկութիւններ՝ Սէնի, Սէն է Ուազի եւ Սէն է Մառնի ոստիկանական ուժերու մասին, հրամանատար սպաներուն անուններով, տեղեկատու տոմսեր՝ (ֆիչ) բազմաթիւ սպաներու եւ զունդերու սպառազինութեանց մասին, պարապ հրամանագիրներ եւ ուրիշ թուղթեր՝ որոնք զողցուած էին զինուորական գրասենեակներէն, ցանկեր՝ շատ մը չէնքերու որ մէկէ աւելի ելքեր ունին, Փարիզի կոյուղիներուն ճշդրիտ յատակագիծը այն արտօնեալ անցքերով որոնք դէպի երեսփ· ժողով կը տանին, յատակագիծեր՝ ձախակողմեան թերթերու խմբագրատուներու ներքին կարգադասարքի մասին, յատակագիծները այն յարկաբաժիններուն ուր կը բնակին բնակելարական երեսփոխանները, ընդօրինակութիւնը՝ կարգ մը նախարարներու տոհրագրութեանց, ցանկը՝ այն նախարարներուն, երեսփոխանական - րուն եւ ծերակուտականներուն որ պիտի ձերբակալուէին առաջին աղդանշանին վրայ, թղթածրար մը՝ որ միջոցներ կը նախատեսէր գրաւելու համար Փարիզի հանրակառքերու ընկերութեան կառքերը եւ կեդրոնները, ինչպէս եւ քաղաքին փոխադրական կառքերը որոնք յարձակողական զէնքերու պիտի վերածուէին, ծրագիր մը՝ գրաւելու համար Մօն Վալէրիէնի ամրոցին մէջ գտնուած զէնքերը եւն· եւն·: Այս պատրաստութիւնները ի դերեւ ելան չնորհիւ կառավարութեան արթնութեան որ կը վայելէ երկրին վստահութիւնը :

« Հանրապետական կարգուսարքը վախնալիք բան չունի դաւադիրներուն ձեռնարկներէն: Հետազօտութիւնները, որոնք դնահատելի արդիւնքներ տուած են, կը չարունակուին անընդհատ, պետութեան եւ հանրապետութեան հաստատիմ պաշտօնեաներուն կողմէ: Ցանցաւորներուն արարքները պիտի պատժուին խստօրէն: Ասոր համար պէտք չկայ բացառիկ օրէնքներ պահանջելու, հանրապետական օրէնքները կը բաւեն երկրին հանրապետական վարչաձեւին ապահովութեան համար: Կառավարութիւնը վստահ է ինքն իր վրայ եւ կրնայ խորտակել որ եւ է ոճրապարտ գործողութիւն հանրապետութեան դէմ: Այդ մասին ամէն ապահովութիւն կուտայ Ֆրանսայի ժողովրդապետութեան» :

Նոր խուզարկութիւններ եւ ձերբակալութիւններ

Ամբաստանեալ Պ· Լօժէն Տըլոնքլի տանը մէջ կատարուած խուզարկութեանց առթիւ, ոստիկանութիւնը երեւան հանած էր թէ այս ճարտարապետը յաճախ կ'երթայ Փոռվանս փողոց, գետային եւ ծովային ընկերութեան գրասենեակը: Այս յայտնութեան վրայ, առջի օր խուզարկութիւններ կատարուեցան այդ ընկերութեան գրասենեակին մէջ եւ բռնուած թուղթերը հաստատեցին թէ այնտեղ կը գտնուէր գաւադիրներուն սպայակոյտը: Բացի ներքին նախարարին յայտնած տեղեկութիւններէն, երեւան հանուեցաւ ցանկ մը որ կը ցուցնէ թէ Ֆրանսայի ո՛ր մասերուն մէջ կարելի է զէնքեր ճարել (զօրանոց, մթերանոց եւն·) : Ցանկին մէջ կ'երեւան նաեւ մեղսակիցներու անուններ: Այս յայտնութեանց վրայ, անմիջապէս հարցաքննուեցան նախկին սպայ մը՝ Պ· Լրմարէսքիէ, որ ընկերութեան անօրէնն է, Լօժէն Տըլոնքլի եղբայրը, հաշուակալը, քարտուղարուհին ւ Տիկին Տըլոնքլ: Կէս օրէն վերջը ձերբակալուեցան երեք հոգի: Ուրիշներ ալ ձերբակալուեցան տարբեր վայրերու մէջ :

Ամբաստանեալ պաշտօնաթերթը կը գրէ թէ մինչեւ հիմա ցուցակագրուած են 2500 փաստաթուղթեր, որոնց մէջ կը գտնուին զարմանազան յատակագիծ -

(Խուզարկութիւնը կարդալ Դ· էջ)

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՀԱՄՈՎ - ՀՈՏՈՎ

Ազգասէր բարեկամ մը ունիմ, ամէն անգամ որ հանդիպիմ, կամ ազգային կարեւոր լուր մը կը հարցնէ, եւ կամ կը հաղորդէ :

Աւելի շատ կուտայ քան կ'առնէ :

Առջի օր նորէն դիմացս ելաւ : Երբ գետնուղիէն հազիւ դուրս նետուած , կ'աւետարէի գիւղ հասնիլ, ինչ մը շունչ առնելու համար :

— Ի՞նչ կայ չկայ :

— Անհամութիւն,— դառնադրութիւն, վեղարաւոր կամ փիլոնաւոր, Չինումաչին, Սպանիա, թուղթը նորէն կը սղէ, տեղական թերթերը կը պատրաստուին 50, նոյնիսկ 60 սանթիմի բարձրացնել գինը ···

— Առոնիճ ձգէ հիմա, ես քեզի ուրիշ բան կը հարցնեմ, ազգայի՛ն, ազգայի՛ն :

— « Ա· Հայաստան » կը կարդաս ամէն օր, ալ ինչո՞ւ կը հարցնես :

— Եղբայր դուն հայերէնդ ալ մոռցեր ես, ազգային լուրը ի՞նչ կապ ունի Ա· Հայաստանի հետ :

— Գէշ, գէ՛շ է գաղութներու վիճակը, հայերէնը կ'արգիլեն, դպրոցները կը փակեն :

— Նորէն չհասկցար, ըսել կ'ուզեմ թէ որ եւ է լուր չունի՞ս սա ձեր ծաղրած բանկալէն, եւ կամ Բարեգործականէն :

— Բան մը չեմ գիտեր, չեմ ալ հետաքրքրուիր :

— Ի՞նչպէս թէ չէ՛ հետաքրքրուիր , տարիներով բար տեղացիք, երբեմն ալ ծայրայեղութեան գացիք, իսկ հիմա որ բաներ, բանի՛ր կը դառնան, չէ՛ հետաքրքրուիր կամ լուր չունի՛ :

— Ինչ որ կը գրէինք Բարեգործականի մասին, հիմա ռամկավար թերթերը իրենք ալ կը հաստատեն : Անոնք Բարեգործականի *տէմիրպաչ* բարեկամները ըլլալով , երբեմն աւելի բաներ ալ կ'ըսեն, բանի որ գիտեն :

— Ձիշդ ուզած տեղս եկար : Հիմա ըսէ նայիմ, դուն ի՞նչպէս կը բացատրես ռամկավար մամուլին այդ նոր բաղաքականութիւնը :

— Շատ բան չեմ գիտեր, բայց կարծեմ տեսակ մը «նէֆէ» է (տնտեսական նոր բաղաքականութիւն) :

— Մնացեալն ալ իմացիր, բայց ինձմէ գիտցած մի ըլլար, Ատենէ մը ի վեր դադրեցուցած էին ռամկավար թերթերուն «փոխանակ ընկալագիր»ին , որ կը կոչուի «փոխանակ ծանուցմանի » : Ասոր վրայ բաւական տաք եւ պաղ բաներ անցան : Այս տարի, պատգամաւորներէն ոմանք, Բարեգործականի Ամերիկայի շրջանակին պատուիրակը, որ ռամկավար մըն է, կ'առաջարկէ վերահաստատել նպաստը, բայց ժողովը կը մերժէ: Հետեւաբար եւ բնականաբար···

— Հին պատմութիւն է :

— Նորն ալ գիտեմ, աւելի համովհոտով, միայն թէ մտիկ ըրէ: Գ· Կիւլպէնկեանի կարեւոր նախագահութեան օրով, գեղչ մը կատարուած էր Բարեգործականի պաշտօնեաներու թոշակին վրայ, մէջը ըլլալով վարիչ - պատուիրակն ալ : Այս վերջինը պայմանաւորուած էր ամսական **100** անգլիականի: Երբ անգլիականը հին - կաւ (1931), սահմանեցին ամսական **10.000** ֆրանք: Գեղչ մը կատարուեցաւ, բայց նոր գումար մը կը վճարուէր իբրեւ հատուցում: Այս մանրամասնութիւնները կարեւոր չեն: Հիմա խնդիրը այն է որ գեղչը ջնջուած է, իսկ վարիչ - պատուիրակը կ'ուզէ նորէն անգլիականով գանձել, ըսելով որ ֆրանքը ինկած է :

— Ըսել կ'ուզես թէ պիտի ստանայ տարեկան **145.000 — 150.000** ֆրանք :

— «Շանճ»ի հաշիւնե՞րն ալ ես պիտի բնեմ: Դեռ աւելի համով պատմութիւն մը ունիմ· բայց այդ ալ ուրիշ անգամ· կառախումբը չի փախցներես :

— Երկու բառով ըսէ վերջացուր :

— Վարիչ - պատուիրակին պայմանագրութեան շրջանը, որ տասը տարի էր, վերջացած է, եւ հիմա խուլ պայքար մը կը մղուի, անոր նորոգման կամ բարեփոխման մասին: Այսօր այսքանով գոհացիր :

Դուք ալ գոհացէք, առայժմ :

ՎԱՀԷ

ԼՈՆՏՈՆ Կը ՀՐԱՒԻՐԱՒԻ ՖՐԱՆՍԱՅԻ ՎԱՐՉԱՊԵՏԸ ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ ԳԱՂԹԱՑԻՆ ՊԱՀԱՆՋՆԵՐՈՒՆ ԱՌԹԻՒ

Անգլիական կառավարութիւնը Լոնտոն հրաւիրեց Ֆրանսայի վարչապետը եւ արտաքին նախարարը, խորհրդակցելու համար արտաքին քաղաքականութեան մասին, իբրեւ հետեւանք Լորտ Հալիֆաքսի եւ Հիթլէրի տեսակցութեան: Իրազեկները կը հաւատան թէ Հիթլէր պիտի յանձնարարէ որ Անգլիա կամ ուրիշ որ եւ է պետութիւն միջամտեն գերմանական քաղաքականութեան՝ Աւստրիոյ եւ Կեդր· Եւրոպայի մէջ:

Անգլիոյ դահլիճը նիստ գումարեց երէկ, լսելու համար Լորտ Հալիֆաքսի զեկուցումը՝ Հիթլէրի հետ եղած խօսակցութեանց մասին: Կէսօրէն վերջը վարչապետը այս մասին տեղեկութիւններ հաղորդեց երեսփ· ժողովին , որ լեցուած էր խուռն բազմութեամբ: Լոնտոնի գերմանական դեսպանը Պերլին գնաց օդանաւով, ինչ որ մեծ ուշադրութիւն գրաւած է քաղաքական շրջանակներու մէջ:

Լորտ Հալիֆաքս թագաւորին ալ ներկայանալով, տեղեկութիւններ հաղորդեց Հիթլէրի հետ ունեցած խօսակցութեանց մասին: Դատելով անգլիական թերթերու հրատարակութիւններէն, որոշ յոռետեսութիւն կը տիրէ այդ խօսակցութեանց արդիւնքի մասին :

"Մահրագործութիւնը" կը շարունակուի

Գերմանական թերթերը կը գրեն թէ աչք ինկած է Տիկին Քոլոնթայ , Շուէյտի խորհրդային դեսպանը: Տիկինը ապաքինարան մը քաշուած է, եւ չուզեր Մոսկուա վերադառնալ :

Հեռագրի մը համաձայն, անձնասպան եղած է խորհրդային բարձր պաշտօնատար մը, Պոստիչեւ, անդամ կեդր· կոմիտէին: Պոստիչեւ եւ իր կինը ձերբակալուած էին երկու շաբաթ առաջ եւ տիկինը մահուան դատապարտուելով դնդակահարուած էր: Այս լուրը իմանալով, ամուսինը բանտին երրորդ յարկը կը խոյանայ եւ ինքզինքը վար կը նետէ: Մահը վայրկենական եղած է :

Նոյն աղբիւրին համաձայն, Ուկրայնայի նախագահը, Բոնդարչիկօ, որ անհետացած կը համարուէր, ձերբակալուած է իրրեւ անջատողական եւ գործակից « Պերլինի հակախորհրդային կեդրոնին»: Ամբաստանեալը ձերբակալուած է Քիէվի մէջ, Նոյեմբեր 7ին, երբ տունէն դուրս կ'ելլէր յեղափոխութեան 20ամեակի հանդիսութեանց մասնակցելու համար: 32 տարեկան է եւ հազիւ երկու ամիս կ'ընէ որ յաջորդած էր «անձնասպան» Լեւչենկոյի :

*** Երեւանի մէջ անձնասպան եղած է ժողովրդային տնտեսութեան հաշուառման վարչութեան պետ Վահան Յովսէփեան, «խճճուած լինելով իր հակախորհրդային նացիոնալիստական կապերում եւ երկիւղ կրելով մերկացումից» («Ա· Հայաստան» 3 հոկտեմբեր) :

ՓՈՔՐ-ԱՍԻՈՅ ԱՂԷՏԻՆ 15ԱՄԵԱԿԻՆ ԱՌԹԻՒ

Ա.

Փոքր Ասիոյ աղէտը իր տասնըհինգամեակը բոլորեց արդէն:

Դժուար եւ պատասխանատու գործ է, տասնըհինգ տարի վերջ, յիշողութեան ապաւինելով դրի առնել պատմական անցեալի մը դրուագները, մանաւանդ երբ անոնք կը շօշափեն քաղաքական խնդիրներ:

Մեր նպատակը չէ մխրճուիլ այդ կարգի հարցերու մէջ: Մեր հիմնական նիւթը պիտի ըլլայ պարզել հայ քաղաքապահ զօրամասերուն դերը Մարմարայի աւազանին չուրջ: Մնալով միշտ վերապահ մեր արտայայտութեանց մէջ:

Նախ քանի մը խօսք Փոքր Ասիոյ ինքնապաշտպանութեան Մարմնի ծագման մասին:

Հելլէն հրապարակագիր եւ Սելանիկի Մամուլի Դիւանին նախկին տնօրէն Պ. Ս. Փրօֆօնօթարիուս, Փոքր Ասիոյ աղէտին զաղտնիքներուն մերկացման նուիրուած իր զրքոյկին մէջ, կը խօսի 1920 Նոյեմբեր 1էն մինչեւ 1922 Օգոստոս 26, այսինքն Զմիւռնիոյ պարպումին չարաշուք թուականը, անցնող բոլոր դէպքերուն մասին եւ կը ճշդէ աղէտին պատասխանատուները՝ հիմնուելով պետական, դիւանագիտական եւ ռազմական տուեալներու վրայ: Այս առթիւ կը խօսի նաեւ Փոքր Ասիոյ ազգային չարժումին մասին եւ հետեւեալ կերպով կը բնորոշէ զայն.—

«Մաքարիոյ արշաւանքին արիւնոտ անյաջողութենէն վերջ— որ արքունի կողմէ, քաղաքական պատճառներով, յամառօրէն առաջ քշուած ձեռնարկ մըն էր— մեր բանակը ջլազանացնող անչարժութեան մը մատնուեցաւ՝ Էսկի-Շէհիր-Աֆիոն գիծը գրաւելով: Ազգային հարցին հանդէպ կառավարութեան բռնած ընթացքը, պինուորական տոորոգաս եւ գերադաս չարքերուն մէջ ընդվզում առաջ բերաւ: Բարձրաստիճան սպաներէ բաղկացած յանձնախումբը այն եզրակացութեան յանգեցաւ թէ բանակը թագաւորէն պէտք էր պահանջէր իշխանութիւնը յանձնել Պ. Սթեֆիատիսին, որուն վրայ կեդրոնացած էին բոլորին յոյսերը: Բայց մարզպանը մերժեց բանակին պաշտպանութեան ապաւինելով՝ առանձնել կառավարութեան ղեկը: Շատ մը կղերականներ, երեւելի անձնաւորութիւններ եւ բարձրաստիճան զօրականներ, 1921 Նոյեմբերէն մինչեւ Փոքր Ասիոյ պարպումը Պ. Սթեֆիատիսի այցելեալ, լալով, նոյնիսկ ծնրադրելով պատրաստ են որ ղեկավարէ ազգ. չարժումը, եւ խոստացած են կռուող մարդոյ բանակին օժանդակութիւնը, հակառակ պարագային զինչ չվլաստել հելլէնութեան յուսահատ աչխատանքը:

«Դեկտեմբերի սկիզբէն, Զմիւռնիոյ երեւելի անձերը Ճոնիականի ընդառնացող վտանգէն խուսափելու համար, սկսան խորհրդակցիլ բարձրաստիճան սպաներու եւ մարզպանութեան պաշտօնատարներուն հետ: Գաղտնի մարմին մը կազմուեցաւ այդ նպատակով, որ յետոյ կազմակերպեց Փոքր Ասիոյ պաշտպանութիւնը: Մշակուեցան ինքնապաշտպանութեան ծրագիրներ եւ ընդունուեցաւ Կ. Պոլսոյ Ազգ. Ինքնապաշտպանութեան Մարմնի պատրաստածը:

«Այս ծրագրին համաձայն, բացի քրիստոնեաներէ, Հրեաներու, Չէր - քէզներու, Քիւրտերու եւ Թուրքերու մասնակցութեամբ պիտի կազմուէր դաշնակցութիւն մը, որ պիտի չարուներկէր փոքրասիական գլայքերը: Սպարապետ Զօր. Փափուլաս խան - դաւոտ ընդունելութիւն մը ըրաւ այդ ծրագրին, սակայն Պ. Սթեֆրիատիս, ընդհակառակն, ի նպաստ Փոքր Ասիոյ պարպումին արտայայտուեցաւ»:

Հոս զանց կ'ընենք կարգ մը հետաքրքրական մանրամասնութիւններ, պետութեան եւ արքունիքին այս ծրագրին հանդէպ որդեգրած «բացասական վերաբերում»ին մասին, որուն համաձայն «պալատին կողմէ գնստահելի սպաներ եւ գործակալներ ղրկուած են Փոքր Ասիա՝ համոզելու բանակը որպէսզի չյարի չարժումին»:

«Վստահելի տեղեկութեանց համաձայն, կ'ըսէ Պ. Սթեֆանոս Փրօֆօնօթարիուս, Փոքր Ասիոյ աղէտին զաղտնիքներուն մերկացման նուիրուած իր զրքոյկին մէջ, կը խօսի 1920 Նոյեմբեր 1էն մինչեւ 1922 Օգոստոս 26, այսինքն Զմիւռնիոյ պարպումին չարաչուք թուականը, անցնող բոլոր դէպքերուն մասին եւ կը ճշդէ աղէտին պատասխանատուները՝ հիմնուելով պետական, դիւանագիտական եւ ռազմական տուեալներու վրայ: Այս առթիւ կը խօսի նաեւ Փոքր Ասիոյ ազգային չարժումին մասին եւ հետեւեալ կերպով կը բնորոշէ զայն.—

«Մաքարիոյ արշաւանքին արիւնոտ անյաջողութենէն վերջ— որ արքունի կողմէ, քաղաքական պատճառներով, յամառօրէն առաջ քշուած ձեռնարկ մըն էր— մեր բանակը ջլազանացնող անչարժութեան մը մատնուեցաւ՝ Էսկի-Շէհիր-Աֆիոն գիծը գրաւելով: Ազգային հարցին հանդէպ կառավարութեան բռնած ընթացքը, պինուորական տոորոգաս եւ գերադաս չարքերուն մէջ ընդվզում առաջ բերաւ: Բարձրաստիճան սպաներէ բաղկացած յանձնախումբը այն եզրակացութեան յանգեցաւ թէ բանակը թագաւորէն պէտք էր պահանջէր իշխանութիւնը յանձնել Պ. Սթեֆրիատիսին, որուն վրայ կեդրոնացած էին բոլորին յոյսերը: Բայց մարզպանը մերժեց բանակին պաշտպանութեան ապաւինելով՝ առանձնել կառավարութեան ղեկը: Շատ մը կղերականներ, երեւելի անձնաւորութիւններ եւ բարձրաստիճան զօրականներ, 1921 Նոյեմբերէն մինչեւ Փոքր Ասիոյ պարպումը Պ. Սթեֆրիատիսի այցելեալ, լալով, նոյնիսկ ծնրադրելով պատրաստ են որ ղեկավարէ ազգ. չարժումը, եւ խոստացած են կռուող մարդոյ բանակին օժանդակութիւնը, հակառակ պարագային զինչ չվլաստել հելլէնութեան յուսահատ աչխատանքը:

«Դեկտեմբերի սկիզբէն, Զմիւռնիոյ երեւելի անձերը Ճոնիականի ընդառնացող վտանգէն խուսափելու համար, սկսան խորհրդակցիլ բարձրաստիճան սպաներու եւ մարզպանութեան պաշտօնատարներուն հետ: Գաղտնի մարմին մը կազմուեցաւ այդ նպատակով, որ յետոյ կազմակերպեց Փոքր Ասիոյ պաշտպանութիւնը: Մշակուեցան ինքնապաշտպանութեան ծրագիրներ եւ ընդունուեցաւ Կ. Պոլսոյ Ազգ. Ինքնապաշտպանութեան Մարմնի պատրաստածը:

Անհատականութիւն

Արագիծ

Այնպիսի ժամանակի մը մէջ, ուր արտաքոյ վարդապետութիւններ կը ճգնին վերիվայր չրջել անհատական նուիրեան իրաւունքը, պէ՛տք է, ան - հրաժե՛շտ է ուչադիր ընել մարդը, թէ ի՞նչ կը կորսնցնէ, եթէ անհատականութիւնը ջնջուի, եւ թէ ի՞նչ կը շահի, եթէ անեղծ պահէ զայն, ի հեճուկս ընդզգեցուցիչ համայնական յաւակնութիւններու:

Անհատ, մասնաւոր իմաստով ան էութիւն մըն է, որ երբեք ուրիչ էութեան մը մէջ գոյութիւն չունի, այլ իրեն մէջ միայն, որ ուրիչէ մը դուրս չի ներգործեր, այլ ինքն իրմէ մի - այն: Այս կերպով անհատը անճնաւորութիւնն է իսկական, նոյնիսկ ան - ձուկ իմաստով, կախակայուած ինք իրմէ լոկ: Մտաւոր ու հոգեկան ինքնափոխութիւն մը, ներանձնութիւն մը եւ, եթէ կրնանք ըսել, ինքնակացութիւն մը — ահա ասոնցմով կը կազմուի անձնաւորութիւնը, անձնականութիւնը: Ուր որ անհատականութեան դէմ ճընշում մը կը գործադրուի, անիկա առաւելապէս կը զգան անոնք, որոնք բացառիկ պէտք ունին անոր, իրենց իսկ էութենէն կամ ներքին բարեխառնութենէն ազդուած: Կան միշտ զարգացած, բարձրագոյն ատիճանով ինքնամշակուած եւ անճնական նուիրեամբ թաթաւուն մարդիկ, որոնց գործերը չեն կարօտիր մինչեւ իսկ ուրիչներու դնահատումին. իրենց սեփական արդարացումը այդ գործերուն մէջ իսկ է: Անհատականութեան կը պատչաճի՝ ինք իրեն մէջ սեփական աչխարհ մը ըլլալ եւ ունենալ մարդեր՝ որոնց մէջ իրեն միայն կը պատկանի գերագոյն տիրապետութիւնը: Պնդիր է թէ այդ անկախ լինելութեան եւ ինքնակացութեան մարդը պէ՞տք է արդեօք ընդարձակել կամ նեղցնել մարդկային ընկերութեան մէջ: Ահիկա մշակութային հարց մըն է: Մշակոյթի մեծ հեղինակներուն մտածումը եւ պնդումը ա՛յն եղած է, թէ մարդուն ազատութեան համար անխուսափելի է անհատականութիւնը: Ահա, ուրեմն, տըրուած եղաւ պատմութեան պատասխանը այդ հարցին: Մարդկային ազատական կամ ազիկամի ընդունակութիւնը նոյնքան անհրաժեչտ հիմն է, քանկարժէք միակ վէմը անհատականութեան: Անհատին ազատութիւնը ո՛րքան աւելի ըլլայ, ա՛յնքան աւելի մարդուն գլխուն չուրջ կը չողայ արժանիքի պսակը: Զանազան կապերով եւ այլատիրութեամբ մարդոց վրայ տիրապետել ուզելը՝ միչտ նըչան մը եղած է թէ մարդիկ չեն կըրցած ըմբռնել ստեղծագործող ծրագիրներ, նաեւ թէ անընդունակ եղած են մարդիկը վարելու անհատականութեան: Մարդկային տկարութեան եւրեւոյթներէն մին ա՛յն է, որ, ոմանք չեն ուզած կամ չեն կրցած պէտք ունենալ իրենց ազատ անհատականութեան, եւ ուրիչներ ալ չեն կրցած պահպանել այդ բնական մեծ աւանդը:

Անհատական իրաւունքին բռնաբռումը անո՛նք միայն կը զգան ցաւով եւ բարկութեամբ, որոնց մէջ տակաւին պահուած է մարդկային բնութեան գերագոյն ծագումի ըղձումը: Այդ բնութիւնը ուրացող եւ անասնականին մօտեցող մարդիկ միայն կըրնան համակերպիլ ստիպումի, կաղապարի, ոչխարամտութեան դրութեան: Անոնք այս կերպով ցոյց կուտան, թէ չեն կրնար իրենք առաջնորդել զիրենք, այլ պէտք ունին չըղթայի մը կապուելու: Մարդկային այս սահմանափակումը իրաւ է թէ չի կրնար ըմբռնել անհատական ազատութիւններուն անսահմանաւորութիւնը: Ստոյգ է որ տիրապետել ուզող մարդիկ պարտաւոր են, ըստ պարագաներու, նեղցնել իրենց հայեացքը եւ առաջնորդող կարողութիւնը, բայց ասիկա բնաւ պատճառ մը չէ որ մարդիկ իրենց անհատական գործերը ուրիչներուն տիրապետութեան թարկեն:

Ամէն ժամանակ, պատմութեան մէջ, եղած են աւելի կամ նուազ սեղմումի դրութիւններ, որպէսզի մարդիկ պարտաւորութիւնմի հաղորդ հասկացողութիւն մը, միաձեւուած կարք մը ունենալ, այսինքն չափաւորուի անհատին սահմանը եւ անհատը ըստիպուի համակերպիլ տիրողին կամ տիրողներուն իրաւունքին: Ուրիչ բացատրութեամբ— ուղեր են պարտադրել մարդիկը որ իրենց ինքնակացութիւնը ընդհանրացնեն, ընկերակացութեան եւ ճնշումի դան: Միւսոյն հասկացողութիւններ կրնան եւ պէտք է զտնուին, մինչեւ իսկ տեսակ մը պարտաւորութիւնայդ բանին համար, բայց պայմանաւ որ ազատ ձգուի բըլորովին ինչ որ իրենն է իւրաքանչիւրին: Իրաւունքի այս սկզբունքը— «իւրաքանչիւրին՝ իրենը»— անհատականութեան մարդն է, երկրպատման է, ուր իւրաքանչիւրը իր սեփական տէրն է: Եթէ լաւ դիտող ըլլաս, կը տեսնես արդէն որ միտքի ճչմարիտ ուղղութիւնըմիչտանհատական զօրաւոր դնացք մը ունի: Քրիստոնէական— եւրոպական աչխարհահայեացքը ի չարդանս անհատին իրաւունքին, ընկեց զերութիւնը եւ ներածեց հանդուրժող ոգին, աղիկամի ընթացքը անհատին, ինչպէս ցայսօր ուղղութիւնն է մեծահոգի Քրիստոնեաներուն եւ Եւրոպացիներուն:

×

Կաղապարուած ձեւակերպութենէ ձերբազատումը անհատին բարձրացումն է: Ընդհայուած կապերէ կախակայութեան ընջումը, նաեւ խղճահարական փոքրոգութիւններէ ազատագրութիւնը միչտ նչան է անհատական ազատութեան բարձր զգացումի: Ամէն ժամանակ գտնուած են մեծ միտքեր, որոնք իրենք իրենց մէջ ունեցած են սեփական աչխարհ մը, չհանդուրժելով մարդկային համակերպութեան պարտաւորիչ ձեւերուն: Ընդհակառակն հոսերու տրամադրութեամբ մարդիկ պէտք ունեցած են խմբուելու զնդուածի մը մէջ, մէկտեղ վազելու, մէկտեղ քալելու, մէկտեղ քշուելու, նորոյթի եւ միջավայրի կախակայութեամբ: Անճնաւորութեանդրոշմով մարդիկ, որոնք իրենց ըլլալովը, իրենց խորհելովը, իրենց ուզելովը եւ ընելովը միայն կրնան գործել, կ'արհամարհեն գետնաքարշ ընդհանրացումի համակերպումը պարը: Հոդիի այս դիրքը լիովին կը տեսնենք կէօթէի մէջ: Այո՛, ժամանակի ընթացքին եղած են մարդիկ, որոնք ուզած են թափանցել կարելի ուժգնութեամբ ընդհանրական դիտակցութեան մէջ, առանց վրայ տալու անհատականութիւնը:

Անհատականութիւնը ներանձնութիւնն է, ստացումն է աչխարհի մը, որ բնաւ պէտք չի զգացներ խուսափելու դուրսի աչխարհ մը: Հանրութեան մէջ ըլլալ՝ առանց զգալու զայն, կապուած ըլլալ առանց եսին ազատութիւնը սահմանափակելու, դէպի դուրս երթալ՝ առանց ներաչխարհը կորսնցնելու—ահա իմացական գործնականացումը անհատ մը ըլլալու իրաւունքին:

Հարկ չկայ որ անհատը անջատուի հանրութենէն, այլ հանրութեան մէջ պէտք է թափանցէ անհատը, հանրութիւնը պէտք է տոգորուի անով: Եթէ անհատը ընջուի, ընկերութիւնը նըւազնի մը պէս յախտիթերս կը խաղայ: Մարդը չունի երկու տարբեր ուղղութիւն կամ կողմ: Ամէն բան անոր մէջ միակ է, անհատականն ու ընկերայինը: Եթէ գործերը ուղիղ ընթանան, ամէն ինչ իր նպատակին կը ծառայէ: Մարդ իրականին մէջ իր բարձունքին կը հասնի ինք իրմով, ոչ բնաւ զանգուածային ձեւով, այլ իբրեւ անհատ: Մարդկային ոգին երբեք զանգուածային երեւոյթ չէ, անհատական ոգի կամ հանճար կայ միայն:

Իմաստասէրները արդէն վաղուց ճանչցած են անհատին իրաւականութեան իմաստը: Եւ դիտելի է որ անոնք անհատական ազատութեան գաղափարը հիմ ընդունած են իրաւունքի գաղափարին: Զկայ ընկերային բան մը, որ նախապէս անհատական չըլլայ, որովհետեւ ընկերութիւնը չէ՞, անհատներէ կը բաղկանայ: Հանրականը կամ հասարակացը անհատին օգուտին համար է, անհատը բարձրացնելու համար է: Ինչի՞ կը ծառայէ դպրոցը, հանրային հաստատութիւնները ըսուածները ինչի՞ կը ծառայեն:

Եթէ մարդիկ բոլոր իրենց ջանքը դէպի լաւագոյնը ուղղեն, երբեք զիրար չեն խանգարեր— ոչ անհատը հանրութիւնը, ոչ ալ հանրութիւնը անհատը: Դժբախտաբար մարդկութիւնը հակամէտ է փոխադարձ արգելքներով դրութիւններ իրարու դէմ հանել կամ միասին մշակել: Բայց մեր սեռին նպատակն է մարդ հասցնել ոչ թէ զանգուած, այլինքն մարդ ըլլալ, ոչ թէ զանգուած: Եւ մարդիկ անհատներ են:

Թրգմ. Գեղմ.Է ԵՏԱՆ

ԹՐՔԱԿԱՆ ՀԷՔԵԱԹ

Ո՞Վ ԱՒՐԵՑ ՄԹՆՈԼՈՐՏԸ

ԽՄԲ.— Այս գրութիւնը նոյնու - թեամբ կ'արտատպենք Պոլսոյ «Ձիւնուրիէթ»էն: Գրողն է իր աշխատակիցը, Գանտէմիր, որ վերջերս պըտոյտ մը կատարած էր Սուրիոյ մէջ: Նիւթը երկրորդ խորագիր մըն ալ ունի,— «Հաթայի Հայերուն կեանքն ու մտածումները»—

Դամասկոսէն Հաթայ ճամբու ընթացքին եւ Հոմսի մէջ երկար կանգառի: Գաղինօ մը նստած առենս, փովըրիկներով ընտանիք մը որ Թուրքերէն կը խօսէր: Պանդխտութեան մէջ, անսպասելի տեղ մը, որքան հաճելի նոյնքան հետաքրքրական կը դառնայ Թուրքերէն խօսիլը մարդոց որոնց Թուրք չըլլալը իրենց վիճակէն յայտնի է:

Պահ մը այրերէն մէկը իր պայուսակէն գիրք մը հանեց եւ սկսաւ կարդալ: Նկատեցի որ մեր Թուրհան Թանի (Ը. Ի.— «Ձիւնուրիէթ »ի աչխատակից) «Ազգտան Ազգնա» գիրքն էր:

7—8 տարեկան փոքրիկը մօրը քովէն ցատկեց, քիչ հեռուն գտնուած հնդկահաւին դիմացը անցաւ եւ ճիչդ Իսթամպուլցի փոքրիկի մը նման.

— «Գապարամաղըն քէլ Ֆաթմա» ... ըսաւ:

Հայրը որ իմ քմծիծաղս նչմարած էր, հետս խօսելու պահանջը զգաց եւ Ֆրանսերէն.

— Կ'երեւի զբօսաչրջիկ էք, հարցուց:

Թուրքերէն պատասխանեցի անոր.

— Այո՛, անոր նման բան մը...

Անմիջապէս տեղէն ելաւ, քովս եկաւ:

ԲԱՆԱՍՏԵՂԾԱԿԱՆ ՀԱՆԵԼՈՒԱԾՆԵՐ

Ի՞ՆՉՊԷՍ ԿԸ ԿԵՐԱԿՐԵՆ ԱՄԲՈՒՆԸ

9.

Հարուստների զօրքի մի մասն՝ փողով վարձկան,
Մի մասը՝ նուրբ, փափուկ ապրած, նազուկ, անբան,
Հարուստների զօրքի մի մասն՝ վախկոտ, ջանպահ,
Մի մասն՝ մարդիկ, անծանօթ ու օտարական:
Էն, որ փողով էր հկել, իրա գլուխն էր պահում,
Էն, որ փափուկ էր պահուել, իրա գլուխն էր ծածկում,
Էն, որ վախկոտ ջանպահ էր, վախենում էր ու ծլկում.
Փախչում էին լեղաճաք զօրքի շարքերը անծէր
Միայն օտար ու անհոգ մարդիկն էին մնացել ...

10.

Էն, որ Լէհին ֆաջի մարդիկն էին, մէկ սիրտ էին, մէկ հոգի,
Իրենց տիրած դիրքը երբեմ չէին տալիս ոչ ոքի.
Բոլորն էլ զուրկ, դժբախտ, անտուն ադէատներ,
Բոլորն էլ զուրկ, անեզ, անարտ ռանչպարներ,
Բոլորն էլ զուրկ, անգործ, ադէատ բանւորներ,
Աշխարհի խեղճ, սիրտը վառած մարդիկ էին բոլորն էլ:

11.

Զօրքն ու ժողովուրդը զարկին զարկաւ իրար հետ,
Ծեծին ծեծկաւ իրար հետ:—
— Է՛յ, վրէժի ժա՛մն է,— կանչեց Լէհինը զօրապետ,
Զարկէ՛ք, ձեր թշնամուն փուչ արէք,
Զարկէ՛ք, որ միշտ ազատ շունչ առնէք:
— Է՛յ, — ձայն տւեց ցար - սուլթանը իր զօրքերին ,—
Զարկէ՛ք էդ մերկ, չփլախ-չփլուխ նախիրներին,
Ով շատ ջարդի, նրան կտամ խաչ ու մեդալ,
Գաղցածների էդ խուժանը կ'ուզի խլել
Թուրս ու թագս, տէրութիւնս սուրբ ու արդար:
Զարկին՝ զարկաւ առաւօտից մինչ իրիկուն.
Զօրքերի մէջ ինչքան կային ռանչպար մարդիկ,
Զօրքերի մէջ ինչքան կային բանւոր մարդիկ,
Ասին՝ ինչո՞ւ զարկենք մենք մեր փաղիր եղբայրներին,
Բոլորն փախան ու միացան մեծ Լէնինին:

12.

Զարկին, ծեծկաւ առաւօտից մինչ իրիկուն,
Փոշուց - ծխից մթնեց արեւը երկնքում:
Նրանք ունեն ռումբ, սուր ու թուր, թօփ - թնդանօթ,
Սրանք՝ փշտով, զարաբինա, լոմ ու աղռնակ,
Նրանք ունեն մոսին, մարտին, գնդակ, վառօդ,
Սրանք՝ եղան, բահ, անթարոց ու դազանակ
Նրանք ունեն տանկ, գնդացիր ու սաւառնակ
Սրանք՝ ճիպոտ, մուրճ, գերանդի, փոցխ ու դանակ ...
— Է՛յ, — ձայն տւեց Լէնինն հսկան,
Հեծաւ իր ձին, սուրաց առաջ ...
Մինչ ե՞րբ,— ասաց, — մեր արիւնը պիտի ծծէք,
Մինչ ե՞րբ,— ասաց,— էս աշխարհը պիտի զաւթէք,
Մինչ ե՞րբ,— ասաց,— մեր իրաւունքը տի խլէք,
Մինչ ե՞րբ,— ասաց ,— աշխարհը տի տիրապետէք ...
Ասաց, էշեց առաջ՝ կարմիր դրօշը վեր բռնած,
Նրա հետից բանւոր գնաց հազար - հազար.
Նրա հետից մշակ գնաց հազար - հազար.
Նրա հետից ռանչպար գնաց հազար - հազար.
Նրա հետից անտուն խաղցած հազար - հազար.
Նրա հետից անգործ, գերի հազար - հազար.
Նրա հետից անհող, անջուր հազար - հազար:
Բոնեցին ողջ աշխարհ, սար - ձոր, ամէն կողմից,
Բոնեցին կիրճ, խար ու կապան, ամէն կողմից.
Բոնեցին լիճ, չայիր - չիման, ամէն կողմից.
Բոնեցին արտ, արօտ, դաշտեր, ամէն կողմից.
Բոնեցին ծով, գետեր - աղբիւր, ամէն կողմից.
Բոնեցին ժայռ, անտառ, թփուտ, ամէն կողմից ...
Զարկին, զարկաւ, դուման եղաւ աշխարհ բոնեց,
Զարկին, զարկաւ, լէշը շերտ - շերտ գետին փուեց:
Ընկածների արիւնն եղաւ կապեց մի գետ,
Էդ արնագետ գլորում էր ժայռեր, խարեր,
Ամէն մի խար, ամէն մի ժայռ՝ մի հսկայ լեռ:
Զարկին, զարկաւ, տէրութիւնները մէկ կողմից,
Զարկին, զարկաւ ժողովուրդը միւս կողմից:
Նրանք ունեն ռումբ, թնդանօթ, վառօդ, գնդակ,
Սրանք՝ փշտով, փայտ, խաչերկաթ, զարաբինա,
Նրանք ունեն մոսին, մարտին, սուին, նիզակ,
Սրանք՝ շամփուր, մանգաղ, եղան, գերանդի, բահ,
Նրանք ունեն տանկ, գնդացիր ու սաւառնակ,
Սրանք՝ ճիպոտ, խար, հողահոշտ, կացին, ուրագ ...

(Շար.)

ԼՈՒՍԱԿԱՊԵՐ

(ՎԵՊ ԱՌԱՋԻՆ ԴԱՒԹԻՆԵՐԷՆ)

»»» • ‹‹‹

— Ի՛նչ կ՚ընես, ըսի ինքզինքիս, բայց ձայնս չլսուեցաւ։ Ինչո՞ւ պիտի ձերբակալուիմ, երբ ես անմեղ եմ։ Ես ոչ մէկ հետք պիտի ձգեմ ոճրագործութեանս վրայ։ Ոչ ոք կրնայ ինծի մեղադրել։ Ոչ ոք կրնայ ինծի մատնել զիս։ Ոչ ոք կրնայ ինծի հակառակ վկայել։ Ես ալ կրնամ ուրանալ ամէն բան։ Ես ալ կրնամ ըսել թէ ես հոն չէի, թէ ես այդ գիշեր տունս էի, թէ ես ոչ մէկ կապ ունիմ այդ սպանութեան հետ։ Ես ալ կրնամ ըսել թէ չեմ ճանչնար զոհը, թէ ես երբեք չեմ տեսած զայն, թէ ես երբեք չեմ լսած անոր անունը։ Ես ալ կրնամ ըսել թէ ես ոչ մէկ գործ ունիմ անոր հետ։ Ես ալ կրնամ ըսել թէ ես ոչ մէկ գործ ունիմ ոստիկանութեան հետ։ Ես ալ կրնամ ըսել թէ ես ոչ մէկ գործ ունիմ դատարանի հետ։ Ես ալ կրնամ ըսել թէ ես ոչ մէկ գործ ունիմ դատաւորի հետ։ Ես ալ կրնամ ըսել թէ ես ոչ մէկ գործ ունիմ ոչ ոքի հետ։ Ես ալ կրնամ ըսել թէ ես ոչ մէկ գործ ունիմ ոչ մէկ բան

ներ՝ Աչխատանքի Դաշնակցութեան, Լէօն Պլումի բնակարանին եւն. մասին:

Առջի օր, իրիկուան դէմ ռումբեր դնուեցան Փալէ Ռուայեալ, զրան մը առջեւ:

Թուրգուլի մէջ կատարուած քննութեանց շնորհիւ հաստատուեցաւ թէ զաղտնի կոմիտէն 2000 անդամներ ունէր այդ քաղաքին մէջ: Նմանապէս մէջ ալ կասկածելի հետքեր գտնուած ըլլալով, քանի մը հոգի եւս հարցաքննութեան ենթարկուեցան:

Լուվանսիէնի մէջ, խուզարկութիւնները շարունակուելով, հաստատուեցաւ թէ դղեակ մը ամբողջ վերածուած էր: Առաջին առթիւ զէնք չգտնուեցաւ, բայց քննութիւնները յառաջ տանելով, ոստիկանները գտան գաղտնի հետաձայնի բազմաթիւ կայաններ, ինչպէս եւ օգտակար գործիքներ եւն.: Վէրսայլի մէջ, գործարանատիրոջ մը բնակարանին մէջ խուզարկութիւններ կատարուելով, զէնքեր եւ կասկածելի առարկաներ գտնուեցան: Տիէպի մէջ քննութիւնները յառաջ կը տարուին, հաստատուած ըլլալով թէ այդ քաղաքը կարեւոր կեդրոն մը կը կազմէր զաւադիրներուն համար: Լիլի մէջ ձերբակալուեցաւ խոզարած մը որ զէնքեր կը փոխադրէր: Ամբաստանեալը մերժեց յայտնել թէ ո՛երկէ կուզային այդ զէնքերը:

Արմատական օրկանը, «Իւմանիթէ» եւ միւս ձախակողմեան թերթերը կը հարցնեն թէ ժամանակը եկած չէ՞ ձերբակալելու զաւադրութեան բուն ղեկավարները:

Ազգահովութեան Տեսչութիւնը կը շարունակէ խոտօրէն զաղտնի պահել շատ մը յայտնութիւններ:

ՉԱՆԱՉԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՅՈՇՆ ՉՕՐԱՎԱՐ ՄԸ ՅԱՐՈՒԹԻԻՆ ԱՌԱՒ երբ յուզարկաւորութեան թափօրը կ'անցնէր Աֆէնթի փողոցներէն: Հետագիրը կ'ըսէ թէ զազաղին կափարիչը բացուեցաւ եւ յանկարծ դուրս նետուեցաւ մեռելը: Ցետոյ կ'աւելցնէ թէ կատղելով ամբոխին տեսքէն, զազաղին մէջ դրուած սուրը քաշեց եւ յարձակեցաւ թափորին վրայ:

ՊԱՂԵՍՏԻՆի մէջ, քարայրի մը խորը ձերբակալուեցաւ չէյխ Ֆարհատ Սաատի, իր երեք ընկերներուն հետ: Շէյխը, որ կը փնտռուէր 1936ի խռովութիւններէն ի վեր, վտանգաւոր դաւադիր մըն է եւ երկու անգամ վիրաւորուած էր անցեալ տարի: Ուրիշ կարեւոր ձերբակալութիւններ ալ կատարուեցան:

ՁԱՓՈՆՑիՆԵՐԸ միշտ յառաջ խաղալով, հասած են Շանկայի եւ Նանքինի կէս ճամբուն վրայ: Զինացիները քաջաբար կը կռուին: Բազմաթիւ խորհրդային օդանաւեր երեւցան Զինաստանի մայրաքաղաքին վրայ:

ԻՏԱԼիՈՑ արտաքին նախարարին դէմ Թուրքիա ճամբորդութիւնը նորէն յետաձգուեցաւ: Ամիսներէ ի վեր կը գրուի այս մասին:

ԹԷՅԱՍԵՂԱՆ-ԳՐԱԿԱՆ ԵՐԵԿՈՅ

ՄԱՐԷՍՑԼԻ ՄՇԱԿՈՒՅԹԱՅԻՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ

Ա.յսօր, Հինգշաբթի երեկոյ ժամը 9ին «Շահրիկեան» սրահին մէջ՝

5, Ռիւ տը լ'Էքլիփս

ի պատիւ Գ. ՇԱՒԱՐՇ ՆԱՐԴՈՒՆիի

կը նախագահէ Տ. Գ. Ս. Արք. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ

Պիտի դասախօսէ Գ. Շ. ՆԱՐԴՈՒՆԻՆ

Գեղարուեստական խնամեալ բաժին

Մուտք եւ թէյասեղանի համակցութիւն 3 ֆրանք

ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԵՑ�էՔ

Հ. Բ. Ը. Միութեան Մարսէյլի Մասնաճիւղի

ԵՐԵԿՈՅԹ-ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԻՆ

Որուն բացառիկ փայլով անցնելուն ոչինչ չէ խնայուած:

Գեղարուեստական բաժինին կը մասնակցին Մարսէյլի հայ կարողագոյն արուեստագէտները:

Կը նաւադէ Մաթիէօի Նուչակաւոր «Ուօնտը-ժազ»ը:

Տեղի կ'ունենայ քաղաքին ամէնէն շքեղ սրահներէն մէկուն մէջ, ՍԱՆՈՆ ՔԱԼԱՍԻՕ, Դեկտ 11ին, Շաբաթ գիշեր ժամը 10էն մինչեւ առաւօտեան ժամը 5:

ՄՈՒՏՔ 10 ՖՐԱՆՔ,— կանխօրօք ապահովել տոմսերը Մասնաճիւղիս գանձապետ Պ. Մ. ՋՐԲԱՇԵԱՆէ, 27 Rue d'Aubagne:

Կ'ՈՒԶՈՒԻ 15—18տարեկան հայ աղջիկ մը որ գիտնայ ֆրանսերէն (խօսիլ, գրել եւ կարդալ) եւ հաշիւ, աշխատելու համար marchand couleurի մէջ: Դիմել Maison Daron, Պ. Թաթուլեանի, 32, Rue Menilmontant, Փարիզ (20):

Կ'ՈՒԶՈՒԻ հայ օրիորդ մը գործերու նորոգութեան համար: Սկիզբը շաբաթական 60 ֆր. Հետաձայնել Աչճեանի, Elysées 38—25:

Կ'ՈՒԶՈՒԻ հայ կին մը կամ օրիորդ մը տնական աշխատանքներու համար: Մանրամասնութեանց համար հետաձայնել Աչճեանի Elysées 38—25:

ԼիՈՆի Աղքատախնամի ընդհ. անդամական ժողովը տեղի ունեցաւ 7 Նոյ. կիրակի կէսօրէ վերջ: Ներկայ էին 22անդամուհիներ: 1937 Ցունուար 1էն մինչեւ 7 Նոյ. 1937 Մուտք եղած է 4672ֆր. 70 սնթ.: Ելք՝ 4122 ֆր. 70 սանթիմ: Մնացուկը պատրաստ՝ 450 ֆրանք: Նոր վարչութեան անդամ ընտրուեցան Օր. Նազելի Եօլճեան (Առենապետ), Տիկին Ազատ Մակաղեան (փոխ առենապետ), Տիկին Զապէլ Քիլէրճեան (Առենադպիր), Տիկին Աննա Պետրոսեան (Գանձապահ), Տիկին Թագուհի Զէթունեան (Որբհրզական):

ԽԵՆԹԸ

ԱՐԿԱԾՆԵՐ ՎԵՐՋԻՆ ՌՈՒԽ-ԹՈՒՐՔԱԿԱՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄԻՑ ՀԱՅԱՍՏԱՆՈՒՄ

»»»» • ««««

— Վառվառէ, դուս պիտի լինես առաջին օրինակը, ասաց նրան էֆէնտին,— ղէ, մօտեցիր, զաւակս:

Վառվառէն ամօթխածութիւնից բոլորովին չփոթեցաւ և անշարժմնաց իր տեղում: Նա աւելի բարեաւ էր համարում, որ զէտինը պատուէ եւ իրան կուլ տայ, քան թէ գլուխը մի օտար մարդու դրկում ղնէ: Բայց ամէն կողմից նրան բռթեցին, քաշքշեցին ասելով, «աղջի, դնա, մի ամաչէիր, քեզ բան կը տայ»— եւ վերջապէս նրան տարան էֆէնտու մօտ եւ նա սախտեցաւ իր գեղեցիկ գլուխը դնել էֆէնտու ծնկների վրայ: Էֆէնտին փայփայեց Վառվառէի սիրուն գիսակները եւ դրեց նրա ափի մէջ երկու ոսկի:

Մինչ էֆէնտին այսպիսի քէֆէ-բոյ էր զբաղուած, ներս մտաւ նրա զափթիաներից մէկը, մօտեցաւ, եւ ականջին ասաց. «այն մարդին, որի համար պատուիրած էիք, գնանք»: — «Բռնեցէք, եւ ամենայն զգուշութեամբ պահեցէք, մինչեւ ես առաւօտեան կարդադրութիւն կ'անեմ», հրամայեց էֆէնտին անլսելի ձայնով:

Զափթիան հեռացաւ:

Ի՞նչ մարդու համար էր այդ կարգադրութիւնը, — ոչ ոք չը հասկացաւ:

Արդէն գիշերից բաւականին անցել էր: Արհեստաւորը պետրոսի խրճիթը փոքր ու փոքր դառարկուեցաւ: Եւ բաժիչները հեռացան: Դրացի օճախն արբեցութիւնից բոլորովին անզգայ իր տունը տարան: Բազմութիւնը ցըրուեցաւ:

Արհեստաւորի խրճիթի մէջ մնաց միայն պատուելի հիւրը զըղիրի հետ, որը այնքան խմել էր, որ ունեցած մի հատիկ աչքն էլ ոչինչ չէր տեսնում: Սուսանը անկողին պատրաստեց էֆէնտու համար, ծրագները հանդցրին եւ բոլորը հանգստացան:

Այս գիշեր ի՞նչ էր պատահել, — Աստուած գիտէ: Բայց առաւօտեան Վառվառէն չատ տխուր էր եւ արտասուքը խեղճ աղջկայ աչքերից մի քանի օր չէր ցամաքում:

Նոյն գիշերուան առաւօտեան պահուն, դեռ լոյսը չը բացուած, այս գիւղի մէջ կատարուեցաւ մի ուրիշ ցաւալի անցք, մի երիտասարդի չըղթաներով կապած, տարան զինուորական դործակատարի մօտ, որ նոր էր եկել այս կողմերում պատերազմական կարգադրութիւնների համար:

Գիւղացիներից ոչ ոք չը տեսաւ նրան, — միայն Թոմաս էֆէնտին խաւարի միջից նրա եռեւից նայելով, մի առանձին դիւական հրճուանքով ասում էր իր մաքում. «դնա այսուհետեւ, որքան կարող ես, փչիր քո դուդուկը»...

Այդ երիտասարդը Պ. Դուդուկչեանն էր, կամ մեր այժմեան Պ. Սալմանը:

ԻԶ.

Ծերունի Ռօշօ տան մէջ ամենեւին չը գիտէին թէ ինչ էր պատահել Պ. Սալմանին հետ, միայն չատ անհանգիստ էին, որ նա գիշերը չը վերադարձաւ: Մանաւանդ, Վարդանը, Հայրապետը եւ Ապօն խիստ տխուր էին, որովհետեւ զգում էին որ ան-պատճառ մի չար դէպք պէտք է պատահած լինի: Առաւօտեան նրանք երեքը միասին դուրս գնացին, դուցէ մի բան կը լսէին նրա մասին:

Կէսօրին անակնկալ կերպով յայտնուեցաւ Թոմաս էֆէնտին: Նրա այս տեսակ գալուստը, մինակ, առանց ծառայի, առանց զափթիաների խիստ օտարոտի թուեցաւ ծերունուն: Նա միշտ մեն էր գալիս իր առանձին ալիտայով: Նա բռնեց ծերունու ձեռքից, մի կողմը տարաւ, որպէս թէ մի գաղտնի խօսելիք ունի նրա հետ:

— Գիտե՞ս, ասաց նա կիսածաղրական եւ կիսալուրջ եղանակով, —«այն դուդուկ փչողին» կալանաւորեցին, տարան «ի գոգն Աբրահամու»:

ՐԱՑՏԻ

(Շար.)

ԳՑԱՑԻՔ ՏԵՍԻՔ ԼԻՈՆ ՄԷՋ

Cinéma REXY

Rue, Cours Lafayette angle Garibaldi

Le Gérant : H. STEPHAN

Imprimerie A. DER (AGOPIAN)

17. Rue Damesme — PARIS (13)

Հ. Յ. Դ.

Փառիզ

ՊԱՆԵԼՈ ՔՈՉԱՆի «Արծիւ» ՆՇԱԿՈՒԹԻՒՆի ընկերաժամակական դասախօսութիւնը 27 Նոյ., Շաբաթ երկոյ ժամը 8.30ին իր ակումբին մէջ: Կը խօսի Պ. Ղեւոնդ Մելոյեան: Նիւթ՝ *Դրականութեան ազդեցութիւնը մեր ազատագրական շարժման վրայ,*

Գահ ԱՒԱՐ

ՍԷՆ-ԼՈՒԻ «ԱԿՆՈՒՆԻ» ՆՇԱԿՈՒԹԻՒՆի ընդհ. ժողովը *26 Նոյ.* ուրբաթ, երեկոյեան ժամը *8.30*ին իր ակումբին մէջ: Խիստ կարեւոր օրակարգ:

ԼիՈՆի կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները վաղը, Ուր. երեկոյ ժ. 9ին «Զարդարեան» գրադարանին մէջ, *181* Քուռ Լաֆայէթ:

“ՄՇԱԿՈՑԹի ՕՐ”Ը ՇԱՎԻԼԻի ՄԷՋ

ՆՈՒԻՐՈՒԱԾ ՐԱՑՏիի ՀԱՐԻՒՐԱՄԵԱԿԻՆ

27 Նոյ. Շաբաթ իրիկուն ժամը 9ին ԴՊՐՈՑի սրահին մէջ

Նախաձեռնութեամբ «Հայագղայիչ»ի Մ.ճիւղին եւ մասնակցութեամբ Շավիլի Ճեմելեցական Ընկերակցութեան, կ. խաչէ, Հ. Յ. Դ. «Արդութեան» խումբի եւ Հ. Մ. Ը. Մ.ի

կը նախագահէ Բժ. Ց. ԴԱՒԻԹԵԱՆ

կը խօսին Հ. ՍԱՀԱԿ Տ. ՄՈՎՍԷՍԵԱՆ եւ Գ. Մ. ՎՐԱՑԵԱՆ

Գեղարուեստական բաժինին կը մասնակցին աեղւոյն «Րաֆֆի» երգչախումբը իր սիրողներով, Տիկին ՏԻՐՏԻՐԵԱՆ, Տէր եւ Տիկին Բ. ՀԱԳՒՇԵԱՆ, Պ. Գ. Ա. ԳԱՐԱԵԱՆ եւ ԱՄԻՐԵԱՆ,

Մուտքը ազատ է, — Օճախլիս Քիւ 1, իջնել մէրի, երկաթուղի՝ Ս. Լազարէն:

ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՑ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱՑ ՄԻՈՒԹԻՒՆ

Ցառաջիկայ դասախօսութիւնը տեղի պիտի ունենայ 25 Նոյեմբեր, Հինգշաբթի երեկոյ, ժամը 9ին իր կեդրոնատեղին, 8, Rue Bossuet, Paris.

Կը դասախօսէ Պ. ՆՇԱՆ ԴԱՄԷՐՃԵԱՆ, նիւթ՝ «Գերբնական երեւոյթներ, Մահ եւ կրկին Մարմնաւորութիւն»:

ՀԱՑ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱՑ ՍԿԱՈՒՄԲ

Կը դասախօսէ Պ. ԽՈՆԴԿՈՐՃԵԱՆ, Նիւթ՝ ՅՈՎՀ. ԹՈՒՄԱՆԵԱՆ, Ուրբաթ 26 Նոյ. ժամը 21ին, 8 Ռիւ Պօսիւէ, Փարիզ,

ԱՄԻՐՏՕՎԼԱԹի ՀԻՆԳՀԱՐԻՒՐԱՄԵԱԿԸ

ՓԱՐԻԶԻ ԱՄԱՍԻՈՑ Հայբենակցական Միութիւնը, հովանաւորութեամբ Հայ Բժշկական Միութեան կը տօնէ մեծ հանդիսաւորութեամբ, Ամասիացի մեծանուն բժիշկին ԱՄԻՐՏՕՎԼԱԹի ծննդեան հինգհարիւրամեակը Փարիզի մէջ, 16 Յունուար 1938ին, իսկ Մարսէյլի մէջ 23 Յունուար 1938 կիրակի կէսօրէ վերջ: Կը խնդրուի բոլոր ազգայիններ կազմակերպութիւններէն նկատի ունենալ այդ պատուած օրը:

Մանրամասնութիւնները յառաջիկայ:

ՏԱՐԵԿԱՆ ՄԵԾ ՊԱԶԱՐՅԻԿ-ՅԵՐԵԿՈՅԹ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ

ԱՏԱՓԱԶԱՐԻ ՀԱՑՐ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ

28 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ԿԻՐԱԿԻ, ԺԱՄԸ 15.30ԷՆ ՄԻՆՉԵՒ ԿԷՍ ԳԻՇԵՐ

Saint-Didier—Victor-Hugoի

շրջանակներուն մէջ

46 ter, Rue Saint-Didier, Métro: Victor-Hugo կամ Trocadéro

8 ՀՈԳՒՆՈՑ ԸՆՏԻՐ ՕՐՔԷՍՔՐ-ԺԱԶ, ԵՒ ՀԱՅԵԼԻ ԱՆԱԿՆԿԱԼՆԵՐ

ՃՈՒԼԻԱ ՊԻՒՖԷ ԴԻՒՐԱՄԱՏԶԵԼիի ԵՒ ՆԱԽԿԻՆ ԳՆԵՐՈՎ

ԱՃԻՒՐԴ ՉԿԱՑ

ՏՈՄՍԵՐՈՒ ԳՆԵՐԸ, ԿԻՆԵՐՈՒ 7.50, ԱՅՐԵՐՈՒ 10 ՖՐ.

ԵՐԵԿՈՅԹ-ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՑ ՏԻԿՆԱՆՑ ՄԻՈՒԹԵԱՆ

ԱՆԿԻԽՆԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ

Տարեկան պարահանդէսը՝ այս տարի բացառապէս տեղի կ'ունենայ, 8 RUE BOSSUET, Paris, Բարեգործականի Տան մէջ՝ յառաջիկայ 26 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, ԿԻՐԱԿԻ ՕՐ, ժամը 15էն մինչեւ կէս գիշեր (եւ ոչ թէ 19 Նոյեմբերին, ինչպէս նախապէս յայտարարուած էր):

Ընտիր նուագախումբ, ճոխ պլիֆէ,

հաճելի անակնկալներ:

Պարերը կը սկսին անմիջապէս:

ՄՈՒՏՔ 10 ՖՐԱՆՔ (Ուսանողներու համար կէս գին)

Հասոյթը ամբողջովին կը յատկացուի որբերուն եւ աքսոր ֆիւանդներուն

ՆՈՒԱԳԱՀԱՆԴԷՍ ՄԱՐՍԷՅԼի ՄԷՋ

ՆՈՒԻՐՈՒԱԾ

Հայկական եւ Արեւելեան հրաժշտութեան

ԿԻԹԱԿԻ. 28 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ԿԷՍՕՐԷ ԵՏՋ ԺԱՄԸ 16.45ԻՆ

Salle Prat, 150 Rue Paradis

ՀՈՎԱՆԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ

ՀԱՑ ՄՇԱԿՈՒԹԱՑԻՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ

ՂԵԿԱՎԱՐՈՒԹԵԱՄԲ

Գ. Մ. ԱԼԷՍՃԱՀԻ

ԵՒ ՄԱՍՆԱԿՑՈՒԹԵԱՄԲ ՏԻԿԻՆ Մ. ԹԷՐՋԻՊԱՇԵԱՆԻ

(Մարսէյլի Գոնսերվաթուարէն)

ՆՈՒԱԳԱՀԱՆՈՒՄԲ ԵՒ ԵՐԳԱՀԱՆՈՒՄԲ 80 ՀՈԳԻ

Ցայտագրի մէջ՝ Կոմիտաս Վ.ի, Սպենդիարեանի, Տէր Ղեւոնդեանի եւ Ալէմշահի լաւագոյն գործերը:

Ներկայ պիտի ըլլան պետական, զինուորական, գեղարուեստական, ինչպէս նաեւ հայ եւ օտար մամուլի ներկայացուցիչներ:

Տոմսերը այժմէն կը ծախուին հետեւեալ հասցէներուն.— *Քոնսէր Քլասիք*, 4 բիւ Մոնկրան: Պ. Ս. Տիրատուրեան, 2, բիւ Ֆիլիբ տը Ժիրար: Պ. Ղ. Էքսէրճեան, 40, Լա Քանըպիէր: Պ. Կ. Բիւրնց, 3, բիւ տը լ'Արբրը: Պ. Ա. Քէօսէեան, 11, Փլաս Ժիւլ Կէօ: Պ. Վ. Տէր Վարդանեան, 51, բիւ Սէն Պաքլ, եւ Պ. Գ. Մերճիկեան, 13, *բիւ տէ Տամինէքէն*:

ՏՈՄՍԵՐՈՒ ԳԻՆ՝ **15, 14, 12, 8, 7,** ԵՒ **5** ՖՐԱՆՔ

Տոքթ. Ս. ՄԵԼԻՔԵԱՆ

ԲՈՒԺԱՐԱՆԸ 87 Rue Ernest Renan,

Issy-les-Moulinaux

Մէթրօ **Mairie d'Issy**ի *ճիշդ դիմացը:*

Մանգաղէտ քիթի, ականջի, կոկորդի, պլուխի եւ վիզի հիւանդութեանց կը դարմանէ նաեւ ներքին հիւանդութիւններ:

Կ'ընդունի երեքշաբթի, հինգշաբթի եւ շաբաթ օրերը ժամը 2–7:

Փարիզի մէջ, կ'ընդունի 49 rue de Maubeuge, երկուշաբթի, չորեքշաբթի եւ ուրբաթ օրերը ժամը 2–4. հեռաձայն Trud. 21-03

ՀԱՑՑԻ ՓՈՓՈԽՈՒԹԻՒՆ

ՏՕՔԹ. Լ. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ

ՓՈԽԱԴՐՈՒԱԾ Է

146 Rue Lafayette (Gare du Nord)

Թէլէֆոն **Nord 84-04** *(անփոփոխ)*

Կ'ընդունի ամէն օր ժամը 2–7, կիրակի եւ տօն օրեր ժամադրութեամբ

“ՇԻՐԱԿ”

Արուեստի միակ իսկական օրգանն է անկախ: Անվերջելի: Անխարդախ ազատ եւ ազնիւ գործակցութեամբ գրուած: Հայ աւանդական սեզամէն զուրկ:

Ի գիտութիւն հայ մառաչեհիներու եւ խանութպաններու կը ծանուցանենք թէ Փարիզի մէջ բացած ենք Մարսէյլի մեր պահեստի վաճառատան մասնաճիւղը՝

ՅՈՎՍԷՓ ԳՕԶՈՒՆԵԱՆ

10 Rue Turbigo, Paris (1)

Մէթրօ Halles եւ Etienne Marcel

ՄԵԾԱՔԱՆԱԿ վաճառում. Ամենալաւ տեսակի ապրանքներ՝ անմրցելի գիներով. Այցելեցէք անգամ մը համոզուելու համար:

ՀԱԳՈՒՍՏԵՂԷՆ ԵՒ ՈՒՏԵՍՏԵՂԷՆ

ՌՈՒՍԱՍՏԱՆ ՂՐԿԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

Յունուար 1էն նոր արժեցուցակը անպայման, ֆրանսական եւ չեխոսլավակ բրդեղէններու, կօշիկներու, ճերմակեղէններու, թրիքոթաժի, զուլպաներու ևլն. իջեցուած գիներով:

Ամենալաւ ապրանքներ բացառապէս վերջնուած գիներով:

Կը յանձնարարենք Ռուսաստան ղրկել Underwood *եւ* Royal *գիւրափոխադրելի գրամեքենաներ, որոնց առաքումը կ'ընենք ուղղակի Մոսկուկայէն.*

փոխադրութիւններու կը զրկենք կերպասներու նմոյշները եւ գիները:

Դիմել՝ American Lloyd, Paris (9). 7 rue Auber

Tél. Opéra 67-77, 67-78

ՁԱՅԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՅՐԸ

Ճաշարան Ֆ Լ Օ Ր Ի Ա

61, Rue Monsieur le Prince, Paris (6)

Մէթրօ՝ Օտէօն եւ Սէն Միշէլ

Արեւելեան եւ Եւրոպական խնամուած կերակուրներ:

ԵԹԷ Կ'ՈՒԶԷՔ ՃԱՇԵԼ ՄԱՔՈՒՐ, ԱԺԱՆ ԵՒ ՀԱՄՈՎ

ԱՅՑԵԼԵՑԷՔ Restaurant Diamantaire

60 Rue Lafayette, Paris (9) *մէթրօ* Cadet *եւ* Pelletier

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆօրէՆ ԱՐԱՄ ՓԷՇՏիՄԱԼՃեԱՆ

(Մեր Ներքին)

Ուր պիտի գտնէք ամէն ճաշակի յարմար արեւելեան եւ եւրոպական կերակուրներ: Անարատ օդի՝ առատ աղանդերներով: *մեր մասնագիտութիւնն է ՇԻՇ ՔԷՊԱՊ եւ ՇԻՇ ՔԷՊԱՊ ՄՓԷՄԻԱԼ* պատրաստուած՝ կանանչ պղպեղով եւ լոլիկով), իսկ գառնուկի միսէ պատրաստուած մեր *ՏՐՕՆՔԻ ՔԷՊԱՊով* կրնանք մրցիլ փարիզի բոլոր ճաշարաններուն ճետ: կիրակի օրեր *ԷՄՄԷՐ ԳԱԶԱՉԻՅ* եւ սեր, ամէն երեկոյ արեւելեան ընտիր նուագ դեկավարութեամբ *Պ. ՄԿՐՏԻՉ ՊԵՏՐՈՍԵԱՆի* եւ մասնակցութեամբ *ՁԱՅԻՐԻ* հանդիսի: Ընտանեկան մթնոլորտ եւ ֆաթելի ժամադրավայր: Մեկ այցելութիւն բաւական է մեր տեւական յաճախորդը դառնալու ճամար:

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

1E PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN — 17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Rédaction et Administration — Téléphone : Gläcière 15 - 70
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ — Chèque Postal Paris 1678 - 63
(ԵՐԹԱԼԻՔԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,— ՏԱՐԵԿԱՆ ՎՃԱՐԱՄՍԵԱՑ — ԵՌԱՄՍԵԱՑ

Ֆրանսա եւ Գաղութներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40 ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	265 »	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	215 »	110 ֆրանք	

ՕՐԱԹԵՐԹ
26
ՆՈՅԵՄԲԵՐ
VENDREDI
26 NOVEMBRE
1937

ԺԳ ՏԱՐԻ — 13e Année No. 3587 — Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՒԱՏԵԱՆ — ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՄԻՇՏ ԳԱՂՏՆԻ ԵՒ ԼՊՐԾՈՒԻՆ

Մեծ պատերազմը — վերջի՛նը — փակած պիտի ըլլար գաղտնի դիւանագիտութեան չրջանը: Մարդիկ պիտի խօսէին ու գործէին եթէ ոչ բոլորովին բաց, գոնէ աւելի մաքսօքէն, ամուր հիմերու վրայ դնելու համար խաղաղութիւնը: Մանաւանդ որ, ռուսական յեղափոխութիւնը հրապարակութեան տուած ըլլալով բազմաթիւ գաղտնի փաստաթուղթեր, շատ լայն բացուած էին աչքերն ու միտքերը :

Վարդի մը կեանքն ալ չունեցաւ այդ ցնորքը :

Զինադադարէն քանի տարի վերջը, այսօր, «մեծ»երը նոյնքան խրած են գաղտնիքներու լաբիւրինթոսի մը մէջ, որքան Մեծ Պատերազմէն առաջ: Շատ մը տեսակէտներով, այսօր աւելի թանձր են գաղտնիքները, քան երէկ :

Գաղտնապահութեան զրահներ հագած են ժողովրդապետական համարուած իշխանութիւնները: Գաղտնիքներու անթափանցելի դիմակ մը կը ծածկէ կարմիր, կանանչ կամ դեղին դիկտատուրաներու ճակատը :

Ահաւասիկ վերջինը, — Լոնտոնի եւ Պերլինի միջեւ նետուած թանձրակուռ ցանցը, որուն հիւսուածքը ի զուր քակելու կը ճգնին բանգէտ կամ իրազեկ համարուած մարդիկ :

Արտակարգ պատուիրակ մը այցելեց Գերմանիա, հինգ ժամ խօսակցելով անոր Առաջնորդին հետ: Պատուիրակը ժամերով խօսակցութիւններ ունեցաւ, նաեւ, Հիթլէրի նախարարներուն հետ : Եւ մինչ աշխարհ անհամբեր լուսարանութեան մը կը սպասէր, Մեծն Բրիտանիոյ վարչապետը կը գոհանայ չոր ու ցամաք յայտարարութեամբ մը: Կը ջանայ համոզել թէ այցելութիւնը ունէր « անհատական » եւ ոչ թէ «պաշտօնական» հանգամանք, թէ չի կրնար աւելի բան ըսել նոյն իսկ երեսփ. ժողովին առջեւ :

Միեւնոյն այս գաղտնապահութիւնը ամէնէն պերճախօս փաստը կը կազմէ ոչ միայն խօսակցութեանց արտակարգ նշանակութեան, այլեւ յարուցուած հարցերու ծանրութեան :

Երկրորդ փաստը՝ Ֆրանսայի վարչապետին եւ արտաքին նախարարին ուղղուած հրաւէրն է :

Անշուշտ «զրոյց անելու» համար չէ որ Լոնտոն պիտի երթան Պ. Շոթան եւ Իմօն Տէլատոս, ճիշդ այն պահուն երբ դաւադրական գործ մը եւ ուրիշ ներքին հոգեր այնքան լարած են այս երկրին կառավարութեան ուշադրութիւնը, երբ անոր զրացիներն անգամ սուր հետաքրքրութեամբ կը հետեւին անցուդարձին :

Յետպատերազմեան մամուլը աւելի աղտ ըլլալով, նորէն անոր միջոցաւ կարելի է ստանալ չարք մը լուսարանութիւններ, կամ գոնէ մօտաւոր բացատրութիւններ :

Այդ մամուլին այն մասը որ ամէնէն իրազեկն ու հասունը կը համարուի — անգլիականը — հետաքրքրական յայտնութիւններ կ'ընէ Հըլիֆաքս - Հիթլէր խօսակցութեանց մասին: Եւ դիւանագէտներու չարժուձեւերն ալ կը հաստատեն թէ բոլորովին անհիմն չեն հրապարակուած լուրերն ու կարծիքները :

Այսպէս, կը հաստատուի թէ Գերմանիա սեղանի վրայ դրած է հիմնական հարցեր, բացորոշ պատասխաններ պահանջելով Մեծն Բրիտանիայէն, որուն հետ միշտ համաձայնութեամբ գործել կը նախընտրէ Հիթլէր :

Այդ հարցերէն մէկը, անշուշտ, գաղթային խնդիրն է, որուն լուծումը այլեւս անյետաձգելի կը համարուի: « Դուք չատ ունիք, մենք բնաւ չունինք, ձեր ժողովուրդը կը լողայ հարստութեան եւ ճոխութեան մէջ, մեր ժողովուրդը քարէն հաց կը հանէ եւ տեղ կը փնտռէ: Վերադարձուցէ՛ք ինչ որ յափշտակեցիք »:

Ա՛յս է գերմանական բանաձեւը, գաղթային հարցի մասին:

Յաղթականները չատ լաւ կը հասկնան այս աղղարարութեան իմաստը :Անոնց համար գաղտնիքէ՛ն որ առաջին քայլը իրենք պէտք է առնեն, եթէ իսկապէս կ'ուզեն լուծել Գերմանիոյ գաղթային դատը: Զէ՞ որ իրենք սասցան առիւծի բաժինը, գերմանական աւարին մէջ:

Բայց, ինչպէս պիտի ըսէր առածի կարգ անցած հարուստը , « հոգի չէ որ տամ, փո՛ղ է, փո՛ղ»:

Ուրեմն, յաղթականները նորէն լարած են գաղտնի դիւանագիտութեան մեքենան, որպէսզի ելք մը գտնեն Գերմանիան գոհացնելու, պահելով հանդերձ աւարը: Այս միտումը կրնայ տանիլ ծախքը տակարին տուժել տալու քաղաքականութեան: Օրինակ, փոքրը պետութիւններ կան հարուստ գաղթավայրերով. կարելի չէ՞ անոնցմէ բաժին հանել եւ տա այժմ կտրել Գերմանիոյ ձայնը ...

Այս հարցին հետ կապուած է աւելի ծանրակչիռ խնդիր մը ,— ազդեցութեան պայքարը կեդր. Եւրոպայի մէջ: Աւելի խտացնելով, Աւստրիոյ եւ Չեխոսլովաքիոյ խնդիրը :

Իրազեկները կ'ըսեն թէ Հիթլէր առաջարկած է դաշնակցային պետութեան վերածել Չեխոսլովաքիան , եւ չխառնուիլ Աւստրիոյ գործերուն :

Կազմուած՝ պատերազմէն վերջը, Չեխոսլովաքիան աչքի փուշ է Գերմանիոյ համար: Այնտեղ կան երեք միլիոն Գերմանացիներ, որոնց համար կատարեալ ինքնավարութիւն կը պահանջէ Հիթլէր: Եւ ամէնէն հիմնականը.— այդ երկիրը լուրջ արդելք մը կը հանդիսանայ դէպի արեւելք ճամբուն վրայ: Իսկ Աւստրիան պիտի գերմանական կը համարուի հոգեպէս, եւ Հիթլէր կ'ուզէ ֆիզիքապէս ալ տիրանալ անոր, կցելով կամ ազգային - ընկերվարական լուծին տակ առնելով զայն :

Միշտ գաղտնի եւ լպրծուն, նորէն բրիտանական դիւանագիտութիւն է որ կը բանի այստեղ ալ :

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՁԵՐԲԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ԻՐԱՐՈՒ ԿԸ ՑԱՁՈՐԴԵՆ

»»» o ««««

Կասկածելի Զօրավարի մը հարցաքննութիւնը

Դաւադրական կազմակերպութիւնը կը կոչուի "Գապտնի Գոմիտե Ճեղ. Գործունեութեան„

Ներքին նախարարին պաշտօնական զեկոյցէն վերջը, զոր հրատարակեր էինք երէկ, Ապահովութեան Տեսչութիւնը աւելի խստացնելով հետապնդումները, ձեռնարկեց չարք մը նոր խուզարկութեանց եւ ձերբակալութեանց :

Հինգշաբթի օր խուզարկուեցաւ Զօր. Խտուան Տիւսէնէօլի բնակարանը : Զօրավարը ժամանակին եղած է դիւանապետ օդանաւային նախարարութեան մէջ, եւ մէկ տարիէ ի վեր կը մատնանշուէր ձախակողմեան մամուլին կողմէ, իբրեւ գործօն ֆաչական : Անուն չհանած էր Ֆրանսայի դինուորական օդաղնացութեան մէջ, արժանանալով Պատուոյ Լեգէոնի, բայց վերջերս քաշուեցաւ դինուորական ասպարէզէն: Խուզարկութենէն վերջը, զօրավարը Ապահովութեան Տեսչութեան պաշտօնատունը առաջնորդուելով, երկարօրէն հարցաքննուեցաւ մինչեւ դիշերը ուշ ատեն եւ հակողութեան տակ առնուեցաւ :

Նոյն օրը երկար հարցաքննութիւններէ վերջը ձերբակալուեցան հետեւեալ անձերը.— 1. Ժոզէֆ տը Մատէսքիէ, հանգստեան կոչուած ծովային սպայ մը, այժմ տնօրէն Քէս Իմիթէքտը Մաւրիթիմ է Թլիւիթալի, որուն գրասենեակին մէջ բռնուած էին բազմաթիւ կասկածելի թուղթեր, — 2. Ռէյմօն Շէոօն, օդանաւային սպայ, — 3. Անթուան Մանէպի եւ 4. Տիկին Պէրթը, նոյն ընկերութեան քարտուղարները, 5. Անոի Տըլօնքլ, գոհարավաճառ Փարիզի եւ Քանի մէջ, եղբայրը Խօժէն Տըլոնքլի որ Իտալիա կը գտնուի այժմ եւ դաւադրութեան բուն վարիչը կը համարուի :

Ձերբակալուեցան նաեւ երեք Արաբներ, որոնք ամբաստանուած են թէ Աւժերիացի կամաւորներ կը դինուորագրէին դաղտնի կոմիտէին համար :

Դեռ շատ աւելի կարեւոր ձերբակալութեանց կը սպասուի: Բուն դեկավարները ամբողջովին երեւան հանուած չեն տակաւին, թէեւ հաստատուած է որ Փոլմանս փողոցի ծովային եւ դեւային նաւարկութեան ընկերութիւնը կեդրոնն էր դաւադրական կազմակերպութեան :

Ձերբակալման հրամանագիրները հանձնուեցան Խօժէն Տըլոնքլի (Իտալիա), Իպէօ Փասթրէլի (Հունգարիա), Կապռիէլ Ժանէի եւ Ժաք Քորէզի դէմ : Այս վերջինը քարտուղարն է Խօժէն Տըլոնքլի, որուն կինն ալ վար գրուած է Ապահովութեան Տեսչութեան մէջ :

Երկրորդ խուզարկութիւն մը կատարուելով Ռիվոլի փողոց , կարասիներու վաճառատան մը մէջ, գտնուեցան բազկապաններ (պառատո),— եռագոյն ժապաւէններ՝ մէջտեղը չուչան մը (խորհրդանշան միապետութեան): Այս առթիւ հաստատուեցաւ թէ դաւադրական կազմակերպութեան բուն անունն է «Գաղտնի կոմիտէ յեղափոխական գործունէութեան»: Կ'ըսուի թէ Միութիւնը կազմուած է 1936ի սկիզբը: Պետերէն մէկն էր Ժաք Քորէզ, 28 տարեկան, Խօժէն Տըլոնքլի քարտուղարը, որ անհետացած է անցեալ չարթուընչ ի վեր եւ կը կարծուի թէ արտասահման փախած է :

Մինչ այս մինչ այն, ամէն օր նոր դինապահեստներ, թաքստոցներ կամ ամբողջներ երեւան կը հանուին: Տիէփփ մօտ ատիկանութիւնը գտաւ ատոր երկրեայ թաքստոց մը, եօթը քառ. մեթր տարածութեամբ, Տէր եւ Տիկին Անսէլի պարտէզին մէջ: Այր եւ կին պատասխանեցին թէ թաքստոցը չինուած էր իրրեւ մառան ածուխի եւ դինիի. բայց չինութեան բազմաձախս հանդամանքը, պատերուն բացառիկ թանձրութիւնը եւ ուրիշ երեւոյթներ կասկած ներչնչեցին, քանի որ Տէր եւ Տիկին Անսէլ պարզ բանուորներ են եւ չէին կրնար այդքան ծանր ծախքերու տակ մանել :

Թուլուզի մէջ, հիւանդանոցի մը մէկ սենեակին մէջ երեւան հանուեցան բաւական թիւով հրացաններ, որոնք անմիջապէս կնքուեցան: Ուրիշ դինապահեստներ ալ գտնուեցան միեւնոյն քաղաքին մէջ եւ շրջակաները: Ոստիկանութիւնը կը շարունակէ քննութիւնը, լուր առած ըլլալով թէ չատ աւելի կարեւոր դինապահեստ մը կը գտնուի քաղաքի կեդրոնին մէջ: Զինուոր մը պատմած է թէ չարաթը երկու անգամ կառքեր եւ նաւակներ կը հանձնէին, կասկածելի բեռներ փոխադրելով :

Լուվոիէնի մէջ (հիւսիսային արեւմուտք) Ապահովութեան Տեսչութեան քանի պաշտօնեաներ երեւան հանեցին ատորերկրեայ ամբոց մը, որուն բոլոր պատերը յախճապակիով պատած են եւ հեռաձայնի բազմաճիւղ ցանց մը սարքուած է: Կ'ըսեն թէ հեռաձայնի դիծը 2000 թելերէ կը բաղկանար: Այս չէնքը հոչակաւոր Քոթիի ամառանոցն էր (Քոթի մեռաւ 1934ին, 10.000.000 անգլ. ոսկիի հարստութիւն մը ձգելով): Ամբոցին սենեակներէն մէկուն մէջ գրտնուեցաւ գործիք մը որ էլեկտրական դուռներ ճառագայթներ կ'արձակէր, մեքենարար բանալով դուռները, իւրաքանչիւր այցելուի հետ պահուն : Երեւան հանուեցան նաեւ գաղտնի դեռնուղիներ (թիւնէլ) :

Տեղական թերթերը կը գրեն թէ երեւան հանուած ձեռնառումբերը , որոնց թիւը 3000ի կը հասնի, պիտի ոչնչացուին, նկատելով որ կրնան արկածներ պատճառել, եթէ գործածուին բանակին մէջ:

Ֆոնթէնէպլոյի մօտ, Ավոնի մէկ դղեակին պարտէզին մէջ գտնուեցաւ գնդացիր մը, բոլորովին նոր :

Խուզարկութիւնները եւ հարցաքննութիւնները կը շարունակուին ամբողջ երկրին մէջ: Ապահովութեան Տեսչութիւնը կը շարունակէ լուութիւն պահել չատ մը յայտնութեանց մասին, որպէսզի հետապնդումները եւ ձերբակալութիւնները դժուարութեանց չհանդիպին :

**** Պելժիական կառավարութիւնը նկատելով որ կիզի գուքը եւ որդին գործօն աշխատանքներ կը կատարեն միապետութիւնը հաստատելու համար Ֆրանսայի մէջ, հակառակ խելօք մնալու յանձնառութեան, քննութիւն բացաւ :*

Աթաթիւրքի հիւանդութեան պատճառները

Աթաթիւրք իր չքախումբին հետ Մալաթիա, Տիգրանակերտ, Խարբերդ այցելելէ վերջ , վերադարձաւ Առանայի, Մերսինի եւ Գոնիայի ճամբով , առանց հանդիպելու Վան - Մուշ - Պիթլիս :

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՎԵՐՋԻՆ ԱՆԳԱՄ ...

Զորեքշաբթի գիշեր ժամը 8·45ին Ռատիօ Փարիզ շնո՛րհ ըրած էր 15 վայրկեան տրամադրելու հայկական երգի, ի պատիւ հանգուցեալ Փոլ Ֆոշէի :

Այդպէս ալ ծանուցած էին շատ մը թերթեր.— «Փ· Ֆոշէի յիշատակին», առանց յիշելու երգեցողութեան հայկական հանգամանքը...

Զգարմացայ այս ժլատութեան համար, բիչ - շատ ծանօթ ըլլալով «աշխրհի բաներուն»:

Հայկանուշ Թորոսեան ինծի խանդավառ չէր երեւար, երբ առաջին անգամ կը հաղորդէր երեկոյթին լուրը:

Այդ առթիւ կ'աւելցնէր, բիչ մը սրտաբեկ ·

— Վերջին անգամ է որ կ'արտօնեն հայերէն երգել անթելով, այն ալ առանց նուագախումբի ...

Եւ չորեքշաբթի գիշեր, երբ, «Անմեղութիւն»էն վերջը (ֆրանսերէն), սկսան հայկական երգերն ու շարականները, ինծի թուեցաւ թէ երգչուհին ոչ թէ կ'երգէր, այլ արդար եւ հալածական ժողովուրդի մը արիամարիաճիճ էր որ կ'արձակէր ի լուր աշխարհի: կանչ մը ծաւալուն, հեգնութիւն մը համարձակ, նետուած բոլորին , ընդդէմ բոլոր անիրաւութեանց եւ փոքրգութեանց .

— « Ուրախ լեր » ...

Այո, ուրախ եւ արի, «Սուրբ » ժողովուրդ, որ երբեմն անուն ունէիր իբրեւ « եկեղեցի »:

Ու երբ հնչեց մեր «Տէր Ողորմեա»ն, զոր «բանց մեզ աղէկները» կը կոչեն «Misereré», երբ կաթիլ կաթիլ սարսուռ կը հոսէր մեր երակներուն մէջ, բրջելով մեր աչքերը, ինծի թուեցաւ թէ նորէն այս անիրաւ աշխարհին էր ուղղուած այդ ամեհի աղաղակը·

— Տուր աշխարհիս խաղաղութիւն..

Այո, աշխարհը աւերեց մեր բոյնը եւ խորովեց մեր խաղաղութիւնը, տարտղնելով մեզ հողմացրիւ, եւ սակայն մեր բաղձանքն է որ «Տէր ողորմի» ամէնէն առաջ անոնց, աշխարհին եւ իր հզօրներուն ...

Ու կը թուէր թէ նորէն մեզի կ'իյնայ գերագոյն պարծանքը,— Աշխատա՛նք, — երբ երգը ոլորուելով ,սլանալով ալեակներ կը կազմէր ինչպէս վտակ մը վիհ ու կարկաչուն ·

— Արի, արի քե մատաղ ,
Հո ե՛րգը չա՛ն
Հո, ոո՛ւեյ, հո՛·
Հո, ոուեյ, հո՛
. . . . . .
Հա կալ արա, մա՛ն արա
. . . . . .
Հա կալը դարման արա
. . . . . .
Ցորենն ինձ, դարմանը քեզ
. . . . . .

Հազար անգամ աւելի արդար էր Հայ գիւղացին , երբ տրճելով եզան հետ, հղօր բաժին կը հանէր անոր՝ դարմանը:

Մարդիկ այսօր «դարման»ն անգամ շատ կը տեսնեն աշխարհի անժառանգներուն համար: Եւ երբ կ'ուզես գոնէ երգել, շնո՛րհ կ'ընեն «վերջին անգամ »:

Անշուշտ մենք ալ կ'ունենանք այդ «վերջին անգամ»ը ...

Վ.Ա.Հէ

ՎԱՐՉԱՊԵՏԸ ԵՒ ԱՐՏԱՔԻՆ ՆԱԽԱՐԱՐԸ ԼՈՆՏՈՆ ՊԻՏԻ ԵՐԹԱՆ ՅԱՌԱՋԻԿԱՅ ՇԱԲԹՈՒ

Ի՞նչ պարզեւներ առաջարկած է Գերմանիա

Ընդունելով անգլիական կառավարութեան հրաւէրը, վարչապետ Պ. Շոթան եւ արտաքին նախարարը Լոնտոն պիտի երթան երկուշաբթի կամ երեքշաբթի, խորհրդակցելու համար Հիթլէրի թելադրութեանց մասին :

Լոնտոնի թերթերը դարմանադան լուրեր կը հրատարակեն Լորտ Հըլիֆաքսի եւ Հիթլէրի տեսակցութեան արդիւնքի մասին: Ամէնէն իրազեկ թերթերուն կարծիքով, Հիթլէր հետեւեալ պայմանները առաջարկած է.—

1.— Գերմանիա պատրաստ է Ազգերու Դաշնակցութեան մէջ վերադառնալու, պայմանաւ որ վերաքննուին անոր ուխտին դանազան տրամադրութիւնները, ընդունուին Ազգաժողովին եւ հաշտութեան դաշնագիրներուն միջեւ հաստատուած յարաբերութիւնները եւ մանաւանդ այն յօդուածը որ պատերազմին պատասխանատու կը հռչակէ Գերմանիան: Կը պահանջուի նաեւ վերաքննել վճռաբեմատնութեանց վերաբերեալ յօդուածները եւ ճանչնալ եթովպիոյ գրաւումը :

2.— Մեծն Բրիտանիա պէտք է հաւանի որ Զեխոսլովաքիան վերածուի դաշնակցային պետութեան մը :

3.— Մեծն Բրիտանիա պէտք է յանձն առնէ քաղաքական կամ դինուորական աջակցութիւն չընծայել Աւստրիոյ :

4.— Գերմանիա յանձն կ'առնէ գաղթային հարցը չարձարձել մինչեւ վեց տարի, եթէ Մեծն Բրիտանիա յանձն առնէ օգնել իրեն, գաղթավայրերը եւս առնելու համար :

5.— Գերմանիա կը խոստանայ ամէն ջանք թափել խաղաղութիւնը վերահաստատելու համար Սպանիոյ մէջ, պայմանաւ որ Լոնտոն ճանչնայ Զօր· Ֆրանքոյի կառավարութիւնը: Կը խոստանայ նաեւ օգնել, վերահաստատելու համար խաղաղութիւնը Մայր· Արեւելքի մէջ:

Դժուար է ըսել թէ այս լուրերէն ո՛րը վաւերական է· բայց բոլոր երեւոյթները կը հաստատեն թէ Գերմանիա կ'ուզէ ազատ գործել կեդր· Եւրոպայի մէջ, եւ չմտնել որ եւ է հաւաքական յանձնառութեան տակ, մինչեւ որ չընդունուին իր տեսակէտները :

Անգլիոյ երեսփ· ժողովին չորեքշաբթի օրուան նիստին մէջ, վարչապետը չատ կարճ եւ անորոշ տեղեկութիւններ հաղորդեց լորտ Հըլիֆաքսի տեսակցութեան մասին: Բացատրեց թէ այցելութեան նպատակն էր «աւելի սերտ հասկացողութիւն մը» հաստատել Գերմանիոյ հետ, թէ լորտին «այցելութիւնը անհատական էր եւ պաշտօնական հանգամանք չունէր», թէեւ արտակարգ պատուիրակը տեսակցած է նաեւ Գերմանիոյ գլխաւոր նախարարներուն հետ: « Այս խօսակցութիւնները մտերմական հանգամանք ունէին, եւ անշուշտ ժողովը չսպասեր որ ուրիշ յայտարարութիւններ ընեմ այդ մասին: Բայց գոհ եմ որ այցելութիւնը թանկագին եղած է, չեչտելու համար երկու երկիրներուն միջեւ աւելի սերտ հասկացողութիւն մը հաստատելու բաղձանքը »:

Ընդհանուր կարծիքը այն է թէ խօսակցութիւնները անմիջական արդիւնք պիտի չտան, բայց պիտի նպաստեն ելքեր գտնելու : Լորտ Հըլիֆաքս մանրամասնօրէն խօսեցաւ նախարարական խորհուրդին մէջ, որ երկու անգամ նիստի հրաւիրուած էր :

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ· էջ)

Ա.

ԿՎԱԺՈՂ ՊՀՊՄԱԿԱՊԱՑ ԱՀ ՈՀԽՇՊ՞Վ

(Շար.)

Ջարիկը, զարիւրուց, բօզի ատկերը անագին
Ֆուսի Մարտա ասած, նուռ անագին պարգևին:
Ծար - տուլքուվը զօրքերը մէշ ինչուց կայ ծիմը,
Նն, որ փախուկ էր եկել, իր գլուխը էր պահում ,
Նն, որ վախուկ էր պահում, բայ գլուխը էր ծիհում ,
Նն, որ վախահ, չուհում էր, կալծիքում էր ու ծիհում ,
Փալշում էին նրանից շարքերը ամէնը,
Մարդ չկար, որ նրան ոչ ասէր ու անէր ...

13.

Կէտորը բերէց, Լէհեմ էլչի զօրքը ճերուց ...
Իո՞ղ ար ասէր էլուցը տամ էլչիին պէտ,
Իո՞ղ ար ասէր էլուցը, կացմ կառաւ ար ...
Լէհեմ հոսկի դուռ ու հասաւ :
Լէհեմ հոսկի ինդիրում, օգտ ուրեք չկար,
Լէհեմ հոսկի նայում էր, օգտ ուրեք չկար ,
Օգտ էլօսպ էհօսպ, էհամ չարս հոսկիքից ,
Նրանց հետ պատերազմ հաստ ... Լէհ
Նրանց հետ բանակցում էր, ինչ ասէր, ամէն ասում ,
Նրանց հետ պատերազմ - հաստ - հաստ .
Նրանց հետ էլչի գնում - հաստ - հաստ - հաստ ,
Նրանց հետ պատերազմ - հաստ - հաստ ...
Օգտ էլօսպ էհամ էլչի հոսկիքից ,
Լէհեմ հոսկի ինդիրում էր, ինչ ասէր, ամէն ասում :

Ջարիկը, զարիւրուց, դարանում էին սպասում բոլոր.
Ջարիկը, զարիւրուց, լէշէ շարս - շարս զարնում փարեց :
Նրանց հետ պատերազմ էր գալիս, էրար —
Ջարիկը, զարիւրուց, լէշէ զօրքը զօրէ զօրաց
Ջա՞ր էշալցրեց, առաջ բռաց էշալրեց առիւծ .
Ջարիկը, զարիւրուց, լէշէ զօրքը զօրէ զօրաց

ԼՈՒՍԱՎՈՐՎՈՂ ՎԱՐԴԸ

(ՎԻՊԱՍԱՆՈՒԹԻՒՆ ԿՅԱՆՔԻ ՄԸ)

»»» • ‹‹‹

Մանկական միջոցներով ապահովելու հոգսերն էին, որ չորս տարուընդմէջ ամուսնական կեանքի ընթացքին Ռուբէնի ուսերուն ծանրացած էին։ Ամէն անգամ որ ծնունդ մը կ՚ունենային, Ռուբէնի ուսերուն վրայ նոր հոգսեր կը ծանրանային։

Ծնունդներուն ամէնէն ուրախացողը Ռուբէնն էր։ Ան կ՚ուզէր որ իր ընտանիքը մեծ ըլլայ։ Ինքն ալ մեծ ընտանիքի մը զաւակ էր։ Ան ալ ունեցած էր ութ քոյր ու եղբայր։

— Հիմա ձեռնհաս ենք...

— Ինչ՛, լռեցուր։

— Ընտանիքի մը համար երեք զաւակ քիչ է, կ՚ըսէ Ռուբէն։

— Տնտեսական տեսակէտէ՞ն։

— Ոչ, ընդհանրապէս։

Ռուբէն ամէնէն աւելի կը սիրէր իր կրտսեր զաւակը։ Ան ամէնէն աւելի կը հետաքրքրուէր անոր հետ։ Ամէն առաւօտ, երբ ան կ՚արթննար, կը սկսէր խաղալ անոր հետ։ Ամէն առաւօտ, երբ ան կ՚արթննար, կը սկսէր խաղալ անոր հետ։ Ամէն առաւօտ, երբ ան կ՚արթննար, կը սկսէր խաղալ անոր հետ։

— Ես ալ, ըսաւ Ռուբէն, կարգադրելով իր գրասեղանին վրայ թափթփած թուղթերը։

Ռուբէն ամէնէն աւելի կը սիրէր իր կրտսեր զաւակը։ Ան ամէնէն աւելի կը հետաքրքրուէր

ԱՆԱՊԱՀՆԱԼՈՒԲԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

Ա. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՇԱՆԱՐԱԿՇԻՒ ՄԷԿ ՈՐՈՇՈՒՄԸ.— « *Փօփօլօ տ'Իթալիա*» Լոնտոնի դիւանագիտական շրջանակներէն կը տեղեկանայ, թէ Մոսկուայի կառավարութիւնը պաշտօնապէս հաղորդած է Վալենսիոյ համապատասխան վարութեան, թէ հաւանական ըլլալով որ Մ. Արեւելքի մէջ չինեւճափոնական կռիւները խառնաչփոթութիւններու պատճառ դառնան, Ա. Միութիւնը պարտաւորած է իր բոլոր ուշադրութիւնը այն կողմերը կեդրոնացնել եւ, հետեւաբար, չի կրնար այսուհետեւ Ապանիոյ գործերով առաջուան չափ հետաքրքրուիլ։

ՍԹԱԼԻՆԻ ՆՈՐ ՈՐՈՇՈՒՄԸ.— Սթալին որոշեր է, կ'ըսէ Փրակայէն հեռագիր մը, ոչ միայն ընդհանուր փոխանակութիւն մը առաջ բերել բոլոր պաշնատարներուն միջեւ, այլեւ հետզհետէ պաշտօնանկ ընել ամէնքը եւ նոր պաշտօնեաներ բերել, որոնք բացարձակապէս քաղաքականութենէ հեռու կեանք մը ունեցած են մինչեւ հիմա։

Պ. ՏԱԼԱՏԻԼ, ազդ. պաշտպանութեան նախարարը, որ քննական պտոյտ մը կը կատարէ գերմանական սահմանին վրայ, սպարապետ Զօր. Կամլէնի հետ, առ-ջի օր աչքէ անցուց Մէկի ամրութիւնները եւ չատ գոհ մնաց Ալզասի եւ Լոռէնի պաշտպանողական կազմակերպութենէն, որ անխոցելի կը համարուի։

ՊՐԻՆՍԷԼԻ ԽՈՐՀՐԴԱԺՈՂՈՎԸ, որ կոչուած էր դադրեցնելու չինեւճափոնական պատերազմը, յետաձգուեցաւ անորոշ ժամանակի մը համար, իր բոլոր ձեռնարկները մերժուած ըլլալով Ճափոնի կողմէ։

ՊԵԼՃԻՈՑ ԴԱՀԼԻՃԸ կազմուեցաւ նախագահութեամբ Պ. Ժանսոնի։ Ճիշդ մէկ ամիս տեւեց տապնաղը։ 1884էն ի վեր առաջին անգամ է որ Պելճիոյ վարչապետ կ'ըլլայ ոչ - կաթոլիկ մը։

ԵՐՈՒՍԱղԷՄԷն կը հեռագրեն թէ Հայֆայի զինուորական տեսակը մահուան դատապարտեց չէյխ Ֆարհատ Սաատին, որ փախստական էր մէկ տարիէ ի վեր եւ առջի օր բռնուեցաւ քարայրի մը մէջ։

ՅՈՒՅԱՀԱՆԴԻՍԸ ՊԱՇՏՕՆԱՊԱՀ ՓԱԿՈՒԹԵՑԱՒ երէկ, հինգշաբթի 25 նոյ.։ Այս առթիւ տեղի ունեցան պարզեւաբաշխութիւնները։ Առաժամեայ հաչիւներու համաձայն, ցուցահանդէսը այցելած են մօտ 33 միլիոն հոգի։ Անոր չնորհիւ Փարիզ եկած են 800.000 օտարականներ։ Շինութեանց վրայ աշխատած են 24.792 բանուորներ։ Վեց ամիս ապրուստ ճարած են 38.500 հոգի։ Ֆրանսա ծախքերուն մասնակցած է մէկ միլիառ 450 միլիոն ֆրանքով, որուն 418 միլիոնի չինութիւնները պիտի մնան։

16 ԱՄՍՈՒԱՆ մէջ 152րդ անգամն ըլլալով բուռն ռմբակոծութեան մը ենթարկուեցաւ Մատրիտ։ Երկու հազար ռումբեր արձակուեցան։

Առողջապահական դասախօսութիւն Վիէնի մէջ

Ֆ. Հ. Կ. Խաչի Մ.-Ճիւղի կողմէ, այսօր Ուրբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին Հ. Ց. Դ. «Խաժակ» ակումբին մէջ, Պիտի դասախօսէ Պ. ՇԱՒԻՐԸ ՆԱՐԴՈՒՆԻ։ Դասախօսութենէն վերջ Ընդհանուր ժողով։

ԺՈՂՈՎ-ԹԷՅԱՍԵՂԱՆ

Փարիզի Ա.Միասիոյ եւ Շրջանի Հայրենակցական Միութեան Ընդհանուր ժողով—Թէյասեղանը 28 նոյ. կիրակի ժամը 14.30ին Բարեգործական Տան մէջ, 8 Ռիւ Պոսիւէ, Փարիզ։

Հ. ՋԱՐԴԱՐԵԱՆ

ՎԻՐԱԲՈՑԱԾ - ԱՏԱՄՆԱԲՈՑԱԾ

44 Rue Dunkerque (ՄԷՋԲՕ ԿԱՌ ՏԻՒ ՆՈՒՌ)

Tél. Trudaine 42—69

Կ'ընդունի ամէն օր ժամը 14—20։

Ձառաւօտները ժամագրութեամբ։

ՆՈՒԱԳԱՀԱՆԴԷՍ ԱՐԱՒ ՊԱՐԹԵՒԵՒՆԻ

5 ԴԵԿՏ. 1937, ԿԻՐԱԿԻ ԿԷՍՕՐԷ ՎԵՐՋ ԺԱՄԸ 3ԻՆ

Կը մասնակցին՝ տաղանդաւոր դաշնակահարուհի

ՏԻԿՂԻ ՄՕՆԻՔ ՀԱԱՍ եւ ԼԻՏԻ ՏԷՄԻՐՃԵԱՆ

Փարիզի միջազգային նուագախումբերու solistներ *ին չպէս նաեւ առաջնակարգ արուեստագէտներէ կազմուած նուագախումբ։*

ՆՈՐ ՅԱՅՏԱԳԻՐ

Պիտի գործադրուին դասական վարպետներու երկերէն դուրս հայկական գործեր, Սպենդիարեանէ, Պարթեւեանէ եւայլն։

ՄՈՒՏՔ ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԳԻՆԵՐՈՎ 7 10, 15 եւ 20 Ֆր.

Կը վաճառուին Հրանտ Սամուէլի 51 Rue Mr. le Prince *եւ գրատուն* Garard*ի մօտ*, 32, Rue Montholon *Փարիզ։*

ՎՐԻՊԱԿ.... Հրաչ Քալպարենցի վերջին յօդուածին մէջ («Ծառաչ» 21 նոյեմբեր) Գ. սիւնակ վարչն վեր Զ. տողը կարդալ.— « Այնուհետեւ է որ Սէնթ - Պէօվ բաբեհաճեցաւ ուսումնասիրութիւն մը նուիրել ան որ, (Լէոփարտիի)։

երկար պիտի ըլլար խօսիլ Լէոփարտիի «բարոյական գործեր»ուն վրայ։

ԿՈՒԶՈՒԻ հայ օրիորդ մը գործերու նորոգութեան համար ։ Սկիզբը չաբաթական 60 Ֆր. Հեռաձայնել Աչճեանի, Elysées 38—25։

ԿՈՒԶՈՒԻ հայ կին մը կամ օրիորդ մը տնական աշխատանքներու համար։ Մանրամասնութեանց համար հեռաձայնել Աչճեանի Elysées 38—25։

ԳԱՅԵՔ ՏԵՍԻՔ ԼԻՈՆի ՄԷՋ

Cinéma REXY

Rue Cours Lafayette, angle Garibaldi

Հ. Ց. Դ.

Փարիզ

ՊԱՆԷԼ ՔԱՇԱՆի «Արծիւ» ենթակոմիտէի ընկերավարական դասախօսութիւնը 27 Նոյ., շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին իր ակումբին մէջ։ կը խօսի Պ. Ղեւոնդ Մելոյեան։ Նիւթ՝ *Գրականութեան ազդեցութիւնը մեր ազատագրական շարժման վրայ,*

ԻՍԻ ԼԷ ՄՈՒԼԻՆՈՅի «Միօ» խումբի ժողովը 27 Նոյ. շաբաթ երեկոյ ժամը 8ին «Խրիմեան» դպրոցը։ Ներկայանալ անդամատետրով։

Գալատ

ՍԷՆ-ԼՈՒԻ «Ակնունի» ենթակոմիտէի ընդհ. ժողովը *26* Նոյ. *Ուրբաթ*, երեկոյեան ժամը *8.30*ին իր ակումբին մէջ։ Խիստ կարեւոր օրակարգ։

ԼԻՈՆի կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այսօր, Ուր. երեկոյ ժ. 9ին «Զարդարեան» գրադարանին մէջ, *181* փոտ Լաֆայէթ։

ՄԱՐՍԷՅԼԻ «Ռոստով» ենթակոմիտէի եւ «Քրիստափոր» խումբի ընդհ. ժողովը *29* Նոյ. երկուշաբթի երեկոյ ժամը 8.30ին «Շահիրեան սրահին վրայ։ Օրակարգ՝ գեկոյց Ներկայացուցչ. ժողովի, եւ վարչութեան ընտրութիւն։

“ՄՇԱԿՈՑԹԻ ՕՐ”Ը ՇԱՎԻԼԻ ՄԷՋ

ՆՈՒԻՐՈՒԱԾ ՐԱՖՖԻԻ ՀԱՐԻՒՐԱՄԵԱԿԻՆ

27 Նոյ. Շաբաթ իրիկուն ժամը 9ին ԴՈՐՈՑԻ սրահին մէջ

Նախաձեռնութեամբ «Հայազգայինի Մ.-ճիւղին եւ մասնակցութեամբ Շավիլի Եկեղեցական Ընկերակցութեան, կ. Խաչի, Հ. Ց. Դ. «Արդութեան» խումբի եւ Հ. Մ. Ը. Մ.-ի

կը նախագահէ Բժ. Յ. ԴԱՒԻԹԵԱՆ

կը խօսին Հ. ՍԱՀԱԿ Տ. ՄՈՎՍԷՍԵԱՆ եւ Պ. Ս. ՎՐԱՑԵԱՆ

Գեղարուեստական բաժինին կը մասնակցին աեղւոյն «Րաֆֆի» երգչախումբը իր սիրողներով, *Տիկին ՏԻՐՏԻՐԵԱՆ, Տէր եւ Տիկին Բ. ՀԱՊՏԻՇԵԱՆ, Պ. Պ. Ա. ԳԱՐԱԵԱՆ եւ ԱՄԻՐԵԱՆ։*

Մուտքը ազատ է։ — Թօպիւս Թիւ *1*, իջնել մէրի, երկաթուղի՝ Ս. Լազարէն։

ՏԱՐԵԿԱՆ ՄԵԾ ՊԱԶԱՐՅԻԿ-ՅԵՐԵԿՈՅԹ

ԿԱՋՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ

ԱՏԱՓԱԶԱՐԻ ՀԱՅՐ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ

28 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ԿԻՐԱԿԻ, ԺԱՄԸ 15.30ԷՆ ՄԻՆՉԵՒ ԿԷՍ ԳԻՇԵՐ

Saint-Didier—Victor-Hugoի

շէհ ուրանիաներուն մէջ

46 ter, Rue Saint-Didier, Métro: Victor-Hugo *կամ* Trocadéro

8 ՀՈԳԻՆՈՑ ԸՆՏԻՐ ՕՐՓԷՍՔՐ-ԺԱՋ, ԵՒ ՀԱՃԵԼԻ ԱՆԱԿՆԿԱԼՆԵՐ

ՃՈՒԼԻ ՊԻՒՖԷ ԴԻՒՐԱՄԱՏՋԵԼԻ ԵՒ ՆԱԽԿԻՆ ԳԻՆԵՐՈՎ

ԱՃՕՒՐԴ ՉԿԱՑ

ՑՈՄՍԵՐՈՒ ԳԻՆԵՐԸ, ԿԻՆԵՐՈՒ 7.50, ԱՅՐԵՐՈՒ 10 ՖՐ.

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՀԱՑ ԿԱՄ. ԵՒ ՄԱՐՏԻԿ. Միութիւնը անդամակցական ժողովի կը հրաւիրէ Փարիզի չրջանի բոլոր ընկերները, 27Նոյ. Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին, 66 Ռիւ տը Պէլվիլ, պիւռօ տը Թապայի վերնայարկը։

Ֆ. Կ. ԽԱՉԻԿԵԱՆ էֆէնկի Մասնաճիւղի Ընդհ. ժողովը 28 Նոյ. կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2ին Ընկերուհի Վիքթորիա Թաթարեանի բնակարանը։ Խիստ կարեւոր օրակարգ։

ԿՈՒԶՈՒԻ 15—18տարեկան հայ աղջիկ մը որ գիտնայ ֆրանսերէն (խօսիլ, գրել եւ կարդալ) եւ հաշիւ, աշխատելու համար marchand couleurի մէջ։ Դիմել Maison Daron , *Պ. Թաթուլեանի*, 32, Rue Menilmontant, *Փարիզ* (20)։

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ - ՊԱՏԱՐԱԳ

Կիրակի, 28 Նոյեմբեր, առաւօտեան ժամը 10ին, Շավիլի Ս. Լուսաւորիչ Եկեղեցիին մէջ, Հոգեհանգիստ - պատարագ տեղի պիտի ունենայ, ողբացեալ ՍՏԵՓԱՆ ՍԱՐԳԻՍԵԱՆի մահուան տարելիցին առթիւ։

Կը հրաւիրուին բարեկամներն ու ծանօթները։

ՑԱԻԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Փարիզի «Եղիպտացի» Կոմիտէն իր ցաւակցութիւնը կը յայտնէ Ընկ. Ց. Հայրապետեանի իր մօր մահուան առթիւ։

×

Հ. Ց. Դ. Սէնթ էթիէնի «Անտօք» ենթակոմիտէն իր խորին ցաւակցութիւնը կը յայտնէ Ընկ. Խաչատուր Պալօեանի, իր Տիկնոջ եւ պարագաներուն իրենց սիրելի փոքրիկին՝ հինգամեայ Աստղիկի տխուր մահուան առթիւ, որ տեղի ունեցաւ Նոյ. 19ին եւ թաղումը կատարուեցաւ 21 Նոյեմբերին Թալօաիէդի գերեզմանատան մէջ։

ՆՈՒԱԳԱՀԱՆԴԷՍ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

ՆՈՒԻՐՈՒԱԾ

Հայկական եւ Արեւելեան երաժշտութեան

ԿԻՐԱԿԻ. 28 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ԿԷՍՕՐԷ ԵՏՔ ԺԱՄԸ 16.45ԻՆ

Salle Prat, 150 Rue Paradis

ՀՈՎԱՆՒՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ

ՀԱՑ ՄՇԱԿՈՒԹԱՑԻՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ

ՂԵԿԱՎԱՐՈՒՀԵԱՄԲ

Գ. Մ. ԱԼԷՍԶԱՀԻի

ԵՒ ՄԱՍՆԱԿՑՈՒԹԵԱՄԲ ՏԻԿԻՆ Մ. ԹԷՐԶԻՊԱՇԵԱՆԻ

(Մարսէյլի Գոնսերվաթուարէն)

ՆՈՒԱԳԱՒՈՒՄԲ ԵՒ ԵՐԳԱՒՈՒՄԲ 80 *ՀՈԳԻ*

Ցայտագրի մէջ՝ Կոմիտաս Վ.-ի , Սպենդիարեանի, Տէր Ղեւոնդեանի եւ Ալէմշահի լաւագոյն գործերը ։

Ներկայ պիտի ըլլան պետական, զինուորական, գեղարուեստական, ինչպէս նաեւ հայ եւ օտար մամուլի ներկայացուցիչներ ։

Տոմսերը այժմէն կը ծախուին հետեւեալ հասցէներուն.— Քոնսէր Քլասիք, 4 բիւ Մոնկրան։ Պ. Ս. Տիրատուրեան, 2, բիւ Ֆէլիբ տը Ժէրար։ Պ. Ե. Էքսէրճեան, 40, լա Քանըպիէր։ Պ. Կ. Բիւրենց, 3, բիւ տը լ'Արպըր։ Պ. Ա. Քէօսէեան, 11, Փլաս Ժիւլ Կէյս։ Պ. Վ. Տէր Վարդանեան, 51, բիւ Սէն Պապիլ, եւ Պ. Գ. Մերիկեան, 13, բիւ տէ Տօմինիքէն ։

ՏՈՄՍԵՐՈՒ ԳԻՆ՝ **15, 14, 12, 8, 7,** ԵՒ **5** ՖՐԱՆՔ

Իգիտութիւն Հայ մատչեհիներու եւ խանութպաններու կը ծանուցանենք թէ Փարիզի մէջ բացած ենք Մարսէյլի մեր պանակի վաճառատան մասնաճիւղը՝

ՅՈՎՍԷՓ ԳՕՋՈՒՆԵԱՆ

10 Rue Turbigo, Paris (1)

Մէթրօ Halles *եւ* Etienne Marcel

Մեծ ԱՐԱՆԱԿ վաճառում. Ամենալաւ տեսակի ապրանքներ՝ անմրցելի գիներով. Այցելեցէք անգամ մը համոզուելու համար։

ՀԱՅԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՃԸ

Ճաշարան **Ֆ Լ Օ Ր Ի Ա**

61, Rue Monsieur le Prince, Paris (6)

Մէթրօ՝ Օտէօն եւ Սէն Միշէլ

Արեւելեան եւ եւրոպական համեղ կերակուրներ՝ պատրաստուած մասնաւոր խնամքով։ Ճաշախորհրդները կրնան մտնել խոհանոց՝ տեսնելու համար տիրող մաքրութիւնը։

Պալսական մասնաւոր օդի՝ տաք աղանդերներով։ Րաֆֆիի տնօրէնը, Կովկասի մէջ ունցած իր երկար տարիներու փորձառութեամբ անվիճելի մասնագէտն է ճաշկերոյթներու, մասնաւորապէս ընկերական ճաշկերոյթներու եւ մէկ յատեղանիներու համար շատ մատչելի գիներ՝ անսահմանափակ սպասարկութեամբ։ Ամէն Երկուշաբթի *ԻՇԽԷՄՊԻՆ* ա. սլուր իսկ Հինգշաբթի խաշ (փաչա)։ Ամէն երեկոյ կը նուագէ Թառիստ Գարեգինն։

ԵՂԻՇԷ ԱՐԶՈՒՄԱՆԵԱՆ

ՃԱՄԲՈՐԴՈՒԹԵԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ

AMERICAIN LLOYD
48 rue de la République
Մաթէյլ, Tél. C.47-22 *եւ* C.74-51

ORIENT LLOYD
7 rue Auber, Paris
Tél. Opéra 67-77 67-78

Նաւային բոլոր ընկերութիւններու ներկայացուցիչ։

Ցոմսակներ՝ ամէն տեղի համար։ Հայ Ճամբորդներու հատուկ ժամնաւոր գին։ Ընդհանուր Թղթակիցներ աշխարհի ամէն կողմը

ՎԱՏԱՀԵԼԻ ՏՈՒՆ

Tailleur de ST. BERNARD
Pour hommes et Dammes
H. GULBOLIAN

24 rue Affre *կամ* 8 rue Cavé, Paris(18)
Մասնաճիւղ՝ 2 rue de la Charbonnière
Մէթրօ La Chapelle *եւ* Barbès Rochechouard
Թելեֆոն Montmartre 69—70

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒն.— Նոր տարուան առթիւ կարեւոր նուէրներ իւրաքանչիւր հագուստի եւ վերարկուի համար մինչեւ Մնունդ։

ՍՏԱՑԱԾ ԵՆՔ ՅՐԱՆԱԿԱՆ ԵՒ ԱՆԳԻԱԿԱՆ ՀՄԵՐՆԱՑԻՆ ԿԵՐՊԱՐԱՆՔ.

ՄԵՐԳԻՆԵՐԸ.— Վերարկու եւ հագուստ (երկու փորձով) սկսեալ 280—400 Ֆր.։ Նուէր կը տրուի մուշտակէ մէկ փաթ տը գիւ օձիք, ձեռնոցներ մեծուհի համար, պատրաստուած Հայկուհիներուն պօլհանի արհեստանոցներուն մէջ։ 400 Ֆրանկէ վեր ապսպրանքներու համար, 3 փորձ նուէր կը տրուի մէկ ֆանթէզի տափատ կամ կօֆ։ Ցուցադրութեան համար վերոյիշեալ պայմաններէն կազմացնել ցուցաթղթ կտրօնը։ Rue la Charbonnière*ի մեր մասնաճիւղին մէջ կը ստանձնենք գիւրամատչելի գիներով à façon, նորոգութիւն, ձեւափոխութիւն եւ բրթուճած փարաջաներ։ 110 Ֆր. բանէն սկսեալ։ Մուիպողական պարագաներու, 3 օրէն կը յանձնենք պապրանքները՝ խնամուած աշխատանքով։*

Բաց է կիրակի մինչեւ կէսօր։

ԽԵՆԹԸ

ԱՐԿԱԾՆԵՐ ՎԵՐՋԻՆ ՌՈՒՍ-ԹՈՒՐՔԱԿԱՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄԻՑ ՀԱՅԱՍՏԱՆՈՒՄ

»»»» • ««««

Մերուժին հասկցաւ, թէ ում մասին էր խօսքը, սոսկաց, բոլոր մարմնով դողդողաց, եւ փոքր էր մնում, որ պիտի գլորուէր գետնի վրայ ։

— Սիրտդ պինդ պահիր, դողալու ժամանակ չէ, չարունակեց էֆէնտին, — դեռ եւս շատ բան պէտք է լսես ։

Նա պատմեց, թէ ինքը տեղեկացաւ, որ անցեալ գիշեր Պ. Սալմանը գնացել էր մի գիւղ, այնտեղ մի տան մէջ հաւաքել էր իր չուրջը մի քանի երիտասարդ մշակներ, խօսում էր նրանց հետ «մարդկային անհատական իրաւունքների» մասին, խօսում էր մշակ մարդու «աշխատանքի» մասին, թէ խօսում էր «բռնակալութեան» դէմ, խօսում էր ինչ եղանակով մարդիկ ձեռք են բերում « աւելի ապատ եւ աւելի բարեաւոր կեանքը»,— ո՞վ է իմանում, գանազան տեսակ «խեն - թութիւնների» վրայ էր խօսում ։ Ծանկարծ վրայ են հասնում ոստիկանները եւ կալանաւորում են։ Կառավարութիւնը վաղուց որոնում էր այդ «խենթին», որովհետեւ նրա մի քանի ընկերները գանազան տեղերում կալանաւորուած էին։ Այժմ այդ մուիկին էլ բնկաւ որոգայթի մէջ։ — Թոմաս էֆէնտին ամէն ինչ պատմեց, բայց չը յայտնեց, թէ ինքն էր մատնել Պ. Սալմանին ։

Նա կրկին դարձաւ դէպի Ծերունին.

— Այժմ նոր առակ լուարութ. ասաց նա խիստ դառն ժպիտով, կարծես, ուշադրութիւն էր աւելի խոր խոցել ողորմելի Ծերունու սիրտը։ — Շուտով դպիրները կը գան քո տան մէջ խուզարկութիւն անելու. եւ, որպէս բարեկամ, եկայ քեզ նախապէս զգուշացնելու համար ։

Նա մի առանձին կերպով չեշտեց « բարեկամ » բառը։ Այսուամենայնայնիւ, զայրոյթից եւ խուզարկութեան անունը լսելով, Ծերունին բոլորովին զարհուրեցաւ ։

— Դեռ եւս ազատուելու ժամանակ կայ, չարունակեց էֆէնտին աւելի առոն կերպով. դու ինձ միայն այն ասա, նրանից խօ մի բան չի՞ մնացել քո տան մէջ ։

Որքան ողբալի լինէր հաղորդած լուրը, Ծերունին զարհալ փոքր ինչ հանգստացաւ, երբ նկատեց որ էֆէնդու նման « բարեկամը » մի այսպիսի վտանգաւոր րոպէում, օգնութեան ձեռք էր մեկնում իրան ։

— Մի խուրջին է մնացել, պատասխանեց նա, երկչոտութեամբ իր չուրջը նայելով. մի գուցէ մի ուրիշը լսէ նրա ձայնը ։

— Հիմայ եկ, այդ էլը ցեխիցը դուրս հան... խօսեց էֆէնտին ինքն իրան։ — Մի խուրջին է մնացել... դա քիչ բան չէ ...

Նա զարձաւ դէպի Ծերունին, իր սպզանային չիլ աչքերը լայն բացելով ։

— Մի րոպէն անգամ թանգ է մեզ համար, չատպիր, ընանք, թագցնենք այդ խուրջինը, քանի որ դեռ չեն յայտնուել զոհերները։ Ծերունին բոլորովին հաւատալով էֆէնտու անկեղծութեանը, տարաւ նրան օգան եւ ցոյց տուեց Պ. Սալմանի այնտեղ պահուած ճանապարհորդական խուրջինը ։

— Դոնները կողպեցէք, պատուիրեց էֆէնտին, եւ ինքը բաց անելով խուրջինը, սկսեց քրքրել նրա մէջ եղած իրեղէնները ։

Նրա մէջ կային զանազան յանձնարարական նամակներ այլեւայլ հասցէներով, կային զանազան մարդկանց անուններով փոխանադրեր, որոնցմով Պ. Սալմանը կարող էր հարկաւորած ժամանակ փող ստանալ, կային դանազան հրահանգներ, ծրագրներ եւայլն. կային եւ մի քանի տետրակներ, որ երեւոյթից երեւում էր թէ դիւղացիներին, — մի խօսքով, բացի թղթերից ուրիշ ոչինչ չը կար։ էֆէնտին խորին ուշադրութեամբ քննում էր բոլորը եւ խորհրդաւոր կերպով չարժում էր իր գլուխը ։

ԲՍՏՅԻ

(Շար.)

Le Gérant : H. STEPHAN
Imprimerie A. DER (AGOPIAN)
17, Rue Damesme — PARIS (13)

ՀԱՅՐԵՆԻՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

1E PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN — 17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Rédaction et Administration — Téléphone : Gobelins 15 - 70
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ — Chèque Postal Paris 1678 - 63
(ՕՐԹՈՒՆԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՓԱՍՏԱԹՂԹԱԿԱՆ ՊԱՏՄԱՆՆԵՐ՝— ՏԱՐԵԿԱՆ ՎՃԱՐՄԱՆԵԱՑ ԵՒ ՈՒՐԱՒՄԱՆԵԱՑ

Ֆրանսա եւ Գաղութներ	150 փրանք	75 փրանք	40 փր.
Անգլիա եւ Իտալիա	265 »	140 փրանք	
Ուրիշ երկիրներ	215 »	110 փրանք	

ՇԱԲԱԹ 27 ՆՈՅԵՄԲԵՐ SAMEDI 27 NOVEMBRE 1937

ԺԳ ՏԱՐԻ — 13e Année No. 3588 — Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱԿԵԱՆ — ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

«ՄԻԱՑԵԱԼ ՃԱԿԱՏ»Ի ՀՕՂԻՆ ՏԱԿ

Ընկերվարական կուսակցութեան պաշտօնաթերթը, « Լը Փոփիւլէռ» երէկ հրատարակած էր վարիչ մարմնին պաշտօնական զեկոյցը՝ համաձայնավարներու հետ կատարուած բանակցութեանց մասին :

Բանակցութիւնները ընդհատուած են, եթէ ոչ բոլորովին խզուած :

Ուրիշ կերպ ալ չէր կրնար ըլլալ, քանի որ Կոմինտէրնը (Գ· Միջազգային) երբեք հրաժարած չէ իր դաւադրական ծրագիրներէն, հակառակ բոլոր խարուսիկ երեւոյթներուն :

Օրը օրին խօսած ըլլալով այս բանակցութեանց մասին, չենք ուզեր մանրամասնութեանց մէջ խորհիլ :

Կը բաւէ ըսել թէ՝ մինչ Ֆրանսայի համաձայնավար կուսակցութեան կեդրոնական կոմիտէն չափազանց վրայ ինկած էր, կ'ամաչպարէր օր առաջ զլուխ հանել երկու կուսակցութեանց միացումը — ճուլում — ընկերվարականները կը նախընտրէին գործել աստիճանաբար, հանդարտօրէն ուսումնասիրելով ամէն բան, որպէսզի բաց դուռ չմնայ եւ աւելի ծանր պատասխանատուութիւնը չծանրանայ ճուլումէն վերջը :

Քանի՛ քանի անդամ լուրջ անհամաձայնութիւններ ծագեցան, իրրեւ հետեւանք տեսակէտներու տարբերութեան :

Անցեալ յուլիս 29ին, «Իւմանիթէ» կը հրատարակէր իրենց կեդրոնական կոմիտէին մէկ յայտարարութիւնը, մէջտեղ դնելով ճուլման նախնական պայմանները եւ հրապարակային վիճաբանութեան հրաւիրելով երկու կուսակցութեանց չարքերը :

Այդ յայտարարութեան համաձայն, նոյն օրէն սկսեալ երկու կազմակերպութեանց վարիչ մարմինները, ինչպէս եւ մասնաճիւղերու վարչութիւնները ժողով պիտի գումարէին, ամիսը երկու անգամ եւ հաւաքաբար, անհրաժեշտ որոշումները տալու եւ գործադրելու համար : Երկու կուսակցութեանց երեսփոխանները, ծերակուտականները, նահանգային եւ քաղաքապետական ժողովներու անդամներն ալ պիտի գործէին համախորհուրդ, խառն ժողովներ գումարելով : Կուսակցական քարոզութիւնը պիտի կատարուէր միացեալ ուժերով, ընկերվարականները եւ Համայնավարները հոխորտագարձարար պիտի աշխատակցէին « Իւմանիթէ »ի եւ «Փոփիւլէռ»ի էջերն :

Յայտարարութեան մէջները տակաւին չէր չորցած, երբ ընկերվարական կուսակցութեան վարիչ մարմինը զեկոյց մը հրատարակեց , դիտել տալով թէ այս առաջարկը թէեւ քննուեցաւ խառն ժողովի մը մէջ, բայց ընկերվարական պատասխանատուութիւնը անմիջապէս պատասխանեց թէ ան հակառակ է Մարքսչլի համագումարին որոշումներուն : Մնաց որ, արդէն համաձայնութեան կոմիտէ մը կազմուած էր, այդ հարցին համար, ուստի անոր կ'իյնար շարունակել աշխատանքները :

Այնուհետեւ ուրիշ անհամաձայնութիւններ ալ ծագեցան :

Եւ ահաւասիկ վերջին արարը,— ընդհատում բանակցութեանց, ծանրակշիռ յայտարարութեամբ մը, որ անգամ մը եւս կը պատռէ կոմինտէրնին դիմակը :

« Փոփիւլէռ »ի մէջ հրատարակուած յայտարարութեամբ, Ֆրանսայի ընկերվարական կուսակցութեան վարիչ մարմինը կը պատմէ թէ սացած է համաձայնավար կուսակցութեան կեդրոնի կոմիտէին նոյեմբերը 5 եւ 9 թուակիրը նամակները, որոնցմով համաձայնավար կուսակցութիւնը կը պահանջէր «փութացնել միացման գործողութիւնը» :

— « Այս պահանջը կը համապատասխանէր մեր կամքին, քանի որ, պառակտումէն իվեր, մեր կուսակցութիւնը երբեք չէ դադրած աշխատիլ այդ ուղղութեամբ,— այն համոզումով թէ չունեւոր դասուն (պրոլետարիատ) յաղթանակը մեծ չափով պայմանաւորուած է իր միութեամբ :

Արդ, համայնավար կուսակցութեան այդ նամակներուն վերջին ստացումէն երկու օր վերջը, «Իւմանիթէ» հրատարակեց Կոմինտէրնի ընդհ· քարտուղարին՝ Տիմիթրովի մէկ յօդուածը, որ կը կազմէ նոր իրողութիւն մը որուն ծանրութիւնը չի կրնար վրիպիլ ոեւէ մէկուն աչքէն » :

Եւ յայտարարութիւնը կը ներկայացնէ կարգ մը հատուած – ներ՝ Տիմիթրովի զրութենէն, որոնք ուղղակի ամբաստանութիւններ են ընկերվարութեան դէմ :

Այսպէս, Կոմինտէրնի ընդհ· քարտուղարը կը գրէ·

— « Սոցիալ - Դեմոկրատիան իր անձնատուրութեան եւ պառակտումի ամբողջ բաղաբականութեամբ ճամբան ալեց հարթեց փաշիստական յաղթանակին համար » :

Ցետոյ «կը համարձակի» յայտարարել թէ այդ յաղթանակը անկարելի պիտի ըլլար, եթէ Իտալիան իր Թուրաթիին , Ասոտրիան Պաուէրը չունենար · Թէ դեռ վերջերս, « Ընկերվարական Միջազգայինի գեւտադիմական վարիչները, հաճելի դառնալու համար այն սիրող դասերուն որոնք յայտնապէս չեն ուզեր բանուորական չարժման պատասխանատուին մէջ, կատաղի եռանդ մը կը ցուցնեն, եւ չրջելու համար պատմութեան անիւը», թէ «բոլոր միջոցներով կը խափանեն» որ եւ է հաւաքական գործունէութիւն՝ Սպանիոյ եւ Չինաստանի համար :

Ու վերջապէս, Տիմիթրով կը յայտարարէ թէ Սթալին հազար անգամ իրաւունք ունի դրելու ·

— « Անկարելի է վերջ տալ դրամատիրութեան, առանց վերջ տալու սոցեալ - դեմոկրատիային՝ բանուորական շարժման մէջ» :

Ֆրանսայի ընկերվարական կուսակցութեան վարիչ մարմինը կը յայտարարէ առանց այլեւայլի, այս մեղադրանքներուն դէմ ·

— « Համայնավարները են որ ամէն տեղ, Մոսկուայի հրամանին վրայ, պառակտում յառաջ բերին չունեւորներու կազմակերպութեանց ծոցին մէջ» :

Հարցին մէկ մասը միայն պարզած եղանք : Շ·

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԳԱՂՏՆԻ ԿՈՄԻՏԷԻՆ ՎԱՐԻՉՆԵՐԷՆ ԵՐԿՈՒՔԸ ՁԵՐԲԱԿԱԼՈՒԵՑԱՆ (ՄԷԿԸ ԶՕՐԱԿԱՐ)

»»»» • ««««

Չեմքի կարեւոր պահեստ մը եւս

»»»» • ««««

Խուզարկութիւն տեղական օկանի խմբագրատան մէջ

Ապահովութեան Տեսչութիւնը առջի օր ձերբակալեց դաղտնի կոմիտէին երկու վարիչները, զօրավար Տիւէնեէօր եւ Պ· Լօժէն Տըլոնքլ :

Ինչպէս գրած էինք երէկ, զօրավարը հարցաքննութեան կանչուած էր նախորդ օրը : Հարցաքննութիւնը սկսաւ իրիկուան ժամը 5ին եւ տեւեց մինչեւ առաւօտ : Իրրեւ եղրակացութիւնը, հարցաքննիչ դատաւորը անմիջապէս ձերբակալման հրամանագիր հանեց եւ զօրավարը փոխադրուեցաւ Սանթէի բանտը, իրրեւ մեղսակից «չարագործներու ընկերակցութեան», ինչպէս կը կոչուի դաւադրական կազմակերպութիւնը : Զօրավարը անմիջապէս նշանակեց իր պաշտպան փաստաբանները, ծերակուտական եւ նախկին դատական նախարար Պ· Լէմէրսիէ եւ երեսփոխան Քասալիէ Վալա :

Նոյն դիշերը Ապահովութեան Տեսչութիւնը փոխադրուած էր ուրիշ ամբաստանեալ մը, ձեռնակապերով : Ուշ աւեն հասկցուեցաւ թէ կալանաւորը կը կոչուի Լօժէն Տըլոնքլ, որ բռնուած էր երկու զաղտնի ոստիկաններու կողմէ, Օփերայի պողոտային եւ Ռիվոլի փողոցին անկիւնը, մինչդեռ կը կարծուէր թէ Իտալիա փախած է : Հաստատուեցաւ որ ամբաստանեալը Փարիզ կը գտնուէր, բայց պահուած էր անցեալ հինդշաբթի օրէն ի վեր, ամէն դիշեր պանդոկ մը փոխելով եւ ի վերջոյ բարեկամներու տունը ապաստանելով :

Ձերբակալութիւնը կատարուեցաւ դիշերուան ժամը 1ին, թէեթը Ֆրանսէի մօտ : Լօժէն Տըլոնքլ փողոցէն կ'անցնէր, երբ դաղտնի ոստիկաններէն մէկը ճանչցաւ զայն, վեց ամիս առաջ հարցաքննութեան կանչուած ըլլալով խորհրդաւոր սպանութեան մը առթիւ :

Ինչպէս յայտնի է, Լօժէն Տըլոնքլ անօրէնն էր Քէս Մաուիթիմ է Ֆլիւվիալի (Փոռվանս փողոց թիւ 78), որուն գրասենեակին մէջ խուզարկութիւններ կը կատարէր, ընդունելով թէ կարեւոր դեր մը վիճակուած էր իրեն, զաղտնի կազմակերպութեան մէջ : Հարցաքննութիւնը տեւեց ամբողջ դիշերը : Երբ հարցուցին թէ ո՞վ կը ճարէր զրամները, Անոի անորոշ պատասխաններ տուաւ, ըսելով թէ մաերմացած էր մարդու մը հետ որ կարեւոր գումար մը յանձնեց իրեն, զաղտնի կոմիտէ մը կազմելու եւ համայնավարութեան դէմ պայքարելու համար : Այդ մարդուն անունը չէ յայտնուած տակաւին : Ամբաստանեալը դէմ դիմաց հանուեցաւ Թիպկոա փողոցի հիւրանոցի տանտիկնոջ՝ Տիկին Թիւկէրոյի հետ : Ինչպէս կը յիշուի, մեծաքանակ դէնք եւ ռազմամթերք գտնուած էին այդ չէնքին գեռնայարկին մէջ, որ ունէր զաղտնի թաքստոցներ եւ անցքեր : Տանտիրուհին ճանչցաւ ամբաստանեալը եւ յայտնեց թէ ան չէնքին գեռնայարկը վարձած էր Կրօսկ անունով : Ամբաստանեալը ուրացաւ, բայց եւ այնպէս Սանթէի բանտը առաջնորդուեցաւ :

Զօր· Տիւէնեէօր, որ եղած է դիւանապետ օդանաւային նախարարութեան եւ արժանացած Պատուոյ Լեգէոնի հրամանատարի աստիճանին, հարցաքննուեցաւ 24 ժամ անընդհատ : Կ'ըսուի թէ խոստովանած է որ կապեր ունէր Լօժէն Տըլոնքլի հետ, բայց ոստիկանութիւնը կը կարծէ թէ անոր դերը նուազ կարեւոր եղած է քան երկու Տըլոնքլ եղբայրներուն դերը : Մեծ եղբայրը, Լօժէն 47 տարեկան է եւ առաջնակարգ ճարտարագէտ, արժանացած Պատուոյ Լեգէոնի եւ պատերազմի Խաչի : Կը համարուի զաղտնի կազմակերպութեան դլխաւոր վարիչը :

Ամբաստանեալը ուրիշ կարեւոր պաշտօններ ալ ունի : Եղբայրը, Անոի, իր խոստովանութեանց առեն ըստ թէ բարեկամի մը միջոցաւ ծանօթացած էր ոմն Լէոնի, որուն զաղտնի յուրեր կը հաղորդէր եւ փոխարէնը զրամ կը առնար : « Քանի մը անգամ ինծի յանձնեց 10.000ական ֆրանք, համագումար մօտ 100.000 ֆրանք» : Ոստիկանութիւնը չհաւատալով հանգերձ այս յայտարարութեան, կը փնտռէ Լէոնը, որ 50 տարեկան մարդ մըն է եղեր, եւ անոր միջնորդը՝ Թակորը :

**** Նոյն օրը զաղտնի ոստիկանութեան ներկայացաւ Խվոի - Փըթի - Պուրկի դղեակին տէրը, Իւլէս Փասթըէ, որ Հունգարիա կը զտնուէր : Ամբաստանեալը խոստովանեցաւ թէ անգամ մը տասը հազար ֆրանք առած է իր ազգականին՝ Լա Մոթ Սէն - Փիէռի (բանտարկուած), որ զիտական փորձեր կը կատարէր · բայց երբեք զրամ չէ վճարած որ եւ է քաղաքական կազմակերպութեան : Այս առթիւ ոստիկանութիւնը յիշեց թէ Իւլէս Փասթըէ բնակարան մը ունէր Փարիզի մէջ, Մալէրպի հրապարակին վրայ, եւ անոր տակի յարկին մէջ կը բնակէր Ռօժէ լը Պլօն, որ սպանուեցաւ քանի մը չաբաթ առաջ : Այս առթիւ խուզարկութիւն կատարուեցաւ այդ չէնքին մէջ ալ, բայց կարեւոր բան մը չգտնուեցաւ :*

Նոր դէպքեր եւ ձերբակալութիւններ

Ապահովութեան Տեսչութիւնը չարունակելով հետապնդումները, էնվալիտի պողոտային վրայ, 11 Ամբրնիւ Վիլլատի չէնքին մէջ երեւան հանեց կարեւոր պինպաշեաստ մը : Այս չէնքին տէրն է ճարտարապետ մը, Փիէռ Փառան : Խուզարկութեանց ընթացքին, անոր մառանին մէջ գտան 18 դինուորական հրացաններ, 9 որսի հրացան, 800 որսի փամփուշտ, 13,350 պատերազմական փամփուշտ, 256 լեցուն ձեռնառումբ (օտար արտադրութիւն), 12 դնդացիր, եւ , առաջին անդամ ըլլալով, Հօչքիս դնդացիր մը, բոլորովին նոր : Փիէռ Փառան եւ բնտանիքը որսի գացած ըլլալով, անմիջապէս ոստիկան մը ղրկուեցաւ, որ ձերբակալեց եւ Փարիզ բերաւ ամբաստանեալը :

**** Նոյն օրը խուզարկութեան ենթարկուեցաւ «Արքայական Սուրհանդակ»ի (Քուռիէ Ռուայեալ) խմբագրատունը, որ կը զտնուի Ամբնիւ Հօչի վրայ : Տասներկու զաղտնի ոստիկաններ մինչեւ դիշերուան ժամը 10 խուզարկեցին չէնքը, ի ներկայութեան ընդհ· քարտուղարին : Կ'ըսուի թէ կարեւոր բան մը չէ զտնուած :*

(Հարցին շարունակութիւնը կարդալ Դ· էջ)

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԻՆՉ ՇՈՒՏ ԿԱՐՕՏՑԱՆ

Առջի օր թրքական հէֆեաք մը հրատարակեր էինք :

«Ձիւմհուրիյէթ »ի թղթակիցը, Գանտէմիր, վերջերս պտոյտ մը կատարելով Սուրիոյ մէջ, Հօմս ալ կը հանդիպի :

Ճամբան 7 — 8 տարեկան հայ տղեկ մը կը տեսնէ որ թուրբերէն բացագանչութիւն մը արձակած կ'ըլլայ հնդկահաւի մը : Հետաքրքրուելով, էլ աւելի ալ հայերը կը գտնէ եւ հետեւեալ խօսակցութիւնը տեղի կ'ունենայ իրենց միջեւ ·

— Թուրք էք, չէ՞ :

— Հապա ղո՞ւ, ըսի :

Ան ալ թէեւ հաճոյքով, բայց քիչ մը դառն կերպով կը ծիծաղէր ·

— Անոր նման բան մը··· : Եթէ իսլամութիւնը փնտռէք, Անատոլուի Հայեր ենք : Բայց, ինչպէս կը տեսնէք , ո՛չ հայերէն, ոչ ալ արաբերէն կը խօսինք :

Եւ սկսաւ հասկցնել·

— Եղան ժամանակներ որ շատ պայքացանք Թուրքերուն : Այնատեններս «գոնէ սա մեր աղաքներուն Թուրքերէն չսորվեցնենք» ըսինք : Բայց չեզաւ, չկրցանք գլուխ հանել : Մեր միջեւ հայերէն խօսինք ըսինք, չկրցանք : Ես իմ կարգիս քանի մը անդամներ «գոնէ Թուրքերէն չկարդամ , կատարեալ Ֆրանսերէն , անգլիերէն դէտեմ , ինչո՞ւս չի բաւեր այս լեզուներով դիրքերը» ըսի, չեզաւ, վեր ջապէս չեզաւ :

Եթէ մեր տունը այցելէք, պատերուն վրայ Իսթանպուլի տեսարանները, խոհանոցը Թրքական կերակուրներ, «կրամաֆոն»ի վրայ Թրքական « փլաք »ներ կը տեսնէք ··· Մարդս բռնութեամբ չի կրնար հրաժարիլ ինքնիրմէն : Այսօր, մեր միջեւ բոլոր պաղատութեանց անհետանալէն յետոյ, կը հասկնանք որ աւելի լաւ եղած է որ այսպէս մեռցած ենք » :

Ինչպէս կը տեսնէք, մեր երբեմնի «վաթանասէր»ները միտք չունին մեր օձիքը ձգելու : Կա՛մ պիտի ջարդեն , կա՛մ պիտի շոյեն :

Զարդիլիէ մնացած չըլլալով, պարբերաբար հին յիշատակներ կը հրբըրեն, — «Ո՞վ ուրեց մթնոլորտը »— « Այսպէս ըլլալու չէր »— «ինչո՞ւ եղաւ»···

Եւ, ի՞նչ տարակոյս, մեղքը միշտ մեր ճիտին կ'իյնայ : Եւ զրչացողն ալ միշտ մենք ենք : Վկայ՝ «հայ լիտըր - ներէն փաստաբան Հայկ Պալեան»(?) որ ըսած կ'ըլլայ Գանտէմիրի·

— « Երբ անցան քաղաքական ազմուկները, մենք մեզ քննեցինք եւ տեսանք որ ձեղմէ Ֆիղիքապէս հեռու ալ մնանք, բարոյապէս միշտ միասին ենք : Ի՞նչ տարբերութիւն ունի Թուրքէ մը,— լեզուս, ընտանիքս , ամէն ինչս Թուրք է : Բաան տարի է որ ձեղմէ հեռու ենք : Ուզեցինք արաբերէն սորվեցնել մեր փոքրիկներուն, բայց ի՞նչ կը տեսնենք, զարձեալ Թուրքերէն սորվեր են » :

Եւ դեռ աւելի սրտառուչ հատաչաիֆ մը ·

— « Եթէ ձեղի չափ ազատ ըլլայինք, կը տեսնէիք որ մեր մտածումն ալ ձերինէն ոչ մէկ տարբերութիւն ունի··· Արտը պատրաստ է, հունտը ձեր ձեռքն է, ցանեցէք եւ հնձեցէք » :

Հրաշալի, հրաշալի՛ : «Հունտը» ցանուած է արդէն, եւ «հունձին» ալ շատուց բաղած կ'ըլլայինք , եթէ ··· Սանսեաֆին վրայ ծածանէր «սանճաֆը շէրիֆը». նորագոյն բացատրութեամբ՝ «հանրապետական» Թուրքիոյ շուքը ···

ՎԱՀԷ

ԳՆԴԱԿԱՀԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՍԷՋ

Ինչպէս գրած էինք, Հայաստանի Գերագոյն Ատեանին առջեւ դատի քաշուած էին ութ կարեւոր պաշտօնեաներ, այն ամբաստանութեամբ թէ «հակայեղափոխական մնասարարութիւններ» կատարած են Լոռիի «աղնուացեղ անասնաբուծութեան խորհանտեսութեան մէջ » :

« Խ· Հայաստան» նոյեմբեր 12ի թիւին մէջ հրատարակած է դատավճիռը, որմէ կ'իմանանք թէ ԳՆԴԱԿԱՀԱՐՈՒԹԵԱՆ եւ զոյքերու բռնագրաւման դատապարտուած են ամբաստանեալներէն Տիգրան Մեժլումի Կիրակոսեան, Միհրան Մկրտիչի Լուսիկեան եւ Յովհաննէս Ստեփանի Խաչիկեան : Բանեւհինգ տարի բանտարկութեան եւ զոյքերու բռնագրաւման դատապարտուած են Հայկ Աղաջանի Միրզոյեան, Երուանդ Եղիշէ Ալեքսանի Ամիրխանեան : Տասնչորս տարի բանտարկութեան եւ զոյքերու բռնագրաւման՝ Զաւէն Գէորգի Գաբրիէլեան : Մէկ երկու ամբաստանեալներէն Ալէքսէյ Զինովևիէվիչ Վոյչենկո դատապարտուած է քսան եւ Միխայիլ Մուրզանի տասը տարի բանտարկութեան, անձնական զոյքերու զրաւումով :

**** Հայաստանի ներքին զործավար նշանակուած է Վիկտոր Վասիլեւիչ Մովսեսեան, տեղական արդիւնաբերութեան զործավար՝ Ռուբէն Բագրատի Աղիազեկեան (Խ· Հայաստան 3 նոյեմբեր) :*

Յուցահանդէսի փակումը

Ինչպէս հաղորդած էինք, հինգշաբթի օր հանդիսաւորապէս փակուեցաւ Փարիզի Միջազգային ցուցահանդէսը, ուր վեց ամսուան ընթացքին այցելած են 31 — 33.000.000 հոգի : Օտար այցելուներուն թիւը կը հաշուէն 800.000էն մէկ միլիոն :

Փակման առթիւ, չքեղ հանդէս մը սարքուած էր Թրոքատէրոյի տաորեր - կրեայ Թատրոնին մէջ, ուր խոնուած էին 2000 հանդիսատեսներ, մրցանակաբաշխութեան հանդէսին համար, հովանաւորութեամբ հանրապետութեան նախագահին : Այս առթիւ իր 300րդ ճառը խօսեցաւ Պ· Լապէ, ցուցահանդէսին վերատեսուչը :

200.000 հոգի խոնուած էին ցուցահանդէսին զանազան մասերուն մէջ, վերջին անդամ տեսնելու համար հրախաղութիւնները եւ ուրիշ հրաշալիքներ : Այս առթիւ ձրի լամպիոններ ալ բաժնուեցան : Կէս դիշերին փակուեցան դուռ - ները :

Ցուցահանդէսը տեւած եղաւ 183 օր, 31 միլիոն վճարող եւ 2.500.000 անվճար այցելուներով : 1889ի ցուցահանդէսը տեւած էր 185 օր, 25.600.000 վճարովի եւ 6.800.000 անվճար այցելուներով, 1900ի ցուցահանդէսը՝ 212 օր, 35 միլիոն վճարովի եւ 10.000.000 անվճար այցելուներով :

ՊԻՃՐՈՒԹԻ ՄԷՋ ՆՈՐ ՅՈՑՑԵՐ կատարուած ըլլալով, խանութները փակուեցան նոյեմբեր 25ին : Ոստիկաններ կը հսկեն բարեկարգութեան : Հանրային չէնքերը պաշտպանութեան տակ առնուած են : Խորհրդարանին մօտ ոստիկանները դէնք պարպած ըլլալով, իսլամ կին մը, երիտասարդ մը եւ ցուցարար մը վիրաւորուեցան :

ՊԵՏԱԿԱՆ ՊԱՇՏՕՆԵԱՆԵՐՈՒ Թոշակի խնդիրը լուծուեցաւ երեսփ· ժողովի դիշերային մէկ նիստին մէջ : Կառավարութիւնը վստահութեան խնդիր յարուցած ըլլալով, անոր բանաձեւը քուէարկուեցաւ մեծամասնութեամբ : Ել - մտական յանձնախումբին մէջ 22 հոգի Թեր քուէարկած , 17 ձեռնպահ մնացած էին, մէկն ըլլալով համայնավարները :

ԻՆՉՊԵՍ ԱՀԵՑԱՎ ՊԱՐՈՆ ՍԱՐԳՍՅԱՆԸ

— Ես չե՛մ խոստովանում, որ ոչ մի տարի այդքան չեմ ծիծաղել, ինչքան այս անգամ: Ամբողջ ժողովուրդը, կարծես, մոռացել էր իր ցավերն ու տառապանքները, ամբողջ ժողովուրդը ծիծաղում էր, ծիծաղում էր ինքն իր վրա, ծիծաղում էր իր ներկայացուցիչների վրա, ծիծաղում էր իր ապագայի վրա: Ես ինքս էլ ծիծաղում էի, ծիծաղում էի ինքս իմ վրա, ծիծաղում էի իմ ընկերների վրա, ծիծաղում էի իմ հակառակորդների վրա, ծիծաղում էի ամբողջ աշխարհ

ԼՈՒՍԱՎՈՐԻՉ

(ՎԻՊ ՀԱՍՏԱՏԱԿԱՆ ԿԵՆԴԱՆԻ)

»»» • «««

— Շատ տարօրինակ մարդ էր, — ասում է ինքնիշխանը, — ասես ոչ մի բանից չվախենար... Ես ինքս ինձ մի քանի անգամ հարցրել եմ՝ ինչո՞ւ նա ինձ այդքան դուր եկավ, ինչո՞ւ ես նրան ընտրեցի... Ինչո՞ւ ես նրան վստահեցի... Ինչո՞ւ ես նրան ուղարկեցի Ֆրանսիա... Ինչո՞ւ ես նրան հանձնարարեցի ինձ համար գտնել Ֆրանսիայի ամենագեղեցիկ աղջիկը... Ինչո՞ւ ես նրան ուղարկեցի Ֆրանսիայի ամենահարուստ ընտանիքը... Ինչո՞ւ ես նրան ուղարկեցի Ֆրանսիայի ամենաազնվական ընտանիքը... Ինչո՞ւ ես նրան ուղարկեցի Ֆրանսիայի ամենաազնվական ընտանիքի ամենագեղեցիկ աղջկան... Ինչո՞ւ ես նրան ուղարկեցի Ֆրանսիայի ամենաազնվական ընտանիքի ամենագեղեցիկ աղջկան ինձ համար գտնելու... Ինչո՞ւ ես նրան ուղարկեցի Ֆրանսիայի ամենաազնվական ընտանիքի ամենագեղեցիկ աղջկան ինձ համար գտնելու, որ հետո ինքս ինձ հարցնեմ՝ ինչո՞ւ ես նրան ուղարկեցի Ֆրանսիայի ամենաազնվական ընտանիքի ամենագեղեցիկ աղջկան ինձ համար գտնելու, որ հետո ինքս ինձ հարցնեմ՝ ինչո՞ւ ես նրան ուղարկեցի...

— Տարի...

Ջոյսթոն մեծ ուշադրություն չդարձրեց ինքնիշխանի վերջին խոսքերին, նա ուշադիր լսում էր ինքնիշխանին, որ շարունակում էր.

— Ես ոչ մի կասկած չունեի, որ նա կվերադառնա, որովհետև ես նրան ուղարկել էի ինձ համար, և նա գիտեր, որ ես սպասում եմ նրան, և նա գիտեր, որ ես նրան ուղարկել եմ

**** Հակառակ բացարձակ լռութեան, իրազեկներ կը հաւաստեն թէ Թուլուզի ոստիկանութիւնը չատ կարեւոր պաղտնիք մը գտած է, որ ամբողջովին պիտի լուսաբանէ դաւադիրներուն գործունէութիւնը: Կարեւոր անձնաւորութիւն մը ներկայանալով Թուլուզի ոստիկանութեան, կարգ մը տեղեկութիւններ հաղորդած է որոնք խստօրէն գաղտնի կը պահուին :*

**** Ինչպէս գրած էինք, ամբաստանեալներուն մէջ կը գտնուին երեք Ա. րաբներ, անդամ քաղաքական խմբակի մը՝ «Նոր Ալժերիա», որ իբրեւ թէ պաշտօն ունէր կամաւորներ պինուորագրելու գաղտնի կոմիտէին համար : Կ'ըսուի թէ երեք Արաբները 100.000 ֆրանք դրամ ստացած են, կամաւորներ հաւաքելու համար Ալժերիոյ մէջ :*

**** Տիկնի ոստիկանութիւնը խուզարկութիւններ կատարեց ժԱ. գարէն մնացած աւերակ դղեակի մը՝ Սրբ - լա - Պաթայի տատրերկրեայ անենակներուն եւ անցքերուն մէջ եւ հրեան հանեց նոր ծեփուած պատ մը: Այս առթիւ թերթերը կը գրեն թէ քաղաքական կուսակցութեան մը 100 անդամները անցեալ օգոստոսին ժողով գումարած էին այդ դղեակին մէջ :*

Խուզարկութիւնները կը շարունակուին նոյն խստութեամբ: Ամէն օր պահեստ մը կամ գաղտնիք մը երեւան կը հանուի: Առջի օր ձեռնաւոր մը գտնուեցաւ Լիլ, տիկնոջ նամակատուփին մէջ: Ադին անդին նետուած զէնքեր ալ չատ կան :

**** Թերթերը կը գրեն թէ երբեք այսքան խիստ հսկողութեան ենթակուած չէր ներքին գործերու պալատնականը: Ոչ միայն ուելցած են պահակները, կազմ եւ պատրաստ գարնելու, այլեւ փակուած են երկաթ դուռները եւ անոնց ետին ալ չարք չարք պահակներ կը հսկեն անցուդարձին: Նոյն խստութիւնը նաեւ չէնքին ներսը, սանգուղներէն մինչեւ գեռնայարկերը: Առջի օր աւելի խստացաւ հսկողութիւնը: Բադաքին դուռներուն առջեւ ալ, զիշերը ոստիկաններ կը կեցնեն կառքերը եւ խիստ քննութեան կ'ենթարկեն :*

ՋԱՆԱՖԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՄՈՍԿՈՒԱՅէն կը հեռագրեն թէ սպաննուած է Փէրմի Զեկային պետը, երբ դուրս կ'ելլէր ժողովէ մը: Թիֆլիզի մէջ ձերբակալուած է Վրաստանի Զեկայի գլխաւոր պաշտօնեաներէն մէկը, Դոկացէ :

ԳՆԴ. ՏՐ ԼԱ ՌՕՔԻ կուսակցութեան համագումարին մէջ (Լիոն), ժողովականները առաջարկեցին ցկեանս նախագահ հռչակել գնդապետը, բայց ան լա Ռօք մերժեց :

Տէր եւ Տիկին Հրաչ Սարգիսեան, Օր. Արմինէ Սարգիսեան, Տէր եւ Տիկին Բարթամ Պատմաճեան եւ զաւակունք, Այրի Տիկին Մահլամաճեան եւ զաւակները՝ Պ. Ատոմ եւ Կայծակ Մահլամաճեան, Պ. Արթօ Ապգարեան ինչպէս նաեւ Մարտիրոսեան, Էհլամճեան, Թահմիզեան, Թերլիմէզեան, Լեւոտղեան, Տիւմիւճ, Ապաճեան ընտանիքները սրտի խորունկ կսկիծով կը ծանուցանեն իրենց սիրելի մօր, զօքանչին եւ ազգականին՝

ԱՑՔԻ ՏԻԿԻՆ ԻՒՂԱԲԵՐ ՍԱՐԳԻՍԵԱՆԻ

յանկարծական մահը :

Յուղարկաւորութիւնը տեղի պիտի ունենայ, այսօր, չարաթ, 27 Նոյեմբեր, կէսօրէ վերջ ժամը 3ին իր բնակարանին մէջ, 95, Ave. Aristide Briand, Cachan, ուրկէ մարմինը պիտի փոխադրուի տեղւոյն գերեզմանատունը :

ՄՄԲ.— Մեր խորին ցաւակցութիւնները՝ մեր աշխատակցին՝ Պ. Հրաչ Սարգիսեանի եւ պարագաներուն :

“ՇԻՐԱԿ”

ապահաստատած գուտ չափի ճիւթով: Հայ աւանդական սեղանին զարդ:

Արեւելքի փրակ իսկական օդին է Անգուգական: Անմրցելի: Անխարդախ Առաջնակարգ գործածողներ

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ - ՊԱՏԱՐԱԳ

Կիրակի, 28 նոյեմբեր, առաւօտեան ժամը 10ին, Շավիլի Ս. Լուսաւորիչ եկեղեցին մէջ, Հոգեհանգիստ - պատարագ տեղի պիտի ունենայ, ողբացեալ ՍՏԵՓԱՆ ՍԱՐԳԻՍԵԱՆի մահուան տարելիցին առթիւ :

Կը հրաւիրուին բարեկամներն ու ծանօթները :

ՅԱՒԱԿՅՈՒԹԻՒՆ

Հ. Յ. Դ. Սէն Ժէռմէն «Վրէժ» խումբը իր խոբին ցաւակցութիւնը կը յայտնէ Պ. Գուրգէն Քաստուկեանի, Ընկ. Յ. Լեմէրճեանի եւ իրենց պարագաներուն, վաղեմի հայդուկ Պ. Սուքիաս Գալանճեանի մահուան առթիւ :

ՑՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՀԱՅ ԿԱՄ. ԵՒ ՄԱՐՏԻԿ. Միութիւնը անդամակցական ժողովի կը հրաւիրէ Փարիզի շրջանի բոլոր ընկերները, 27 Նոյ. Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին, 66 Ռիւ տը Պէլվիլ, պիւռօ տը Թապայի վերնայարկը:

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Բալուէ Հայր. Միութեան ընդհանուր անդամական ժողովը 27 Նոյ. Շաբաթ երեկոյ ժամը 8,30ին սովորական սրահին մէջ:

ԳԱՑԷՔ ՏԵՍԷՔ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ
Cinéma REXY
Rue Cours Lafayette, angle Garibaldi

Le Gérant : H. STEPHAN
Imprimerie A. DER (AGOPIAN)
17. Rue Damesme — PARIS (13)

ԳՈՒՐԳԷՆ ԱԼԻՄՇԱՀԻ ՄԵԾ ՆՈՒԱԳԱՀԱՆԴԷՍԸ

Նուիրուած Հայկական եւ Արեւելեան երաժշտութեան

ԿԻՐԱԿԻ 28 ՆՈԵ. 1937, ԿԷՍՕՐԷ ԵՏՔ ԺԱՄԸ ՃԻՇԴ 16.45ԻՆ

Salle Prat, 150 Rue Paradis, ՄԱՐՍԷՅԼ

ՀՈՎԱՆԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ ՀԱՅ ՄՇԱԿՈՒԹԱՅԻՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ

Ֆ. Յ. Դ.

Փարիզ

ՓԱՐԻԶԻ «եգիպտացի» կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր շրջանի բոլոր ընկերները 3 դեկտ. ուրբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին ավբնիւ տ'Իթալիի սրճարանին վերնայարկը, մէթրօ Բլաս տ'Իթալի:

ՊԱՆԵԷՕ ՓԱՆԻՆ «Արծիւ» ննթակոմիտէի ընկերահամակրական դասախօսութիւնը 27 Նոյ., Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին իր ակումբին մէջ: կը խօսի Գ. Ղեւոնդ Մելոյեան: Նիւթ՝ *Գրականութեան ազգութիւնը մեր ազատագրական շարժման փուլ,*

ԻՍԻ ԼԷ ՄՈՒԼԻՆՈՅի «Միջօ» խումբի ժողովը 27 Նոյ. Շաբաթ երեկոյ ժամը 8ին «Խրիմեան» դպրոցը: Ներկայանալ անդամատետրով:

Գաւառ

ՄԱՐՍԷՅԼԻ «Վահագն» խումբի ժողովը 28 Նոյ. կիրակի երեկոյ ժամը 3ին «Շաֆրիկեան» սրահին մէջ: Խիստ կարեւոր օրակարգ եւ վարչութեան ընտրութիւն:

ՄԱՐՍԷՅԼԻ «Ռոստով» ննթակոմիտէի եւ «Քրիստափոր» խումբի ընդհ. ժողովը 29 Նոյ. երկուշաբթի երեկոյ ժամը 8.30ին «Շաֆրիկեան սրահին մէջ: Օրակարգ՝ զեկոյց ներկայացուցչ. ժողովի, եւ վարչութեան ընտրութիւն:

ՀՐԱՊԱՐԱԿԱՑԻՆ ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

Սարսէյի «Հայր» խումբին կոզմէ, այսօր, Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին, Սալ տը Նոսի մէջ, կը խօսի Ընկ. Ս. ԹՈՐՈՍԵԱՆ:

“ՄՇԱԿՈՑԹի ՕՐ”Ը ՇԱՎԻԼԻ ՄԷՋ

ՆՈՒԻՐՈՒԱԾ ԲԱՑՕՒԻՒ ՀԱՐԻՒՐԱՄԵԱԿԻՆ

27 Նոյ. Շաբաթ իրիկուն ժամը 9ին ԴԳՐՈՑի սրահին մէջ

Նախաձեռնութեամբ «Հայագործիչ» Մ. Ճիւղին եւ մասնակցութեամբ Շավիլի Եկեղեցական Ընկերակցութեան, կ. Խաչի, Հ. Յ. Դ. «Արդութեան» խումբի եւ Հ. Մ. Ը. Մ.-ի:

Կը նախագահէ Բժ. Յ. ԴԱՒԹԵԱՆ

Կը խօսին Հ. ՍԱՀԱԿ Տ. ՄՈՎՍԷՍԵԱՆ եւ Պ. Ս. ՎՐԱՑԵԱՆ

Գեղարուեստական բաժինին կը մասնակցին աեղւոյն «Րաֆֆի» երգչախումբը իր սիրողներով, *Տիկին ՏԷՐՏԷՐԵԱՆ, Տէր եւ Տիկին Բ. ՀԱՊՏԵՇԵԱՆ, Պ. Պ. Ա. ԴԱՐԱԵԱՆ եւ ԱՄԻՐԵԱՆ:*

Մուտքը ազատ է: — Programme ինչպիսի Թիւ 1. իջնել մէրի, երկաթուղի՝ Ս. Լազարէն:

ՏԱՐԵԿԱՆ ՄԵԾ ՊԱԶԱՐՅԻԿ-ՅԱՐՆԿՈՅԹ

ԿԱՉՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ

ԱՏԱՓԱՋԱՐԻ ՀԱՅՐ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ

28 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ԿԻՐԱԿԻ, ԺԱՄԸ 15.30Է ՄԻՆՉԵՒ ԿԷՍ ԳԻՇԵՐ

Saint-Didier—Victor-Hugoի

շէհ ատաձևարուն մէջ

46 ter, Rue Saint-Didier, Métro: Victor-Hugo *կամ* Trocadéro

8 ՀՈԳԻՆՈՑ ԸՆՏԻՐ ՕՐՔԷՍՔՐ-ԺԱՋ, ԵՒ ՀԱՃԵԼԻ ԱՆԱԿՆԿԱԼՆԵՐ

ՃՈՒԽ ՊԻՒՖԷ ԴԻՒՐԱՄԱՏՋԵԼի ԵՒ ՆԱԽԿԻՆ ԳԻՆԵՐՈՎ

ԱՃՈՒՐԴ ԶԿԱՑ

ՏՈՄՍԵՐՈՒ ԳԻՆԵՐԸ, ԿԻՆԵՐՈՒ 7.50, ԱՅՐԵՐՈՒ 10 ՖՐ.

ԺՈՂՈՎ-ԹԷՅԱՍԵՂԱՆ

Փարիզի Ամասիոյ եւ Շրջանի Հայրենակցական Միութեան Ընդհանուր ժողով—Թէյասեղանը 28 Նոյ. Կիրակի ժամը 14.30ին Բարեգործականի Տան մէջ, 8 Ռիւ Պոսիւէ, Փարիզ:

Նեւկոյացում Պօռտոյի ւեւ

Ի նպաստ «Բարսեղ Շահպազ» Ակումբ-գրադարանի

կը ներկայացուի «ՆԱ ԶՐ ԼԻՆԻ ՍԱ ԼԻՆԻ»

Տեղի կ'ունենայ *28* Նոյ. կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3.30ին «Բարսեղ Շահպազ» ակումբին մէջ, Սլէյօն:

Երաժշտական բաժինը (դաշնակ) կը ղեկավարէ Ա. Գ. ՄԵՍՈՒՄԵՆՑ:

Մուտք 3 ֆրանք

ԵԴՈՒԱՐԴ ԳԱԼՓԱՔՃԵԱՆ

ԳՐԱՄԱՏՈՒՆ, **46 rue de la République, Marseille**

Tél. Colbert 74—51, 47—22

Ծտար գրաճախեբու փոփոխութիւն, ցնքեր կը տրուին ամէն երկրի հասցէ: կը գնենք եւ կը ծախենք ոսկի գրաճախեր:

ԼԱՒ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,

ԴԵՐՁԱԿԱՏՈՒՀ Ց. ՔԼԹԻԿԵԱՆ

8 Rue Geoffroy-Marie, *Paris, մէթրօ* Cadet

Ֆրանսական եւ անգլիական առաջնակարգ կերպասներ ձշդապահութիւն, խնամուած կար ու ձեւ: Մինչեւ երեք տարի, իմ գուստները կը պահեն իրենց սկզբնական ձեւը:

Իգիտութիւն Հայ մառչեհիներու եւ խմբութիւն սիններու կը ծանուցանենք թէ փարիզի մէջ բացած ենք Մարսէյլի մէր պանաեի վաճառատան մասնաճիւղը՝

ՅՈՎՍԷՓ ԳՕՋՈՒՆԵԱՆ

10 Rue Turbigo, Paris (1)

Մէթրօ Halles եւ Etienne Marcel

ՄԵԾԱՔԱՆԱԿ վաճառուած Ամենալաւ տեսակի ապրանք. ներ՝ անմրցելի գիներով. Այցելեցէք անգամ մը համոզուելու համար:

ՇԱՅԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՑՐԸ

Ձաշատուն **Յ Լ Օ Ր Ի Ն**

61, Rue Monsieur le Prince, Paris (6)

Մէթրօ՝ Օտէօն եւ Սէն Միշէլ

Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ :

ԲԱՑՈՒԱԾ Է ԱՐԴԻԱԿԱՆ ԿԱՇԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՒԱՋՆԱԿԱՐԳ ՃԱՇԱՐԱՆԸ

Ր Ա Ֆ Ֆ Ի

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ Մ. Գ. ՄԻՐԻՃԱՆԵԱՆ

8 Rue Maubeuge, Paris (9)

Սթեյեան եւ եւրոպական համեղ կերակուրներ՝ պատրաստուած մանուկոր խնամքով: Ճաշասիրողները կրնան մտնել խոհանոց՝ տեսնելու համար տիրող մաքրութիւնը:

Գոլասկան մասնաւոր օրի՝ տաք աղանդերներով: Բաֆֆիի տնօրէնը, կովկասի մէջ ունցած իր երկար տարիներու փորձառութեամբ անվիճելի մասնագէտն է ճաշիկի պատրաստութեան: Հաւաքոյթներու, մասնաւորապէս ընկերական հաշիկորոյթներու եւ թէյասեղաններու համար շատ մատչելի գիներ՝ անոնց որակելի սպասարկութեամբ: Ամէն երկուշաբթի ԻՇԿԸՄՊԻի պուր իսկ Հինգշաբթի խաշ (փաչա): Ամէն երեկոյ կը նուագէ Թառիստ Գարեգինը:

ԵԹԷ Կ'ՈՒԶԷՔ ՃԱՇԵԼ ՄԱՔՈՒՐ, ԱԺԱՆ ԵՒ ՀԱՄՈՎ

ԱՅՑԵԼԵՑԷՔ **Restaurant Diamantaire**

60 Rue Lafayette, Paris (9) *մէթրօ* Cadet *եւ* Pelletier

Տէր եւ Տնօրէն ԱՐԱՄ ՓԷՇՏԻՄԱԼՃԵԱՆ

(Մեր Աղամին)

Ուր պիտի գտնէք ամէն ճաշակի յարմար արեւելեան եւ եւրոպական կերակուրներ, ինարատ օդի՝ առատ ապանդերներով: Մեր մասնագիտութիւնն է *ՇԻՇ ՔԻՊԱՊ* եւ *ՇԻՇ ՔԻՊԱՊ ՄՓԷՄՒԱԼ* պատրաստուած՝ կանանչ պղպեղով եւ լոլիկով), իսկ գառնուկի միսէ պատրաստուած մեր *ՏՇՕՆԷՐ ՔԻՊԱՊով* կրնանք մրցիլ փարիզի բոլոր ճաշարաններուն դէմ: կիրակի օրեր *ԼԻՄՈՆ ԴԱՏՈՒԱԾ* եւ սեր ամէն երեկոյ արեւելեան ընտիր նուագ ղեկավարութեամբ *Պ. ՄԿՐՏԻՉ ՊԵՏՐՈՍԵԱՆի* եւ մասնակցութեամբ *ՋԱՆԻՐԻ* հանրի: ընտանեկան մթնոլորտ եւ հաճելի ժամադրավայր: Մէկ այցելութիւն բաւական է մեր սեւեռական յաճախորդը դառնալու համար:

ՀԱԳՈՒՍՏԵՂԷՆ ԵՒ ՈՒՏԵՍՏԵՂԷՆ

ՌՈՒՍԱՍՏԱՆ ՂՐԿԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

Յունուար 1էն ակսելով կը գործադրենք մեր նոր արժեցուցակը անդլիական, ֆրանսական եւ չեխոսլավակ բրդեղէններու, կօշիկներու, ճերմակեղէններու, թրիքօթաժի, գուլպաներու եւ ի՛նչ՛որ նկոր.

Ամենալաւ ապրանքներ բացառապէս գործուած գիներով

կը յանձնարարենք Ռուսաստան ղրկել Underwood եւ Royal դիւրափոխադրելի գրամեքենաներ, որոնց առաքումը կ'ըլլայ ուղղակի Ամերիկայէն.

փափաքողներու կը ղրկենք կերպասներու նմոյշները եւ գիները

Դիմել՝ **American Lloyd, Paris (9). 7 rue Auber**

Tél. Opéra 67-77, 67-78

ՅԱՌԱՋԻ ԹԵՐԹՕՂԸ (68)

ԽԵՆԹԸ

ԱՐԿԱԾՆԵՐ ՎԵՐՋԻՆ ՌՈՒՍ-ԹՈՒՐՔԱԿԱՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄԻՑ ՀԱՅԱՍՏԱՆՈՒՄ

»»»» • ««««

— *Եթէ լշխանութեան ձեռքը բնկնելու լինեն, ասաց նա,— այդ թղթերից մէկը բաւական է, որ քեզ, տանուտէր Յաչօ, քո որդիների հետ կախաղան բարձրացնեն, իսկ քո բոլոր հարստութիւնը յափըտնելս դրաւեն :*

Մերսունին քարացած մնաց եւ ոչինչ պատասխանել չը կարողացաւ: Վերջին խօսքերը ձղեցին նրան մի տեսակ մտաւոր անզգայութեան մէջ :

— *Այդ բոլորը պէտք է այրել, ասաց էֆէնտին եւ թղթերը լցրեց խուրջինի մէջ :*

— *Ես ոչինչ չեմ հասկանում, իմ գլխում խելք չէ մնացել, պատասխանեց ծերունին դողդողուն ձայնով, եւ նրա չիջած աչքերը լցուեցան արտասուքով :*

Ճանկարծ միտքը փոխեց էֆէնտին. « ինչո՞ւ այրել, մտածում էր նա. պէտք է լաւ քննել այդ թղթերը, դրանք ինձ պէտք կը գան... ինչո՞ւ ոչնչացնել »:

Նա հարցրեց ծերունուց .

— *Այս տանը մէջ կա՞յ մի այնպիսի պաղտնի տեղ, ուր կարելի լինէր առժամանակ թաղցնել այդ խուրջինը :*

— *Կայ, պատասխանեց ծերունին :*

Նրա տան մէջ կային մի քանի պաղտնի պահարաններ, որոնց մէջ վտանգի ժամանակ թաղցնում էին տան թանգագին իրեղէնները : Որովհետեւ վտանգը այս երկրում միշտ անպատկառ էր, այս պատճառով պահարանները մի քանիսը ոչինչ էէր կարելի տեսնել : Ոմնաւ օդը խեղդելու չափ ծանր էր : Խուրջինը դնելով այնտեղ, նրանք չուտով դուրս եկան : Ծերունին կրկին կողպեց երկաթի դուռը, կրկին սալերը դրեց-տանց առաջուայ տեղում, եւ այժմ դժուար էր նկատել, որ նրանց տակում կար մի աստրերկրեայ պահարան :

— *Տուր ինձ բանալին, ասաց էֆէնտին, — ես կը պահեմ: Այժմ դու ինձանից աւելի հաւատարիմ մարդ չունես :*

Ծերունին առանց երկար մտածելու համար : Ներքնատան յատակը պատած էր սալերով : Ծերունին մօտեցաւ եւ բարձրացրեց այդ սալերից երկուսը : Նրանց տակում յայտնուեցան երկաթէ փոքրիկ երկու դուռ, որ հորիզոնական դիրքով փակում էր գաղտնի պահարանի մուտքը :

Ծերունին հանեց իր գրպանից մի բանալի, դրեց իր պատշաճաւոր տեղում, մի քանի անգամ պտրտացրուց, եւ երկաթի դուռը ինքն-իրան բարձրացաւ : Այժմ նրանց առջեւ բաց էր աստրերկրեայ վիրապի բերանը : Նեղ սանդուղքներով նրանք իջան ցած :

Վիրապի մթին զաւարկութեան մէջ ոչինչ չէր կարելի տեսնել : Ոմնաւ օդը խեղդելու չափ ծանր էր : Խուրջինը դնելով այնտեղ, նրանք չուտով դուրս եկան : Ծերունին կրկին կողպեց երկաթի դուռը, կրկին սալերը դրեց-տանց առաջուայ տեղում, եւ այժմ դժուար էր նկատել, որ նրանց տակում կար մի աստրերկրեայ պահարան :

— *Տուր ինձ բանալին, ասաց էֆէնտին, — ես կը պահեմ: Այժմ դու ինձանից աւելի հաւատարիմ մարդ չունես :*

Ծերունին առանց երկար մտածելու բանալին տուեց նրան: Երկիւղը այն աստիճան պաշարել էր նրան, որ ամէն առաջարկ էֆէնտու կողմից պատրաստ էր ընդունել :

— *Ես չատ բաներ ունեմ քեզ հետ խօսելու, տանուտէր Յաչօ, բայց ժամանակը կարճ է, դուցէ չուտով կը յայտնուեն խուզարկուները, ասաց նա չտապելով : — Առ այժմ մի քանի խրատներ կը տամ քեզ, լսիր· ոչ ոք չը պիտի դիտենայ, որ ես քեզ հետ տեսնուել եմ· մեր բոլոր կարգադրութիւնները պէտք է գաղտնի մնան մինչեւ անգամ քո բոլոր տանեցիներից : Երբ կը յայտնուեն խուզարկուները, դու աչխատիր որքան կարելի է, ա-նեղկիւղ, անվրդով եւ միամիտ ձեւանալ : Թող որտեղ ուզում են պտտնեն, ման գան, փտանգաւոր բանը մենք արդէն թաղցրինք, ինքը սատանան էլ չի կարող գտնել : Մի ուրացիր, թէ այն «դուղուկի փչողը» քո տանը եղել է, միայն ասա, որ դու նրան չես ճանաչում, եւ նրա հետ նպատակով այս կողմերում թափառելը ոչ քեզ եւ ոչ քո որդիներին չայտնի չէ :*

ՐԱՖՖԻ

(Շար.)

Le Gérant : H. STEPHAN
Imprimerie A. DER (AGOPIAN)
17. Rue Damesme — PARIS (13)

ՅԱՌԱՋ

ԾՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN — 17, Rue Damesme, PARIS (13e)

Rédaction et Administration — Téléphone : Glacière 15 - 70

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ — Chèque Postal Paris 1678 - 63

(ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆԱՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԳԱՑՄԱՆ ՆԵՐ.— ՏԱՐԵԿԱՆ ՎԵՑԱՄՍԵԱՑ ԵՒԱՄՍԵԱՑ

Ֆրանսա եւ Գաղութներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40 ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	265 »	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	215 »	110 ֆրանք	

ԿԻՐԱԿԻ 28 ՆՈՅԵՄԲԵՐ DIMANCHE 28 NOVEMBRE 1937

ԺԳ ՏԱՐԻ — 13e Année No. 3589 — ԽՄԲԱԳԻՐ՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՄԱՔԵԱՆ — ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

Ի՞ՆՉՆ Է ՈՐ ԿԸ ՏՕՆԵՆ...

Այս տարի ալ հանդէս մը սարքեր են Փարիզի մէջ, տօներու համար «Սորհրդային Հայաստանի յաղթական 17րդ տարեդարձը», ինչպէս կ'ըսմանանք դեղին թուղթիկէ մը:

Հանդէսին նախաձեռնութիւնն առանձնած են Հօկը, Պետական Կ. Խաչը(?), Հայր. եւ Վերաշինաց Միութիւնները:

Բարի վայելում բոլորին ալ, այլ մանաւանդ ախորժակ՝ ճառախօսներուն եւ սիրտ՝ ունկնդիրներուն, ճիշդ այն պահուն երբ անդին, երեւանի մէջ, «ամբոխները խելագար» կը պահանջեն «բնաջնջել նողկալի թշնամիները, ոչնչացնել ինչպէս մակաբոյծ փայտոջիլներ», ընդ հովանեաւ Ռիպաօզլի Վելիբեկովներու:

Ամէն պարագայի մէջ, թուղթը բոլշեւիկներ են անոնք, հին կամ նոր, տարէց թէ երիտասարդ,— հիմնադիրները, ղեկավարները, քարոզիչներն ու գործիչները «Սորհրդային Հայաստանի յաղթական տարեդարձին»: Մարդիկ, որ սրբազան կուռքերու պէս բազմած՝ իրենց պատուանդաններուն վրայ, երկրպագութեան կը հրաւիրէին չքնաղ ամբոխը՝ Հայաստանի մէջ, ինչպէս եւ հայկական արուարատահմանի ազա՞տ քաղաքացիները:— Իսկ այսօր, թաւալգլոր ինկած, հրացանի բռնուած, բանտարկուած, աքսորուած կամ աղտոտ քուրջի մը պէս անկիւն մը նետուած, ոչ իսկ մարդ կոչուելու արժանի կը համարուին.

— Նողկալի իժեր, կատղած չուներ, ստորաքարշ սրիկաներ, մակաբոյծ փայտոջիլներ, թունաւոր օձեր, լիսի ուազակներ, վիժուածքներ, լրտեսներ, հակայեղափոխական տականքներ, մնացուկներ...

Մնացեալը կրնաք լրացնել, թղթատելով «Սորհրդային Հայաստան»ը, «Գրական Թերթ»ը եւ երեւանի միւս հրատարակութիւնները: Եւ կամ անոնց ռուսերէնը, վրացերէնը, թուրքերէնը:

Առիթով մը չարեցինք այդ «իժ»երուն եւ «չուն»երուն, «մլուկ»ներուն եւ «վիժուածքներ»ուն անունները:

Անհրաժեշտ չէ կրկնել: Ո՛վ որ հետեւած է Հայաստանի անցուդարձին, գոց գիտէ անոնց անունները:

Ցիշողութիւնները թարմացնելու համար, պիտի թելադրէինք ամէնէն կարճ միջոցը,— մոռնալ, այսինքն «չուն» եւ «իժ», «ժողովուրդի թշնամի» նկատել, ՀԱՄՈՒԱԳԻԻՏ ԲԱՑԱՌՈՒԹԵԱՄԲ, ԲՈԼՈՐ ԱՆՈՆՔ ՈՐ ԽՈՐՀՐԴԱՑԻՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԸ ՀԱՅՑՈՒԻՑԻՆ ՄԻՆՉԵՒ... «յաղթական 17րդ տարեդարձը», եւ այսօր գեռնէ գետին կը զարնուին, ցեխէ ցեխ կը գլորուին, նոյնիսկ արուարատահմանի մէջ: Նոյնիսկ անոնց կողմէ որ տակաւին երէկ անոնց անունով կ'ելոյթներ կ'ունենային, Հայաստանի սէրը Արուարատահմանի մէջ ամբողջի հանելու համար:

Ուրեմն, ինքնին կուգայ հարցումը,— Ի՞ՆՉՆ Է ՈՐ ԿԸ ՏՕՆԵՆ...

Տասներեօթը տարուան ղեկավարութեան փա՞ոքը,— բայց ահա իրենք են որ ի լուր աշխարհի կը հռչակեն թէ ժողովուրդի թշնամիներէ կազմուած էր այդ ղեկավարութիւնը, Ս. Կասեանէն մինչեւ Ամատունին, Աչոտ Յովհաննիսեանէն մինչեւ Ակոպովը, Ա. Խանջեանէն մինչեւ Ս. Տէր Գաբրիէլեանը եւ Հանէսոզլեանը, Մուղդուսին, Երզնկեանէն, Մակինցեանէն, Շահվերդեանէն մինչեւ Փիրումովն ու Գուլոյեանը, Դր. Տէր Սիմոնեանն ու Ա. Եսայեանը: Կարճ խօսքով, 17 տարուան կեդր. կոմիտէի եւ կառավարութեան բոլոր անդամները:

Երկրի վերաշինութի՞ւնն է որ կը տօնեն:

Բայց «Ա. Հայաստան»ը դեռ անցեալ սեպտեմբերին էր որ, «Հայ ժողովրդի արիւնը ծծող իժերը» խորագրով համբաւգրականի մը մէջ, Մոսկուայի «պանծալի» «Փրաւտա»ն ալ վկայ կանչելով, կը յայտարարէր բարձրաձայն.—

1· «Մեր նուաճումներուն որակն ու քանակը այն չէ ինչ որ պէտք է լինէր».— 2· Կեդր. կառավարութիւնը «ամէն տարի տասնեակ հարիւրաւոր միլիոն րուբլիներ» տրամադրած է, բայց օրինակ՝ ձգախէժի գործարանը «այսօր կանգնած է պրավալի առաջ (փլուզում).— 3· Քանաքեռչինը «այսօր դրուած է չափից դուրս ծանր պայմաններում».— 4· «Մեր գիւղատնտեսութիւնը հասցրել են քայքայման».— 5· Հայաստանի ելմտացոյցը աճեր է քանի մը անգամ, «Սակայն ո՞ւր են գնացել այդ դրամները: Ժողովրդի թշնամիները վատնել են, խժռել են, գրկելով մեր գործարանական չինարարութիւնը, մեր կուլտուրական չինարարութիւնը, արդիւնարերութիւնը ֆինանսական միջոցներից»:

Եւ այս ամէնուն վրայ, ամբաստանագիրը կաթսայ մը եռացած ջուր եւս կը թափէ անձա՛ր ամբաստանեալներուն վրայ.— անոնք ուզե՛ր են Հայաստանը անջատել Ա. Միութենէն, վերահաստատե՛լ դրամատիրութիւնը, կատարելով «հակայեղափոխական թրոցքիստականներու, ֆաշական դաշնակներու պատուէրը», չարունակելով «ազգայնական հակայեղափոխական Ա. Յովհաննիսեանի, Հ. Կոստանեանի, Ս. Տէր Գաբրիէլեանի, Ա. Խանջեանի դաւաճանական, զազրելի գործը»:

Այս «յաղթանա՞կ»ն է որ պիտի տօնեն Փարիզի մէջ եւ այլուր, անդամ մը եւս խոցոտելով պաշտպանութեան բոլոր միջոցներէն զրկուած, տրորուած կալանաւորներու սիրտը:

Իսկ պատմութեան դատաստա՞նը: Եթէ ոչ արժանապատուութիւն, գոնէ դառնութեան տարրական զգացո՞ւմն ալ բթացաւ ատեան արուարատահմանի մէջ,— ի տես անլուր եւ անանուն ոդբերգութեան...

Անշուշտ Փարիզի հանդէսին կազմակերպիչները երախտագիտութեան եւ հիացումի բանաձեւ մըն ալ պիտի քուէարկեն, որ— պէտի «հանճարափայլ»ը աւելի զարկ տայ աւլտուքին, «հողմացրիւ փոշիացնելու» համար ինչ որ մնացած է «հայկական Ա. Ս. Հանրապետութեան» մէջ (ի՞նչ համարձակութեամբ կ'ըսէք՝ «Հայաստան»):

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԵՊԵՒԵԼԻ ՄԸ ԵՒՍ ՁԵՐԲԱԿԱԼՈՒԵՑԻ

(Տը լա Ռօֆի դատախազը, դուխ տի Պորկօ)

»»» ◦ «««

Դատաստութեան կեդրոնը Գերմանիոյ մէ՞ջ է

Ամբաստանեալները կը պահանջեն Գերագոյն Ատեան կազմել

Կարեւոր ձերբակալութիւն մը եւս կատարուեցաւ առջի օր: Ապահովութեան Տեսչութեան պաշտօնեաները խուզարկութեան ենթարկելով մխիթնա-տէր դուքս Փոցօ տի Պորկոյի չքեղ բնակարանը, (բիւ տը լ'Իւնիվերսիթէ թիւ 51), բազմաթիւ կասկածելի թուղթեր գտան եւ որոշեցին պաշտօնատուն առաջնորդել դուքսը: Ամբաստանեալը մերժեց, իր փաստաբանին՝ Քասվիէ Վալայի թելադրութեամբ: Ասոր վրայ ձերբակալման հրամանագիր հանուեցաւ եւ դուքսը Ապահովութեան Տեսչութիւնը փոխադրուելով, բանտարկուեցաւ, երկարատեւ հարցաքննութենէ մը վերջ:

Դուքսը մեծահարուստ չառաւիղն է Քորսիքացի ընտանիքի մը, նախկին ընկերը՝ գնդ· տը լա Ռօքի, երբ տակաւին չէր լուծուած Հրեղէն Աչէն: Վերջին տարիներու ընթացքին մեծ գործունէութիւն կը ցուցնէր ազգային շարժումներու մէջ: Ինքն էր որ ամբաստանեց գնդ· տը լա Ռօքը թէ դրամ ստացած է գաղտնի վարկերէն: Գնդապետը այս առթիւ անարգական յայտարարութիւն մը ըրած ըլլալով, դուքսը անուանարկութեան դատ բացաւ Լիոնի մէջ եւ չհեցաւ: Այս առթիւ էր որ իրրեւ վկայ ներկայացաւ նախկին վարչապետ մը, Թառարիէօ եւ հաստատեց թէ մեծ դրամներ վճարած է գնդապետին, երբ ներքին նախարար էր Լաւալի դահլիճին մէջ: Գնդապետը ուրացաւ եւ անուանարկութեան դատ բացած է 17 անձերու դէմ:

Կ'րսուի թէ դուքս տի Պորկօ մեղադիրին է զօր· Տիւէնեէօրի, որ բանտարկուեցաւ քանի մը օր առաջ: Ինքն ալ ձերբակալուեցաւ իրրեւ անդամ «չարագործներու ընկերակցութեան մը»: Իր բնակարանին մէջ բռնուած Թուղթերը շատ կարեւոր կը համարուին: Երբ խուզարկութիւնը վերջացաւ, ոստիկանական պաշտօնեան տեսնելով դուքսին ընդդիմութիւնը, հեռաձայնով հրահանգ ուղեց հարցաքննիչ դատաւորէն եւ հրաման ստացաւ անմիջապէս ձերբակալելու: Այս առթիւ իր փաստաբանը, Պ· Քասվիէ Վալա յայտարարեց թէ ինք չէր ուզեր որ դուքսը միւս ամբաստանեալներուն պէս 48 ժամ վար դրուէր Ապահովութեան Տեսչութեան մէջ, իրրեւ վկայ լսուելու պատրուակով եւ հարցաքննուէր ոստիկաններու կողմէ:

Դուքսը պահ մը Ապահովութեան պաշտօնատունը մնալէ վերջ, փոխադրուեցաւ դատական պալատը եւ անմիջապէս հարցաքննութեան ենթարկուեցաւ հարցաքննիչ դատաւորին կողմէ: Այս առթիւ դուքսը հետեւեալ յայտարարութիւնն ըրաւ.

— «1936ին, նախկին պետս եւ բարեկամս, Զօր· Տիւէնեէօր ինծի առաջարկից համայնավարութեան դէմ պայքարելու կոչուած կոմիտէներու միութեան նախագահութիւնը: Որովհետեւ նոր հրաժարած էի Հրեղէն Աչէն նախագահութենէն, մերժեցի: Սակայն, իր ստիպումներուն վրայ, ի վերջոյ հաւանեցայ: Բայց իմ դէրս սահմանափակուեցաւ ընկերակցութեան համեստ գրասենեակին վարձքը վճարելով: Ես երբեք չեմ ուզած վնասել հանրապետական կարգուսարքին»:

Երբ Սանթէի բանտը կը տանէին, ամբաստանեալը հարցուց թէ կրնա՞յ դուրս ելլել երկուշաբթի օր, գնդ· տը լա Ռօքի կողմէ բացուած դատին առթիւ: «Անշուշտ», պատասխանեց հարցաքննիչ դատաւորը:

Ուկէ՞ գաղտուած էր Հօլիհս գնդացիրը

Նոյն օրը բանտարկուեցաւ երիտասարդ դղեկատէրը, կոմս Իւլէռ Փասթրէ, որ Հունգարիայէն վերադառնալով անձնատուր եղած էր: Հակասութիւններ երեւան հանուած են իր եւ զարմիկին՝ Ռէյմօն տը լա Մօթ Սէն-Փիէռի յայտարարութեանց միջեւ: Նոյնքան կարեւոր կը համարուի ճարտարապետ Փիէռ Փառանի ձերբակալութիւնը: Այս ճարտարապետին բնակարանին մէջ էր որ գտնուեցան Հօլիհս գնդացիր մը, 9 հեծելազօրքի հրացաններ (իտալական), ինը ուրիշ տեսակ հրացաններ, 11 գերմանական փոքր գնդացիրներ, 250 լեցուն ձեռնառումբ, 800 որսորդական եւ 13.850 զինուորական փամփուշտ:

Մասնաւորապէս ծանրակշիռ կը համարուի այս գիւտը, որովհետեւ Հօլիհս գնդացիրը ծախու ապրանք չէ, այլ կը չինուի պետական գործարանի մը մէջ, միայն եւ միայն ֆրանսական բանակին գործածութեան համար: Ապահովութեան Տեսչութիւնը կը կարծէ թէ փառան ազդեցիկ մէկ անդամն է «Ճեղազիական գործունէութեան Գաղտնի Կոմիտէին»: Ուղղակիութիւն մը կատարուեցաւ իր Փոյի ղեկակին մէջ, բայց կարեւոր բան մը չգտնուեցաւ:

Կատարուած քննութեանց չնորհիւ, հաստատուեցաւ որ Հօլիհս գնդացիրը գողցուած էր Լաոնի մէկ զօրանոցէն: Երբ հարցումներ ուղղեցին այս մասին, ճարտարապետը պատասխանեց թէ քանի մը ամիս առաջ «անծանօթ» մը ներկայանալով, խնդրեց արտօնել քանի մը հրացաններ եւ ռազմանիւթ դետեղելու իր մառանին մէջ: Ինքն ալ դեռնայարկի բանալին յանձնեց, առանց ճանչնալու զայն: Եւ աւելցուց.

—«Բայց մարդը իմ գրասենեակիս մէջ երդում ըրաւ թէ ամէն բան գաղտնի պիտի պահէ»:

Ճարտարապետին կինն ալ հարցաքննուեցաւ եւ չատ մը հակասութիւններ երեւան հանուեցան:

*** Նոյն օրը խուզարկուեցաւ ճարտարապետ Մարիուս Օլիվի տունը: Այս մարդը նախագահն է Քէս Մառիթիմ է Ֆիւվիալի վարչական խորհուրդին, ընդհ· քարտուղար՝ Սէն Նազէրի Փանհոյի նաւադործարանին տեսչութեան, վարիչ-պատասխանատու օդանաւային չինութեանց ընկերութեան մը: Կարեւոր բան մը չգտնուեցաւ իր տունին մէջ եւ ճարտարապետը հարցաքննուելէ վերջ ազատ ձգուեցաւ:

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ· էջ)

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ ԱԼ ԺՈՂՈՎՆԵՐ ԿԸ ԳՈՒՄԱՐՈՒԻՆ ՊԱՀԱՆՋԵԼՈՎ ԳՆԴԱԿԱՀԱՐԵԼ "ԺՈՂՐԴԻ ԹՇՆԱՄԻՆԵՐԸ,,

"ՈՉՆՉԱՑՆԵԼ ԻՆՉՊԷՍ ՄԱԿԱԲՈՅԾ ՓԱՅՏՈՋԻԼՆԵՐ,,

Ն.Սեփհանեանի գնդակահարութիւնը կը հաստատուի

Երէկ վերջին պահուն ստացած ըլլալով » Ա· Հայաստան»ի նոյ· 1 — 12 թիւերը, հաղիւ կրցանք հաղորդել Լոռիի անասնապահութեան ուժգին պաշտօնեաներու դատապարտութեան լուրը:

Ինչպէս գրած էինք, ամբաստանեալներէն ԵՐԵՔԸ ԳՆԴԱԿԱՀԱՐՈՒԹԵԱՆ ԴԱՏԱՊԱՐՏՈՒԱԾ էն.— Տիգրան Մ· Կիրակոսեան, Միհրան Մ· Լուսինեան եւ Յովհաննէս Ս· Աւչիկեան, գոյքերու գրաւումով, երկուքը՝ 25 տարի բանտարկութեան (Հայկ Ա· Միրզոյեան, Երուանդ Ե· Ամիրխանեան). մէկը՝ 15 տարուան (Զաւէն Գ· Գաբրիէլեան): Միւս երկուքը Թուսէր են:

Դատավարութիւնը սկսած է հոկտեմբեր 31ին, Սեւծխանաւանի մէջ, եւ վերջացած նոյեմբեր 6ին: Ամբաստանեալներու հարց-պատասխանին սպասուած է ճիշդ այնպէս ինչպէս Զինովիեւ-Քամենեւի եւ միւս բոլոր մահապարտներու դատավարութեան առեն: Կալանաւորները կ'ըսեն ճիշդ այն ինչ որ գրուած է ամբաստանագրին մէջ:

Օրինակ, դատարանի նախագահը կը հարցնէ ամբաստանեալ Ամիրխանեանի·

— Ի՞նչպէս են կառուցուած գոմերը:

Ամբաստանեալ.— Մենք գոմերն այնպէս ենք կառուցել, որ որոշ ժամանակից յետոյ նրանք այլեւս չօգտագործուին: (Ա· Հայաստան 3 նոյ·):

Ուրիշ Ճիստի մը մէջ, նախագահը կը հարցնէ ամբաստանեալ Զաւէն Գարբիէլեանի·

— Ուրիշ ի՞նչ միջոցներով էք տարածել հիւանդութիւնը անասունների մէջ:

Գաբրիէլեան.— Հիւանդ ցուլերով բեղուաորել ենք առողջ կովերին, ինչպէս եւ առողջ ցուլերը շաշել ենք հիւանդ կովերի վրայ, հիւանդ անասունները դիտաւորեալ կերպով պահել ենք առողջներէն հեռու, որի հետեւանքով հսկայական քանակութեամբ անասուններ են վարակուել եւ սատկել, Միրզոյեանի եւ Կիրակոսեանի յանձնարարութեամբ այն ազարակը ուր ես աշխատում եմ, մի քանի օրուայ ընթացքում **300**ից աւելի անասուններ արհեստականօրէն վարակել ենք տուբերկուլեօզ, բրուցելոզա հիւանդութիւններով, եւն: (Ա· Հայաստան, 2 նոյեմբեր):

Թէ ամբաստանագրին մէջ եւ թէ իւրաքանչիւր ամբաստանեալի յայտարարութեանց մէջ միշտ կը չեշտուի թէ՝ այս բոլոր չարիքները գործուած են «ժողովուրդի թշնամիներ» Մամիկոնեանի, Գումեդինի, Շահնազարեանի յանձնարարութեամբ (երեքն ալ նախկին հողագործական գործակալներ), այլեւ «ժողովրդի թշնամիներ Ամատունու, Ակոպովի, Գուլոյեանի, Մուղդուսու եւ միւս հակայեղափոխական, բուրժուա-նացիոնալիստներէ պահանջով»: (Ա· Հայաստան, 4 նոյեմբեր):

Այս առթիւ, կը հաստատուի որ ԱՄԻՍՆԵՐ ԱՌԱՋ ԾԱՆՈՒՑՈՒԱԾ ԳՆԴԱԿԱՀԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԻՆ ԳՈՆԷ ՄԷԿԸ ՃԻՇԴ Է:

Այսպէս, դատավճիռը ներկայացնելով մահապարտ Տիգրան Կիրակոսեանի անցեալը, ի մէջ այլոց կը գրէ թէ ան կուսակցութեան անդամ էր 1920ին, վտարուեցաւ 1937ին, իբրեւ Թրոցքիական եւ թէ «կապ է պահպանելիս եղել ժողովրդի թշնամի, ՆԵՐԿՈՒՑՈՒՄՄ ԳՆԴԱԿԱՀԱՐՈՒԱԾ Ներսիկ Սահինեանի հետ»:

Ընթերցողները թերեւս կը յիշեն որ Ն· Սահինեան սեւ ցանկը անցաւ Ա· Խանջեանի «անձնասպանութենէն» անմիջապէս վերջը, եւ անոր նախընթացները ենթարկուեցաւ Գալոյեանի, Դր· Տ· Սիմոնեանի, Ա· Բակունցի եւ ուրիշներու հետ, որոնց ճակատագիրը անյայտ կը մնայ մինչեւ այսօր ...

Լոռիի ամբաստանեալներու դատավարութեան ընթացքին, ըստ սովորութեան միթինկներ գումարուած են Երեւանի եւ ուրիշ քաղաքներու բոլոր հաստատութեանց մէջ, պահանջելով «ՈՉՆՉԱՑՆԵԼ ԺՈՂՈՎՐԴԻ ԹՇՆԱՄԻՆԵՐԻՆ ԵՐԿՐԻ ԵՐԵՍԻՑ»: Կը բաւէ յիշել միայն այս առթիւ հրատարակուած ճառերուն եւ բանաձեւերուն խորագիրները (Ա· Հայաստան, 1 նոյեմբեր).

« ՊԱՀԱՆՋՈՒՄ ԵՆ ԳՆԴԱԿԱՀԱՐԵԼ.— ՊԱՀԱՆՋՈՒՄ ԵՆՔ ԱՄԵՆԱՅՆՍՏ ՊԱՏԻԺ ՎՆԱՍԱՐԱՐ ԻԺԵՐԻՆ».— « ՈՉՆՉԱՑՆԵԼ ՀԱՅՐԵՆԻՔԻ ԱՆԱՐԳ ԹՇՆԱՄԻՆԵՐԻՆ».— ԱՆՈՂՈՔ ԴԱՏԱՍՏԱՆ ԺՈՂՈՎՐԴԻ ԹՇՆԱՄԻՆԵՐԻՆ» եւն.:

Այս վերջին խորագրին տակ տպուած է Հայաստանի կուսակցական հրատարակութեանց տպարանի բանուորներուն բանաձեւը, որ կը պահանջէ «ԱՐԱՒԱՁՆԵԼ ԴԱՒԱՃԱՆՆԵՐ՝ ԺՈՂՈՎՐԴԻ ԹՇՆԱՄԻՆԵՐ ԱՄԱՏՈՒՆՈՒ, ԱԿՈՊՈՎԻ, ԳՈՒԼՈՅԵԱՆԻ, ՄՈՒՂԴՈՒՍՈՒ, ՄԱԿԻՆՑԻ, Ց· ՅՈՎՀԱՆՆԻՍԵԱՆԻ ԵՒ ՄԻՒՄՆԵՐԻ ԴԱՏԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆԸ, ԵՆԹԱՐԿԵԼՈՎ ՆՐԱՆՑ ԱՌԱՒԵԼԱԳՈՑՆ ՊԱՏԺԻ»:

Ուրեմն, պիտի չարունակուի գնդակահարութեանց չարքը:

Քանաքեռի մէջ, ճարտարապետ Աչոտ Հէքիմեան ճառ մը խօսելով, կը պահանջէ «բնաջնջել նողկալի թշնամիների վտմակը, ոչնչացնել ինչպէս պարազիս (մակաբոյծ) փայտոջիլներ» (մլուկ)... :

Երեւան կը կառավարուի տեղապահներով, մէկը Թուրք

»»» ◦ «««

Հայաստան վարչապետ չունի Գուլոյեանի պաշտօնակատարենէն ի վեր: Կարգ մը թերթեր թիւրիմացութեան մէջ են, երբ վարչապետ կը ներկայացնեն Մացակ Պապեանը: Այս վերջինը «պաշտօնակատար»ն է(տեղապահ) կեդր.գործադիր կոմիտէի նախագահի, ինչպէս Հ· Գալստեան պաշտօնակատարը նոյն կոմիտէի քարտուղարին:

Արդ, « Ա· Հայաստան »ի նոյեմբեր 5ի թիւին մէջ հրատարակուած են երկու պաշտօնական դեկոյցներ, երկուքն ալ նոյեմբեր 4 թուական: Մէկով Հայաստանի գործավարներու խորհուրդի նախագահի (վարչապետ) տեղակալ կը նշանակուի Ռիպաօզլի Վելիբեկով, որ միեւնոյն ատեն դատական գործավար է, միւսով՝ Արամ Սերգէյի Փիրուզեան: Ուրեմն Երեւան ունի երկու տեղապահներ՝ վարչապետութեան համար, բայց ոչ վարչապետ:

« Ընկեր » Ռիպա Վելիբեկով միեւնոյն ատեն Վեղիի շրջանին կողմէ նշանակուած է պատգամաւորի թեկնածու Ագգութեանց Խորհուրդին համար:

ՄԵՐԵՔ ՍՈՒԵՏՔԻՆ

ԴՎՎՎ

ԼՈՒՍԱՎՈՐԻՉԸ

(ՎԻՊ ԾՈՒՐՆԱԼԻՍՏԻ ՀԻՇՈՂՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻՑ)

»»» • ‹‹‹

Ոլորապտույտ ճանապարհը ձգվում էր անվերջ, ինչպես անվերջ էին թվում նաև ինձ, որովհետև ես ոչ մի կերպ չէի կարողանում հասկանալ, թե ինչ նպատակ էր հետապնդում իմ ուղեկիցը՝ ինձ այդ ամայի տեղերով տանելով։ Ես ոչ մի հարց չէի տալիս, որովհետև գիտեի, որ ոչ մի պատասխան չեմ ստանալու։ Ես գիտեի, որ ինձ տանում են Լուսավորիչի մոտ, և ինձ համար այդքան էլ կարևոր չէր, թե ինչ ճանապարհով

Չրահամպատ ճկուղ մը փոքրուագի մօտ

Ապահովութեան պաշտօնեաները կարեւոր դիւտ մը եւս կատարեցին որ կրնայ տեղի տալ նոր ձերբակալութեանց :

Փոնթուագի թաղամասին մէջ, Պուասի - լ'Այըրի մէկ ջաղացքին գետնայարկը երեւան հանուեցաւ առանձին սրահ մը, որ մառանին մնացեալ մասէն բաժնուած էր վերջերս շինուած պատով մը : Շինութեանց մէքենագէտը հարցաքննուելով, պատմեց թէ անցեալ մայիսին ջաղացպանին տղան իրմէ խնդրած էր ամրափակ սենեակ մը շինել նկուղին մէջ, արծաթեղէններ եւ անձնական թուղթեր պահելու համար : Այս թաքստոցը պիտի գոցուէր 80 սանթիմեթր երկայնութեամբ եւ 50 սանթիմեթր թանձրութեամբ կրաշիւսի կոյտով մը : Այս շինութիւնը հաղիւ լրացած, անցեալ օգոստոսին երկու երեք ինքնաշարժներ կուգան, ինչպէս եւ բեռնակառք մը որ ունէր 20 — 25 անուկներ : Բեռը պարպելու համար կը կանչեն զինքը եւ այդ առթիւ կը տեսնէ քակել պատին մէկ մասը, անուկները ներս առնելու համար : Այս խորհրդաւոր բեռները հոն մնացած են մինչեւ այս ամսուան սկիզբը : Իսկ նոյեմբեր 5ի եւ 10ի միջեւ, ուրիշ բեռնակառք մը եւ չորս մասնաւոր ինքնաշարժներ կուգան անուկները այլուր փոխադրելու եւ մէքենագէտը նորէն կը քակէ պատը : Եւ կառքերը բեռն առնելով կ'անհետանան ...

Ոստիկանութիւնը համոզուած ըլլալով թէ այդ խորհրդաւոր անուկները դէնքեր կը պարունակէին, վար դրաւ ջաղացքին տէրը :

**** Նոյն օրը հարցաքննուեցաւ «Նոր Ալժերիա» կոչուած ընկերակցութեան գանձապահը, քանի որ ձերբակալուած երեք Արաբները անդամ են այդ ընկերակցութեան :*

Դեռ կը փնտռուի գաղտնի կոմիտէին վարիչներէն մէկը, ժաք Քորէզ, 27 տարեկան :

**** Ոստիկանութիւնը միեւնոյն ատեն քննութիւններ կը կատարէ արքայական Մորիս Թիւիֆի խորհրդաւոր սպանութեան մասին, որ տեղի ունեցաւ Նիսի մօտ, ամիսներ առաջ : Զոհին սիրուհին յայտարարած է թէ Քորէզ եւ 5000 ֆրանք առաջարկած էր իրեն, խոստանալով մինչեւ 50,000 ֆրանք տալ, եթէ լուութիւն պահէր սպանութեան մասին :*

**** Դատաղրութեան յայտնութիւնէն ի վեր ձերբակալուած են 20 — 22 ամբաստանեալներ, բռնուած են 100 գնդացիր, մօտ 3000 ռումբ, 200է աւելի հրացան, եւ 120.000 փամփուշտ, 75 լիտրա ծանրութեամբ զօրաւոր պայթուցիկներ հետզհետէ : Կը կարծուի թէ կեդրոնը Գերմանիա է :*

**** Մուգարկութիւնները նոյն թափով կը շարունակուին գաւառի մէջ : Կարեւոր պահեստ մը բռնուեցաւ հիւսիսային շրջանին մէջ :*

Ի՞նչ պատիժներ կը նախատեսուին

Ամբաստանեալներուն փաստաբանները խնդրագիր մը ներկայացնելով հարցաքննիչ դատաւորին, պահանջեցին իրենց փոխանորդեալները մեղադրել իբրեւ դատաղիրներ պետութեան ապահովութեան դէմ եւ ոչ թէ իբրեւ անդամները «չարագործներու ընկերակցութեան մը» : Իրենց կարծիքով, երկու ամբաստանութիւններն ալ սխալ են, բայց կը նախընտրեն երկրորդը, իբրեւ նուազ վարկաբեկիչ :

Իրապէս չատ մը նրբութիւններ կան այս գործին մէջ : Եթէ ամբաստանեալները դատուին դէնք եւ պայթուցիկ պահած ըլլալու յանցանքով, պատիժը 6 ամիսէն հինգ տարի բանտարկութիւն է եւ 50էն 3000 ֆրանք տուգանք, համաճաշն գործին ծանրութեան : «Չարագործներու ընկերակցութեան» համար օրէնքը կը սահմանէ թիւապարտութիւն : Իսկ եթէ յանցանքը համարուի դաւ պետութեան ապահովութեան դէմ, այն ատեն անհրաժեշտ կը դառնայ կազմել Գերագոյն Ատեան (Մերակոյտի անդամներէն), անոր առջեւ դատելու համար ամբաստանեալները :

Դատախազ եւ ուրիշ դեպանութիւններ գնդակահարուած

Սթօքհոլմի թերթերը կը գրեն թէ Մոսկուայի մէջ դնդակահարուած են Վարչապետի խորհրդային դեսպանը՝ Դաւթեան, Հէլսինկֆորսի դեսպանը՝ Ազմուս, Ռիգայի դեսպանը՝ Բրոդովսքի, Քովնոյի դեսպանը՝ Բալսոկի, Լոնտոնի խորհրդային դեսպանատան դիւանագիտական կցորդը՝ Ժիսքով :

Վերապահութեամբ հաղորդելով հանդերձ այս լուրը, որ հրատարակուած է մանաւանդ յաւելուածով, պիտի չզարմանանք, եթէ հաստատուի օր մը :

Իսկ լեհական թերթերը կը գրեն թէ 15 դեսպաններ եւ ուրիշ դիւանագիտական պաշտօնատարներ պիտի դատուին մօտերս, իբրեւ Թրոցքիական դաւադիրներ :

Խորհրդային թերթերը կը գրեն թէ միայն մէկ օրուան մէջ, հինգշաբթի, 21 հոգի գնդակահարուած են իբրեւ դաւադիր :

ՊԵՏԱԿԱՆ ՊԱՇՏՕՆԵԱՆԵՐՈՒ թոշակի յաւելման բանաձեւը, որ քուէարկուեցաւ գիշերային նիստի մը մէջ, 4ի դէմ 521 ձայնով, անմիջապէս ծերակոյտին յանձնուեցաւ : Պաշտօնեաներու Դաշնակցութիւնը գոհացում գտած չըլլալով, կը պնդէ իր պահանջներուն վրայ : Եղած յաւելումը երկու միլիառ ֆրանքի կը հասնի, մինչդեռ պաշտօնեաները կը պահանջեն աւելի քան 4 միլիառ :

80.000 ՁԱՓՈՆՑիՆԵՐ թափոր մը կազմեցին Թոքիոյի փողոցներուն մէջ, լապտերներով եւ դրօշներով, ուսերու համար Գերմանիոյ հետ կնքուած հաշտարարութեան ուխտին տարեդարձը :

Ֆ. կ. ԽՈՁի Մարսէյլի Մանուճախուդին տարեկան պարահանդէսը Դեկտ. 19ին՝ կը խնդրուի բոլոր Միութիւններէն նկատի ունենալ :

ՆՈՒԱԳԱՀԱՆԴԷՍ ԱՐԱ ՊԱՐԹԵԻ ԱՆԻ

5 ԴԵԿՏ. 1937, ԿԻՐԱԿԻ ԿԷՍՕՐԷ ՎԵՐՋ ԺԱՄԸ 3ԻՆ

կը մասնակցին՝ տաղանդաւոր դաշնակահարուհի

ՏԻԿՂ ՄՕՆԻՔ ՀԱԱՍ եւ ԼԻՏԻ ՏԷՄԻՐՃԵԱՆ

Փարիզի միջազգային նուագահանդէսներու solistներ թէնչպէս նաեւ առաջնակարգ արուեստագէտներէ կազմուած նուագախումբ :

ՆՈՐ ՅԱՅՏԱԳԻՐ

Պիտի գործադրուին դասական վարպետներու երկերէն դուրս, հայկական գործեր, Սպենդիարեանէ, Պարթեւեանէ եւայլն :

ՄՈՒՏՔ ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԳԻՆԵՐՈՎ 7, 10, 15 եւ 20 ՖՐ.

Կը վաճառուին Հրանտ Սամուէլի 51 Rue Mr. le Prince եւ գրատուն Garardի մօտ, 32, Rue Montholon Փարիզ։

Ուշադրութիւն

Դեկտ. 26ի կիրակի օր տեղի կ'ունենայ ՍԻՓԱՆ - ԿՈՄԻՏԱՍ երգչախումբի տարեկան ցերեկոյթ-պարահանդէսը AERO-CLUB de Franceի շքեղ սրահին մէջ։

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ - ՊԱՏԱՐԱԳ

Կիրակի, 28 Նոյեմբեր, առաւօտեան ժամը 10ին, Շավիլի Ս. Լուսաւորիչ հոգեհանգիստ - պատարագ տեղի պիտի ունենայ, ողբացեալ ՍՏԵՓԱՆ ՍԱՐԳԻՍԵԱՆի մահուան տարելիցին առթիւ :

Կը հրաւիրուին բարեկամներն ու ծանօթները :

ՖՈՒԹՊՕԼ

Այսօր, կիրակի, 28 Նոյ. մեր խառն խումբը պիտի մրցի Վէլօ քլիւպ Արքէօյի Ա. խումբին դէմ, Արքէօյի մէջ, Սիթէ ժարաէն :

Ժամադրութիւն ժամը 1ին, Փորթ տ'Օրլէանէն առնել 88 թիւ օթոպիւս եւ իջնել Քրուա տ'Արքէօյ :

ՀԱՅ ԺՈՂՈՎՆԵՐՈՒՆ ԿԸ ԴԱՍԱԽՕՍԵ ԸՆԿ. Վ. ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄԵԱՆ

ՏԱՐԵԿԱՆ ՄԵԾ ՊԱՐԱՆՑԻԿ-ՑԵՐԵԿՈՅԹ

ԱՏԱՓԱԶԱՐԻ ՀԱՑՐ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ

28 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ԿԻՐԱԿԻ, ԺԱՄԸ 15.30ԷՆ ՄԻՆՉԵՒ ԿԷՍ ԳԻՇԵՐ

Saint-Didier—Victor-Hugoի

շէհ ադահնկարուն մէջ

46 ter Rue Saint-Didier, Métro: Victor-Hugo *կամ* Trocadéro

Ը ՀՈԳԻՆՈՑ ԸՆՏԻՐ ՕՐՔԷՍՔՐ-ԺԱԶ, ԵՒ ՀԱՅՁԵԼԻ ԱՆԱԿՆԿԱԼՆԵՐ

ՃՈՒԼԻ ՊԻՒՖԷ ԴԻՒՐԱՄԱՏԶԵԼԻ ԵՒ ՆԱԻԿԻՆ ԳՓՆԵՐՈՎ

ԱՃՈՒՐԴ ՉԿԱՑ

ՏՈՄՍԵՐՈՒ ՓՆԵՐԸ, ԿԻՆԵՐՈՒ 7.50, ԱՅՐԵՐՈՒ 10 ՖՐ.

ԺՈՂՈՎ_ԹԷՑԱՍԵՂԱՆ

Փարիզի Ս.Մասիսյ եւ Շէնայի Հայրենակցական Միութեան Ընդհանուր Ժողով—Թէյասեղանը 28 Նոյ. կիրակի ժամը 14.30ին Բարեգործականի Տան մէջ, 8 Ռիւ Պոսիւէ, Փարիզ։

ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

ՀԱՑ ԱՐՁԻԻ ԱԿՈՒՄԲԻ տարեկան պարահանդէսը

12 Դեկտ. կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3—11.30

19 RUE DE LA POMPE *Մէթրօ* La Muette

Հաճելի ժամանց, անչնդհատ պար՝ մասնակցութեամբ անուանի երգչուհիին HARRY WARLEMի, *Պուֆէ ժողովրդական գիներով։*

Մուտք՝ **7 ֆր.** 50

ԵՐԵԿՈՑԹ_ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

կազմակերպուած ՀԱՒՈՒՐՏ ԳԱՐԱԿԷՕԶԵԱՆ ՀՕՄԻ ՆԱԻԿԻՆ ՍՍՆՈՒՑ Միութեան կողմէ

4 ԴԵԿՏ. ՇԱԲԱԹ ԵՐԵԿՈՑ ԺԱՄԸ 9ԷՆ ՄԻՆՉԵՒ ԼՈՑՍ

ETABLISSEMENT SUSSETի *սրահներուն մէջ,* 206 quai de Valmy *Փարիզ, Մէթրօ* Jean-Jaurès։

Գեղարուեստական բաժին։ Արժանթիւեան ընտիր օրքեսթրը։ Մեծ Թօմպոլա. Ճոխ պիւֆէ՝ ժողովրդական գիներով։

Մուտք՝ այրերու 10 ֆր. կիներու 8 ֆր.։

Հ. ՋԱՐԴԱՐԵԱՆ

ՎԻՐԱՒՈՑԺ - ԱՏԱՄՆԱՒՈՑԺ

44 Rue Dunkerque (ՄԷՋՐՕ ԿԱՌ ՏԻՒ ՆՈՒ)

Tél. Trudaine 42—69

Կ'ընդունի ամէն օր ժամը 14—20։

Աւտօտաները ժամագրութեամբ։

ՏՈՔԹ. Ս. ՄԵԼԻՓԻ

ԲՈՒԺԱՐԱՆԸ 87 Rue Ernest Renan,

Issy-les-Moulinaux

Մէթրօ **Mairie d'Issy**ի մօտ։

Մասնագէտ քթի, ականջի, կոկորդի, պլուխի եւ վիզի հիւանդութեանց։ Կը դարմանէ նաեւ ներքին հիւանդութիւններ։

Կ'ընդունի երեքշաբթի, հինգշաբթի եւ շաբաթ օրերը ժամը 2—4, հեռաձայն Trud. 21-03

ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ, Կ'ընդունի 49 rue de Maubeuge, երկուշաբթի, չորեքշաբթի եւ ուրբաթ օրերը ժամը 2—4, հեռաձայն Trud. 21-03

“ՇԻՐԱԿ,,

Արեւելքի միակ իսկական օրգանն է ընդհանրական։ Անվրդեվելի։ Անխարդախ աշխատակարգ զօրացուցիչ ախորժաբեր ապատրաստուած գուտ չափիլի միջոցով։ Հայ աւանդական սեղանին զարդ։

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱՒ

ՍԻՄՈՆ ԳԱԲԱՄԱՃԵԱՆի ԴՐՊԱՆի ՏԱՐԵՑՈՑՔ

1938

ԺԲ. Տարի

Գին՝ Ֆրանսա 5 ֆրանք, արտասահման 1,5 չիլին կամ 40 սէնթ :

Դիմել հեղինակին՝ 44 Rue du Commerce, Colombes, (Seine): France:

REXY CINEMA (Lyon)

Cours Lafayette, angle Rue Garibaldi

26 Նոյ.—2 Դեկտ.

Երեկոները ժամը 8.30

Իսկ Հինգ. եւ Կիր. ցերեկ եւ գիշեր։

2 grands films

Laurel et Hardy

dans des Rois de gaffes

Pierre Blanchar et Dina Pavlo

dans Mademoiselle Docteur

Գիներ 3, 5 եւ 6 Ֆրանք։

Նեղակաս յայտարարութիւնը բեղուկին կը տրուի 2 մեծագիր տողերի վճարում գլխով

ՏԱՐԵԿԱՆ ՊԱՐԱՆՑԻԿ - ՑԵՐԵԿՈՑԹ

Կազմակերպուած Փարիզի Հայ երիտասարդաց Միութեան կողմէ եւ մասնակցութեամբ Օրիորդաց Միութեան :

19 Դեկտեմբեր, 1937 կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 3էն կէս գիշեր, **Hôtel des Deux Mondes**ի *շքեղ սրահներուն մէջ,* **22 Ave. de l'Opéra :**

Կը խնդրուի նկատի առնել վերոյիշեալ թուականը :

ԹԷՑԱՍԵՂԱՆ

« Համազգային »ի Փարիզի վարչութեան կողմէ, 12 դեկտեմբեր, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, Foyer Musical Russeի սրահին մէջ։

26, Ave. de Tokio — Métro : Alma - Marceau.

Կը նախագահէ՝ Պ. Վ. ԵԱՐՃԱՆԵԱՆ

Կը խօսին՝ ՏԻԿ. ԷՎԼԷՆ ԲԻՒԶԱՆԴ եւ ՏՕՔԹ. Հ. ՋԱՐԴԱՐԵԱՆ

Մուտք 8 *Ֆրանք (թէյ եւ խմորեղէն միասին)։*

ԹԷՑԱՍԵՂԱՆ

« Հայրենիք » ամսագրի 15ամեակի առթիւ տեղի կ'ունենայ 19 դեկտեմբեր կիրակի կէսօրէ վերջ։

Կը խնդրուի բոլոր կազմակերպութիւններէն նկատի ունենալ այդ թուականը :

ՀԱՍՑԷԻ ՓՈՓՈԽՈՒԹԻՒՆ

ՏՕՔԹ. Լ. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ

ՓՈԽԱԴՐՈՒԱԾ Է՝

146 Rue Lafayette (Gare du Nord)

Թէլէֆոն **Nord 84-04** *(անփոփոխ)*

Կ'ընդունի ամէն օր ժամը 2—7, կիրակի եւ տօն օրեր ժամադրութեամբ

Իգիտութիւն Հայ մասշէհիներու եւ խմբութիւն ներու կը ծանուցանենք թէ Փարիզի մէջ բացած ենք Մարսէյլի մեր պանուխի վաճառատան մասնաճիւղը՝

ՅՈՎՍԷՓ ԳՕԶՈՒՆԵԱՆ

10 Rue Turbigo, Paris (1)

Մէթրօ Halles եւ Etienne Marcel

ՄԵԾԱՔԱՆԱԿ վաճառում Ամենալաւ տեսակի ապրանքներ՝ անմրցելի գիներով։ Այցելեցէք անգամ մը համոզուելու համար։

ՀԱՅԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՃԱՌԸ

Ձաշատուն ՅԼՕՐԻԱ

61, Rue Monsieur le Prince, Paris (6)

Մէթրօ՝ Odéon *եւ* Cluny

Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ :

ԵԹԷ Կ'ՈՒԶԷՔ ՃԱՇԵԼ ՄԱՔՈՒՐ, ԱԺԱՆ ԵՒ ՀԱՄՈՎ

ԱՅՑԵԼԵՔ **Restaurant Diamantaire**

60 Rue Lafayette, Paris (9) *մէթրօ* Cadet *եւ* Pelletier

ՏԷՐ ԵՒ ՏՕՔԹ. ԱՐԱՄ ՓԷՇՏԻՄԱԼՃԵԱՆ

(Մեր Աբամին)

Ուր պիտի գտնէք ամէն ճաշակի յարմար արեւելեան եւ եւրոպական կերակուրներ։ Անարատ օդի՝ առատ ադանդերներով։ Մեր մասնագիտութիւնն է ՇԻՇ ՔԻՖԱՓ եւ ՇԻՇ ՔԻՖԱՓ ՄՓԻՍԻԱԼ պատրաստուած՝ կանանչ պղպեղով եւ լոլիկով, իսկ գառնուկի միսէ պատրաստուած մեր ՏԻՕՆԻՐ ՔԻՖԱՓով կրնանք վրդիլ փարիզի բոլոր ճաշարաններուն հետ։ Կիրակի օրեր ԼՒՄՈՒԶԻՆ ԳԱՏԱՅԻՖ եւ սեր։ Ամէն երեկոյ արեւելեան ընտիր նուագ դեկավարութեամբ Պ. ՄԿՐՏԻՉ ՊԵՏՐՈՍԵԱՆի եւ մասնակցութեամբ ՋԱՃԻՐԻ ֆանքի։ ընտանեկան մթնոլորտ եւ ֆաճեի ժամադրավայր։ Մէկ այցելութիւն բաւական է մեր տեսակն յաճախորդը դառնալու համար։

ԵՂԻՇԷ ԱՐԶՈՒՄԱՆԵԱՆ

ՃԱՄԲՈՐԴՈՒԹԵԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ

AMERICAIN LLOYD	**ORIENT LLOYD**
48 rue de la République	**7 rue Auber, Paris**
Մարսէյլ, Tél. C.47-22 *եւ* C.74-51	Tél. Opéra 67-77 67-78

Նաւային բոլոր ընկերութիւններու ներկայացուցիչ։

Ֆոմսակներ՝ ամէն տեղի համար, Հայ ճամբորդներու հաճար ապահովոր գին։ Ընդունինք թղթակիցներ աշխարհի ամէն կողմը

ՎԱՍԱՀԵԼԻ ՏՈՒՆ

Le Gérant : H. STEPHAN

17, Rue Damesme. PARIS (13e) Imprimerie A. DER (AGOPIAN)

RAKI «PHENIX» d'Alger

ԱՇԽԱՐՀԻ ԱՌԱՋԻՆ ՎԱՃԱՌԱՆԻՆԸ

ՓՆՏՌԵՑԷՔ ԱՄԷՆ ՏԵՂ

75 տարիէ ի վեր ամենուն կողմէ գովաբանուած

ՐԱՔԻ ՓԷՆԻՔՍ

ՈՐ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԱԾ Է ԶՈՒՏ ԽԱՂՈՂԷ ԵՒ ԸՆՏԻՐ ԱՆԻՍՈՆԷ

PHENIX *օղին թորուած է մանաւանդ խնամքով եւ ան չի պարունակեր ոչ մէկ քիմիական նիւթ։ Իր կազդուրիչ եւ ախորժաբեր յատկութիւնները հաստատուած են ՖՐԱՆՍԱԶԻ ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ։*

Օղիի սերահարները հաստատուած են որ ՓԷՆԻՔՍ օղին կը գերազանցէ ևրեւելքի ամէնէն լաւ օղիները։

ALBERT BACRI, Agent général

19Rue Turbigo, Paris (2), Tél. Central 83-17

ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԻՉՆԵՐ. — *Mre. Cotton. 68 Av. Galline. Villeurbanne (Lyon)*

Mr. Simondi, 33 cours Develliers, Marseille

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Gladière 15 - 76
Chèque Postal Paris 1678 - 63
(ՓՈՓՈԽԵԼ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆԱՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԳԱՑՄԱՆ ՆԻՒՐ,— ՏԱՐԵԿԱՆ ՎՃՁԱՄՍԵԱՑ ԵՒԱՄՍԵԱՑ

Ֆրանսա եւ Գաղութներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40 ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	265 »	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	215 »	110 ֆրանք	

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ
30
ՆՈՅԵՄԲԵՐ
MARDI
30 NOVEMBRE
1937

ԺԳ ՏԱՐԻ — 13e Année No. 3590

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԻՆՉՈ՞Ւ ՉԵՆ ՀԱՄԱՁԱՅՆԻՐ

Շաբաթ օր հաղորդեցինք ընկերվարական եւ համայնավար կուսակցութեանց բանակցութիւններուն ընդհատումը, իբրեւ հետեւանք Տիմիթրովի ծանրակշիռ յայտարարութեանց :

Ինչպէս կը բացատրէր ընկերվարական կուսակցութեան վարիչ Մարմինը իր պաշտօնական յայտարարութեամբ, Կոմինտէրնի ընդհ. քարտուղարը պարզապէս ամբաստանեալի աթոռին վրայ կը նստեցնէ միջազգային ընկերվարութիւնը, զայն հռչակելով միակ պատասխանատուն բանուորական ճակատի պառակտումին :

Առաջին գրութեամբ յիշեր էինք հիմնական մեղադրանքներուն մէկ մասը :

Տիմիթրով — Լայփցիկի հերոսը — ուրիշ բաներ ալ կ'ըսէ իր յօդուածին մէջ, բոլորովին պղտորելով մթնոլորտը եւ դժուարացնելով երկու կազմակերպութիւններուն ճուլումը, որուն այնքան կ'ըղձան բոլշեւիկները, երեք տարիէ ի վեր :

Ինչպէս կը չեշտէ ընկերվարական կուսակցութեան վարիչ մարմինին յայտարարութիւնը, Տիմիթրովի բանաձեւին համաձայն մարդ չի կրնար «ճշմարիտ բարեկամ» ըլլալ Ա. Միութեան, եթէ առանց վերապահութեան չընդունիր անոր դիկտատուրայի կարգ ու սարքը, անոր «Սթալինեան սահմանադրութիւնը», անոր «Լէնինսթալինի կուսակցութեան տիրական դերը», եթէ չի վաւերացներ դատապարտութիւնը այն բոլշեւիկներուն որոնք դարձեր են «իր թշնամիները.— Փաշականութեան թրոցքիական - պուխարինեան գործակալները » : Եւ վերջապէս, միշտ համաձայն նոյն յայտարարութեան, ո՛վ որ այդ բանները չընդունիր առանց որ եւ է վերապահութեան, «թշնամի է խաղաղութեան, ժողովրդապետութեան, բանուոր դասակարգին եւ ընկերվարութեան ...» :

Մի՞թ կրնայինք ըսել թէ ճիշդ այս հասկացողութեամբ է որ, հայ կարմրուկներն ալ փաշականութիւն կը փնտռեն հայկական կեանքին մէջ, մոռնալով թէ բուն փաշականութիւնը ծնաւ Մոսկուայէն, եւ կը զարգանայ անոր թռնուոր չունչին տակ :

Անգամ մը եւս կրկնենք Ֆրանսայի ընկերվարական կուսակցութեան պաշտօնական դեկոյգին չառաչուն սաստը .

— « Համայնավարներն են որ ամէն տեղ, Մոսկուայի հրամաններին վրայ, պառակտում յառաջ բերին չունեւորներու կազմակերպութեանց ծոցին մէջ» :

Յայտարարութիւնը անխնայ քերթելով Տիմիթրովի յօդուածին հիմնական մասերը, կ'ըսէ թէ անոր կարծիքով, պառակտումը դարմանելու միակ միջոցն է ընկերվարականներուն յարումը բոլշեւիկութեան, որ կը համարուի միակ «վաւերական մարքսական - նութիւնը » :

Կարճ խօսքով, Մոսկուա կ'ուզէ որ ընկերվարութիւնը ճուլուի համայնավարութեան մէջ : Մինչդեռ, Ֆրանսայի ընկերվարական կուսակցութիւնը երկու կազմակերպութիւններուն կազմական միութիւնը չըմբռներ «մէկուն կլանումը միւսին կողմէ», այլ « ճուլում երկու կուսակցութեանց» : Այդպէս ալ որոշած են իրենց համագումարները : Ուրեմն Տիմիթրովի յայտարարութեամբ, միացումը կ'ընդհարի «անյաղթելի խոչընդոտի մը » :

×

Այս ընդարձակ վերլուծումէն վերջ, Ֆրանսայի ընկերվարական կուսակցութիւնը յոյս կը յայտնէ թէ Կոմինտէրնը պիտի վերագնահատէ իր դիրքը եւ միացման մասին պիտի ունենայ տեսակէտ մը որ ընդունելի ըլլայ բոլորին համար :

Մինչ այդ, կուսակցութիւնը առժամապէս կ'ընդհատէ միացման բանակցութիւնները, փնտռելով հանդերձ անոր իրականացման միջոցները :

Իսկ ի՞նչ է Ֆրանսայի համայնավարներուն դիրքը : Ինչպէս դիտել կուտար պաշտօնական յայտարարութիւնը, անոնց վարիչներէն մէկը, Ժաք Տիւքլո, Տիմիթրովի յօդուածին արտատպու - մէն անմիջապէս վերջը, նոյեմբեր 13ին, իր կատարեալ հաւանութիւնը կը յայտնէր Տիմիթրովի հիմնական տեսակէտներուն :

Միւս կողմէ, այս յայտարարութեան յաջորդ օրն իսկ, ուրիշ ականաւոր բոլշեւիկ մը, Մարսէլ Ժիթօն, «Բայց եւ այնպէս Միութիւն» խորագրով յօդուածի մը մէջ, նորէն կ'ամբաստանէր ընկերվարական կուսակցութիւնը, իսկ համայնավար կեդր. կոմիտէին ընդհ. քարտուղարը, Մորիս Թորէզ, շաբաթ օր ճառ մը խօսելով Ռընոյի բանուորներուն առջեւ, կը կրկնէր հին մեղադրանքները : Ան պարզապէս կը հաստատէր Տիմիթրովի տեսակէտները, իր կարգին չնայելով ապացուցանել թէ՝ պատերազմէն առաջ ալ, վերջն ալ ընկերվարութիւնն էր որ «ուրիշ ճամբայ մը առաջնորդեց բանուոր դասակարգը,— ատիրող դասակարգերու չահերուն հպատակելու ճամբան » : Հետեւաբար, այդ քաղաքականութիւնն էր որ յանգեցաւ « պառակտումի, բանուոր դասակարգի քաղաքական եւ գաղափարական տկարացման, անոր կղզիացման եւ պարտութեան՝ Գերմանիոյ եւ Աւստրիոյ ինչպէս Իտալիոյ մէջ :

Այս առթիւ, Թորէզ կը սրամիջոր թէ, «Փոխիլէռ», Ֆրանսայի ընկերվարական կուսակցութեան պաշտօնաթերթը, «մէկն է այն հազուագիւտ լրագիրներէն որոնք երբեք չեն հրատարակեր նպաստաւոր տող մը Ա. Միութեան մասին» : Եւ դեռ աւելին,— « Ընկերվարական կուսակցութեան օրկանը գրեթէ ամենօրեայ բաժին մը կը հրատարակէ սա նշանակալից խորագրով — « Ռուսական տագնապը» եւ երբեք չի մոռնար ողբեր հիւսել Թրոցքիական լրտեսներու մասին, որոնք վարձուած են կէստափոյին » :

Կ'արժէ ուշադրութեամբ հետեւիլ այս պայքարին, որ ոչ մէկ այն տերա կապ ունի ընդհանուր աշխատաւորութեան դաւին հետ, այլեւ կրնայ անդրադառնալ Ֆրանսայի ժողովրդական ճակատին կացութեան վրայ :

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

Պ. Պ. ԹՕԹԱՆ ԵՒ Ի. ՏԷԼՊՈՍ ԼՈՆՏՈՆԻ ՄԷՋ

Պիտի խտանայ Գերմանիոյ պահանջներու եւ ուրիշ խաղաղական հարցերու մասին

Վարչապետ Պ. Ճօթան եւ արտաքին նախարար Պ. Իվըն Տէլպոս Լոնտոն գացին շաբաթ իրիկուն, անգլիական կառավարութեան հրաւէրով եւ անմիջապէս ղրկեցին ճեռնարկեցին : Օրակարգին վրայ կը գտնուին շատ մը կարեւոր խնդիրներ : Պիտի քննուին ոչ միայն Գերմանիոյ գաղթային պահանջները, այլեպէս ինչպէս ճեւակերպած է Հիթլէր, Լորտ Հալիֆաքսի հետ եղած խօսակցութեանց ընթացքին, այլեւ միջազգային կացութեան վերաբերեալ բոլոր խնդիրները :

Իրագեկներ կը հաւատան թէ անգլիական կառավարութիւնը պիտի ջանայ մերձեցում մը հաստատել անգլո-ֆրանսական գործակցութեան եւ Հռոմ - Պերլին առանցքին միջեւ, առանց սակայն պահանջելու որ Ֆրանսա մեծ փոփոխութիւններ կատարէ իր արտաքին քաղաքականութեան մէջ. ոչ ալ պիտի փորձուի երկու խմբակցութիւնները հաշտեցնել ի վնաս ուրիշ որ եւ է պետութեան : Երէկ իսկ Անգլիոյ վարչապետը լայն բացատրութիւններ հաղորդեց բոլոր խնդիրներու մասին, դիւրացնելու համար բուն խորհրդակցութիւնները : Այս առթիւ Անգլիա պիտի ջանայ փարատել այն կասկածները թէ կ'ուզէ տկարացնել Ֆրանսայի եւ իր դաշնակիցներուն, մանաւանդ Ա. Միութեան յարաբերութիւնները : Բնականաբար օրակարգին գլխաւոր հարցերէն մէկը պիտի ըլլայ սպանիական պատերազմը. բայց Անգլիա շատ աւելի կարեւորութիւն կուտայ Ծայր. Արեւելքի դէպքերուն, մանաւանդ հիմա որ Ձափոն իր տիրապետութեան տակ առած է Չանկայը :

Ուրիշ կարեւոր խնդիր մը կը կազմէ Անգլիոյ եւ Ֆրանսայի դիրքը Միջերկրականի մէջ : Ինչ կը վերաբերի Գերմանիոյ ըլլալիք դիմումներուն, Ֆրանսայի ներկայացուցիչները պիտի խնդան թէ Անգլիոյ հանրային կարծիքին կարեւոր մէկ մասը արդար կը գտնէ Գերմանիոյ գաղթային պահանջները : Կիրակնօրեայ մեծ օրկանը, « Օպզըրվըր », այս առթիւ գրած խմբագրականը կը վերջացնէ այսպէս .

— « Միայն չախչախիչ ուժը կրնայ Գերմանիան ետ կեցնել գաղթային պահանջներէն : Այլեւս անհրաժեշտ է վերաքննել 1919ի դաշնագրին (Վերսայլ) անդրծովեան տրամադրութիւնները, այլապէս պատերազմը անխուսափելի կը դառնայ. ինքնին խնդասուն եւ բանաւոր է այս վերաքննութիւնը, իբրեւ հիմնական մասը որ եւ է ճշմարիտ խաղաղասիրական քաղաքականութեան :

Թէ այս թերթը եւ թէ «Սընտէյ Թայմզ», որոնք երբեմն Անգլիոյ արտաքին նախարարութեան արտայայտիչները կը համարուին, անհրաժեշտ կը գտնեն բարեփոխել Ֆրանսայի հաւաքական ապահովութեան քաղաքականութիւնը, որպէսզի աւելի չծանրանայ Եւրոպայի ներկայ պատակտումը : Բաղձալի կը համարուի նաեւ բարեփոխել Ֆրանքեւխորհրդային դաշնագրին մեկնութիւնը :

Խօսակցութեանց առթիւ, պիտի խնդրուի Պ. Տէլպոսէ, որպէսզի աւելի չծանրանայ Եւրոպայի ներկայ պատակտումը : Բաղձալի կը համարուի նաեւ բարեփոխել Ֆրանքեւխորհրդային դաշնագրին մեկնութիւնը :

Խօսակցութեանց առթիւ, պիտի խնդրուի Պ. Տէլպոսէ, որոշ թելադրութիւններ ընել կեդր. Եւրոպայի պետութեանց, յատկապէս այցելութեան մը ընելով Ռուսիոյ եւ Չեխոսլովաքիոյ մասին, որոնց հանդէպ մասնաւոր դիրք մը բռնած է Հիթլէր :

ԳԱՂՏՆԻ ԿՈՄԻՏԷԻՆ ԾԱԾԿԱԳԻՐԸ ԲԱՑՈՒԵՑԱՒ

Բոլոր անդամները ձերբակալուած են ոստիկանութեան

Միւնեւ հիմա ձերբակալուած են 26 հոգի

Կիրակի օր հետապնդումները թուլցած էին Փարիզի մէջ, բայց աւելի սաստկացան գաւառներու մէջ, եւ նոր գաղտնիքներ երեւան հանուեցան :

Մասնագէտները յաջողեցան գտնել կոմիտէին ծածկագրութեանց բանալին եւ երեւան հանեցին բոլոր անդամներուն անունները : Մինչեւ կիրակի ձերբակալուած էին 26 ամբաստանեալներ : Երկու հոգի առժամապէս ազատ ձգուած են, իսկ երկու ամբաստանեալներ ալ փախած են : Ներկայացած է նաեւ Ֆրանսահպատակ Աւստրիացի պատուն մը, Փոթէլը (կամ Փոթիէռ), որուն դէմ բուռն պայքար կը մղէ «Իւմանիթէ», զայն ամբաստանելով իբրեւ Հիթլէրի գործակալը :

Ծածկագիրը ցանկին համաձայն, որ բացուած է, գաղտնի կոմիտէն Փարիզի մէջ ունի 2000 զինուորականներ : Միւս կողմէ, կը հաւատան թէ կոմիտէն կապեր ունի արտասահմանի հետ եւ երկու մասնաճիւղեր կը գտնուին Զուիցերիա :

Բուն Ֆրանսայի մէջ, հարաւային արեւմտեան չրջանին կեդրոնը կը գտնուի Սէն Կոտանս, լեռնային քաղաք մը Սպանիոյ սահմանագլուխին վրայ, 6500 բնակչութեամբ :

Ծածկագիրը թուղթերուն մէջ գտնուած են գաղտնի հրահանգներ՝ կեդրոնէն ուղղուած մասնաճիւղերուն : Հրատարակուած լուրերու համաձայն, Սէն Կոտանսի կեդրոնը մեծ քանակութեամբ օտար դրամ ունէր իր տրամադրութեան տակ :

Նորանոր յայտնութեանց կը սպասուի այս օրերս :

Ուրիշ խուզարկութիւններ եւ ձերբակալութիւններ

Գաղտնի կոմիտէին մասին կատարուած հետապնդումներուն չնորհիւ շաբաթ օր ձերբակալուեցաւ ղեկոմս Մայըֆէօ, ընդհ. քարտուղարը Ձօր. Տիւպէնեէօրի : Դեկոմսը ապահովութեան պաշտօնատունը փոխադրուեցաւ հակառակ իր բուռն բողոքներուն, յետոյ առաջնորդուեցաւ հարցաքննիչ դատաւորին քով. բայց մերժեց պատասխանել եղած հարցումներուն առանց իր երկու փաստաբաններուն ներկայութեան : Հարցաքննիչ դատաւորը սովորական հարցումներէն վերջը ամբաստանեալը ղրկեց Սանթէի բանտը :

Նոյն օրը խուզարկութիւններ կատարուեցան ինքնապաշտպանութեան կոմիտէի գրասենեակներուն մէջ, ուր գտնուած են կարեւոր փաստաթուղթեր :

Ձօր. Տիւպէնեէօրի ձերբակալութեան լուրը ցնցում պատճառեց Ձօր. Ս. Ազգ. Միութեան շրջանակներուն մէջ, ուր ան ակտիվ դեր կը խաղար : Ձօր. Տիւպէնեէօրի ձերբակալութեան առթիւ, Ձօր. Ս. Ազգ. Միութեան Կեդր. Վարչութիւնը հեռագրեր ղրկեց Ձօր. Տիւպէնեէօրի կնոջ եւ Ձօր. Ս. Ազգ. Միութեան Ձօր. Տիւպէնեէօրի շրջանի վարչութեան :

(Յուրեր շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

65 ՏԱՐԵԿԱՆ ԴՐՏՈՒՀԻՆ ԵՒ 80 ՏԱՐԵԿԱՆ ՄԿՐՏԻՉ ԱԳԲԱՐԸ

Կրկին եւ կրկին թղթատելով « Ա. Հայաստան »ի վերջին թիւերը, յաջողեցայ գտնել երկու մխիթարական լուրեր :

Կ'անապարեմ արտատպել, որպէսզի կարենանք արտասանել նոյեմբեր 29ի « յաղթական» տարեդարձին առթիւ :

ԱՌԱՋԻՆ.— Գերագոյն խորհուրդի նախապատրաստական ընտրութեանց առթիւ, Թալինի շրջանի Սաքուճի գիւղին մէջ ճառ մը կը խօսի Բրտուհի ան մը, խամէ Շամօ :

Ահաւասիկ այդ ճառը ամբողջութեամբ, այնպէս ինչպէս հրատարակուած է « Ա. Հայաստան»ի մէջ (1 նոյեմբեր) .

—«Ես այժմ 65 տարեկան եմ, ծնեալ ու մեծացեալ եմ բլուրի, չէմլուրի եւ Դաշնակներէն իշխանութեան օրով, տեսել եմ նրանց սրիկայութիւններն ու բարբարոսութիւնները, իսկ այժմ արդէն 20 տարի է ինչ ապրում եմ երջանիկ կեանքով, տղաս՝ Համիկ Տավրիշը, որը կոմերիտական է, այնքան է աճել, որ աշխատում է մեր գիւղերում որպէս ուսուցիչ։ Չնայած նրան, որ ես անգրագէտ եմ, բայց տղաս եւ հարսս ազատ ժամերին ինձ սովորեցնում են ընտրութիւնների կանոնադրութիւնը, թէ ինչպէս ես պէտք է մասնակցեմ դեկտեմբերի 12ին կայանալիք ընտրութիւններին ։

Ժողովրդի թշնամիներ՝ Ռանչեանն, Ամատունին եւ միւսները ցանկանում էին մեզ յետ պահել երջանիկ կեանքից, բայց այդ իժերին չյաջողուեց, որովհետեւ մեզ դեկավարում է Լենինի - Ստալինի մեծ եւ անպարտելի կուսակցութիւնը ։

Թող ամբողջ կապիտալիստական աշխարհը լաւ իմանայ եւ տեսնի, որ անցեալում կրած, իրաւազուրկ Համիկն այժմ ունեւոր կոլտնտեսական է, ապրում է երջանիկ ու բախտաւոր կեանքով եւ ացեալում բոլորից մոռացուած այդ նոյն Համիկն ունի այնքան իրաւունք, որքան ՌԱՀՄի իւրաքանչիւր անկեղծ, ազնիւ եւ անձնուէր քաղաքացին ։

Ես իմ ձայնս տալիս եմ ժողովուրդների մեծ առաջնորդ ընկեր ՍՏԱԼԻՆԻՆ»։

Որ եւ է խորհրդածութիւն իմ կողմէ՝ պիտի դառնար հակայեղափոխական արարք, ըլլայ իսկ արտասանմանի մէջ :

ԵՐԿՐՈՐԴ.— Կոտայքի շրջանի Գողթնի գիւղացի Մկրտիչ Գէորգեան, **80** տարեկան, նախանձելով **18** տարեկան երիտասարդութեան, մասնաւոր նամակով մը կը պատմէ իր անցեալ տառապանքը եւ ներկայ երջանկութիւնը :

Միայն խորագիրը կարդալով, ոտքս գետնին կտրեցաւ,— «Տունս լիքն է, էփս լաւ»։ (Ա. Հայաստան 4 նոյ.) :

Իր պատմութենէն կ'իմանանք որ ծերունին իր **80** տարիներու «**70** տկոսը» անցուցեր է «սեւ օրերի, դառն տանջանքներու եւ ադհատութեան մէջ »։ Իսկ հիմա.

— « Այժմ իմ երկու որդիներս Լէնինի - Ստալինի կուսակցութեան անդամ են, երրորդը՝ կոմերիտական է, տունս լիքն է, քէյֆս լաւ, ջանս արդրզէ եւ ես հիմի մոռացել եմ և՛ սովը, և՛ սրիկայութիւնը, զղում եմ, որ ջահելացել եմ։ Ես բոլորի համար ես պարտական եմ ընկեր Ստալինին եւ իմ ջահելացած ձայնը նուիրում եմ նոր, ունեւոր ու բարեկեցիկ կեանք ստեղծող մեծ Ստալինին »։

Ինչպէս կը տեսնէք, «հանճարեղ » Սթալինը, «հայր եւ ուսուցիչ եւ առաջնորդ մարդկութեան», միայն երիտասարդներու գլուխները չի հրճուեր, այլեւ ծերունկներու խելքը գլխէն կը թռցնէ :

Վկայ՝ **65** տարեկան Բրտուհի խանմէն եւ **80** տարեկան Մկրտիչ Գէորգեանը :

ՎԱՀԷ

Երկու տեսիլներ եւ մի յայտնութիւն

Պ. Լէօն Ժուհօ, Ֆրանսայի Աչխատանքի Դաշնակցութեան ընդհ. քարտուղարը, որ ուրիշ պատասխանատուներու հետ Մոսկուա գացած էր Միջազգային Արհեստակցական Միութեան(Ամսթէրտամ) եւ կարմիր սէնտիքանարու(Պրոֆինտէրն) ճուլման մասին խորհրդակցելու համար, յաջողեցաւ համաձայնութեան մը յանգիլ : Բանակցութիւնները տեւեցին հինգ օր : Համաձայնութիւնը պիտի ենթարկուի ռուսական սէնտիքանարու միութեան դիւանին վաւերացման, որմէ վերջը համապատասխան փոփոխութիւնները պիտի կատարուին կարմիր սէնտիքանարու միութեանց կանոնադրին մէջ : Կարմիր սէնտիքանները ունին 20 միլիոն անդամ :

Փարիզի աջակողմեան թերթերը այս առթիւ դիտել կուտան թէ Ժուհօ Մոսկուայի ծախեց արհեստակցական միութիւնները :

Տնտեսական դիկտատուրա Գերմանիոյ մէջ

Ձօքթ. Շախտ տնտեսական նախարար էր 1934ին ի վեր եւ միշտ ընդհատումներ կ'ունենար Ձօր. Կէօրինկի հետ որ ամէն բանէ առաջ կը ծանրանայ Գերմանիոյ զինուորական պատրաստութեանց քան թէ տնտեսական պահանջներուն վրայ : Այս տեսակէտով Ռայխսպանքն ալ պիտի ենթարկուի իրեն :

Ձօր. Կէօրինկ երկրորդ ճառ մը խօսելով Համպուրկի մէջ, յայտարարեց.

— Պիտի չդադրինք մեր գաղթային իրաւունքները պահանջելէ եւ պիտի յաջողինք ոչ թէ ուրիշներուն բարեացակամութեամբ, այլ մեր զօրութեամբ : Մենք կը պահանջենք հաւասար իրաւունք բոլոր ազգերուն հետ : Եթէ անոնք գաղթավայրեր ունին եւ մենք չունինք, կը նշանակէ թէ անոնք առանձնաշնորհեալներ են : Աչխարհի վրայ չկայ երկիր մը որ պարտաւոր ըլլայ յարգելու Գերմանիոյ իրաւունքները : Գերմանիան անգամ մը եւս մեծ պետութիւն մըդարձած է : Այս Գերմանիան անգամ մը եւս արժանի է վինակցութեանց : Միւս երկիրները հասկցած են թէ ինչ լաւ բան է իրեւ բարեկամ ունենալ Գերմանիան : Գողպատեայ առանցք մը Պերլինէն - Հռոմ՝ կը ճեղքէ կեդրոնական Եւրոպան, ան ընդարձակուած եւ հասած է մինչեւ Թոքիօ » :

Սանճագի սահմանադրական գործադրութիւնը

Երէկ, 29 նոյեմբեր, սկսաւ Ալեքսանդրէթի Սանճաքին նոր սահմանադրութեան գործադրութիւնը, համաձայն Ազգաժողովին որոշման : Ֆրանսայի ներկայացուցիչը, Պ. Ռոժէ Կառօ, պիտի հսկէ գործադրութեան, յանուն Սուրիոյ մարզպանին : Իր առաջին գործերէն մէկը պիտի ըլլայ ընտրութեանց նախապատրաստութիւնը : Անտիոքի ժողովուրդը ուրախութեան ցոյցեր եւ հրախաղութիւններ կատարեց այս առթիւ : Իսկ մարզպանը յայտարարութիւն մը ուղղեց ժողովուրդին :

ԼՈՒՍԱՎՈՐՎԱԾ ՀՈՒՇԵՐ

(ՎԵՊ ԱՍՄՈՒՆՑՈՒ ՄԵՐՈՒՅԻՑ)

»»» • «««

Ասում էին, որ Ալեքսանդրի մահից հետո նրա կինը՝ Ռոքսանան, ամուսնու ժառանգությունից ոչինչ չի ստացել, որովհետև նրա հարստությունը ժառանգել են Ալեքսանդրի ծնողները՝ Փիլիպպոսն ու Օլիմպիան։ Ռոքսանան ստիպված է եղել ամուսնու մահից հետո ապրել Բակտրիայում, որտեղ նրան ուղարկել էր Պերդիկկասը։ Ռոքսանան ապրել է ամուսնու մահից հետո ընդամենը երեք տարի։ Նրան սպանել են Կասանդրոսի հրամանով։

Ռոքսանան ծնել է Ալեքսանդրից մի որդի, որին անվանել են Ալեքսանդր։ Ռոքսանան ամուսնու մահից հետո ապրել է

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ ՊԱՏԿԵՐԱՍՐԱՀԱՆՈՒՄ ՀԱՅՔԱՐԱՆ ԱՇԽԱՏԱՎՈՐՆԵՐԻ ՄԱՍՆԱԿՑՈՒԹՅԱՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՉԱԿԱՆ ԿՈՄԻՏԵՏԻ ԵՎ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ ՊԱՏԿԵՐԱՍՐԱՀԱՆՈՒՄ ՀԱՅՔԱՐԱՆ ԱՇԽԱՏԱՎՈՐՆԵՐԻ ՄԱՍՆԱԿՑՈՒԹՅԱՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՉԱԿԱՆ ԿՈՄԻՏԵՏԻ ՕՐԳԱՆ

ԳԱՐՆԻ

«ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՊԱՏԿԵՐԱՍՐԱՀԱՆՈՒՄ» ՀՐԱՏԱՐԱԿՉՈՒԹՅՈՒՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ ՊԱՏԿԵՐԱՍՐԱՀԱՆՈՒՄ ՀԱՅՔԱՐԱՆ ԱՇԽԱՏԱՎՈՐՆԵՐԻ ՄԱՍՆԱԿՑՈՒԹՅԱՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՉԱԿԱՆ ԿՈՄԻՏԵՏԻ ԵՎ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ ՊԱՏԿԵՐԱՍՐԱՀԱՆՈՒՄ ՀԱՅՔԱՐԱՆ ԱՇԽԱՏԱՎՈՐՆԵՐԻ ՄԱՍՆԱԿՑՈՒԹՅԱՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՉԱԿԱՆ ԿՈՄԻՏԵՏԻ ՕՐԳԱՆ

ՀՐԱՏԱՐԱԿՉԱԿԱՆ ԿՈԼԵԿՏԻՎ

Ա Ռ Ա Ջ Ի Ն Ք Ա Յ Լ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ ՊԱՏԿԵՐԱՍՐԱՀԱՆՈՒՄ ՀԱՅՔԱՐԱՆ ԱՇԽԱՏԱՎՈՐՆԵՐԻ ՄԱՍՆԱԿՑՈՒԹՅԱՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՉԱԿԱՆ ԿՈՄԻՏԵՏԻ ԵՎ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ ՊԱՏԿԵՐԱՍՐԱՀԱՆՈՒՄ ՀԱՅՔԱՐԱՆ ԱՇԽԱՏԱՎՈՐՆԵՐԻ ՄԱՍՆԱԿՑՈՒԹՅԱՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՉԱԿԱՆ ԿՈՄԻՏԵՏԻ ՕՐԳԱՆ

ՀՐԱՏԱՐԱԿՉԱԿԱՆ ԿՈԼԵԿՏԻՎ

Ա Ռ Ա Ջ Ի Ն Ք Ա Յ Լ

ՀՐԱՏԱՐԱԿՉԱԿԱՆ ԿՈԼԵԿՏԻՎ

Ա Ռ Ա Ջ Ի Ն Ք Ա Յ Լ

ՀՐԱՏԱՐԱԿՉԱԿԱՆ ԿՈԼԵԿՏԻՎ

Ա Ռ Ա Ջ Ի Ն Ք Ա Յ Լ

ՀՐԱՏԱՐԱԿՉԱԿԱՆ ԿՈԼԵԿՏԻՎ

Ա Ռ Ա Ջ Ի Ն Ք Ա Յ Լ

մխէներու գրասենեակին մէջ որ հիմնուած էր Ջոր. Տիւսէնեէօրի կողմէ եւ կարգ մը թուղթեր բռնուեցան: Ուզարկուեցաւ նաեւ Դուքս տի Պօրկոյի դղեակը: Արդիւնքը դաղտնի կը պահուի :

Ուզարկուեցաւ ճարտարագէտ Մարիս Օլիվի բնակարանը, բայց կարեւոր բան մը չգտնուեցաւ: Գրագէտ մը, Արիսթիտ Պոթ, երկու ամիս առաջ անհետացած ըլլալով, դաղտնի ոստիկաններ խուզարկեցին իր բնակարանը եւ գըրաւեցին մեկնումէն ի վեր հասած նամակները :

Մինչեւ հիմայ 60է աւելի խուզարկութիւններ կատարուած են Թուլուզի մէջ որ դաւադրութեան կարեւոր կեդրոններէն մէկը կը համարուի:

Ապահովութեան տեսչութիւնը բացարձակապէս դաղտնի կը պահէ գործողութեանց արդիւնքը, բայց կ'ըսուի թէ ծանրակչիռ յայտնութիւններ երեւան հանուած են դաւադիրներուն եւ անոնց օտար գործակիցներուն գործունէութեան մասին: Իրազեկներ կը հաւատան թէ Հարաւային Արեւմտեան Ֆըրանսայի հինգ նահանգները բաժնուած էին գինուորական շրջանակներու, որոնց իւրաքանչիւրը ունէր պատասխանատու պետ մը 100 — 125 գինուորնե - րով: Այս կազմակերպութեան դաղտնի պետն է կ'ըսեն, օտար պետութեան մը գործակալը, Մորիս Ծածկանունով :

Երիտասարդ դղեկապէր Իպէտ Փասարէ, որ ձերբակալուած էր Հուն - գարիայէն վերադարձին, երկար հարցաքննութենէ մը վերջ խոստովանեցաւ թէ նիւթապէս կ'օդնէր դաղտնի կոմիտէին որուն տուած է առաջին աութիւ 19000 ֆրանք :

Փարիզի դանազան փոստոյներուն մէջ անցորդներ եւ ոստիկաններ լքուած դէնքեր կը դտնեն ամէն օր :

Մահափորձ եգիպտոսի վարչապետին դէմ

Կիրակի օր մահափորձ մը կատարուեցաւ եգիպտոսի վարչապետին՝ Նահաս փաշայի դէմ, որ հազիւ ազատեցաւ: Երիտասարդ մը, Իզզէտտին Ապտէլ Գաաէր, անդամ ծայրայեղ ազդայնական կազմակերպութեան՝ կանանչ շապիկաւորներու, տարճանակ պարպեց Նահաս փաշայի կառքին վրայ: Միայն մէկ գնդակ հասաւ կառքին պատուհանին, երկու մատ վար այն պատուհանէն ո - րուն եաին նստած էր վարչապետը: Ոստիկան մը յաջողեցաւ անմիջապէս բռնել ահաբեկիչը, որուն համար կ'ըսեն թէ երիտասարդ պաշտօնեայ մըն է, հա - կառակ՝ անդլեւեգիպտական դաշինքին: Երկու տարճանակներ դտնուեցան վը - րան: Դիչերը ոստիկանութիւնը արդիլեց երիտասարդական ցոյց մը, ձերբա - կալութիւններ ալ կատարելով :

Կին գինուորներ Ալպանիոյ մէջ

Ալպանիոյ անկախութեան 25ամեակին առթիւ, զօրահանդէս մը տեղի ու - նեցաւ Թիրանայի մէջ, ուր թագաւորին երեք երիտասարդ քոյրերը թափորին գլուխ անցած էին տեղական համազգեստով: Իչխանուհիներէն իւրաքանչիւրը կը հրամայէր 100 աղջիկ ուսանողներու, որոնք Ալպանիոյ իսկական վաչտը կը կազմեն: Տակաւին մէկ տարի առաջ, այս աղջիկներէն չատերը քօղեր կը գոր - ծածէին: Զօկու թագաւորը աչքէ անցուց 15.000 գինուորներ: Մեծ տպաւորու - թիւն գործեցին մեքենաչարժ ջոկատները, հրասայլերը եւ գնդացիր - հրացան - ները: Զօրահանդէսի պահուն իտալական օդանաւ մը թռաւ բազմութեան վե - րեւ, եւ թռուցիկներ ձգեց հետեւեալ բառերով . —

« Կեցցէ ալպանական ազգը»: Հանդիսութեանց ներկայ էին 50000 քաղա - քացիներ: Այս տարեդարձին առթիւ իտալական կառավարութիւնը 80.000 անգլ. ոսկի նուիրեց, համբաւերու չինութեան համար եւ յանձն առաւ որբա - նոց մը չինել :

ՉԱՆԱՉԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՊԱՂԵՍՏԻՆԻ ՄԷՋ կախուեցաւ չէյխ Ֆարուք Սաատի, չաբաթ առտու կա - նուխ, մահուան դատապարտուած ըլլալով Հայֆայի գինուորական տաճանին կողմէ (անգլիական): Շէյխը կախադան բարձրացաւ քաջարար, առանց բառ մը արտասանելու: Դիակը վոխադրուեցաւ այն գիւղը ուր ձերբակալուած էր, քարայրի մը մէջ: Նոյն օրը նորէն ոտմբեր նետուեցան երուսադէմի մէջ: Սուբիոյ մէջ բուռն ցոյցեր կատարուեցան այս մահապատիժին դէմ :

ՍՈՖԻԱՑԻՆ կը հետապրէն թէ ոստիկանութիւնը ձերբակալեց Պուլկարիոյ համայնավար կուսակցութեան նոր կեդր. կոմիտէին բոլոր անդամները: Կ'ըսուի թէ այս առթիւ բռնուած թուղթերը կը հաստատեն որ կուսակցութիւնը տարեկան երեք միլիոն լեվա նպաստ կը ստանար արտասահմանէն :

ՇԱԲԱԹԱԿԱՆ 40 ԺԱՄՈՒԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔԸ, որ զանազան մեղմացումներ կրած էր առեւտուրի մէջ, ցուցահանդէսին առթիւ, նոյնութեամբ գործադրելի կը համարուի երկուշաբթի օրէն սկսեալ: Բայց բազմաթիւ բողոքներ եղած ըլ - լալով, աշխատանքի նախարարութիւնը կ'ուսումնասիրէ խնդիրը: Մասնաւո - րապէս դժգոհ են մանր առեւտրականները :

ՄՈՍԿՈՒԱՅի գինուորական պաշտօնաթերթը, «Քրասնայա Զվէզտա» խմբ - բագրական մը հրատարակած է որով կ'ազդարարէ ճափոնի թէ Ա. Միութիւնը պիտի հարկագրուի միջամտել, եթէ ճափոն զօրքը փորձէ Մոնկոլիա մտնել :

ՖՐԱՆՍԱՅԻ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԵԱՆ (գնդ. ար լա Ռոք) համա - գումարը վերջացաւ կիրակի օր, Լիոնի մէջ: Այս առթիւ հրատարակուած յայ - տարարութիւնը ինչպէս եւ խօսուած ճառերը կ'ըսեն թէ իրենց չարքերուն մէջ « գնաւադիրներ եւ խառնակիչներ չկան » թէ «դիկտատուրան նախատինք մըն է բնութեան դէմ », թէ կուսակցութիւնը փարած է հանրապետական կարգու - սարքին եւ կը դատապարտէ «վնդարաւորներու» ձեռնարկները :

500.000 ՖՐԱՆԲԻ ԴԱՂԻՒԹԻՒՆ կատարուած է ցուցահանդէսին մէջ: Ոս - տիկանութիւնը կ'ամբաստանէ օտար տաղաւարներու 18 պահապաններ: Գող - ցուած ապրանքներէն 10.000 ֆրանքի անուշահոտութիւն գտնուեցաւ Արժան - թէօյ, սրճարանի մը մէջ: Կ'ըսուի թէ գողն է եգիպտական տաղաւարին մէկ պահապանը: 100.000 ֆրանքի գողցուած առարկաներ գտնուեցան ուրիչ պա - հապանի մը տունը :

ԱԶԱՏ - ՈՐՄՆԱԴՐՈՒԹԻՒՆԸ (մասնականութիւն) արդիլելու համար հանրաքուէ սարքուած էր Զուիցերիոյ մէջ, կիրակի օր: Արդիւնքը մեծ ուժգնացաւ 234.000ի դէմ 515.000 ձայնով: Մասնակցեցան բոլոր նահանգները, բացի Ֆրի - պուրկէն :

ՀԱՄԱՅՆԱՎԱՐՈՒԹԵԱՆ ԴԷՄ բուռն ճառ մը խօսեցաւ Զօր. Վարկաս , Պրագիլիոյ դիկտատորը, Րիօ տը Եանէյրոյի մէջ, հաղարաւոր բազմութեան մը առջեւ ուր կը գտնուէին բազմաթիւ սպաներ: Նոր կառավարութիւնը որոշեց միայն Պրազիլիոյ ազգային դրօշին գործածութիւնը արտօնել :

ԵՐԵԿՈՑԹ_ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

կազմակերպուած ՀԱՅՈՒԵՐՏ ԳԱՐԱԿԷՕԶԵԱՆ ՀՕՄԻ ՆԱԽԿԻՆ ՍԱՆՈՒՑ Միութեան կողմէ

4 ԴԵԿՏ. ՇԱԲԱԹ ԵՐԵԿՈՑ ԺԱՄԸ 9ԷՆ ՄԻՆՉԵՒ ԼՈՑՍ

ETABLISSEMENT SUSSETի սրահներուն մէջ, 206 quai de Valmy *Փարիզ, մէթրօ* Jean-Jaurès:

Գեղարուեստական բաժին: Արժանթինեան ընտիր օրքեսթրը: Մեծ թօմպոլա. Ճոխ սիւֆէ: Ժողովրդական գիներով:

Մուտք՝ այրերու 10 ֆր. կիներու 8 ֆր.:

Le Gérant : H. STEPHAN

17, Rue Damesme. PARIS (13e) Imprimerie A. DER (AGOPIAN)

Հ. Յ. Դ.

Գաւառատ

ՓԱՐԻԶԻ «ԵԳԻպՏԱՑԻ» կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր շրջտնի բոլոր ընկերները 3 դեկտ. Ուրբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին Ավքնիւ տ'Իէնալիի սրճարանին վերնայարկը, մէթրօ Բլաս տ'Իէնալի:

Հ. Յ. Դ. ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՇՐՋ. ԿՈՄԻՏԷԻ ԴԱՍԱԽՕՍԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎՆԵՐԸ

«Վրէժ» խումբի դասախօսութիւնը, Ցորեքշաբթի, 1 դեկտ., երեկոյեան ժամը 8ին, ծանօթ հաւաքատեղին:

«Ջաւարեան» ենթակոմիտէի դասախօսութիւնը, Հինգշաբթի, 2 դեկտ. երեկոյեան ժամը 8ին, «Վարանդեան» սրահին մէջ:

«Ռոստոմ» ենթակոմիտէի «Իշխան» եւ «Վահագն» խոսմբերու դասա - խօսութիւնը, Ուրբաթ 3 դեկտ., երեկոյեան ժամը 8.30ին «Շահրիկեան» սր - քահին մէջ:

«Վաքանդեան» խումբի դասախօսութիւնը, Շաբաթ, 4 դեկտ., եղե - կոյեան ժամը 8ին:

«Թաթուլ» խումբի դասախօսութիւնը, կիրակի, 5 դեկտ., աքաւօտեան ժամը 10ին:

«Ընկեր կարօ» ենթակոմիտէի դասախօսութիւնը, կիրակի, 5 դեկտ., կէսօրէ ետք ժամը 3ին, Տիշդ 4ին:

ԱՅՍ ԺՈՂՈՎՆԵՐՈՒԻՆ ԿԸ ԴԱՍԱԽՕՍԷ ԸՆԿ. Վ. ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄԵԱՆ

ՆԱՀԱՏԱՏՈՒԹԻՒՆ

Հոկտ. 5 — Հոկտ. 30

ՌՕԱՆ, Թաշ.— 35 :
ՄԱՐՍԷՅԼ, Պագ.— 75:
ՍԷՆԹ ԷԹԻԷՆ, Համ.— 77:
ՓԱՐԻԶ (1), Քիւրթ.— 75:
ՆԻՄ, Իչխ. Ա.— 40:
ԺԱՆԹԻԹԻ, Տիկին Մ.— 110:
ՇԱՎԻԼ, Մ. Ս.— 40:
ՍԷՎՐ Էսք.— 40:
ՇԱԼԷՔ, Դ. Ղ.— 50:
ՄՕՐՊԻՀԱՆ, Ալեք.— 80:
ԺՐՆԵՒ, Ասլ. (Տիկ. ի մէջ.)— 250:
ԱՆՎԷՐՍ, Զահ.— 215:
ԼԸ ՓԻԻԻ, Տէբա.— 70:
ԼԱ ՍԻՕՒԱ, Սար.— 140:
ԹՈՒՒ, Մ. Ի.— 70:
ՔԼԱՄԱՐ, Իթ.— 75:
ԼԻՈՆ, Փել.— 70:
ԱՎԻՆԵՈՆ, Նոր. (Օ.ի հաւտյն)100:
ԼԱ ՍԷՃՆ, Ս. Կ.— 40:
ԱԼԺԵՐ, Տէր.— 150:
ԼԻՈՆ, Գոթ.— 860:
ՓԱՐԻԶ(17), Մ. Տ.— 40:
ԱՆԻԼՒ, Ադամ.— 50:
ՄԻՐԱՆՏ, Ա. Թ.— 150:
ՇԱՄՊԻՐԻ, Մ. Ռ.— 50:
ԼԻ ՄԼ, ձ. եւ Գ.— 160:
ՔՐՈՆ, Կ. Կ.— 75:
ՓԱՎԻՑԵՈՆ ՍՈՒ ՊՈՒԱ, Ա. Գ.— 40:
» » Գէորգ.— 40:
» Փափազ.— 140:
ՊՈԼԻՆ, Հէք.— 40:
ՍԷՆ ԹՐՕՓԷԶ, Հ. Զ.— 35:
ԺԻԹ, Մարս.— 200:
ՓԱՐԻԶ(16), Օսմ.— 75:
ՎԱԼԱՆՍ, Գոթ.— 314:
ՎԱԼԱՆՍ, Ա. Տէր. Ս.— 100:
ՆԻՄ, Ա. Գ.— 40:
ՏՐԱԿԻՆԵԱՆ, Թէրզ.— 40:
ՓԱՐԻԶ (16), Տիկ. Հ.— 115:
ՄԱՐՍԷՅԼ, Գուէ.— 150:
ՊՈՒԱ ՔՈԼՈՆՊ, Մեծ.— 75:
ԹԱՐԱՐ, Գ. Ց.— 75:
ԼԻՈՆ, Ֆր.— 75:
ՍԷՆ ՄԱՐԹԷՆ, Ա. Թ.— 40:

ԿՐ ՓՆՏՈՒԻ

—Տիկին Տիրուհի Գաբրիէլեան (ծնեալ Սիմիթեան, բնիկ կեսարացի), կը փնտռէ իր քոյրը՝ Վերժին Սիմիթեան Թալասի որբանոցէն, (Այս որբա - նոցին մէջ Մէրենա անունով ճանչ - ցուած) : Իր հօրեղբայրը Յա - կոբ Սիմիթեան այժմ Ալէք - սանդրիա 1930ին Վերժին Սիմիթեա - նը տեսած է Պէյրութի մէջ: Կը խնդ - րուի Սուրիոյ չրջանի, Կեսարիոյ հայրենակցական միութենէն եւ իր հասցէն դիտցողներէն, իմացնել՝ A. Kaprielian, 8bis, Rue Maugeron, Vienne, (Isère) : France :

ԳԱՑԷՔ ՏԵՍԷՔ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Cinéma REXY

Rue Cours Lafayette, angle Garibaldi

ՔԱՀԱՆԱՅԻ ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ԱՐՈՒԵՍՏԻՆ

ՎԵՐՋԻՆ ԽՕՍՔԸ

Քանի մը տարի է միայն որ Ամերի - կայէն Մարսէյլ եկած է ծանօթ ջու - թակի ուսուցիչ

ՅԱԿՈԲ ՔԻՒՐՔՃԵԱՆ

Այս կարճ ժամանակի ընթացքին Մարսէյլի եւ չրջակայքի մէջ իր ու - նեցած բազմաթիւ աշակերտները բաղ յառաջացման ամէն մրցանիչ կոտրած են:

Քիւրքճեանի աշակերտներէն ո - մանք ընդունուած են Մարսէյլի պե - տական երաժշտանոցի միջին եւ բար - ձրագոյն կարգերը, մուտքի քննու - թիւնները փայլուն յաջողութեամբ անցնելէ վերջ: Ատոնցմէ տասնեակ մը տարրականէն բարձրագոյն կարգի ա - շակերտներ, Լիսէ Միւզիքալի տարե - կան մրցումին մէջ արժանացած են Ֆրանսացի հանրածանօթ երաժիչտ - ներէ բաղկացած ժիւրիի մը կողմէ միաձայնութեամբ տրուած առաջին կամ երկրորդ մրցանակներու եւ վը - կայականներու : 1

Այս մեծ յաջողութեան գաղտնի՞ - քը. որովհետեւ Քիւրքճեան խղճ - մտօրէն կը հետեւի աշխարհի երեք մե - ծագոյն մանկավարժներուն— Առը - րի, Շեվչիճի եւ Ֆլէշի— նորագոյն սկզբունքներուն եւ դասընթ. կը կիրար - կէ լուրջ ուսումնասիրութեամբ եւ փորձառութեամբ ձեռք բերուած բռ - ւորովին անձնական մեթոտով մը, որ օտար յայտնի երա - ժիչտներու եւ քննադատներու բարձր դնահատութեան արժանացած է:

Քիւրքճեանի աշակերտները կը լը - լը.

Ա.— Կը մասնակցին Մարսէյլի ե - րաժչտական բարձրագոյն վարժարա - նին՝ Լիսէ Միւզիքալի հրապարակա - յին մրցումներուն ու քննութեանց եւ կը ստանան Լիսէյի վկայականը:

Բ.— Իրաւունք ունին մասնակցելու տարուան ընթացքին կազմակեր - պուած բազմաթիւ խմբական փորձե - րու եւ նուագահանդէսներու :

Կ'ընդունուին 5էն 30 տարեկան ա - շակերտներ, Մարսէյլի, Պոմոնի, Սէն Ժէրոմի եւ Սէն Լուի մէջ:

Դիւրամատչելի պայմաններ: Գրել՝ H. Kurkjian, professeur de violon, 17, Bld. Escalon, St. Loup, Marseille:

Դեղաբոյժ Ց. ՔԷԼԹԻԿԵԱՆ

6 Rue Geoffroy-Marie, *Paris, մէթրօ* Cadet Tél. Prov. 95—68

Ֆրանսական եւ անգլիական առաջնակարգ կերպասներ: Ճշդապահութիւն, խնամուած կար ու ձեւ: Մինչեւ երեք տարի, հա - գուստները կը պահեն իրենց սկզբնական ձեւը:

ՀԱՅԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՃԻՐ

Ձաշարան ՅԼՕՐԻԱ

61, Rue Monsieur le Prince, Paris (6)

Մէթրօ՝ Օտէօն եւ Սէն Միշէլ

Ազնիւ եւ ընտրող հասարակութիւնը կը հրաւիրենք իր ներկայութեան :

Ի գիտութիւն Հայ մատչեցիներու եւ խանութպաններու կը յանուցանենք թէ Փարիզի մէջ բացած ենք Մարսէյլի մեր պահեստի վաճառատան մասնաճիւղը՝

ՅՈՎՍԷՓ ԳՕՋՈՒՆԵԱՆ

10 Rue Turbigo, Paris (1)

Մէթրօ Halles եւ Etienne Marcel

ՄԵՇՈՒԲԱՆԱԿ վաճառում: Ամենալաւ տեսակի ապրանք - ներ՝ անմրցելի գիներով: Այցելեցէք անգամ մը համոզուելու համար:

ԲԱՑՈՒԱԾ Է ԱՐԴԻԱԿԱՆ ԿԱՇԱԽՈՐՈՒԹԵԱՄԲ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ՃԱՇԱՐԱՆԸ

ՐԱՖՖԻ

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ Մ. Գ. ՄԻՐԻՃԱՆԵԱՆ

8 Rue Maubeuge, Paris (9)

Արեւելեան եւ եւրոպական համեղ կերակուրներ՝ պատ - րաստուած մասնաւոր խնամքով: Ցանկախորդները կրնան մտնել խոհանոց՝ տեսնելու համար տիրող մաքրութիւնը:

Գոլսական մասնաւոր օղի՝ տաք աղանդերներով: Րաֆֆիի տնօրէնը, Կովկասի մէջ ունցած իր երկար տարիներու փորձա - ռութեամբ անվիճելի մասնագէտն է շաւլիկի պատրաստութեան: Հաւաքոյթներու, մասնաւորապէս ընկերական ճաշկերոյթնե - րու եւ թէյ յաստեղներու համար շատ մատչելի գիներ՝ անա - րուեստ սպասարկութեամբ: Ամէն կիրակուընթաց ԻՇԽԷՄՊԻի ա - պուր իսկ Հինգշաբթի խաշ (փաչա): Ամէն երեկոյ կը նուագէ թառիստ Գարեգին:

ՀԱԳՈՒՍՏԵՂԷՆ ԵՒ ՈՒՏԵՍՏԵՂԷՆ

ՌՈՒՍԱՍՏԱՆ ՂՐԿԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

Յունուար 1էն սկսեալ կը գործադրենք մեր նոր արժեցուցակը անգլիական, ֆրանսական եւ չեխօսլավակ ըրդեղէններու, կօշիկ - ներու, ձերմակեղէններու, Թրիքօթաժի, զուլպաներու եւ այլն. եւ այլն համար:

Ամենալաւ ապրանքներ բացառապէս գնդուած գիներով:

Կը յանձնարարենք Ռուսաստան ղրկել Underwood եւ Royal դիւրափոխադրելի գրամեքենաներ, որոնց առաքումը կ'ընենք ուղղակի Ամերիկայէն.

Փոխադրներու կը ղրկենք կերպասներու նմոյշները եւ գիները:

Դիմել՝ **American Lloyd, Paris (9). 7 rue Auber**

Tél. Opéra 67-77, 67-78

ԿԱՐԱՊԵՏ Յ. ԷՄԷՐԵԱՆ

Maison E. CHARLES *հիմնուած 1869*

29 rue Mathis, Métro Crimée

Autobus: AJ, AV, CP, 52, 50/71 Tel. Botzaris 12—60

Կը ծախենք գոհարեղէններ, ամէն տեսակ ժամացոյցներ, մատանիներ եւլն.: Նորոգութիւն ժամացոյցներու եւ գոհարե - ղէններու: Կը գնենք՝ ըլլայ ինչ, ոսկի, արծաթ եւ գոհարեղէններ՝ նպաստաւոր գիներով:

Մի մոռնաք որ վստահելի ձեռք գնուած ոսկեղէն ու գոհա - րեղէնները տնփոփոխ կը պահեն իրենց արժէքը:

Գաւառներէն եղած ապսպրանքները կը կարգադրուին արագ եւ խղճմտօրէն:

Etude de Me BERNARD WAHÉ

(17e ANNÉE)

Licencié en Droit de la Faculté de Paris

Ancien élève de l'École des Hautes Études Sociales

JURISCONSULTE

de

Droit Français et International Privé

Mandataire en Justice

159 rue Lafayette, Paris (Gare du Nord) **Tél.** NORD 68—02

ԿՂ ՍՏԱՆԱՁԱՆ ամէն տեսակ դատեր, Փարիզի, գաւառի, գաղութներու եւ արտասահմանի մէջ: Խորհրդակցութիւն իրաւագէտ. ամէն տեսակ խնդիրներու Ազգածի դատեր, ամէն լեզուէ թարգմանութիւններ: Նաթիւրալիզասիոնի օթլնական ձեւակերպութիւններ եւ անուններու փոփոխութիւն, ընկերու - թիւններու կազմութիւն եւ լուծում: Ամէն տեսակ գործերու խմբագրութիւն: Իրաւագիտական քննութիւններ եւ մրցումներու պատրաստութիւն: Ճառերու եւ գաւասխօսութիւններու խմբագրութիւն: Փողոցային արկածներու ենթարկուած չքաւորներուն կուտայ կանխավճար առանց տոկոսի եւ միջնորդէքի: Կ'ընդունի ամէն օր ժամը 9—10 եւ 5—7:

Կ'ընդունի նաեւ ժամադրութեամբ:

Tailleur de ST. BERNARD

Pour hommes et Dammes

H. GULBOLIAN

24 rue Affre կամ 8 rue Cavé, Paris (18e)

Մասնաճիւղ՝ 2 rue de la Charbonnière

Մէթրօ La Chapelle եւ Barbès Rochechouard

Թելեֆոն Montmartre 69—70

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ.— Նոր տարուան առ - թիւ կարեւոր նուէրներ իւրաքանչիւր հագուստի եւ վերարկուի համար սիրելի Ծնունդ:

ՍՏԱՑԱԾ ԵՆՔ ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԵՒ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԶՄԵՌՆԱՑԻՆ ԿԵՐՊԱՄՆԵՐ:

ՄԵՐՁԻՆԵՐԸ.— Վերարկու եւ հագուստ (եր - կու փորձով) սկսեալ 280—400 ֆր.: Նուէր կու տրուի մուշտակէ մէկ փան տը գինի օձիք, ձե - ռուան համար, պատրաստուած Հայկուհիկին պոլիանի արհեստանոցներուն մէջ: 400 ֆրանկէ վեր ապսպրանքներու համար, 3 փորձ, նուէր կը տրուի մէկ ֆանթէզի տափատ կամ կոլֆ: Ու - տուելու համար վերոյիչեալ պայմաններէն նե - կայացնել ցառաջիկ կտրօնը: Rue la Charbon - nière մէջ մանանաձիւղին մէջ կը ստանձնենք գիւրամատչելի գիներով à façon. Նորոգութիւն, ձեւափոխութիւն եւ ըրկուտած փարտըսիւ 110 ֆր. բանքէն սկսեալ: Մուիպոպական պարագաներու, 3 օրէն կը յանձնենք պապրանքները՝ խնամուած աշխատանքով:

Բաց է կիրակի մինչ ՝ նէսօր: